

JOHN LE CARRÉ

CASA RUSIA

„Un le Carré clasic.”
SUNDAY TIMES

JOHN LE CARRÉ

CASA RUSIA

Titlul original: *The Russia House*, 1989

Traducere din limba engleză DELIA RĂZDOLESCU, GHEORGHE
POTRA

Lui Bob Gottlieb, marele editor
și prietenul deosebit de răbdător

„Cred într-adevăr că oamenii doresc pacea într-atât încât guvernele ar face mai bine ca într-o zi să nu le mai stea în cale și să-i lase să o dobândească.”

DWIGHT D. EISENHOWER

„Trebuie să gândești ca un erou pentru ca să te porți pur și simplu ca o ființă umană demnă de acest nume.”

MAY SARTON

Cuvânt-înainte

Într-un roman, mulțumirile pot fi tot atât de plictisitoare ca genericul unui film. Totuși, fiind întotdeauna impresionat de bunăvoința de care dau dovada unii oameni, de altfel foarte ocupați, ce-și consacră timpul și cunoștințele unei întreprinderi atât de frivole ca a mea, nu mă pot lipsi de ocazia de a le mulțumi.

Îmi amintesc cu deosebită grațitudine de ajutorul ilustrului ziarist și sovietolog Strobe Talbott din Washington, care a publicat mai multe lucrări cu privire la apărarea nucleară. Dacă s-au strecurat greșeli în această carte, cu siguranță acestea nu i se datorează; fără el, ar fi fost mult mai multe. Profesorul Lawrence Freedman, autor al unor cărți de referință despre conflictele moderne, mi-a permis să stau în preajma sa, dar nu trebuie învinovățit de naivitățile mele.

Frank Geritty, agent FBI de mulți ani de zile, m-a inițiat în misterele detectorului de minciuni, un aparat trist denumit astăzi poligraf; dacă personajele mele nu-i preamăresc calitățile, așa cum a făcut-o el, cititorul nu trebuie să-l învinovățească pe acesta, ci pe ele. Trebuie să-i aduc scuze lui John Roberts, director al Asociației Marea Britanie-URSS și echipei sale. El a fost cel care m-a însoțit în prima mea călătorie în URSS, deschizându-mi nenumărate uși, care altfel ar fi putut rămâne închise. Dar nu știa nimic din întunecatele mele intenții și nici n-a încercat să le afle. În ceea ce privește echipa sa, aș menționa-o în mod special pe Anne Vaughan.

Gazdele mele sovietice de la Uniunea Scriitorilor au făcut dovada aceleiași discreții, iar vederile lor largi m-au luat prin surprindere. Orice persoană care vizitează Uniunea Sovietică în acești ani extraordinari și care are privilegiul să aibă convorbirile care mi-au fost prilejuite mie nu poate să nu plece acasă fără o afecțiune durabilă pentru acest popor și fără un sentiment de respect, de teamă și de uimire față de amploarea problemelor cu care se confruntă. Sper că prietenii mei sovietici vor găsi reflectată în această fabulă o părticică din căldura pe care am simțit-o în compania lor și speranțele împărtășite într-un viitor guvernat de rațiune și de fraternitate.

Jazzul este un mare unificator și nu mi-au lipsit sfaturile

prietenești în privința saxofonului lui Barley. Wally Fawkes, renumitul desenator și instrumentist de jazz, mi-a împrumutat simțul său de muzician, iar John Calley, urechea lui absolută în privința muzicii și a cuvintelor. Dacă altfel de oameni ar conduce lumea, n-ar mai exista conflicte despre care să scriu.

John Le Carré

CAPITOLUL 1

Pe o stradă largă din Moscova, la mai puțin de două sute de metri de Gara Leningrad, la ultimul etaj al unui hotel hidos, cu o arhitectură greoaie, construit pe vremea lui Stalin, în stilul cunoscut moscoviților ca „Imperiul de pe timpul Ciumei”, primul târg audio pentru predarea limbii engleze și răspândirea culturii britanice, organizat de British Council, se apropia, chinuit, de sfârșit. Erau orele șaptesprezece și jumătate și o vreme schimbătoare de vară. Plouase cu găleata toată ziua, iar acum un soare înșelător își revărsa lumina în băltoace și ridica aburi din trotuare. Trecătorii mai tineri purtau blugi și adidași, dar cei mai în vârstă erau încă înfodoliți în haine călduroase.

Sala închiriată de British Council nu era scumpă, dar nici prea potrivită acestei ocazii. O știam... Nu demult, aflându-mă la Moscova, într-o cu totul altă misiune, am urcat în vârful picioarelor impozanta scară goală și, cu un pașaport diplomatic în buzunar, am stat câteva clipe în nesfârșita lumină crepusculară ce învăluie vechile săli de bal adormite... Cu stâlpii ei masivi, cafenii, și oglinzile aurite, evoca mai curând ultimele ore ale unui pachetot pe cale să se scufunde, decât lansarea unui mare proiect. Pe plafon, ruși rânjiți, cu șepci proletare pe cap îl salutau pe Lenin cu pumnul ridicat. Vitalitatea lor contrasta inutil cu etajerele verzi scorjite, aliniate de-a lungul pereților, pe care erau expuse casete audio cu *Winnie Ursulețul* și *Engleza informatică în trei ore*, curs pentru avansați. Cabinele audio, din pânză de sac, de fabricație locală, lipsite de multe din calitățile promise, aveau ceva din tristețea șezlongurilor de pe o plajă într-o zi de ploaie. Standurile expozanților, înghesuite la umbra unei galerii cu consolă, păreau o blasfemie tot atât de mare ca niște chioșcuri de pariuri într-un lăcaș de închinăciune.

Totuși, târgul, dacă se poate numi astfel, avusese loc. Oamenii veniseră, așa cum fac moscoviții, cu condiția să aibă statutul și documentele necesare care să satisfacă ochii nemiloși ai băieților în haine de piele de la intrare. Din politețe. Din

curiozitate. Să stea de vorbă cu occidentalii. Sau pur și simplu pentru că târgul există. Iar acum, în seara celei de-a cincea și ultimei zile, era în plină desfășurare cocteilul de adio ce-i reunea pe expozanți și pe vizitatori. O mână de membri ai nomenclaturii mărunte a birocrăției culturale sovietice se adunaseră sub candelabru, femeile cu buclişoare ridicate în vârful capului și cu rochii înflorate, croite pentru siluete mai suple, iar bărbații subțiați de costumele lucioase franțuzești, semn că aveau acces la magazine speciale de confecții. Doar gazdele lor britanice, într-o deprimantă paletă de griuri, respectau monotonia austerității socialiste. Zarva creștea în timp ce o cohortă de institutoare purtând șorțulețe ofereau invitaților sandviciuri vechi cu salam și pahare cu vin alb calduț. Un înalt diplomat britanic, care nu era chiar ambasadorul, strângea mâinile mai importante și declara că este încântat.

Doar Niki Landau se ținea departe de ceremonie. Aplecat deasupra mesei din standul său gol, totaliza valoarea ultimelor comenzi, verificând chitanțele cu borderourile de cheltuieli, întrucât maxima sa era să nu se ducă să petreacă înainte de a-și încheia treburile din timpul zilei.

Cu colțul ochiului, observa vag silueta albastră și nervoasă a acestei femei sovietice pe care o ignora în mod deliberat. „Necazuri în perspectivă, gândea el în timp ce lucra. De evitat.”

Atmosfera festivă nu-l prinsese pe Landau, oricât de petrecăreț era el din fire. În primul rând, avea o aversiune de o viață față de oficialitățile britanice, de când tatăl său fusese trimis înapoi cu forța în Polonia. De englezi în general, mi-a spus el mai târziu, nu voia să audă o vorbă urâtă. Era unul dintre ai lor, prin adopție, și se dovedea de neînduplecat în această venerație, ca orice convertit. Dar lingăii de la Foreign Office erau cu totul altceva. Cu cât își dădeau mai multe aere, cu cât se agitau și se sclifoseau mai mult și-și ridicau la el sprâncenele lor tâmpe, cu atât mai mult îi ura și își aducea aminte de tatăl său. În al doilea rând, dacă ar fi fost după el, din capul locului nici măcar n-ar fi venit la târg. Ar fi rămas bine mersi la căldurică la Brighton, cu noua și drăguța lui

prietena, Lydia, într-un hotel drăguț și discret știut de el, unde își putea duce iubitele.

„Mai bine să ne rezervăm pentru târgul de carte de la Moscova din septembrie”, îi sfătuisese el pe clienții săi la sediul firmei aflat pe șoseaua secundară de vest. „Rusnacilor le place cartea, știi, Bernard, piața audio îi sperie și nu sunt încă pregătiți pentru ea. Dacă tăbărâm la târgul de carte, dăm lovitura. Dacă dăm buzna la târgul audio, suntem morți.”

Însă clienții lui Landau erau tineri și bogați, și nu credeau în moarte.

— Niki, băiatule, începuse Bernard, venind în spatele lui și punându-i mâna pe umăr, ceea ce lui Landau îi displăcea, în ziua de astăzi trebuie să fluturăm steagul. Suntem patrioți, înțelegi, Niki? Ca și tine. De aceea suntem o companie multinațională. Iar cu glasnostul acesta, Uniunea Sovietică este Everestul pieței de înregistrări. Și tu ne vei duce în vârf, Niki. Pentru că, dacă nu o faci, vom găsi pe altcineva să o facă. Unul mai tânăr, auzi, Niki? Unul care să aibă energie și clasă.

Energie, Niki mai avea încă. Dar de clasă, era primul care să o recunoască, mai bine să nu vorbim. Era o persoană amuzantă, dar ciudată, și așa îi plăcea să fie. Era un polonez mic de statură, înfigăreț, ciudat și mândru de el. Bătrânul Nik, ștrengarul reprezentanților pentru Europa de Est, capabil, se fălea el, să vândă poze porcoase unei mănăstiri georgiene de maici și loțiune capilară unei chelii românești. Landau, micuțul atlet de budoar, care purta talonete pentru a-și înălța trupul slav la statura englezească atât de admirată de el și costume șic care strigau: „Priviți-mă!” „Când bătrânul Nik își pregătește standul, i-au asigurat colegii lui pe anchetatorii noștri neidentificabili, ți se pare că auzi clinchetul clopoțelului unui precupeț polonez.”

Iar micuțul Landau râdea la gluma lor, făcându-le jocul. „Băi, sunt polonezul pe care nu-l pui jos cu una, cu două”, declara el mândru, comandând încă un rând. Așa îi făcea el să râdă. Dar nu pe seama lui. Apoi, mai mult ca sigur, pentru a-și continua spusele, scotea la iuțeală un pieptăn din buzunarul de la piept și se apleca. Uitându-se la un tablou de pe perete sau la orice

suprafață lucioasă, își potrivea cu mâinile micuțe părul prea negru, aducându-l spre spate, pentru a dobândi un aer mai viril, înainte de a porni la atac pentru o altă cucerire. „Cine este tipa drăguță care se uită de acolo din colț la mine?” întreba el, într-un amestec păcătos de poloneză de ghetou și de londoneză de mahala. „Bună, iubito! De ce să suferi singurică în seara asta?” – și o dată din cinci marca, ceea ce, după părerea lui, constituia un randament acceptabil, cu condiția de a încerca fără întrerupere.

În seara aceasta, însă, Landau nu se gândea nici să marcheze, nici să încerce. Se gândea că a muncit din nou de și-a dat duhul pentru nimica toată sau, cum mi-a spus el mai plastic, pentru un pupic de curvă. În momentul de față, fiecare târg, fie de carte, fie audio, sau de oricare altceva, îl secătuia mai mult decât dorea să recunoască, așa cum făceau și femeile. Și îi dădeau prea puțin în schimb. Și că de-abia aștepta avionul de mâine care să-l ducă înapoi la Londra. Iar, dacă păsărica aia rusească, în albastru, nu s-ar strădui atât să-i atragă atenția, tocmai când încerca să-și încheie socotelile și să arboreze zâmbetul monden pentru a se alătura veselei adunături, i-ar spune el câteva vorbe pe limba ei, pe care să le regrete amândoi toată viața.

Că era rusoaică, asta era sigur. Doar unei rusoaice îi putea atârna de braț o sacoșă de plastic (chiar dacă de obicei sacoșele astea erau din sfoară), pentru eventualitatea unor cumpărături norocoase, ce reprezintă triumful vieții cotidiene. Doar o rusoaică poate fi atât de curioasă încât să stea îndeajuns de aproape de un bărbat ca să-i poată verifica socotelile. În sfârșit, doar o rusoaică ar putea să ofteze de nerăbdare înainte de a întrerupe pe cineva, ceea ce, când era vorba de un bărbat, îi amintea lui Landau de tatăl său legându-și șireturile, iar atunci când era vorba de o femeie, îi evoca patul.

— Scuzați-mă, domnule. Sunteți domnul de la Abercrombie & Blair? întrebă ea.

— Nu aici, drăguță, spuse Landau, fără să ridice capul. I se adresase în englezește, așa că îi răspunsese tot în englezește, potrivit obiceiului său.

— Domnul Barley?

— Niciun Barley, draguță! Landau.

— Dar acesta este standul domnului Barley.

— Nu este standul domnului Barley. E standul meu. Abercrombie & Blair e alături.

Tot cu capul în jos, Landau îi arată cu pixul la stânga, către standul gol de partea cealaltă a despărțiturii, unde un panou verde anunța cu litere de aur bătrâna editură Abercrombie & Blair din Norfolk Street, Strand.

— Dar acest stand este gol. Nu e nimeni acolo, obiectă femeia. A fost gol și ieri.

— Așa e. Bravo! replică Landau pe un ton fără drept de apel pentru oricine.

Se aplecă în mod ostentativ și mai tare peste registru, așteptând ca silueta albastră să se îndepărteze. Gest nepoliticos din partea lui, știa, dar această prezență încăpățânată îl făcea să fie și mai grosolan.

— Dar unde este Scott Blair? Unde este individul căruia i se spune Barley? Trebuie să vorbesc cu el. E foarte urgent!

Landau începu să o urască pe femeie, cuprins de o brutalitate de neînțeles.

— Domnul Scott Blair, începu el, ridicând brusc capul și privind-o drept în ochi, mai cunoscut apropiaților săi pe numele de Barley, este absent nemotivat, stimată doamnă. Da, compania sa a închiriat un stand. Iar domnul Scott Blair este președinte, director, administrator general și, după câte știu, dictator pe viață al acestei societăți. Cu toate acestea, nu și-a ocupat standul... Prinzându-i privirea, începu s-o lase mai domol. Ascultă, dragă, încerc să-mi câștig pâinea, e bine? Nu de la domnul Barley Scott Blair, cu toată dragostea pe care i-o port.

Apoi se opri brusc, o îngrijorare cavaleriească potolindu-i furia. Femeia tremura. Nu-i tremurau numai mâinile, care strângeau sacoșa cafenie, ci și gâtul, întrucât văzu gulerășul de dantelă de la rochia ei albastră îngrijită zbatându-i-se pe pielea gâtului mai albă decât dantela. În schimb, gura și bărbia se crispaseră cu o hotărâre care îi impunea respect.

— Vă rog, domnule, fiți amabil și ajutați-mă, îl imploră ea, ca și cum nu avea nicio scăpare.

Landau susținea sus și tare că se pricepe la femei. Alta dintre micile lui fuduleli agasante, dar nu lipsite de noimă.

„Femeile, Harry, sunt un divertisment pentru mine, subiectul preferat de cercetare și pasiunea mea devorantă, îmi mărturisii el, cu o convingere în glas tot atât de solemnă ca jurământul unui francmason. Nu mai era în stare să spună câte avusese, dar îi plăcea să declare că cifra era de ordinul sutelor și că nu era una care să aibă nici cel mai mic motiv să regrete experiența. Joc cinstit, aleg cu discernământ, Harry, mă asigură el, atingându-și o nară cu degetul arătător. Fără vene tăiate, fără căsnicii distruse, fără cuvinte urâte după aceea.” Cât de adevărat era nu va ști nimeni niciodată, dar nu exista niciun dubiu că instinctul care l-a ghidat în aventurile sale galante i-a sărit în ajutor în momentul în care își forma o părere despre tână femeie.

Era serioasă. Inteligentă. Hotărâtă. Era speriată, deși în ochii ei negri licărea o undă de umor. Avea acea rară calitate pe care Landau, în stilul sau bombastic, o numea „clasa pe care doar Mama Natură ți-o poate da”. Cu alte cuvinte, era de calitate, o femeie puternică. Și, întrucât în momente de criză, gândurile nu curg în înlănțuire logică, ci năvălesc peste noi în valuri de intuiție și experiență, Landau a simțit toate acestea dintr-odată și se împăcase cu ele în momentul în care ea reîncepu să vorbească.

— Unul dintre prietenii mei sovietici a realizat o importantă operă literară, de mare originalitate, spuse ea după ce trase adânc aer în piept. Este un roman. Este un mare roman. Mesajul lui este important pentru întreaga omenire.

Tăcu brusc.

— Un roman? șopti Landau. Apoi, fără să-și poată explica mai târziu de ce, continuă: Ce titlu are, drăguță?

Forța ei, conchise el, nu rezida nici în bravadă, nici în inconștiență, ci în convingerile sale.

— Care e mesajul cărții, dacă titlu nu are?

— Cultivă mai curând acțiunea decât discursul. Respinge

încetineala cu care se aplică perestroika. Cere acțiune și este împotriva oricăror schimbări cosmetice.

— Frumos, spuse Landau impresionat.

Vorbea ca mama mea, Harry. Cu bărbia ridicată și privindu-te drept în ochi.

— În ciuda glasnostului și al presupusului liberalism al noilor directive, romanul prietenului meu nu poate fi publicat încă în Uniunea Sovietică, continuă ea. Domnul Scott Blair s-a angajat să-l publice cu discreție.

— Stimată doamnă, spuse Landau amabil, cu fața de astă dată apropiată de a ei, dacă romanul prietenului dumneavoastră este publicat de venerabila editură Abercrombie & Blair, puteți fi sigură că o vor face în secret absolut.

Spuse aceasta mai în glumă, mai în serios, neputându-se abține, dar și pentru că, în mod instinctiv, dorea să destindă conversația și să o facă mai puțin suspectă în ochii eventualilor observatori. Fie că a înțeles gluma, fie că nu, femeia zâmbi la rândul ei, un surâs cald și scurt de autoîncurajare, ca un semn al victoriei asupra temerilor ei.

— Deci, domnule Landau, dacă iubiți pacea, vă rog să luați acest manuscris în Anglia și să-l predați imediat domnului Scott Blair. Doar domnului Scott Blair, nimănui altcuiva. Este un semn de încredere.

Ceea ce s-a întâmplat după aceea s-a desfășurat cu rapiditatea unei tranzacții la colț de stradă, între un vânzător hotărât să vândă și un cumpărător hotărât să cumpere. Primul lucru pe care l-a făcut Landau a fost să privească peste umărul tinerei femei, în spatele acesteia. A făcut-o ca o măsură de precauție atât pentru ea, cât și pentru el. Știa din proprie experiență că atunci când rusnacii pun la cale vreo mașinație, își plasează întotdeauna oameni prin apropiere. Dar această parte a sălii de întruniri era goală, zona de sub galerie unde se aflau standurile era întunecată, iar petrecerea din mijlocul încăperii era în toi. Cei trei băieți în haine de piele de la intrare stăteau de vorbă plictisiți.

Odată operațiunea încheiată, Landau citi numele tinerei pe ecusonul de plastic de pe rever, ceea ce ar fi trebuit să facă în

mod normal mai devreme, dacă nu l-ar fi distras ochii ei negri. „Ekaterina Orlova”, citi el. Și, dedesubt, „Octombrie”, în engleză și în rusă, numele unei mici edituri de stat moscovite, specializate în traduceri de carte sovietică pentru export, destinată mai ales celorlalte țări socialiste, ceea ce mă tem că o condamna la o relativă mediocritate.

După aceea, sau poate în timp ce îi citea ecusonul, Niki o lămuri ce trebuia să facă. Copil al străzii, Landau cunoștea toate șmecheriile. Femeia putea să aibă curajul a șase lei, și, după aparențe, așa și era. Dar era departe de a fi o conspiratoare. De aceea a luat-o fără nicio ezitare sub protecția sa. I s-a adresat ca oricărei femei care avea nevoie de sfaturi practice, ca de pildă cum să ajungă la camera lui de hotel sau ce să-i spună soțiorului la întoarcerea acasă.

— Îl ai asupra ta, drăguță? întrebă el, privind în jos către plasa de cumpărături și zâmbindu-i prietenos.

— Da.

— Acolo, nu-i așa?

— Da.

— Atunci dă-mi sacoșa cu totul, firesc, spuse Landau, dictându-i pas cu pas instrucțiunile. Așa. Acum dă-mi o îmbrățișare rusească prietenoasă. Un sărut formal. Bravo! Mi-ai adus un dar oficial de adio în ultima zi a târgului, asta e. Ceva care să cimenteze relațiile anglo-sovietice și care, dacă nu-l arunc într-o ladă de gunoi de la aeroport, mă va obliga să am surplus de bagaj la zborul de întoarcere acasă. O tranzacție foarte normală. Cred că am primit azi vreo jumătate de duzină de astfel de cadouri.

Îi spusese o parte din aceste cuvinte în timp ce se apleca cu spatele la ea. Vârî mâna în sacoșă și, într-o clipă, strecură cu abilitate pachetul învelit în hârtie de ambalaj în servieta cu multe compartimente, ce se deschidea ca un acordeon.

— Ești căsătorită, nu-i așa, Katia?

Niciun răspuns. Poate că nu-l auzise. Sau era prea ocupată să-l privească.

— Soțul tău a scris romanul, am dreptate? spuse Landau, fără să se lase descurajat de tăcerea ei.

— E periculos pentru tine, șopti ea. Trebuie să crezi în ceea ce faci. Dar dacă tu crezi în ceea ce faci, totul devine limpede.

Ca și cum nu ar fi auzit acest avertisment, Landau alese, dintr-o grămadă de mostre pe care le păstrase pentru a le împărți în seara aceasta, un set de patru casete cu *Visul unei nopți de vară*, în lectura actorilor de la Royal Shakespeare Company, pe care îl puse cu ostentație pe masă înainte de a scrie cu o carioca pe cutia din plastic: „De la Niki pentru Katia, în numele Păcii”, și data. Apoi, ceremonios, puse setul în sacoșa ei, strânse cele două toarte pe care i le vârî în mână, deoarece, văzând-o rămasă fără vlagă, se temu că intră în panică și-și pierde controlul. Doar în momentul acela, continuând să o țină de mâna rece, frumoasă, îi dădu asigurările pe care le aștepta.

— Toți trebuie să facem ceva riscant din când în când, nu-i așa, dragă? îi spuse el degajat. Să onorăm acum petrecerea cu prezența noastră, ce zici?

— Nu.

— Ce-ai zice să luăm masa împreună undeva?

— Nu ar fi convenabil.

— Să te conduc până la ieșire.

— Mi-e indiferent.

— Ar trebui să zâmbim, frumoasă doamnă, spuse el, tot în englezește, în timp ce o însoțea către cealaltă parte a încăperii, sporovăind ca un bun reprezentant comercial ce redevenise.

Când ajunseră la impunătorul palier, Niki îi strânse mâna.

— Ne vedem la târgul de carte. Da? În septembrie. Și mulțumesc pentru sfaturi. Îmi voi reaminti. Important este că am ajuns la o înțelegere. Lucru plăcut, întotdeauna, nu-i așa?

Ea îi luă mâna, părând că-și trage curaj din ea, pentru că zâmbi din nou, un zâmbet ușor uluit, dar plin de recunoștință și irezistibil de cald.

— Prietenul meu a făcut un gest nemaipomenit, explică ea, împingându-și spre spate o buclă rebelă de pe frunte. Vă rog să vă asigurați că ajunge la cunoștința domnului Barley.

— Îi voi spune. N-ai nicio grijă, răspunse Landau dezinvolt.

Ar fi dorit să mai zâmbească o dată, doar pentru el, dar Landau nu o mai interesa. Se scotocea în geantă, căutând o

carte de vizită pe care să i-o înmâneze, ceea ce omisese să facă până atunci. „ORLOVA, Ekaterina Borisovna”, imprimată pe o parte în chirilice, iar pe cealaltă cu caractere latine, precum și „Octombrie” în ambele alfabete. I-o înmână, apoi coborî țeapănă scara pompoasă, cu capul sus și o mână pe balustrada lată de marmură, iar cu cealaltă târând sacoșa de plastic. Băieții în haine de piele au urmărit-o din priviri până în hol. Iar Landau, în timp ce-și vâra cartea de vizită în buzunarul de la piept, alături de o altă jumătate de duzină pe care le colectase în ultimele două ore, îi văzu urmărind-o și le făcu cu ochiul. După o clipă de gândire, băieții îi făcură și ei cu ochiul, întrucât începuse o nouă eră de deschidere, iar o pereche de coapse frumoase rusești avea dreptul să fie admirată după merit, chiar de către un străin.

În timpul celor cincizeci de minute de distracție care mai rămăseseră, Niki Landau se alătură cu toata inima petrecerii. Cântă și dansează pentru o bibliotecară scoțiană cu o față sinistră, împodobită cu un șirag de perle. Povestea o anecdotă politică plină de duh despre doamna Thatcher unor funcționari ai Agenției de Stat pentru Drepturile de Autor, VAAP, care izbucniră brusc în hohote de râs. Tămâie trei individe de la editura Progres și, după o serie de curse dus-întors la servieta diplomat, le oferi fiecareia o amintire a șederii sale, dat fiind că Landau era generos de la natură și își amintea numele și promisiunile făcute, tot așa cum își amintea atâtea alte lucruri, cu exactitatea unei minți neîmpovărate. Dar în tot acest timp și-a ținut servieta discret sub observație și, chiar înaintea plecării oaspeților, continuă să o țină cu mâna stângă, în timp ce cu dreapta își lua rămas-bun. În autocarul special ce-i aștepta pe reprezentanții străini pentru a-i duce la hotel, a ținut-o pe genunchi, alăturându-se corului de cântece deocheate, condus ca de obicei de Spikey Morgan.

— Atenție, băieți, sunt doamne de față! îi avertiză Landau și, ridicându-se în picioare, le ordonă să tacă atunci când pasajele erau prea deșucheate după părerea lui. Însă chiar atunci când făcea pe marele dirigor, ținea strâns de mânerul genții diplomat.

În fața hotelului, se învârtea cârdul obișnuit de pești,

vânzători de droguri și șmenari; împreună cu supraveghetorii lor KGB-iști, urmărirea cu atenție intrarea grupului. Dar Landau nu observă nimic neobișnuit în comportarea lor care să-l neliniștească, aceștia nefiind nici prea atenți, nici prea degajați.

Bătrânul mutilat de război care supraveghea culoarul ce ducea la lifturi îi ceru, ca de obicei, permisul de intrare în hotel, dar, atunci când Landau, care îi mai dăduse vreo sută de țigări Marlboro, îl întrebă acuzator în rusă de ce nu era în seara aceea în oraș, flirtând cu iubita lui, acesta râse strident și îl plesni amical pe umăr.

„Dacă încearcă să-mi întindă o cursă, gândeam eu, mai bine m-ar umfla urgent, înainte ca urma să se răcească, Harry, mi-a povestit el ulterior, de parcă ar fi ținut cu inamicul, nu cu el însuși. Când întinzi o cursă, Harry, trebuie să te miști repede, astfel încât probele să se afle încă asupra victimei”, explică el, ca și cum și-ar fi petrecut toată viața încolțindu-i pe oameni.

— Barul de la Național, la nouă, îi spuse Spikey Morgan plictisit, în timp ce se înghesuiau să iasă din ascensor la etajul IV.

— Poate că da, poate că nu, îi răspunse Landau. Nu prea sunt în apele mele, ca să fiu sincer.

— Slavă Domnului, spuse Spikey căscând și se angajă cu un pas greoi pe coridorul întunecat ce ducea la camera sa, sub privirile răutăcioase ale supraveghetoarei de etaj. Ajungând în fața camerei sale, Landau se înarmă cu curaj înainte de a introduce cheia în broască. „Vor acționa acum, gândi el. Aici și acum ar fi momentul cel mai potrivit să mă înhațe cu manuscris cu tot.”

Dar când pași înăuntru, încăperea era goală, totul se afla la locul său și se simți ca un idiot că avusese suspiciuni. „Încă în viață”, gândi el, punând servieta diplomat pe pat. Trase cât putu de bine perdelele cât o batistă, adică până la jumătate, și atârna inutilul anunț „Nu deranjați” la ușă, pe care o încuie. Își goli buzunarele costumului, inclusiv cel în care punea cărțile de vizită primite, își scoase haina și cravata, brățările metalice care-i țineau mânecile, iar în cele din urmă cămașa. Scoase din frigider o sticlă și-și turnă un deget de votcă cu lămâie, apoi

sorbi o înghițitură. Landau nu era cu adevărat un băutor, îmi explică el, dar când se afla la Moscova îi plăcea să încheie ziua cu o votcă mică cu lămâie. Luând paharul în baie, stătu în fața oglinzii vreo zece minute bune, examinându-și cu îngrijorare rădăcina părului în căutarea unor fire albe, acoperind punctele dezonorante cu o loțiune nouă care făcea minuni. Satisfăcut de munca sa, își înveli creștetul capului cu un turban sofisticat din cauciuc pe post de cască de baie și făcu un duș, în timp ce cânta binișor *I am the very model of a modern major-general*. Se frecă puțin cu prosopul pentru a-și menține tonusul muscular, își trase pe el un halat înflorat, viu colorat și se întoarse în pas de marș în dormitor, cântând în continuare.

Făcea toate acestea, pe de-o parte, pentru că așa obișnuia și avea nevoie astă-seară să simtă familiaritatea propriei rutine, dar, pe de altă parte, pentru că era mândru că dăduse și el o dată naibii prudența și că nu găsise douăzeci și cinci de motive puternice pentru a nu acționa, așa cum ar fi putut să procedeze în zilele acestea.

„Era o doamnă, era speriată, avea nevoie de ajutor, Harry. Când a mai refuzat Niki o doamnă?” Și dacă s-a înșelat în privința ei, ei bine, înseamnă că l-a dus de nas ca pe un copil și nu-i mai rămânea decât să-și ia periuta de dinți și să se prezinte la porțile închisorii Lubianka pentru cinci ani de cercetare fără voie a excelentelor graffiti de acolo. Prefera să fie dus de nas de douăzeci de ori decât să respingă fără motiv o femeie. Acestea fiind spuse, chiar dacă doar în minte, pentru că mai era încă prevăzător față de existența microfoanelor, Landau scoase pachetul din servietă și, cu o oarecare sfială, se apucă să desfacă sfoara, fără să o taie, așa cum îl învățase sfânta lui mamă, a cărei fotografie era cuibărită cu pioșenie în portvizitul său. „Au aceeași strălucire, gândi el cu o plăcută aducere-aminte, în timp ce se ocupa cu răbdare de nod. Tenul slav. Ochii slavi, zâmbetul. Două frumoase fete slave, una lângă alta. Cu singura diferență că una din ele, Katia, nu sfârșise la Treblinka.”

Nodul cedă, în sfârșit. Landau înfășură sfoara și o puse pe pat. „Trebuie să știu, înțelegi, dragă, îi explica el în minte

Ekaterinei Borisovna. Nu vreau să-mi vâr nasul unde nu mă privește, nu sunt scotocitor din fire, dar dacă trebuie să păcălesc vama moscovită, ar trebui să știu cu ce-i trag pe sfoară, pentru că îmi va fi de ajutor.”

Cu delicatețe, ca să nu o rupă, folosindu-și ambele mâini, Landau desfăcu hârtia maronie. Nu se vedea cu adevărat în pielea unui erou, cel puțin nu încă. Ceea ce reprezenta un pericol pentru o frumusețe moscovită putea să nu fie primejdios pentru el. Crescuse cunoscând durițările, o știa. Cartierul londonez East End nu oferise o cură de odihnă unui imigrant polonez de zece anișori, iar Landau avusese partea sa de buze și nasuri sparte, de degete zdrobite, de foame. Dar dacă l-ai fi întrebat acum sau oricând în ultimii treizeci de ani care era definiția dată de el eroului, ți-ar fi răspuns fără nicio ezitare că eroul era primul care o ștergea pe ușa din dos când era nevoie de un voluntar.

Oricum ar fi fost, privind conținutul pachetului în hârtie de ambalaj, Niki era sigur de un lucru: i se pusese pata. Avea timp berechet să-și explice mai târziu când nu avea lucruri mai bune de făcut. Dar dacă în noaptea aceasta trebuia făcută o treabă necurată, Niki Landau era omul potrivit pentru ea. „Pentru că atunci când i se pune pata lui Niki, este de neegalat, Harry, o știu toate fetele.”

Primul lucru pe care îl văzu a fost plicul. Observă cele trei carnete de sub plic, toate legate cu un elastic lat, de genul acelor pe care le păstrezi întotdeauna, dar cărora nu le găsești niciodată vreo utilizare. Ceea ce i-a reținut însă mai întâi atenția a fost plicul, deoarece purta scrisul ei, un scris îngrijit de școlăriță care îi confirma imaginea de puritate pe care o reținuse. Un plic pătrat, cafeniu, lipit cam prost și adresat „Personal domnului Bartholomew Scott Blair, urgent”.

Scoțându-i elasticul, Landau îl ținu în lumină, dar era opac și nu lăsa să se vadă nicio umbră. Îl pipăi între degetul gros și cel arătător. Conținea o foaie, cel mult două. „Domnul Scott Blair s-a angajat să-l publice cu discreție, își aminti el. Domnule Landau, dacă iubiți pacea... dați-l imediat domnului Scott Blair. Doar domnului Scott Blair... este un semn de încredere.”

„Are încredere și în mine”, gândi el. Întoarse plicul. Pe spate nu scria nimic.

Întrucât nu se pot afla prea multe dintr-un plic maroniu lipit și întrucât din principiu nu citea corespondența personală a lui Barley și nici a altcuiva, Landau deschise servieta din nou și, căutând în compartimentul cu papetărie, scoase un plic obișnuit, pe clapa căruia era imprimat elegant: „De la biroul domnului Nicholas P. Landau”. Strecură în el plicul cafeniu și îl lipi. Mâzgăli „Barley” pe el și îl puse în compartimentul etichetat „Relații”, în care se aflau diverse, ca de pildă cărți de vizită pe care i le strecuraseră în mână tot felul de necunoscuți și notițe cu diverse comisioane pe care promisese să le facă pentru câte cineva, ca de pildă editoarea care avea nevoie de rezerve pentru pixul ei Parker sau funcționarul de la Ministerul Culturii care dorea un tricou cu Snoopy pentru nepotul său, sau doamna de la „Octombrie” care întâmplător trecuse pe acolo în momentul în care își strângea standul.

Iar Landau făcu acest lucru, întrucât instinctul unei meserii pe care nu o învățase niciodată îi dicta că primul lucru ce i se impunea era să țină plicul cât mai departe posibil de carnete. Dacă acestea s-ar fi dovedit aducătoare de necaz, dorea ca nimic să nu indice o legătură între ele și scrisoare. Și invers. Avea dreptate. Cei mai multilaterali și mai experimentați instructori ai Serviciului, unși cu toate alifiile cunoscute, nu i-ar fi putut da un sfat mai bun.

Doar atunci luă cele trei carnete, scoase elasticul, trăgând cu urechea la cel mai mic zgomot de pași de pe coridor. „Trei carnete rusești amărâte”, reflecta el, alegându-l pe cel de deasupra și întorcându-l încet. Legat în carton ilustrat grosolan, cu cotorul de pânză uzată. Două sute și douăzeci și patru de file din hârtie de proastă calitate și prost fălțuite, in-quarto, dacă Landau își amintea bine de pe vremea când se ocupa de papetărie, vândute cu circa douăzeci de copeici la orice librărie mai ca lumea, cu condiția ca marfa să se fi livrat și să stai la coada la care trebuia în ziua nimerită.

În sfârșit, deschise carnetul și parcurse prima pagină.

„E într-o ureche fata asta, gândi el, încercând să-și reprime

indignarea. A căzut în mâinile unui scrântit. Biata fată.”

Mâzgălituri fără sens, făcute de un nebun, cu o peniță de desen, în tuș, în mare viteză, cu furie, în sus și-n jos. Pe margine, de-a latul și de-a lungul. În diagonală, călare pe text, asemenea scrisului ilizibil al unui medic. Pigmentate cu semne de exclamare și cu sublinieri tâmpite. O parte era în caractere chirilice, altă parte, în caractere latine. „Creatorul creează creatori, citi el în engleză. A fi. A nu fi. A contra-fi.” Urma o explozie de franceză stupidă privind războiul nebuniei și nebunia războiului, încheiată cu un talmeș-balmeș de neînțeles. „Mulțumesc foarte mult”, gândi el și întoarse o pagină, apoi alta, ambele atât de pline de o scriitură dementă, că de-abia se mai zărea hârtia. „După șaptezeci de ani de distrugere a voinței publice, nu ne putem aștepta ca aceasta să renască brusc și să ne salveze”, citi el. Un citat? Un gând de noapte? N-aveai de unde să știi. Referiri la scriitori ruși, latini, europeni. Comentarii cu privire la Nietzsche, Kafka și la persoane despre care n-a auzit niciodată, darămite să le citească. Alte reflecții despre război, de data aceasta în engleză: „Bătrânii îl declară, tinerii îl fac, dar astăzi participă la el și pruncii, și moșnegii”. Mai întoarse o pagină și dădu doar de o pată, rotundă, maronie. Ridică la nas carnetul și o miroși. „Băutură, gândi el scârbit. Pute ca o cârciumă. Nu este de mirare că e amic cu Barley Blair.” O pagină dublă dedicată unei serii de proclamații isterice.

— CEL MAI MARE PROGRES AL NOSTRU ESTE ÎN DOMENIUL RĂMÂNERII ÎN URMĂ!

— PARALIZIA SOVIETICĂ ESTE CEA MAI ÎNAINȚATĂ DIN LUME!

— RĂMÂNEREA NOASTRĂ ÎN URMĂ CONSTITUIE CEL MAI MARE SECRET MILITAR PE CARE ÎL AVEM!

— DACĂ NU NE CUNOAȘTEM PROPRIILE NOASTRE INTENȚII ȘI CAPACITĂȚI, CUM LE-AM PUTEA ȘTI PE ALE VOASTRE?

— ADEVĂRATUL DUȘMAN ESTE PROPRIA NOASTRĂ INCOMPETENȚĂ!

Apoi, pe pagina următoare, o poezie, copiată cu grijă Dumnezeu știe de unde:

Se-ncolăcea și se descolăcea
O lua spre sud sau se-ntorcea?
O lume-ntreagă se-ntreba
Ce urmă șarpele lăsa.

Sărind în două picioare, Landau se îndreptă furios, cu pași mari, către fereastra ce dădea către o curte tristă, plină de gunoaie neridicate.

„Un nenorocit de jongler cu vorbele, Harry. Asta credeam că era. Cine știe ce drogat pletos care se crede geniu! Iar ea s-a aruncat în brațele lui, așa cum fac toate.”

Fata avea noroc că în cameră nu se afla cartea de telefon a Moscovei, căci altfel ar fi sunat-o și i-ar fi spus ce merita.

Pentru a-și potoli furia, luă un al doilea carnet, își linse buricul degetului și răsfoi pagină cu pagină cu dispreț, și astfel dădu de niște desene. Pentru o clipă intră în beznă, ca și cum s-ar fi rupt filmul într-o sală de cinematograf. Se blestema că era un mic slav impetuos, în loc să fie un englez calm și flegmatic. Se așează din nou pe pat, dar cu grijă, ca și cum acolo se odihnea cineva pe care îl rănise cu acuzațiile sale premature.

Dacă Landau disprețuia ceea ce prea adesea trecea drept literatură, interesul său pentru chestiunile tehnice era nemăsurat. Chiar dacă nu înțelegea ceea ce avea în fața ochilor, o pagină bună de matematică era pentru el o zi întreagă de încântare. Și înțelese dintr-o privire, așa cum i s-a întâmplat cu Katia, că privea ceva de calitate. Nu era vorba despre desene frumoase trasate cu rigla, e adevărat. Doar simple schițe, dar cu atât mai bune, trasate cu mâna liberă, fără instrumente, de către cineva care putea gândi cu un creion. Tangente, parabole, conuri. „Și, între desene, descrieri detaliate, ca acelea făcute de către arhitecți sau de către ingineri, cuvinte ca «punct de ochire», «masă critică», «eroare de sistem», «gravitație» și «traietorie», o parte în engleză, Harry, altă parte în rusa

voastră.”

Cu toate că Harry nu este numele meu adevărat.

Totuși, când începu să compare frumoasa caligrafie din cel de-al doilea carnet cu mângăliturile absurde din primul, spre stupefacția sa descoperi anumite similitudini incontestabile. Avu astfel senzația că are în față jurnalul intim al unui schizofrenic, un volum fiind scris de către Dr. Jekyll, iar celălalt de către Mr. Hyde.

Studie cel de-al treilea carnet, tot atât de metodic și precis ca și cel de al doilea, dar aranjat ca un fel de carte de logaritmi, cu date, numere și formule, cuvântul „eroare” repetându-se frecvent, adesea subliniat sau scos în evidență cu un semn de exclamare. Landau făcu dintr-odată ochii mari, neputându-și lua privirea de la ceea ce citea. Obscuritatea liniștitoare a jargonului tehnic folosit de către scriitor se încheiase cu o mare lovitură. Așa cum se încheiaseră divagațiile sale filosofice și superbe sale desene adnotate. Cuvintele se detașau din pagină cu o claritate uimitoare.

„Strategii americani pot dormi în pace. Coșmarurile lor nu se vor adevăra niciodată. Cavalerul sovietic pierde înăluntru armurii sale. Nu mai reprezintă decât o putere secundară, ca și voi, britanicii. Poate porni un război, dar nu-l poate continua și nu-l poate câștiga. Credeți-mă.”

Landau nu merse mai departe. Un simțământ de respect, amestecat cu un puternic instinct de autoapărare, îi șopti că pângărise destul mormântul. Luă elasticul, puse cele trei carnete unul peste altul și le legă. „Asta e, gândi el. De aici înainte, îmi văd de treaba mea și îmi fac datoria. Adică duc manuscrisul în Anglia mea de adopțiune și îl dau imediat domnului Bartholomew alias Barley Scott Blair.”

„Barley Blair, gândi el cu uimire, în timp ce deschidea șifonierul pentru a scoate o valiză mare din aluminiu, în care își ținea mostrele. Măi, să fie! Ne-am întrebat de atâtea ori dacă hrănim un spion la sânul nostru și acum știm.”

Era de un calm olimpic, mă asigură Landau. Englezul din el îl controla din nou pe polonez. „Dacă Barley putea să o facă, Harry, mi-am zis și eu că eram în stare.” Mi-a repetat-o și în

scurtul răstimp în care m-a luat drept confesor. Mi se întâmplă treaba asta cu unii, din când în când. Simt această față ascunsă a mea și i se adresează ca și cum ar fi adevărata mea personalitate.

Ridicând valiza pe pat, deschise încuietorile și scoase două seturi audio-vizuale, pe care oficialii sovietici îi ordonaseră să le retragă din stand – o istorie în imagini a secolului al XX-lea, însoțită de un comentariu vorbit, decretat de ei, în mod arbitrar, ca fiind antisovietic, un manual despre trupul uman, cu fotografii, și o casetă cu exerciții de întreținere a formei, pe care – după ce au privit-o cu jind pe tânăra zeiță mlădioasă în costumul mulat pe corp – oficialii au decretat-o pornografică.

Setul istoric era o mână de excepție, concepută în chip de carte legată elegant și conținând câteva despărțituri pentru casete, pentru textele acestora, fișe de vocabular de dificultate progresivă și note explicative pentru studenți. Golind despărțiturile de conținutul lor, Landau încercă să introducă, pe rând, carnetele, dar niciuna nu era destul de încăpătoare. Hotărî să transforme două despărțituri într-una singură. Luă o forfecuță de unghii din trusa sa de toaletă și se apucă de lucru cu o mână sigură, scoțând cu grijă capsele metalice ale despărțiturii centrale.

„Barley Blair, gândi el din nou, în timp ce lucra cu vârful forfecuței. Trebuie să-mi fi dat seama, fie chiar și pentru faptul că erai cel la care nu s-ar fi gândit nimeni. Domnul Bartholomew Scott Blair, ultimul vlăstar al firmei Abercrombie & Blair: spion.” Prima capsă se desfăcu. O scoase cu delicatețe. Barley Blair, despre care se spunea că n-ar fi fost în stare să-i vândă fân unui cal bogat ca să-și salveze mama muribundă în ziua aniversării ei: spion! Începu să lucreze la cea de a doua capsă. „Tu, care te laudai acum doi ani, la târgul de carte de la Belgrad, că ai reușit să-l bagi pe Spike Morgan sub masă bând votcă goală și pe urmă ai cântat atât de bine la saxofon tenor în orchestră, că până și polițiștii s-au trezit aplaudând: spion! Gentleman spion. Iar eu fac acum pe porumbelul călător pentru iubita ta.”

Landau luă carnetele de note și încercă să le introducă în

lăcașul pe care-l pregătise. Dar tot nu era destul de încăpător. Trebuia să facă un singur buzunar din trei.

„Făceai pe beatul, își spuse Landau cu gândul tot la Barley. Făceai pe nebunul și ne aiureai pe noi. Tocând ultimii bani ai familiei, înfundând din ce în ce mai tare bătrâna firmă. O, da, doar că, într-un fel sau altul, reușeai de fiecare dată să găsești o mare bancă din City să te scoată din rahat tocmai la timp, nu-i așa? Și apoi modul tău de a juca șah. Acesta ar fi putut fi un indiciu, dacă Landau ar fi avut ochi să-l vadă. Cum poate un om beat mort să bată pe oricine la șah, Harry, în partide adevărate, dacă nu este un spion antrenat?”

Cele trei buzunare deveniseră unul singur, în care cele trei carnete intrară de bine, de rău. Eticheta tipărită pusă deasupra lor purta în continuare mențiunea: „Note explicative pentru studenți”.

„Note, îi explică Landau în minte tânărului vameș de la aeroportul Șeremetievo. Note, băiete, așa cum scrie acolo, note explicative pentru studenți. De aceea există această despărțitură specială pentru note. Iar aceste notițe pe care le ții în mână reprezintă munca unui student adevărat care a urmat cursurile. De aceea sunt aici, fiule, înțelegeți? Sunt *note explicative*. Iar desenele au legătură cu...”

Cu schemele socio-economice, tinere, cu mutațiile demografice, cu statistica mișcării naturale a populației de care voi, rusnacii, nu vă săturați niciodată, vezi? Uite, ai mai văzut așa ceva? Este un ghid al corpului uman.”

Ceea ce ar putea sau nu salva pielea lui Landau, în funcție de cât de deștept era tânărul, de ce știa ei deja și de ce sentimente aveau în ziua respectiva față de propriile neveste.

Dar pentru lunga noapte care-l aștepta, pentru descinderea din zori, când vor sparge ușa cu picioarele și când se vor arunca asupra lui cu pistoalele în mână urlând: „Băi, Landau, dă-ne carnetele!”, pentru acel moment fericit setul istoric nu i-ar servi la nimic. „Carnete, domnilor ofițeri? Carnete? A, vă referiți la hârtoagele alea pe care o frumoasă rusoaică, cam într-o ureche, m-a forțat să le iau aseară la târg? Cred că sunt în coșul de hârtii, domnule ofițer. Dacă nu cumva femeia de serviciu l-a

golit și ea o dată în viața ei!”

Pentru această eventualitate, Landau pregăti scena cu meticulozitate. Scoțând carnetele din buzunarul setului istoric, le plasă artistic în coșul de gunoi, exact așa cum le aruncase în momentul de furie când le citise prima oară. Ca să pună capac, aruncă și surplusul de broșuri de literatură comercială, precum și vreo două daruri de despărțire inutile pe care le primise: un volum subțire al unui alt poet rus și un tampon de sugativă cu mâner de tablă. În fine, adăugă o pereche de ciorapi necârpiți pe care numai un occidental bogat și-ar putea permite să o arunce.

O dată în plus, trebuie să mă minunez, așa cum o vom face mai târziu, de ingeniozitatea naturală a lui Landau.

În noaptea aceea nu s-a mai dus să joace. A îndurat cu răbdare carcera familiară a camerei sale de hotel moscovit. De la fereastră, a urmărit crepusculul îndelungat trecând încet, încet în întuneric și luminile palide ale orașului aprinzându-se de voie, de nevoie. Își făcu un ceai în micul lui ibric de voiaj și mancă vreo câteva fructe uscate, ce conțineau rația sa zilnică de fier. Se gândi cu nostalgie la cea mai agreabilă dintre cuceririle sale și la celelalte, cu un zâmbet trist. Se întări ca să poată înfrunta suferința și solitudinea, aducându-și aminte copilăria grea. Își cercetă conținutul portofelului, al genții sale diplomat, al buzunarelor, și scoase tot ce avea un caracter prea intim, despre care n-ar fi vrut să dea răspunsuri de dincolo de o masă goală: o scrisoare pătimasă, pe care i-o trimisese o iubită a lui cu câțiva ani în urmă și care avea încă darul să-i stârnească poftele, cartea de membru al unui club video prin corespondență căruia îi aparținea. Primul său impuls a fost de „a le arde, așa, ca-n filme”, dar se răzgândi, când văzu detectoarele de fum din plafon, deși ar fi pariat ultimul ban că nu funcționează.

Găsi o pungă de hârtie și, după ce rupse totul în bucățele mici, le vârî în ea, o aruncă pe fereastră și o văzu căzând printre gunoaiile din curte. Se întinse apoi pe pat și așteptă să treacă noaptea. Se simțea când curajos, când atât de înfricoșat încât trebuia să-și înfigă unghiile în palme pentru a-și ține firea.

La un moment dat a aprins televizorul, sperând să dea peste niște tinere gimnaste gata de măritiş, care-i plăceau atât de mult. În schimb, se alegea cu împăratul în persoană, care le spunea pentru a nu şti câta oară copiilor săi fascinaţi că nu mai trebuiau să fie sclavii aparenţelor, așa cum se întâmplase în regimul trecut. Iar când Spikey Morgan, pe jumătate beat, ca să nu spunem mai mult, i-a telefonat de la barul Naţionalului, Landau, care avea chef de vorbă, a făcut conversaţie cu el până când bătrânul Spikey a adormit la celălalt capăt al firului.

O singură dată, într-un mare moment de depresie, i-a venit ideea să se prezinte la Ambasada britanică şi să ceară ajutorul valizei diplomatice. Această slăbiciune momentană îl înfurie. „Nenorociţii ăia? se întreabă el cu silă. ăia care mi l-au retrimis pe tata în Polonia? Nu le-aş încredinţa nici măcar o carte poştală cu Turnul Eiffel, Harry.”

Şi apoi, nu asta îl rugase ea să facă.

Dimineaţa se îmbracă în cel mai bun costum al său ca pentru propria execuţie, punând fotografia mamei sale în buzunarul cămăşii.

Aşa mi-l imaginez încă pe Niki Landau, ori de câte ori îi consult dosarul când îl primesc pentru ceea ce numim noi raportul bianual, când îi place să-şi re trăiască ceasul de glorie, înainte de a semna, o dată în plus, un angajament de respectare a Legii secretului de stat. Mi-l imaginez ieşind cu un pas dezinvolt pe această stradă moscovită, cu valiza metalică în mână, neştiind ce conţinea, dar hotărât să-şi rişte micuţul şi curajosul său cap orice s-ar întâmpla.

Cum m-o vedea el, dacă vreodată se gândeşte la mine, nici nu îndrăznesc să-mi pun problema. Hannah, cea pe care am iubit-o, dar căreia i-am înşelat speranţele, n-ar avea niciun fel de dubiu. „Încă un englez cu speranţa pe faţă, dar fără ea în inimă”, ar spune ea roşind de furie. Pentru că spune orice-i trece prin minte acum. A pierdut mult din vechea ei indulgenţă.

CAPITOLUL 2

Întregul Whitehall era de acord că niciodată o poveste nu mai trebuia să înceapă în felul acesta. Miniștrii avizați erau furioși. Au desemnat un comitet de anchetă, înfricoșător de secret, însărcinat să descopere ce n-a mers bine, să audieze martori, să dea nume, să nu ierte nicio susceptibilitate, să arate cu degetul, să lumineze zonele întunecate, să prevină orice recidivă, să mă numească președinte și să întocmească un raport la ce concluzie au ajuns, dacă au ajuns la vreuna, acest lucru rămânând unul dintre secretele cele mai inaccesibile, mai ales pentru aceia dintre noi care au fost membrii comitetului. Într-adevăr, cum o știam toți foarte bine, funcția acestui gen de comitet este aceea de a discuta solemn până când ultimul fir de praf stârnit cade pe dosar, iar membrii acestuia se întorc și ei în praful uitării. Ceea ce a făcut și comitetul nostru în mod conștiincios, cu un zâmbet acru, nelăsând în urma noastră decât o încruntare îngrozitor de secretă, un raport provizoriu lipsit de interes și o grămadă de anexe secrete în arhivele Trezoreriei.

În limbajul nu prea controlat al lui Ned și al colegilor săi de la Casa Rusia, totul a început cu o tâmpenie monumentală, când într-o frumoasă duminică, între orele șaptesprezece și douăzeci și treizeci, un anume Nicholas R Landau, comis-voiajor și contribuabil cinstit, deși de origine poloneză, fără cazier judiciar, s-a prezentat la ușile a nu mai puțin de patru ministere din Whitehall, implorând să i se acorde de urgență o întrevedere cu un ofițer al Secției de informații britanice, așa cum îi plăcea s-o numească el, trezindu-se ridiculizat, tras pe sfoară și chiar agresat fizic o dată. Cu toate că o chestiune asupra căreia n-am putut niciodată să ajungem la un consens a fost aceea dacă nu cumva cei doi gardieni temporari de la Ministerul Apărării au mers atât de departe încât să-l ia pe Landau de guler și de turul pantalonilor, așa cum va susține acesta mai târziu, și să-l conducă *manu militari* la ușă, sau dacă pur și simplu l-au condus politicos până în stradă, pentru a folosi vorbele lor.

Dar de ce, s-a întrebat grav comitetul nostru, de ce s-au crezut obligați cei doi gardieni să-i vină astfel în ajutor acestui distins domn?

Pentru că domnul Landau a refuzat să examinăm conținutul genții sale diplomat, domnule. Da, ne-a propus să ne-o încredințeze în timp ce aștepta, cu condiția să păstreze cheia la el, domnule. Dar era împotriva regulamentului. Ne-a agitat-o sub nas, a lovit-o cu palma, a aruncat-o în sus și-a prins-o, în aparență pentru a ne dovedi că nu conținea nimic primejdios. Dar nici aceasta nu se conforma regulamentului. Iar când am încercat cu minimum de forță să-l descotorosim de numita servietă, acest domn – cum devenise Landau mai târziu în raportul lor – ne-a opus rezistență, domnule, a început să vocifereze cu un accent străin, provocând dezordine.

Dar ce striga? am întrebat noi necăjiți numai la ideea că s-ar putea ridica vocea în Whitehall într-o zi de duminică.

Ei bine, domnule, atât cât am putut să înțelegem de la el, dată fiind starea lui emoțională, urla că această servietă conținea documente foarte confidentiale, domnule, care i-au fost încredințate de către o rusoaică, domnule, la Moscova.

Și cine, un polonez mărunțel, violent, ar fi putut adăuga ei. Într-o zi frumoasă și fierbinte de duminică londoneză, când se dau meciurile de crichet la televizor, domnule, când noi tocmai urmăream în camera din spate reluarea partidei dintre pakistanezi și Marele Botham.

Chiar și la Foreign Office, acea vatră înghețată a ospitalității oficiale britanice, unde un Landau disperat s-a prezentat cu o ultimă speranță și în disperare de cauză, n-a reușit decât cu mult greu, după multe insistențe și lacrimi sincere pornite din sufletul său slav, credincios lui Dumnezeu, să se facă auzit de onorabilul Palmer Wellow, autorul unei savante monografii despre Liszt.

Dacă Landau n-ar fi recurs la o nouă tactică, probabil că nici lacrimile sale slave nu l-ar fi ajutat, dar de data aceasta a depus geanta diplomat deschisă pe masă, iar gardianul de serviciu, tânăr, dar nu mai puțin sceptic, și-a lipit capul cu părul lins de geamul blindat, recent instalat, și a verificat cu o privire

indolentă dacă, în afară de cele câteva carnețele unsuroase și un plic cafeniu, nu cumva conținea vreo bombă.

„Reveniți luni între orele zece și șaptesprezece”, articula gardianul ca un robot dintr-o gară galeză în minunatul său microfon nou-nouț, înainte de a se înfunda din nou în penumbra gheretei sale.

Grilajul era întredeschis. Landau se uită la tânăr și peste umărul lui zări un portic grandios, construit cu o sută de ani în urmă, pentru a-i intimida pe nesupușii prinți indieni ai dominioanelor britanice. Și deodată își luă geanta diplomat, trecu peste toate baricadele aparent impenetrabile, concepute în mod special pentru a împiedica genul acesta de intruziune, traversă curtea sacră, fugind cât îl țineau picioarele – „ca o gazelă, domnule” – și urcă scările care duceau într-un hol enorm. A fost ziua lui norocoasă. Palmer Wellow aparținea, între altele, unei falange conciliatoare din Foreign Office. Iar Palmer era tocmai de serviciu.

„Alo, alo, murmură Palmer în timp ce cobora treptele mari și îl văzu pe Landau răvășit și gâfâind între doi gardieni solizi. V-ați băgat în mare necaz. Numele meu este Wellow. Sunt subsecretar permanent aici.” Își ținea pumnul stâng la umăr, ca și când s-ar fi apărât de câini, dar îi întinse mâna dreaptă.

— Nu vreau niciun subsecretar. Vreau un ofițer superior sau nimic.

— Dar postul de subsecretar este destul de înalt, îl asigură modest Palmer. Presupun că vă înșală limbajul.

Trebuie să recunoaștem, ceea ce a făcut și comitetul, că până în momentul acela nimeni nu ar fi putut să-i găsească vreo hibă micului număr jucat de Palmer Wellow. Era caraghios, dar eficient. N-a comis nicio gafă. L-a condus pe Landau într-o sală de interogatorii și l-a poftit să ia loc, acordându-i toată atenția necesară. A cerut să i se aducă o ceașcă de ceai cu zahăr, ca să-i treacă șocul, și i-a oferit și un biscuit ca să-i calmeze crampele la stomac. Cu un stilou foarte scump, primit de la un prieten, a notat numele și adresa lui Landau, ca și pe cele ale companiilor care-i angajaseră serviciile. A notat, de asemenea, numărul pașaportului britanic al lui Landau, precum și data și locul

nașterii, 1930, Varșovia. I-a explicat cu o sinceritate dezarmantă că nu se pricepea deloc în probleme de informații, dar se angaja să remită documentele lui Landau „persoanelor competente”, care, bineînțeles, le vor acorda toată atenția cuvenită. Și, întrucât Landau insista în continuare, Wellow improvizează o recipisă, pe o foaie de hârtie albastră, folosită de Foreign Office, o semnează și chemă un portar să-i aplice ștampila, cu data și ora. Îi spuse apoi că, dacă autoritățile mai doreau să discute cu el, îl vor contacta foarte probabil pe cale telefonică.

Doar atunci, deși ezitant, se hotărî Landau să-i încredințeze pachetul obosit; trecându-i-l peste masă, privi cu inima strânsă mâna mare a lui Palmer apucând pachetul.

— Dar de ce nu-l dați pur și simplu domnului Scott Blair? întrebă Palmer la vederea numelui înscris pe plic.

— Dar asta am și încercat să fac, pentru numele lui Dumnezeu! izbucni Landau exasperat din nou. V-am spus, l-am sunat peste tot, l-am sunat până mi s-a făcut rău, v-am spus. Nu este acasă, nu este la lucru, nu este la clubul său, nu este nicăieri, protestă Landau, care, din disperare, pierde controlul gramaticii limbii engleze. De la aeroport am încercat. De acord, e sâmbătă.

— Astăzi însă este duminică, obiectă Palmer cu un zâmbet indulgent.

— Dar ieri a fost sâmbătă, nu-i așa? Am încercat la firmă. M-am ales cu un țiuit electronic. Am cercetat cartea de telefon. E un Blair în Hammersmith. Nu cu inițialele sale, dar Scott Blair. Dau de o cucoană țâfnoasă, care mă trimite la dracu'. Știu un reprezentant, Archie Parr, care îi rezolva problemele în partea de vest a țării. Îl întreb pe Archie: „Archie, pentru numele lui Dumnezeu, cum pot să dau urgent de Barley?” „A întins-o, Niki. Una din fugile lui obișnuite. N-a mai fost la prăvălie de săptămâni întregi.” Încerc la informații. Ale Londrei și ale împrejurimilor. Nu e înregistrat niciun fel de Bartholomew. Nici n-ar fi, nu-i așa? Având în vedere că este un...

— Ce este? întreba Palmer intrigat.

— Ascultă, a dispărut. E-n regulă? A mai dispărut și altădată. Are probabil motivele lui pentru care dispare. Motive pe care

nu le cunoști, pentru că nu ești în măsură să le cunoști. Sunt vieți în joc, poate. Nu numai a lui. Este ultra urgent, așa mi-a spus ea. Și ultrasecret. Așa că, mișcați-vă, vă rog!

În aceeași seară, cum nu se întâmpla mare lucru în lume, în afară de o criză plicticoasă în Golf și o emisiune sordidă la televiziune, un scandal despre niște militari și niște bani la Washington, Palmer merse la o petrecere destul de plăcută din Montpelier Square, dată de un grup de foști colegi de an de la Cambridge, burlaci ca și el, dar simpatici. O relatare cu privire la această reuniune a ajuns la urechile comitetului nostru.

— Apropo, a auzit vreunul dintre voi de un anume Scott Blair? Întrebă Wellow la o oră târzie, când figura lui Landau îi fu readusă în minte de câteva măsuri din Chopin pe care le cânta la pian. N-a fost oare un Scott Blair care a avut de a face cu noi sau ceva de genul ăsta? Întrebă el din nou, întrucât nu reușise să acopere zgomotul.

— Era cu vreo doi ani înaintea noastră. Trinity College, îi răspunse o voce înfundată din partea cealaltă a camerei. Urma istoria. Nebun după jazz, voia să-și câștige existența suflând în saxofon, dar nu l-a lăsat bătrânul lui. Barley Blair, matol de când se crăpa de ziuă.

Palmer Wellow execută un acord tunător, care reduce la tăcere zgomotoasa adunare.

— Adică e un spion împruțit? Întrebă Wellow.

— Tatăl? E mort.

— Fiul, tâmpitule! Barley.

Ca unul apărut din spatele unei cortine, informatorul său ieși din mulțimea de bărbați mai tineri și mai puțin tineri și se proțăpi în fața lui cu un pahar în mână. Palmer îl recunoscuse atunci cu plăcere pe un coleg drag de la Trinity College, pe care nu-l mai văzuse de vreo sută de ani.

— Habar n-am dacă Barley este un spion împruțit sau nu, spuse colegul lui Palmer, cu o asperitate în glas care-l caracteriza, în timp ce hărmălaia dimprejur creștea din nou. Știu în schimb că e un ratat, dacă așa ceva poate fi trecut în palmaresul său.

Palmer, a cărui curiozitate fu alimentată din nou, se

reîntoarce în birourile spațioase de la Foreign Office și la plicul și carnețele pe care le încredințase spre păstrare portarului. Din acest moment, acțiunile sale, ca să repetăm cuvintele raportului provizoriu, au luat un curs regretabil. În termenii mai aspri ai lui Ned și ai colegilor săi de la Casa Rusia, în momentul acela, în orice țară civilizată, P. Wellow ar fi fost spânzurat de degetele mari ale mâinilor de una dintre cele mai înalte clădiri ale orașului și abandonat acolo, ca să poată medita în liniște la ceea ce făcuse.

Căci ceea ce a făcut Palmer a fost să se distreze cu carnețele. Timp de două nopți și o zi și jumătate. Pentru că le găsisse foarte amuzante. N-a deschis plicul maroniu – pe care Landau scrisese „Foarte confidențial. În atenția domnului P. Scott Blair sau a unui înalt membru al Serviciului de informații” – întrucât, ca și Landau, Palmer aparținea acelei vechi școli care gândea că nu se cade să citești corespondența altora. În orice caz, plicul era lipit la ambele extremități, iar Palmer era omul căruia nu-i plăceau obstacolele materiale, însă carnetul, cu aforismele și citatele sale nebune, cu scârba sa totală față de politicieni și militari, cu referirile sale presărate pe ici-colo la Pușkin – arhetipul omului Renașterii – și la Kleist – sinucigașul perfect – l-a fascinat total.

Nu a sesizat în niciun fel urgența situației, darămite răspunderea care-i revenea. Era diplomat, nu Prieten, cum erau numiți spionii. Iar Prietenii, în bestiarul lui Palmer, erau oameni lipsiți de forța intelectuală a celor din rasa lui Palmer. Într-adevăr, deplângea pe față faptul că ortodoxa instituție a Foreign Office-ului, căreia îi aparținea, semăna din ce în ce mai mult cu o organizație de acoperire pentru activitățile dizgrațioase ale Prietenilor. Palmer era și el un om de o erudiție impresionantă, chiar dacă haotică. Studiase araba și obținuse o mențiune în istorie modernă, iar în timpul liber învățase rusa și sanscrita. La matematică și bun-simț era însă corigent, ceea ce explică de ce a sărit peste plicticoasele pagini cu formule algebrice, ecuații și diagrame, ce constituiau esența celorlalte două carnete care, spre deosebire de divagațiile filosofice ale autorului, se distingeau printr-un aspect plicticos de ordonat.

Este ceea ce și explică – cu toată dificultatea comitetului de a accepta o astfel de explicație – de ce Palmer a preferat să ignore Consemnul permanent pentru subsecretari privind defectorii și ofertele de informații, fie solicitate, fie apărute din senin, și să facă precum l-a tăiat capul.

— Face niște analogii complet aberante în toate domeniile, Tig, îi zise el marți unui coleg și superior al său din Direcția de cercetări, după ce gândise că venise momentul să-i spună cuiva despre prețioasa achiziție. Pur și simplu trebuie să citești ce-a scris acesta.

— Da' de unde știm că e un el, și nu o ea, Palms?

Palmer o simțea pur și simplu.

Colegul și superiorul lui Palmer parcurse întâi primul carnet, apoi pe cel de-al doilea, se așază și-l examina îndelung pe cel de-al treilea. Apoi reveni la cel de-al doilea, pentru a-i studia schemele. În fața gravității situației, experiența sa profesională învinse.

— În locul tău aş preda toate chestiile astea cât se poate de repede, Palms, spuse el. Dar, după câteva momente de reflecție, le transmise el însuși, într-adevăr în mare grabă, dar nu înainte de a-i fi telefonat lui Ned pe linia directă, cerându-i să-l aștepte.

Două zile mai târziu, s-a dezlănțuit furtuna. La patru dimineața, în acea zi de miercuri, lumina mai ardea încă la ultimul etaj al unei căsuțe de cărămidă din cartierul Victoria, anexa aleasă de Ned și cunoscută sub numele de Casa Rusia, unde se încheia, într-o atmosferă de stupoare generală, prima reuniune a echipei însărcinate cu operațiunea denumită ulterior *Bluebird*. Cinci ore mai târziu, după alte două reuniuni la cartierul general al Serviciului, aflat într-un nou bloc-turn de pe Chei, Ned se afla iar la masa sa de lucru, înconjurat de o grămadă de dosare, ca și cum fetele de la Registratură hotărâseră să ridice o baricadă de stradă.

— Căile Domnului ar putea să fie necunoscute, îi spuse Ned asistentului său roșcovan Brock între două livrări de dosare, dar nu se compară cu calea în care își alege *băieții*.

În jargonul meseriei, *băieții* sunt surse vii de informații, dar în limbajul normal, pur și simplu spioni. Când vorbea de băieți,

Ned făcea oare aluzie la Landau? La Katia? La autorul nebotezat al carnetelor? Sau gândurile sale erau deja acaparate de contururile nedefinite ale acelui mare gentleman-spion britanic, domnul Bartholomew Scott Blair? Brock fie că nu știa, fie că nu-i păsa. Provenea din Glasgow, din părinți lituanieni, și-l înfuriau conceptele abstracte.

În ceea ce mă privește, am fost nevoit să mai aștept o săptămână înainte ca Ned să se hotărăscă, nu fără reticența cuvenită, că era timpul să-l ia la bord pe bătrânul Palfrey. De când mă știu, mi s-a zis bătrânul Palfrey. Nici până în ziua de azi n-am înțeles ce s-a întâmplat cu numele meu de botez. „Unde-i bătrânul Palfrey? Unde s-o fi dus vulpoiul ăla îmblânzit de jurist? Aduceți-l pe bătrânul sforar în ale legii! Chestia asta e de resortul lui Palfrey!”

Sunt ușor de descris în câteva cuvinte. Nu-i nevoie să-mi consacri ore întregi. Mă numesc Horatio Benedict de Palfrey, dar poți să faci abstracție imediat de cele două prenume și, într-un fel sau altul, nimeni nu-și aduce aminte de particula „de”. În cadrul Serviciului sunt Harry și, adesea, fiind ascultător de la natură, îmi spun eu mie însumi Harry. De pildă, când îmi găsesc câte un cotlet în intimitatea minusculei mele garsoniere, seara, mă simt tentat să-mi spun Harry. Consilier legal în serviciul ilegalilor, acesta sunt eu și, câteodată, asociat secund al defunctei case de avocatură Mackie, Mackie & de Palfrey, de pe Chancery Lane. Dar asta se întâmpla cu douăzeci de ani în urmă. De atunci încoace am fost foarte umilul dumneavoastră servitor secret, gata oricând să fur din talerele balanței aceleiași zeite oarbe a Justiției, pe care inima mea tânără fusese învățată să o venereze.

Un buiestraș⁽¹⁾, mi s-a spus, nu era nici cal de luptă, nici de vânatoare, ci un cal destinat să fie călărit de femei. Ei bine, acest Palfrey n-a fost călărit pe distanță lungă decât de-o singură conia, dar ea l-a călărit până în pragul mormântului lui, iar numele ei era Hannah. Din cauza ei m-am refugiat în interiorul acestei citadele secrete, unde pasiunea nu-și are locul și ale cărei ziduri sunt atât de groase încât mă împiedică să-i

aud bătaia pumnilor și vocea ei smiorcăită ce mă imploră să o las să intre și să înfrunt astfel un scandal ce îl îngrozește atât de mult pe un tânăr jurist, aflat la începutul unei respectabile cariere.

Cu chipul plin de speranță, dar cu inima seacă, mi-a spus ea. O femeie mai înțeleaptă ar fi păstrat aceste comentarii pentru ea, cel puțin așa mi s-a părut mie întotdeauna. Câteodată, a spune adevărul cu orice preț devine o formă de slăbiciune. „În acest caz, de ce te bați pentru o cauză pierdută? i-aș fi replicat. Dacă pacientul e mort, de ce încerci să-l reînvie?”

Pentru că Hannah era femeie, părea să fie răspunsul. Pentru că ea credea în mântuirea sufletelor masculine, pentru că n-am plătit destul pentru neajunsurile mele.

Dar am plătit acum, credeți-mă.

Din cauza lui Hannah mă preambul pe coridoarele secrete până în ziua de astăzi, numind lașitatea mea datorie și slăbiciunea mea – sacrificiu.

Din cauza lui Hannah mă aflu aici noaptea târziu, în această chichineată cenușie care-i biroul meu, pe ușa căruia stă scris: „Serviciul juridic”, în mijlocul dosarelor, benzilor și filmelor îngrămădite în jurul meu, tot atât de numeroase, ca dosarul Jarndyce contra Jarndyce, fără tradiționala fundă roz, redactând un raport oficial, menit să scoată basma curată operațiunea numită *Bluebird* și protagonistul său, Bartholomew, alias Barley, Scott Blair.

Tot din cauza acestei Hannah, bătrânul Palfrey, în timp ce mângălește actul de disculpare, mai ridică din când în când capul, pune stiloul pe masă și începe să viseze.

Rechemarea lui Niki Landau sub culorile britanice, dacă vreodată le-a părăsit cu adevărat, s-a produs la exact patruzeci și opt de ore după ce carnetele aterizaseră pe biroul lui Ned. Chiar de la trecerea lui nefericita prin Whitehall, Landau era bolnav de furie și de uimire. Nu s-a dus la lucru, și-a neglijat micul apartament din Golders Green, pe care în mod normal îl dichisea și-l iubea ca pe lumina ochilor. Nici chiar Lydia nu a putut să-l scoată din melancolie. Am obținut urgent de la

Interne autorizarea de a i se pune telefonul sub ascultare. Atunci când îi telefona, l-am auzit pe Landau amânând-o. Când și-a făcut apariția melodramatică la ușa lui, observatorii noștri ne-au raportat că a lăsat-o să intre cât să bea o ceașcă de cafea și apoi i-a făcut vânt.

— Nu știu cu ce-am greșit, dar, orice-ar fi fost, îmi cer scuze, au auzit-o ei remarcând trist la plecare.

Nici n-apucase să iasă bine în stradă, că Ned îl sună pe Landau. Mai târziu, acesta din urmă mă întrebă viclean dacă fusese o simpla coincidență.

— Niki Landau? se auzi vocea lui Ned, pe un ton care nu-ți permitea să faci glume.

— S-ar putea să fiu, spuse Landau, așezându-se mai bine pe scaun.

— Numele meu este Ned. Cred că avem un prieten comun. Inutil să menționăm numele. Ai avut amabilitatea să-i lași o scrisoare zilele trecute. În mod destul de ciudat. Era acolo și un pachet.

Pe Landau vocea îl încântă imediat. Sigură și autoritară. Vocea unui bun ofițer, nu a unui cinic, Harry.

— Da, bine, așa e, spuse el.

Dar Ned vorbea din nou.

— Nu cred că este nevoie să intrăm în prea multe detalii la telefon. Dar cred că este indispensabil să avem o lungă convorbire și cred că trebuie să-ți mulțumim. Cu cât mai curând, cu atât mai bine. Când putem face acest lucru?

— Oricând dorești, spuse Landau, care-și impuse ca nu cumva să adauge „domnule”.

— Voi crede întotdeauna că acum este cel mai bun moment. Ce zici?

— Cred că ideea este excelentă, Ned, spuse Landau, simțindu-i-se plăcerea în glas.

— Voi trimite o mașină să te ia. Nu va dura mult, așa că poate ar fi mai bine să rămâi acasă și să aștepti să auzi soneria. Va fi un Rover verde, cu un număr de înmatriculare cu B. Pe șofer îl cheamă Sam. Dacă ai vreun dubiu, cere-i să-ți arate legitimația. Și dacă nu este suficient, sună la numărul înscris pe

legitimație. Crezi că te descurci?

— Prietenul nostru comun e în regulă, nu-i așa? întrebă Landau fără să poată să se abțină.

Ned însă închisese deja.

Două minute mai târziu se auzi soneria. „Aveau mașina pregătită la colțul străzii, gândi Landau, coborând scările ca într-un vis. Asta e. Mă aflu pe mâna unor profesioniști.” Casa se afla într-un cartier elegant, Belgravia, pe una din terasele recent renovate. În acest sfârșit de zi însorit, fațada casei, proaspăt vopsită în alb, strălucea de-i lua ochii lui Landau. Un palat al perfecțiunii, un templu închinat forțelor secrete care ne guvernează existența. Pe portalul cu coloane strălucea o placă de alamă, pe care scria **SERVICIUL DE LEGĂTURI CU STRĂINĂTATEA**. În momentul în care Landau urcă scările, ușa se deschise. Iar când portarul în uniformă o închise în urma lui, Landau zări venind spre el, în razele soarelui, un bărbat zvelt, drept, la vreo patruzeci și ceva de ani, cu o figură plăcută, serioasă, respirând sănătate. Îi aprecie strângerea de mână discretă, dar sinceră, ca aceea a unui ofițer de marină.

— Bravo, Niki, intră.

O voce agreabilă nu corespunde întotdeauna unui tip agreabil, dar în cazul lui Ned cele două se armonizau. Urmându-l în biroul oval, Landau simți că i-ar putea spune orice pe lume și că Ned ar rămâne întotdeauna de partea lui. Landau observă la Ned o mulțime de alte lucruri care-i plăcură pe loc, fără doar și poate datorită puterii de seducție a acestuia: un șarm discret, o frumusețe reținută și siguranța calmă a șefului; acel „Intrați, vă rog”. Landau detectă și poliglotul din Ned, pentru că și el vorbea mai multe limbi. N-a avut decât să arunce un nume sau o expresie rusească, astfel încât Ned să aprobe imediat cu un zâmbet și să-i relice în aceeași limbă. „Era unul de-ai noștri, Harry. Dacă te apăsa un secret, asta era omul căruia i-l puteai spune, nu idiotului ăluia de la Foreign Office.”

Înainte de a începe să vorbească, Landau nu-și dăduse seama în ce măsură simțea nevoia să se confeseze cuiva. De cum a deschis gura, nimic n-a mai putut să-l oprească. Din momentul

acela n-a făcut decât să se asculte cu uimire, pentru că nu vorbea doar despre Katia și despre carnete, de ce le acceptase, cum le ascunsese, ci și despre întreaga sa viață, despre sentimentul contradictoriu de a fi slav, despre dragostea sa pentru Rusia în ciuda a orice și simțământul că era suspendat între două culturi. Totuși, Ned nu-l presa, nu-l oprea în niciun fel. Era un ascultător înăscut. Se mișca atât cât să-și facă unele note ordonate pe fișe mici, și nu-l întrerupea pe Niki decât pentru a clarifica un mic detaliu... momentul lui Șeremetievo, spre exemplu, când lui Landau i s-a făcut semn să treacă la „Plecări” fără măcar să i se adreseze o privire.

— Întregul grup a fost tratat astfel sau numai tu?

— Toți. Un semn din cap și am trecut.

— Nu te-ai simțit cumva aparte?

— Adică, cum?

— N-ai avut impresia că te bucurai de alt tratament decât ceilalți? Un tratament de favoare?

— Am trecut ca o grămadă de oi, o turmă vreau să zic, se corectă Landau. Le-am arătat pașapoartele și atât.

— Ai remarcat și alte grupuri care să fi trecut atât de repede?

— Rusnacilor părea să nu le pese deloc. Poate pentru că era o sâmbătă de vară, poate pentru că era *glasnost*. Din când în când, îi luau pe câțiva deoparte și-i lăsau pe ceilalți să treacă. M-am simțit ridicol, ca să-ți spun drept. Dacă-ș fi știut, n-ar fi trebuit să-mi iau toate aceste precauții.

— N-ai fost deloc ridicol. Ai procedat minunat, spuse Ned, fără nicio urmă de condescendență în glas, continuând să noteze. În avion, cine stătea pe locurile de lângă tine?

— Spikey Morgan.

— Iar de cealaltă parte?

— Nimeni. Stăteam lângă fereastră.

— Îți amintești numărul locului?

Landau i-l dădu de îndată. Când călătorea, dacă era posibil, își rezerva întotdeauna același loc.

— Ai vorbit mult în timpul zborului?

— Da, o grămadă.

— Despre ce?

— În special despre femei. Spikey s-a mutat la Notting Hill cu două tipe nonconformiste.

Ned râse cu poftă.

— I-ai spus lui Spikey despre carnete? Pentru că te simțeai liniștit, Niki, ar fi fost perfect normal, ținând seama de împrejurări, să mărturisești cuiva.

— Nici nu mi-a trecut prin cap, Ned. N-am spus nimănui. N-am spus și nici n-am s-o fac. Îți spun ție pentru că el a dispărut și tu ești o oficialitate.

— Dar Lydiei?

Jignirea adusă demnității sale îi reduse pe moment din admirația pentru Ned și chiar din surpriza pe care a avut-o văzându-l că îi cunoaște atât de bine viața intimă.

— Tipele mele, Ned, știu puțin despre mine. S-ar putea să creadă că știu mai multe, replică el, dar ele nu-mi împărtășesc secretele, pentru că nu le invit niciodată să facă acest lucru.

Ned continua să ia note și, într-o oarecare măsură, mișcările precise ale stiloului său, adăugate insinuării că Landau ar fi putut să comită o indiscreție, îl încurajară pe acesta să se arate curios la rândul său. Remarcase că trăsăturile calme și reconfortante ale lui Ned înghețau ori de câte ori Ned începea să vorbească despre Barley.

— Barley e bine, nu-i așa? Sper că n-a avut vreun accident sau ceva de genul ăsta?!

Ned părea să nu-l audă. Luă o nouă fișă și continuă să noteze.

— Presupun că Barley ar fi făcut apel la ambasadă, nu-i așa? spuse Landau. Fiind un profesionist... îl trădează șahul, dacă vrei să știi. N-ar trebui să joace, după părerea mea. Nu în public.

Doar în momentul acela, Ned își ridică încet nasul din hârtii. Iar Landau remarcă expresia sa glacială, mult mai înfricoșătoare decât cuvintele care o însoțiră.

— Nu menționăm niciodată nume ca acestea, Niki, spuse Ned foarte liniștit. Nici chiar între noi. Bineînțeles, n-aveai de unde să știi, așa că n-ai greșit cu nimic. Te rog doar să n-o mai faci.

Văzând apoi efectul pe care-l avusese asupra lui Landau, se ridică în picioare, se îndreptă către o măsuță de lemn și turnă două pahare dintr-o carafă cu vin de Xeres și-i întinse unul lui Landau.

— Da, e bine, spuse el.

Închinare astfel în tăcere un pahar pentru Barley, nume pe care Landau se jurase de vreo zece ori că nu-l va mai rosti.

— Nu vrem să te duci la Gdansk săptămâna viitoare, spuse Ned. Ți-am aranjat un certificat și un concediu medical plătit. Ești bolnav. Suspect de ulcer. Și, nu te supăra, nu te duci nici la lucru între timp!

— Fac tot ce-mi spui, răspunse Landau.

Dar înainte de a pleca a fost nevoit să semneze un angajament de respectare a Legii secretului de stat, sub privirea binevoitoare a lui Ned. E vorba despre un text alambicat, redactat într-un jargon juridic, menit să-l impresioneze pe semnatar, și pe nimeni altcineva. De altfel, nici de legea în sine n-au de ce să fie mândri cei care au elaborat-o.

După aceea, Ned întrerupse microfoanele și camerele video ascunse, pe care Etajul XII insistase să fie puse în funcțiune, dată fiind amploarea pe care o căpătase acțiunea.

Până în acel moment, Ned acționase singur, acesta fiind privilegiul său în calitate de șef al Casei Rusia. Oamenii de teren sunt, înainte de toate, niște singuratici. Nici măcar nu-l chemase pe bătrânul Palfrey să citească acest document vizându-i pe potențialii răzvrățiți. Nu încă...

Dacă Landau se simțise neglijat până în acea după-amiază, restul săptămânii fu copleșit de atenție. Ned îi telefonă a doua zi dis-de-dimineată, pentru a-l ruga, cu amabilitatea-i obișnuită, să se prezinte la o adresă din Pimlico. Clădirea se dovedi a fi un bloc din anii '30, cu ferestre din oțel curbat, vopsite în verde și o intrare ca de cinematograf. În prezența a doi indivizi, pe care nu i-a prezentat, Ned îl puse pe Landau să repete povestea, fără să-l lase să răsuflă, apoi îl aruncă în gura leilor.

Primul care l-a interogată era un tip distrat – parcă plutea – cu obraji de prune și ochi albaștri de copil, cu un veston de cânepă care se potrivea cu părul lui vâlvoi de culoarea cânepei. Și

vocea-i plutea.

— Parc-ai spus o rochie albastră, nu-i așa? Numele meu este Walter, adăugă el, ca și cum ar fi fost surprins să-l afle și el.

— Da, domnule.

— Ești sigur? insistă el, mișcând din cap și uitându-se strâmb de sub părul mățos care-i cădea pe frunte.

— Absolut sigur, domnule. O rochie albastră și o plasă maro. De obicei, aceste plase sunt de ață, dar a ei era din fir de plastic maro. „Băi, Niki, mi-am spus eu atunci, nu e momentul azi, dar în viitor, dacă vei dori să-ți încerci norocul cu doamna asta, ceea ce e posibil să se întâmple, ai putea să-i aduci o geantă frumoasă de la Londra, albastră, care să se asorteze cu rochia ei, nu-i așa?” De aceea îmi amintesc. Am făcut legătura asta în cap.

Până și astăzi, când ascult benzile din nou, mi se pare curios să-l aud pe Landau spunându-i lui Walter „domnule”, în timp ce lui Ned nu i-a spus decât pe nume. Dar nu era atâta un semn de respect față de Walter, cât unul de silă, pe care acesta îl inspira.

La urma urmelor, Landau era un bărbat căruia îi plăceau femeile, iar Walter era exact invers.

— Iar părul negru, nu-i așa? îngână Walter ca și cum așa ceva era greu de crezut.

— Negru, domnule. Negru și mățos. Aproape ca pana corbului. Sunt absolut sigur.

— Nu era vopsit, ce crezi?

— Știu diferența, domnule, spuse Landau, atingându-și propriul păr, hotărât să le mărturisească totul, inclusiv secretul tinereții sale veșnice.

— Ai spus mai devreme că era din Leningrad. De ce ai spus asta?

— După atitudine, domnule. I-am recunoscut clasa. Aveam în fața ochilor o rusoaică din Roma. Așa mi-o închipui eu. Sankt Petersburg.

— Dar de ce n-ai văzut în ea o armeană? Sau o georgiancă? Sau o evreică, de pildă?

Landau reflectă asupra acestei ultime sugestii, dar o respinse.

— Sunt și eu evreu, înțelegeți. Nu pretind că trebuie să fii

evreu ca să recunoști un alt evreu, dar să zicem că nu mi-a inspirat acest lucru.

Tăcerea, care putea să fie din cauza jenei, păru să-l încurajeze să continue.

— Cred că faptul de a fi evreu nu are nicio importanță, ca să fim sinceri. Dacă așa vrei să fii, noroc bun, iar dacă nu vrei, nu te poate obliga nimeni. În ceea ce mă privește, sunt în primul rând englez, apoi polonez, și toate celelalte vin după aceea. Nu-mi pasă că sunt alții care ar alege ordinea inversă. E treaba lor.

— Bine spus, spuse Walter cu putere, pocnindu-și degetele și chicotind, și doar în câteva cuvinte. Și spui că vorbea bine englezește?

— Mai mult decât bine, domnule. O engleză clasică. Ne-ar putea da lecții tuturor.

— Ca o profesoară, dacă am înțeles bine.

— Aceasta a fost impresia mea, spuse Landau. Profesoară de liceu, profesoară universitară. Se vedeau studiile, inteligența, spiritul.

— Nu putea oare să fie interpretă?

— Interpreții buni știu să stea în umbră, după părerea mea, domnule. Această doamnă ieșea în evidență.

— Iată un răspuns bun, recunoscui Walter, arătându-și butonii roz. Și zici că purta verighetă?

— Da, domnule. Un inel de logodnă și o verighetă. Acesta este de obicei primul lucru la care mă uit, iar în Rusia nu e ca în Anglia. Trebuie să te uiți invers, pentru că verigheta se poartă pe mâna dreaptă. Rusoaicele nemăritate sunt o adevărată plagă și divorțul este la ordinea zilei. Dă-mi una cu un soț zdravăn și cu doi-trei copilași care s-o oblige să se întoarcă seara acasă, și s-ar putea să mă intereseze.

— Chiar voiam să te întreb despre asta. Crezi că avea copii? Da sau nu?

— Sunt convins, domnule.

— Hai, hai! E imposibil! exclamă Walter iritat, lăsându-și colțul buzelor să-i cadă în jos. Doar n-oi fi vreun medium.

— Coapsele, domnule, coapsele. Demnitatea cu care le poartă chiar atunci când e speriată. Nu era nici o Iunonă, nici o

silfidă. Era mamă, pur și simplu.

— Înălțimea? strigă Walter cu o voce deosebit de ascuțită, ridicând din sprâncenele fără păr, cu un aer alarmat. Poți să ne spui ce înălțimea avea? Gândește-te la tine. Compar-o cu înălțimea ta. Când ești lângă ea, ridici ochii sau îi lași în jos?

— Talie peste medie, v-am spus.

— Deci mai înaltă ca tine?

— Da.

— 1, 70m? 1,73?

— Mai curând 1,73, spuse Landau morocănos.

— Și vârsta? Mai spune-o o dată. Ai ezitat prima oară.

— Dacă are mai mult de treizeci și cinci de ani, nu-i arată. O piele frumoasă, o siluetă delicată, pe scurt, o femeie în floarea vârstei, mai ales din punct de vedere intelectual, domnule, răspunse Landau cu un zâmbet supus. Căci, chiar dacă-l găsea pe Walter dezagreabil din anumite puncte de vedere, Landau, ca toți polonezii, avea o slăbiciune pentru excentrici.

— E duminică. Imaginează-ți c-ar fi englezoaică. Te-ai aștepta să meargă la biserică?

— Oricum ar fi studiat problema din toate unghiurile, replică Landau, surprins de răspunsul său spontan. S-ar fi putut să creadă că Dumnezeu nu există sau dimpotrivă. Dar n-ar fi eludat problema așa cum o facem noi. Ar fi studiat chestiunea serios, ar fi ajuns la o concluzie și ar fi acționat în consecință.

Într-o clipă, gesturile afectate ale lui Walter se topiră într-un zâmbet larg, ca la comandă.

— Mamă, ce bun ești! declară el cu invidie. Cu științele cum stai? adăugă el, pițigăindu-se din nou.

— Așa și așa. Câteva noțiuni rudimentare, asta-i tot. Ce-am apucat și eu, de ici, de colo.

— Cu fizica cum stai?

— Nivel de liceu, nu mai mult, domnule. Am vândut manuale școlare. Nu sunt sigur c-aș reuși la un examen nici măcar acum. Dar să zicem că lecturile m-au ajutat să-mi dezvolt cunoștințele.

— Ce înseamnă telemetria?

— N-am auzit în viața mea.

— Nici în engleză, nici în rusă?

— În nicio limbă, domnule. Telemetria a trecut pe lângă mine.

— Dar PEEC?

— Cum ați zis, domnule?

— Posibilă-Eroare-de-Explorare-Circulară. Dumnezeu, păi a scris o mulțime despre asta în carnetele alea caraghioase pe care ni le-ai încredințat! Să nu-mi spui că aceste patru majuscule nu ți-au rămas în minte?

— Nu le-am observat. Cred că am trecut peste ele, asta e.

— Până ai ajuns la pasajul cu privire la cavalerul rus care agoniza în armura sa. De acolo n-ai mai sărit peste nimic. De ce?

— N-am făcut-o în mod deliberat de-acolo. Așa s-a întâmplat.

— Bine, să zicem că așa s-a întâmplat și ți-ai format o părere. Așa este? În legătură cu ceea ce autorul ne transmitea. Ce părere?

— De incompetență, presupun. Nu sunt prea tari la chestia asta. La rusnaci mă refer. Fac gafe.

— Adică, ce gafe?

— În materie de rachete, de exemplu. Fac erori.

— Ce fel de erori?

— De toate felurile. Erori magnetice, erori de dirijare, orice or fi astea, n-am înțeles nimic. Asta-i treaba voastră, nu?

Proasta dispoziție defensivă a lui Landau n-a făcut decât să dea o valoare și mai mare mărturiei sale. Incapacitatea sa de a străluci în anumite domenii, spre marele său regret, le dădea asigurări, cum o dovedeau acum gesturile de ușurare ale lui Walter.

— Cred că s-a descurcat bine, declară acesta, ca și cum Landau n-ar fi fost de față, dând din nou din mâini, de data aceasta într-un gest teatral, pentru a conchide cu emfază: Ne spune ceea ce-și amintește. Nu încearcă să inventeze ca să facă povestea mai frumoasă. N-ai face așa ceva, nu-i așa, Niki? adăugă el îngrijorat, desfăcându-și picioarele ca și cum l-ar fi mâncat între ele.

— Nu, domnule, nu vă fie teamă.

— N-ai făcut-o? Vreau să spun că, mai devreme sau mai târziu, vom descoperi, și atunci tot ceea ce mi-ai spus își va pierde din valoare.

— Nu, domnule, e așa cum v-am spus. Nici mai mult, nici mai puțin.

— Sunt sigur că așa este, le zise Walter colegilor săi pe un ton natural de încredere, înfundându-se din nou în fotoliu. Cel mai dificil lucru în meseria noastră, de altfel ca în orice altă meserie, este să spui: „Cred”. Niki este o sursă naturală, o adevărată raritate. Dacă ar fi mai mulți oameni ca el, nimeni n-ar mai avea nevoie de noi.

— El este Johnny, explică Ned, făcând pe aghiotantul.

Johnny avea un păr cenușiu ondulat, o bărbie proeminentă și un dosar plin cu telegrame cu aspect oficial. Cu lanțul său de ceas, aur sută la sută, și costumul gri antracit de comandă, putea să încarneze foarte bine în ochii unei barmanițe străine tipul de englez. Dar nu în ochii lui Landau.

— Niki, în primul rând trebuie să-ți mulțumim, amice, spuse Johnny, într-o americană trăgănată de pe Coasta de Est. Noi, beneficiarii mai mari, sugeră tonul său superior. Noi, acționarii majoritari. Mă tem că ăsta e Johnny. Un bun ofițer, dar incapabil să nu facă apel la supremația americană. Câteodată mă gândesc că asta e diferența între spionii americani și spionii noștri. Americanii, care au putere și bani, își flutură norocul. Le lipsește acel instinct al disimulării, care ne este atât de natural nouă, britanicilor.

Oricum, Landau se zbârli pe loc.

— Te superi dacă-ți pun câteva întrebări? spuse Johnny.

— Nu, dacă e de acord Ned, răspunse Landau.

— Bineînțeles, accentuă Ned.

— Deci, ne aflăm în acea noapte la târgul audio. OK, amice?

— Mai curând seară, Johnny.

— O conduci pe femeie, pe Ekaterina Orlova, până la scară. Acolo unde se află gardienii. Îți iei rămas-bun.

— Mă ține de braț.

— Te ține de braț, perfect. În fața gardienilor. O urmărești cum coboară scările. Ai urmărit-o până-n stradă, amice?

Nu-l mai auzisem pe Johnny folosind cuvântul „amice”, așa că am presupus că vrea să-l prindă cumva pe Landau, una dintre șmecheriile pe care psihologii din serviciul Agenției o recomandă membrilor acestora.

— Așa e. Am văzut-o, răspunse sec Landau.

— Ieșind în stradă? Chiar în stradă? Fă o pauză și gândește-te, îi sugeră el cu falsa expansivitate a unui avocat.

— A ieșit în stradă și, cu ocazia asta, din viața mea.

Johnny așteptă, până fu sigur că toți ceilalți își dădeau seama că aștepta, iar Landau în mod special.

— Niki, amice, în ultimele douăzeci și patru de ore, am plasat oameni la capul acelei scări. Nimeni nu poate vedea strada de acolo.

Chipul lui Landau se întunecă, nu de jenă, ci de furie.

— Am văzut-o coborând scările. Am văzut-o traversând holul până la ieșirea în stradă. Nu s-a reîntors. Doar dacă n-a mutat cineva strada în ultimele douăzeci și patru de ore, ceea ce sub Stalin s-ar fi putut întâmpla. Îți garantez...

— Să continuam, domnilor, îi întrerupse Ned.

— Ai văzut pe cineva în spatele ei? întrebă Johnny, hărțuindu-l pe Landau.

— Când cobora scările sau când ieșea în stradă?

— În ambele cazuri, amice, în ambele.

— Nu, n-am văzut. N-am văzut-o ieșind în stradă, nu-i așa, pentru că tocmai mi-ai spus că n-am văzut-o. Atunci de ce să nu răspunzi tu la întrebări și să le pun eu?

În timp ce Johnny se lăsa alene în scaun, Ned interveni.

— Niki, unele lucruri trebuie examinate foarte îndeaproape. Miza este foarte mare, iar Johnny trebuie să respecte ordinele.

— Și eu contez cât de cât, zise el. Sunt în joc spusele mele și nu-mi place să fie puse sub semnul întrebării de un american care nici măcar nu este cetățean britanic.

Johnny își consultă din nou dosarul.

— Niki, dacă ești amabil, vrei să ne descrii dispozitivele de securitate de la acest târg, cel puțin, așa cum le-ai remarcat?

Landau trase aer în piept, tensionat.

— Păi... începu el. Erau cei doi polițiști tineri, în uniformă,

care se vânturau prin holul hotelului. Sunt băieții care țin lista cu toți rușii care vin și pleacă. Normal. Apoi, sus, în hol, erau ăia răi, polițiștii în civil. Gură-cască, cărora ei le spun *toptunîi*, adăugă el pentru Johnny. După vreo două zile îi recunoști fără probleme. Nu cumpără nimic, nu fură exponatele din standuri, nu-ți cer eșantioane și întotdeauna sunt însoțiți de unul cu părul bălai, dar să nu mă întrebați de ce. Erau trei băieți din ăștia acolo și nu s-au schimbat toată săptămâna. Ei au fost cei care au urmărit-o cu privirea în timp ce cobora scările.

— Ca pe oricine altcineva, amice.

— După câte știu eu, ca pe oricine altcineva, dar aștept să mi se spună că greșesc.

— N-ai remarcat oare și două doamne de o vârstă incertă, cu părul cărunt, care veneau în fiecare zi la târg, ajungeau devreme, plecau târziu, care nu cumpărau nimic, care nu intrau în negocieri cu niciunul dintre expozanți, care n-aveau niciun fel de motiv valabil să frecventeze târgul?

— Vorbiți despre Gert și Daisy, presupun?

— Poftim?

— Cele două capre bătrâne de la comitetul bibliotecilor. Veneau acolo pentru bere. Plăcerea lor cea mai mare era să umfle broșurile din stand și să pună mâna pe tot ce se dădea gratuit. Le-am botezat Gert și Daisy, după o emisiune britanică de radio foarte populară în timpul războiului și puțin după aceea.

— Și nu ți-a trecut prin cap că aceste două doamne ar putea îndeplini o misiune de supraveghere?

Ned încercă să-l oprească pe Landau cu un gest ferm din mână, dar era prea târziu.

— Johnny, spuse Landau fierbând de furie. Ne aflam la Moscova, da? Moscova, în Rusia, amice. Dacă aș fi stat într-adevăr să cercetez cine avea o misiune de securitate și cine nu, n-aș fi ajuns niciodată să ies din pat dimineața și nici să mă culc în el seara. După câte știu, acolo și păsărelele din copaci sunt înțesate cu microfoane.

Dar Johnny își înfundase din nou nasul în veșnicele sale telegrame.

— Spui că Ekaterina Borisovna Orlova a remarcat că standul alăturat, al firmei Abercrombie & Blair, fusese gol în ziua precedentă, așa e?

— Da, așa am spus.

— Dar cu o zi înainte nu ai văzut-o, așa e?

— Da.

— Pretinzi, de asemenea, că nu-ți scapă privirii niciodată o femeie drăguță.

— E adevărat. Mulțumesc și să dea Domnul s-o țin tot așa!

— În cazul acesta, nu crezi că ar fi trebuit s-o remarci cu o zi înainte?

— Îmi mai scapă și mie câte una, mărturisi Landau, îmbujorându-se din nou. Când stau cu spatele, când sunt aplecat peste masă sau când mă ușurez la toaletă. S-ar putea ca atenția mea să fie distrasă pentru o clipă.

Johnny devenise din nou impasibil.

— Ai rude în Polonia, nu-i așa, domnule Landau? Cuvântul „amice” își îndeplinise misiunea, întrucât la ascultarea înregistrării am remarcat că renunțase la el.

— Da, am.

— Ai o soră mai mare, care ocupă un post înalt în administrația poloneză?

— Sora mea lucrează la Ministerul Sănătății în calitate de inspector al spitalelor. Nu este un post prea înalt și a depășit vârsta pensionării.

— Ai fost vreodată, direct sau indirect, ținta avertizată a unor presiuni sau șantajе din partea unor agenții din blocul comunist sau a unor terți care acționau în numele lor?

Landau se întoarse către Ned.

— Ce fel de țintă? Mă tem că engleza mea lasă de dorit.

— Conștientă, preciza Ned cu un surâs în colțul gurii. Conștientă. La curent. Avertizată.

— Nu, n-am fost, spuse Landau.

— În cursul călătoriilor în țările din Răsărit, ai avut relații intime cu femei de-acolo?

— M-am culcat cu unele dintre ele, dar nu m-am confesat nici uneia.

Walter, ca un școlar obraznic, lăsa să-i scape un icnet de râs, cu umerii ridicați până în gât și acoperindu-și cu mâna dinții strâmbi. Johnny însă continuă cu încăpățănare:

— Domnule Landau, ai fost vreodată în contact cu serviciile secrete ale vreunei țări aliate sau ostile, indiferent care?

— Nu.

— Ai vândut vreodată informații vreunei persoane de vreo profesiune sau stare socială oarecare – din presă, de la o agenție de investigații, din poliție, din armată – pentru vreun scop oarecare, chiar inofensiv?

— Categorie, nu!

— Și nu ești sau n-ai fost vreodată membru al vreunui partid comunist sau al oricărei organizații pacifiste, sau al unei grupări simpatizante a acestei cauze.

— Sunt supus britanic, replică Landau, împingând în afară mica lui bărbie de polonez.

— Și nu ai vreo idee, oricât de vagă, oricât de confuză, cu privire la mesajul general al documentelor care ți-au trecut prin mână?

— Nu mi-au trecut prin mână. Le-am transmis.

— Dar le-ai citit.

— Ce am putut, am citit o parte din ele. Apoi am renunțat, așa cum v-am spus.

— De ce?

— Din decență, dacă vreți să știți. Acea decență care încep să cred că pentru dumneata nu înseamnă nimic.

Johnny însă, departe de a roși, scotocea cu răbdare în dosarul său. Scoase un plic și din plic un teanc de fotografii, format carte poștală, pe care le etală pe masă ca pe niște cărți de joc. Unele erau neclare, altele – cu raster mare. Câteva aveau o umbră în prim-plan. Se vedeau femeii coborând treptele unui imobil cu aspect sinistru, destinat birourilor. Unele în grup, altele – singure. Unele duceau o sacoșă, altele țineau capul în jos fără să aibă nimic în mână. Landau își aduse aminte că, după câte se spunea la Moscova, angajatele aveau obiceiul de a se strecura afară la ora prânzului să-și facă cumpărăturile; își umpleau buzunarele cu ceea ce aveau nevoie, lăsându-și plasele

pe birouri, la vedere, ca lumea să creadă că ieșiseră să dea o raită pe coridor.

— Ea e! izbucni Landau arătând-o pe femeie cu degetul.

Johnny recurse din nou la una din șmecheriile lui avocatăști. Era într-adevăr mult prea inteligent pentru genul ăsta de tâmpenii, dar asta nu-l oprea să le facă. Arboră un aer decepționat și profund neîncrezător. Arată ca și cum l-ar fi surprins pe Landau mințind. Banda video a acestui interogatoriu îl arată șarjându-și exagerat rolul.

— Cum dracului poți să fii atât de sigur, pentru numele lui Dumnezeu? N-ai văzut-o în viața ta în palton.

Landau nu-și pierdu cumpătul.

— Asta e, e Katia, spuse el hotărât. Aș recunoaște-o dintr-o mie. Katia. Are părul ridicat, dar este ea. Katia. Și plasa e aceeași, din plastic. Continuă să privească atent fotografia. Și verigheta. Pentru o clipă, păru să uite că nu este singur. Dacă ar fi nevoie, aș face același lucru și mâine pentru ea, murmură el. Și poimâine.

Ceea ce duse la sfârșitul satisfăcător al interogatoriului ostil luat de Johnny.

Cu fiecare zi care trecea, cu fiecare întrevvedere misterioasă care urma, niciodată de două ori în același loc, niciodată cu aceiași oameni, cu excepția lui Ned, Landau avea din ce în ce mai mult senzația că lucrurile progresau către punctul culminant. Într-un laborator de ascultări, în spatele zonei Portland Place, s-au pus să asculte înregistrări cu voci feminine, rusoaice vorbind englezește și rusoaice vorbind rusește. Dar n-a recunoscut vocea Katiei. Altă dată, spre neliniștea lui Landau, ședința a fost dedicată finanțelor, nu ale lor, ci ale lui Landau. Declarațiile sale bancare – de unde dracu' și le-au procurat? – recipisele de impozite, fluturașii cu salariile, economiile, împrumuturile, polițele de asigurări... mai rău decât fiscal!

— Ai încredere în noi, Niki, spuse Ned, dar zâmbetul său sincer și liniștitor îl convinse pe Landau că Ned se zbătuse mult, într-un fel sau altul, ca să-l apere față de alții și că lucrurile erau pe cale de a se aranja.

„Îmi vor oferi o slujbă, gândi el luni. Vor să facă din mine un spion, asemenea lui Barley.”

„Vor să îndrepte lucrurile în legătură cu tatăl meu, douăzeci de ani după moartea sa”, își spunea el marți.

Miercuri dimineață, Sam, șoferul, sună la el pentru ultima oară și totul se lămură.

— Unde mergem azi, Sam? întrebă vesel Landau. La Turnul Însângerat?

— La Sing Sing, replică Sam și izbucniră amândoi într-un râs copios.

Sam însă nu-l conduse nici la Turn, nici la Sing Sing, ci la o intrare laterală a unuia dintre ministerele de la Whitehall, ale căror uși, doar cu unsprezece zile mai înainte, Landau încercase fără succes să le forțeze. Brock, omul cu ochii cenușii, îl conduse pe o scară de serviciu și dispăru. Landau intră într-o încăpere mare, care dădea către Tamisa, și se trezi în fața unui șir de bărbați așezați la o masă. La stânga, stătea Walter, cu cravata bine potrivită și cu părul lins spre spate. La dreapta, stătea Ned. Amândoi cu un aer grav. Între ei, cu palmele lipite pe masă, un bărbat mai tânăr, cu fălcile strânse și cu un rictus sever, purtând un costum elegant și având manșetele ieșite din mâneci, vizibil superiorul celor doi, și care nu avea aerul că ar juca în același film cu ei, comentă Landau mai târziu. Era lustruit, cu buzele strânse și părea pus la patru ace, ca pentru o apariție la televiziune. Îi surăsese norocul, dar nu numai în privința banilor. Avea patruzeci de ani și era în plină ascensiune, dar lucrul cel mai rău era aerul său de inocență. Părea prea tânăr pentru a i se încredința crimele unor adulți.

— Numele meu este Clive, îi spuse el cu o voce scăzută. Poștește, Landau. Nu știm ce să facem cu tine.

În spatele lui Clive – peste toți ceilalți, de fapt – Niki Landau mă descoperi cam târziu pe mine. Bătrânul Palfrey. Remarcând că m-a văzut, Ned zâmbi și făcu din prezentare un întreg spectacol.

— Niki, ți-l prezint pe Harry, minți el.

Nimeni nu avusese până atunci dreptul să primească o descriere a statelor lui de serviciu, însă Ned îmi oferi una.

— Harry este arbitrul nostru local. El are grijă ca fiecare să fie tratat echitabil.

— Drăguț, spuse Landau.

Acesta este momentul din istoria acestei afaceri când eu mi-am făcut modesta intrare în scenă ca băiat bun la toate, jurist, conciliator, rezerva echipei și în cele din urmă cronicar; când Rosencrantz, când Guildenstern și doar ocazional Palfrey.

Și pentru a se ocupa și mai bine de Landau, mai era și Reg, un roșcovan mare și liniștitor. Reg îl conduse pe Landau către un scaun aflat în mijlocul camerei, apoi se așeză lângă el pe un altul. Reg îi plăcu pe loc lui Landau – lucru foarte normal, întrucât Reg era de meserie asistent social, iar clientela sa cuprindea transfugi, terenagii puși pe tușă, agenți prăjiți, precum și alți bărbați și femei a căror loialitate față de Anglia s-ar fi putut toci dacă n-ar fi existat bătrânul Reg Wattle și blânda sa soție, Berenice, ca să-i țină de mână.

— Ai făcut o treabă foarte bună, dar nu putem să-ți explicăm fără riscuri de ce a fost bună, continuă Clive cu vocea sa seacă, în momentul în care Landau se așezase confortabil. Chiar puținul pe care-l știi e prea mult și nu putem să te lăsăm să bântui prin Europa de Răsărit, având în minte secretele noastre. E prea primejdios. Atât pentru tine, cât și pentru cei implicați în această afacere. Deși ne-ai făcut un mare serviciu, ai devenit un motiv de îngrijorare majoră. În vreme de război, ai fi riscat închisoarea, plutonul de execuție sau mai știi eu ce. Dar nu suntem în război, cel puțin oficial.

În cursul miciei sale ascensiuni prudente către putere, Clive învățase să zâmbească. Este o armă necinstită atunci când este folosită împotriva unor oameni prietenoși, cam așa cum este tăcerea la telefon. Dar Clive nu știa nimic despre necinste, pentru că ignora totul în legătură cu opusul ei. În ceea ce privește pasiunea, ea trebuie folosită atunci când vrei să convingi pe cineva.

— La urma urmei, ai putea arăta cu degetul către niște persoane foarte importante, continuă el cu un glas atât de scăzut, încât toți ceilalți au tăcut mîlc ca să-l audă. Știu că n-ai face-o în mod deliberat, dar, când ești prins cu cătușele de un

calorifer, nu ai prea mult de ales. Oricum, în cele din urmă cedezi.

Atunci când Clive consideră că-l speriasse destul de mult pe Landau, se întoarse către mine, îmi făcu un semn ușor din cap, urmărindu-mă în timp ce-mi deschideam servieta impozantă de piele, pe care o adusesem cu mine. Am scos documentul lung pe care-l pregătisem, stipulând că Landau renunța definitiv la orice călătorie în spatele Cortinei de Fier, că nu va părăsi niciodată țara fără să-l anunțe pe Reg cu atâtea zile înainte, detaliile urmând să fie stabilite între ei doi, și că Reg va avea grijă de pașaportul lui Landau ca să prevină orice fel de neplăcere. În fine, că va accepta irevocabil prezența lui Reg în viața lui sau a altcuiva numit de autorități în locul lui Reg în calitate de confident, filosof și arbitru discret al tuturor afacerilor sale de orice fel, inclusiv problema delicată a impozitării sumei de o sută de mii de lire, menționată pe cecul atașat documentului, plătilă la agenția Fulham a unei bănci engleze deosebit de plicticoase.

În afară de asta, pentru a fi în mod regulat speriat de autorități, va trebui să se prezinte la fiecare șase luni în fața lui Harry, consilierul juridic al Serviciului, pentru a i se aduce aminte de angajamentele luate în privința păstrării secretului; adică în fața bătrânului Palfrey, cândva amant al lui Hannah, un om atât de lovit de viață, încât putea fi însărcinat cu toată încrederea să-i mențină la verticală pe alții. În plus, în virtutea celor de mai sus, ca o consecință și ca un efect al lor, întreaga problemă privind o anumită rusoaică și manuscrisul prietenului ei, precum și conținutul numitului manuscris – oricât de mult sau de puțin ar fi înțeles el din importanța acestora – și privind rolul jucat de un anumit editor englez va trebui să fie declarată din acest moment în mod solemn inexistentă, înmormântată, fără valoare și ștearsă de pe fața pământului de aici înainte în vecii vecilor. Amin.

Acest document fusese redactat doar într-un singur exemplar și urma să zacă în seiful meu până când urma să fie tocat sau ajungea praf și pulbere din cauza vechimii. Landau îl citi de doua ori în timp ce Reg îl citea peste umărul său. Apoi Landau

se cufundă un timp în propriile gânduri, fără să dea prea mare atenție celor care-l urmăreau sau care doreau ca el să semneze și să înceteze astfel să mai constituie o problemă. Landau știa că în această clipă el era cumpărătorul, și nu vânzătorul.

Se revăzu în gând stând la fereastra camerei sale de hotel de la Moscova. Își reaminti cât de mult își dorise să-și pună în cui ghetete de călător și să aibă parte de o viață mai tihnită. Îi trecu prin cap ideea șugubeață că însuși Creatorul său îi luase spusele drept bune și îi îndeplinisese dorința. Fapt care, spre neliniștea tuturor, îl făcu să izbucnească în râs.

— Ei bine, Harry, sper că Johnny yankeul achită nota de plată, spuse Landau.

Gluma sa fu însă primită cu răceala care o merita, pentru că, din întâmplare, așa și stăteau lucrurile. Așa că Landau luă stiloul lui Reg și semnă documentul, pe care mi-l remise și mă urmări cum îmi puneam și eu semnătura mea ca martor, Horatio B. De Palfrey, care, după douăzeci de ani de practică, ajunsese atât de ilizibilă, încât, dacă aș fi semnat „Supa de Roșii Heinz”, nici Landau, nici altcineva nu ar fi observat diferența. Am pus prețiosul document în coșciugul său de piele și am închis încetișor capacul. Au urmat strângeri de mână, asigurări reciproce, iar Clive murmură:

— Îți suntem foarte recunoscători, Niki, întocmai ca în filmul în care Landau se convingea periodic că este unul dintre eroi.

Apoi, din nou, îi strânsesă mâna lui Landau și-l privi ră îndepărtându-se maiestuos, în lumina apusului de soare, sau, mai exact, îndepărtându-se cu un pas dezinvolt pe coridor, pălăvrăgind cu Reg Wattle, care era de două ori cât el. Apoi toată lumea a așteptat cu nerăbdare să asculte înregistrările discuției, pentru care obținusem toate autorizările necesare, sub pretextul irefutabil al interesului imens manifestat de către americani.

I-au pus apoi sub ascultare telefoanele de la birou și de acasă, i-au citit corespondența și i-au fixat o baliză radiomobilă pe puntea din spate a mult iubitului său Triumph decapotabil.

L-au spionat în orele libere și au recrutat până și o dactilografă din biroul său, care să nu-l scape din ochi, ca pe un

„străin suspect” în ultimele sale săptămâni de preaviz.

I-au plasat potențiale iubite pe terenul lui de vânătoare obișnuit din baruri. Dar, în ciuda acestor precauții fastidioase și inutile, dictate de același intens interes american, au dat chix. Nici cel mai mic ecou de lăudăroșenie sau de indiscreție nu a ajuns la urechile lor. Landau nu se plângea niciodată, nu se fălea cu niciun prilej, n-a încercat niciodată să-și facă publicitate. A devenit, de fapt, unul din puținele episoade din meseria noastră încheiate în mod fericit.

A fost prologul perfect. N-a mai reapărut niciodată.

N-a încercat niciodată să intre în contact cu Barley Scott Blair, marele spion englez, în a cărui admirație a trăit până la sfârșitul vieții sale. Până și la inaugurarea magazinului video când și-ar fi dorit mai mult decât orice pe lume să se afle în prezența acestui mare erou britanic pe cât de secret, pe atât de adevărat – nu a încercat să încalce regulamentul. I-a fost probabil suficientă satisfacția de a ști că, într-o noapte, la Moscova, atunci când iubita lui țară a apelat la el, a reușit să se comporte ca acel gentleman englez care a visat toată viața să fie. Sau poate că polonezul din el era fericit că i-a tras un bobârnac în nas Ursului rus, vecinul său. Sau poate că amintirea Katiei a fost cea care l-a întărit în loialitatea sa: Katia cea puternică, virtuoasă, curajoasă și frumoasă, care, în ciuda propriei frici, a avut grijă să-l avertizeze cu privire la primejdiile care-l amenințau. „Trebuie să crezi în ceea ce faci.”

Iar Landau crezuse. Și a fost deosebit de mândru că făcuse acest lucru, așa cum ar trebui să fie fiecare dintre noi.

Până și magazinul său de casete video prospera. A făcut senzație. Cam pretențios pentru gustul unora, inclusiv al poliției din Golders Green, cu care a trebuit să am un schimb prietenesc de cuvinte. Pentru alții însă, acest magazin era un adevărat dar cersesc.

Mai presus de orice, am reușit să-l iubim deoarece el ne vedea așa cum doream noi să fim văzuți: depozitarii atotștiutori, capabili și eroici, ai sănătății interne a marii noastre națiuni. Un punct de vedere pe care Barley n-a părut niciodată dispus să-l împărtășească, și cu atât mai puțin Hannah

n-a putut-o face, cu toate că ea n-a avut decât o viziune exterioară a acestui loc unde nu mă putea urma, acest templu al compromisului absolut și, ca atare, potrivit raționamentului ei inflexibil, un templu al disperării.

— E clar că nu acesta este remediul, Palfrey, îmi spusese ea doar cu câteva săptămâni înainte, când, dintr-un motiv oarecare, încercam să laud meritele Serviciului. Mi se pare mai curând a fi o boală.

CAPITOLUL 3

Nu există vreo operațiune de spionaj care, câteodată, să nu se transforme în farsă, așa cum ne place nouă, veteranilor, să spunem. Cu cât este mai importantă operațiunea, cu atât sunt hohotele de râs mai puternice și ține de istoria Serviciului faptul că vânătoarea de-o săptămână pentru găsirea lui Bartholomew alias Barley Scott Blair a generat o frenezie și frustrări atât de mari, capabile să pună în mișcare o duzină de rețele secrete. Astfel, tinerii novici conformiști, precum Brock de la Casa Rusia, au început să-l urască pe Barley chiar înainte de a-l fi întâlnit.

La capătul a cinci zile de goană după el, își închipuiau că știau totul despre Barley, cu excepția locului în care se afla. Îi cunoșteau filiația de liber-cugetător și studiile sale costisitoare, ambele făcute în pierdere, precum și detaliile puțin edificatoare ale diverselor sale căsnicii, distruse toate. Cunoșteau cafeneaua din Camden Town unde juca șah cu primul pierde-vară venit. Un adevărat gentleman, chiar dacă era vinovat, așa i-au spus lui Wicklow, care pretindea a fi detectiv specializat în divorțuri. Sub pretextele obișnuite, cusute cu ață albă, dar eficiente, au interogat-o pe o soră de-a lui din Hove, pe care o aducea la disperare, câțiva furnizori din Hamstead, care-i scriau regulat, pe o fiică măritată, care-l adora, aflată în Grantham, iar în City pe un fiu, un tânăr lup, care era atât de retras în el însuși, încât părea să fi făcut un jurământ al tăcerii.

Au vorbit cu membrii unei orchestre de jazz alcătuite din amatori, în care Barley cântase din când în când la saxofon, cu preotul unui spital, unde făcea vizite benevole, cu vicarul bisericii din Kentish Town, unde, spre stupefacția generală, cânta uneori ca tenor. „O voce atât de frumoasă, atunci când apare”, spuse vicarul cu indulgență. Dar când au încercat, din nou cu ajutorul bătrânului Palfrey, să-i pună telefonul sub ascultare, pentru a-i auzi mai bine această voce minunată, n-au putut înregistra nimic pentru că nu-și plătise abonamentul.

I-au găsit urma până și în arhivele noastre. Mai bine zis, au

găsit-o americanii, ceea ce nu le-a sporit încântarea. S-a descoperit că, la începutul anilor '60, atunci când orice englez care avea nenorocul să dețină un nume cu rezonanțe nobiliare risca să se vadă recrutat de către Serviciul Secret, numele lui Barley fusese transmis la New York pentru cercetări, în virtutea unui pact bilateral de securitate, mai mult sau mai puțin respectat. Brock, furios, a cerut o contraverificare la Arhivele centrale, unde, după ce s-a negat existența oricărei informații despre Barley, s-a scos la iveală fișa sa dintr-o parte a indexului „alb”, care mai aștepta încă să fie transferat într-un computer. Pornind de la această fișă albă, a apărut un dosar „alb”, conținând originalul formularului de cercetare și corespondență legată de acest subiect. Brock s-a repezit în biroul lui Ned, ca și cum deținea cheia enigmei. Vârsta: douăzeci și doi de ani! Pasiuni: teatrul și muzica! Sporturi: nimic! Motivele unei eventuale recrutări: un văr numit Lionel din Garda Călare.

Dar aceste indicii nu duceau nicăieri. Ofițerul recrutor îl invitasă pe Barley la dejun la Athenaeum, apoi a ștampilat dosarul său cu „A nu se da urmare”, dându-și osteneala chiar să adauge cu propria mână cuvântul „niciodată”.

Oricum ar fi, acest curios episod, vechi de mai mult de douăzeci de ani, a avut un efect indirect asupra atitudinii generale față de el, la fel ca și îndoielile stânjenitoare generate de bizarele afinități de stânga ale tatălui său, bătrânul Salisbury Blair. În ochii lor, episodul submina ideea de independență a lui Barley. Nu în ochii lui Ned, pentru că acesta era de altă calitate, dar în ochii altora, ai lui Brock și ai celor mai tineri, care aveau impresia că Barley le aparținea cumva, măcar pentru faptul că fusese un aspirant lipsit de succes la mistica lor.

O altă decepție: descoperirea de către poliție a automobilului lui Barley, parcat ilegal în Lexham Gardens, cu aripa stângă înfundată, cu un permis de conducere expirat și o jumătate de sticlă de scotch în torpedou, precum și câteva scrisori de dragoste, scrise cu propria mână. Vecinii se plânseseră timp de câteva săptămâni de prezența acestui vehicul.

— Îl remorcăm, îl punem pe saboți, îi dăm o amendă sau îl trimitem la fiare vechi? îl întrebă pe Ned la telefon cu

amabilitate comisarul de la poliția rutieră.

— Las-o baltă, răspunse plictisit Ned.

Cu toate acestea, Brock și cu el se grăbiră să se ducă să arunce o privire, sperând în zadar să descopere vreun indiciu. Se dovedi că scrisorile de dragoste fuseseră scrise unei doamne din Gardens, care i le înapoiase. Respectiva a declarat cu un aer tragic că era ultima persoană din lume care să știe unde se afla Barley în acel moment.

Abia joia următoare, verificând cu grijă declarațiile bancare lunare ale lui Barley, Ned descoperi niște viramente trimestriale de câte o sută de lire către o societate imobiliară din Lisabona, Real Nu-știu-cum Limitada. Se uită la decont fără să-i vină să creadă și continuă să privească fix. Apoi, ceea ce nu obișnuia, lăsa să-i scape o înjurătură. Dădu imediat un telefon la Deplasări și le ceru să verifice vechile liste de pasageri pentru zborurile de la Gatwick și de la Heathrow către Lisabona. Când cei de la Agenție i-au dat la rândul lor telefon, Ned înjură din nou. Reușiseră. După zile întregi de apeluri telefonice, de întrevederi, de ciocănit la uși, de încălcări ale regulamentelor, de operațiuni de supraveghere, de telegrame transmise posturilor de legătură aliate din jumătate din capitalele lumii și după atâtea umilințe suferite de preaslăvita lor Secție de Arhive din partea americanilor, nimeni dintre cei cărora li se adresaseră și niciuna dintre aceste cercetări nu reușise să scoată la iveală această informație crucială, indispensabilă, idioată, de care aveau atâta nevoie: cu zece ani în urmă, Barley Blair, moștenind vreo două mii de lire de la o mătușă îndepărtată, își cumpărase dintr-o toană o casuță prăpădită la Lisabona, unde obișnuia să se ducă periodic pentru a-și liniști sufletul lui sfârtecat. Ar fi putut să aleagă Cornwall, Provence sau Tombuktu. Dar hazardul a făcut să fie Lisabona, la malul mării, lângă o parcare neîngrijită și prea aproape de piața de pește pentru cei care aveau nasul mai fin.

Calmul de dinaintea bătăliei se instala deasupra Casei Rusia după această descoperire, iar chipul osos al lui Brock deveni pământiu de furie.

— Cine este Fratele nostru de la Lisabona în momentul de

față? îl întrebă Ned ușor, ca o briză de vară.

Apoi îi telefona bătrânului Palfrey, alias Harry, și-i ceru să fie permanent la dispoziție, ceea ce, așa cum ar fi spus Hannah, era un mod elegant de a califica situația mea.

Barley stătea la bar, când Merridew intră și dădu peste el. Cocoțat pe un taburet, ținea în gura mare un discurs despre natura umană unui maior de artilerie expatriat, îmbibat de alcool, pe nume Graves: maiorul Arthur Winslow Graves, înregistrat mai târziu în dosarul alb drept contactul lui Barley, singura glorie despre care n-avea să știe niciodată. Din ușa deschisă, care dădea într-un patio, se vedea spatele înalt și flexibil al lui Barley, așa că Merridew, un bărbat gras, de vreo treizeci de ani, reuși să-și tragă sufletul înainte de a spune ce avea de spus. Alergase după Barley jumătate din zi, ajungând totdeauna după plecarea lui dintr-un loc sau altul, și fiecare eșec îl înfuriase din ce în ce mai mult.

La Barley acasă, la vreo cinci minute de mers pe jos de aici, unde o englezoaică cu accent vulgar îi spusese prin deschizătura cutiei de scrisori să se ducă naibii.

La Biblioteca Britanică, unde bibliotecara îl informase că Barley își petrecuse după-amiaza cu nasul în cărți, ceea ce părea să insinueze – cu toate că va nega pe loc în momentul când va fi întrebată direct – că Barley se afla într-o stare avansată de ebrietate.

La sordida taverna în stil Tudor din Estoril, unde Barley și prietenii lui cinaseră mai mult cu lichide decât cu solide, sub muschetele de plastic, agățate pe perete, și părăsiseră zgomotos localul cam cu o jumătate de oră înainte.

Hotelul – prefera să se numească un umil pensio – era o fostă mănăstire, un loc îndrăgit de către englezi. Pentru a ajunge acolo, Merridew fu nevoit să se cațăre pe o scară din pietre de râu, peste care atârna viță-de-vie. Ajunse sus și, după o primă privire precaută, se văzu din nou nevoit să coboare pentru a-i spune lui Brock să fugă – „și când spun să fugi înseamnă să fugi” – și să-i telefoneze lui Ned de la cafeneaua din colț. Apoi fu nevoit să se cațăre din nou; i se tăiase răsufklarea și era plin

de draci, mai mult ca de obicei. Mirosul de gresie umedă și aroma de cafea proaspăt măcinată se amestecau cu parfumul plantelor de noapte. Merridew nici nu le simți. I se tăiase răsuflarea. Gâfăitul tramvaielor îndepărtate și sirenele ambarcațiunilor formau singurul fond sonor pentru monologul lui Barley. Dar Merridew nu-l sesiză.

— Copilașii orbi nu pot mesteca, Gravey, bătrânul și încântătorul meu prieten, îi explica Barley cu răbdare, cu degetul lui arătător lung și subțire înfipt în buricul maiorului și cu cotul pe bar, lângă o tablă de șah cu o partidă neterminată. E un lucru demonstrat științific, Gravey. Copiii orbi trebuie învățați să muște. Apropie-te. Închide ochii.

Luându-l afectuos de cap pe maior, cu ambele mâini, Barley îl trase către el, îi întredeschise fălcile docile și îi vârî în gură câteva alune.

— Foarte bine. Și acum, la comanda mea, mestecă! Mestecă! Atenție la limbă! Mestecă! Ia-o de la început.

Profitând de acest răgaz, Merridew se hotărî să-și facă intrarea. Cu un surâs afabil pe buze, îndrăzni să pășească în bar, surprins de a se vedea încadrat de două statui în mărime naturală ale unor mulatre în costume de curte, ce se aflau de o parte și de alta a ușii. „Păr șaten, ochi verzi, își repeta el, ca și cum ar fi redactat o fișă antropometrică a lui Barley. 1,83 în, bine ras, exprimare fluentă, zvelt, idiosincrasie pentru îmbrăcăminte. Idiosincrasie? Pe dracu’! gândi grăsunul Merridew, suflând din greu în continuare, în timp ce examina jacheta safari de pânză, pantalonii de flanelă gri și sandalele lui Barley. Ce dracu’ se așteaptă imbecilii ăia de la Londra să-l vadă purtând într-o noapte fierbinte la Lisabona? Vizon?”

— Scuzați-mă, spuse Merridew amabil. Caut de fapt pe cineva. Ați putea cumva să mă ajutați?

— Ceea ce dovedește, pe curul bătrânii mele mame, reluă Barley, după ce-l repuse cu grijă pe maior în poziție verticală, că, așa cum spune vechiul cântec, deși marele Manitu ne-a făcut din carne și oase, e foarte urât să mănânci oameni.

— Vă rog să mă scuzați, dar cred că sunteți domnul Bartholomew Scott Blair, spuse Merridew. Da? Dumneavoastră

sunteți?

Continuând să-l țină zdravăn pe maior de reverele hainei, pentru a evita un dezastru militar, Barley se întoarse pe jumătate, cu precauție, pe taburetul său și-l privi pe Merridew de jos în sus, de la pantofi până la buzele zâmbitoare.

— Numele meu este Merridew, sunt de la ambasadă. Sunt secretar doi comercial. Îmi pare deosebit de rău, dar am primit pe canalele noastre o telegramă foarte urgentă pentru dumneavoastră. Credem că ar trebui să veniți să luați imediat cunoștință de ea. Vă deranjează?

Apoi Merridew își permise un gest neînțelept, caracteristic oficialilor corpolenți. Întinse un braț și își trecu cu demnitate palma cu degetele îndoite pe cap ca și cum ar fi vrut să se asigure că părul și chipul se aflau încă la locul lor. Iar acest gest larg, făcut de către un bărbat gras, într-o sală scundă, păru să-i stârnească temeri lui Barley, care în alte condiții s-ar fi potolit, dar în cazul de față deveni deconcertant de treaz.

— Vrei să-mi spui că a murit cineva, bătrâne? întrebă el cu un surâs extrem de crispat, ca un bărbat care se pregătește să asculte o glumă proastă.

— O, stimatul meu domn, nu fiți atât de lugubru. E vorba de o problema comercială, nu de una consulară. Altfel, de ce ar fi fost transmisă prin canalele noastre? răspunse și încercă să gălgâie un râs liniștitor.

Dar Barley nu era convins. Nicidecum. Era prada celor mai sumbre presentimente, în ciuda optimismului lui Merridew.

— Și atunci ce dracu' încercați să-mi spuneți? întrebă el.

— Nimic, replică Merridew speriat. O telegramă urgentă. N-o puneți chiar așa la inimă. O telegramă venită pe canale diplomatice.

— Și cine zice că e urgentă?

— Nimeni. Nu pot să vă dau detalii în public. E confidențială. Strict confidențială.

„Au uitat de ochelarii lui, gândi Merridew, în timp ce-i întorcea privirea lui Barley. Rotunzi, cu rame negre, prea mici pentru ochii lui. Îi lăsa să cadă spre vârful nasului, când urlă la tine. Te ia drept țintă.”

— N-am știut că o datorie cinstită nu poate să aștepte până luni, declară Barley întorcându-se către maior. Destinde-te, domnule Merridew, și bea un pahar cu nespălații!

Merridew nu era neapărat un om foarte zvelt sau foarte înalt, dar avea forță. Era isteț și, ca orice om gras, avea resurse neașteptate de indignare pe care era în stare să o facă să se reverse în valuri la momentul oportun.

— Ascultă, Scott Blair, afacerile duminicale nu mă interesează deloc. Îmi face plăcere să ți-o spun. Nu sunt aprod, nu sunt un simplu mesager. Sunt diplomat și am o oarecare poziție. Am pierdut o jumătate de zi umblând aiurea după dumneata, am o mașină și un asistent care așteaptă afară, și am anumite drepturi în privința vieții mele particulare. Îmi pare rău.

Duetul ar fi putut să continue la nesfârșit, dacă maiorul nu și-ar fi revenit, împotriva tuturor așteptărilor. Aruncându-și umerii spre spate, își înfipse pumnii în cusătura pantalonilor și-și lăsă bărbia în jos, într-un simulacru de respect.

— Ordin din partea Maiestății Sale, Barley! lătră el. Ambasada este micul Buckingham local. O invitație este un ordin. Nu trebuie s-o insulti pe Maiestatea Sa.

— Asta nu e Maiestatea Sa, obiectă calm Barley. Nu are coroană pe cap.

Merridew se întreabă dacă nu cumva ar trebui să-l cheme pe Brock în ajutor. Încercă să arboreze un zâmbet persuasiv, dar atenția lui Barley se aținti către nișă, unde un vas cu flori uscate ascundea un șemineu gol. Merridew insistă.

— Ce facem? Mergem? spuse el, de parcă s-ar fi adresat unei neveste în întârziere la un dineu.

Privirea năucă a lui Barley rămăsese însă ațintită asupra florilor moarte. Părea să-și vadă întreaga viață în ele, fiecare mișcare greșită, fiecare pas greșit de până astăzi. Când Merridew era gata-gata să-și piardă orice speranță, Barley începu să-și înfunde metodic nimicurile în buzunarele hainei sale, ca și cum ar fi plecat la un safari: portofelul său jerpelit, plin de cecuri neîncasate și de cărți de credit anulate, pașaportul său îmbătrânit de sudoare și de prea multe călătorii, carnetul și creionul pe care-l ținea întotdeauna la îndemână

pentru a-și mâzgăli perlele rare, dictate de înțelepciunea alcoolului, spre a reflecta la ele în momentele de trezie. După ce făcu toate acestea, aruncă pe tejgheaua barului o bancnotă mare, cu indiferența celui care nu va mai avea nevoie de bani multă vreme.

— Manuel, condu-l pe domnul maior până la taxi. Asta înseamnă să-l ajuți să coboare scările, să se așeze pe bancheta din spate și să plătești șoferul înainte. După ce-ai făcut toate astea, poți să păstrezi restul. Adio, Gravey! Mulțumesc pentru clipele vesele.

Cădea roua. Luna nouă se odihnea printre stelele umede. Au coborât scara, Merridew în față, recomandându-i lui Barley să aibă grijă la trepte. Portul era plin de luminițe hoinare. O limuzină neagră, cu număr de CD aștepta la bordură. Alături de ea, Brock pândea liniștit din întuneric. O a doua mașină, cu un număr banal, era parcată ceva mai în spate.

— Uite-l pe Eddie, spuse Merridew făcând prezentările. Eddie, îmi pare rău că te-am făcut să aștepți! Sper că ai dat acel telefon.

— S-a făcut, spuse Brock.

— Totu-i bine acasă, nu-i așa, Eddie? Ai mici s-au culcat și așa mai departe? Cucoana nu te-așteaptă să-ți dea cu tigaia-n cap, nu-i așa?

— E-n regulă, mormăi Brock, de parcă i-ar fi spus să tacă din gură.

Barley se așeză în față, cu capul sprijinit de tetieră și cu ochii închiși. Merridew era la volan. Brock stătea cuminte pe bancheta din spate. Cea de a doua mașină demară încet, așa cum fac profesioniștii de la filaj.

— Pe drumul ăsta mergeți de obicei la ambasadă? întrebă Barley, prefăcându-se că moțăie.

— Credinciosul câine de pază a dus telegrama la el acasă, explică Merridew cu multă risipă de vorbe, ca și cum ar fi avut de răspuns unei întrebări deosebit de pertinente. Poate că nu știi, dar la sfârșitul săptămânii suntem obligați să baricadăm ambasada din cauza irlandezilor. Asta e! Deschise radioul. O femeie cu o voce guturală se tânguia dramatic într-un bocet

răscolitor. Fado. Îl ador! Cred că de aceea mă aflu aici. Sunt sigur. Ar trebui să scriu „fado” pe cererile mele adresate Radiodifuziunii. Dădu din mâna liberă ca un dirijor. Fado, explică el.

— Voi sunteți copoi ai care v-ați dus la fiică-mea să-i puneți o mulțime de întrebări tâmpite? Întrebă Barley.

— O, noi ne ocupăm doar de treburi comerciale, spuse Merridew continuând să dirijeze cu poftă. Dar în sinea sa era foarte îngrijorat să vadă că Barley nu era un inocent. „Cu cât mai curând va fi în mâinile lor, și nu în ale mele, cu atât îmi va fi mai bine, gândi el, simțind privirea neîmblânzită a lui Barley fixată pe obrazul său drept. Dacă ăsta este genul de individ la care Centrala este nevoită să recurgă acum, Doamne, păzește să fiu numit într-un post acasă.”

Închiriaseră casa din oraș a unui fost membru al Serviciului, un bancher britanic, care mai avea o casă la Cintra. Bătrânul Palfrey făcuse aranjamentul. Voiau să evite sediile oficiale pentru ca ulterior să nu poată fi reținut nimic împotriva lor. Totuși, patina anilor și locul însuși spuneau foarte multe. Un felinar din fier forjat lumina bolta de la intrare. Dalele de granit fuseseră cioplite ca să nu alunece caii. Merridew sună la ușă. Brock se ținea aproape, pentru orice eventualitate.

— Bună seara! Intrați, vă rog, spuse Ned afabil, deschizând ușa enormă, bogat ornamentată.

— Ei bine, eu cred că vă las, nu-i așa, spuse Merridew. Minunat, teribil, continuă Merridew, acoperindu-și retragerea către mașină printr-un tir de exclamații, înainte ca vreunul să mai aibă timp să-l contrazică.

În timpul acesta, cea de-a doua mașină demară ca un prieten bun, care l-a condus pe celălalt până în pragul ușii, într-o noapte primejdioasă.

O bună bucată de vreme, sub privirile lui Brock, Ned și Barley se cântăriră din ochi cum o pot face doar englezii care au aceeași înălțime, aceeași clasă și aceeași formă a capului. Deși Ned, aparent arhetipul controlului de sine și al flegmei britanice discrete, se afla din multe puncte de vedere la

antipodul lui Barley, și dacă acesta din urmă era dezinvolt și osos, cu o față care și în repaos părea hotărâtă să exploreze peste evidențe, amândoi aveau suficient de multe puncte comune pentru a se recunoaște. De dincolo de o ușă închisă se auzea un murmur de voci bărbătești, dar Ned se prefăcu că nu le aude. Îl conduse pe Barley de-a lungul culoarului, până la bibliotecă.

— Pe aici, spuse el, lăsându-l pe Brock plantat în vestibul. Cât de beat ești? îl întrebă el pe Barley, coborând glasul și întinzându-i un pahar cu apă cu gheață.

— Nu sunt beat, spuse Barley. Cine sunt răpitorii mei? Ce se întâmplă?

— Numele meu este Ned. Vreau să fac rectificările necesare. Nu există nici o telegramă, nici o criză în afacerile tale, cel puțin nu mai mare ca de obicei. Nimeni n-a fost răpit. Sunt de la Serviciile de Informații Britanice. Așa sunt și cei care te așteaptă în încăperea vecină. Cândva ai cerut să ni te alături. Ai acum ocazia să ne ajuți.

Se instalează tăcerea, iar Ned așteaptă răspunsul lui Barley. Aveau exact aceeași vârstă. De douăzeci și cinci de ani, într-un fel sau altul, Ned își declinase funcția de agent secret britanic unora pe care dorea să-i recruteze. Dar aceasta era prima oară când clientul său nu scotea o vorbă, nu clipea, nu zâmbea, nu făcea un pas înapoi și nu dădea nici un semn de surprindere.

— Nu știu nimic, spuse Barley.

— S-ar putea ca noi să dorim ca tu să descoperi ceva.

— Descoperiți voi ce aveți de descoperit!

— Nu putem. Nu fără tine. De aceea suntem aici. Barley se apropie de bibliotecă, lăsă capul într-o parte și, peste ramele ochelarilor lui rotunzi, se uită la titlurile volumelor, în timp ce își bea apa.

— Mai întâi, pretindeți că sunteți de la misiunea comercială, iar acum iată-vă spioni, spuse el.

— De ce nu schimbi câteva cuvinte cu ambasadorul?

— E un tâmpit! Am fost la Cambridge cu el. Scoase un volum legat și examinează coperta. Căcaturi, declară el disprețuitor. Trebuie să fi fost cumpărate cu metrul. Cine-i proprietarul?

— Ambasadorul va confirma cele spuse de mine. Dacă-l întrebi dacă poate să joace o partidă de golf joi, îți va răspunde că nu înainte de cinci.

— Nu joc golf, spuse Barley, luând un alt volum. De fapt, nu joc nimic. M-am retras din toate jocurile.

— Cu excepția șahului, îi sugeră Ned, întinzându-i cartea de telefon deschisă. Dând din umeri, Barley formă numărul. Auzi vocea ambasadorului. Zâmbetul lui fu mai curând golănesc, decât uimit.

— Tu ești, Tubby? Sunt Barley Blair. Ce-ai zice de o mică partidă de golf, joi? Ți-ar face bine la ficat.

O voce acidă îi răspunse că era ocupat până la orele cinci.

— Cinci nu-mi convine, replică Barley. Am juca pe întuneric... A închis idiotul, se plânse el, agitând receptorul mort.

Apoi văzu mâna lui Ned pe furcă.

— Nu-i o glumă, spuse Ned. E într-adevăr foarte serios. Pierdut din nou în propriile gânduri, Barley puse încet receptorul în furcă.

— Granița dintre cu adevărat foarte serios și cu adevărat foarte caraghios este cu adevărat foarte subțire, remarcă el.

— Păi, s-o trecem atunci, ce zici? spuse Ned.

Discuția din spatele ușii încetase. Barley apăsă pe clanță și intră. Ned îl urmă. Brock rămase în vestibul să păzească ușa. Noi cei de dincolo de ușă ascultaserăm tot la releu.

Dacă Barley era curios să știe ce putea să-l aștepte în această încăpere, așa eram și noi. E un joc ciudat să întorci pe față și pe dos viața unui om fără să-l cunoști. Intră încet. Făcu câțiva pași și se opri, cu brațele lungi, legănându-se pe lângă trup, în timp ce Ned, la jumătatea drumului spre masă, îi prezenta adunarea compusă exclusiv din bărbați.

— El e Clive, acolo e Walter, iar dincolo e Bob. Acesta este Harry. Domnilor, vă rog să faceți cunoștință cu Barley!

Barley de-abia dădu din cap la pronunțarea numelor. Părea să prefere să vadă cu propriii ochi, decât să asculte ceea ce i se spunea.

Mobilierul încărcat și grămada de plante obișnuite de interior îi stârniră interesul, ca și portocalul. Atinse un fruct, mângâie o frunză, apoi își mirosi delicat degetul mare și cel arătător, de parcă ar fi vrut să se asigure că erau reale. Fierbea în el o furie reținută, mai puternică decât dorința de a afla cauza. „Furie că a fost deranjat, m-am gândit eu. Că a fost selectat și că i s-a spus pe nume. Un lucru despre care Hannah spune că mă temeam. Cel mai mult.”

Îmi amintesc că l-am găsit elegant. Nu, Dumnezeu mi-e martor, nu datorită îmbrăcăminții sale neglijente, ci gesturilor sale și nobleței sale discrete. O curtoazie înăscută, chiar dacă încerca să-i reziste.

— Nu mergeți până la numele de familie, nu-i așa? se interesă Barley după ce sfârși inspectarea camerei.

— Mă tem că nu, spuse Clive.

— Un oarecare domn Rigby i-a făcut o vizită fiicei mele Anthea, săptămâna trecută. Spunea că e inspector de la fisc. O aiureală! Cică voia să corecteze o evaluare eronată. Era unul dintre voi, măi, măscăricilor?

— După descrierea pe care o faci, cred că ai dreptate, replică Clive cu aroganța unuia care nu-și bate capul să mintă.

Barley îl studie pe Clive, care deținea unul dintre acele chipuri englezești ce părea să fi fost îmbălsămat de pe vremea când era încă rege-copil, se uită la ochii lui duri și inteligenți, impenetrabili, la cenușiiul tenului său. Se întoarse către Walter, atât de rotofei, zbârlit și amuzat, un fel de Falstaff respins de lumea bună. Iar de la Walter, privirea sa trecu la Bob, remarcându-i alura de patrician, vârsta mai înaintată, bonomia sa, costumul său maro în loc de obișnuitele costume gri sau albastre. Bob stătea tolănit, cu picioarele întinse și cu brațul trecut peste spatele unui fotoliu, într-o atitudine de proprietar. Din buzunarul de la piept ieșeau niște ochelari cu rame de aur și cu jumătăți de lentile. Tălpile pantofilor săi crăpați, din piele de culoarea mahonului, semănau cu niște fiare de călcat.

— Barley, eu sunt intrusul în această familie, declară Bob foarte în largul lui, cu un pronunțat accent bostonian. Presupun că sunt cel mai în vârstă și nu vreau să mă aflu aici sub un steag

fals. Am cincizeci și opt de ani, da, da, Doamne ajută, lucrez pentru CIA, care, după cum probabil știi, își are sediul la Langley, în statul Virginia. Am un nume de familie, dar nu vreau să te insult spunându-ți unul care ar fi departe de cel adevărat. Ridică o mână cu pete de ficat pentru a-l saluta tacticos. Sunt mândru să te cunosc, Barley! Hai să ne distrăm, să facem treabă bună!

Barley se întoarce către Ned.

— Na, că totuși chestia e simpatică, spuse el, cu toate că nu cu cine știe ce entuziasm. Și care-i destinația noastră? Nicaragua? Chile? Salvador? Iran? Dacă vreți să fie asasinat vreun lider al Lumii a Treia, sunt omul vostru!

— Nu te ambala, i-o retează Clive, deși acesta era ultimul lucru de care putea fi acuzat Barley. Suntem tot atât de răi ca și echipa lui Bob, și facem aceleași lucruri. Doar că noi avem o legislație cu privire la păstrarea secretului pe care ei nu o au și ne așteptăm să semnezi un angajament în acest sens.

Apoi Clive făcu un semn cu capul în direcția mea, ceea ce îi atrase, deși târziu, atenția lui Barley asupra existenței mele. Totdeauna încerc să stau puțin deoparte în asemenea ocazii, lucru pe care l-am făcut și în seara aceea. O veche manie ce-mi rămăsese de la tribunal, presupun. Barley se uită la mine și, pentru o clipă, am fost deconcertat de sinceritatea de animal a privirii sale. Ea nu corespundea deloc imaginii de om neglijent pe care ne-o făcuserăm despre el. După ce mă studie din cap până în picioare și văzu nu știu ce, se apucă să analizeze și mai mărunț încăperea.

Era luxoasă, și probabil credea că proprietarul era Clive. Într-adevăr, era după gustul lui Clive, pentru că acesta aparținea clasei mijlocii, în sensul că habar n-avea că existau și gusturi mai rafinate. Era mobilată cu tronuri sculptate și cu canapele îmbrăcate în creton, și avea aplici sub formă de lumânări pe pereți. Masa de ședință, în jurul căreia ar fi avut loc toți semnatarii unei convenții de armistițiu, se afla în centrul unei firdi înălțate, ornate cu ficuși arborescenți, puși în vase ca în peștera lui Ali Baba.

— De ce nu te-ai dus la Moscova? întrebă Clive înainte ca

Barley să ia loc. Erai așteptat. Ai închiriat un stand, ți-ai reținut locuri la avion și la hotel. Dar n-ai apărut și n-ai plătit. În schimb, ai venit la Lisabona cu o femeie. De ce?

— Ai fi vrut să vin cu un bărbat? întrebă Barley. Ce vă pasă vouă și celor de la CIA dacă mă aflu aici cu o femeie sau cu o rață sălbatică?

Trase un scaun și se așează, mai mult în semn de protest decât de supunere.

Clive îmi făcu semn cu capul, iar eu mi-am început numărul obișnuit. M-am ridicat în picioare, am înconjurat masa lipsită de noimă și am pus în fața lui Barley un exemplar din Legea secretului de stat. Am scos din buzunarul hainei un stilou impresionant și i l-am întins cu o față de înmormântare. Dar ochii săi erau fixați către un punct din afara încăperii, lucru pe care și în această seară, ca și în lunile care au urmat, am observat că îl făcea adesea. Era modul lui de a privi peste adunarea prezentă, către un teritoriu sumbru al grădinii sale secrete; de a izbucni într-o conversație gălăgioasă, ca și cum ar fi dorit să gonească niște fantome, pe care numai el le vedea; de a-și pocni degetele fără motiv, ca și cum ar fi vrut să spună: „S-a rezolvat, deci”, deși, așa cum toată lumea știa, nimic nu i se propusese de la bun început.

— Ai de gând să semnezi? întreba Clive.

— Și ce faceți dacă n-o semnez? șicană Barley.

— Nimic. Pentru că, ți-o spun acum, oficial, cu martori, că această întrunire și tot ceea ce se petrece între noi este secret. Harry este avocat.

— Așa este, spusei eu.

Barley împinse formularul nesemnăt peste masă.

— Iar eu îți spun că, dacă m-apucă, mă urc și îl scriu pe acoperișul caselor, rosti el tot atât de calm.

Am revenit la locul meu cu superbul stilou în mână.

— Se pare că ai încurcat lucrurile rău de tot la Londra înainte de a pleca, observă Clive, în timp ce pune formularul înapoi în dosar. Datorii peste tot, nimeni nu știe unde te afli, șiruri de amante înlăcrimate. Încerci să te distrugi sau ce faci?

— Am moștenit o listă editorială romantică, spuse Barley.

— Ce naiba înseamnă asta? zise Clive, fără complexe pentru neștiința lui. E vreo găselniță pentru cărți porno?

— Bunicul meu și-a croit drum cu romane pentru servitoare. În zilele lui, oamenii aveau servitoare. Tatăl meu le numea „romane pentru mase” și a continuat tradiția.

Doar Bob s-a simțit obligat să spună câteva vorbe de îmbărbătare.

— La naiba, Barley! strigă el. Ce e-n neregulă cu literatura romantică? întrebă el. Oricum e mai bună decât gunoaiele care se pun pe piață. Soția mea citește tone din astea. Nu i-au făcut niciun rău niciodată.

— Dacă nu-ți plac cărțile pe care le publici, de ce nu schimbi genul? întrebă Clive, care nu citea niciodată nimic altceva decât dosarele Serviciului și presa de dreapta.

— Am un colegiu de redacție, răspunse el necăjit, ca și cum i s-ar fi adresat unui copil care te bate la cap. Am un consiliu de administrație. Am acționari în familie, am mătuși. Le plac lucrurile vechi, sigure. Ghidurile de toate felurile. Romanele de amor. Subiecte de actualitate. Păsările Imperiului Britanic. O privire către Bob. CIA văzută din interior.

— De ce nu te-ai dus la târgul audio de la Moscova? repetă Clive.

— Mătușile au anulat proiectul.

— Vrei să fii mai clar?

— Mă hotărâsem să lansez firma în afaceri cu casete audio. Familia a descoperit și a apreciat că nu trebuie s-o fac. Punct.

— Așa că ai fugit, spuse Clive. Este ceea ce faci tu în mod normal când te contrariază cineva? Poate ne-ai spune mai bine ce-i cu scrisoarea asta? îi sugeră el și, fără să-l privească pe Barley, o împinse pe masă în direcția lui Ned.

Nu originalul. Acesta era la Langley. Cercetat pe față și pe dos, de la amprente până la urme ale maladiilor legionarilor, cu ajutorul puterii de neînfrânt a tehnologiei. Un facsimil, pregătit în conformitate cu instrucțiunile meticuloase ale lui Ned, până la plicul maro sigilat purtând mențiunea: „Pentru domnul Bartholomew Scott Blair. Personal. Urgent”, scris de mâna Katiei, apoi deschis cu un *coup-papier* pentru a dovedi că fusese

citit între timp. Clive i-l înmână lui Ned. Ned i-l înmână lui Barley. Walter își scărpină chelia cu laba, iar Bob luă o atitudine superioară, de tip simpatice care donase banii. Barley aruncă o privire în direcția mea, ca și cum mi-ar fi devenit client. Ce să fac cu asta? Întreba el din priviri. Să o citesc sau le-o arunc în față? Am rămas, sper, impasibil. Eu nu mai aveam clienți. Singurul lucru pe care-l aveam era Serviciul.

— Citește-o pe îndelete, îl sfătuiește Ned.

— Ai tot timpul, Barley, nu te grăbi, spuse Bob.

„Oare de câte ori nu citiserăm și recitiserăm noi toți aceeași scrisoare în timpul ultimei săptămâni? mă întrebam eu, văzându-l pe Barley cum examinează plicul pe față și pe dos, cum îl îndepărtează, cum îl apropie, cu ochelarii săi rotunzi, asemenea unor ochelari de motociclist, ridicați pe frunte. Oare câte păreri n-au fost ascultate și apoi respinse? A fost scrisă în tren, s-au pronunțat șase experți de la Langley. În pat, au spus alți trei de la Londra. Pe bancheta din spate a unei mașini. În grabă, în glumă, din dragoste, de frică. De către o femeie, de către un bărbat, spusese ei. Autorul este stângaci, dreptaci. E a cuiva care a scris inițial în alfabetul chirilic, în alfabetul latin, în ambele, în niciunul din ele.”

Și ca să pună capăt acestei comedii, îl consultaseră chiar pe bătrânul Palfrey. „Potrivit legii dreptului de autor, destinatarul este posesorul scrisorii, dar autorul deține copyright-ul, le-am spus eu. Nu cred că ne va târî cineva în fața tribunalelor Uniunii Sovietice.” Nu pot să spun dacă părerea mea i-a îngrijorat sau le-a dat un sentiment de ușurare.

— Recunoști scrisul sau nu? îl întreabă Clive pe Barley.

Introducându-și degetele lungi în plic, Barley scoase în cele din urmă scrisoarea, dar în silă, ca și cum s-ar fi așteptat să fie o factură. Apoi făcu o pauză. Își scoase ochelarii rotunzi, demodați și-i puse pe masă. Se întoarse odată cu scaunul, departe de ceilalți și, în timp ce citea, chipul i se încruntă. După ce parcurse prima pagină se uită la ultima să vadă semnătura. Trecu la pagina a doua și citi restul scrisorii până la sfârșit. Apoi o reciti de la cap la coadă, de la „Iubitul meu Barley” până la „A ta iubitoare, K”. După aceea, cu gelozie, a strâns

scrisoarea cu ambele mâini în poală și s-a aplecat, ascunzându-ne, voit sau nu, fața. Bucla de pe frunte îi atârna ca un cârlig, iar rugăciunile sale secrete au rămas știute numai de el.

— E sonată, spuse el către întinericul de dedesubt. E absolut sărită de pe fix. Nici măcar n-a fost acolo.

Nimeni nu l-a întrebat cine e ea sau ce înseamnă acolo. Până și Clive cunoștea valoarea unei tăceri oportune.

— K e inițiala de la Katia, diminutivul Ekaterinei, presupun, pițigăi Walter după altă așteptare. Patronimul e Borisovna. Purta un papion pus strâmb, galben, cu motive maro și oranj.

— Nu cunosc nicio K. Nu cunosc nicio Katia. Nu cunosc nicio Ekaterina, spuse Barley. Borisovna – idem. N-am regulat niciuna din astea, n-am flirtat, n-am cerut-o de nevastă, nu m-am însurat cu ea. N-am întâlnit-o niciodată, după câte mi-aduc aminte. A, ba da!

Așteptară, așteptam și eu; și am fi așteptat toată noaptea, fără să scârțâie un scaun, fără să-și dreagă cineva glasul, în timp ce Barley își scotocea memoria în căutarea unei femei pe nume Katia.

— O capră bătrână de la Aurora, reluă Barley. A încercat să-mi paseze niște gravuri ale unor pictori ruși. N-am marșat. Mătușile ar fi sărit în aer.

— Aurora? întrebă Clive, neștiind dacă este un oraș sau o instituție de stat.

— Editura.

— Îți amintești cum o mai chema?

Barley negă din cap, ținându-și în continuare fața ascunsă.

— Bărboasa, spuse el. Katia Bărboasa. Cincizeci de grade la umbră.

Vocea plină a lui Bob avea un timbru stereofonic și calitatea de a schimba lucrurile pur și simplu prin rezonanță.

— Vrei s-o citești cu glas tare, Barley? spuse el cu o gentilețe de vechi camarad din cercetășie. Poate că asta îți va putea îmbroscăta memoria. Nu vrei să încerci, Barley?

Barley în sus, Barley în jos, toată lumea era prietenă cu el, cu excepția lui Clive, care, după cum mi-amintesc, nu i-a spus niciodată altfel decât Blair.

— Da, este o idee bună. Citește-o tare, spuse Clive pe un ton de ordin, iar Barley, spre surpriza mea, o luă într-adevăr ca pe o idee bună. Îndreptându-se în scaun, cu o mișcare suplă, se întoarse în așa fel încât atât scrisoarea, cât și fața lui să fie în lumină. Încruntat în continuare, începu să citească cu voce tare, pe un ton de zeflema studiată.

— Iubitul meu Barley. Înclină scrisoarea, apoi reluă de unde rămăsese.

Iubitul meu Barley. Ți amintești promisiunea pe care mi-ai făcut-o într-o seară, la Peredelkino, când, așezați pe veranda prietenilor noștri, ne-am recitat unul altuia poezii ale unui mare mistic rus îndrăgostit de Anglia? Mi-ai jurat atunci că națiunilor le vei prefera întotdeauna omenirea și că, atunci când va veni ziua, vei acționa ca o ființă umană demnă de acest nume.

Se opri din nou.

— Nimic din toate astea nu-i adevărat? Întrebă Clive.

— Ți-am spus doar. N-am întâlnit-o în viața mea pe această muiere!

Era o virulență în negarea lui Barley care nu se simțise până atunci. Parc-ar fi încercat să îndepărteze ceva amenințător.

Așa că, te rog acum să-ți ții promisiunea, dar nu la modul în care mi l-am imaginat în acea seară, când am hotărât să devenim amănți.

— Aiureli, bombăni el. Idioata asta le încurcă pe toate.

Te rog să arăți această carte unor englezi care gândesc ca noi. Public-o pentru mine, folosind argumentele pe care le-ai exprimat cu atâta patimă. Arat-o oamenilor voștri de știință, artiștilor și intelectualilor voștri și spune-le că este prima piatra a unei mari avalanșe și că vor trebui s-o arunce ei pe cea de-a doua. Spune-le că, dată fiind această nouă deschidere, putem acționa împreună pentru a distruge

distrugerea și a castra monstrul căruia i-am dat naștere. Întreabă-i ce este mai primejdios pentru omenire: să se conformeze ca un sclav sau să reziste ca un bărbat? Acționează ca o ființă umană demnă de acest nume, Barley. Iubesc Anglia lui Herzen și pe tine. A ta iubitoare, K.

— Cine naiba e femeia asta? E țărănită râu! Amândoi sunt, de altfel.

Lăsând scrisoarea pe masă, Barley se refugie în penumbra din celălalt capăt al încăperii, înjurând printre dinți și lovind aerul cu pumnul său drept.

— Da' ce dracu' vrea femeia asta? spuse el iritat. Amestecă două povești care n-au nicio legătura una cu alta. Oricum, unde e cartea?

Își reaminti de prezența noastră și se întoarse cu fața la noi.

— Cartea este la loc sigur, spuse Clive, privindu-mă pieziș.

— Unde e, vă rog? Îmi aparține.

— Ne gândeam că aparținea, mai curând era a prietenului ei, spuse Clive.

— Mi-a fost încredințată. Ați văzut ce scria el. Sunt editorul lui. E a mea. N-aveți niciun drept asupra ei.

S-a vârât exact acolo unde intenționam să-l aducem noi, dar Clive nu întârzie să-l distragă.

— El? repetă Clive. Vrei să spui că ea, Katia, e bărbat? De ce spui el? Dacă vrei să știi, ne derutezi. Ești un personaj derutant.

Mă așteptasem la o explozie, dar mai devreme. Simțisem că docilitatea lui Barley nu era decât un armistițiu, și nu o victorie, și că, de fiecare dată când Clive încerca să-l țină în hățuri, îl aducea mai aproape de revoltă. Așa că, atunci când Barley se apropie cu pași repezi de masă, aplecându-se peste ea și ridicând mâinile cu palmele deschise, ca un gest de neputință, nu mă așteptam să-i ofere lui Clive un răspuns gândit la întrebări. Dar nici nu luasem în calcul violența exploziei sale.

— N-ai niciun fel de drept, urlă Barley sub nasul lui Clive, plesnind masa atât de tare cu palmele încât hârtiile din fața mea zbură în sus și-n jos. Brock năvăli în cameră. Ned îi ordonă

să se ducă la locul lui. E manuscrisul meu! Adresat mie de către autorul meu! Pentru a fi citit de mine, când îmi convine mie! N-aveți niciun drept să mi-l furați, să-l citiți sau să-l păstrați. Așa că dați-mi cartea și cărați-vă acasă, în insula voastră împuțită! Smuci brațul în direcția lui Bob și adăugă: Și luați-l cu voi și pe guru ăsta din Boston.

— E insula noastră, îi reaminti Clive. Cartea, așa cum o numești, nu este deloc o carte și nici tu, nici noi nu avem niciun drept asupra ei, continuă el glacial și cu rea-credință. Pe mine nu mă interesează prețioasa ta etică editorială. Și pe nimeni de aici. Tot ceea ce știm este că manuscrisul respectiv conține secrete militare privind Uniunea Sovietică, care, presupunând că sunt adevărate, sunt vitale pentru apărarea Occidentului... în emisfera căruia te afli, dacă nu mă înșel, slavă Domnului. Ce-ai face în locul nostru? Ai ignora-o? Ai arunca-o în apa mării? Sau ai încerca să afli cum de a ajuns să fie adresată unui editor englez în declin?

— Vrea să fie publicată! De mine! Nu să fie ascunsă în camerele voastre blindate.

— Fie, spuse Clive, aruncându-mi din nou o privire.

— Manuscrisul a fost în mod oficial depus și clasificat ultrasecret, i-am spus. Este supus acelorași restricții ca și această întâlnire. Ba chiar mai mult.

Bătrânul meu profesor de drept cred că se întorcea în mormânt și mă tem că nu pentru prima oară. Dar este întotdeauna minunat ce poate realiza un jurist într-o adunare de indivizi care habar n-au de drept.

Tăcerea dură exact un minut și paisprezece secunde, așa cum reiese din înregistrare. Ned o cronometră când se întoarse la Casa Rusia. Așteptase acest moment cu o deosebită nerăbdare, dar încă se mai temea totuși că era vorba despre una dintre acele defecțiuni tehnice înnebunitoare, care par să se producă întotdeauna în momente cruciale. Dar când ascultă mai bine, prinse zgomotul îndepărtat al unui motor de mașină și râsul unei fete ce se auzeau prin fereastră. Pentru că Barley, în momentul acela, trăsese draperiile și privea în jos, către scuar. Timp de un minut și paisprezece secunde, deci, am urmărit

spatele ciudat de suplu al lui Barley, profilându-se pe cerul întunecat al Lisabonei. Apoi s-a auzit pe bandă un zgomot îngrozitor, ca de geamuri sparte, urmat de gălgâitul unui şuvoi de benzină şi ai fi putut presupune că Barley îşi plănuise ieşirea întârziată luând după el farfuriile ornamentale portugheze de pe perete şi vasele cu flori veştejite. De fapt, întregul vacarm nu se datora decât faptului că Barley, descoperind măsuta cu băuturi, aruncă trei cuburi de gheaţă într-un pahar de cristal şi turnă peste ele câteva degete de scotch, făcând aceasta la vreo cinci centimetri depărtare de microfonul pe care Brock, cu excesul de precauţie care-l caracterizează, îl ascunsese într-unul din compartimentele mesei bogat ornamentate.

CAPITOLUL 4

Își stabilise tabăra la celălalt capăt al camerei, pe un scaun tare de școală, cât se putea de departe de noi. Stătea cocoțat, doar pe jumătate întors către noi, aplecat deasupra paharului de whisky, pe care îl ținea cu ambele mâini, privindu-l ca un mare gânditor sau cel puțin ca un gânditor solitar. Își vorbea sieși, nu nouă, pe un ton emfatic și incisiv, nemișcându-se decât pentru a mai sorbi o înghițitură din pahar sau pentru a pleca fruntea ca să sublinieze un detaliu personal, de obicei obscur, al relatării sale. Se exprima cu acel amestec de pedanterie și neîncredere la care recurg oamenii în reconstituirea unui episod dramatic, cum ar fi o moarte sau un accident rutier: deci, eu eram aici, dumneata erai dincolo, iar celălalt tip venea de acolo.

— Era la târgul de carte de la Moscova. Într-o duminică. Nu duminica dinainte, ci duminica de după, spuse el.

— Septembrie, îi suflă Ned, iar Barley întoarse capul spre el și murmură „Mulțumesc”, ca și cum era cu adevărat recunoscător pentru ajutorul primit. Apoi strâmbă din nas, se jucă nervos cu ochelarii și reîncepu: Eram sleiți, spuse el. Majoritatea expozanților își făcuseră bagajele de vineri. Ne mai învârteam pe acolo doar o mână de oameni. Cei care aveam contracte de pus la punct sau care nu aveam vreun motiv special să plecăm acasă în grabă.

Era fascinant și domina centrul scenei. Îți venea greu să nu te atașezi de el, înfipt acolo în singurătatea sa. Îți venea greu să nu gândești: „Fie ce-o fi, pentru numele lui Dumnezeu!”, cu atât mai mult cu cât nimeni nu știa ce se va întâmpla cu Barley.

— Ne-am îmbătat sâmbătă noaptea, iar duminică ne-am dus toți la Peredelkino cu mașina lui Jumbo. Părea din nou că trebuie să își aducă aminte că avea un auditoriu. Peredelkino este satul scriitorilor sovietici, spuse, ca și cum nimeni nu auzise de el. Li se repartizează câte o *dacha* atâta vreme cât se poartă cum trebuie. Uniunea Scriitorilor administrează satul și nu-i acceptă decât pe membrii ei, hotărând cine primește o

dacha, cine scrie mai bine în închisoare, cine nu scrie deloc.

— Cine este Jumbo? interveni Ned, contrar obiceiului său.

— Jumbo Oliphant. Peter Oliphant, președinte al editurii. Lupus Books. Fascist scoțian în ilegalitate. Mare sculă la francmasoni. Își închipuie că se află pe o lungime de undă specială cu sovieticii. Carte de credit de aur. Amintindu-și de Bob, întoarse capul către acesta și continuă: Nu American Express, o carte de credit de aur pentru târgul de la Moscova, pe care i-au strecurat-o organizatorii ruși, dovedind că ar fi o persoană importantă. Are drept la mașină gratuită, interpret gratuit, hotel gratuit, icre negre gratuite. Jumbo s-a născut cu o carte de aur în dinți.

Bob arboră un zâmbet cam larg pentru a-i arăta că n-a luat în nume de rău bancul. Era un băiat cu o inimă mare, fapt remarcat de către Barley. Mi-a făcut impresia că Barley aparținea acelei categorii de oameni de care nu se pot ascunde naturile fericite, tot astfel cum nici el nu-și putea disimula propria accesibilitate.

— Iată-ne deci pe toți plecați, reluă Barley, căzând din nou în reverie. Oliphant de la Lupus, Emery de la Bodley Head. O tipă de la Penguin, nu-mi pot aminti numele ei. Ba da. Magda. Cum naiba aş putea uita o Magda? Și Blair de la A & B. Călătorind ca niște nababi în limuzina aia tâmpită a lui Jumbo, continuă Barley, aruncând fraze scurte ca pe niște haine vechi din cutia memoriei sale. O mașină obișnuită nu era destul de bună pentru Jumbo al nostru, trebuia neapărat să fie o namilă din aia de Ceaika, cu perdele de dormitor, fără frâne și cu o gorilă căreia îi putea gura pe post de șofer. Ideea era să ne ducem să vedem *dacha* lui Pasternak. Se zvonea că va fi declarată muzeu, dar, după alții, cică nenorociții ăia aveau de gând să o dărâme. Poate că și mormântul său. La început, Jumbo Oliphant nu știa cine a fost Pasternak, Magda însă a șoptit: „Jivago”, iar Jumbo văzuse filmul, a spus Barley. N-aveau de ce să se grăbească. Tot ceea ce doreau era puțină plimbare și o gură de aer de țară. Șoferul lui Jumbo, însă, a luat-o pe banda specială, rezervată oficialilor, care circulau în Ceaika și nu țineau cont de nimeni și de nimic, așa că au

parcurs traseul în fix douăzeci de secunde în loc de o oră, au parcat într-o băltoacă, s-au bălăcit până la cimitir, tremurând și mulțumind lui Dumnezeu că au scăpat cu viață. Cimitirul se află pe o coasta de deal, printre o mulțime de copaci. Șoferul a rămas în mașină. Ploua. Nu prea tare, dar nu voia să-și strice costumele lui oribil. Făcu o pauză, gândindu-se la șofer. Un maimuțoi nebun, bombăni el.

Aveam însă impresia că Barley se ocăra pe sine, și nu pe șofer. Mi se părea că din Barley răsuna un întreg cor autoacuzator și mă întrebam dacă îl aud și ceilalți. În el sălășluiau niște oameni care realmente îl înnebuneau.

— Ca un făcut, explică Barley, nimerisem o zi în care masele eliberate făcuseră o ieșire în forță. În trecut, spuse el, ori de câte ori am fost aici, nu se zărea nici țipenie de om. Doar mormintele împrejmuite cu gărdulețe și copacii ce te înfiorau. Dar în acea duminică de septembrie, cu miresmele necunoscute ale libertății plutind în aer, erau vreo două sute de fani înghesuiți în jurul mormântului, iar când am plecat noi de acolo numărul acestora crescuse. Mormântul era acoperit până la genunchi cu buchete de flori, și se adăugau mereu altele. Vizitatorii își treceau buchetele din mână în mână, peste capete, pentru a le depune în vârful grămezii.

Apoi au început recitățile. Un tip scund a citit o poezie, iar o fată corpolentă a citit proză. În momentul acela a trecut o nenorocită de avionetă deasupra capetelor noastre atât de jos, încât nu s-a mai auzit nimic. A trecut încă o dată și încă o dată. Vrrr, vrrr! urlă Barley, bătând aerul cu pumnul înainte și înapoi. Vâj, vâj! gemu el nazal, cu scârbă.

Avioneta însă n-a putut să potolească entuziasmul mulțimii, după cum nici ploaia n-a putut. Cineva a început să cânte, cei care căscău gura au reluat refrenul, ambianța a devenit sărbătorească. În cele din urmă, avioneta s-a îndepărtat, probabil pentru că rămăsese fără carburant. Dar nu aceasta a fost impresia noastră. Am avut mai curând sentimentul că vocile care se înălțau l-au gonit pe porcul acela de pe cer.

Cântecul s-a întetit, a devenit mai profund, mai mistic. Barley știa vreo trei vorbe pe rusește, ceilalți nici atât. Dar acest

lucru nu i-a împiedicat să se alăture corului. Nu a împiedicat-o pe Magda să plângă până i-au secat lacrimile sau pe Jumbo Oliphant, coborând dealul, să se jure față de Dumnezeu, printre nodurile din gât, că va publica fiecare vorbuliță scrisă de către Pasternak, nu numai volumul după care s-a făcut filmul, ci tot ce a scris, așa să-l ajute Cel de Sus, și că va subvenționa totul din propriul buzunar, de îndată ce se va reîntoarce în castelul său întunecat din regiunea docurilor.

— Jumbo avea aceste elanuri de entuziasm, explică Barley cu un zâmbet dezarmant, întorcându-se către auditoriul său, dar în special către Ned. Câteodată îl țîn minute în șir.

Făcu o pauză, se încruntă din nou și își scoase ciudații săi ochelari rotunzi, care par mai curând să-l incomodeze decât să-l ajute, se uită la noi, la fiecare pe rând, ca și cum ar fi vrut să-și reamintească situația sa.

Continuau să coboare dealul pe jos, vărsând lacrimi fierbinți, când același rus mititel se repezi spre ei, ținându-și țigara la înălțimea obrazului, ca o lumânare, întrebându-i în englezește dacă erau americani.

O dată în plus, Clive ne-a luat-o înainte tuturor. Își ridică încet capul, iar vocea sa autoritară deveni directorială.

— Același rus mititel? Care rus mititel? N-am auzit de niciunul până acum!

Reamintindu-și de prezența lui Clive într-un mod atât de dezagreabil, Barley afișă din nou o expresie de silă.

— E cel care a recitat, pentru numele lui Dumnezeu, spuse el. Tipul care a recitat din poeziile lui Pasternak la mormântul acestuia. A întrebat dacă suntem americani. Am spus că nu, slavă Domnului, suntem britanici.

Mi-am dat seama atunci, ca și ceilalți presupun, că Barley, nu Oliphant, Emery sau Magda, și-a asumat rolul de purtător de cuvânt al grupului.

Barley a început să redea dialogul. Grație urechii sale de papagal folosea un accent rusesc pentru tipul mărunțel și un lătrat scoțian pentru Oliphant. Toate aceste imitații îi ieșeau pe gură ca și cum nu și-ar fi dat seama.

— Sunteți scriitori? Întrebă mărunțelul prin glasul lui Barley.

— Nu, din păcate. Doar editori, replică Barley, reluându-și vocea sa.

— Editori englezi?

— Ne aflăm aici pentru târgul de carte de la Moscova. Conduc o prăvălioară, Abercrombie & Blair, iar dumnealui este însuși președintele editurii Lupus Books. Un individ foarte bogat. Va ajunge nobil într-o bună zi. Deține o carte de credit de aur și toate cheștiile celelalte. Așa e, Jumbo?

Oliphant îi reproșa lui Barley că vorbea mult prea mult, însă mărunțelul voia să afle și mai multe.

— Îmi permiteți să vă întreb atunci ce făceați la mormântul lui Pasternak? se interesă mărunțelul.

— O vizită întâmplătoare, spuse Oliphant, băgându-se în vorbă din nou. Absolut din întâmplare. Am observat mulțimea, ne-am apropiat să vedem ce se întâmplă. Pură întâmplare. Să mergem.

Dar Barley nu avea nicio intenție să plece. L-au deranjat manierele lui Oliphant, a spus el, și n-avea de gând să stea și să se uite cum un milionar scoțian gras îl trimitea la plimbare pe un rus subnutrit.

— Facem ceea ce face toată lumea aici, replică Barley. Îi aducem omagiul nostru unui mare scriitor. Ne-a plăcut foarte mult și cum ați recitat. Emoționant! Frumos scris. Superb!

— Îl admirați pe Boris Pasternak? întrebă mărunțelul.

Din nou Oliphant, acest mare activist al drepturilor civile, redat de către Barley, cu o voce aspră și cu falca strâmbă:

— N-avem niciun fel de părere în legătură cu Boris Pasternak sau în legătură cu orice alt scriitor sovietic. Suntem aici în calitate de invitați. Doar ca invitați. Nu avem niciun fel de opinii cu privire la treburile interne sovietice.

— Găsim că este minunat, îi tăie vorba Barley. De clasă mondială! O stea!

— Dar de ce? se încăpățână mărunțelul, provocând o reală polemică.

Barley nu avea nevoie să fie incitat. Nu contează că, de fapt, nu era total convins de geniul pe care unii i-l atribuiă lui Pasternak, spuse el. Nu contează, de fapt, că i se părea că

Pasternak fusese supraapreciat. Toate acestea nu erau decât opinii de editor, în timp ce acolo avea loc un război.

— Noi îi respectăm talentul și arta, răspunse Barley. Îi respectăm umanismul. Îi respectăm familia și cultura. Și în al zecelea rând sau al nu știu câtelea, îi respectăm capacitatea de a ajunge la inima poporului rus, în ciuda bandei de biromonștri care l-au fugărit și care sunt probabil aceleași bestii care ne-au trimis avioneta.

— Poți să-l citezi? întrebă mărunțelul.

Barley le explică apoi cu un aer stânjenit că avea o memorie prodigioasă.

— I-am recitat primele patru versuri din Premiul Nobel.

M-am gândit c-ar fi potrivit după incidentul cu avioneta.

— Poți să ni le reciți acum? întrebă Clive ca și cum totul trebuia verificat în cele mai mici detalii.

Barley începu cu o voce joasă și am avut sentimentul că, într-adevăr, era un tip foarte timid:

Încolțit și fără de scăpare,
Cu o mie de hăitași în spate,
Cu cât fug mai mult, mai mult îmi pare
Că de lume fug, de libertate.^{2}

Mărunțelul asculta încruntat, cu privirea ațintită la jarul țigării și, pentru o clipă, Barley s-a întrebat dacă nu cumva căzuseră într-o cursă, dacă nu era o provocare, așa cum se temuse Oliphant.

— Dacă-l respectați pe Pasternak atât de mult, ce-ar fi să veniți cu mine să vă prezint pe câțiva dintre prietenii mei, propuse mărunțelul. Suntem toți scriitori. Avem o *dacha* și am fi onorați să stăm de vorbă cu niște distinși editori britanici.

Potrivit lui Barley, Oliphant nici n-a ascultat jumătate din spusele mărunțelului că a și intrat într-o panică grozavă. Jumbo știa tot ce se întâmpla când acceptai invitația unor necunoscuți ruși. Era expert în materie. Știa că te atrăgeau în cursă, te drogau, te compromiteau cu niște fotografii dizgrațioase, obligându-te să demisionezi din posturile tale de director și să abandonezi orice fel de speranță de a mai fi înnobilit. În plus,

Jumbo se străduia să încheie un ambițios acord de creditare prin intermediul agenției VAAP și într-adevăr nu era momentul să fie găsit în compania unor indezirabili. Oliphant îi mărturisi toate acestea lui Barley într-o șoaptă teatrală, crezând, fără îndoială, că mărunțelul era surd.

— Oricum, încheie Oliphant triumfător, plouă. Și ce-o să facem cu mașina?

Oliphant își privi ceasul. Numita Magda se uită în pământ. Emery se uită la numita Magda și se gândi că sunt lucruri mai rele de făcut într-o după-amiază de duminică la Moscova. Barley însă, așa cum a relatat el, l-a mai privit o dată pe străin și l-a găsit simpatic. În ceea ce îl privea, nu se gândea nici la fată, nici la înnobilare. Se hotărâse deja că prefera să fie fotografiat în pielea goală, cu un regiment de târfe rusoaice, decât îmbrăcat la patru ace, la brațul lui Jumbo Oliphant. Așa că, printr-un semn cu mâna, îi trimise pe toți în mașina lui Jumbo și plecă în aventura cu necunoscutul.

— Nejdanov, declară brusc Barley către auditoriul tăcut, întrerupându-și discursul. Mi-am amintit numele lui acum. Nejdanov. Dramaturg. Conduce unul dintre studiourile teatrale și nu reușește să-și monteze propriile piese.

— Dragul meu băiat, întrerupse Walter tăcerea de moment cu vocea lui ascutită, Vitali Nejdanov este un erou de ultimă oră. Trei dintre piesele sale într-un act vor avea premiera la Moscova în cinci săptămâni și toată lumea nutrește cele mai fantastice speranțe în privința lor. Nu că ar fi cine știe ce, dar noi nu avem dreptul să spunem acest lucru întrucât este disident. Sau a fost.

Pentru prima oară de când l-am cunoscut pe Barley chipul îi fu luminat de o imensă fericire și am avut dintr-odată sentimentul că aceasta era personalitatea lui adevărată, ascunsă sub o mască.

— E formidabil în cazul ăsta, spuse el cu plăcerea simplă a cuiva capabil să se bucure de succesul altcuiva. Fantastic! Este exact ceea ce avea nevoie Vitali. Mulțumesc că mi-ai spus, adăugă el dintr-odată întinerit.

Însă chipul său se întunecă din nou și începu să-și bea

whisky-ul cu sorbituri mici.

— Ei bine, acolo ne-am dus, murmură el vag. Cu cât mai mulți nebuni, cu atât e distracția mai mare! Vi-l prezint pe vărul meu. Serviți-vă cu un corn cu cârnat.

Însă ochii săi, după cum am observat, ca și vorbele sale, s-au voalat în mod curios, ca și cum se aștepta la o încercare grea.

M-am uitat de-a lungul mesei. Bob zâmbea, Bob ar zâmbi și pe patul de moarte, dar cu sinceritatea unui bătrân cercetaș. Clive, în profil, tensionat și impenetrabil. Walter, nervos ca întotdeauna. Walter, cu capul său inteligent aruncat spre spate, răsucindu-și un smoc de păr în jurul degetului său arătător umed, în timp ce se uita la plafonul ornamentat, transpirând și agitându-se pe scaun. Iar Ned, șeful – capabilul și ingeniosul Ned, Ned lingvistul și luptătorul, omul de acțiune și strategul – stând așa cum stătea de la bun început, în poziție de drepti, așteptând ordinul pe care urma să-l dea. „Unii oameni, m-am gândit eu urmărindu-l, sunt blestemați cu prea multă loialitate și riscă într-o bună zi să nu mai aibă nicio cauză pe care s-o servească.”

O casă mare, întortocheată, descria Barley în stilul telegrafic pe care-l adoptase, șindrilită în stil edwardian, verande rococo, o grădină năpădită de bălării, o pădure de mesteceni. Bânci ce putrezeau, un foc de cărbuni, mirosul unui teren de crichet într-o zi ploioasă, iederă.

În jur de treizeci de oameni, majoritatea bărbați, în picioare sau stând jos, în grădină, gătind, bând, ignorând ca și englezii vremea rea de afară. Parcate la marginea drumului, mașini vechi, prăpădite, așa cum erau și mașinile englezilor înainte ca Thatcher și porcii ei plini de bani să vină la cârmă. Oameni cu figuri simpatice, care se exprimau cu ușurință, nomenclatura artistică. Și-a făcut apariția Nejdánov, urmat de către Barley. Nu s-a întors niciun cap.

— Gazda era poetă. Tamara Nu-știu-cum Lesbiană, păr alb, încântătoare. Cu un soț – redactor-șef al unei reviste de știință. Nejdánov era cumnatul acestuia. Fiecare era cumnatul cuiva. Lumea literară acolo avea brațul lung. Dacă ai voce și ești lăsat

să ți-o folosești, îți găsești auditoriu.

În arbitrariul memoriei sale, Barley împărți episodul în trei părți. Masa de prânz, care a început pe la paisprezece și treizeci, când a încetat ploaia. Noaptea, care a urmat imediat după masa de prânz și ceea ce a numit el „ultima picătură”, moment în care s-a întâmplat, ce s-o fi întâmplat nu știm, și care, după estimările noastre vagi, a avut loc între orele încețoșate două și patru, când Barley, pentru a folosi propriile cuvinte, naviga molcom între Nirvana și o mahmureală îngrozitoare.

Până să vină masa, Barley s-a plimbat de la un grup la altul, întâi cu Nejdanov, apoi singur, tocându-și gura cu oricine voia să discute cu el.

— Tocându-și gura? repetă Clive suspicios, ca și cum descoperise un viciu necunoscut.

— Trăncănind, Clive, se grăbi Bob să-i explice, amabil ca de obicei. Se trăncănește, se mai bea ceva. Nimic grav.

Când s-a anunțat prânzul, continuă Barley, s-au așezat cu toții în jurul mesei improvizate pe două capre de lemn. Barley la un cap, Nejdanov la celălalt, iar între ei sticle de vin alb georgian. Toată lumea vorbea în cea mai bună engleză pe care o știa: dacă adevărul era adevăr, atunci când nu convenea așa-numitei Mari Revoluții proletare; dacă ar trebui să ne întoarcem la valorile spirituale ale strămoșilor noștri; dacă perestroika avea vreun efect pozitiv asupra vieții oamenilor obișnuiți și că, dacă voiai să afli ce nu merge bine în Uniunea Sovietică, trebuia doar să încerci să trimiți un frigider de la Novosibirsk la Leningrad.

Spre iritarea mea, pe care încercam să mi-o ascund, Clive interveni din nou. Ca un individ pe care-l enervau detaliile nesemnificative, dorea nume. Barley se lovi cu palma peste frunte, uitând de ostilitatea față de Clive. Nume, Clive, desigur. Dumnezeu! Un individ era profesor la Universitatea de stat din Moscova, dar n-am reușit să-i prind numele. Altul lucra în domeniul aprovizionării cu materiale chimice. Acesta era fratele vitreg al lui Nejdanov și îi spuneau toți Farmacistul. Mai era cineva, un anume Gregor, de la Academia sovietică de

științe, dar n-am fost în stare să-i aflu numele și cu atât mai puțin specialitatea sa.

— Era vreo femeie la masă? întreba Ned.

— Două, dar nu Katia, spuse Barley, iar Ned, ca și mine de altfel, a fost vizibil impresionat de rapiditatea percepției sale.

— Dar mai era cineva, nu-i așa? sugera Ned.

Barley se lăsa ușor pe spate ca să mai bea o gură. Apoi se aplecă în față, își puse paharul între genunchi, își fixă privirea asupra lui cu nasul în jos, ca și când ar fi încercat să inhaleze înțelepciune din pahar.

— Desigur, desigur, mai era cineva, recunosc el. Întotdeauna mai este cineva, nu-i așa? adăugă el enigmatic, dar nu Katia. Altceva.

Vocea i se schimbase, dar nu mi-am dat seama cum. Avea un timbru mai coborât, o undă de regret sau de remușcare. Așteptam ca și ceilalți. Cred că toți am simțit chiar de atunci că se profila ceva extraordinar la orizont.

— Un tip uscățiv, cu barbă, continuă Barley cu ochii privind în întuneric, ca și cum l-ar fi întrezărit acum, în sfârșit. Înalt, costum închis, cravată neagră, obraji supti. De aceea probabil își lăsase barbă. Mânele, prea scurte. Păr negru. Beat.

— Avea vreun nume?

Barley mai scruta încă semiobscuritatea, descriind ceea ce niciunul dintre noi nu putea vedea.

— Goethe, răspunse el în sfârșit. Asemenea poetului. Îi spuneau Goethe. Vi-l prezint pe distinsul nostru scriitor, Goethe. Putea să aibă cincizeci de ani, putea să aibă optsprezece. Subțirel ca un băiețandru. Cu pete de culoare pe pomeții obrazilor. Și cu barbă.

Așa cum va remarca Ned mai târziu, când avea să pună banda pentru a fi ascultată de către echipă, acesta a fost momentul, tehnic vorbind, când *Bluebird* și-a luat zborul. Banda nu relua niciun fel de tăcere apăsătoare sau vreo respirație ținută de către cei din jurul mesei. În schimb, Barley a ales acest moment pentru a se lăsa prins de un acces de strănutat, primul dintre atâtea altele din cursul colaborării noastre. Începea cu câteva strănuturi dispartate, care se accelerau până

ajungeau o salvă lungă. Apoi se calmau, încetul cu încetul, în timp ce-și ștergea fața cu batista și înjura între spasme.

— Ce porcărie, explică el cerându-și scuze.

— Am fost strălucitor, reluă Barley. N-am făcut niciun pas greșit.

Își umpluse din nou paharul, de data aceasta cu apă. Sorbea din el cu mișcări încete, ritmice, ca o pasăre din aceea de plastic care trona printre miniaturi în toate barurile sordide englezești, în zilele în care nu fuseseră încă înlocuite cu televizoare.

— Domnul Minune, asta am fost. Stea de teatru și de cinema. Occidental, curtenitor și seducător. De aceea mă duc acolo, nu-i așa? Sovieticii sunt singurii indivizi destul de naivi ca să-mi asculte tâmpeniile. Smocul de păr de pe frunte îi cădea spre pahar din nou. Așa se întâmplă lucrurile pe-acolo. Te duci la o plimbare la țară și sfârșești prin a discuta cu o mână de poeți beți despre opoziția dintre libertate și responsabilitate. Dacă te duci să te piși în vreun closet public împruțit, se găsește unul de la pisoarul alăturat să se aplece către tine și să te întrebe dacă există viață după moarte. Pentru că ești occidental și trebuie să știi. Și le spui. Și-și amintesc. Nimic nu se pierde.

Părea pândit de pericolul de a înceta să mai vorbească.

— De ce nu ne spui doar ce s-a întâmplat? Lasă reproșurile în seama noastră, bine? îi sugeră Clive, insinuând subtil că acestea depășeau competențele lui Barley.

— Am fost strălucitor! Asta s-a întâmplat. Un orator înăscut, care și-a avut ziua lui mare. S-o lăsăm baltă.

Dar acesta era ultimul lucru pe care aveau intenția să-l facem după cum arăta zâmbetul vesel al lui Bob.

— Barley, cred că ești prea sever cu tine însuși. Nimeni n-ar trebui să se învinovățească pentru faptul că strălucește în societate, pentru numele lui Dumnezeu! Tot ceea ce ai făcut e că ți-ai câștigat cina. Asta-i tot.

— Despre ce-ai vorbit? întreba Clive, fără ca amabilitatea lui Bob să-l clinească.

— O, făcu Barley, ridicând din umeri. Cum să reconstruiești

Imperiul Rus între masa de prânz și ceaiul de după-amiază. Pace, progres și glasnost la kilogram. Dezarmare imediată și necondiționată.

— Dezvolți adesea asemenea subiecte?

— Când sunt în Rusia, da, acestea sunt, replică Barley, provocat din nou, dar nu pentru mult timp, de tonul lui Clive.

— Am putea ști ce-ai spus?

Barley însă nu-și spunea povestea pentru Clive. Și-o spunea sieși, încăperii sau oricui era în ea, tovarășilor lui de călătorie, punct cu punct, un adevărat inventar al tuturor divagațiilor sale.

— Dezarmarea nu era nicio chestiune militară, nicio chestiune politică, ci pur și simplu o problemă de voință umană, le-am spus eu. Trebuia să decidem dacă doream pacea sau războiul și să ne pregătim în consecință, deoarece vom culege ceea ce am semănat. Se întrerupse. Am zis ce mi-a trecut prin minte, explică Barley, adresându-i-se lui Ned. Argumente reîncălzite, pe care le-am citit pe ici, pe colo.

Înțelegând că se aștepta de la el o explicație mai precisă, își reluă relatarea:

— Întâmplător, în săptămâna aceea, eram expert în materie. Credeam că firma mea ar putea comanda o carte făcută la repezeală, iar la târg un pisălog mi-a propus un tratat cu privire la glasnost și la criza păcii, odată cu drepturile pentru Anglia. Eseuri scrise de vulturi trecuți și prezenți, reevaluări ale strategiei. Putea în cele din urmă să se instaureze o pace reală? Au cules declarații ale unor bătrâni cai de luptă americani din anii '60 și arătau cum mulți dintre aceștia făcuseră stânga împrejur de îndată ce își părăsiseră funcțiile.

Se scuza și mă întrebam de ce. Pentru ce ne pregătea oare? De ce simțea nevoia să atenueze șocul în prealabil? Bob, care, în ciuda candorii sale, era departe de a fi tâmpit, își punea probabil aceeași întrebare.

— Mi se pare o idee destul de bună, Barley. După părerea mea, ar aduce bani. Mi-ar plăcea să mă aleg și eu cu o porție, adăugă el râzând pe înfundate, ca între copii la vestiar.

— Așa că ai înghițit aiureala aia, spuse Clive cu vocea lui

scăzută, dar țepoasă. Și le-ai vomat-o în poală. Asta vrei să ne spui? Sunt sigur că nu poți să-ți aduci aminte decât cu greu elucubrațiile unui alcoolic, dar ți-am fi recunoscători dacă ai face un efort.

„Ce-o fi studiat Clive, mă întrebam eu, dacă a studiat vreodată? Unde? Cine l-a purtat în pântec? Cine l-a procreat? Oare unde găsea Serviciul aceste suflete moarte suburbane, cu toate virtuțile și păcatele bine înrădăcinate?”

Totuși, Barley a rămas tot atât de ascultător, în ciuda acestui nou atac.

— Am spus că aveam încredere în Gorbaciov, continuă el cu un glas egal luând încă o gură de apă. S-ar putea ca ei să nu fi crezut, însă eu credeam. Am spus că era sarcina Occidentului să afle cealaltă jumătate a acestuia, iar a Răsăritului să recunoască importanța jumătății pe care o aveau. Am spus că, dacă americanii și-ar fi dat tot atâta silință în privința dezarmării, cum au făcut pentru a plasa un nebun pe Lună sau pentru a pune dungii roz în pasta de dinți, am fi avut de mult dezarmarea. Am spus că marele păcat al Occidentului a fost să credem că puteam falimenta sistemul sovietic prin supralicitarea cursei înarmărilor, pentru că în acest caz ne jucăm cu soarta omenirii. Am mai spus că, fluturând săbiile, Occidentul le dăduse liderilor sovietici o motivație pentru a-și ține porțile încuiate și a conduce un stat militar.

Walter lăsa să-i scape o cascadă de râs și-și acoperi dinții rari cu mâna lui lipsită de păr.

— O, Dumnezeuule! Deci noi purtăm vina pentru toate nenorocirile Rusiei. Grozavă glumă! Nu ți-a trecut prin minte că și-au făcut-o cu mâna lor, de exemplu? Că s-au încuiat în propria paranoia? Nu, nu i-a trecut, îmi dau seama.

Fără să se tulbure, Barley reluă mărturisirea:

— Cineva m-a întrebat dacă nu credeam că armele nucleare au menținut pacea timp de patruzeci de ani. Am răspuns că astea erau tâmpenii iezuite. Se putea spune tot atât de bine că praful de pușcă a menținut pacea între Waterloo și Sarajevo. Oricum, am spus, ce e pacea? Bomba nu a împiedicat războiul din Coreea, nici pe cel din Vietnam. Ea nu a oprit pe nimeni să

umfle Cehoslovacia, să facă blocada Berlinului, să construiască Zidul Berlinului sau să invadeze Afghanistanul. Dacă aceasta este pacea, să încercăm s-o facem fără bombă. Am spus că nu era nevoie de cercetare spațială, ci de cercetări asupra naturii umane. Că superputerile trebuiau să se unească pentru a menține ordinea în lumea întreagă. Eram în delir.

— Și credeai cu adevărat vreuna din tâmpeniile pe care le debитай? întrebă Clive.

Barley n-avea aerul că știe. Păru că se rușinează brusc de superficialitatea sa.

— Apoi am discutat despre jazz, continuă el. Marii maeștri. Bix Beiderbecke, Louis Armstrong, Lester Young. Le-am cântat un pic.

— Vrei să spui că avea cineva un saxofon? exclamă Bob amuzat. Ce mai aveau? Baterie? Tubă? Barley, nu-mi vine să cred ce aud!

Am avut impresia că Barley va ieși din cameră. Se deșiră și se proțăpi în două picioare. Își întoarse privirea către ușă, apoi se îndreptă dezolat către ea, astfel încât Ned se sculă în picioare, ca nu cumva Brock să ajungă primul la el. Însă Barley se opri la jumătatea camerei, unde se afla o masă joasă din lemn sculptat; se aplecă peste ea și, bătând cu vârful degetelor ritmul, începu să cânte „pa-pa-paaa, pa-pa-pa-paa” nazalizat, simulând un acompaniament de talgere, de măturele și de tobă.

Bob aplauda. Walter, de asemenea. Aplaudam și eu, iar Ned râdea. Singur Clive nu găsea nimic distractiv în asta. Barley luă o gură de apă să se calmeze puțin și se așeză din nou pe scaun.

— Apoi m-au întrebat ce era de făcut, spuse el, de parcă nu-și părăsise scaunul niciodată.

— Cine anume? întrebă Clive cu acea notă înnebunitoare de neîncredere în voce.

— Unul dintre cei de la masă. Ce importanță are?

— Să presupunem că totul are importanță, spuse Clive.

Barley își relua accentul rusesc, cu vocea înfundată și insistentă.

— „Foarte bine, Barley. Să presupunem că-i așa cum spui. Cine va face aceste cercetări asupra naturii umane?” Voi,

bineînțeles, le-am răspuns spre marea lor surprindere. „De ce noi?” Am spus că atunci când era vorba despre o schimbare radicală, sovieticii se pricepeau mai bine decât Occidentul. Au o clasă conducătoare restrânsă și o intelectualitate cu o mare influență tradițională. Într-o democrație occidentală este mult mai greu să-ți faci glasul auzit deasupra mulțimii. Au apreciat paradoxul. Și mie mi-a plăcut.

Nici măcar acest atac frontal la adresa marilor valori democratice n-a reușit să zdruncine cumsecădenia lui Bob.

— Ei bine, Barley, e o opinie cam simplistă, dar cred că e un sâmbure de adevăr în ea.

— Dar le-ai sugerat ce ar trebui făcut? insistă Clive.

— Am spus că nu mai rămânea decât utopia și că tot ce cu douăzeci de ani în urmă părea un vis nebun era astăzi singura noastră speranță, fie că vorbeam de dezarmare, de ecologie sau pur și simplu de supraviețuirea speciei umane. Gorbaciov înțelesese acest lucru, Occidentul refuza să-l înțeleagă. Am spus că intelectualii occidentali ar trebui să-și regăsească vocea. Am spus că Occidentul trebuia să dea exemplu, nu să-l urmeze, că era datoria fiecăruia să declanșeze avalanșa.

— Deci, dezarmare unilaterală, spuse Clive înnodându-și mâinile. Aldermaston, iată-ne că venim! Bine, bine. Da.

Cu toate că da-ul lui suna mai mult a „de”, așa cum pronunța el da-ul când voia să spună nu.

— Și toată această elocință doar după câteva lecturi vagi referitoare la acest subiect? spuse Bob impresionat. Barley, cred că este extraordinar! Dacă aș putea reține așa de bine lucrurile, aș fi mândru de mine, crede-mă! Poate că prea extraordinare, sugără el, dar Barley nu recepta mai mult ca sigur subînțelesul.

— Și în timp ce ne salvai de cele mai teribile instincte ale noastre, ce făcea individul căruia i se spunea Goethe? întrebă atunci Clive.

— Nimic. Toți și-au dat cu părerea, în afară de el.

— Dar asculta? Cu ochii larg deschiși, îmi imaginez.

— La ora aceea eram toți pe cale de a redesena lumea. O nouă Yalta. Toată lumea vorbea în același timp. Cu excepția lui Goethe. Nu mânca, nu vorbea. Nu încetam să arunc în el cu

idei, pur și simplu pentru că nu participa la discuție. Tot ceea ce făcea era să devină din ce în ce mai palid și să bea din ce în ce mai mult. Am renunțat.

Goethe n-a scos un cuvânt, continuă Barley pe același ton autocritic de neînțeles. Toată după-amiaza, niciun sunet, spuse Barley. Goethe asculta, cu privirea fixă către un glob de cristal imaginar. Râdea câteodată, dar în niciun caz atunci când era ceva de râs. Sau se ridica și se ducea drept la masa cu băuturi ca să-și mai ia o altă votcă, atunci când toți ceilalți beau vin, și să se întoarcă apoi cu un pahar plin ochi pe care-l dădea pe gât din câteva înghițituri, ori de câte ori cineva ținea un toast potrivit. Goethe însă n-a toastat niciodată, spuse Barley. Era unul dintre aceia care exercitau influența morală prin tăcere, spuse el, astfel încât sfârșești prin a te întreba dacă nu cumva mor de vreo boală secretă sau sunt pe cale de a realiza ceva deosebit.

Când Nejdandov a condus întregul grup înăuntru ca să ascultăm Count Basie, imprimat stereo, Goethe l-a urmat docil. Târziu în noapte, când uitase de existența lui Goethe, Barley îl auzi, în sfârșit, pe acesta vorbind.

Ned își permise din nou să pună una din atât de rarele lui întrebări:

— Cum se comportau ceilalți față de el?

— Îl respectau. Era mascota lor. „Să vedem ce zice Goethe”, spuneau ei. Acesta ridica paharul, bea în sănătatea lor și râdeau cu toții, cu excepția lui Goethe.

— Și femeile?

— Toată lumea. Se înclinau în fața opiniei sale. Practic, îi înțelegeau covorul roșu. Iată că vine marele Goethe.

— Și nu ți-a spus nimeni unde locuia sau unde lucra?

— Doar că se afla în vacanță, venit de undeva unde băutura era privită cu ochi răi. Își luase concediu ca să bea, iar ei beau în cinstea concediului său. Era fratele cuiva. Al Tamarei, poate. Nu știu. Sau văr. N-am înțeles prea bine.

— Crezi că-l protejau? Întrebă Clive.

„Pauzele lui Barley erau într-adevăr surprinzătoare, m-am

gândit eu. Contactul său cu lumea imediat înconjurătoare era atât de slab, încât spiritul său părăsea încăperea și stătea ca pe jar întrebându-te dacă se mai întoarce.”

— Da, spuse Barley brusc, părând surprins și el de propriul răspuns. Da, da, îl protejau. Așa e. Formau clubul lui de suporteri, desigur, asta erau.

— De ce îl protejau?

Altă pauză.

— Poate ca să nu fie nevoit să se explice. Nu m-am gândit atunci la acest lucru, dar acum da. Asta e.

— Și de ce ar fi vrut el să evite să se explice? Poți să ne sugerezi un motiv fără să-l inventezi? Întrebă Clive, hotărât după cât se pare să-l exaspereze pe Barley.

Dar Barley nu se enervă.

— Nu inventez, spuse el, iar noi toți știam că așa este. Era din nou dus pe gânduri. Goethe era dotat cu o energie extraordinară. O simțeai, spuse Barley revenind printre noi.

— Ce vrei să spui?

— Genul acela de tăcere elocventă. La o sută cincizeci de kilometri pe oră nu auzi decât ticăitul creierului.

— Dar nu ți-a spus nimeni: „E un geniu” sau ceva în sensul ăsta?

— Nimeni. Nu era necesar.

Barley trase cu ochiul către Ned, care-l aproba dând încet din cap.

Om de teren până-n vârful unghiilor, chiar dacă era din obligație pe tușă, Ned avea întotdeauna o lungime avans față de tine atunci când credea că se afla în trenă.

Bob mai avea o întrebare.

— Te-a tras cineva cumva la o parte, Barley, să-ți explice de ce Goethe avea probleme cu băutura?

Barley izbucni într-un râs nestăvilit. Momentele sale de lipsă de reținere erau într-o câțva îngrijorătoare.

— În Rusia nu trebuie să ai un motiv ca să bei, pentru numele lui Dumnezeu! Arătați-mi un singur rus demn de acest nume, care să poată face fața treaz problemelor țării sale.

Căzu din nou în muțenie, strâmbându-se în penumbră. Apoi

ridică din sprâncene și bombăni o înjurătură, fără doar și poate la adresa lui. Își reluă brusc relatarea:

— M-am trezit tresărind pe la miezul nopții, răsă Barley. „Isuse, unde mă aflu?” Eram lungit pe un șezlong, pe verandă, cu o pătură nenorocită pe mine. Am crezut mai întâi că mă aflu în Statele Unite, pe una dintre acele verande din New England, protejate cu plasă împotriva țânțarilor, cu vederea către o grădină. Nu puteam să înțeleg cum am ajuns în America atât de repede, după un prânz atât de plăcut; la Peredelkino. Apoi mi-am amintit că încetaseră să mai stea de vorbă cu mine și că mă plictisiseră. Nu că ar fi avut ceva împotriva mea. Erau beți și obosiseră să fie beți într-o limbă străină. Așa că ne-am retras pe verandă cu o sticlă de scotch. Cineva aruncase o pătură peste mine ca să mă apere de rouă. Cred că m-a trezit luna. O lună mare, plină. Însângerată. Apoi l-am auzit pe individul ăla vorbindu-mi. Cu un aer foarte grav. O engleză impecabilă. Isuse, am gândit eu, alți invitați la ora asta. „Unele lucruri sunt niște rele necesare, domnule Barley. Altele sunt mai rele decât ar fi necesar.” Cita ceea ce spusese eu la masă, un extras din discursul meu cu privire la pace, care zguduise lumea. Nu știu pe cine citasem. Apoi m-am uitat mai îndeaproape și l-am văzut în fața mea pe vulturul ăla cu barbă, înalt de doi metri jumătate, aplecat peste mine, strângând în mână o sticlă de votcă, cu părul fluturând în vânt. S-a așezat pe vine lângă mine, cu capul între genunchi, umplându-și paharul. „Salut, Goethe, i-am spus. N-ai murit încă? Îmi face plăcere să te văd.”

Indiferent ce îl făcuse pe Barley să se simtă mai degajat, același lucru îl vârâse din nou în chingi, întrucât fața lui se umbrise din nou.

— Apoi îmi înapoiază una din perlele emise de mine în timpul mesei. „Toate victimele sunt egale. Nici unele nu sunt mai egale decât celelalte.” Am râs, dar nu prea mult. Presupun că mă simțeam stânjenit. Mi-era silă. Aveam sentimentul că am fost spionat. Individul stătuse acolo tot timpul mesei, beat, fără să mănânce, fără să spună o vorbă. Dintr-odată, după zece ore, mă citează ca un casetofon. Nu e prea agreabil.

— „Cine ești tu, Goethe? Cu ce te ocupi când nu bei și nu

ascuți?”

— „Sunt un proscris moral. Mă ocup de marile teorii profanate.”

— „Ce plăcut e să întâlnești un scriitor, am spus eu. Ce fel de chestii scrii acum?”

— „De toate, spuse el. Istorie, comedie, minciuni, povești de dragoste.”

Apoi începu să delireze în legătură cu o poveste scrisă de el despre o bucată de unt, ce se topește la soare pentru că nu avea un punct de vedere consecvent. Doar că nu vorbea ca un scriitor. Prea sfios. Își bătea joc de el însuși și cred că și de mine. Era dreptul lui, la urma urmei, dar asta nu însemna că era mai amuzant.

Așteptarăm din nou, privindu-i silueta lui Barley. Oare tensiunea emana din el sau din noi? Luă o înghițitură din pahar. Își întoarse capul și bombăni ceva că „e bine” sau poate că „nu ține”, pe care nici cei prezenți, nici microfoanele nu le-au prins complet. Scaunul lui a pârlit ca lemnul de foc umed. Pe bandă suna ca o rafală de mitralieră.

— Apoi îmi spuse: „Hai, domnule Barley. Ești editor. Nu mă întrebi de unde-mi iau ideile?” Am gândit atunci: Nu asta întreabă de obicei editorii, bătrâne. Dar ce dracu’? „Bine, Goethe, îi spun eu. De unde-ți iei ideile?” „Domnule Barley. Îmi iau ideile în primul rând...” și începe să numere pe degete.

Barley își răsfiră și el degetele lungi și numără pe ele, folosind doar ușoare intonații ruse. Am fost din nou foarte impresionat de finețea memoriei sale muzicale, mai puțin exersată să reproducă cuvintele decât să le extragă dintr-o blestemată cameră de rezonanță, unde niciun sunet nu părea să se stingă.

— „Îmi găsesc ideile... în primul rând pe fețele de masă de hârtie din cafenelele berlineze ale anilor '30.” Apoi bău o gură zdravănă de votcă, trăgând în același timp, zgomotos, în piept aerul nocturn. Ca un uguit, înțelegeți ce vreau să zic? Ca indivizii ăia căroră le bolborosește pieptul. „Doi, din publicațiile unor concurenți de-ai mei, mai talentați decât mine. Trei, din fanteziile obscene ale generalilor și politicienilor din

toate țările. Patru, din intelectul eliberat al oamenilor de știință înrolați cu forța de către naziști. Cinci, de la marele popor sovietic, ale cărui aspirații democratice sunt filtrate prin intermediul consultărilor la toate nivelele, apoi aruncate în Neva. Și șase, doar arareori, din mintea unui distins intelectual occidental, care se întâmplă să mi se ivească în viață.” Acesta eram eu, după cât se pare, pentru că își lipise ochii de mine ca să-mi vadă reacția. Privindu-mă la nesfârșit, ca un copil precoce. Transmițându-mi semnale de importanță vitală. Apoi se răzgândește și devine suspicios. Așa fac rușii. „Ai dat un întreg spectacol la masă, spuse el. Cum de l-ai convins pe Nejdanov să te invite?” Suna ca o batjocură. Avea aerul să spună: nu te cred. „Nu l-am convins, i-am spus eu. A fost ideea lui. Ce vrei să insinuezi?” „Ideile nu aparțin nimănui”, zise el. „I-ai băgat asta în cap. Ești un tip deștept. Bună treabă, așa spune. Felicitări!” Apoi, în loc să rânjească la mine, mi se agăță de umeri de parcă se îneca. Nu-mi dau seama dacă îi era rău sau, pur și simplu, își pierduse echilibrul. Am avut chiar senzația neplăcută că s-ar putea să verse pe mine. Aș fi vrut să-l ajut, dar nu știam cum. Ardea ca dracu’ și transpira. Transpirația îi picura pe mine. Părul îi era ud leoarcă. Ochii mari de copil. I-am desfăcut nasturele de la gât, cred. Apoi i-am auzit glasul ce se scurgea direct în urechea mea, i-am simțit buzele și respirația fierbinte. Nu l-am putut auzi la început. Era prea aproape. M-am tras înapoi, dar a venit după mine. Cred fiecare cuvânt pe care l-ai spus, șopti el. Vorbele tale mi-au mers la inimă. Asigură-mă că nu ești spion britanic și-ți fac și eu o mărturisire la rândul meu.” Exact cuvintele sale, spuse Barley ca și cum îi era rușine de ele. Își amintea fiecare vorbă pe care o spusese, iar eu îmi amintesc fiecare vorbă a sa.

Nu era prima oară că Barley vorbea despre memorie ca și cum ar fi fost o boală. Și, probabil de aceea, m-am trezit, ca de atâtea ori, gândindu-mă la Hannah.

„Bietul meu Palfrey, mă necăjise ea într-unul dintre momentele ei de cruzime, în timp ce își studia trupul gol în oglindă, își bea votca cu apă tonică și se pregătea să se reîntoarcă la bărbatul ei. Cu o memorie ca a ta, cum vei uita tu

vreodată o fată ca mine?”

M-am întrebat dacă Barley avea efectul acesta asupra tuturor. Dacă puneă degetul în mod inconștient pe punctul lor sensibil pentru a le scoate la iveală gândurile cele mai secrete. Poate că aceasta îi făcuse și lui Goethe.

Pasajul care a urmat nu a fost niciodată parafrizat, nici rezumat, nici „restructurat”. Inițiaților li s-a oferit înregistrarea fără montaj sau transcrierea integrală a benzii. Pentru neinițiați, acest episod n-a existat niciodată. Acesta a fost momentul crucial din tot ceea ce a urmat și a fost numit ulterior, cu voită neclaritate, „Contactul Lisabona”. Când le-a venit rândul alchimiștilor, teologilor și beneficiarilor de pe ambele maluri ale Atlanticului, acesta a fost pasajul ales de ei pentru a fi introdus în cutiile lor magice ca justificare a propriilor argumente preselectate, caracteristice taberelor lor machiavelice.

— „Nu, dragul meu Goethe, nu sunt spion. Nu sunt, n-am fost și nu voi fi niciodată. S-ar putea ca în tipul tău de țară, nu într-al meu, să fie așa. Ce zici de șah? Ți place să joci? Hai să vorbim despre șah.” Părea să nu mă audă. „Și nu ești american? Nu ești spionul nimănui, nici măcar al nostru?”. Ascultă, Goethe, i-am spus eu. Cîstit vorbind, încep să mă cam enervez. Nu sunt spionul nimănui. Eu sunt eu. Ori vorbim despre șah, ori du-te să cânți la altă masă, e bine?” Credeam că-l voi face să tacă, dar m-am înșelat. Știa totul despre șah, mi-a spus el. La șah, fiecare jucător are o strategie și dacă celălalt jucător nu ghicește sau dacă îi slăbește atenția, ai câștigat. La șah, teoria reprezintă realitatea. Dar în viață, cel puțin în anumite cazuri, sunt situații în care unul din jucători are niște idei fanteziste atât de grotești despre celălalt încât ajunge să inventeze inamicul de care are nevoie. E adevărat? Goethe, sunt total de acord. Apoi, dintr-odată, n-a mai fost vorba de șah și a început să se justifice, așa cum o fac rușii când se îmbată. De ce ține umbră pământului? Asta doar pentru urechile mele. Spunea că s-a născut cu două suflete, ca Faust, și de aceea i se spune Goethe. Spunea că maică-sa a fost pictoriță, dar că picta ceea ce

vedea, atât de bine încât nu i s-a permis niciodată să-și expună lucrările sau să cumpere materiale. Deoarece tot ceea ce vedem este secret de stat. Până și o iluzie este secret de stat. Chiar dacă nu merge și nu va merge niciodată, tot secret de stat rămâne. Iar dacă este o minciună de la cap la coadă, atunci este secretul de stat ultrasecret. Spunea că tatăl său a zăcut doisprezece ani prin lagăre și că a murit de o supradoză de capacități intelectuale. Problema era că tatăl lui a fost un martir. A fi o victimă este destul de rău, dar, după cum spunea el, a fi un sfânt este și mai rău. Martirii însă sunt ceea ce poate fi mai rău. E adevărat?

I-am spus că are dreptate. Nu știu de ce eram de acord cu el, dar sunt politicoși din fire și atunci când un individ mă apucă de cap cu amândouă mâinile și îmi spune că tatăl său a făcut doisprezece ani de pușcărie și că apoi a murit, n-am de gând să mă cert cu el, chiar dacă sunt pilit. L-am întrebat care este numele lui adevărat. Mi-a spus că n-are niciun nume. Că tatăl său a plecat cu el în mormânt. Spunea că în orice societate normală ignoranții sunt împușcați, în Rusia, însă, este invers. Tatăl său a fost împușcat pentru că, spre deosebire de maică-sa, a refuzat să moară de inimă rea. Spunea că dorește să-mi facă o mărturisire. Spunea că îi iubește pe englezi. Englezii sunt conducătorii morali ai Europei, moderatorii secreți, unificatorii marelui ideal european. Englezii înțeleg raportul dintre cuvânt și acțiune, în timp ce în Rusia nimeni nu mai crede în acțiune, așa că aceștia i s-au substituit cuvintele, până sus în vârful piramidei, un substitut pentru adevărul de care nu vrea să mai audă nimeni, pentru că nu poate fi schimbat, iar dacă l-ar schimba, și-ar pierde slujba. Sau pur și simplu nu știu cum să-l schimbe. Spunea că nenorocirea rușilor este că visează să fie europeni, dar că soarta lor este să devină americani și că americanii au otrăvit lumea cu logica lor materialistă. Dacă vecinul meu are o mașină, eu trebuie să am două. Dacă vecinul meu are o bombă, eu trebuie să am o bombă mai mare, să am chiar mai multe, chiar dacă nu-și pot atinge ținta. Așa că, tot ceea ce am de făcut este să-mi imaginez arma vecinului meu și s-o

reproduc; în felul acesta am o justificare pentru tot ceea ce vreau să produc. E adevărat?

E un miracol că nimeni nu l-a întrerupt în momentul acela, nici măcar Walter, care și-a ținut gura, așa cum am procedat toți. Nu s-a auzit nici măcar un scârțâit de scaun, înainte ca Barley să-ți continue relatarea.

— I-am spus că sunt de acord. Da, Goethe, sunt total de acord cu tine. Oricum, e mai bine decât să fiu întrebat dacă sunt spion englez. A început apoi să vorbească despre marele poet și mistic al secolului al XIX-lea, Piturin.

— Pecerin, îl corectă cu o voce aspră Walter, care n-a mai putut să se abțină de data aceasta.

— Așa e. Pecerin, aprobă Barley. Vladimir Pecerin. Pecerin a dorit să se sacrifice pentru omenire, să moară răstignit pe cruce cu mama sa la picioarele lui. Am auzit de el? Nu, n-am auzit. Pecerin s-a dus în Irlanda, s-a călugărit, spunea el. Dar Goethe nu poate face acest lucru pentru că nu poate obține viza și oricum nu-l iubește pe Dumnezeu. Pecerin îl iubea pe Dumnezeu, dar nu iubea știința decât dacă ținea seama de sufletul omului. L-am întrebat ce vârstă avea. Goethe, nu Pecerin. I-ai fi dat șapte ani, mergând pe o sută. Spunea că este mai aproape de moarte decât de viață. Că are cincizeci de ani, dar că de-abia s-a născut.

Walter interveni, dar de data aceasta cu glas scăzut, ca într-o biserică, fără pițigăiala lui obișnuită.

— De ce l-ai întrebat ce vârstă are? De ce această întrebare, dintre atâtea altele pe care i le puteai pune? Ce naiba contează în momentul acesta câți dinți are în gură?

— Pentru că te intriga. N-are niciun rid pe față, în afară de momentele în care se încruntă.

— A zis „știință”? Nu cumva fizică? Știință?

— Știință. Apoi începu să recite din Pecerin. Traducând pe parcurs. Întâi în rusește, apoi în englezește. Cât de dulce este să-ți urăști țara natală și să-i aștepți cu aviditate ruina... și în ruinele sale să discerni zorii renașterii universale. Poate că n-am prins eu tot, dar aceasta era esența. Pecerin a înțeles că-ți poți iubi țara și în același timp să-i urăști sistemul, mi-a spus

Goethe. Pecerin era nebun după Anglia, ca și Goethe, de altfel. Anglia reprezintă leagănul justiției, al adevărului și al libertății. Pecerin a arătat că nu era nimic neloial în trădare, cu condiția să trădezi ceea ce urăști și să te bați pentru ceea ce iubești. Ce-ar fi făcut Pecerin dacă, să zicem, ar fi stăpânit mari secrete despre sufletul rus? Ce ar fi făcut? Evident, le-ar fi dat englezilor. N-am avut decât o singură dorință în acel moment, să mă lase în pace. Am început să intru în panică. Dar el se apropia și mai mult de mine. Și-a lipit fața de a mea. Sufla ca o locomotivă, iar inima-i bătea să-i sară din piept. Mă privea cu ochii lui câprui, mari. „Ce-ai băut? l-am întrebat. Cortizon?”

— „Știi ce-ai mai spus la masă?...” m-a întrebat el.

— „Nimic, i-am zis. Nu eram acolo. Erau alți doi idioți și ei m-au pocnit în tâi.” Iar nu mă auzea.

— „Ai spus: «În zilele noastre trebuie să gândești ca un erou ca să te comporți ca o ființă umană normală.»

— „Nu e prea original, i-am zis eu. Nimic din ce-am spus nu este. Sunt lucruri pe care le-am ciupit de ici, de colo. Nu sunt ale mele. Uită acum tot ce-am spus și du-te la ai tăi.” Nu m-a ascultat. M-a luat de braț. Avea niște mâini de fată, dar m-a strâns cu niște degete ca de oțel.

— „Promite-mi că, dacă am curajul să gândesc ca un erou, vei acționa ca o ființă umană demnă de acest nume.”

— „Ascultă, i-am zis. Hai să uităm toate astea și să mâncăm ceva. Au niște supă acolo, înăuntru. Îi simt mirosul. Îți place supa? Supă adevărată?” Nu cred că plângea, însă fața îi era udă leocă. Ca o durere, sudoarea îi acoperea toată pielea sa albă.

— „Promite-mi”, mi-a spus el, agățându-se de încheietura mâinii mele, de parcă aș fi fost preot.

— „Dar ce trebuie să promit, pentru numele lui Dumnezeu?”

— „Promite-mi că te vei comporta ca un gentleman.”

— „Nu sunt gentleman. Sunt editor.” Apoi a râs pentru prima oară. Un râs homeric, având ceva bolovănos în el.

— „Nici nu poți să-ți imaginezi câtă încredere îmi dă refuzul tău”, mi-a spus el. Atunci m-am ridicat încet, încetișor, ca să nu-l sperii. Iar el continua să se agațe de mine. „Comit un păcat față de știință în fiecare zi, spuse el. Transform plugurile în

săbii. Îi păcălesc pe stăpânii mei. Îi păcălesc pe ai voștri. Perpetuez minciuna. Ucid umanismul din mine în fiecare zi. Ascultă-mă.”

— „Trebuie să plec acum, Goethe, bătrâne. Toate supraveghetoarele din hotelul meu stau în fund, așteptându-mă îngrijorate. Dă-mi drumul, te rog, îmi rupi brațul.” Mă strângea la piept. Mă făcea să mă simt gras, atât era el de slab. Avea barba umedă, părul umed, ardea tot.

— „Promite-mi”, spuse el. Mi-a smuls promisiunea. Cu înflăcărarea lui. N-am văzut în viața mea așa ceva. „Promite-mi! Promite-mi!”

— „De acord, i-am zis. Dacă voi reuși vreodată să ajung erou, mă voi comporta ca o ființă umană demnă de acest nume. Ne-am înțeles. E bine? Și-acum lasă-mă să plec, fii bun, te rog.”

— „Promite-mi”, mi-a spus el.

— „Îți promit”, i-am răspuns și l-am dat la o parte. Walter începu să țipe. Niciunul din avertismentele noastre, nici privirile furioase ale lui Ned, ale lui Clive sau ale mele nu l-au mai putut reține.

— Dar l-ai crezut, Barley? Nu cumva te trăgea pe sfoară? Șmecher cum ești sub fața asta de înger, ce-ai simțit?

Tăcere. Tăcere prelungită.

— Era beat, spuse el în sfârșit. Poate că de două ori în viața mea am fost la fel de beat ca el. Hai să zicem de trei ori. A ținut-o pe votcă toată ziua și a băut-o în continuare ca pe apă. Dar a avut unul din momentele lui de luciditate. L-am crezut. Nu e genul de tip pe care să nu-l crezi.

— Dar ce ai crezut? îl întrebă Walter furios. Despre ce crezi că îți vorbea? Ce crezi că făcea? Toată vorbăria asta despre lucruri care nu-și atingeau ținta, despre minciunile spuse stăpânilor lui și ai tăi, șah care nu este șah, ce altceva? Știi cât fac unu și cu unu, nu-i așa? De ce n-ai venit la noi? Știu de ce! Ți-ai ascuns capul în nisip. „Nu știu pentru că nu vreau să știu”, ăsta ești tu.

Următoarele sunete de pe bandă sunt blestemele lui Barley adresate lui însuși, în timp ce măsura cu pași mari camera.

— La dracu', la dracu', la dracu', șopti el.

Nu se mai opri. Până când auzi vocea lui Clive, care-l întrerupsese. Dacă vreodată îi vine în minte lui Clive să dea ordinul de distrugere a Universului, îmi imaginez că va folosi același glas monoton.

— Îmi pare rău, dar trebuie să te anunț că vom avea nevoie în mod serios de ajutorul tău.

Paradoxal, cred că într-adevăr lui Clive îi părea rău. Era un tehnocrat care nu se simțea în largul lui cu sursele vii, un spionocrat suburban, de școală modernă. Credea că faptele sunt singura informație valabilă și disprețuia pe oricine nu se lăsa condus de ele. Dacă îi plăcea ceva în viață în afară de propria avansare și de Mercedesul său argintiu, pe care refuza să-l scoată din garaj, chiar dacă n-avea decât o zgârietură mică, atunci acestea erau tehnica și atotputerniciii americani în materie. Singurul mod de a-l face pe Clive să strălucească era ca *Bluebird* să fie un cod spart, un satelit sau un comitet interagenții. În acest caz, Barley putea să nici nu se fi născut.

Ned, în schimb, era exact invers și mai expus riscului datorită acestui lucru. Prin temperament și formație, era agent și șef de echipă. Informațiile vii erau elementul său, așa cum era și pasiunea, dacă acest cuvânt figura în vocabularul său. Disprețuia luptele interne de natură politică din sânul Serviciului de informații și le lăsa de bunăvoie pe seama lui Clive, tot așa cum îi ceda analiza lui Walter. Din acest punct de vedere era un primitiv, cum ar trebui să fie toți oamenii care se ocupă de natura umană. În timp ce Clive, pentru care natura umană nu reprezenta decât o mlaștină întinsă și împutită, se bucura de reputația de a fi modernist.

CAPITOLUL 5

Ne mutasem în biblioteca în care Ned și Barley avuseseră prima lor întrevvedere. Brock instalase un ecran și un proiector. Aranjase scaunele în semicerc, fiecare dintre ele fiind atribuite în mintea lui unuia dintre noi, întrucât Brock, ca toți indivizii cu temperament sangvin, avea o poftă exagerată să facă treburi mărunte. Ascultase întrevvederea la releu și, în ciuda presentimentelor sale sumbre cu privire la Barley, ochii lui spălăciți de baltic ardeau de încântare. Cufundat în gânduri, Barley stătea în rândul din față, între Bob și Clive, ca un invitat privilegiat, chiar dacă indiferent, la o vizionare privată. I-am privit capul din profil în timp ce Brock pornea aparatul de proiecție. Era aplecat, dar și l-a ridicat brusc în momentul în care imaginea primului diapozitiv a apărut pe ecran. Ned stătea lângă mine. Nu scotea un cuvânt, dar puteam să-i simt intensitatea reținută a emoției sale. Pe ecran au defilat vreo douăzeci de chipuri de bărbați, în majoritatea lor savanți sovietici care, după primele cercetări făcute în grabă în fișierele arhivelor londoneze și ale celor de la Langley, fuseseră socotiți susceptibili să fi avut acces la informațiile *Bluebird*. Unii dintre ei au apărut de mai multe ori: întâi cu barbă, apoi fără. Alții au fost arătați așa cum erau cu douăzeci de ani în urmă, respectivele fotografii fiind singurele disponibile în arhive.

— Nu este printre aceștia, spuse Barley, atunci când parada luă sfârșit, ducându-și brusc mâna la cap, ca și cum l-ar fi ciupit o muscă.

Lui Bob nu-i venea să creadă. Dar era tot atât de încântător și când credea, și când nu credea.

— Nici măcar un „probabil” sau un „s-ar putea”, Barley? Pari foarte sigur de tine pentru unul care a băut zdravăn la primul contact vizual. Isuse, eu însumi am fost la petreceri la care nu mi-am mai putut aminti nici cum mă cheamă!

— Nu. Nimic, bătrâne, spuse Barley și căzu din nou pe gânduri.

Veni rândul Katiei, cu toate că Barley nu avea de unde să

știe. Bob abordă subiectul cu precauție, ca un adevărat profesionist de la Langley.

— Barley, iată acum niște fotografii de bărbați și de femei care gravitează pe scena editorială moscovită, începu el pe un ton foarte degajat, în timp ce Brock proiecta primele diapozitive. Oamenii pe care s-ar fi putut să-i întâlnești în timpul călătoriilor tale prin Rusia, la recepții, la târguri de carte, în sfârșit, oameni care se învârt în cercurile acestea. Dacă-l identifici pe vreunul, dă-i drumul și spune-ne!

— Dumnezeu fie binecuvântat, asta-i Leonora! interveni Barley cu plăcere, văzând pe ecran o femeie splendidă, athletică, cu un fund cât un teren de fotbal, care traversa cu pas hotărât o pistă de aterizare liberă. Leni e sculă mare la SK, adăugă Barley.

— SK? repetă Clive, ca și cum descoperise o ditamai societatea secretă.

— Soiuzkniga. SK comandă și distribuie cărți străine în întreaga Uniune Sovietică. Dacă ajung la destinație sau nu asta-i altă problemă. Leni e formidabilă!

— Îi știi numele de familie?

— Zinovieva.

— Exact, ne confirmă celor în cunoștință de cauză zâmbetul lui Bob.

I-au mai defilat și alte diapozitive, iar Barley reperă acele figuri pe care ei știau că le știa. Dar atunci când i-au arătat fotografia Katiei, pe care i-o arătaseră și lui Landau – Katia în pardesiu, cu părul ridicat în sus, coborând scările cu plasa în mână – Barley zise „pas”, așa cum se exprimase în legătură cu toți ceilalți pe care nu-i cunoștea.

Bob era încântător de necăjit.

— Nu, mai ține-o, te rog, spuse el pe un ton atât de nefericit, că până și un prunc ar fi ghicit că această fotografie avea o importanță ascunsă.

Brock își ținu respirația, așa cum am făcut toți.

— Barley, conștientă asta cu păr negru și ochi mari lucrează la editura Octombrie din Moscova. Vorbește bine englezește, o engleză clasică, așa cum vorbești și tu, și Goethe. Știm că este redactor, comandă și supervizează traducerile în limba engleză

ale unor lucrări sovietice. Nu-ți spune nimic?

— N-am avut norocul ăsta, spuse Barley.

După care, Clive mi-l încredința mie. Cu un semn din cap. Ia-l, Palfrey. Martorul îți aparține. Sperie-l!

Pentru ședințele mele de îndoctrinare, îmi compun un glas special. Este menit să transmită groaza, asemenea jurămintelor de căsătorie, și îl urăsc pentru că-l urăște și Hannah. Dacă profesiunea mea ar fi fost una dintre acelea în care se poartă un fals halat alb, acesta ar fi fost momentul în care aș fi administrat injecția fatală. Totuși, în noaptea aceea, îndată ce am fost singur cu Barley, am ales un ton mai protector, devenind un alt Palfrey, poate că întinerit, cel pe care Hannah obișnuia să se jure că-l poate învinge. M-am adresat lui Barley nu cum aș fi făcut-o față de un proaspăt condamnat, ci ca unui prieten pe care încercam să-l pun în gardă.

— Iată despre ce este vorba, i-am spus eu, încercând să evit cât puteam de mult limbajul juridic. Acesta este lațul pe care ți-l punem în jurul gâtului. Ai grijă. Gândește-te.

Pe alții îi fac să stea jos. L-am lăsat pe Barley să se plimbe prin cameră, întrucât am observat că se simțea mai la îndemână atunci când era lăsat să se miște, să se agite de colo, colo, să-și tragă brațele la spate pentru a se întinde cu poftă. Empatia, chiar trecătoare, este un blestem și niciuna dintre nenorocitele legi englezești nu mă vor putea păzi de ea.

Pe măsură ce îmi stârnea simpatie, am remarcat anumite detalii, ce îmi scăpaseră atunci când eram în plen. Modul în care se ferea de mine, ca și cum s-ar fi apărat de tendința lui puternică de a se mărturisi primului venit care-l încuraja în acest sens. Modul în care brațele sale, în ciuda eforturilor de a se controla, se agitau tot timpul, în special coatele sale care, ca niște renegați, doreau să se elibereze de vreo uniformă în care fuseseră vârate cu de-a sila.

Am încercat o oarecare frustrare constatând că nu pot să-l observ destul de aproape, obligat fiind să prind reflectarea imaginii sale când trecea prin fața oglinzilor aurite. Până în ziua de astăzi rămâne pentru mine un personaj pe care n-ai de

unde să-l apuci.

Am observat natura sa meditativă atunci când asculta sau nu asculta discursul meu, când prindea un detaliu ici-colo, pentru a se întoarce și a se îndepărta de mine ca să-l digere mai bine, iar spatele său puternic îmi apărea tot atât de ostil pe cât îmi apărea chipul său închis.

Și cum, atunci când se întorcea către mine, ochii săi erau lipsiți de acea expresie servilă pe care o au ceilalți receptori ai cuvintelor mele înțelepte și care de atâtea ori îmi făceau silă. Nu era intimidat. Nici măcar afectat de cuvintele mele. Privirea sa totuși mă deruta, așa cum s-a întâmplat prima oară când m-a măsurat. Ochii săi erau prea sinceri, prea limpezi, prea vulnerabili. Niciunul dintre gesturile sale largi din brațe nu-l putea proteja. Aveam impresia că eu sau oricine altcineva puteam să plonjăm în ochii săi și să pretindem că-l stăpâneam, iar sentimentul acesta m-a speriat ca o amenințare. M-a făcut să mă tem pentru propria securitate.

M-am gândit la dosarul său. Atâtea acte nesăbuite de aparentă autodistrugere, atât de puțină prudență, o foaie matricolă înfiorătoare. Eforturi de a câștiga câțiva lauri boxând, fapt pentru care a sfârșit la infirmeria școlii cu un maxilar spart. Eliminarea după ce a citit beat Epistola, la slujba de împărtășanie: „Am băut prea mult azi-noapte, domnule. N-a fost intenționat”. A fost flagelat și exmatriculat.

Ce simplu ar fi fost, m-am gândit eu, atât pentru el, cât și pentru mine, dacă aș fi putut să pun degetul pe o greșeală gravă care-l torturează, un act de lașitate sau de neglijență. Ned însă îmi pusese pe tavă toată viața lui, anexele secrete, fișa sa medicală, extrasul de venituri, informații despre amante, neveste, copii. Nu erau decât fleacuri. Niciun fel de fapte mărețe, nicio crimă îngrozitoare. Nimic măreț, care să fi putut să explice, poate, personajul. Oare din lipsă de aventură în plin ocean eșuase el în mod repetat, lovindu-se de micuțele stânci ale vieții, cerându-i Creatorului să-i ofere ceva mai măreț sau să-l lase în pace? S-ar arăta el tot atât de nechibzuit dacă i s-ar propune o miză mai mare?

Apoi, brusc, înainte de a-mi da seama, rolurile noastre s-au

inversat. Se afla în picioare în fața mea, uitându-se de sus în jos la mine. Echipa mai aștepta în bibliotecă și puteam auzi zgomotele nerăbdării lor. Formularul de angajament se afla pe masă în fața mea. Barley nu-l citea însă. Pe mine mă studia.

— Ei, ai vreo întrebare de pus? i-am spus eu, uitându-mă în sus la el, conștient de înălțimea lui. Ai vrea să mai știi ceva înainte de a semna? Recurg la vocea mea specială în cele din urmă, dintr-un sentiment de autoapărare.

Pare întâi surprins, apoi amuzat.

— De ce? Mai ai și alte răspunsuri pe care ai dori să mi le dai?

— E o treabă nedreaptă, l-am avertizat eu grav. Ți s-a pus în brațe un mare secret. Nu l-ai vrut, dar nu te poți lepăda de el. Știi destule ca să poți spânzura un om și, probabil, o femeie. Aceasta te plasează într-o situație specială. Ai anumite obligații de care nu poți scăpa.

Și, Doamne, iartă-mă, mă gândesc din nou la Hannah. Barley a retrezit în mine durerea veche, ca și cum Hannah ar fi fost o rană proaspătă.

Ridica din umeri, lepădându-se de greutate.

— Nu știu ce știu, spuse el.

Se auzi o bufnitură scurtă în ușă.

— Problema este ca s-ar putea ca ei să dorească să-ți comunice mai multe, îi spun eu pe un ton ceva mai blând, încercând să-l fac să înțeleagă grija mea pentru el. Ceea ce știi s-ar putea să fie doar începutul a ceea ce ei doresc ca tu să descoperi.

A semnat fără măcar să citească. E un client de coșmar. Ar fi putut să semneze propria condamnare la moarte și n-ar fi știut sau nu i-ar fi păsat. Se bătea în continuare la ușă, dar mai trebuia să-mi pun și eu semnătura ca martor.

— Mulțumesc, spuse el.

— Pentru ce?

Dau pixul la o parte. L-am prins, mă gândesc eu cu un sentiment înghețat de triumf, în timp ce Clive și ceilalți intră în încăpere. Un client dificil, dar l-am făcut în cele din urmă să semneze.

Însă cealaltă jumătate a mea este rușinată și, în mod misterios, alarmată. Simt că am aprins un foc în propria noastră tabără și nu se știe cum se va răspândi și nici cine-l va stinge.

Singurul merit al actului următor a fost faptul că s-a consumat rapid. Îmi părea rău pentru Bob. N-a fost niciodată viclean și cu atât mai puțin fanatic. Vedeai prin el, dar acest lucru nu este totuși o crimă, chiar în lumea serviciilor secrete. Era mai mult de genul lui Ned decât al lui Clive, iar metodele sale se înrudeau mai curând cu cele ale Serviciului nostru decât cu cele de la Langley. A fost o vreme când la Langley se găseau o mulțime de agenți de genul lui Bob și era mai bine.

— Barley, ai cea mai mică idee în legătură cu natura documentelor furnizate de Goethe, așa cum îi zici tu? Sau ce reprezintă în mare mesajul său, să zicem așa? întrebă Bob stânjenit, afișând zâmbetul său larg.

Johnny îi lansase aceeași întrebare lui Landau, mi-am amintit eu. Și a luat plasă.

— De unde să știu? replică Barley. N-am avut ocazia să văd aceste documente. Nu m-ați lăsat.

— Ești absolut sigur că Goethe nu v-a dat vreun indiciu oarecare în prealabil? Nicio vorbă șoptită, ca de la autor la editor, despre ceea ce ar putea să furnizeze, într-o bună zi, dacă amândoi vă țineți promisiunile? Ceva omis de tine când ne-ai relatat lunga voastră convorbire de la Peredelkino în legătură cu armamentul și cu dușmanii imaginari?

— V-am spus tot ce mi-am amintit, zise Barley dând din cap cu un aer de neputință.

Precum Johnny înaintea lui, Bob începuse să tragă cu ochiul la dosarul pe care îl ținea pe genunchi sub masă. Dar în cazul lui Bob, jena era reală.

— Barley, în cursul celor șase vizite pe care le-ai făcut în Uniunea Sovietică, în decursul ultimilor șase ani, ai avut vreo legătură, oricât de scurtă, cu pacifiști, disidenți sau alte grupări neoficiale de acest gen?

— E o crimă?

— Răspunde la întrebare! interveni Clive.

Spre uimirea generală, Barley se conformă. Câteodată, Clive

era prea banal ca să-l afecteze.

— Întâlnești tot felul de oameni, Bob. Cântăreți de jazz, oameni din lumea cărții, intelectuali, ziariști, artiști... E o întrebare imposibilă. Îmi cer scuze.

— Pot s-o reformulez și să te întreb dacă ai cunoscut militanți pentru pace în Anglia?

— Habar n-am.

— Barley, știai că doi membri din grupul de blues în care ai cântat între 1977 și 1980 au fost implicați în Campania pentru Dezarmare Nucleară, ca și în alte grupulețe pacifiste?

Barley păru surprins, dar oarecum încântat.

— Serios? Și au și un nume așa?

— Te-ar surprinde dacă ți-aș spune că e vorba despre Maxi Burns și Bert Wunderley?

Spre amuzamentul tuturor, cu excepția lui Clive, Barley izbucni într-un hohot de râs.

— Dumnezeuule mare! Nu le puneți eticheta de pacifiști, Bob! Maxi era comunist până în măduva oaselor. Ar fi aruncat în aer Parlamentul dacă ar fi avut o bombă. Iar Bert l-ar fi ținut de mână.

— Înțeleg că erau homosexuali, spuse Bob cu o privire de câine bătrân.

— Poponari înrăiți, replică Barley amuzat.

Cu o ușurare evidentă, Bob împături foaia sa de hârtie și îi făcu semn din ochi lui Clive că, în ceea ce îl privește, terminase, iar Ned îi propuse lui Barley să iasă să ia puțin aer. Walter se deplasă către ușă și o deschise. Ned, mai mult ca sigur, voia să-l aibă drept scut pentru că, altfel, Walter n-ar fi îndrăznit să li se alăture. Barley ezită un moment, apoi apucă o sticlă de scotch, un pahar și le înfundă în buzunarele safariului său cu un gest care, după cât cred eu, era menit să ne impresioneze. Cu asemenea muniție, ieși în urma celor doi, lăsându-ne pe noi, ceilalți trei, amuțiți.

— Întrebările cu care l-ai plesnit erau ale lui Russell Sheriton? l-am întrebat pe Bob destul de amabil.

— Russell e mult prea deștept pentru chestii din astea, Harry, replică Bob cu o silă evidentă. Russell a ajuns departe.

Luptele pentru putere de la Langley rămăneau un mister chiar și pentru cei care erau implicați și, desigur – oricât am fi pretins contrariul – și pentru baronii noștri de la Etajul XII. Dar în toiul fierberilor și sforărilor, numele lui Sheriton apăruse frecvent printre favoriții pentru locul întâi.

— Atunci cine le-a autorizat? am întrebat eu insistând. Cine le-a redactat, Bob?

— Poate că Russell.

— Dar tocmai ai spus că Russell era prea deștept!

— Poate că era obligat să-i facă să tacă pe boierii lui, spuse Bob stânjenit, aprinzându-și pipa cu un chibrit pe care-l scutură ca să se stingă.

Ne-am instalat confortabil, așteptând reîntoarcerea lui Ned.

Copacul umbros se afla într-o grădină publică, în apropierea cheiului. Am stat adesea și mai stau sub el, uitându-mă cum se ridică zorile deasupra portului în timp ce roua pică lacrimi pe haina mea de ploaie cenușie. L-am ascultat fără să-l înțeleg pe un mistic bătrân, cu chip de sfânt, căruia îi plăcea să-și primească discipolii acolo, chiar în acest loc, anume în plină lumină a zilei. Erau de toate vârstele și îi spuneau Profesorul. Banca era construită în jurul trunchiului și împărțită în scaune prin niște brațe de fier. Barley se așează între Ned și Walter. Vorbiseră mai întâi în atmosfera somnoroasă a unei taverna, frecventată de marinari, apoi în vârful unei coline, îmi va povesti Barley mai târziu, cu toate că Ned, din cine știe ce motive, refuză să-și aducă aminte de episodul din vârful dealului. Se reîntorseseră în cele din urmă în vale. Brock veghea din mașina închiriată, urmărindu-i peste întinderea de iarbă. Din depozitele de pe ambele părți ale drumului se auzeau scârțâitul macaralelor, hurelul camioanelor și strigătele pescarilor. Erau orele cinci dimineața, dar portul se trezește de la orele trei. Primii nori ai zorilor începeau să se formeze, și apoi se desfăceau ca în Ziua cea Dintâi.

— Alegeți pe altcineva, spuse Barley. O mai spusese și înainte în diferite chipuri. Nu contați pe mine.

— Nu noi te-am ales, zise Ned. Goethe a făcut-o. Dacă am ști

un mijloc de a ajunge la el fără a apela la tine, n-am mai sta pe gânduri. Se pare că are o fixație pentru tine. Probabil că a așteptat zece ani ca să apară cineva ca tine.

— M-a ales tocmai pentru că nu sunt spion, spuse Barley. Pentru că am declamat blestematul ăla de cuplet.

— Și nu vei fi spion nici acum, rosti Ned. Vei rămâne editor. Al său. Tot ceea ce vei face va fi să colaborezi cu autorul tău și cu noi în același timp. Ce-i rău în asta?

— Ai tras numărul câștigător și ai și minte pe deasupra, adăugă Walter. Nu e de mirare că bei. Ai fost insuficient folosit timp de douăzeci de ani. Iată, în sfârșit, șansa ta de a străluci! E norocul tău.

— Am strălucit la Peredelkino. Dar de fiecare dată când strălucesc, se sting luminile.

— S-ar putea să devii chiar solvabil, interveni Ned. Trei săptămâni de pregătiri la Londra, în așteptarea vizei, o săptămână veselă la Moscova și te vei pune cu siguranță pe picioare pentru totdeauna.

Cu prudența ce-l caracteriza mereu, Ned evitase cuvântul „antrenament”.

Walter reluă asaltul, ici, colo, o lovitură mică de bici, un pic de măgulire, fără niciun fel de exces în ambele cazuri, dar Ned îl lăsă să facă tot ce voia.

— O, nu-i vorba de bani. Barley este mult deasupra lucrurilor ăstora! E vorba mai curând de un gest pentru țară și sunt o mulțime de oameni care nu întâlnesc niciodată această șansă. Visează să o aibă, se înscriu la concurs, dar nu sunt niciodată aleși. Apoi, după ce ți-ai îndeplinit rolul, poți sta liniștit ca să te bucuri de beneficiile faptului că ești britanic, știind că le-ai câștigat cinstit, chiar dacă îți bați joc de ele, ceea ce e dreptul tău; e un drept pentru care trebuie să te lupți, ca pentru atâtea altele.

Ned judecase corect. Barley izbucni în râs și-i spuse lui Walter ceva de genul:

— Hai, fii serios!

— Un gest frumos și față de autor, dacă stai să te gândești, interveni Ned în stilul său direct de a se exprima. Îi salvezi

viața. Dacă e hotărât să livreze secrete de stat, cel mai mic lucru pe care-l poți face pentru el este să-l pui în contact cu persoanele competente. Ai absolvit Harrow, nu-i așa? Adăugă el, ca și cum tocmai își amintise acest lucru. Am citit eu oare undeva că ți-ai făcut studiile la Harrow?

— M-am dus și eu la școală acolo, atât, replică Barley și Walter izbucni într-unul din hohotele sale de râs, secondat, din politețe, de către Barley.

— Dar de ce ai făcut cerere la noi cu câțiva ani în urmă? Ți-aduci aminte ce motive ai avut? întrebă Ned. Un simț al datoriei, nu-i așa?

— Nu doream să lucrez la firma tatălui meu. Îndrumătorul meu științific m-a sfătuit să predau la o școală primară. Vărul meu, Lionel, mi-a spus să mă fac spion. M-ați refuzat.

— Da, dar mă tem că nu putem să-ți facem această favoare a doua oară, glumi Ned.

Ca niște bătrâni camarazi, cei trei bărbați supravegheau cheiul în tăcere. Un șir de vase bara intrarea în port, iar velatura lor se legăna în vânt ca niște ghirlande luminoase.

— Știți, întotdeauna am visat că se va ivi un miracol precum acesta, spuse Walter brusc, adresându-se oceanului. Sunt un om credincios, sunt sigur de asta. Sau un marxist ratat. M-am gândit întotdeauna că, mai devreme sau mai târziu, istoria lor va da naștere unui tip ca acesta. Care e nivelul său de pregătire științifică? Zero. Mi se pare normal. Face parte din ultima generație de neprihăniți ai artelor. Dacă te-aș întreba care este rata arderilor, te-ai gândi probabil că fac aluzie la coacerea unei prăjituri.

— Probabil, fu de acord Barley, neputându-se abține să nu râdă.

— CI? N-ai idee ce e?

— Îmi pare rău, dar nu-mi plac inițialele.

— Cerc de incertitudine. Îți spune ceva?

— Sunt absolut analfabet, îi răspunse sec Barley într-unul dintre accesele sale neașteptate de iritare.

— Recalibrare? Pe cine sau ce să recalibrez și cu ce? Barley nici măcar nu-și dădu silința să răspundă.

— Bine. Cine este Marele Bulangiu, cunoscut în cercurile intime lui ca MB? Nu cred că vorbele astea îți vor zgâria auzul, ca o ofensă adusă limbii engleze, nu-i așa? Vorbe frumoase anglo-saxone.

Barley ridică din umeri.

— MB este superracheta sovietică SS9, spuse Walter. A fost prezentată la parada de 1 Mai, în anii întunecați ai Războiului Rece. Dimensiunile ei îți taie răsuflarea, iar mai târziu i s-a atribuit o amprentă celebră. Nu-ți spune nimic? O amprentă? Nu-i nimic, vei afla. Amprenta, în acest caz, sunt trei cratere imense în nemărginitele deșerturi rusești, care corespundeau configurației grupului de hangare Minuteman, împreună cu centrul de control. Problema era de a ști dacă amprenta provenea de la niște ogive cu ținte independente și dacă puteau, deci, sovieticii să distrugă trei hangare americane dintr-o singură lovitură. Cei care nu doreau să creadă considerau amprentele o simplă coincidență. Iar cei care au vrut să creadă au mers până acolo încât să pretindă că ogivele erau menite să distrugă orașe, și nu hangare. Cei care au crezut au avut câștig de cauză și au primit undă verde pentru programul de rachete antibalistice. Nu contează că teoria lor a fost discreditată trei ani mai târziu. Și-au ajuns scopul. Văd că nu mă urmărești, te-am pierdut.

— M-ai pierdut de la început, spuse Barley.

— Dar învață repede, e clar, îl asigură Walter pe Ned, cu un aer satisfăcut, privind peste capul lui Barley. Editorii cad totdeauna în picioare.

— Ce-i rău în a obține informații? se plânse Ned, pe un ton de om cumsecade, zăpăcit de conversațiile inteligente. Nu voi înțelege niciodată. Nu-ți cerem să construiești rachetele alea nenorocite sau să apeși pe buton. Îți cerem doar să ne ajuți pentru a ne cunoaște mai bine dușmanul. Dacă nu-ți plac treburile nucleare, cu atât mai bine. Iar dacă dușmanul se dovedește a fi prieten, care-i necazul?

— Credeam că Războiul Rece s-a încheiat, spuse Barley.

— Dumnezeuule mare! exclamă Ned ca pentru sine, sincer alarmat.

Walter însă nu dădu dovadă de o astfel de reținere. Pretindea că ar fi indignat și s-ar putea chiar să fi fost. Putea fi oricum, în orice moment, și câteodată mai multe la un loc.

— Clovnerii politice și prietenii înșelătoare! spuse el cu spume la gură. Iată-ne prinși în cea mai mare confruntare ideologică a Istoriei și tu-mi spui mie că s-a încheiat, pentru că o mână de oameni de stat consideră oportun să-și strângă mâna în public și să arunce la coș câteva jucării demodate. Imperiul cel rău este în genunchi! Economia lor se află într-o stare catastrofală. Ideologia lor e scrum și fum, iar curtea din dos, adică republicile, le explodează în față! Să nu-mi spui tu mie însă că acestea sunt rațiuni suficiente pentru a depune armele, că nu voi crede niciun cuvânt. Este mai curând o rațiune foarte bună de a-i spiona douăzeci și cinci de ore din douăzeci și patru, și să le dai un picior în coaie de fiecare dată când încearcă să se ridice de la podea. Dumnezeu știe cine se vor crede ei peste zece ani!

— Cred că-ți dai seama că, dacă îl lași baltă pe Goethe, nu faci decât să-l dai pe mâna americanilor? remarcă Ned cu simț practic. Bob nu l-ar lăsa să scape așa, și de ce ar face-o? Nu te lăsa dus de bunele și vechile lui maniere de Yale. Cum vei îndrăzni să te mai privești în față după chestia asta?

— N-am niciun chef să mă privesc în față, zise Barley. Nu cred că există vreo mutră mai antipatică decât a mea.

Un nor cărămiziu pluti în calea roșie a soarelui înainte de a se destrăma.

— În rezumat, situația se prezintă astfel, spuse Ned. Voi fi brutal și lipsit de curtoazie britanică, dar o voi spune. Dorești să fii un jucător pasiv sau activ în apărarea țării tale?

Barley mai vână încă un răspuns în momentul în care Walter îi furniză unul pe un ton definitiv, care excludea orice fel de contrazicere:

— Trăiești într-o societate liberă. Deci, n-ai de ales, spuse el.

În port, odată cu lumina zilei, zgomotul se accentua. Barley se ridică în picioare încet și își frecă spatele. Părea să aibă un punct dureros permanent chiar deasupra taliei. Aceasta explica probabil mersul lui aplecat.

— Orice biserică normală v-ar fi ars de mult pe rug, ticăloșilor, remarcă el plictisit. Se întoarse către Ned, privindu-l prin ochelarii prea mici. Nu sunt omul potrivit, îl avertiză el. Iar tu ești nebun dacă vrei să mă folosești.

— Niciunul dintre noi nu este omul potrivit, spuse Ned. Ne ocupăm de lucruri nepotrivite.

Barley traversă peluza pipăindu-și buzunarele în căutarea cheilor. Se angajă pe-o stradă laterală și dispăru din câmpul lor vizual, urmat discret de Brock. Casa era o plombă cu fațada mai strâmtă și calcanul din spate mai lat. Barley descuie ușa din față și o închise în urma lui. Apăsă pe comutator și începu să urce scările cu un pas regulat, știind că îl aștepta un drum lung.

Era o femeie cumsecade, căreia nu i se putea reproșa nimic. Fuseseră toate femei cumsecade, care credeau că au o misiune de îndeplinit față de el, așa cum Hannah a avut, cândva, o misiune de îndeplinit în ceea ce mă privește. De a-l salva, de a-l îndrepta, de a-i canaliza multiplele lui talente într-o singură direcție, de a-l ajuta să o ia din nou de la început, fapt care l-ar fi făcut să uite atâtea alte începuturi precedente. Iar Barley o încurajase, așa cum le încurajase pe toate celelalte etc. Stătuse alături de ele la căpătâiul pacientului, ca și cum n-ar fi fost el însuși pacientul, ci un membru al echipei tămăduitoare.

— Ce se poate face pentru amărâtul ăsta, ca să-l punem din nou în stare de funcționare?

Doar că el nu crezuse niciodată în acest gen de remediu, ca și mine, de altfel.

Stătea lungită cu fața în jos, epuizată și poate adormită. Făcuse curățenie în apartament. Așa cum deținuții fac curățenie în celule, iar cei îndurerați îngrijesc mormintele celor dispăruți, ea frecase suprafața unei lumi pe care nu o putea schimba. Unii i-ar putea spune lui Barley că era prea sever cu el însuși. I-au spus-o femeile adesea. Că nu trebuia să se simtă răspunzător pentru ambele jumătăți ale fiecărei relații care se destrămasă. Dar Barley știa ce știa. Era conștient de distanța dintre el și restul lumii. La vremea aceea era încă expertul numărul unu cu privire la propria boală incurabilă.

Îi atinse umărul, dar ea nu se mișcă; își dădu seama că nu dormea.

— A trebuit să mă duc la ambasadă, explică el. Sunt niște indivizi de la Londra care îmi vor pielea. Sunt nevoit să plec acasă fără să crâncnesc, altfel îmi umflă pașaportul.

Barley scoase o valiză de sub pat și începu să o umple cu cămășile pe care i le călcase.

— Ai spus că de data asta nu te mai întorci, îi reaminti ea. Că nu mai ai obligații față de Anglia, că ți-ai plătit datoriile.

— Mi-au rezervat un loc la prima cursă. N-am ce face. O mașină va veni să mă ia în câteva minute. Se duse la baie să-și ia periuța de dinți și trusa de bărbierit. Trebuie să respect cu strictețe regulile pe care mi le impun, strigă el, n-am ce face!

— Iar eu mă voi întoarce la bărbatul meu, spuse ea.

— Stai aici. Folosește apartamentul. Fă ce vrei. E o chestiune de doar câteva săptămâni. Apoi, gata!

— Dacă nu mi-ai fi spus atâtea, acum ne-ar fi mai bine. M-aș fi mulțumit cu o simplă legătură. Recitește-ți scrisorile. Amintește-ți ce mi-ai zis.

Barley nu o privi. Stătea aplecat asupra valizei.

— Să nu-i mai faci nimănui așa ceva, îi zise ea.

Era la capătul nervilor. Începu să plângă în hohote și mai hohotea încă la plecarea lui. Hohotea și a doua zi dimineață, când i-am întins un formular și am stors de la ea o declarație, întrebând-o cât îi spusese Barley. Nimic. Mi-a relatat toată povestea, dar l-a apărât cu îndârjire. Hannah ar fi tăcut la fel și o mai face încă, dintr-un exces de loialitate, chiar dacă iluziile ei s-au spulberat.

Ned și echipa sa de la Casa Rusia dispuneau doar de trei săptămâni ca să-l pregătească pe Barley. Trei weekenduri și cincisprezece zile lucrătoare, care nu începeau decât la orele 17, atunci când Barley scăpa de la serviciu.

Dar Ned își îndeplini misiunea, așa cum doar el era capabil să o facă. Dacă ar fi fost după el, i-ar fi ținut pe instructori treji întreaga noapte, iar pe el însuși și ziua, și noaptea. Iar Barley, cu firea sa schimbătoare, se purta după cum bătea vântul, până când reuși să se potolească și să arboreze o mină echilibrată,

chiar serioasă, pe măsură ce se apropia ziua plecării. Adesea părea să înțeleagă fără să clipească întreaga etică a meseriei noastre. La urma urmelor, îi declarase el lui Walter, a părea nu era singurul mod de a fi? „O, Dumnezeuule, da! exclamă Walter încântat, și nu numai în meseria noastră!” „Nu era oare întreaga identitate a unui om o acoperire? insistă Barley. Nu era oare lumea secretă singura lume în care merită să trăiești?” Walter îl asigură că așa era și îl sfătui să-și ia acolo o locuință, permanent, înainte de a crește prețurile.

Barley îl îndrăgise pe Walter de la bun început, îi plăcuse fragilitatea și, după cum înțeleg acum, precaritatea destinului său. Părea să știe de la bun început că ținea mâna unui om condamnat să fie aruncat la fir vechi. Erau și momente în care expresia lui Barley devenea tot atât de goală, precum o groapă săpată pentru un mormânt. N-ar fi fost Barley dacă nu ar fi avut aceste stări de spirit schimbătoare.

Mai presus de orice, a fost sedus de atmosfera familială pe care Ned, știind din fire ce-i lipsea unui spion nepriponit încă, i-o asigura fără încetare: trăncăneală în jurul mesei de seară, sentimentul că face parte din comunitate și că este steaua familiei, partidele de șah cu bătrânul Palfrey, pe care Ned îl înhămasse la căruța lui Barley pentru a contracara influența tulburător de efemeră a lui Walter.

— Vino să ne vezi când ai chef, mi-a spus Ned, bătându-mă prietenește pe umăr.

Astfel am devenit eu pentru Barley „bătrânul Harry”.

„Bătrâne Harry, hai să facem o partidă de șah, lua-te-ar naiba! Bătrâne Harry, de ce nu rămâi cu noi la cină? Bătrâne Harry, unde ți-e, măi omule, nenorocitul ăla de pahar?”

Ned îl invita rar pe Bob, însă pe Clive, niciodată. Era spectacolul lui Ned, spionul lui Ned, stătea mereu de veghe pentru a controla temperatura de aprindere a lui Barley.

Casa conspirativă aleasă de Ned era o vilă drăguță, în stil edwardian, din Knightsbridge, un cartier londonez unde Barley nu cunoștea pe nimeni. Clive strânse din dinți când auzi prețul, însă cei care plăteau erau americanii, așa că mofturile lui erau deplasate. Casa se afla într-o fundătură, la mai puțin de cinci

minute pe jos de magazinul Harrods, și am închiriat-o pe numele Grupului de Cercetări și Activități Etice, o asociație caritabilă, pe care o înregistrasem cu ani de zile în urmă și o ținusem în rezervă pentru a fi folosită la nevoie. Întreținerea a fost încredințată unei menajere liniștite, aparținând Serviciului, domnișoara Coad, după ce am făcut-o să semneze sub jurământ angajarea ei în operațiunea *Bluebird*. Camera copiilor de la ultimul etaj a fost transformată într-o modestă sală de conferințe și, ca și restul încăperilor, era confortabilă, bine mobilată și ticsită cu microfoane.

— Aceasta este cea de-a doua ta locuință pe toată durata operațiunii, i-a spus Ned lui Barley în timp ce-i arăta casa. Țsta este dormitorul tău atunci când ai nevoie; iată cheia. Folosește telefonul cât poțtești, dar trebuie să te previn că e ascultat, deci, dacă este vorba de o convorbire particulară, ai face mai bine să suni de la cabina de peste drum.

Ca măsură de precauție, obținusem din partea Ministerului de Interne autorizația de a pune și cabina aceea sub ascultare, interesul susținut al americanilor servindu-mi drept argument.

Cum nici eu, nici Barley nu aveam nevoie de prea mult somn, jucam șah, când ceilalți dormeau. Era un adversar impulsiv, adesea strălucitor, dar eu am un dar al calculului care lui îi lipsea, iar eu îi știam mai bine punctele slabe decât el pe ale mele. În fond, îi studiasem dosarul. Totuși, îmi amintesc și acum anumite partide în care îmi văzuse întreaga tactică dintr-o privire și, după trei-patru mișcări, însoțite de hohote de râs, mă obligă să abandonez.

— Te-am avut, Harry! Recunoaște că-ți pare rău! Hai, spânzură-te!

Dar când așezam din nou piesele pe tabla de șah, simțeam cum îi piere răbdarea. Se ridica, se agita de colo-colo, gesticulând din brațe, lăsându-și gândurile să hoinărească.

— Ești însurat, Harry?

— Da, dar nu atât cât să-ți dai seama, am replicat eu.

— Ce dracu' vrei să spui?

— Am o nevastă la țară, iar eu locuiesc la oraș.

— O ai de mult?

— De vreo două vieți, am răspuns eu, fără să dau prea mare atenție, regretând imediat răspunsul dat.

— O iubești?

— Dragule! Se uită la mine fix, dorind să știe. De la distanță cred că da, am adăugat eu sictirit.

— Te iubește și ea?

— Presupun că da. A trecut destul de mult timp de când n-am mai întrebat-o.

— Copii?

— Un băiat. Trecut de treizeci de ani.

— Te vezi cu el din când în când?

— La înmormântări și la căsătorii. Câte o felicitare de Crăciun. Suntem prieteni destul de buni, în felul nostru.

— Ce face?

— A flirtat cu Dreptul. Acum face bani.

— E fericit?

M-am înfuriat, ceea ce nu mi se prea întâmpla. Definirea fericirii și a dragostei nu erau treaba lui. La urma urmelor, nu era decât un spion. Era dreptul meu să mă apropii de el, nu el de mine. Dar nu-mi stătea în obicei să-mi arăt mânia. Cred că s-a văzut, totuși, pentru că l-am surprins privindu-mă cu îngrijorare, întrebându-se fără îndoială dacă nu cumva, din întâmplare, atinsese un loc dureros, o tragedie de familie. Apoi se roși la față, se întoarse cu spatele, căutând ceva care să ne scoată pe amândoi din priză.

— Nu se poate spune că ar fi refractar, domnule, aș zice eu, îi explică lui Ned un oarecare domn Candyman, specialist în cele mai sofisticate microfoane de contact. Nu spun că e un spion înăscut, dar e ascultător și, pe cinstea mea, ține minte ce-i spui.

— Este un gentleman, domnule Ned, asta-mi place mie, mărturisi una dintre filatoarele noastre, însărcinată să-l învețe pe Barley ABC-ul filajului stradal. Are minte și un simț al umorului, ceea ce, din punctul meu de vedere, înseamnă că e pe jumătate apt.

Mai târziu, a recunoscut că-i respinsese avansurile pentru a se conforma regulamentului Serviciului, dar că el reușise cu

succes să o inițieze în opera lui Scott Fitzgerald.

— Un fel de caca-maca, spuse Barley cu o voce aspră la sfârșitul unei ședințe epuizante despre tehnicile scrisului secret. Dar era evident că îl amuzase.

Pe măsură ce ziua Z se apropia, supunerea sa devenea totală. Chiar atunci când am venit însoțit de un contabil al Serviciului, un tip sinistru, pe nume Christopher, care își dedicase cinci zile întregi pentru a verifica registrele editurii Abercrombie & Blair, Barley nu arată niciun pic de ostilitate, așa cum mă așteptasem.

— Dar se știe că până și ultimul porc din sistemul editorial e falit, Chris, bătrâne! protestă el plimbându-se prin salonul elegant, în ritmul propriilor comentarii, ținând paharul de whisky departe de el și îndoină genunchii pentru a rări pașii. Barosanii ca Jumbo mănâncă frunzele și ne lasă nouă să ronțaim coaja copacului. Dumneavoastră afeți metodele dumneavoastră, noi le afem pe ale noastre, spuse el imitând accentul german.

Dar atât lui Ned, cât și mie ni se fâlfâia dacă erau porci sau nu. Nici lui Chris nu-i păsa. Importantă era doar operațiunea și ne chinuia ideea că Barley ar putea să dea faliment în cursul acesteia și să ne lase cu ochii-n soare.

— Dar nu vreau să am pe cap un redactor! exclamă Barley agitând cu un gest amenințător ochelarii lui obosiți. Nu-mi pot permite să plătesc un redactor. Sfintele mele mătuși din Ely ar face gălbinare dacă aş angaja un blestemat de redactor!

De fapt, eu reuşisem să le tocmesc pe sfintele lui mătuși. Cu ocazia unui dejun la Rules, îi făcusem o curte nebună și o cucerisem pe Lady Pandora Weir-Scott, cunoscută mai bine lui Barley ca Vaca Sfântă, datorită credințelor sale anglicane. Pozând în mare pontif de la Foreign Office, îi explicasem, în cel mai mare secret, că firma Abercrombie & Blair urma să beneficieze de o donație Rockefeller, dată pe sub mână, pentru promovarea relațiilor culturale anglo-sovietice. Dar să nu sufle o vorbă, că altfel banii vor fi retrași și dați unei alte case editoriale, tot atât de meritorii.

— Dar eu sunt mai meritorie decât oricine, ce dracu', decretase Lady Pandora întinzându-și larg coatele pe masă

pentru a înfuleca ultimele bucățele de homar. Încearcă dumneata să conduci Ammerford cu treizeci de mii de lire pe an!

Am întrebat-o insidios dacă aş putea să-l abordez în deplină securitate pe nepotul ei.

— În niciun caz! Lăsați-l pe seama mea. Habar n-are de afaceri și nici nu știe să mintă.

Necesitatea de a-i pune lui Barley un înger păzitor se dovedi din acel moment foarte urgentă.

— Ai dat un anunț, îi explică Ned lui Barley, punându-i sub nas o tăietură dintr-un număr recent al unei publicații culturale:

Veche casă editorială engleză caută lector de limbă rusă calificat pentru promovarea sa în post de editor, 25-45 ani, beletristică și literatură tehnică. Prezența curriculum vitae.

A doua zi după-amiază, Leonard Carl Wicklow se prezintă pentru o întrevedere la mult-ipotecatul sediu al editurii Abercrombie & Blair din Norfolk Street, Strand.

— Un înger vă cere la telefon, domnule Barley, tună în anticul interfon doamna Dumbar cu vocea ei dogită de gin. Să-i spun să zboare până aici?

Un înger cu cleme pentru bicicletă la pantaloni și cu o sacoșă de pânză pusă în bandulieră. O frunte înaltă, angelică, e adevărat, fără urme de îngrijorare. Bucle blonde, angelice. Ochii angelici, albaștri, care nu cunoșteau răul. Un nas de înger, dar atât de strâmb, încât primul impuls, atunci când îl cunoșteai, era să întinzi mâna și să i-l îndrepti. Pune-i întrebările obișnuite, îi spusese Ned lui Barley. Leonard Carl Wicklow, născut la Brighton în 1964, licențiat, cu elogi, al Institutului de Studii Slave și Est-Europene, Universitatea din Londra.

— O, da, dumneavoastră. Foarte bine. Perfect. Luați loc, mormăi Barley. Ce naiba te-aduce în sistemul editorial? Împutită meserie!

Luase masa cândva cu o colaboratoare, o romancieră cât se poate de trăsnită și nu se refăcuse încă după această experiență.

— E un lucru care mă bântuie de ani de zile, de fapt, domnule, spuse Wicklow cu un zâmbet de entuziasm angelic.

— Ei bine, dacă vii la noi, n-o să te mai bântuie, îl avertiză Barley, făcându-i-se pielea de găină în fața acestui ultraj neprovocat la adresa limbii engleze. S-ar putea să continui. S-ar putea să înduri. S-ar putea să reușești să rămâi, dar, pe Dumnezeuul meu, n-o să te bântuie atâta timp cât voi fi eu la comandă.

— Nu știu dacă spionul ăsta latră sau toarce, bombăni el adresându-i-se lui Ned, în aceeași seară la Knightsbridge, în timp ce urcam toți trei scara strâmtă pentru a ne duce la întâlnirea nocturnă cu Walter.

— Le face foarte bine pe amândouă, răspunse Ned.

Seminariile lui Walter îl fascinau pe Barley. Succes absolut de fiecare dată. Barley avea o atracție specială pentru orice persoană a cărei viață nu atârna decât de un fir de păr, iar Walter părea întotdeauna în pericol să cadă de pe marginea lumii de fiecare dată când se scula de pe scaun. Discutau probleme profesionale, cazuistică nucleară, povestea de groază a științei sovietice pe care o moștenise în mod inevitabil Bluebird, oricine-o fi fost el. Walter era un instructor prea bun ca să-și dezvăluie subiectul adevărat, iar Barley, prea interesat ca să-l întrebe.

— Controlul?! exclamă indignat Walter ca un șoim perfect. Chiar nu poți, cinstit vorbind, să faci diferența între control și dezarmare, tâmpitule? Dezamorsarea crizei mondiale, zici? Astea sunt aiureli din *Guardian*! Conducătorii noștri adoră crizele. Conducătorii noștri se desfată cu crizele. Conducătorii noștri își petrec viața scrutând Globul în căutarea unor crize care le-ar permite să-și reîmprospăteze libidourile. În pierdere de viteză!

Iar Barley, departe de a se simți ofensat, se dădea la marginea scaunului, mormăind, aplaudând și cerând să i se spună mai departe. Îl provoca pe Walter, stătea în picioare și umbla de colo-colo în cameră țipând:

— Dar așteaptă, pentru numele lui Dumnezeu, stai!

Avea memorie, avea aptitudini, așa cum prezisese Walter.

Dar neprihănirea sa în materie de științe a cedat la primul atac, când Walter i-a ținut cursul introductiv asupra echilibrului terorii, pe care reușise să-l transforme într-un inventar complet al nebuniilor omenirii.

— E o chestiune fără ieșire, anunță el satisfăcut, și niciun fel de visuri utopice nu vor oferi o soluție. Demonul nu va intra de bunăvoie înapoi în cutie, confruntarea nu va înceta niciodată, strânsoarea devine din ce în ce mai puternică și jucăriile se fac din ce în ce mai deștepte cu fiecare generație. Nu există suficientă securitate, nici de o parte, nici de cealaltă. Nici pentru marii jucători, nici pentru amărății de nou-veniți, care în fiecare an apar cu o bombiță în valiză și devin membri ai clubului. Ne-am plictisit să credem acest lucru, deoarece suntem umani. Am putea chiar să ne convingem să credem că primejdia a trecut. Nu va trece niciodată. Niciodată, niciodată, niciodată.

— Și atunci cine ne va salva, Walt? întrebă Barley. Tu și cu Nedsky?

— Dacă poate să ne salveze ceva, aceasta este vanitatea, dar mă îndoiesc, replică Walter. Niciun șef de stat nu dorește să rămână în istorie pe post de boul care și-a distrus țara într-o după-amiază. Și frica, presupun. Majoritatea minunaților noștri politicieni au, mulțumesc lui Dumnezeu, o aversiune narcisistă față de sinucidere.

— Altfel nu este niciun fel de speranță?

— Nu pentru necredincioși, îi răspunse Walter cu plăcere, care nu se gândise doar o singură dată, în mod serios, să îmbrace mai curând haina preotească decât pe cea cenușie a Serviciului.

— Ei bine, în cazul ăsta, ce încearcă Goethe să obțină? întrebă Barley cu altă ocazie, cu o nuanță de exasperare în glas.

— Vrea să salveze lumea, desigur. Toți vrem să facem așa ceva.

— Cum s-o salveze? Care este mesajul său?

— Asta trebuie să descoperi tu, nu-i așa?

— Ce ne-a spus până acum? De ce nu pot să știu?

— Dragul meu băiat, nu fi copil! exclamă Walter arțăgos.

Dar Ned interveni pe loc.

— Știi tot ceea ce trebuie să știi, spuse el cu un ton autoritar, dar liniștitor. Tu ești mesagerul. Pentru asta ești pregătit și asta vrea el să fii. Ne-a spus că o mulțime de lucruri nu merg bine în tabăra sovietică, a realizat un tablou al eșecurilor la toate nivelurile: inexactitate, incompetență, proastă gestiune și, ca să pună capac, rezultate falsificate ale unor teste comunicate Moscovei. S-ar putea să fie adevărat, s-ar putea să fie o invenție de-a lui. Poate că a fabricat-o cineva pentru el. Chestiunea este destul de derutantă așa cum este.

— Dar noi credem că e adevărată? se încăpățână Barley.

— N-ai de unde să știi.

— De ce nu?

— Pentru că, supusă unui interogatoriu, orice persoană vorbește. Nu mai există eroi. Tu ai vorbi, eu aș vorbi, Walter ar vorbi, Goethe ar vorbi, ea ar vorbi. Așa că, dacă îți spunem ce știm în legătură cu ei, riscăm să compromitem capacitatea noastră de a-i spiona. Știm noi oare un anume secret în legătură cu ei? Dacă răspunsul este nu, atunci vor ști că ne lipsește logistica, echipamentele, formula sau stația locală supersecretă pentru a-i descoperi. Iar dacă răspunsul este da, vor lua contramăsurile adecvate pentru a se asigura că nu suntem capabili să continuăm să-i urmărim și să-i ascultăm prin acest procedeu.

Barley și cu mine jucam șah.

— Crezi deci că o căsnicie nu merge decât de la distanță? mă întrebă el reluând subiectul de parcă nu renunțasem la el niciodată.

— Oricum sunt sigur în ceea ce privește dragostea, am replicat eu, ridicând în mod exagerat din umeri și am trecut imediat la un subiect mai puțin intim.

Pentru ultima lui seară, domnișoara Coad a pregătit somon și a lustruit argintăria. Bob a venit și el cu o sticlă rară de whisky de malț și cu două sticle de Sancerre. Dar aceste chestii festive l-au prins pe Barley în starea lui obișnuită de introspecție, până când Walter îi ținu o Predică Finală care a reușit să-l scoată din butoiul cu melancolie.

— Problema este de ce, ciripi Walter brusc, vocea lui zburând în falset în toate colțurile încăperii, în timp ce bea din paharul meu de Sancerre. Asta urmărim. Nu conținutul, ci motivul. De ce? Dacă motivul ni se pare credibil, putem avea încredere în acest om și, în consecință, vom avea încredere în documentele sale. La început n-a fost Cuvântul, n-a fost fapta, n-a fost Șarpele ăla tâmpit. La început a fost de ce. De ce a cules ea mărul? Era plictisită? Era curioasă? Fusesse plătită? A îndemnat-o Adam? Și dacă nu, cine a făcut-o? Diavolul este alibiul fiecărei fete. Lăsați-l în pace. Servea ea de acoperire pentru altcineva? Nu e de ajuns să spui: „Pentru că mărul se afla acolo”. Asta poate fi valabil în cazul Everestului. Chiar pentru Paradis. Dar nu este o rațiune suficientă pentru Goethe, nici pentru noi și, mai mult ca sigur, nici pentru distinșii noștri aliați americani, nu-i așa, Bobby?

Și când toți am izbucnit în râs, a strâns puternic pleoapele și și-a ridicat glasul și mai sus:

— Să luăm exemplul încântătoarei Katia! De ce a ales-o Goethe pe ea? De ce îi pune viața în pericol? De ce acceptă ea? Nu știm. Dar trebuie să știm. Trebuie să știm tot ce putem în legătură cu ea, pentru că în profesiunea noastră curierii reprezintă mesajul însuși. Dacă Goethe e sincer, capul fetei este pe butuc. Asta e sigur. Dacă nu e, ce joc face ea? A inventat ea însăși toată chestia asta? E ea într-adevăr în legătură cu el? E ea oare în legătură cu altcineva? Și, dacă e așa, cu cine? Și apoi, mai ești tu, domnule, continuă el cu degetul arătător întins fără vlagă către Barley. Crede Goethe că ești spion sau nu crede? I-au spus alții c-ai fi spion? Fă ca hamsterul. Strânge la cămară fiecare firimitură prețioasă pe care o poți obține și Dumnezeu să te binecuvânteze și pe toți ai tăi!

Mi-am turnat discret un alt pahar și am băut cu toții. Mi-aduc aminte cum în liniștea profunda am auzit clar bătăile ceasului din Turnul Parlamentului plutind în susul Tamisei dinspre Westminster.

Abia a doua zi în zori, la câteva ore după plecarea sa, Barley a avut dreptul să arunce o privire asupra documentelor pe care le-a cerut cu atâta strășnicie la Lisabona: carnetele lui Goethe,

reproduse în facsimil la Langley sub semnul draconic al păstrării secretului absolut până la scoarțele groase de carton rusesc, ornamentate cu desene în linii frânte de către câțiva simpatici școlari sovietici.

Luându-le în tăcere cu ambele mâini, Barley deveni un editor adevărat, în timp ce noi, ceilalți, îi urmăream transformarea. Deschise primul carnet, îi examinează cotorul, îi evaluează greutatea, îl răsfoi până la ultima pagină, ca și cum ar fi încercat să-și dea seama cât timp i-ar lua să-l citească. Se întinse după al doilea, îl deschise la întâmplare și, văzând scrisul mărunț, se strâmbă, exprimând clar regretul că rândurile erau atât de înghesuite și că fuseseră scrise de mână.

Apoi se uită la toate cele trei carnete dintr-odată, trecând mirat de la ilustrație la text și de la text la efuziunile literare, în timp ce-și ținea capul dat pe spate și puțin într-o parte, ca și cum era hotărât să nu-și exprime încă opinia.

Dar am observat atunci când și-a ridicat ochii că pierduseră simțul locului și păreau fixați asupra unui munte îndepărtat, cunoscut doar de el.

O percheziție de rutină făcută de Ned și de Brock în apartamentul lui Barley din Hampstead, după plecarea acestuia, nu a scos la iveală niciun fel de indiciu palpabil cu privire la starea sa de spirit. Printre hârtiile aruncate la coș au găsit un carnet vechi, în care obișnuia să-și noteze idei disparate. Ultimele păreau recente. Cea mai adaptată împrejurărilor fiind, fără îndoială, două versuri pe care le-a împrumutat din opera târzie a lui Stevie Smith.

Noaptea întunecată mă sperie mai puțin
Decât prietenii pe care nu-i cunosc.

Ned o clasă conștiincios la dosar, dar refuză să tragă vreun fel de concluzie. Ce spion n-ar avea emoții în ajunul primei sale misiuni?

Pe dosul unei vechi facturi din coșul de hârtii, Brock găsi un citat dintr-un autor pe care-l va descoperi ulterior, Roethke, și

pe care, din motive total necunoscute, ni l-a menționat doar câteva săptămâni mai târziu.

Aflu ducându-mă acolo unde trebuie să mă duc.

CAPITOLUL 6

Katia se trezi brusc cu presentimentul – cel puțin așa s-a convins mai târziu – ca astăzi era ziua cea mare. Era o femeie sovietică emancipată, dar cu superstiții adânc înrădăcinate.

— Așa a fost scris, își va spune ea mai târziu.

Prin perdelele subțiate, un soare albicios lumina esplanadele cimentate ale acestei suburbii din nordul Moscovei. De jur împrejur, blocuri de cărămidă, cu rufe întinse de sus până jos în toate balcoanele, se înălțau către cerul senin precum niște uriași trandafirii, jerpeliți.

„E luni, gândi ea. Mă aflu în propriul pat. Am scăpat în sfârșit de stradă.” Se gândea la visul ei.

După ce se trezise, stătuse nemișcată o clipă, preocupată de lumea sa interioară, încercând să-și elibereze mintea de gândurile negre. Nereușind, sări din pat și, impulsiv, așa cum proceda de obicei, se fofila cu abilitate printre lucrurile întinse la uscat și dotările îmbătrânite ale băii pentru a face un duș.

Era o femeie frumoasă, așa cum observase Landau. Trupul ei înalt avea forme pline, fără a fi grasă, o talie subțire și picioare musculoase. Părul ei negru era bogat și, când n-avea chef să-l îngrijească, căpăta un aer sălbatic. Avea o față ghidușă, inteligentă, care părea să anime tot ceea ce era în jurul său. Fie că era îmbrăcată, fie că nu, orice gest al ei păstra o grație anume.

După ce și-a terminat dușul, a închis robinetele cât a putut de tare și le-a mai dat și câte o lovitură cu un mai de lemn, parcă dorind să spună: „Na, na!” Fredonând ușor, luă o oglindă de mână și se duse înapoi în dormitor ca să se îmbrace. Strada, din nou: unde era? La Leningrad sau la Moscova? Dușul nu-i spălase amintirea visului.

Dormitorul era cea mai mică încăpere dintre cele trei încăperi ce formau minusculul său apartament, un intrând cu un dulap și un pat. Dar Katia era obișnuită cu lipsa de spațiu, iar mișcările ei rapide în timp ce-și perie părul, îl răsuci și-l ridică în coc înainte de a se duce la serviciu aveau o eleganță

senzuală, chiar dacă nu era gândită. Apartamentul ar fi putut într-adevăr să fie mult mai mic, dacă n-ar fi avut dreptul la douăzeci de metri pătrați suplimentari pentru munca ei. Unchiul Matvei avea dreptul la alți nouă. Gemenii și propria ingeniozitate justificau restul. Katia nu avea deci ce să-i reproșeze apartamentului său.

„Poate că această stradă se află la Kiev, gândi ea, reamintindu-și o vizită recentă în acel oraș. Nu. Străzile din Kiev sunt largi, dar a mea era strâmtă.”

În timp ce se îmbrăca, imobilul începu să se trezească, iar Katia notă recunoscătoare ritualurile lumii normale. La început, prin perete, se auzi deșteptătorul familiei Goglidze, sunând de șase treizeci, urmat de urletele unui ogar nebun care se cerea afară. Bieții Goglidze! „Trebuie să le dau ceva în dar”, gândi ea. Luna trecută, Natașa își pierduse mama, iar vineri tatăl lui Otar fusese dus de urgență la spital, având o tumoare cerebrală. „Le voi da niște miere”, gândi ea, și în aceeași clipă surâse trist la amintirea unui fost amant, un pictor refuznik care, împotriva tuturor legilor naturii, reușise să întrețină un roi ilegal de albine pe acoperiș, în spatele străzii Arbat. Potrivit prietenilor Katiei, acesta s-a purtat cu ea mizerabil. În mintea ei însă îi găsea întotdeauna scuze. Era artist, la urma urmelor, poate chiar un geniu. Un amant excelent care, între două crize de furie, o făcuse să râdă. Mai presus de orice, îl iubise pentru că reușise imposibilul.

După Goglidze, se auzi scâncetul fetei Volkovilor, căreia îi dădeau primii dinți, iar o clipă mai târziu, prin podea, hărmălaia noului lor casetofon japonez stereo bubuind în ritmul ultimului rock american. „Cum naiba își permit ei să-și cumpere astfel de lucruri? se miră Katia într-un alt elan de empatie. Elisabeta mereu gravidă, iar Sașa doar cu o sută șazeci de ruble pe lună?” După Volkovi, veni rândul Karpovilor, niște urâcioși, care nu ascultau decât Radio Moscova. Cu o săptămână în urmă, balconul Karpovilor se prăbușise, omorând un polițist și un câine. Deșteptii din bloc au vrut să facă o colectă pentru câine.

Katia își intră în haina de achizitor. Lunea erau șanse să

găsească pui proaspăt și legume, aduse în mod clandestin de la țară, la sfârșit de săptămână. Prietena ei, Tania, avea un văr care făcea, neoficial, pe intermediarul pentru micii producători. „S-o sun pe Tania.”

Această idee îi reaminti de biletele de concert. Se hotărâse, îndată ce va ajunge la serviciu, va lua cele două bilete pentru filarmonică promise de editorul Barzin, ca să-l ierte pentru avansurile de bețiv pe care i le făcuse la petrecerea de 1 Mai. Katia nici măcar nu observase avansurile sale, însă Barzin găsea întotdeauna ceva cu care să se tortureze, și cine era ea să stea în calea remușcărilor lui, mai ales dacă acestea luau forma unor bilete la concert?

După ce-și va face, la prânz, cumpărăturile, va da biletele portarului Morozov, care-i promisese în schimb douăzeci și patru de săpunuri de import ambalate în hârtie frumos colorată. Cu săpunurile acestea de lux va cumpăra cuponul de stofă cu pătratele verzi, din lână pură, pe care gestionarul magazinului de îmbrăcăminte i-o pusese deoparte în depozit. Katia refuza în mod hotărât să se întrebe de ce. În aceeași după-amiază, după recepția oferită în cinstea unguirilor, ea îi va da materialul Olgăi Stanislavski, care, în schimbul unor servicii ce urmau a fi negociate, îi va face două cămăși de cowboy la mașina ei de cusut est-germană, de curând schimbată contra vechii mașini Singer a familiei. Exact la timp pentru aniversarea gemenilor. Una pentru fiecare din ei. Poate că-i va mai rămâne destulă stofă ca să obțină pentru amândoi un control dentar la un cabinet particular. Și așa, adio concert. S-a făcut!

Telefonul se găsea în salon, unde dormea unchiul Matvei.

Un aparat roșu, de lux, fabricat în Polonia. Volodea îl scosese pe blat de la fabrica unde lucra și avusese delicatețea să nu-l ia cu el când a părăsit-o. Trecând în vârful picioarelor pe lângă Matvei care dormea și adresându-i o privire afectuoasă, întrucât Matvei fusese fratele preferat al tatălui ei, Katia își trase telefonul până-n capătul celălalt al coridorului, îl puse pe pat, începând să formeze numărul înainte de a se hotărî cu cine va vorbi mai întâi.

Timp de douăzeci de minute, le telefonă prietenilor,

schimbând informații mai ales despre lucruri care se puteau procura, dar și bârfind despre subiecte mai intime. În două rânduri, când pusese receptorul în furcă, sunase cineva. Regizorul ultimului film ceh a fost azi-noapte la Zoia. Alexandra spunea că era nemaipomenit și că azi va lua taurul de coarne și-l va suna. Dar nu știa ce pretext să găsească. Katia își munci creierii și veni cu o sugestie. Trei sculptori avangardiști, puși până acum la index, urmau să-și deschidă o expoziție la sediul Sindicatului Feroviarilor. De ce să nu-l invite s-o însoțească la expoziție? Alexandra era încântată. Katia avea întotdeauna cele mai bune idei. Se putea cumpăra carne de vită la negru în fiecare joi seara, din spatele unei mașini frigorifice, pe drumul către Șeremetievo, îi spusese Liuba. Întreabă de-un tânăr pe care-l cheamă Ian. Dar nu-l lăsa să se apropie de tine! Olga o informă că se găsea de vânzare ananas cubanez într-o prăvălioară din spatele străzii Kropotkin. Întreabă de Dimitri și dă-i de două ori cât îți cere.

Terminând cu telefoanele, Katia descoperi că o persecută gândul la cartea americană cu privire la dezarmare, cu coperte albastre și titlul în alfabetul latin, pe care i-o împrumutase Nasaian. Acesta era noul redactor pentru literatura social-politică al editurii Octombrie. Nu-l plăcea nimeni, nu înțelegea nimeni cum obținuse postul. Dar toată lumea remarcase că el ținea cheia unicii mașini de fotocopiat, ceea ce-l plasa direct în rândurile obscure ale oficialităților. Katia își avea etajerele pe coridor, înțesate de la podea până la tavan cu cărți. Căută îndelung. Cartea era un cal troian. Voia să o vadă afară din casa ei și odată cu ea și pe Nasaian.

— Urmează să o traducă cineva? îl întrebase ea sec într-o zi, când se preumbla prin biroul ei trăgând cu coada ochiului la scrisori și umblând prin grămada de manuscrise necitite. De asta vrei s-o citești?

— Credeam că te-ar interesa, replică el. Ești mama. Liberală, indiferent ce-nseamnă asta. Ai făcut pe grozava în legătură cu Cernobîlul, cu fluviile și armenii. Dar dacă nu vrei să ți-o împrumut, n-o lua.

Descoperi nenorocita aia de carte sugrumată între Hugh

Walpole și Thomas Hardy, o împachetă în hârtie de ziar și-o vârî în plasă. Atârnă plasa de clanța ușii de la intrare, pentru că, așa cum era în stare să își amintească totul în zilele acelea, tot astfel putea uita tot.

„Clanța pe care o cumpăraserăm împreună de la talcioc! gândi ea într-un elan de tandrețe. Volodea. Bietul și dragul meu soț insuportabil, condamnat să-ți hrănești nostalgia istorică în atmosfera urât mirositoare a unui apartament comun, împărțit cu alți cinci văduvi de paie!”

Terminând cu telefoanele, udă la repezeală plantele și se duse să-i trezească pe gemeni. Dormeau în diagonală în patul lor de o persoană. Aplecându-se, se uită la ei cu adorație, neavând, pentru o clipă, curajul să-i atingă. Apoi zâmbi pentru ca ei să fie siguri că-i vor vedea zâmbetul când se vor trezi.

Timp de aproape o oră li se dedică în întregime, conform programului ei zilnic. Le-a făcut niște cașă, le-a decojit portocalele și a cântat împreună cu ei niște cântece tâmpite, sfârșind cu *Marșul Entuziaștilor*, preferatul lor, pe care l-au interpretat la unison cu bărbile în piept, asemenea eroilor Revoluției. Habar n-aveau, deși Katia știa și se amuza de fiecare dată, că era un marș nazist. În timp ce-și beau ceaiul, le împacheta dejunul: pâine albă pentru Serghei, pâine neagră pentru Ana și câte o chiftea pentru fiecare. Apoi îi închise gulerul de la cămașă lui Serghei și îndreptă fularul roșu al Anei, sărutându-i pe fiecare, înainte de a le peria părul încă o dată, întrucât directorul școlii era un panslavist care o ținea una și bună că ținuta ordonată era un omagiu adus statului.

După ce făcu toate acestea, se lăsă pe vine și îi strânse pe gemeni în brațe, așa cum făcea în fiecare luni, în ultimele patru săptămâni.

— Ce faceți dacă mama nu vine acasă într-o seară pentru că a fost obligată să se ducă la o conferință sau să-i facă o vizita unui prieten bolnav? întrebă ea veselă.

— Îi telefonăm tatei și-i spunem să vină să stea cu noi, spuse Serghei eliberându-se din brațele Katiei.

— Iar eu am grijă de unchiul Matvei, zise Ana.

— Dar dacă tăticu' nu-i acasă, ce faceți atunci?

Începură să chicotească. Serghei – pentru că ideea îl neliniștează, iar Ana – pentru că o emoționa perspectiva unei drame.

— Mergem la tanti Olga, strigă Ana, și-i tragem pendula cu cuc! Îl facem să cânte.

— Și care e numărul de telefon al mătușii Olga? Puteți să-l cântați și pe asta?

L-au cântat râzând în hohote toți trei. Gemenii mai râdeau încă în timp ce coborau cu zgomot înaintea ei scara urât mirositoare ce servea drept cuib de iubire adolescenților, de bar pentru bețivi și, după cât se pare, drept toaletă pentru toată lumea în afară de ei. Au ieșit afară în soare, ținând-o pe Katia de câte o mână și au traversat parcul până la școală.

— Și care e scopul obiectiv al vieții tale astăzi, tovarășe? Îl întreabă Katia pe Serghei cu o ferocitate prefăcută, în timp ce-i mai îndreaptă o dată gulerul.

— Să slujesc poporul și partidul cu toate puterile mele.

— Și?

— Să nu-l las pe Vitali Rogov să-mi umfle pachetul cu mâncare!

Alte hohote de râs, în timp ce gemenii se îndepărtară de ea în fugă și urcară treptele de piatră. Katia le făcu semn cu mâna până când dispărură.

În metrou i se părea că vedea totul cu mult prea multă claritate și de la distanță. Observă cât de morocănoși erau pasagerii, ca și cum n-ar fi fost și ea unul dintre ei, cum toți citeau ziarele moscovite, o priveliște de neînchipuit cu un an în urmă, când ziarele nu erau bune la altceva decât să servească drept hârtie igienică sau să fie înfundate împotriva curentului pe lângă cercevele. În alte zile poate că și Katia ar fi citit un ziar; dacă nu, o carte sau un manuscris pentru editură. Dar astăzi, în ciuda eforturilor de a scăpa de visul ei prostesc, trăia prea multe vieți dintr-odată. Pregătea o supă de pește pentru tatăl ei, ca să-l împace pentru cine știe ce îndărătnicie. Îndură o lecție de pian la bătrâna Tatiana Sergeevna și era certată pentru lipsa ei de atenție. Fugea pe stradă, dar nu reușea să se trezească. Sau poate că strada fugea după ea. De aceea,

probabil, a fost cât pe ce să uite să schimbe metroul.

Ajungând la serviciu, o construcție pretins modernă din lemn scorjit și beton cu jegul scurs în dâre prelungi – mai potrivit, gândea ea, pentru un bazin public de înot decât pentru o editură de stat – fu surprinsă la vederea unor lucrători care ciocăneau și fierăstruiau în holul de intrare și, pentru o secundă, avu impresia înspăimântătoare că erau pe cale de a construi un eșafod pentru propria execuție publică.

— E subvenția noastră, explică apoi cu vocea lui dogită bătrânul Morozov, care întotdeauna reușea să schimbe o vorbă cu ea. Ni s-au alocat banii acum șase ani și astăzi, în fine, un birocrat a consimțit să semneze ordinul de plată. Liftul era, ca de obicei, în reparație. „În Rusia, gândi ea, lifturile și bisericile sunt întotdeauna în reparație.” O luă pe scări, suind treptele în grabă, fără să-și dea seama de ce, adresând câte un „bună dimineața” vesel oricui simțea nevoia de așa ceva. Gândindu-se mai târziu la graba ei, se întrebă dacă nu cumva țârâitul telefonului n-o atrăsese în subconștient, întrucât în momentul în care intră în încăpere îl auzi urlând pe biroul ei, cerând să fie alinat de durere.

Apucă receptorul și spuse, gâfâind: „Da”, dar evident vorbise prea devreme, pentru că primul lucru pe care-l auzi fu glasul unui bărbat care cerea în englezește să vorbească cu doamna Orlova.

— Doamna Orlova la telefon, răspunse ea tot în englezește.

— Doamna Ekaterina Orlova?

— Cine sunteți, vă rog? întreba ea zâmbind. Sunteți cumva lordul Peter Wimsey? Cine e la aparat?

„O fi vreunul dintre prietenii mei care face un banc tâmpit. Sau din nou bărbatul Liubei, sperând să obțină o întâlnire.” Apoi simți cum i se usucă gura.

— A, mă tem că nu mă cunoașteți. Numele meu este Scott Blair. Barley Scott Blair de la editura Abercrombie & Blair din Londra. Mă aflu aici într-o călătorie de afaceri. Avem un prieten comun, Niki Landau. Niki a insistat foarte mult să vă sun. Ce mai faceți?

— Bine mulțumesc, se auzi Katia spunând, simțind cum o

învăluie un nor fierbinte și cum i se pune un nod dureros în capul pieptului. În același moment intră Nasaian, cu mâinile în buzunare și nebărbierit, modul lui de a acredita o profunzime intelectuală. Văzând-o vorbind, ridică din umeri și-și strâmbă fața urâtă într-o grimasă de reproș, dorind s-o facă să închidă.

— *Bonjour*, Katia Borisovna, spuse el sarcastic.

Dar, la celălalt capăt al firului, interlocutorul își reluase dialogul cu insistență. O voce puternică, așa că presupuse că aparținea unui bărbat înalt, o voce sigură, așadar presupuse că aparținea unui individ arogant, acel tip de englez care poartă costume scumpe, este lipsit de cultură și umblă cu mâinile la spate.

— Iată de ce v-am sunat, spuse el. După cât se pare, Niki v-a promis să caute niște ediții vechi din Jane Austen cu gravurile originale. Așa e? Nu-i lăsa timpul necesar să răspundă și continuă. Am adus două, destul de interesante, de fapt, și mă întrebam dacă putem să ne întâlnim să vi le predau la o oră convenabilă amândurora.

Plictisit să-i mai adreseze priviri furioase, Nasaian începu să-î umble prin hârtiile din tava de corespondență, după cum îi era obiceiul.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse ea în receptor, folosind o voce cât mai neutră posibil.

Se străduia să păstreze o figură inexpressivă și oficială. Pentru Nasaian. Se abținu să gândească. Acest lucru era pentru ea înșăși.

— Niki vă trimite și o tonă de ceai Jackson, continuă vocea.

— O tonă! Ce vreți să spuneți?

— Nu știu nici măcar dacă Jackson mai fabrică ceai, ca să fiu cinstit. Avea pe vremuri o prăvălie minunată pe Piccadilly, la câteva case de Hatchard. Oricum, am trei feluri diferite de ceai, care se află acum în fața mea...

Urmă o tăcere.

„Asta e, l-au arestat, gândi ea. Nu m-a sunat niciodată. Iar e visul meu. Dumnezeule din ceruri, ce să fac acum?”

— ...Assam, Darjeeling și Orange Pekoe. Ce naiba e Pekoe? Pare mai mult o pasăre exotică.

— Nu știu, presupun că-i o plantă.

— Cred c-aveți dreptate. Oricum, problema este cum pot să vi le dau. Vi le pot aduce undeva? Sau puteți să treceți pe la hotel să bem un pahar la rezezeală și să facem cunoștință?

Începea să-i aprecieze vorbăria. Îi dădea timp să se controleze. Își trecu degetele prin păr, descoperind, spre surpriza ei, că era bine pieptănată.

— Nu mi-ați spus la ce hotel ați tras, obiectă femeia pe un ton grav.

Nasaian întoarse brusc capul către ea, dezaprobat.

— Da, e-adevărat, ce prostie din partea mea! Sunt la Hotel Odessa. Îl știți? La capul străzii, unde e vechea baie centrală, îmi place foarte mult. Întotdeauna cer o cameră acolo, dar câteodată nu pot să-mi rețină. În cursul zilei sunt ocupat cu diverse întâlniri – așa se întâmplă când faci o vizită scurtă – dar serile sunt relativ liber, dacă asta vă convine. Ce ziceți de diseară? Nu trebuie să amâni niciodată ceva pe a doua zi. Diseară v-ar conveni?

Nasaian își aprinse una din țigările lui puturoase, cu toate că întregul birou știa că femeia nu putea să sufere fumul. După ce-o aprinse, trase din ea cu buzele lui efeminate. Katia se strâmbă la el, dar acesta o ignoră.

— Este foarte convenabil, spuse Katia cu un glas militar. Diseară trebuie să mă duc la o recepție oficială în cartierul dumneavoastră. Este dată în cinstea unei delegații ungare importante, spuse femeia, nu foarte sigură pe cine voia să impresioneze. Așteptam această întâlnire de săptămâni întregi.

— Grozav! Minunat! La ce oră? La șase? La opt? Când vă convine?

— Recepția este la orele șase. Voi veni poate la opt și un sfert.

— Poate-că-opt-și-un-sfert e perfect. Ați reținut numele, nu-i așa? Scott Blair. Scott, ca exploratorul din Antarctica. Sunt înalt și jerpelit, am cam vreo două sute de ani și port ochelari prin care nu văd nimic. Întrucât Niki mi-a spus că sunteți replica sovietică a lui Venus din Milo, cred că vă voi recunoaște oricum.

— E absolut ridicol! exclamă ea, fără să poată să se abțină să nu râdă.

— Mă voi plimba prin holul hotelului, așteptându-vă. Dar de ce să nu vă dau numărul de telefon din camera mea, pentru orice eventualitate? Aveți un creion?

Punând receptorul în furcă, își dădu seama că sentimentele contradictorii ce o năpădiseră răbufneau fără putință de a le stăpâni și se întoarse către Nasaian cu ochii fulgerând.

— Grigori Tigranovici, orice funcție ai avea aici, nu ai dreptul să umbli cum vrei prin biroul meu, să-mi cotrobăi prin corespondență și să-mi ascuți convorbirile telefonice. Dacă ai ceva să spui, spune mai târziu!

Apoi luă manuscrisul unei traduceri tratând realizările cooperativelor agricole din Cuba și începu să-l răsfoiască cu mâinile ei înghețate, prefăcându-se că numără paginile. De abia după o oră îi telefona lui Nasaian.

— Te rog să mă ierți că mi-am ieșit din fire, spuse ea. Unul din prietenii mei apropiați a murit la sfârșitul săptămânii trecute. Nu eram eu.

La orele prânzului, își modificase planurile. Morozov putea să aștepte biletele, tot așa cum vânzătorul putea să aștepte săpunurile de lux, iar Olga Stanislavski stofa cadrilată. Plecă pe jos, luă apoi un autobuz, nu un taxi. Mai merse pe jos, traversă o curte după alta, până găsi cvartalul de case dărăpănate pe care-l căuta și aleea de pe o latură a acestuia. „Este singurul mod de a mă găsi când ai nevoie de mine, îi spusese el. Portarul este prieten cu mine. Nici nu va ști măcar cine a lăsat semnul.”

„Trebuie să crezi în ceea ce faci”, își aminti ea.

Cred. Pe deplin.

Avea în mână cartea poștală, un Rembrandt de la Muzeul Ermitaj din Leningrad. „Cu dragoste, tuturor”, sună mesajul, semnat „Alina”, după care era desenată o inimă.

Găsise strada. Era strada din coșmarurile ei. Sună la ușă de trei ori, apoi strecură cartea poștală pe sub ușă.

O dimineață moscovită perfectă. Radioasă și promițătoare, cu un aer de munte. O dimineață în care ierți toate păcatele.

După convorbirea telefonică, Barley ieși din hotel, pe trotuarul înșorit, își decontractă încheieturile mâinilor și ale umerilor, își roti capul în gulerul cămășii, dădu frâu liber gândurilor, lăsând zgomotele și miresmele orașului să-i înece temerile. Duhoarea benzinei rusești, a tutunului, a parfumurilor ieftine și a apei fluviului... Salut! Încă două zile și nu voi mai simți șarjele sporadice de cavalerie ale mașinilor de navetiști... Salut! Camioanele cafenii ce hurducăiau printre gropile de pe drum... Salut! Și sinistrul vid dintre ele. Limuzinele cu geamurile fumurii, imobilele anonime cu crăpături înaintea de vreme... Birouri? O cazarmă sau o școală? Băieți cu fețele palide ca drojdia, fumând pe scara de la intrare, așteptând, șoferi citindu-și ziarul în mașinile lor parcate, așteptând. Un grup tăcut de oameni cu aer solemn, cu pălării pe cap, privind către o ușă închisă, așteptând.

„De ce m-a atras totdeauna orașul acesta? se întrebă el, vorbind despre propria viață la timpul trecut, un obicei dobândit recent. De ce mă tot întorc aici?” Se simțea foarte binedispus, n-avea ce să facă. Nu știa ce este teama.

„Pentru că oamenii fac haz de necaz, își răspunse el. Pentru că știu mai bine decât noi cum să trăiască în condiții grele. Datorită dragostei lor pentru anarhie și groazei de haos, și a tensiunii ce-i stăpânește între aceste două stări.

Pentru că Dumnezeu a găsit întotdeauna o scuză ca să nu vină aici.

Datorită ignoranței lor generalizate și a strălucirii geniului ce pătrunde prin ea. Datorită unui simț al umorului, tot atât de bun ca al nostru, poate chiar mai bun.

Pentru că ei sunt ultima mare frontieră într-o lume mult prea explorată. Pentru că ei încearcă din greu să fie ca noi, dar vin de atât de departe.

Datorită unei inimi imense, care bate în interiorul unui abator imens. Pentru că abatorul îmi aparține.”

Voi veni „poate-că-la-opt-și-un-sfert”, îi spusese ea. Ce descifrase în vocea ei? Prudență? Prudență față de cine? Față de ea? De el? De mine? În profesiunea noastră, curierii reprezintă mesajul.

„Privește spre exterior”, își spuse Barley. Exteriorul era singurul loc sigur.

Dinspre metrou apăru un grup de adolescente în rochii de bumbac și băieți în jachete de blugi, îndreptându-se către lucru sau spre școală, cu figurile lor mohorâte, luminându-se, pe nepusă masă, de râsete. Zărindu-l pe străin, îl studiară cu priviri reci: ochelari rotunzi cu lentile groase, pantofi de comandă, scâlțiați, costumul său imperialist ponosit. La Moscova, dacă nu în altă parte, Barley Blair respecta conveniențele burgheze ale îmbrăcămintei.

Se lăasă luat de val, nepăsându-i unde se duce. Buna sa dispoziție contrasta cu aerul mohorât și nervos al oamenilor așezați dis-de-dimineată la coadă în fața magazinelor alimentare. În mulțime, eroii muncii socialiste și veteranii de război, în hainele lor terne, cu rândurile de medalii de pe piept zornăind în lumina soarelui, păreau să fie veșnic în întârziere, oriunde s-ar fi dus. Până și trândăvia lor avea un aer de protest. În noul climat, a nu face nimic era în sine un act de opoziție. Deoarece, nefăcând nimic, nu schimbăm nimic. Și, neschimbând nimic, ne agățăm de ceea ce știm, chiar dacă aceasta înseamnă zăbrelele temniței noastre.

„Voi veni «poate-că-la-opt-și-un-sfert».”

Ajungând la malul fluviului, Barley se simți din nou ca un vagabond. Pe celălalt mal, turnurile de basm ale Kremlinului se înălțau spre un cer fără nori. „E ca un Ierusalim cu limba scoasă, gândi el. Atâtea turnuri și atât de puține clopotnițe. Atâtea biserici și atât de puține rugăciuni rostite.”

Auzind o voce lângă el, se întoarse prea brusc și descoperi un cuplu de bătrâni, îmbrăcați în hainele de sărbătoare, întrebându-l cum s-o ia spre cutare loc. În ciuda memoriei sale nemaipomenite, Barley știa doar câteva cuvinte rusești. Era o muzică pe care o ascultase adesea, fără să aibă vreodată curajul să-i pătrundă misterele.

Izbucni în râs și-și ceru scuze mute.

— Nu vorbesc rusește, bătrâne. Sunt o hienă imperialistă. Englez!

Bătrânul îl strânse prietenește de încheietura mâinii.

În toate orașele străine în care fusese, necunoscuți îl întrebau care e drumul către niște locuri pe care nu le cunoștea, în limbi pe care nu le înțelegea. Doar la Moscova îl binecuvântau pentru ignoranța sa.

Întorcându-se pe drumul pe care venise, întârzie în fața vitrinelor murdare și se prefăcu astfel că examinează produsele expuse.

Păpuși de lemn pictate. Pentru cine? Conserve prăfuite de fructe sau, poate, de pește? Pachete mototolite cu un conținut misterios, poate că *pekoe*, care atârnavă de-o sfoară roșie. Borcane umplute cu ceva ce semăna a medicamente murate, luminate cu becuri de zece wați. Se apropia din nou de hotel. O țărancă având ochi de bețivă îi puse în brațe un buchet de lalele ofilite, învelite în hârtie de ziar.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, strigă bărbatul și, căutându-se prin buzunare, găsi, printre altele, o hârtie de o rublă.

O Ladă verde era parcată în fața intrării, cu radiatorul înfundat. Pe un cartonaș prins în ștergător era scris de mână, cu cerneală, VAAP. Șoferul, aplecat peste capotă, scotea ștergătoarele ca să nu-i fie furate.

— Îl căutați pe Scott Blair? întrebă Barley. Eu sunt! Șoferul nu-i dădu nici cea mai mică atenție și-și văzu de treabă. Blair? spuse Barley. Scott?

— Acestea sunt pentru mine, dragă? se interesă Wicklow, care apăruse în spatele său. Te descurci foarte bine, adăugă el cu voce scăzută. Impecabil!

„Wicklow îți va supraveghea spatele, îi spusese Ned. Wicklow, mai bine decât oricine, va ști dacă ești urmărit.” „Wicklow și cine altcineva?” se întrebă Barley. Aseară, imediat după ce se înregistraseră la hotel, Wicklow a dispărut până după miezul nopții, iar Barley, în momentul în care voia să se culce, l-a văzut de la fereastră, stând în stradă și vorbind cu doi tineri în blugi.

Au urcat în mașină. Barley aruncă lalelele spre spate sub lunetă. Wicklow stătea în față și sporovăia vesel cu șoferul într-o rusă perfectă. Șoferul lăsa să-i scape un hohot de râs. Wicklow

i se alătură.

— Nu-mi spui și mie despre ce este vorba? Întrebă Barley. Wicklow se grăbi să se conformeze.

— L-am întrebat dacă i-ar plăcea să o conducă pe regină cu ocazia vizitei ei oficiale în Uniune. Au o vorbă pe aici. Dacă furi, fură un milion. Dacă regulezi, regulează o regină.

Barley coborî geamul și bătu ritmul cu degetele pe rama metalică. Viața este o distracție până la „poate-că-la-opt-și-un-sfert”.

— Barley! Fii bine-venit în Barbaria, bătrâne! Pentru Dumnezeu, omule. Nu-mi strânge mâna în prag, avem și așa destule necazuri! Pari în plină formă, se plânse Alik Zapadnîi, după ce avuseseră timp să se examineze unul pe altul. Cum se face că nu ești mahmur, pot să te întreb? Ești îndrăgostit, Barley? Iar ai divorțat? Ce-ai de gând să faci, de simți nevoia să-mi mărturisești?

Cu fața și ochii trași, Zapadnîi îl studia cu o inteligență disperată, obrajii săi supti purtând pe vecie umbrele detenției. Când Barley l-a întâlnit pentru prima oară, Zapadnîi era un traducător dubios, căzut în dizgrație, care lucra sub alte nume. Acum era un erou dubios al Reconstrucției, îmbrăcat într-un costum negru, prea mare pentru el, și o cămașă albă cu un guler prea larg.

— Am auzit vocea, Alik, îi explică Barley cu un elan de veche afecțiune, în timp ce-i strecură în mână un teanc de numere vechi din *The Times* învelite cu hârtie maro. Mă vâi în pat cu o carte bună în brațe în fiecare seară la orele zece. Acesta este Len Wicklow, specialistul nostru în limba rusă. Știe mai mult despre tine decât știi tu însuși, nu-i așa, Leonard Carl?

— Mulțumesc lui Dumnezeu că mă mai știe cineva! protestă Zapadnîi, având grijă să nu-i mulțumească lui Barley pentru cadou. Devenim atât de nesiguri de noi înșine, acum, când marele mister rus e scos la lumină. Cât de mult știi despre noul tău șef, domnule Wicklow? Ai auzit spunându-se, de pildă, că a vrut să reeduce de unul singur Uniunea Sovietică? O, da! A avut viziunea încântătoare a unui milion de muncitori sovietici

subeducați visând să-și completeze lacunele în timpul orelor libere. Se gândea să le vândă un număr mare de titluri. Privind învățarea limbii grecești fără profesor, trigonometria și elementele de bază ale întreținerii casei. A trebuit să-i explicăm că sovieticul obișnuit se consideră limitat, iar în timpul liber e beat, și știi ce am cumpărat în schimb, pentru a-l face fericit? O carte despre golf. Nici nu puteți să vă închipuiți cât de mulți dintre cetățenii noștri stimați sunt fascinați de golful vostru capitalist. Nu că am avea capitaliști pe-aicea. O, Dumnezeule, nu! adaugă el în grabă, riscând o glumă primejdioasă.

Erau zece așezați în jurul unei mese galbene, sub un tablou a lui Lenin pe lemn furniruit. Zapadnîi cuvânta, ceilalți ascultau și fumau. Niciunul dintre ei, după câte știa Barley, nu avea competența să semneze un contract sau să aprobe o tranzacție.

— Barley, ce-i toată povestea asta fără cap și coadă? Spui că ai venit să cumperi cărți sovietice? Întrebă Zapadnîi pentru a deschide conversația, ridicându-și sprâncenele arcuite și lipindu-și vârfurile degetelor ca Sherlock Holmes. Voi, englezii, nu cumpărați niciodată cărțile noastre. Știți, în schimb, să ne faceți pe noi să le cumpărăm pe ale voastre. În plus, ești falit. Sau cel puțin așa ne spun nouă prietenii de la Londra. A & B se hrănește cu aerul dat de Dumnezeu și cu whisky. Așa spun. Personal, consider că este un regim excelent și atunci, de ce ai venit? Personal, cred că ai vrut să găsești un pretext pentru a ne vedea din nou.

Timpul trecea.

Masa galbenă parcă plutea în razele soarelui, învăluită într-un nor de fum de țigară. În capul lui Barley defilau imagini în alb-negru ale Katiei. Diavolul este întotdeauna alibiul femeilor. Au băut ceai din cești frumoase de Leningrad. Zapadnîi își pronunță protestul său standard împotriva tratativelor directe cu editori sovietici, adresându-se lui Wicklow, singurul care părea să-l asculte: războiul etern între VAAP și restul lumii era, evident, în toi. Doi indivizi palizi intrară să asculte ce se vorbea și ieșiră. Wicklow încercă să le cumpere bunăvoința împărțindu-le câteva țigări Gauloises albastre.

— Am primit capital, Alik, se auzi Barley explicând cu o voce

ce părea să vină de departe. Timpurile s-au schimbat. Rusia e pe primul loc în zilele acestea. N-am avut decât să le spun băieților cu bani că pregătesc un catalog de autori ruși și au și început să fugă după mine cât i-au ținut picioarele lor scurte și grăسune.

— Dar, Barley, acești băieți, așa cum le spui tu, vor deveni bărbați foarte curând, îl avertiză Zapadnîi, marele sofisticat, stârnind un nou hohot de răs de complezență. În special când vor voi să-și recupereze banii, aş adăuga eu.

— Ți-am explicat deja în telex, Alik. Poate ca nu ai avut timp să-l citești, spuse Barley cu un strop de agresivitate. Dacă lucrurile merg așa cum le-am prevăzut, A. & B. va lansa anul acesta o colecție nou-nouță dedicată în întregime autorilor ruși. Romane, literatură social-politică, poezie, literatură pentru copii și tineret, știință. Avem o nouă colecție broșată de medicină pentru toți. Subiectele trec frontierele, ca și reputația autorilor. Am dori să avem printre colaboratori adevărați medici și oameni de știință sovietici. Nu suntem interesați în creșterea oilor în Mongolia Exterioară sau a peștilor în Antarctica, dar dacă ai subiecte valabile pe care ai dori să ni le propui, suntem gata să te ascultăm și să cumpărăm. Vom prezenta catalogul nostru la viitorul târg de carte de la Moscova și, dacă totul merge cum trebuie, vom scoate primele șase titluri în primăvara viitoare.

— Scuză-mi întrebarea, Barley, aveți propria rețea de desfacere? Sau mai contați încă pe o intervenție divină ca înainte? întrebă Zapadnîi cu tactul său ostentativ.

Rezistând tentației de a-i spune lui Zapadnîi să se poarte cum trebuie, Barley continuă atacul:

— Negociem un contract de distribuire cu câțiva dintre cei mai importanți editori și, în curând, vom face o declarație oficială în acest sens. Cu excepția romanelor. În acest domeniu, vom face apel la propria rețea lărgită, spuse el, incapabil să-și aducă aminte de ce se opriseră asupra acestui aranjament bizar și dacă l-au încheiat vreodată.

— Romanul este încă nava amiral a editurii A. & B., domnule, explică Wicklow cu zel, pentru a-l scoate pe Barley

din încurcătură.

— Romanul ar trebui întotdeauna să fie nava amiral, îl corectă Zapadnîi. Aș spune chiar că romanul este cel mai mare în orice competiție, dar aceasta este doar opinia mea personală, bineînțeles. Este cea mai înaltă formă de artă. Mai înaltă decât poezia, mai înaltă decât nuvela. Dar, te rog, nu mă cita.

— Să zicem că noi, supraputerile literare, îl considerăm în felul acesta, domnule, declară Wicklow lingușitor.

Foarte flatat, Zapadnîi se întoarce către Barley.

— În ceea ce privește romanul, am dori să folosim propriul traducător și să încasăm în plus cinci la sută drepturi de autor pentru traducere, spuse el.

— Nicio problemă, zise Barley cu cordialitate, dar pe jumătate adormit. În momentul de față, A. & B. își poate permite din plin acest lucru.

Dar, spre surpriza lui Barley, Wicklow interveni pe un ton aspru:

— Vă rog să mă scuzați, domnule, dar aceasta înseamnă drepturi duble de autor. Nu cred că putem înghiți așa ceva și să supraviețuim. S-ar putea să fi auzit greșit spusele domnului Zapadnîi.

— Are într-un tot dreptate, spuse Barley, îndreptându-se brusc în scaun. Cum naiba să ne permitem un cinci la sută suplimentar?

Simțindu-se ca un prestidigitator care-și pregătește numărul următor, Barley scoase un dosar din servietă și împrăștiă sub razele soarelui o jumătate de duzină de exemplare ale unei broșuri din hârtie lucioasă.

— Veți găsi descrierea rețelei noastre americane la pagina 2, anunță el. Potomac Boston este partenerul nostru în acest proiect. A. & B. urmează să cumpere în exclusivitate drepturile în limba engleză pentru orice lucrare sovietică și să le cedeze pe cele pentru America de Nord editurii Potomac. Au o companie soră la Toronto, așa că putem să acoperim și Canada, așa e, Wickers?

— Da, domnule.

„Cum dracu’ a învățat Wicklow toate prostiile astea așa de

repede?” gânde Barley. Zapadnîi mai studia încă prospectul întorcând una după alta paginile groase, noi-nouțe.

— Voi ați tipărit căcatul ăsta, Barley? se interesă el foarte politicos.

— Cei de la Potomac, răspunse Barley.

— Dar Potomacul curge la o bună bucată de drum de orașul Boston, obiectă Zapadnîi, făcând caz de cunoștințele sale de geografie americană în fața celor puțini capabili de a aprecia acest lucru. Dacă nu l-au mutat de curând, el trece prin Washington. Ce atracție reciprocă poate fi între acest fluviu, mă întreb, și orașul Boston? Vorbim de o companie veche, Barley, sau de una nouă?

— Nouă în domeniu, dar veche în afaceri. Sunt comercianți, stabiliți cândva la Washington, acum la Boston. Capital mixt. Portofoliu diversificat. Producție de film, parcaje, jocuri mecanice, call-girls și cocaină. Activitățile obișnuite. Editarea de cărți este doar o ocupație secundară.

Dar, în râsul general, auzi în mintea sa vocea lui Ned: „Felicitări, Barley. Bob ți-a făcut rost de un amic bogat din Boston, doritor să se asocieze cu tine. Tot ce ai de făcut este să-i cheltuiești banii”.

Iar Bob, cu picioarele sale plate și haina de tweed, arbora un zâmbet de cumpărător.

Orele unsprezece și jumătate. Opt ore și patruzeci și cinci de minute până la „poate-că-la-opt-și-un-sfert”.

— Șoferul dorește să știe la ce trebuie să se aștepte când va întâlni regina, urlă Wicklow entuziasmat la culme peste spătarul scaunului. Îl încânta treaba asta cu adevărat. Primește bacșiș? Pune să fie executați oamenii pentru delikte minore? Cum e când trăiești într-o țară condusă de două femei aprige?

— Spune-i că este epuizant, dar că facem față, răspunse Barley căscând cu poftă.

După ce se învioră cu o gură din sticluța plată, se lăsă pe spate între perne și se trezi urmându-l pe Wicklow de-a lungul unui coridor ca de închisoare. Doar că tot ce auzea el nu erau strigătele încarcerărilor, ci țiuitul unui ceainic și clinchetul unui

abac răsunând în întuneric. O clipă mai târziu, Wicklow și Barley se aflau în birourile unei companii britanice de căi ferate, înființate în 1935. Becuri purtând urme de muște și ventilatoare electrice defuncte atârnav de pe grinzile subțiri de fier forjat.

Amazoane cu baticuri pe cap comandau o armată de mașini de scris cu litere chirilice, cât soba de mari, de pe vremea când și-a întărcat dracu' copiii. Rafturile prăfuite erau înțesate cu registre, iar de la podea până la înălțimea ferestrelor se găseau teancuri întregi de cutii de pantofi cu dosare gălbui.

— Barley! Isuse! Bun venit pe tărâmul lui Prometeu descătușat! Am aflat că ai făcut în sfârșit rost de bani. De unde? urlă un personaj între două vârste, în costum de luptă model Fidel Castro, repezindu-se la ei prin talmeș-balmeșul din încăpere. Tratăm direct, OK? Îi dăm dracului pe găozarii ăia de la VAAP?

— Iuri, ce plăcere să te revăd! Ți-l prezint pe Len Wicklow, redactorul nostru, vorbitor de limba rusă.

— Ești spion?

— Doar în timpul liber, domnule.

— Mamăă! Ce tip simpatic! Mi-amintește de fratele meu mai mic.

Ai zice că ești pe Madison Avenue. Storiuri venețiene, grafice pe pereți și fotolii. Iuri e un evreu gras și exuberant. Barley i-a adus o sticlă de Black Label și o pereche de colanți pentru noua și frumoasa lui nevastă. Aruncând capacul sticlei de whisky, Iuri insistă să le toarne câte un strop în cești de ceai. Abordează sferile înalte ale societății rusești. Vorbesc despre Bulgakov, Platonov, Ahmatova. Vor da drumul lucrărilor lui Soljenițin? Ale lui Brodski? Discută și despre o serie de scriitori contemporani britanici total lipsiți de valoare, dar care, în mod arbitrar, se bucură de favoruri oficiale și, ca atare, și de celebritate în Rusia. De unii Barley n-a auzit în viața lui, pe alții nu-i înghite. Cascade de râsete, toasturi, vești despre prieteni englezi, moarte găozarilor de la VAAP. Rusia se schimbă de la o oră la alta, știe Barley treaba asta? A văzut articolul din *Moscow News* de joia trecută despre descreierații neofasciști din Pamiat,

ultranaționalști, antisemiți și anti-oricine în afară de ei înșiși? Și ce zice despre articolul din *Ogoniok* despre Sigmund Freud? Dar despre poziția luată în *Novîi Mir* cu privire la Nabokov? Editori, machetatori, traducători se revarsă ca o avalanșă. Dar nu apare nicio Katia... Toți sunt beți, în afara celor care au refuzat să bea. Este prezentat un mare scriitor, Mișa, și poftit să ia loc pe un scaun de unde poate fi văzut de întreg auditoriul său.

— Mișa n-a făcut încă închisoare, explică Iuri celor de față, cerându-și scuze, în hohotele de râs ale tuturor. Dar, dacă are noroc, îl vor trimite înainte de a fi prea târziu, ca să poată fi și el publicat în Occident!

Vorbesc despre ultimele capodopere în domeniul romanului rus. Iuri a ales doar vreo opt titluri de pe propria listă editorială, fiecare, mai mult ca sigur, un bestseller, Barley. Publică-le și vei putea deschide un cont în Elveția pentru mine. Se caută peste tot niște pungi de plastic, înainte ca Wicklow să adune copiile la indigo ale unui număr de opt manuscrise nepublicabile, pentru că aceasta este o lume în care xeroxul sau mașina de scris electrică sunt încă interzise, ca instrumente provocatoare de răzvrătire.

Vorbesc despre teatru și despre Afghanistan.

— Ne vom întâlni în curând la Londra! exclamă Iuri, ca un jucător dement care mizează tot ce are. Ți-l trimit pe fiul meu, e-n regulă? Iar tu pe-al tău. Ascultă, facem schimb de ostatici, și în felul acesta n-o să ne bombardam unul pe altul!

Toți tac în momentul în care ia cuvântul Barley și păstrează tăcerea în fața lui Mișa, marele autor. Wicklow traduce, în timp ce Iuri și alți trei au obiecții față de traducere. Mișa are obiecții la obiecții. Începe să-l ia apa.

Cineva vrea să știe de ce Marea Britanie mai este guvernată de Partidul Conservator fascist. De ce proletariatul nu le dă acestor ticăloși un picior în fund? Barley bâiguie o explicație puțin originală despre democrație, regimul cel mai prost din toate, când nu e vorba de celelalte. Nu râde nimeni. Poate că au auzit ce a spus, poate că nu le place. După atâta whisky, e cazul să plece, cât n-au dispărut complet zâmbetele de pe față. „Cum

își pot permite englezii să predice drepturile omului, întrebă unul pe un ton îmbufnat, când ei îi aservesc pe irlandezi și pe scoțieni?” „De ce sprijiniți acel odios guvern din Africa de Sud?” urlă o blondă de nouăzeci de ani în rochie de bal. „Eu nu-l sprijin, spune Barley. Nu eu, vă asigur.”

— Ascultă, îi spune Iuri la ușă. Stai departe de nenorocitul ăla de Zapadnîi, ai înțeles? Nu spun că e KGB-ist. Doar atât, că a avut nevoie de niște prieteni ai dracului de tari ca să-l poată repune în circulație. Ești un tip cumsecade. Înțelegi ce vreau să spun?

S-au îmbrățișat de vreo mie de ori.

— Iuri, zise Barley. Bătrâna mea mamă m-a crescut în credința că toți sunteți KGB-iști.

— Și eu?

— Mai ales tu. Spunea că ești cel mai rău.

— Te iubesc. Mă auzi? Trimite-mi-l pe fiul tău. Cum îl cheamă? Unu și jumătate. Am o oră întârziere la etapa următoare, pe drumul lung și greu care îi duce la „poate-că-la-opt-și-un-sfert”.

Lambriuri întunecate, mâncare delicioasă, serviciu reverențios, atmosferă de cabană de vânătoare seniorială. Sunt așezați la o masă lungă de sub balcon, la Casa Scriitorilor, prezidată din nou de Alik Zapadnîi. Câțiva tineri scriitori promițători, trecuți de șaiszeci de ani, se apropie, ascultă și apoi pleacă ducând cu ei mărețele lor gânduri. Zapadnîi îi arată pe cei ieșiți recent din închisoare și pe cei care, spera el, le vor lua locul în curând. Birocrați literari își trag scaune la masă și își exersează engleza. Wicklow traduce, Barley strălucește, toți beau doar suc de fructe și ce a mai rămas pe fundul sticlei de Black Label. Lumea va deveni mai bună, îl asigură Barley pe Zapadnîi, ca și cum ar fi fost un expert în materie.

Fără să se gândească, îl citează pe Zinoviev. „Când se vor sfârși toate acestea? Când vor înceta oamenii să stea la coadă în fața Mormântului?” Se referea la Mausoleul lui Lenin.

De data aceasta aplauzele nu mai sunt atât de asurzitoare. La orele două, în conformitate cu noile reglementări privind consumul de alcool, chiar la momentul oportun, chelnerul

aduce o carafă cu vin, iar Zapadnîi scoate în cinstea lui Barley o sticlă de votcă cu piper din servieta lui roasă.

— Ți-a spus Iuri că aş fi KGB-ist? Întreba el îndurerat.

— Bineînţeles că nu mi-a spus, îi răspunse Barley fără să ezite o clipă.

— Nu te considera, te rog, privilegiat. O spune tuturor occidentalilor. Ca să fiu sincer, câteodată Iuri mă îngrijorează puțin. E un tip cumsecade, dar toată lumea ştie că nu face două parale ca editor, așa că te întrebi cum a reușit un evreu ca el să ocupe postul pe care îl are? Săptămâna trecută și-a botezat băiețelul Zagorsk. Cum îți explici?

— Nu e problema mea, Alik. Trăim și îi lăsăm și pe alții să trăiască. Punct. Wickers, scoate-mă de aici, îi spuse el acestuia printre dinți, încep să mă trezesc.

Pe la orele șase, după alte două întruniri în care s-a vorbit enorm, după ce a reușit în mod miraculos să refuze o jumătate de duzină de invitații pentru acea seară, Barley se afla din nou în camera sa de hotel, luptându-se cu dușul ca să-și limpezească gândurile aburite de băutură, în timp ce Wicklow, voios, îi debita în gura mare probleme editoriale prin ușă, în beneficiul microfoanelor. Din ordinul lui Ned, Wicklow trebuie să stea în preajma lui Barley până în ultima clipă, în cazul că îl apucă tracul sau își uită rolul.

CAPITOLUL 7

În acel al treilea an al Marii Reconstrucții Sovietice, Hotel Odessa nu era cine știe ce bijuterie a necizelatei industrii turistice moscovite, dar nu era nici cea mai proastă piesă a ei. Era dărăpănat și șubred, își alegea clientela pe sprânceană și servea pe ruble mai curând decât pe dolari, și îi lipseau rafinamente de genul unui bar acceptând valuta străină sau grupuri de turiști din Minnesota obosiți de călătorie, care să-și caute cu lacrimi în ochi bagajele dispărute. Era atât de prost luminat încât lămpile de alamă, negrișorii și sala de mese cu consolă aminteau mai curând de trecutul întunecat în momentul agoniei sale decât de pasărea phoenix socialistă renăscând din propria cenușă. Când ai ieșit din ascensorul ce se bălăbănea și ai înfruntat privirea încruntată a supraveghetorei de etaj, ghemuită în ghereta ei, înconjurată de cheile ruginite ale camerelor și de telefoane de pe vremea străbunicilor, ai putea să ai prea bine senzația că te-ai reîntors în cele mai sinistre instituții din tinerețea ta.

Dar Reconstrucția nu opera încă în zona vizualului; se afla strict în stadiul audio.

Cu toate acestea, pentru cei care doreau așa ceva, Hotel Odessa era însuflețit în zilele acelea și, cu puțin noroc, mai este și acum așa. Recepționerele de treabă ascund o inimă generoasă în spatele privirii lor de oțel; portarii sunt cunoscuți pentru felul în care, făcându-ți cu ochiul, îți permit să iei ascensorul fără să-ți ceară legitimația pentru a cincea oară în aceeași zi. Dacă știi cum să-l iei, responsabilul restaurantului te va conduce cu amabilitate la separeul tău, mulțumindu-se cu un zâmbet, iar seara, între șase și nouă, holul găzduiește brusc parada improvizată a celor o sută de națiuni din Imperiu. Vin să aducă un omagiu Romei birocrați eleganți din Tașkent, institutori bălai din Estonia, activiști de partid cu priviri fioroase din Turkmenia și Georgia, directori de fabrică din Kiev, ingineri navali din Arhanghelsk, ca să nu mai vorbim despre cubanezi, afghani, polonezi, români și un pluton de est-germani

de o aroganță lipsită de gust. Se scurg în puhoaiie din autobuzele de aeroport și părăsesc lumina soarelui străzii pentru a intra în semiîntunericul apăsător al holului și a-și împinge bagajele, metru cu metru, către tribună.

Barley, el însuși emisar împotriva voinței sale al unui alt imperiu, și-a luat la rândul-i locul, în acea seară, printre ei.

La început a stat jos, până când o femeie în vârstă l-a bătut pe umăr cerându-i să-i cedeze locul. Apoi a zăbovit într-un intrând de lângă ascensor, până când era să fie zidit în spatele unei metereze de valize din carton și pachete în hârtie groasă de ambalaj. În cele din urmă se adăposti lângă un stâlp central și rămase acolo, cerând scuze unuia sau altuia, urmărind cum se zbăteau înainte și înapoi ușile de sticlă, rămânând în penumbră sau ieșind în plină lumină ținând la vedere, pe piept, cu o mână, *Emma* de Jane Austen, iar cu cealaltă mână o îngrozitoare pungă de la aeroportul Heathrow.

Din fericire, Katia sosi și îl salvă.

Întâlnirea lor nu avea nimic secret, iar comportamentul lor, nimic misterios. Privirile li s-au încrucișat în clipa în care Katia era împinsă prin ușa batantă. Barley repezi brațul înainte, făcându-i semn cu Jane Austen.

— Alo, eu sunt Blair. Nemaipomenit! urlă el.

Katia dispăru și reapăru victorioasă. L-o fi auzit? Oricum zâmbea și își ridica privirea către ceruri, cu o mimică expresivă, cerându-și scuze pentru întârziere. Își trase de pe frunte o buclă neagră rebelă, iar Barley văzu inelul și verigheta menționate de Landau.

„Trebuia să fi văzut ce greu mi-a fost să plec de acolo”, spuneau gesturile ei de peste capetele celor din hol. Sau: „N-am reușit pentru nimic în lume să găsesc un taxi.”

„Nu face nimic”, îi răspunse tot prin semne Barley. Prefăcându-se că nu îl vede, se scotocea mânioasă în geantă, în căutarea documentului de identitate, pentru a-l arăta băiatului în civil, care în acea seară avea misiunea plăcută să controleze toate femeile atrăgătoare ce intrau în hotel. Arată o legitimație roșie, despre care Barley bănuie că era eliberată de Uniunea Scriitorilor.

Atenția lui Barley fu distrasă în timp ce încerca într-o franceză aproximativă să-i explice unui palestinian înalt că nu, îi părea rău, nu era membru al Mișcării pentru Pace, că din păcate nu era nici director al hotelului și că se îndoia că ar exista vreunul.

Wicklow, care observase scena de la jumătatea scării, va raporta mai târziu că nu văzuse în viața lui o întâlnire „la vedere” mai reușită.

Ca actori, Barley și Katia erau costumați pentru piese diferite: Katia parcă era o eroină de tragedie, în rochia ei albastră, cu gulere de dantelă, care-i stârnise imaginația lui Landau; iar Barley parcă juca într-un vodevil englezesc în costumul în dungi al lui taică-său, cu mânecile prea scurte și cu o pereche de ghete de piele roase de la Ducker din Oxford, pe care doar un colecționar de vechituri le-ar mai fi considerat splendide.

Primul contact a fost surprinzător pentru amândoi. La urma urmei erau încă doi străini, mai apropiați de forțele care îi aduseseră aici, decât unul de altul. Înfrânându-și impulsul de a-i da un pupic oficial pe obraz, Barley se trezi că-i privește uimit ochii, sumbri și în același timp luminoși, umbriți de niște gene atât de lungi și atât de dese, că se întreba dacă nu erau cumva false.

Întrucât Barley afișa acea expresie ridicolă, de nedefinit, ce pune stăpânire pe unii englezi în prezența femeilor frumoase, Katia bănuie că prima ei impresie, atunci când vorbiseră la telefon, fusese corectă și că era într-adevăr arogant.

Stăteau în picioare destul de aproape ca să-și simtă căldura trupurilor și ca Barley să-i adulmece parfumul machiajului. În jurul lor, conversațiile continuau să se ducă în multiplele limbi ale acestui Turn Babei.

— Sunteți domnul Barley? îi spuse ea cu răsuflarea tăiată, punându-i o mână pe braț, în felul ei anume de a atinge oamenii, de parcă ar fi dorit să se asigure că erau reali.

— Da, în persoană, bună, grozav, dumneata ești Katia Orlova, prietena lui Niki. Te-ai descurcat minunat, o sincronizare perfectă. Ce mai faci?

„Fotografiile nu mint, dar nici nu spun adevărul, gândi el, urmărindu-i pieptul cum se ridică și coboară în ritmul respirației. Ele nu prind aura unei femei care pare că tocmai a fost martora unui miracol și te-a ales pe tine să fii primul căruia să-i spună ce a văzut.”

Mulțimea agitată din hol îl readuse la realitate. Oricât de mult i-ar fi unit același scop, două persoane nu ar fi putut supraviețui prea mult timp schimbând amabilități în mijlocul acestei harababuri.

— Știi ceva, spuse el, ca și cum i-ar fi venit pe loc o idee măreață. Ce-ai zice de o prăjitură? Niki a insistat să mă port cu deosebită grijă cu dumneata. După cum mi-a spus, v-ați întâlnit la târgul acela. Ce tip grozav! Are o inimă de aur, continuă el vesel, conducând-o către scară, la piciorul căreia era prinsă o plăcuță pe care scria: Bufet. Un om ales, dar și o pacoste, desigur. Dar cine nu este?!

— O, domnul Landau este un om foarte amabil, spuse ea, vorbind, ca și Barley, foarte mult, pentru urechile unui auditoriu neidentificat, fiind totuși foarte convingătoare.

— Te poți bizui întotdeauna pe el, confirmă Barley, în timp ce ajungeau la primul etaj. Dintr-un motiv oarecare, Barley își pierdu răsuflarea. Cere-i lui Niki să facă orice și o va face. În felul lui, bineînțeles. Dar o face, fără să pună întrebări. Am spus întotdeauna că ăsta e modul în care recunoști un prieten adevărat, nu-i așa?

— Din punctul meu de vedere, fără discreție nu poate exista prietenie, replică ea, de parcă ar fi citat dintr-o carte de sfaturi pentru căsătorie. Adevărata prietenie trebuie să se bazeze pe încredere reciprocă.

Aprobând călduros un adevăr atât de profund, lui Barley nu-i scăpă, totuși, o oarecare similitudine cu cadența aforismelor lui Goethe.

Într-un perimetru delimitat de draperii se găsea o tejghea lungă de vreo zece metri, pe care trona un singur platou cu fursecuri. În spatele acesteia, trei femei corpolente, în halate albe și cu bonete de plastic transparente făceau de gardă în jurul unui samovar enorm, bun pentru un întreg regiment,

certându-se între ele.

— În felul lui, bătrânul Niki știe să aprecieze o carte, remarcă Barley, lărgind subiectul în timp ce se așezau la coadă în fața unei bariere de frânghie. *Bête intellectuelle*, cum ar spune francezii. Ceai, vă rog, doamnelor. Minunat.

Femeile continuau să se ocărase între ele. Katia le privea cu un chip lipsit de expresie. Pe nepusă masă, spre uimirea lui Barley, își scoase legitimația roșie, mârâind – acesta este cuvântul – ceea ce o făcu pe una dintre ele să-și părăsească tovarășele atâta cât să poată smulge două cești de pe o poliță și să le trântască cu răutate pe două farfurioare, ca și cum ar fi încărcat o pușcă veche. Turbată în continuare, umplu un ceainic imens. Luând cu o mână furioasă o cutie modernă de chibrituri, aprinse un ochi de aragaz, trântind ceainicul înainte de a se reîntoarce la tovarășele ei.

— Dorești un fursec? întreba Barley. Niște pate de ficat?

— Nu, mulțumesc. Am mâncat o prăjitură la recepție.

— Dumnezeu! Era bună?

— Nu cine știe ce.

— Ungurii au fost simpatici?

— Discursurile mi s-au părut neinteresante, ba chiar banale. Dar de vină sunt ai noștri, sovieticii. Nu suntem destul de relaxați cu străinii, chiar dacă vin din țările socialiste.

O clipă, niciunul, nici altul n-au mai știut ce să spună. Barley își amintea o fată pe care o cunoscuse la universitate, fiica unui general, cu un ten ca petalele de trandafir, care trăia doar pentru drepturile animalelor, până când s-a măritat în grabă cu un rândaș din parcul de vânătoare. Katia fixă cu o privire posomorâtă celălalt capăt al încăperii, unde se aliniau vreo douăsprezece mese înalte, fără scaune. La una dintre ele, Leonard Wicklow schimba glume cu un individ de vârsta lui. La altă masă, un Rittmeister bătrân, în cizme de călărie, sorbea o limonadă cu o fată în blugi, gesticulând din brațe ca pentru a descrie imensitatea pământurilor sale pierdute.

— Nu înțeleg de ce nu te-am invitat la cină, spuse Barley. Îi întâlni ochii și avu senzația că se scufundă în ei. Dar știi cum e, omul nu vrea să fie prea băgăcios când nu e sigur de reușită.

— Nu se cădea, răspunse ea, încruntându-se.

Ceainicul începu să bolborosească. Vajnicele luptătoare de la bufet stăteau cu spatele la el.

— E întotdeauna atât de greu să comunici prin telefon, nu crezi? spuse Barley, de dragul conversației. Parcă ai vorbi unei flori de plastic, nu unei fețe omenești. Personal, urăsc chestia asta afurisită, tu nu?

— Poftim? Ce să urăsc?

— Telefonul. Să vorbești de la distanță.

Ceainicul începu să scuipă în foc.

— Îți faci cele mai tâmpite idei despre oameni când nu-i poți vedea.

„Sari, își spuse el. Acum.”

— Îi spuneam același lucru mai zilele trecute unuia dintre prietenii mei, editor și el, continuă Barley, pe același ton voios, de conversație. Discutam despre un nou roman pe care mi-l trimisese cineva. I l-am arătat, strict confidențial și a fost absolut răvășit. Spunea că este cel mai bun lucru pe care-l văzuse de ani de zile. O bombă! Katia se uită în ochii lui, cu o privire înfricoșător de directă. Ciudat, nu avem nicio fotografie a autorului, continuă el, nepăsător. Nici măcar nu cunosc numele individului. Ca să nu mai vorbim că nu știu de unde își culege informațiile, unde a învățat meseria și așa mai departe. Înțelegi ce vreau să spun? Este ca și cum ai auzi niște acorduri muzicale și nu știi dacă e Brahms sau Cole Porter.

Se încruntase. Își supsese buzele și părea să le umezească în gură.

— Nu consider că astfel de detalii sunt pertinente atunci când este vorba de un artist. Unii scriitori nu pot lucra decât în umbră. Talentul rămâne talent. Nu are nevoie de explicații.

— Nu aveam în vedere atât explicațiile, înțelegi, cât mai ales autenticitatea, se corectă Barley. O dâră de puf urmă linia pomeților ei, dar, spre deosebire de păr, era auriu. În sfârșit, te pricepi la editare. Dacă un tip a scris un roman despre triburile de pe colinele Birmaniei de Nord, de pildă, ești îndreptățit să te întrebi dacă a fost vreodată mai la sud de Minsk. Mai ales când este vorba despre un roman cu adevărat important, așa cum

este acesta. Un potențial bestseller internațional, după părerea amicului meu. Într-un caz ca acesta, cred că ai dreptul să insiști ca scriitorul să se arate la față și să-și certifice calificarea.

Mai curajoasă decât celelalte, cea mai în vârstă dintre cele trei femei turnă apă clocotită în samovar. A doua descuia casa de bani a regimentului. Cea de a treia pune cu lingurița porții de ceai pe un cântar de mână. Căutându-se prin buzunare, Barley scoase o hârtie de trei ruble. La vederea ei, femeia de la casă izbucni într-o tiradă disperată.

— Presupun că vrea schimbat, spuse Barley prostește. Nu vrem cu toții schimbarea?

Apoi o văzu pe Katia punându-i treizeci de copeici pe tejghea și observă că făcea gropițe în obraji când zâmbea. Barley luă cărțile și sacoșa, iar ea îl urmă cu ceștile pe o tavă. Când ajunseră la masă, i se adresă cu aer sfidător:

— Dacă un autor este obligat să dovedească neapărat că spune adevărul, rosti Katia, același lucru este valabil și pentru editorul său.

— O, eu sunt pentru onestitate de toate părțile. Cu cât mai mulți oameni își etalează cărțile pe masă, cu atât mai bine pentru toți.

— Am informații că autorul s-a inspirat dintr-un poet rus.

— Pecerin, replică Barley. M-am documentat. Născut în 1807, la Dimerka, în apropiere de Kiev.

O observă. Privea în jos, cu gura apropiată de buza ceștii, și, cu toate că îl preocupau o mulțime de alte subiecte, Barley văzu că urechea ei dreaptă, neacoperită de păr, devenise transparentă în lumina serii care se filtra prin fereastră.

— Autorul s-a inspirat și din opiniile unui englez cu privire la pacea lumii, spuse ea cu deosebită severitate.

— Crezi că ar dori să-l mai întâlnească pe acel englez?

— Asta se poate afla. Nu se știe.

— Englezul ar dori să se întâlnească cu el, spuse Barley. Au nemaipomenit de multe lucruri să-și spună. Unde locuiești?

— Cu copiii mei.

— Și unde sunt copiii tăi?

Urmă o pauză, în care Barley avu din nou senzația

stânjenitoare că încălcase cine știe ce reguli morale necunoscute lui.

— Locuim în apropierea stației de metrou Aeroport. Nu mai este niciun aeroport acum acolo. Sunt doar blocuri. Cât stați la Moscova, dacă nu vă supărați, domnule Barley?

— O săptămână. Apartamentul în care locuiești are cumva o adresă?

— Nu se cade. Veți rămâne tot timpul la Hotel Odessa?

— Da, doar dacă nu mă dau afară. Cu ce se ocupă soțul tău?

— N-are importanță.

— Lucrează în domeniul editorial?

— Nu.

— E scriitor?

— Nu.

— Atunci ce e? Compozitor? Grănicer? Bucătar? Cum reușește să-ți asigure modul de viață cu care ești obișnuită?

O făcu din nou să râdă, ceea ce păru să-i facă tot atâta plăcere ca și lui.

— Era directorul unui combinat de prelucrare a lemnului, spuse ea.

— Și acum ce conduce?

— Uzina lui produce case prefabricate pentru zonele rurale. Suntem divorțați, ca toată lumea la Moscova.

— Ce sunt copiii? Băieți? Fete? Câți ani au?

Întrebarea puse capăt râsului. O clipă, Barley crezu că-i va întoarce spatele și va pleca. Își ridică brusc capul, iar figura i se crispa; ochii îi ardeau de furie.

— Am un băiețel și o fetiță. Sunt gemeni, au opt ani. Nu are nicio importanță.

— Vorbești foarte frumos englezește. Mai bine ca mine. O engleză pură ca apa de izvor.

— Mulțumesc! Am un dar din naștere pentru limbi străine.

— E mai mult decât atât. Este divin. Ca și cum engleza s-ar fi oprit la Jane Austen. Unde ai învățat-o?

— La Leningrad. Am urmat școala acolo. Engleza este pasiunea mea.

— Unde ai făcut universitatea?

— Tot la Leningrad.
— Când ai venit la Moscova?
— Când m-am măritat.
— Cum v-ați întâlnit?
— Soțul meu și cu mine ne cunoșteam din copilărie. Când eram la școală mergeam în tabere de vară împreună.

— Prindeați pește?
— Și iepuri, spuse ea. Zâmbetul îi reveni pe față, luminând întreaga încăpere. Volodea e din Siberia. Știa cum să doarmă în zăpadă, cum să jupoaie un iepure și să prindă pește la copcă. Cât am fost măritată cu el, nu prea m-am ocupat de valorile intelectuale. Credeam că pentru un bărbat cel mai important lucru este să știe să jupoaie un iepure.

— Ceea ce mă întrebam cu adevărat este cum l-ai cunoscut pe autor, explică Barley.

O urmări cum se lupta cu nehotărârea, observând cât de ușor reflectau ochii ei schimbările de stare emoțională. Se apropia, se îndepărta. Până când o pierdu complet. Se aplecă sub nivelul mesei, își aruncă părul desfăcut spre spate și își ridică geanta.

— Mulțumește-i din partea mea domnului Landau pentru cărți și pentru ceai, spuse ea. Îi voi mulțumi personal, data viitoare, când vine la Moscova.

— Nu pleca! Te rog! Am nevoie de sfatul tău. Coborî glasul, devenind brusc foarte serios. Am nevoie de instrucțiunile tale ca să știu ce să fac cu manuscrisul acela delirant. Nu mă pot descurca de unul singur. Cine l-a scris? Cine este Goethe?

— Din păcate, trebuie să mă reîntorc la copiii mei.

— N-are nimeni grijă de ei?

— Bineînțeles că da.

— Dă un telefon. Spune că vei întârzia. Spune că ai întâlnit un bărbat fascinant care vrea să vorbească cu tine despre literatură întreaga noapte. De-abia ne-am cunoscut. Am nevoie de timp. Am tone de întrebări să-ți pun.

Adunându-și volumele din Jane Austen, o porni către ușă. Ca un vânzător încăpățânat, Barley mergea poticnindu-se alături de ea.

— Te rog, spuse el. Ascultă. Sunt un editor englez amărât

care are zeci de mii de lucruri fantastic de importante de discutat cu o rusoaică frumoasă. Nu mușc, nu mint. Ia, te rog, masa cu mine.

— Nu se cade.

— În altă seară se va putea? Ce să fac? Să ard tămâie? Să pun o lumânare în fereastră? Pentru tine am venit aici. Ajută-mă ca să te pot ajuta.

Ruga lui o zăpăci.

— Îmi poți da numărul tău de telefon de acasă? insistă el.

— Nu se cade, murmură ea.

Coborau scara largă. Privind către marea de capete, Barley îi zări pe Wicklow și pe prietenul acestuia. O apucă pe Katia de braț, nu cu violență, dar destul de ferm pentru a o face să se oprească.

— Când? spuse el.

O mai ținea încă de braț, la nivelul bicepsului, chiar deasupra încheieturii cotului, acolo unde brațul este mai ferm și mai rotund.

— Poate te sun în seara asta, târziu, replică ea, cedând în sfârșit.

— Nu „poate”.

— Te voi suna.

Rămânând pe scară, o urmări apropiindu-se de mulțime, apoi trăgând aer în piept, înainte de a-și depărta brațele și a-și croi drum către ieșire. Asuda. Simțea ca un fel de șal umed atârându-i pe umeri și pe spate. Îi venea să bea ceva. Dar mai presus de orice dorea să scape de harnașamentul cu microfoane. Să-l spargă în bucățele, să le calce în picioare și să i le trimită recomandat și personal lui Ned Wicklow, cu nasul lui coroiat. Urca treptele patru câte patru spre el. Rânjind ca un hoț și povestind niște aiureli despre o biografie sovietică a lui Bernard Shaw.

Katia umbla repede, căutând un taxi, deși avea nevoie să-și dezmoștească picioarele. Se adunaseră nori și nu erau stele pe cer, nu se vedeau decât străzile largi și luminile de pe Petrovka. Voia să se distanțeze de el și de ea însăși. O panică generală nu

de teamă, ci de o puternică aversiune care amenința să o cuprindă. Barley n-ar fi trebuit să menționeze gemenii. Nu avea dreptul să dărâme pereții de hârtie dintre o viață și alta. Nu trebuia să o sâcăie cu întrebări birocratice. Avusese încredere în el. De ce el nu avea încredere în ea?

Dădu colțul unei străzi și-și continuă drumul pe jos. Este tipul clasic de imperialist, ipocrit, insistent și suspicios. Un taxi trecu pe lângă ea fără să-i dea atenție. Un al doilea încetini, atât cât să audă la ce adresă voia să ajungă, apoi plecă în viteză, sperând să facă o cursă mai bănoasă, de pildă să ducă curve, să transporte mobilă, să livreze legume, carne și votcă pentru piața neagră, să agate turiști. Începuse să plouă, cu stropi mari, care-ți cădeau drept în cap.

„Umorul lui deplasat, întrebările sale, atât de impertinente. Nu mă mai apropii de el niciodată.” Ar fi trebuit să ia metroul, dar avea oroare de claustrare. Atrăgător, firește, așa cum sunt mulți dintre englezi. Acea stângăcie încântătoare. Era plin de spirit și, fără îndoială, sensibil. Nu se așteptase să se apropie atât de mult de ea. Sau, poate, ea a fost cea care s-a apropiat prea mult de el.

Continuă să meargă, încercând să-și vină în fire. Căuta un taxi. Ploua din ce în ce mai tare. Scoase din poșetă o umbrelă pliantă și o deschise. Est-germană, primită în dar de la un iubit de scurtă durată, de care nu fusese prea mândră. Ajungând la o intersecție, se pregătea să traverseze, când un ins într-o Ladă albastră opri lângă ea, cu toate că nu-i făcuse semn.

— Cum merge treaba, surioară?

Taximetrist, piețar? Se aruncă în mașină și-i dădu șoferului adresa. Acesta începu să se tocmească. Ploaia răpăia pe capota mașinii.

— E urgent, spuse ea, întinzându-i două hârtii a câte trei ruble. E urgent, repetă ea și-și privi ceasul, întrebându-se în același timp dacă toți cei care se grăbeau să meargă la spital se uitau la ceas.

Tânărul părea că ține cu ea. Conducea și vorbea cu o viteză nebună, în timp ce ploaia intra prin geamul lăsat. Mama lui din Novgorod a leșinat culegând mere pe o scară și s-a trezit cu

amândouă picioarele în ghips, spunea el. Șiroaie de ploaie se scurgeau pe parbriz. Nu oprișe să-și pună ștergătoarele.

— Cum se simte acum? întrebă Katia, legându-și o basma pe cap. „O femeie grăbită să ajungă la spital nu întreține o conversație despre necazurile altora”, gândi ea.

Tânărul opri mașina. Katia zări porțile. Cerul se înseninase, noaptea era caldă și înmiresmată. Femeia se întreabă dacă plouase cu adevărat.

— Ține-i, spuse tânărul, întinzându-i hârtiile de trei ruble. Data viitoare, e bine? Cum te cheamă? Îți plac fructele proaspete, cafeaua, votca?

— Ia-i pe toți, spuse ea respingând banii.

Porțile erau deschise, ducând la un complex ce putea fi un imobil de birouri cu câteva ferestre slab luminate. Câteva trepte de piatră, pe jumătate pline de noroi și de moloz, conduceau spre o pasarelă construită deasupra unei rampe de acces. Privind în jos, Katia văzu ambulanțele parcate, cu girofarurile lor albastre rotindu-se alene. Șoferii și infirmierii stăteau în grup și fumau. La picioarele lor se afla o femeie întinsă pe o brancardă. Avea fața zdrobită, întoarsă într-o parte, ca și cum ar fi încercat să evite o a doua lovitură.

„A avut grijă de mine”, își zise ea, gândindu-se pentru o clipă din nou la Barley.

Se apropie în grabă de imobilul cenușiu care se ridica în fața ei. „O clinică proiectată de Dante și construită de Franz Kafka, își aminti ea. Angajații se duc acolo ca să fure medicamente pe care le vând apoi pe piața neagră. Medicii fac tot felul de alte lucruri pe sub mână pentru a-și hrăni familiile, își aminti ea. Un spital rezervat celor mai amărâți din imperiul nostru, pentru proletariatul fără noroc, care nu se bucura nici de influență și nici de legăturile puținilor privilegiați.” Vocea din capul ei avea ritmul pașilor pe care-i făcea când a intrat sigură de sine prin ușile duble. O femeie se răsti la ea, iar Katia, în loc să-i arate legitimația, îi dădu o rublă. Holul răsună ca o piscină. În spatele unei tejghele de marmură erau câteva femei, care nu dădeau atenție nimănui în afară de propriile persoane. Un bătrân în uniformă albastră moțâia pe un scaun, cu ochii deschiși, în fața

unui televizor ce nu mai funcționa de mult. Trecu pe lângă el și se angajă pe un coridor pe care erau aliniate pături cu bolnavi. Ultima oară când fusese nu erau pături pe coridor. Probabil că le scosese din salon pentru a-i face loc cuiva important. Un intern epuizat îi făcea o transfuzie unei bătrâne, ajutat de o infirmieră purtând blugi și un halat descheiat. Nimeni nu gemea, nimeni nu se plângea. Nimeni nu întreba de ce trebuie să moară pe un coridor. Pe o ușă era o plăcuță indicatoare pe care se distingeau primele litere ale cuvântului „Urgență”. Se îndreptă într-acolo. „Prefă-te că ești de-ai casei”, o sfătuisese el prima oară. Atunci a mers. A mers și acum.

Sala de așteptare era o fostă sală de cursuri, luminată cu o veioză mică. Pe o estradă, o infirmieră șefă cu chip de madonă stătea în fața unei cozi de pacienți, tot atât de lungă, ca o armată în retragere. În acest amfiteatru, nefericiții acestui pământ gemeau și murmurau în penumbră, își consolau copiii. Pe bănci erau întinși oameni cu răni pansate ca vai de lume. Bețivi se rezemau de pereți și înjurau. Aerul puțea a antiseptic, a băutură și a sânge uscat.

Avea zece minute de așteptat. Se trezi din nou că mintea îi zboară la Barley. Privirea lui deschisă și familiară, aerul său pe cât de curajos, pe atât de lipsit de speranță. De ce nu i-oi fi dat numărul meu de telefon? Mâna lui pe brațul meu, ca și cum ar fi fost dintotdeauna acolo. „Pentru tine am venit.” Zări o bancă ruptă lângă ușa din fund, pe care scria „Toaletă”, și se așeză, privind în jurul ei. „Poți muri acolo și nimeni n-o să întrebe cum te cheamă, îi spusese el. Acolo este ușa și în spate este vestiarul, repetă ea. Apoi sunt toaletele. Telefonul este în vestiar, dar nu e folosit niciodată, întrucât nimeni nu știe că este acolo. În mod normal, nu poți chema spitalul pe linia directă, dar acest aparat a fost instalat pentru un medic, un mare ștab, care voia să fie în contact cu amanta lui și cu clientela sa particulară. Până în ziua în care a fost deportat. Cine știe ce idiot a instalat telefonul ascuns, în spatele unui stâlp. Și așa a rămas de atunci.”

„De unde știi tu locurile acestea? îl întrebase ea. Această intrare, această aripă, acest telefon, stai jos și așteaptă... Cum le

știi tu?”

„Umblu”, îi răspunsese el. Și-l imaginează cutreierând străzile Moscovei, fără somn, fără mâncare sau fără ea. „Sunt Nejidovul Rătăcitor, îi spusese el. Umblu pentru a ține companie spiritului meu, beau ca să mă ascund de el. Când umblu, ești lângă mine; îți pot vedea fața la nivelul umărului meu.”

„Va umbla până va cădea lat, se gândi Katia. Iar eu îl voi urma.”

Pe banca de lângă ea, o țărăncă purtând o basma de culoarea sofranului începuse să se roage în ucraineană. Ținea în mâini o iconiță; își plecase capul deasupra ei, din ce în ce mai jos, până când fruntea ei se lovi de rama de metal. Ochii i se luminară și, când îi închise, Katia văzu cum i se preling lacrimi dintre pleoape. „Nu mai e mult și o să arăt ca tine”, se gândi ea.

Își aminti cum îi povestise cândva vizita lui la o morgă din Siberia, o fabrică pentru morți situată într-unul din orașele fantomă în care lucra. Cadavrele, bărbați și femei, claie peste grămadă, alunecau de-a lungul unui plan înclinat, de unde aterizau pe un carusel, unde erau trecute sub un jet de apă. Li se puneau etichete și li se luau bijuteriile de aur de către bătrânele noptii. „Moartea este un secret ca oricare altul, îi spusese el. Iar secretul este ceva care se împărtășește doar câte unei persoane.”

„De ce încerci tu întotdeauna să mă înveți sensul morții?” îl întrebase ea făcându-i-se greață. „Pentru că tu m-ai învățat sensul vieții”, îi replicase el.

„Acest telefon este cel mai sigur din toată Rusia, îi spusese el. Chiar și nebunilor de la Securitate nu le-ar trece prin cap să pună sub ascultare un telefon nefolosit de la un spital de urgență.”

Își aminti de ultima lor întâlnire la Moscova, în miez de iarnă. El luase un personal de la o gară uitată, dintr-un loc fără nume, de niciunde. Nu cumpărase bilet. Călătorise pe blat, împingându-i zece ruble conductorului, ca oricine altcineva. „Galantele noastre organe competente s-au îmburghezit atât de mult în zilele noastre, că nu mai știu să se amestece printre muncitori”, îi spusese el și-l imaginează un orfan amărât, cu

lenjerie groasă pe sub haine, lungit în semiîntuneric pe plasa pentru bagaje, ascultând tusea fumătorilor și bombănitul bețivilor, sufocat de miasmele umane și de scurgerile caloriferelor, gândindu-se la lucrurile îngrozitoare pe care le știa și despre care nu vorbea niciodată. „Ce iad trebuie să fie, se gândi ea, să fii chinuit de propriile creații. Să știi că binele absolut pe care-l poți face în cariera ta reprezintă răul absolut pentru umanitate.”

Se revăzu așteptându-l, în gara Kazan, adăpostită sub sinistra lumină de neon printre alte mii de oameni roși de așteptare. Trenul are întârziere, este anulat, a deraiat Așa se zvonea. A nins mult pe tot drumul până la Moscova. Trenul sosește, n-a plecat deloc, nu trebuia să-mi fi dat atâta silință să spun așa de multe minciuni. Personalul gării turnase formol în closete și toată gara puțea. Purta căciula de blană a lui Volodea, pentru că îi acoperea mai bine fața. Fularul de mohair îi acoperea bărbia, iar haina de blană de miel, restul corpului. Nu dorise niciodată pe cineva atât de mult. Pe sub blană se simțea devorată de foame și de înflăcărare.

Când se dădu jos din tren și se apropie de ea prin mocirlă, Katia își simți trupul înțepenit și stânjenit ca al unui băiețandru. În picioare, lângă el, în metroul înțesat, era gata să urle în mijlocul mulțimii tăcute când s-a apropiat și mai tare de ea. Împrumutase apartamentul Alexandrei. Aceasta plecase în Ucraina împreună cu soțul ei. Descuie ușa de la intrare și-l lăsa să treacă înainte. Părea uneori să nu știe unde se află, cu toate planurile pe care le făcuse pentru el, sau să nu-i pese. Îi era teamă câteodată să-l atingă, atât era de fragil, dar nu astăzi. Astăzi fugise către el, îl strânsese cu toată forța, trăgându-l spre ea stângace și brutal, pedepsindu-l pentru lunile și nopțile de dor nestins.

Dar el? O luase în brațe așa cum obișnuia tatăl ei s-o facă, ținându-și bustul departe de ea și umerii țepeni. Când se desprinsese de el știa că trecuse vremea când bărbatul putea să-și îngroape neliniștile în trupul ei de femeie.

„Tu ești singura mea religie, îi murmură el sărutându-i fruntea cu buzele lipite. Ascultă-mă, Katia, îți voi povesti ceea

ce am hotărât să fac.”

Țăranca se lăsase în genunchi și-și lipea cu dragoste icoana când de inimă, când de buze. Katia a fost nevoită să pășească peste ea pentru a ajunge pe culoar. Un tânăr palid, în geacă de piele, se așezase la capătul băncii. Avea unul din brațe băgat în cămașă, așa că presupuse că avea încheietura mâinii ruptă. Capu-i atârna în jos, iar când se strecură pe lângă el observă că avea și nasul rupt, dar vindecat.

Intrândul era cufundat în întuneric. Din plafon atârna inutil un bec spart. O tejghea lungă din lemn masiv îi bloca drumul către vestiar. Încercă să ridice tăblia, dar era prea grea, așa că se ciuci și trecu pe sub ea. Stătea în picioare între cuiere goale, umerașe și pălării uitate. Stâlpul se afla la un metru de ea. La lumina unei uși batante văzu o pancartă scrisă de mână: ACEST APARAT NU DĂ RESTUL. Telefonul era la locul lui obișnuit, de partea cealaltă, dar de abia putea să-l zărească în întuneric, chiar atunci când s-a aflat lângă el.

Se uită fix la aparat, dorind să sune. Îi trecuse panica. Era puternică din nou. „Unde ești? se întrebă ea. La unul din numerele tale poștale, unul dintre punctulețele tale de pe hartă? În Kazahstan? Pe Volga mijlocie? În Urali?” Știa că fusese în toate aceste locuri. Erau vremuri când putea să spună după tenul lui dacă lucrase în aer liber sau nu. Uneori părea că lucrase luni de zile în subteran. „Unde te afli tu, cu înfricoșătoarea ta culpabilitate? se întrebă ea. Unde ești tu, tu și teribila ta hotărâre? Într-un loc întunecat ca acesta? Într-un oficiu telegrafic al unui orașel deschis douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru?” Și-l imaginează arestat, așa cum îl visa câteodată. Într-o cabană albă, palid, legat de un cal de lemn, nereacționând aproape deloc, în timp ce ei continuau să-l bată. Telefonul sună. Ridică receptorul și auzi o voce neutră.

— Alo, Piotr la telefon, spuse el, folosind codul de protecție reciprocă. (...Dacă am căzut în mâinile lor și mă forțează să te chem, le voi spune un alt nume, ca să te pot ascunde.)

— Bună, eu sunt, Alina, răspunse ea uimită că e în stare să vorbească. După aceea nu-i mai păsa. Era în viață. Nu fusese arestat. Nu-l băteau. Nu-l legaseră de un cal de lemn. Simțea că-

i era lene, că era plictisită. Trăia, îi vorbea. Fapte, nu emoții, la început o voce îndepărtată, apoi numai pe jumătate familiară. Înainte și înapoi, doar fapte. Fă asta. A spus asta. I-am spus asta. Spune-i că-i mulțumesc c-a venit la Moscova. Spune-i să se poarte ca un om rezonabil. Eu sunt bine. Tu ce faci?

Puse telefonul în furcă, prea slăbită să mai vorbească. Se întoarse în sala de cursuri și se așeză pe o bancă, precum toți ceilalți, să-i vină sufletul la loc, știind că nimănui nu-i va păsa.

Tânărul în geacă de piele era tot lungit pe bancă. Îi văzu nasul îndoit, impecabil, dar într-o parte. Și-l reaminti pe Barley, recunoscătoare că exista.

Era lungit în cămașă pe pat. Camera sa, o cutie fără aer, amenajată într-o despărțitură a ceea ce fusese pe vremuri un dormitor uriaș, în care răsună obișnuitul cor al apei ce se aude în fiecare hotel rusesc: gâjăitul robinetelor, picuratul bazinului din cămăruța de baie, bolboroseala enormului radiator negru, mârâitul frigiderului, ori de câte ori se repezea într-un nou ciclu de convulsii. Barley sorbea un whisky, din paharul de la baie, încercând să citească la lumina slabă a veiozei. Telefonul era lângă cotul său, iar lângă acesta, agenda pentru mesaje și idei geniale. „Telefoanele pot fi vii, chiar dacă receptoarele sunt sau nu puse în furcă”, îl prevenise Ned. „Nu, acesta nu e, gândi Barley. Nu, acesta este mort și îngropat până va suna ea.” Citea o carte minunată a lui Marquez, dar literele îi zgâriau ochii ca o sârmă ghimpată. Era nevoit să se oprească și s-o ia de la capăt.

Auzi zgomotul unei mașini trecând pe stradă, apoi al unui pieton și, în fine, al ploii, care lovea în ferestre ca alicele. Fără un țipăt, fără un hohot de râs sau un strigăt de furie, Moscova se reintegrase în imensitatea deșertului nocturn.

Își aminti ochii ei. „Ce-o fi văzut la mine? O relicvă, își răspunse el, îmbrăcată în costumul tatălui meu. Un actor de mâna a șasea, ascuns în spatele propriului rol, iar sub machiaj, un nimic. Caută în mine o convingere profundă și a văzut în schimb falimentul moral al englezilor din clasa mea și din timpul meu. Caută o speranță de viitor și a găsit vestigiile unei istorii încheiate. Caută o relație umană și n-a găsit decât

eticheta «rezervat». O singură privire și a fugit.

Rezervat pentru cine? Pentru ce mare zi, pentru ce pasiune m-am rezervat?”

Încercă să-și imagineze trupul ei de femeie. Cu un chip ca al ei, cui îi mai trebuie un trup?

Bău o gură. Ea e curajul. Ea e necazul. Bău din nou.

„Katia, dacă asta ești tu, îți sunt rezervat.

Dacă.”

Se întrebă ce altceva trebuia să mai știe despre ea. Nimic în afară de adevăr. Fusesse o epocă, de mult uitată, când luase frumusețea drept inteligență, însă Katia era evident atât de inteligentă că de data aceasta nu exista riscul de a confunda cele două calități. A mai fost o altă epocă, Dumnezeu să-l ierte, când luase frumusețea drept virtute. Însă Katia emana atâta virtute, încât, dacă și-ar fi băgat capul pe ușă în acest moment și i-ar fi spus că tocmai și-a omorât copiii, el ar găsi pe loc șase-sapte modalități de a-i dovedi că nu putea fi învinovățită.

Dacă.

Mai luă o gură de scotch și-și aminti dintr-odată de Andy.

Andy Macready, trompetistul, lungit pe un pat de spital, decapitat. Tiroida, îi spusese nevastă-sa vag lui Barley. Când i-au descoperit boala, Andy refuzase operația. Preferase să încerce să treacă înot Styxul și să nu se mai întoarcă, spusese el. Așa că se îmbătaseră împreună și plănuiseră o călătorie la Capri, o ultimă masă copioasă, un butoi de vin roșu și un înot lung către neant în apele murdare ale Mării Mediterane. Dar când tiroida a început să-l chinuie cu adevărat, Andy a descoperit că preferă viața, morții, așa că votă pentru operație. Ca urmare, îi tăiară capul, tot gâtulejul în afară de vertebre, și îl ținură în viață prin tuburi. Andy trăia fără rațiunea de a trăi, fără rațiunea de a muri, înjurând că nu înotase la timp, încercând să găsească un sens eului său pe care moartea nu voia să i-l ia.

„Sun-o pe nevasta lui Andy, își spuse Barley. Întreab-o ce mai face soțul ei.” Aruncă o privire către ceas, calculând ce oră era în lumea reală sau ireală a doamnei Macready. Întinse mâna către receptor, dar nu-l ridică, gândindu-se c-ar putea să sune.

Se gândi la fiica sa, Anthea. Draga lui Ant.

Se gândi la fiul său Hal, care lucra în City. „Îmi pare rău că ți-am stricat viața, Hal, dar mai ai timp s-o îndrepti.”

Se gândi la apartamentul său din Lisabona și la fata care plânsese cu lacrimi amare, și se întrebă cutremurându-se ce s-o fi întâmplat cu ea.

Se gândi la celelalte femei ale sale, dar sentimentul lui de culpabilitate nu era atât de puternic ca de obicei, ceea ce-l uimi. Se gândi la Katia din nou și-și dădu seama că nu încetase să se gândească la ea.

Ciocănea cineva la ușă.

„E ea, a venit la mine, goală, doar cu un capot simplu.” „Barley, murmură ea, iubitule. Mă vei mai iubi și după aceea?”

Ea n-ar face niciodată așa ceva. E fără egal. Nimeni n-a fost ca ea și nu va fi niciodată. Ea nu este acum pentru acele istorii banale repetate și des repetate.

Era Wicklow, îngerul lui păzitor, verificând dacă protejatul său era în regulă.

— Intră, Wickers. Vrei o gură de scotch?

Wicklow ridică din sprâncene, cu aerul de a se interesa dacă a telefonat. Purta o geacă de piele pe care erau stropi de ploaie. Barley negă din cap. Wicklow își turnă un pahar de apă minerală.

— Am răsfoit cărțile pe care ni le-au vârat sub nas azi, domnule, spuse el pe un ton convențional, pe care-l adoptau amândoi în prezența microfoanelor. Mă întrebam dacă ați vrea să vă fac o mică prezentare a lucrărilor social-politice.

— Prezintă-mi raportul, spuse Barley amabil, întinzându-se din nou pe pat, în timp ce Wicklow își luă un scaun.

— Ei bine, aș vrea să vorbim mai ales despre una din cărțile care ne-au fost propuse. Acel manual de condiție fizică, cu ajutorul regimurilor alimentare și a exercițiilor de gimnastică. Cred că am putea-o lua în considerație pentru una dintre coeditările noastre. Mă întreb dacă nu l-am putea angaja pe unul dintre cei mai buni ilustratori ai lor, ridicând astfel nivelul impactului rus.

— Ridică-l până la ceruri.

— Dar ar trebui însă să-l întreb pe Iuri.

— Întreabă-l.

Pauză. „Hai s-o luăm de la început”, gândi Barley.

— Apropo, domnule, doream să știu de ce atâția ruși folosesc expresia „nu se cade”.

— Da, răspunse Barley, care nu întrebase niciodată ceva de genul acesta.

Se gândise la *udobno*. Înseamnă convenabil, dar și oportun, potrivit, ceea ce poate să creeze confuzii câteodată. Una este să nu fie convenabil și alta este să nu se cadă.

— Așa este, într-adevăr, aprobă Barley, după un lung timp de gândire, în timp ce-și sorbea scotch-ul. Apoi se pare că a moțăit, pentru că o clipă după aceea stătea în capul oaselor pe pat, cu receptorul la ureche și cu Wicklow în picioare, lângă el. Erau în Rusia, așa că ea nu-și declină numele.

— Vino încoace, îi spuse el.

— Îmi cer scuze că sun atât de târziu. Te deranjez?

— Sigur că mă deranjezi! Tot timpul. Ce ceașcă minunată de ceai! Mi-aș fi dorit să fi durat mai mult. Unde ești?

— M-ai invitat la cină mâine-seară, așa e?

Se întinse după agendă. Wicklow i-o ținea deschisă.

— La dejun, la ceai, la cină, la toate trei, spuse el. Unde să trimit caleașca de cristal? Mâzgăli o adresă. Ce număr de telefon ai acasă, apropo, în cazul în care mă pierd sau te pierzi tu cumva?

I-l dădu cam cu reținere, o îndepărtare de la principii, dar totuși i-l dădu. Wicklow îl urmări până la capăt cum îl scrie, apoi ieși ușurel din cameră, în timp ce ei își continuau convorbirea.

„Nu se poate ști niciodată, gândi Barley și, ca să-și vină în fire, mai luă o gură bună de scotch, după ce ea închise receptorul. Când ai de a face cu femei frumoase, inteligente, virtuose, pur și simplu nu știi ce gândesc. Se prăpădește după mine sau sunt eu un simplu chip din mulțimea ei?”

Apoi, o frică moscovită se abătu asupra lui cu forța unei tornade în momentul când se aștepta cel mai puțin și după ce o respinsese toată ziua. Terorile surde ale orașului au izbucnit în

urechile sale exact înainte de a auzi vocea melodioasă a lui Walter.

Este într-adevăr în legătură cu el? A inventat chestia asta ea însăși? S-o afla în contact cu altcineva? Și, dacă-i așa, cu cine?

CAPITOLUL 8

În sala de operațiuni din subsolul Casei Rusia domnea în permanență tensiunea unui raid aerian de noapte. Ned se afla la pupitrul de comandă, în fața unei armate de telefoane. Din când în când clipea câte unul, iar Ned răspundea lapidar, monosilabic. Două asistente manipulau cu discreție telegramele și goleau tăvile de corespondență ce urma să fie expediată. Două ceasuri luminoase, unul indicând ora Londrei, celălalt ora Moscovei, străluceau pe peretele din fund ca două luni gemene. La Moscova era miezul nopții. La Londra, erau orele 21. Ned de abia ridica ochii, atunci când gardianul-șef mi-a descuiat ușa.

N-am putut ajunge mai devreme. Am petrecut toată dimineața cu juriștii Trezoreriei, iar după-amiaza cu avocații de la Cheltenham. La cină am întreținut o delegație de spionocrați din Suedia, înainte de a fi expediați la teatru, potrivit obiceiului, pentru a vedea o comedie muzicală.

Walter și Bob erau aplecați pe un plan al Moscovei. Brock vorbea la telefon, pe interior, cu sala cifrului. Ned era cufundat într-un inventar, interminabil în aparență. Îmi făcu semn cu mâna să mă așez și îmi împinse un teanc de mesaje mângălite, provenind de pe front.

Orele 09:54. Barley i-a telefonat, cu succes, Katiei, la editura Octombrie. Au stabilit o întâlnire la orele 20:15, la Hotel Odessa, diseară. Urmează.

Orele 13:20. Agenți ocazionali au urmărit-o pe Katia până la un imobil situat pe strada Cutare, nr. 14. A lăsat un mesaj în cutia de scrisori a casei aparent goale. Urmează cât se poate de urgent fotografii prin valiza diplomatică. Urmează.

Orele 20:18. Katia sosește la Hotel Odessa. Barley și Katia discută în cafenea. Wicklow și un agent ocazional îi supraveghează. Urmează.

Orele 21:05. Katia pleacă de la Odessa. Urmează rezumatul conversației. Înregistrările pe bandă cât de curând prin valiză. Urmează.

Orele 22:00. Katia îi promite lui Barley că-i va telefona la

noapte. Urmează.

Orele 22:50. Katia urmărită până la spitalul Cutare. Supravegheată de Wicklow și de un agent ocazional. Urmează.

Orele 23:25. Katia este sunată la un aparat dezafectat al spitalului. Vorbește trei minute și douăzeci de secunde. Urmează.

Brusc, nu mai urmează nimic.

Spionajul este normalitatea împinsă la extrem. Spionajul înseamnă așteptare.

— Clive Fără-de-India primește în această seara? Întrebă Ned ca și cum prezența mea i-ar reaminti ceva.

I-am răspuns că numitul Clive se va afla în apartamentul său întreaga seară. A stat închis în Ambasada americană toată ziua și mi-a spus că are de gând să fie de gardă.

Aveam o mașină, așa că l-am condus pe Ned la Centrală.

— Ai văzut nenorocitul ăsta de document? mă întrebă Ned, bătând darabana cu degetele în dosarul de pe genunchi.

— Ce nenorocit de document?

— Lista de repartizări în operațiunea *Bluebird*. Cei care au acces la dosarul *Bluebird* și satrapii lor.

Din prudență, eram rezervat. Proasta dispoziție a lui Ned la mijlocul unei operațiuni era legendară. Lumina avertizoare de pe ușa biroului lui Clive arăta verde, ceea ce însemna: intrați dacă îndrăzniți. Pe plăcuța de alamă era scris „Director adjunct”, cu litere ce străluceau mai ceva ca la Monetăria Regală.

— Ce dracu' s-a întâmplat cu cei care trebuie informați, Clive? îl întrebă Ned, fluturându-i lista de repartizare pe sub nas, de îndată ce am intrat în încăpere. Transmitem celor de la Langley un pachet de informații explozive, fără menționarea surselor, și ăia se apucă peste noapte să angajeze mai mulți bucătari decât oale de ciorbă. Explică-mi și mie ce înseamnă asta? Hollywood? Avem un spion care-și riscă pielea acolo. Avem tot acolo un potențial transfug, pe care nici măcar nu-l cunoaștem.

Clive se plimba de jur împrejurul covorului auriu. Când discuta în contradictoriu cu Ned, avea obiceiul să umble și să

facă stânga-mprejur brusc, de parcă întorcea o carte pe dos. Procedă și acum la fel.

— Crezi, deci, că lista celor care au acces la *Bluebird* este prea lungă? Întrebă el pe un ton de procuror.

— Da. Și ar trebui să gândești și tu așa. La fel și Russell Sheriton. Cine dracu' sunt ăia de la Comitetul de Legătură științifică al Pentagonului? Ce este Echipa de Consilieri Universitari ai Casei Albe?

— Ai prefera să-i iau de sus și să insist ca *Bluebird* să fie rezervată Comitetului Inter-Agenții? Doar directorii, fără personal, fără auxiliari? Asta vrei să spui?

— Dacă îți închipui că mai poți vârî pasta de dinți la loc în tub, da, asta vreau să spun.

Clive se prefăcu apoi că reflectează cu toată obiectivitatea. Dar știam, atât eu, cât și Ned, că el nu privea nimic cu obiectivitate. Cântărea cine era pentru și cine era contra. Apoi lua în considerație aliatul cel mai prețios.

— În primul rând, niciunul dintre domnii ăștia mari pe care i-am menționat nu este în stare să distingă stânga de dreapta în ceea ce privește operațiunea *Bluebird* fără ajutorul experților, reluă Clive cu vocea lui lipsită de inflexiuni. Ori îi lăsăm să bâjbâie în ignoranța lor, ori le acceptăm auxiliarii și plătim prețul cerut. Același lucru este valabil pentru Serviciul de Informații al Apărării, cu experții lor de la Marină, de la Armată, Aviație și de la Casa Albă.

— Cine vorbește, Russell Sheriton sau tu? Întrebă Ned.

— Cum oare le putem spune să nu-și cheme echipele de experți, când le oferim un material extrem de complex dintr-o singură suflare? insistă Clive, eludând întrebarea lui Ned. Dacă *Bluebird* nu e cumva o făcătură, vor avea nevoie de tot ajutorul posibil.

— Dacă, repetă Ned, exasperat. Dacă nu e o făcătură. Dumnezeu, Clive, ești mai rău decât ei! Sunt două sute patruzeci de persoane pe lista asta și fiecare dintre ei are o nevastă, o amantă și cincisprezece prieteni apropiați.

— Și, în al doilea rând, continuă Clive, când uitasem că a existat și un primul rând, aceste informații nu ne aparțin. Ele

sunt ale celor de la Langley. Se întoarse brusc către mine, înainte ca Ned să mai aibă timpul să răspundă. Palfrey! Confirmă! În virtutea acordului nostru de colaborare cu americanii, nu trebuie oare să le acordăm drepturi prioritare americanilor asupra tuturor materialelor strategice?

— În probleme strategice, dependența noastră de Langley este totală, am încuviințat eu. Ei ne dau ceea ce vor ei să știm. În schimb, suntem obligați să le dăm tot ceea ce descoperim. Nu e mare lucru de obicei, dar aceasta este înțelegerea.

Clive ascultă cu atenție și fu de acord. Răceala sa avea o cruzime neobișnuită și mă întrebam de ce. Dacă ar fi avut conștiință, aș fi zis că îl muștra. Ce o fi făcut toată ziua la ambasada? Ce o fi dezvăluit, cui și pentru ce?

— Planează o neînțelegere, în mod curent, în acest Serviciu, continuă Clive, adresându-i-se de data aceasta direct lui Ned, cum că noi și americanii ne-am afla în aceeași barcă. Nu suntem. Nu, atunci când este vorba despre strategie. Nu avem în țara asta un singur analist în materie de apărare capabil să se compare cu omologul său american în probleme de strategie. În ceea ce privește strategia, suntem o micuță luntre pescărească ignorantă, iar ei sunt cât *Queen Elizabeth*. Nu suntem în măsură să le spunem cum să-și conducă barca.

Ne mai miram încă de virulența acestei declarații, când telefonul roșu al lui Clive începu să sune, iar el se duse să răspundă nerăbdător, căci întotdeauna îi plăcea să vorbească pe „scurt” în prezența subordonaților săi. N-a avut noroc. Era Brock, care îl căuta pe Ned.

Katia tocmai îl sunase pe Barley la Hotel Odessa și s-au înțeles să se întâlnească a doua zi, seara, îi comunică Brock. Stația Moscova cerea aprobarea urgentă a lui Ned pentru propunerile sale operative privitoare la întâlnire. Ned plecă imediat.

— Ce pui la cale cu americanii? l-am întrebat pe Clive, dar acesta nu-mi dădu nicio atenție.

Toată ziua următoare am consumat-o în convorbiri cu suedezii mei. Nici la Casa Rusia nu se întâmpla ceva mai interesant. Spionajul înseamnă așteptare. Pe la orele

șaisprezece, m-am reîntors în camera mea și i-am telefonat lui Hannah. Fac acest lucru uneori. Se întoarce cam la această oră de la Institutul de Oncologie, unde lucrează cu jumătate de normă, iar soțul ei nu vine acasă niciodată înainte de orele nouăsprezece. Mi-a spus cum i-a trecut ziua. De-abia o ascultam. I-am spus vrute și nevrute despre fiul meu, Allan, care se încurcase rău de tot cu o infirmieră din Birmingham, o fată destul de drăguță, dar nu de clasa lui Allan.

— S-ar putea să te sun mai târziu, îmi spuse ea. Așa zicea ea câteodată, dar nu suna.

Barley mergea alături de Katia și-i auzea pașii ca un ecou, mai ritmat, al propriilor pași. Casele scorojite din acest cartier dickensian al Moscovei se scăldau în lumina tristă a asfințitului. Prima curte era mohorâtă, a doua, întunecată de-a binelea. Din gunoaie, pisicile se uitau la ei fix. Doi băieți pletoși, care puteau fi studenți, jucau tenis peste un șir de cutii de ambalaj. Un al treilea se sprijinea de zid. Nițel mai departe era o ușă, plină de graffiti, și o semilună roșie. „Urmărește semnele roșii”, îl sfătuisse Wicklow. Era palidă, iar Barley se întrebă dacă nu era și el tot atât de palid. Ar fi fost de mirare să nu fie și el. „Unii bărbați nu vor fi niciodată eroi, iar unii eroi nu vor fi niciodată bărbați, gândi el, mulțumindu-i sincer lui Joseph Conrad. Iar Barley Blair nu va fi niciuna, nici alta.” Puse mâna pe clanță și o zgâlțâi puternic. Katia se ținea deoparte. Purta o basma și un impermeabil. Clanța funcționa, dar ușa nu cedă deloc. O împinse cu ambele mâini, din ce în ce mai tare. Jucătorii de tenis îi răcniră ceva pe rusește. Se opri, simțind cum îi ia spatele foc.

— Au spus că ar trebui, dacă vrei, să-i dai un picior, zise Katia și, spre uimirea lui, văzu că zâmbea.

— Dacă poți zâmbi acum, spuse el, cum arăți atunci când ești fericită?

De fapt, se poate s-o fi spus în gând, pentru că ea nu-i răspunse.

Lovi ușa cu piciorul și aceasta cedă, scrâșnind pe molozul de dedesubt. Băieții izbucniră în râs și-și continuară jocul. Blair

păși în întuneric urmat de Katia. Ușa se închise cu zgomot după ei. Căută pe pipăite clanța, dar nu o găsi. Stăteau în beznă, izbiți de duhoare de pipi de pisică, de ceapă prăjită și ulei încins, ascultând frânturi din muzica și certurile venite din viețile altora. Aprinse un chibrit. Înainte de a-și arde degetele, zări trei trepte, o jumătate de bicicletă, apoi ușa unui lift împuțit. Flacăra îi arse degetele. „Mergeți la etajul patru, îi spusese Wicklow. Urmărește semnele roșii.” Cum dracu’ să urmăresc semnele roșii pe întuneric? Dumnezeu îi dădu răspunsul sub forma unei dăre de lumină venită de la etajul de deasupra.

— Unde suntem? întrebă ea politicos.

— La un prieten de-al meu, spuse el. Pictor.

Închise ușa ascensorului, apoi trase grilajul.

— Te rog, o invită el, dar ea trecuse prin spatele lui și stătea în cabină, uitându-se în sus, rugându-se să urce.

— E plecat pentru câteva zile. E doar un loc unde putem sta de vorbă.

Îi observă din nou genele, privirea umedă. Dorea să o consoleze, dar nu era destul de tristă.

— E pictor, repetă el, ca și cum acest lucru îi legitima prietenia.

— Oficial?

— Nu. Nu cred. Nu știu.

De ce oare nu-i spusese Wicklow ce fel de nenorocit de pictor era ăla?

În momentul în care a întins mâna să apese pe buton, o fetiță cu ochelari cu rame de baga țopăi în urma lor în lift, strângând în brațe un urs de plastic. Salută, iar fața Katiei se luminează, răspunzându-i la bună ziua. Ascensorul se zgâlțâi în sus, butoanele pocnind ca niște pistoale cu capse la fiecare etaj. La cel de-al treilea, fetița își luă politicos rămas-bun, iar Barley și Katia îi răspunseră la unison. La etajul patru, ascensorul se opri poticnindu-se, ca și cum s-ar fi lovit de tavan, ceea ce nu era imposibil. Barley o împinse afară și sări după ea. În fața lor se deschidea un culoar mirosind a copil mic, poate a mai mulți copii mici. La capătul lui, pe ceea ce părea un zid gol, o săgeată

roșie le indica să o ia la stânga. Ajunseră la o scară strâmtă de lemn. Pe prima treaptă, ghemuit ca un pitic, Wicklow citea o carte groasă la lumina unei lanterne. Nu ridică ochii când urcară treptele pe lângă el. Dar Barley o văzu pe Katia privindu-l cu atenție.

— Ce e? Ai văzut cumva o fantomă? o întrebă el.

Îl auzea? Se auzea pe sine însuși? Vorbise? Se aflau într-o mansardă lungă. Printre plăcuțele de ardezie se zăreau frânturi de cer, iar câpriorii erau mânjiți cu excremente de lilieci. Peste grinzi fusese improvizată o pasarelă din scânduri de schelă. Barley o apucă de mână. Avea o palmă lată, puternică și uscată. Contactul cu pielea mâinii era asemenea unui dar al întregului ei trup.

Înainta cu grijă. Se simțea un miros de terebentină și de ulei de in și se auzea ciocănitul neașteptat al vântului pe acoperiș. Se strecură printre două rezervoare de fier și văzu un pescăruș de hârtie, în mărime naturală, cu aripile desfăcute, atârnat de o grindă, învârtindu-se de ața cu care era agățat. O trase după el. Puțin mai încolo, de o vergea de duș, atârna o perdea în dungi. „Dacă nu e pescărușul, întâlnirea nu are loc, spusesese Wicklow. Nu e pescăruș, înseamnă las-o baltă.” „Așa va suna și epitaful meu, gândi Barley: «Pescărușul n-a venit, iară eu m-am prăpădit».” Dădu perdeaua la o parte și intră în atelierul unui pictor, trăgând-o din nou după el. În mijlocul încăperii trona un șevalet, iar în apropiere, o estradă capitonată pentru modele. O canapea veche, fără picioare, era pusă direct pe podea. E o ascunzătoare ce trebuie folosită o singură dată, îi spusesese Wicklow. Nici eu, Wicklow, nu pot fi folosit de mai multe ori. Un luminator fusese improvizat în panta acoperișului și avea un semn roșu pe cadru. Rușii nu au încredere în pereți, îi explicase Wicklow, ea va vorbi mai ușor în aer liber.

Luminatorul s-a deschis, spre consternarea unei colonii de porumbei și de vrăbii. Îi făcu semn cu capul să treacă prima, observând grația naturală a trupului ei, când s-a aplecat să se strecoare prin deschizătură. Se cățără după ea, julindu-și spatele și spunând: „La dracu’ ”, exact cum se așteptase să spună. Stăteau în intrândul făcut de două pante într-un fel de

igheab de plumb, în care le încăpeau doar picioarele. Străzi invizibile făceau să ajungă până la ei pulsul traficului. Stăteau față-n față, apropiați unul de altul. „Să trăim aici”, gândi el. Ochii tăi, eu și cerul. Apucă să se frece pe spate, strângându-și pleoapele de durere.

— Te-ai rănit?

— O simplă fractură de coloană vertebrală, glumi el.

— Cine este bărbatul de pe scări? spuse ea.

— Lucrează pentru mine. Redactor de-al meu. Stă la pândă în timp ce vorbim.

— A fost la spital aseară.

— Ce spital?

— Aseară, după ce ne-am văzut, am fost nevoită să fac o vizită la spital.

— Ești bolnavă? De ce te-ai dus la spital? întrebă Barley, care încetase să-și mai maseze spatele.

— Nu prezintă importanță. Era și el acolo. Părea să aibă un braț rupt.

— Nu se poate să fi fost acolo, zise Barley, necrezând nici el ce spunea. A fost cu mine toată seara după ce ai plecat. Am discutat despre cărțile rusești.

Văzu umbra de suspiciune dispărându-i încet din ochi.

— Sunt obosită. Te rog să mă scuzi!

— Lasă-mă să-ți spun ce-am plănuțit, apoi îmi poți spune dacă ideea e bună sau proastă. Stăm de vorbă, apoi te invit la cină. Dacă gardienii poporului au ascultat convorbirea noastră de ieri-seară, se vor aștepta la aceasta, oricum. Atelierul aparține unui prieten de-al meu, pictor, un împătimit al jazzului ca și mine. Nu ți-am pomenit numele lui pentru că nu mi l-am putut reaminti și poate că nu l-am știut niciodată. Credeam că-i putem aduce ceva de băut și să-i vizionăm tablourile, dar n-a apărut. Ne-am dus în oraș la masă, am vorbit despre literatură și despre pacea lumii. În ciuda reputației mele, nu m-am dat la tine. Eram prea copleșit de frumusețea ta. Cum ți se pare?

— Merge.

Lăsându-se pe vine, scoase o jumătate de sticlă de scotch și-i deșurubă capacul.

— Bei așa ceva?

— Nu.

— Nici eu. Spera să se ghemuiască lângă el, dar ea rămase în picioare. Turnă o gură în dop și puse sticla la picioare. Cum îl cheamă? continuă el. Pe autor. Goethe. Cine e?

— Nu contează.

— Unde lucrează? Firma? Număr de casuță poștală? Minister? Laborator? Nu avem timp de aiureli!

— Nu știu.

— Unde locuiește? Nu-mi vei spune nici asta, nu-i așa?

— În multe locuri. Depinde unde lucrează.

— Cum l-ai întâlnit?

— Nu știu. Nu știu ce-ți pot spune.

— Ce ți-a zis să-mi spui?

Șovăi, ca și cum ar fi prins-o pe picior greșit. Se încruntă.

— Tot ce este necesar. Mi-a spus să am încredere în tine. A fost generos. Așa e firea lui.

— Și-atunci, ce te reține? (Tăcere.) De ce crezi că mă aflu aici? (Tăcere.) Crezi că-mi face plăcere să mă joc de-a hoții și vardiștii prin Moscova?

— Nu știu.

— De ce mi-ai trimis cartea, dacă nu ai încredere în mine?

— Pentru că m-a rugat el. Nu eu te-am ales. El a făcut-o, zise Katia cu arțag.

— Unde se află acum? La spital? Cum comunică cu el? Se uită în sus la ea, așteptând un răspuns. De ce nu te hotărăști să vorbești, să vezi dacă merge, îi sugerează el. Cine e el, cine ești tu? Cum își câștigă pâinea?

— Nu știu.

— Cine se afla în șopronul de lemne, la orele trei, în noaptea crimei? (Aceeși tăcere.) Spune-mi de ce m-ai târât în chestia asta. Tu ai început. Nu eu. Katia? Eu sunt Barley Blair. Fac glume, cânt ca păsărelele, beau. Sunt un prieten.

Îl încântau tăcerile ei grave în timp ce-l privea. Îi plăcea cum îl asculta cu privirea și simpatia de camaraderie regăsită când se hotăra să spună ceva.

— N-a fost nicio crimă, zise ea. E prietenul meu. Numele și

ocupația lui nu sunt importante.

Barley luă o gură, gândindu-se la spusele ei.

— Așa faci tu de obicei pentru prietenii tai? Le treci manuscritele subversive în Occident? „Gândește și cu ochii”, își zise el. Ți-a vorbit despre conținutul manuscrisului său?

— Firește. Nu m-ar face să risc fără consimțământul meu.

Barley notă cu iritare tonul protector din glasul ei.

— Ce ți-a spus despre conținutul lui? întrebă el.

— Manuscrisul descrie implicarea de ani de zile a țării mele în fabricarea unor arme antiumanitare de distrugere în masă. Face, de asemenea, un portret al corupției și incompetenței în toate domeniile industriei și apărării, precum și al conducerii dezastruoase, criminale și al lipsei de etică.

— Frumos program! Cunoști și alte detalii?

— Nu mă pricep la chestiuni militare.

— Deci e militar?

— Nu.

— Atunci, ce este?

Tăcere.

— Dar ești de acord? Cu trecerea acestor materiale în Occident?

— El nu le trece în Occident și nu le livrează niciunui bloc. Îi respectă pe englezi, dar acest lucru nu este important. Gestul său va asigura o adevărată deschidere între oamenii de știință din toată lumea. Va ajuta la oprirea cursei înarmărilor. Mai avea rețineri față de Barley. Vorbea cu un glas monoton, ca și cum ar fi recitat lucruri învățate pe de rost. Crede că timpul presează. Trebuie eliminată folosirea abuzivă a științei și a sistemelor politice răspunzătoare de acest lucru. Când filosofează, se exprimă în englezește, adăugă ea.

„Și tu stai și-l asculți... gândi el. Cu ochii. În englezește. Și te întrebi dacă poți să te încrezi în mine.”

— Este om de știință? întrebă el.

— Da. E om de știință.

— Îi urăsc pe toți! În ce domeniu? E fizician?

— Poate. Nu știu.

— Informațiile sale privesc toate domeniile. Precizia focului,

punct de ochire, comandă și conducere, motoare de rachetă. E un singur om? Cine îi furnizează informațiile? Cum de știe atât de multe?

— Nu știu. E un singur om. Asta e sigur. Nu am atâția prieteni. Nu reprezintă un grup. Poate că supraveghează munca altora. Nu știu.

— E bine plasat? E mare ștab? Lucrează aici, la Moscova? E membru al Marelui Stat-Major? Ce e?

Nega din cap la fiecare întrebare.

— Nu lucrează la Moscova. Nu l-am întrebat nimic în plus și nici nu mi-ar fi spus nimic.

— Efectuează experimente?

— Nu știu. Se duce în multe locuri. În întreaga Uniune Sovietică. Câteodată vine din dogoare, uneori vine din frig, alteori din amândouă.

— A menționat vreodată unde lucrează?

— Nu.

— Numerele căsuțelor poștale? Numele șefilor? Numele vreunui coleg sau al vreunui subordonat?

— N-are niciun interes să-mi spună astfel de lucruri.

O credea. În timp ce era cu ea, ar fi fost în stare să creadă că nordul era la sud și că pe copii îi aduce barza.

Îl observa, așteptând întrebarea următoare.

— Înțelege consecințele publicării acestui material? Întrebă el. Vreau să spun, în ceea ce-l privește? Știe că se joacă cu focul?

— Susține că sunt momente când acțiunea primează și că trebuie să te gândești la consecințe doar atunci când apar. Părea că se aștepta să-l audă continuând, dar el învățase să încetinească ritmul. Dacă avem un țel clar, putem face un pas înainte. Dacă avem mai multe țeluri în același timp, nu vom înainta deloc.

— În ceea ce te privește, s-a gândit la consecințe, în situația în care ceva din toate acestea iese la iveală?

— S-a resemnat.

— Dar tu?

— Firește. A fost și hotărârea mea. Altfel, de ce l-aș sprijini?

— Dar copiii? întrebă el.

— Este pentru binele lor și al generației lor, spuse ea cu o hotărâre vecină cu furia.

— Și consecințele pentru Maica Rusia?

— Apreciem că distrugerea Rusiei este preferabilă distrugerii întregii omeniri. Cea mai grea povară este trecutul. Pentru toate națiunile, nu doar pentru Rusia. Ne considerăm călăii trecutului. „Dacă nu suntem în stare să ne distrugem trecutul, spune el, cum vom putea oare să ne construim viitorul? Nu trebuie să clădim o lume nouă până nu am scăpat de mentalitățile celei vechi. Pentru a exprima adevărul trebuie să fim pregătiți să devenim apostolii negativismului.” Îl citează pe Turgheniev. „Nihilistul este persoana care nu ia nimic drept sigur, oricât de respectat ar fi acest principiu.”

— Și tu?

— Eu nu sunt nihilistă. Sunt umanistă. Dacă ne este dat să jucăm un rol pentru viitor, trebuie să-l jucăm.

Căută în vocea ei o urmă de îndoială. N-a descoperit. Tonul ei era perfect.

— De când vorbește în felul acesta? Dintotdeauna? Sau doar de curând?

— A fost întotdeauna un idealist. Așa e firea lui. A avut întotdeauna un spirit extrem de critic, dar în sens constructiv. A fost o vreme când reușea să se convingă pe el însuși că armele de distrugere în masă erau atât de redutabile, încât prin efectul lor ar înlătura războiul. Credea că acestea ar putea produce o schimbare în modul de gândire al autorităților militare. Era convins de paradoxul că armele cele mai puternice conțineau cea mai mare capacitate de menținere a păcii. A fost, din acest punct de vedere, cel mai entuziast adept al opiniilor strategice americane.

Își lăsase privirea către el. Simțea mijind în ea o nevoie. Se înviora și se apropia de el. Sub cerul Moscovei, se dezbăra de neîncredere, după prea multă însingurare și frustrare.

— Atunci, ce l-a făcut să se schimbe?

— A fost confruntat ani de zile cu incompetența și aroganța organismelor noastre militare și birocratice. A văzut cum

progresul are mâinile și picioarele legate. Așa s-a exprimat el. Se simte însuflețit de perestroika și de perspectiva păcii mondiale. Dar asta nu-l face să fie utopic, nici inactiv. Știe că nimic nu se realizează de la sine. Știe că poporul nostru este amăgit și lipsit de putere colectivă. Noua revoluție trebuie impusă de sus. De către intelectuali. De către artiști. De către conducători. De către oamenii de știință. Dorește să-și aducă propria contribuție ireversibilă potrivit îndemnurilor conducerii noastre. Citează o zicală rusească: „Dacă gheața e subțire, trebuie să umbli repede”. Spune că am trăit prea mult într-o epocă de care nu mai avem nevoie. Progresul poate fi realizat doar după încheierea acestei epoci.

— Ești de aceeași părere?

— Da, la fel ca și tine. Se înflăcărează. O engleză de-a dreptul perfectă, învățată la mănăstire, învățată din clasicii autorizați. Spune că te-a auzit criticându-ți țara în aceeași termeni!

— Are și el gânduri simple, ca toată lumea? întrebă Barley. Vreau să spun, îi plac filmele? Ce fel de mașină conduce?

Întoarse capul, iar Barley o vedea din profil, cu chipul proiectat pe cerul senin. Mai luă o gură de scotch.

— Spuneai că ar putea fi fizician, îi aminti el.

— A studiat fizica. Cred că are calificări și în unele domenii ale ingineriei. În sectorul său de lucru, cred că nu se prea ține seama de diplome.

— Unde a studiat?

— Din școală încă, era considerat un copil-minune. La paisprezece ani a câștigat Olimpiada de Matematică. Succesul său a fost menționat în toată presa din Leningrad. S-a dus la IMSOL. Apoi a urmat studii postuniversitare. Este cu adevărat strălucitor.

— Când mergeam la școală, ăsta era genul de elevi pe care îi uram, spuse Barley, neliniștit de privirea ei mânioasă.

— Dar nu l-ai urât pe Goethe. L-ai inspirat întotdeauna. Îl citează deseori pe prietenul său Scott Blair. „Dacă mai există o speranță, ar trebui toți să ne trădăm patria”. Ai spus într-adevăr așa ceva?

— Ce este IMSOL?

— Este Institutul de Mecanică și Științe Optice din Leningrad. După universitate, a fost trimis la Novosibirsk pentru a studia la Akademgorodok, orașul oamenilor de știință. A ajuns candidat în științe, doctor în științe. A avut succes în toate.

Ar fi vrut să o întrebe mai multe despre ce voia să însemne „în toate”, dar îi era teamă să o grăbească, așa că o lăsă să vorbească despre ea însăși.

— Cum te-ai încurcat cu el?

— Eram o copilă.

— Câți ani avea copila?

O simți din nou cuprinsă de reticențe, apoi destinzându-se, ca și cum și-ar fi reamintit că era într-o companie sigură cu el sau într-o companie atât de puțin sigură că nu mai conta dacă se compromitea și mai mult.

— Eram o mare intelectuală la vârsta de șaisprezece ani, spuse ea cu un surâs grav.

— Dar geniul câți ani avea?

— Treizeci.

— În ce an se întâmpla asta?

— 1968. Mai credea încă în idealurile păcii. Spunea că nu vor trimite niciodată tancurile. „Cehii sunt prietenii noștri, spunea el. La fel ca sârbii și bulgarii. Dacă ar fi fost vorba de Varșovia, poate ar trimite tancurile. Dar împotriva cehilor noștri, niciodată, niciodată.”

Se întoarse complet cu spatele către el. Întruchipa prea multe femei. Era cu spatele la el și vorbea către cer, însă îl atrăgea în viața ei și făcea din el confidentul ei.

Era în august, la Leningrad, spuse ea, avea șaisprezece ani și învăța franceza și germana în ultimul an de școală. Era o elevă eminentă, o pacifistă și o revoluționară de cel mai romantic tip posibil. Se afla pe pragul de a deveni femeie și se credea matură. Vorbea despre ea cu ironie. Îi citise pe Erich Fromm, pe Ortega y Gasset și pe Kafka, și văzuse filmul *Dr. Strangelove*. Găsea ideile lui Saharov juste, dar considera greșită metoda sa. O preocupau evreii ruși, dar împărtășea vederile tatălui ei, și

anume că și-au făcut-o cu mâna lor. Tatăl ei era profesor de științe umaniste la universitate, iar școala pe care o urma era pentru fiii și fiicele membrilor nomenclaturii leningrădene. Era august 1968, însă Katia și prietenii ei mai nutreau încă speranțe politice. Barley încerca să-și aducă aminte dacă în ceea ce îl privește nutrise vreodată speranțe politice, dar ajunsese la concluzia că era puțin probabil. Vorbea de parcă nimic nu o va mai putea opri. Barley și-ar fi dorit să o mai poată ține de mână, așa cum o ținuse pe scară. Ar fi dorit să-i atingă orice parte a trupului, dar cel mai mult să-i ia obrajii în palme și s-o sărute, în loc să stea să-i asculte povestea de iubire.

— Noi credeam că se realizează o apropiere între Est și Vest, spuse ea. Când studenții americani au protestat împotriva războiului din Vietnam, am fost mândri de ei și i-am considerat tovarășii noștri. Când s-au revoltat studenții parizieni, am fi dorit să fim alături de ei pe baricade, purtând frumoasele lor haine franțuzești.

Întoarse capul și-i zâmbi lui Barley peste umăr. O lună nouă apăruse la stânga ei, deasupra stelelor, iar Barley, din amintirile sale literare, știa că era prevestitoare de rău. Un stol de pescăruși poposi pe un acoperiș de vizavi. „Nu te voi părăsi niciodată”, gândi el.

— La noi în curte, era un bărbat care lipsise de acasă nouă ani, spunea ea. S-a întors într-o dimineață, pretinzând că nu fusese plecat niciodată. Tatăl meu l-a invitat la cină și i-a pus muzică toată seara. Nu cunoscusem, în mod conștient, pe nimeni care să fi fost de curând persecutat, așa că, firește, speram că va vorbi despre ororile lagărelor. Tot ceea ce a vrut, însă, a fost să asculte Șostakovici. Nu înțelegeam pe vremea aceea că sunt suferințe ce nu pot fi descrise. Din Cehoslovacia ne parveneau informații despre reforme extraordinare. Credeam că toate aceste reforme vor ajunge până în Uniunea Sovietică, că vom avea valută forte și că vom fi liberi să călătorim.

— Nu mi-ai spus nimic despre mama ta.

— Murise.

— Cum s-a prăpădit?

— De tuberculoză. Era bolnavă când m-am născut. La 20

august, la Clubul Oamenilor de Știință s-a proiectat un film de Godard. A fost o vizionare pentru un cerc restrâns.

Fără să vrea, vocea ei devenise aspră.

— Invitația era pentru două persoane. Tatăl meu, după ce se interesase despre conținutul moral al filmului, n-ar fi vrut să mă ia, însă eu am insistat. În cele din urmă, a hotărât că pot să-l însoțesc, nu de alta, dar să-mi perfecționez cunoștințele de limba franceză. Cunoști Clubul Oamenilor de Știință din Leningrad?

— N-aș putea spune, răspunse el, lăsându-se pe spate.

— Ai văzut ? *bout de soufflé*?

— Am avut unul din rolurile principale, spuse Barley, făcând-o să râdă, în timp ce-și sorbea scotch-ul.

— Ți amintești că este un film foarte tensionat. Da?

— Da.

— Este filmul cel mai puternic pe care l-am văzut vreodată. Toată lumea a fost foarte impresionată, dar pentru mine a fost ca o lovitură de trăsnet. Clubul Oamenilor de Știință se află pe malul Nevei. Este aureolat de gloria trecutului. Are scări de marmură și canapele foarte joase, pe care îți vine greu să te așezi într-o fustă strâmtă. O vedea din nou din profil, cu ochii ațintiți înainte. Are o minunată grădină de iarnă și o încăpere ca o moschee, cu draperii grele și covoare moi. Tatăl meu mă iubea foarte mult, doar din grijă pentru mine era foarte sever. După sfârșitul filmului, ne-am dus în sufrageria lambrisată. Era superbă. Ne-am așezat în jurul meselor lungi și acolo l-am cunoscut pe Iakov. Mi l-a prezentat tatăl meu: „Acesta este noul geniu din lumea fizicii”, a spus el. Tatăl meu are câteodată tendința neplăcută de a fi sarcastic cu tinerii. Iakov era foarte frumos. Auzisem câte ceva despre el, dar nu-mi spusese nimeni cât de vulnerabil era, mai curând ca un artist, decât ca un om de știință. L-am întrebat ce făcea și mi-a răspuns că se întorsese la Leningrad pentru a-și regăsi inocența. Am râs și, pentru o fată de șaisprezece ani, i-am dat o replică impresionantă. Am spus că mi se părea curios ca, dintre toți oamenii, un savant să caute inocența. Mi-a explicat că la Akademgorodok se dovedise mult prea strălucit în anumite domenii și, ca atare, devenise

prea atrăgător pentru militari. Se pare că în probleme de fizică, granița între cercetările în scopuri pașnice și cele făcute în scopuri militare este adesea minimă. Acum îi ofereau totul – privilegii, bani pentru cercetările sale – dar îi refuza în continuare, întrucât dorea să-și menajeze energia pentru scopuri pașnice. Acest fapt i-a înfuriat, întrucât sunt obișnuiți să recruteze crema savanților noștri fără a întâmpina vreun refuz. Așa că se întorsese la vechea sa universitate pentru a-și regăsi inocența. Își propusese inițial să studieze fizica teoretică și era în căutare de persoane influente care să-l sprijine, dar acestea se dovedeau reticente datorită atitudinii lui. Nu avea autorizație de ședere în Leningrad. Vorbea foarte liber, cum nu-și pot permite decât oamenii noștri de știință. Era entuziasmat de Akademgorodok. Povestea despre străinii care treceau în acele zile pe acolo, tineri americani străluciți de la Stanford și de la MIT, și englezi. Vorbea despre pictorii interziși la Moscova, care aveau totuși dreptul să expună la Akademgorodok. Seminariile, intensitatea vieții, liberul schimb de idei și, așa cum mă așteptam, dragostea. „În ce altă țară, în afară de Rusia, ar veni Richter și Rostropovici să cânte special pentru oamenii de știință, Okudjava să cânte și Voznesenski să-și citească poemele?! Aceasta este lumea pe care noi, oamenii de știință, trebuie să o clădim pentru alții!” Glumea, și eu râdeam ca o femeie în toată firea. Era foarte spiritual pentru vremurile acelea, dar și foarte vulnerabil, așa cum este și azi. E o parte din el care refuză să crească. Artistul, dar și perfecționismul din el. Încă de pe atunci denunța pe față incompetența autorităților. Spunea că erau atâtea ouă și atâția cârnați la magazinul cu autoservire din Akademgorodok, încât veneau cu autobuzele de la Novosibirsk și, până la orele zece dimineața, goleau efectiv rafturile. De ce oare nu puteau face ouăle călătoria în locul oamenilor? Ar fi fost mult mai bine! Nimeni nu ridică gunoiul, spunea el, iar curentul electric era des oprit. Uneori grămezile de gunoaie de pe străzi se ridicau la înălțimea genunchiului, și-i mai spun „Paradisul savanților”! Am mai făcut un comentariu de copil precoce: „Ăsta-i necazul cu Paradisul. Nu e nimeni acolo care să ridice gunoiul!” Toată

lumea s-a amuzat enorm. M-am bucurat de foarte mult succes. Îi descria pe cei din vechea gardă, care se confruntau cu ideile oamenilor noi, pledând, dând din cap ca țăranii care vedeau un tractor pentru prima oară. „Nu contează! a exclamat el. Progresul va triumfa! A spus că trenul blindat al Revoluției, pe care Stalin l-a făcut să deraieze, se punea din nou în mișcare, iar următoarea stație va fi Marte. Tatăl meu l-a întrerupt cu una dintre remarcile sale sarcastice. Găsea că Iakov are gura prea mare. „Dar, Iakov Efremovici, nu este Marte Zeul Războiului?” Iakov a căzut imediat pe gânduri. Nu-mi imaginasem că un om se poate schimba atât de repede, acum curajos, iar în secunda următoare atât de însingurat și de abătut. Îl învinovățeam pe tatăl meu.

Eram furioasă pe el. Iakov a încercat să-și revină, dar tatăl meu îl împinsese în disperare.

— Ți-a vorbit Iakov despre propriul tată?

Se așezase de partea cealaltă a jgheabului, cu spatele lipit de acoperișul de gresie în pantă, cu picioarele ei lungi întinse, cu rochia strânsă pe trup. Cerul se întuneca în spatele ei, luna și stelele străluceau din ce în ce mai sus.

— Mi-a spus că tatăl său murise de o supradoză de inteligență, replică Barley.

— A luat parte la o răzmeriță în lagăr. Era disperat. Iakov n-a știut mulți ani de moartea tatălui său. Într-o bună zi, un bătrân s-a prezentat la Iakov acasă și i-a spus că-l împușcase pe tatăl său. Fusesse gardian în acel lagăr și i se ordonase să facă parte din plutonul de execuție pentru răsculați. Au fost mitraliați cu zecile aproape de gara Vorkuta. Gardianul plângea. Iakov nu avea decât paisprezece ani. L-a iertat și l-a cinstit pe bătrân cu votcă.

„N-aș putea face așa ceva, gândi Barley. Nu mă ridic la înălțimea acestor oameni.”

— În ce an a fost împușcat tatăl său? întrebă el.

„Fă ca hârciogul. Cam atât te pricepi.”

— Cred că era în primăvara anului 1952. În timp ce Iakov tăcea, toată lumea de la masă începu să discute cu vehemență despre Cehoslovacia, continuă ea în engleza ei perfectă, dar

vetustă. Unii spuneau că banda conducătoare va trimite tancurile. Tatăl meu era sigur de asta. Alții spuneau că actul lor ar fi justificat. Tatăl meu a spus că o vor face, fie că era justificat, fie că nu. „Țarii roșii vor face exact așa cum vor avea chef, a spus el, cum făcuseră și țarii albi. Sistemul va câștiga, pentru că sistemul câștigă întotdeauna, iar sistemul este blestemul nostru.” Aceasta era convingerea tatei și, mai târziu, a devenit și a lui Iakov. Dar Iakov, la vremea aceea, mai credea cu hotărâre în revoluție. Dorea ca moartea părintelui său să nu fi fost în van. Asculta cu atenție spusele tatălui meu, dar începuse să fie agresiv. „Nu vor trimite niciodată tancurile! Revoluția va supraviețui!” Dădu cu pumnul în masă. I-ai văzut mâinile? De pianist, atât de albe, cu degete atât de subțiri? Băuse. Și tata întrecuse măsura și începuse să se înfurie. Dorea să fie lăsat în plata Domnului cu pesimismul său. Ca distins umanist, nu-i plăcea să fie contrazis de către un tânăr om de știință, pe care-l considera arivist. S-ar putea ca tata să fi fost gelos, pentru că, în timp ce se certau, eu m-am îndrăgostit nebunește de Iakov. Barley mai luă o gură de scotch.

— Nu te șochează? întrebă ea pe un ton indignat, când îi reveni zâmbetul pe față? O fată de șaisprezece ani să se îndrăgostească de un bărbat de treizeci de ani, cu experiență?

Barley nu avea replica pe loc, dar își dădea seama că ea avea nevoie de asigurări.

— Am rămas fără grai, dar în mare aş spune că au avut amândoi foarte mult noroc, spuse el.

— La sfârșitul recepției, l-am rugat pe tatăl meu să-mi dea trei ruble ca să merg împreună cu prietenele să mâncăm o înghețată la cafeneaua Sever. La recepție veniseră câteva fete de universitari, dintre care unele erau colege cu mine de școală. Ne-am strâns câteva, iar eu l-am invitat pe Iakov să ne însoțească. Pe drum l-am întrebat unde locuiește și mi-a spus că pe strada profesorului Popov. M-a întrebat: „Știi cine a fost Popov?” Am râs. Toată lumea știe cine este, i-am răspuns. Popov a fost marele inventator rus al radioului, care a transmis un semnal chiar înaintea lui Marconi, am continuat eu. Iakov nu era tot atât de convins și mi-a replicat: „Poate că Popov nici

n-a existat. Poate că a fost inventat de Partid pentru a da satisfacție obsesiei noastre rusești de a fi primii care am inventat orice”. Mi-am dat seama că se mai lupta cu îndoielile sale cu privire la soarta Cehoslovaciei.

Nefiind în stare să ofere un răspuns inteligent, Barley dădu înțelept din cap.

— L-am întrebat dacă locuia singur sau la comun. Spunea că are o cameră pe care o împarte cu o veche cunoștință de la IMSOL, care lucra într-un laborator special, muncă de noapte, așa că se întâlneau rar. I-am spus atunci: „Arată-mi unde locuiești. Vreau să știu dacă locuința e confortabilă”. A fost primul meu iubit, zise ea simplu. A fost extrem de delicat, așa cum m-am așteptat să fie, dar plin de pasiune.

— Bravo, spuse Barley, atât de încet că probabil ea nici nu l-a auzit.

— Am stat cu el trei ore și m-am întors acasă cu ultimul metrou. Tatăl meu nu se culcase și mă aștepta, iar eu i-am vorbit ca un străin venit în vizită. Nu am dormit. A doua zi am auzit buletinul de știri în limba engleză al BBC-ului. Tancurile intraseră în Praga. Tatăl meu, care prezisese acest lucru, era disperat. Dar nu de tata îmi păsa mie. În loc să mă duc la școală, m-am întors să-l caut pe Iakov. Colegul său de cameră mi-a spus că-l puteam găsi la Saigon, cum i se zicea cafenelei de pe Nevski Prospekt, un loc frecventat de poeți, de traficanți de droguri, de bișnițari, dar nu de fiice de profesori. Bea cafea, dar era beat, o ținuse într-una pe votcă de când auzise știrile. „Tatăl tău a avut dreptate, a spus el. Sistemul va ieși întotdeauna învingător. Noi vorbim de libertate, dar suntem opresori.” Trei luni mai târziu s-a întors la Novosibirsk. Era supărat pe el însuși, dar s-a dus. „Trebuie să alegi între a muri de obscuritate și a muri de compromis, a spus el. Întrucât este o alegere între moarte și moarte, e mai bine să alegem alternativa mai agreabilă.”

— Tu cum ai reacționat? Întrebă Barley.

— Mi-a fost rușine pentru el. I-am spus că fusese idealul meu și că mă dezamăgise. Citisem romanele lui Stendhal, așa că i-am vorbit pe tonul unei mari eroine franceze. Credeam, cu toate

acestea, că luase o hotărâre imorală. Spusese ceva și făcuse altceva. În Uniunea Sovietică, i-am spus eu, sunt prea mulți care procedează așa. I-am spus că nu voi mai vorbi cu el până când nu revine asupra deciziei sale imorale. I-am reamintit de E.M. Forster, pe care îl admiram amândoi. I-am spus că trebuie să fie coerent, să-și armonizeze gândirea cu acțiunea. Firește că m-am domolit repede și am reluat pentru un timp legătura. Nu mai avea același romantism. După ce și-a preluat noua slujbă, mi-a scris în mai multe rânduri, dar fără căldură. Mi-era rușine pentru el. Poate și de mine.

— Și așa te-ai măritat cu Volodea, spuse Barley.

— Da, așa.

— Dar l-ai păstrat și pe Iakov, sugerează el, ca și cum era lucrul cel mai normal de pe lume.

Se îmbujoră și se încruntă în același timp.

— Un timp, da, Iakov și cu mine am continuat legătura tainică. Nu ne întâlneam des, doar uneori. Spunea că suntem un roman neterminat. Fiecare aștepta din partea celuilalt un ajutor în a-și împlini destinul. Avea dreptate, dar subestimam puterea influenței lui asupra mea și a influenței mele asupra lui. Credeam că, dacă ne vom întâlni mai mult, ne vom putea elibera unul de altul. Când mi-am dat seama că lucrurile nu stăteau astfel, am încetat să-l mai văd. Îl iubeam, dar refuzam să-l văd. Eram gravidă cu Volodea.

— Când v-ați reîntâlnit?

— După ultimul târg de carte de la Moscova. Ai acționat ca un catalizator. Luase concediu și o ținea într-o beție. Scrisese multe rapoarte interne și adresase numeroase plângeri oficiale. Dar n-au avut darul să impresioneze sistemul, deși cred că reușise să irite autoritățile. Ceea ce i-ai spus i-a mers drept la inimă. Cuvintele tale dădeau expresie propriilor lui gânduri într-un moment crucial al vieții sale și ai realizat legătura dintre vorbele și acțiunile lui, ceea ce lui Iakov îi venise greu să facă. A doua zi mi-a dat telefon la birou, folosind un pretext oarecare. Împrumutase apartamentul unui prieten. Relația mea cu Volodea se destramă; locuiam împreună, întrucât trebuia să mai aștepte până i se repartiza un spațiu locativ. În timp ce ne

aflam în camera amicului său, Iakov mi-a vorbit foarte mult despre tine. Erai cel care îl făcuseși să vadă lucrurile clar. Este exact ceea ce mi-a spus: „Englezul acesta mi-a dat soluția. De acum înainte nu mai contează decât acțiunea și spiritul de sacrificiu”. „Vorbele sunt blestemul societății ruse. Ele înlocuiesc faptele.” Iakov știa că am contacte cu editorii occidentali, așa că mi-a spus să-ți caut numele pe lista noastră de vizitatori străini la târg. S-a apucat imediat de lucru pentru a pregăti manuscrisul. Trebuia să ți-l dau ție. Bea îngrozitor de mult. Mă temeam pentru el. „Cum poți să scrii când ești beat?” Mi-a răspuns că bea ca să supraviețuiască.

Barley luă o nouă înghițitură de whisky.

— I-ai spus lui Volodea despre Iakov?

— Nu.

— A descoperit Volodea legătura voastră?

— Nu.

— Atunci, cine știe?

Se pare că-și pusese și ea această întrebare, întrucât răspunsul fu foarte prompt:

— Iakov nu le spune prietenilor săi nimic. Asta știu. Când împrumut eu un apartament, spun că este pentru niște chestiuni particulare. În Rusia trăim cu secretul, cu singurătatea, dar nu avem niciun cuvânt pentru intimitate.

— Dar prietenelor tale? Nu le-ai făcut nicio aluzie?

— Nu suntem îngeri. Dacă le cer anumite favoruri, desigur că fac și ele unele supoziții. Câteodată eu sunt cea care le acord favoruri. Asta e tot.

— Nu l-a ajutat nimeni pe Iakov la redactarea manuscrisului său?

— Nu.

— Niciunul din tovarășii lui de băutură?

— Nu.

— Cum poți fi sigură?

— Pentru că știu că trăiește singur cu gândurile sale.

— Ești fericită cu el?

— Poftim?

— Îți place? Îl iubești? Te face să râzi?

— Cred că Iakov este un spirit deosebit, dar vulnerabil, care nu poate supraviețui fără mine. Ca să fii perfecționist, trebuie să fii copil. Să nu ai simț practic. Cred că, fără mine, s-ar prăbuși.

— Crezi că e prăbușit acum?

— Iakov ar spune: „Cine este sănătos la minte? Cel care plănuiește exterminarea omenirii sau cel care ia măsuri pentru a o preveni?”

— Cum rămâne cu cel care le face pe amândouă?

N-a răspuns. O provoca și ea o știa. Era gelos, dorind să-i submineze încrederea.

— E înșurat? Întrebă el.

O umbră de mânie îi întunecă privirea.

— Nu cred că este înșurat, dar nu are nicio importanță.

— Are copii?

— Pui întrebări ridicole.

— Situația este mai curând ridicolă.

— Spune că ființele umane sunt singurele creaturi care fac victime din copiii lor. Este hotărât să nu furnizeze victime societății noastre.

„În afara copiilor tăi”, gândi Barley, dar reuși să se rețină să o spună cu voce tare.

— Deci, i-ai urmărit cariera cu interes, sugeră el pe un ton aspru, revenind la întrebarea cu privire la statutul lui Goethe.

— De la distanță, fără să intru în detalii.

— Și în tot acest timp tu n-ai știut la ce lucrează? Asta vrei să spui?

— Știam doar ceea ce deduceam din discuțiile noastre despre problemele etice. „A câta parte din omenire trebuie exterminată pentru a salva omenirea? Cum putem vorbi despre lupta pentru pace când plănuim războaie îngrozitoare? Cum putem vorbi de selectarea țintelor, când nu suntem siguri de precizia loviturii?” Când discutăm aceste probleme, sunt conștientă, firește, de implicarea lui practică! Când îmi spune că pericolul cel mai mare pentru omenire nu este realitatea puterii sovietice, ci iluzia ei, nu-i pun întrebări. Îl încurajez. Îl rog să fie consecvent și curajos, dacă este necesar. Dar nu-i pun întrebări.

— Rogov? N-a menționat niciodată un anumit Rogov? Profesorul Arkadi Rogov?

— Ți-am mai spus. Nu discută niciodată despre colegii săi.

— Cine a spus că Rogov ar fi coleg?

— Am dedus din întrebarea ta, răspunse ea cu aprindere.

Și din nou el o crezu.

— Cum comunică cu el? întrebă Barley, revenind la un ton mai amabil.

— N-are nicio importanță. Când un anumit prieten de-al său primește un anumit mesaj, îl informează pe Iakov, iar acesta îmi telefonează mie.

— Știe acel anumit prieten de la cine provine acel anumit mesaj?

— N-are de ce. Știe doar că este o femeie. Asta e tot.

— Iakov se teme?

— Dat fiind că vorbește atât de mult despre curaj, presupun că îi este frică. Îl citează pe Friedrich Nietzsche: „Supremul bine este să nu-ți fie frică”. Îl citează pe Pasternak. „Rădăcinile frumuseții.”

— Dar ție, ți-e frică?

Ea își întoarse privirea. La casele de vizavi se luminau ferestrele.

— Nu trebuie să mă gândesc doar la copiii mei, ci la toți copiii, spuse femeia.

Observă două lacrimi neșterse pe obraji ei. Mai bău o gură de whisky și fredona câteva măsuri din „Count” Basie. Când o privi din nou, lacrimile îi dispăruseră.

— Vorbește despre marea minciună, spuse ea, ca și cum tocmai își reamintise.

— Care mare minciună?

— Totul face parte din aceeași mare minciună, până la cea mai mică piesă de schimb pentru cea mai neînsemnată armă. Până și rezultatele care sunt transmise Moscovei sunt supuse marii minciuni.

— Rezultate? Ce rezultate? Rezultatele cui?

— Nu știu.

— Ale experimentelor?

Părea că a uitat că negase.

— Cred că ale experimentelor. Cred că vrea să spună că rezultatele testelor sunt falsificate în mod deliberat pentru a satisface ordinele generalilor și cerințele producției oficiale stabilite de către birocrăți. Poate că el însuși le falsifică. Este un om foarte complicat. Vorbește uneori despre numeroasele sale privilegii de care a ajuns să-i fie rușine.

„Lista de cumpărături”, așa numise Walter chestionarul. Cu un simț moderat al datoriei, Barley bifă ultimele articole.

— A menționat vreun proiect anume?

— Nu.

— Că ar fi implicat în sistemele de comandă? Modul în care este controlat comandantul-șef?

— Nu.

— Ți-a spus vreodată ce măsuri sunt luate pentru a preveni lansările greșite?

— Nu.

— A făcut vreo aluzie c-ar putea fi angajat în procesarea de date?

Katia obosise.

— Nu.

— Se bucura de vreo promovare din când în când? I se decernează medalii? Se dau recepții în onoarea sa când urcă pe scară ierarhică?

— Nu vorbește despre promovări decât pentru a spune că acestea sunt legate de corupție. Ți-am mai spus că s-ar putea ca el să fi fost prea vehement în criticarea sistemului. Nu știu.

Se îndepărtase de el din nou. Chipul îi era pe jumătate ascuns de perdeaua de păr.

— Ai face mai bine să-i pui tu însuși orice alte întrebări, spuse ea pe tonul cuiva care-și face bagajele să plece. Vrea să vă întâlniți la Leningrad vineri. Urmează să participe la o conferință importantă la una dintre instituțiile alea științifico-militare.

Cerul păru să se miște. Barley simți răcoarea nopții. Îl învăluisese ca un nor înghețat, deși cerul era întunecat, dar limpede, iar luna nouă, care stătea neclintită în sfârșit,

răspândea o strălucire caldă.

— A propus trei locuri și trei ore de întâlnire, continuă ea pe același ton neutru. Te rog să te prezinți la fiecare întâlnire, până când veți reuși să vă vedeți. Se va prezenta la una dintre acestea, dacă poate. Îți trimite salutările și mulțumirile sale. Ține la tine.

Îi dictă trei adrese și-l urmărește cum le notează în agendă, cerându-și scuze că le codifica. Apoi așteaptă până când Barley încetă să strănute, urmărindu-l cum icnește și-l blestemă pe Creator.

Au luat masa ca doi amănți epuizați într-un restaurant amenajat într-o pivniță, împreună cu un câine bătrân cenușiu și un țigan care cânta blues la o chitară. Cine era patronul, cine permitea existența acestui loc și de ce erau mistere pe care Barley nu și-a bătut niciodată capul să le dezlege? Tot ceea ce știa era că, într-o viață anterioară, cu ocazia unui târg de carte uitat de Dumnezeu, ajunsese aici beat mort, cu un grup de editori polonezi trăsnii, și că a cântat *Bless This House* la saxofonul cuiva.

Își vorbeau cu oarecare stângăcie și, pe măsură ce timpul trecea, între ei se adâncea o prăpastie, până când Barley avu impresia că-i înghite propria lipsă de importanță. Se uită la ea cu insistență, conștient că n-avea nimic ce să-i ofere din care ea să nu aibă înzecit. În mod obișnuit, i-ar fi făcut o declarație pătimașă de dragoste. O cufundare în absolut ar fi fost esențială pentru nevoia sa de a destinde atmosfera tensionată a unei relații pe cale să se înfiripe. Dar în prezența Katiei nu găsea niciun fel de absolut pe care să-l confrunte cu al ei. Își văzu viața ca o serie de reînvieri inutile, un eșec înlocuindu-l pe altul. Se îngrozea la ideea că aparținea unei societăți care exista doar în numele materialismului, o societate atât de puțin preocupată de marile ei probleme. Dar nu-i putea mărturisi niciunul dintre aceste gânduri. Orice i-ar fi spus ar fi fost un atac la imaginea pe care și-o formase despre el, iar Barley nu avea nimic ce să-i ofere în schimb.

În timp ce vorbeau despre cărți, o vedea îndepărtându-se

puțin câte puțin de el. Avea o înfățișare distrată, o voce impersonală, încerca prin toate mijloacele să și-o apropie, cânta și dansa, dar ea era departe. Îi făcea aceleași declarații insipide pe care fusese nevoit să le asculte toată ziua cât așteptase s-o întâlnească. „Într-un minut, gândi el, îi voi povesti despre Potomac Boston și-i voi explica faptul că nu există nicio legătură între fluviu și oraș.” Doamne iartă-l, tocmai asta făcea.

Spre orele douăzeci și trei, după ce se stinseseră luminile în restaurant și Barley o însoți pe Katia până la stația de metrou, prin strada pustie, îi trecu prin minte gândul absurd că ar fi putut să-i facă și el aceeași sau aproape aceeași impresie pe care Katia i-o făcuse lui. Îl luase de braț. Își sprijinea degetele de interiorul antebrațului lui și făcea pași mari ca să intre în ritm cu el. Cușca albă a ascensorului se deschisese pentru a o primi. Lustrele străluceau deasupra capetelor lor ca niște brazi de Crăciun întorși cu susul în jos. Barley o cuprinse pe Katia în brațe pentru a-și lua rămas-bun în stilul tradițional rusesc: un sărut pe obrazul stâng, un sărut pe obrazul drept, un alt sărut pe obrazul stâng și noapte bună.

— Domnule Blair? Mi s-a părut că v-am zărit! Ce coincidență! Urcăți în mașină. Vă conduc acasă!

Barley se urcă, iar Wicklow, cu o agilitate de acrobat, se strecură pe bancheta din spate, unde începu imediat să-i desfacă microfonul disimulat în partea de jos a spatelui lui Barley.

L-au lăsat la Hotel Odessa și au plecat mai departe. Aveau de lucru. Holul hotelului semăna cu o sală de așteptare de aeroport pe timp de ceață groasă. Pe canapele și în fotolii moțăiau clienți clandestini, care plătiseră prețul convenit. Barley se uită compătimitor la ei, strâmbând din nas. Unii erau în treninguri, iar alții îmbrăcați mai de Doamne-ajută.

— Vrea cineva o dușcă? strigă el destul de tare. Niciun răspuns. Nu vrea nimeni un pahar de whisky? se interesează el, scoțând sticla încă plină pe trei sferturi din uriașul buzunar interior al impermeabilului. Bău o gură zdravănă pentru a le da exemplu, apoi trecu sticla din mână în mână.

Așa îl găsi Wicklow, două ore mai târziu, în hol, stând pe

vine într-un grup de noctambuli recunoscători, bucurându-se de o ultimă gură de băutură înainte de a se duce la culcare.

CAPITOLUL 9

— Cine naiba sunt noii americani ai lui Clive? i-am șoptit eu lui Ned, în timp ce eram adunați cu religiozitate în jurul magnetofonului lui Brock, în sala de operațiuni.

Orologiul Londrei bătu orele șase. Victoria Street nu-și începuse mârâitul de dimineață. Scârțâitul rolei pe care Brock derula banda evocă ciripitul păsărelelor. Sosise prin curier cu o jumătate de oră în urmă, după ce călătorise până la Helsinki cu valiza diplomatică, apoi până la Northolt prin cursa specială. Am fi putut evita toate aceste procedee costisitoare dacă Ned ar fi consimțit să asculte reclamele sforăitoare ale adepților tehnologiei, întrucât marii vrăjitori de la Langley nu se jurau decât pe un nou sistem care transmitea în siguranță cuvântul vorbit. Dar Ned era Ned și prefera întotdeauna metodele verificate.

Așezat la biroul său, își punea semnătura pe un document pe care îl ascundea cu mâna. Împături foaia de hârtie, o puse într-un plic pe care îl lipi înainte de a-l încredința înaltei Emma, una din asistentele sale. Nemaisperând la niciun răspuns la întrebarea mea, am fost surprins de vehemența tonului lui Ned:

— Niște escroci! se răsti el.

— Aia de la Langley?

— Dumnezeu știe! Serviciul de Securitate.

— Al cui? am insistat eu.

Dădu din cap, prea furios ca să răspundă. Să fi fost documentul pe care tocmai îl semnase sau prezența intrușilor americani? Erau doi. Johnny, de la rezidența lor din Londra, îi escortă. Amândoi purtau blazere bleumarin și părul tuns scurt, și afixau o curățenie mormonă, pe care eu personal o găseam ușor respingătoare. Clive stătea în picioare, între ei, în timp ce Bob se așezase pe scaun, în mod demonstrativ, la capătul celălalt al încăperii, lângă Walter, care arăta ca vai de lume... din cauza orei matinale, am presupus eu. Până și Johnny părea stânjenit de prezența lor și, foarte curând, am avut aceeași reacție. Aceste chipuri, necunoscute și îmbufnate, nu-și aveau

locul în sânul operațiunii noastre, mai ales într-un moment de-a dreptul crucial. Păreau o adunare de bocitoare anticipând un deces iminent. Dar al cui? M-am uitat din nou la Walter, iar îngrijorarea mea a crescut și mai mult.

I-am privit încă o dată pe noii americani atât de inodori, incolori și insipizi. „Serviciul de Securitate”, spusese Ned. Dar de ce? Și de ce acum? De ce se uitau la toată lumea, cu excepția lui Walter? De ce se uita Walter la toată lumea cu excepția lor? Și de ce se așezase Bob departe de ei, iar Johnny continua să se uite la mâinile sale? I-am mulțumit lui Dumnezeu când mi-au fost întrerupte gândurile.

Am auzit bubuitul pașilor pe scările de lemn. Brock pornise magnetofonul. Am auzit uși trântindu-se și înjurătura lui Barley când și-a jupuit spatele de canatul ferestrei. Apoi din nou zgomot de pași târșâiți, când se cățarau către acoperiș.

Ai zice că e o ședință de spiritism, mi-am spus eu când s-au auzit primele cuvinte. Barley și Katia ni se adresează de pe lumea cealaltă. Străinii immobili, cu fețele lor de câini, fuseseră acum uitați.

Ned era singurul dintre noi care avea cască de ascultare. Mai târziu, când am încercat-o, mi-am dat seama de diferență. Puteai auzi porumbeii Moscovei pășind pe acoperiș, respirația rapidă a Katiei atunci când vorbea. Puteai auzi bătăile inimii propriului spion prin microfoanele de contact.

Brock ne-a lăsat să ascultăm întreaga scenă de pe acoperiș înainte ca Ned să ordone o pauză. Numai noii noștri americani păreau indiferenți, neafecțați. Privirile lor sumbre treceau de la unul la altul, dar nu se opreau asupra nici unuia dintre noi. Walter se înroși la față.

Brock porni din nou magnetofonul pentru a asculta scena de la masa de seară. Nimeni nu se mișca. Nici un oftat, nici un scârțâit de scaun, nici un fel de aplauze, nici măcar atunci când a oprit banda și a derulat-o înapoi.

Ned își scoase casca.

— Iakov Efremovici, nume de familie necunoscut, fizician, în vârstă de treizeci de ani în 1968, adică născut în 1938, anunță el luând un formular roz de cercetări din teancul din fața lui

pentru a nota ceva. Walter, alte sugestii?

Walter trebui să-și vină în fire. Părea zăpăcit, iar vocea sa nu avea dezinvoltura obișnuită.

— Efrem, om de știință sovietic, alte nume necunoscute, tatăl lui Iakov Efremovici, împușcat la Vorkuta, după răzmerița din primăvara anului 1952, declară el fără să se uite la carnetul de note. Nu pot să fie prea mulți Efremi, de profesie cercetători științifici, care să fi fost executați pentru o supradoză de inteligență, chiar în zilele iubitului Stalin, adaugă el cam patetic.

„Oricât de absurd ar fi fost, am crezut că văd lacrimi în ochii săi. Poate că într-adevăr murise cineva”, am gândit eu privindu-i din nou pe cei doi mormoni ai noștri.

— Johnny? spuse Ned scriind în continuare.

— Ned, cred că ne oprim la Boris, alte nume necunoscute, vădov, profesor de științe umaniste, Universitatea din Leningrad, spre șaptezeci de ani, o fiică, Ecaterina, spuse Johnny, adresându-se tot mâinilor sale.

Ned completează o altă fișă și o aruncă în tava de corespondență ca pe niște bani de care era încântat să scape.

— Palfrey. Joci și tu?

— Înscrie-mă pentru ziarele din Leningrad, dacă vrei, Ned, am spus eu cu un aer cât de detașat posibil, simțind asupra mea privirea sumbră a americanilor lui Clive. Aș vrea să-i cunosc pe concurenți, cei care au luat startul și învingătorii olimpiadelor de matematică din 1952, am spus eu, stârnind câteva râsete. Ca să fim siguri, adăugați-i și pe cei din 1951 și 1953. Se pot adăuga și onorurile academice, obținute pe parcurs: candidat în științe, doctor în științe. „Obțineam tot ce dorea”, spusese ea. Se poate verifica asta, vă rog? Mulțumesc.

După ce au fost puse toate mizele pe masă, Ned o căută pe Emma cu o privire fioroasă pentru a duce formularele la arhive. Dar acest lucru nu-l satisfăcea pe Walter, brusc hotărât să fie luat în seamă. Pentru că, sărind în picioare, se apropie de cei 165 de cm ai săi de biroul lui Ned, cu pumnii lui mici avântați în față.

— Mă ocup personal de toată munca asta de cercetare,

anunță el pe un ton mult prea grandilocvent, strângând teancul de hârtii roz la piept. Acest război este mult prea important pentru a fi lăsat pe seama generațiilor noastre de la Arhivă, oricât de irezistibile ar fi ele, cu părul lor clătit cu albăstreală.

Mi-aduc și-acum aminte cum l-au urmărit din ochi mormonii până la ușă; au schimbat apoi o privire, în timp ce țacănitul tocurilor sale micuțe se pierdea în lungimea coridorului. Și n-o spun acum pentru că a trecut atâta timp, dar mi-a înghețat sângele în vine pentru Walter, fără să am nici cea mai vagă idee de ce.

— O gură de aer proaspăt de țară, îmi spuse Ned pe firul interior, o oră mai târziu, când de abia mă întorsesem în biroul meu din Centrală. Spune-i lui Clive că am nevoie de tine.

— Du-te, zise Clive, închis în continuare cu mormonii săi.

Am luat un Ford rapid din garajul Serviciului. Ned era la volan și mi-a respins puținele mele încercări de conversație, întinzându-mi în schimb un dosar ca să-l citesc. Am intrat în zona rurală din Berkshire, dar el se încăpățâna să nu vorbească. Când Brock a sunat pe telefonul din mașină, pentru a-i transmite o confirmare eliptică pe care o ceruse, se mulțumi să mormăie:

— Spune-i în cazul acesta! căzu din nou pe gânduri.

Ne aflam la șazeci și cinci de kilometri de Londra, pe planeta cea mai hidoasă descoperită de om. Înaintam în ghetoul științei moderne, unde gazonul este tuns întotdeauna impecabil. Doi lei de piatră tocită de vreme străjuiau vechea intrare. Un bărbat politicos, într-o haină de sport maro, îi deschise poarta lui Ned. Un coleg de-al său strecură un detector sub șasiu și ne pipăiră din cap până în picioare în mod politicos.

— Luați servieta cu dumneavoastră, domnilor?

— Da, spuse Ned.

— Vreți să fiți amabil s-o deschideți?

— Nu.

— Atunci o s-o trecem prin aparate, domnilor, dacă nu vă deranjează. Nu cred că aveți filme neexpuse, domnule.

— Nu, spusei eu. Trece-o prin aparate.

Ne-am uitat cum au lăsat servieta în ceea ce părea o ladă verde de cărbuni și cum au scos-o din nou afară.

— Mulțumesc, i-am spus eu, luându-mi servieta înapoi.

— Plăcerea este de partea mea, domnule. Nu face nimic.

Furgoneta albastră avea un semn pe care scria: „Urmează-mă”. Un ciobănesc alsacian se încruntă la noi prin geamul din spate protejat de gratii. Porțile s-au deschis electronic și dincolo de ele se vedeau mobile acoperite cu iarbă tunsă, ca niște gropi comune peste care crescuse iarba. Intrărăm în parcul în care niște coline măslinii se întindeau departe, la linia orizontului, acolo unde apune soarele. Un nor ca o ciupercă ar fi părut foarte firesc. O pereche de șorecari se învârtteau pe cerul fără nori. Fânețele erau împrejmuite cu un gard înalt de sârmă ghimpată. Clădiri din cărămidă, cu coșuri din care nu ieșea fum, se cuibăreau în vâlcele artificiale. O pancartă ordona costume protectoare în zonele D până la K, iar un cap de mort cu două oase încrucișate părea să spună: „Ați fost avertizați”. Furgoneta din fața noastră înainta în ritm de înmormântare. Am făcut o curbă și am văzut niște terenuri de tenis goale și turnuri de aluminiu. Alei de țevi colorate fugeau pe lângă noi, îndreptându-ne către un grup de hangare vopsite în verde. În mijlocul acestora, pe vârful unui deal, se afla ultimul vestigiu al epocii prenucleare, o casuță din Berkshire din cărămidă și piatră. De poartă era agățat un indicator pe care scria: „Administrație”. Un tip îndesat tropăi spre noi pe alea prost pavată, pentru a ne saluta. Purta un blazer de un verde gazon și o cravată cu două rachete aurii brodate pe ea, iar din mânecă îi ieșea o batistă.

— Sunteți de la Firmă? Foarte bine. Eu sunt O'Mara. Care cine sunteți? I-am spus să aștepte în laborator până sunăm după el.

— Foarte bine, spuse Ned.

O'Mara avea un păr blond-cenușiu și o voce milităroasă, dogită de alcool. Avea o ceafă umflată, iar degetele sale atletice erau galbene de nicotină.

— O'Mara îi ține la ordine pe oamenii de știință pletosi, îmi spusese Ned într-unul dintre rarele noastre schimburi de

cuvinte din timpul călătoriei. Este pe jumătate membru al personalului, jumătate al securității, una peste alta – un căcat.

Te-ai fi putut crede într-un salon îngrijit de către prizonierii din războaiele napoleoniene. Până și cărămizile șemineului fuseseră lustruite, iar mortarul dintre ele era alb. Ne-am așezat în niște fotolii cu trandafirași ca să bem un gin cu apă tonică, cu multă gheață. Din grinzile de un negru strălucitor atârnavu piese de harnașament din alamă.

— Tocmai m-am întors din Statele Unite, își reaminti O'Mara, ca și cum ar fi vrut să justifice despărțirea noastră recentă. Ridică paharul și se aplecă să-și înmoaie buzele. Voi vă duceți acolo des, nu-i așa?

— Ocazional, spuse Ned.

— Din când în când, am zis eu. Când ne cheamă datoria.

— Trimitem destul de mulți dintre băieții noștri acolo. Temporar, bineînțeles. Oklahoma. Nevada. Utah. Celor mai mulți le place foarte mult. Unora li se face dor de casă. Bău și întârzie o clipă ca să înghită. Le-am vizitat laboratorul de armament de la Livermore, în California. Loc destul de drăguț, o casă de oaspeți decentă. Bani căcălau. Ne-au invitat să participam la un seminar despre moarte. Al dracului de macabru, dacă stai să te gândești, dar psihiatrii păreau să creadă că le va face bine tuturor, iar vinurile au fost extraordinare. Presupun că, dacă vrei să arunci în flăcări hălci mari ale umanității, e mai bine să știi cum se face acest lucru. Bău din nou, de parcă ar fi avut tot timpul de pe lume. Vârful dealului era la acea oră un loc foarte liniștit. Surprinzător de mulți oameni nu i-au dat prea multă atenție acestui subiect, continuă el. În special cei tineri. Cei mai în vârstă s-au arătat mai reticenți, pentru că-și aminteau vârsta inocenței, dacă aceasta a existat vreodată. Când mori pe loc, ai parte de o moarte rapidă, dar dacă mori încetul cu încetul, ai parte de o moarte lentă. Nu m-am gândit niciodată. Aceasta dă un nou sens valorii de a te afla în centrul acțiunii, presupun. Totuși, suntem a patra generație acum. Asta estompează remușcărilor. Jucați golf?

— Nu, zise Ned.

— Mă tem că nu, am spus și eu. Am luat lecții, dar, nu știu cum, nu mi-au fost de niciun folos.

— Avem niște terenuri minunate aici, dar ne-a obligat să închiriem niște nenorocite de Noddy. Prefer să mor decât să fiu văzut într-un căruț din ăla motorizat. Bău din nou, cu aceeași încetineală rituală. Wintle este un excentric, explică el după ce înghiți. Toți sunt excentrici, dar Wintle este mai ciudat ca toți. L-a apucat pasiunea pentru socialism, apoi pentru Iisus, iar acum s-a lansat în meditație transcendențială și în Tai Chi. E însurat, mulțumesc lui Dumnezeu. N-are decât școala primară, dar vorbește corect. Mai stă trei ani aici.

— Cât i-ai spus? întrebă Ned.

— Cred întotdeauna că sunt suspectați. I-am spus că nu este cazul lui și că trebuie să-și țină gura aia tâmpită închisă când totul se va termina.

— Și crezi că o va face? întrebă Ned.

— În ciuda tuturor eforturilor noastre, majoritatea nu știu să-și țină gura, spuse O'Mara dând din cap. Se auzi o bătaie în ușă și apăru Wintle, eternul student de cincizeci și șapte de ani. Era înalt, dar adus din spate, avea părul creț, cenușiu, o față ascuțită și un aer de inteligență aproape pierită. Purta un pulover Fair Isle, fără mâneci, pantaloni largi și mocasini. Își ținea genunchii lipiți și paharul de sherry departe, ca o retortă chimică de care nu era sigur.

Ned devenise din nou profesionistul care făcea abstracție de propriile griji.

— Facem cercetări cu privire la unii oameni de știință sovietici, începu el, reușind să dea glasului său un ton neutru. Examinăm în cele mai mici amănunte sistemul lor de apărare. Nimic excitant, credeți-mă!

— Deci lucrați pentru Informații, spuse Wintle. M-am gândit eu, cu toate că n-am spus nimic.

Îmi trecu prin minte că era un om foarte singuratic.

— Nu te fută grija ce sunt ăștia, îl sfătui O'Mara deosebit de amabil în continuare. Sunt englezi și au o treabă de făcut, la fel ca și tine.

Ned pescui două foi de hârtie dactilografiate dintr-un dosar

și îl întinse lui Wintle, care lăsă paharul din mână pentru a le lua. Își încheia fiecare gest cu mâinile întoarse cu palmele în sus, cu degetele îndoite, precum un deținut rugându-se să fie eliberat.

— Încercăm să maximizăm unele dintre vechile documente neglijate, spuse Ned, folosind un jargon pe care l-ar fi evitat în alte circumstanțe. Iată, de exemplu, o relatare a interogatoriului tău la reîntoarcerea de la Akademgorodok, în august 1963. Ți amintești? Un anume maior Vauxhall. Această relatare nu este o capodoperă literară, dar menționezi numele a doi sau trei savanți sovietici a căror fișă am vrea să o aducem la zi, dacă mai există și dacă-ți mai aduci cumva aminte de ei.

Ca și cum ar fi vrut să se protejeze împotriva unui atac cu gaze, Wintle își puse o pereche de ochelari îngrozitor de urâți, cu rame de oțel.

— După cum îmi amintesc acel interogatoriu, maiorul Vauxhall mi-a dat cuvântul de onoare că tot ceea ce voi spune va fi din propria voință și absolut confidențial, declară el cu o stridență didactică. Sunt de aceea cât se poate de surprins să-mi văd numele cu cuvintele zăcând la vedere în arhivele ministeriale, după douăzeci și cinci de ani buni de la acest eveniment.

— Aceasta este mai mult ca sigur unica ta ocazie de a cunoaște nemurirea, bătrâne! Așa că, în locul tău, aș tăcea din gură și m-aș bucura, îl sfătui O'Mara.

Am intervenit ca și cum aș fi despărțit doi beligeranți prinși într-o ceartă de familie. I-am sugerat lui Wintle să vorbească mai pe larg cu privire la cele înscrise destul de sumar în raport. Eventual să-i descrie mai precis pe cei câțiva oameni de știință sovietici ale căror nume sunt înscrise pe ultima pagină și, cu aceeași ocazie, să ne dea unele informații despre echipa de la Cambridge. Ar vrea el, dacă nu se supără, să ne răspundă la una sau două întrebări care ar putea să facă să încline balanța?

— Mi se pare că echipă nu este cuvântul potrivit în acest context, replică Wintle, repezindu-se asupra cuvântului ca o fiară înfometată. Nu, cel puțin de partea britanică. Echipa sugerează un scop comun. Eram grupul de la Cambridge. Dar o

echipă, nu. Unii făceau asta de plăcere, alții pentru prestigiu, în special profesorul Callow, care avea o opinie exagerat de bună în privința lucrărilor sale despre acceleratoare, care, de altfel, au fost ulterior respinse. Accentul său de Birmingham ieși la iveală. O foarte mică minoritate, într-adevăr, avea motivații ideologice. Credeau în știința fără frontiere. În liberul schimb de cunoștințe în beneficiul lumii întregi.

— Niște labagii, ne explică O'Mara cu folos.

— Erau francezi, americani cu duiumul, suedezi, olandezi, chiar și unul sau doi germani, continuă Wintle, fără să țină seama de mutra făcută de O'Mara. Toți erau plini de speranțe, după părerea mea, dar rușii mai mult decât oricine. Noi, englezii, eram mai leneși. Așa suntem și acum.

O'Mara mormăi și luă o gură întăritoare de gin. Însă zâmbetul plăcut al lui Ned, chiar dacă întru câțva necăjit, îl încuraja pe Wintle să continue.

— Era la apogeul erei hrușcioviene, după cum vă puteți aminti, fără doar și poate. Kennedy, de partea asta, Hrușciov, de partea cealaltă. Se anunța o epocă de aur, spuneau unii. Oamenii vorbeau în acele zile despre Hrușciov cam așa cum vorbesc astăzi despre Gorbaciov. Cu toate că trebuie să spun că, după părerea mea, entuziasmul nostru de atunci era mai autentic și mai spontan decât așa-zisul entuziasm de astăzi.

O'Mara căscă și-și întoarse ochii umflați către mine, derutat.

— Le-am spus tot ceea ce știam. Ei făceau la fel, spuse Wintle, iar vocea sa căpătă mai multă siguranță. Noi le citeam comunicările noastre, ei ni le citeau pe-ale lor. Callow n-a făcut nicio senzație, trebuie să mărturisesc. L-au făcut praf cât ai zice pește, dar îl aveam pe Panson, specialist în cibernetică, și el a ținut steagul sus. Mai eram și eu. Modesta mea comunicare s-a bucurat de mare succes, cu toate că trebuie să spun eu acest lucru. N-am auzit aplauze ca acelea de atunci niciodată, ca să fiu sincer. Nu m-ar surprinde dacă acolo se mai vorbește încă de ea. Baricadele cădeau atât de repede, încât puteai literalmente să le auzi prăbușindu-se în sala de conferințe. „Liberă circulație, fără frontiere.” Acesta era sloganul nostru. Liberă circulație nu era nicio expresie potrivită, era un eufemism, dacă te gândești

la valurile de votcă băute la petrecerile ce se întindeau până noaptea târziu. Sau la fete! Sau dacă auzeai conversațiile. KGB-ul asculta, bineînțeles. Știam lucrul acesta. Ni se ținuse o predică înainte de a pleca, cu toate că unora nu le-a convenit. Nu e cazul meu, eu sunt patriot. Dar, oricum, nu aveau ce să ne facă, nici KGB-ul lor, nici al nostru. După toate aparențele nimerise un subiect favorit, pentru că se îndreptă în scaun, pregătindu-se să țină un discurs pe care-l știa pe dinafară. Aș dori să adaug aici că KGB-ul lor este judecat foarte greșit, după părerea mea. Știu din surse sigure că KGB-ul sovietic a adăpostit unele dintre cele mai tolerante elemente ale intelectualității sovietice.

— Isuse... nu-mi spune că al nostru a procedat altfel! exclamă O'Mara.

— Mai mult decât atât, sunt absolut convins că autoritățile sovietice au susținut pe bună dreptate că, în orice schimb de cunoștințe științifice cu Occidentul, Uniunea Sovietică avea mai mult de câștigat decât de pierdut. Capul ușor înclinat al lui Wintle se muta de la unul la altul cu privirea ca un semnal de cale ferată, iar mâna lui, cu palma în sus, se sprijinea pe coapsa în semn de neliniște. Mai erau și cultivați. La ei nu exista o demarcație între arte și științe. Idealul lor a fost și este omul complet al Renașterii. Nu sunt nemaipomenit de cultivat. Nu am timpul necesar. Dar acolo, cei interesați aveau totul la dispoziție. Și pe mai nimic, după câte am înțeles eu. Unele manifestări culturale sunt gratuite.

Wintle simți că-i curge nasul. Pentru a-l sufla, trebuia mai întâi să-și întindă batista pe genunchi și pe urmă, pentru a o pune în stare de funcționare, să o apuce cu vârfurile degetelor. Ned profită de această pauză.

— Mă întreb dacă n-am putea arunca o privire la dosarele acestor savanți sovietici ale căror nume ai avut amabilitatea să le menționezi maiorului Vauxhall, sugerează el, luând teancul de hârtii pe care i le întindeam.

Momentul pe care-l așteptam venise, în sfârșit. Dintre cei patru câți ne aflam în cameră, presupun că singurul nevizat în acest sens era Wintle, întrucât ochii gălbejiți ai lui O'Mara se

ridicaseră către Ned, studiindu-l cu o subtilitate aproape bolnăvicioasă.

Ned începu cu dosarele lipsite de interes, așa cum aş fi făcut eu însumi, dosare pe care le marcase, spre ştiinţa lui, cu o culoare verde. Despre doi se ştia că sunt morţi, despre al treilea, că era căzut în dizgraţie. Îi testa memoria lui Wintle, pregătindu-l pentru adevărata încercare. „Serghei? spuse Wintle. Dumnezeuule, desigur, Serghei! Dar cum îl mai chema? Popov? Popovici? Nu, Protopopov... asta el Serghei Protopopov, inginer, specializat în carburanţi!”

Ned îl conduse cu răbdare în direcţia dorită, trei nume, un al patrulea, ghidându-i memoria, exersând-o.

— Mai gândeşte-te la acesta o clipă înainte de a spune din nou nu. Într-adevăr este nu? OK. Să încercăm cu Saveliev.

— Vreţi să repetaţi?

Am observat că memoria lui Winde, ca a multor englezi, de altfel, avea dificultăţi cu reţinerea numelor de familie ruseşti. Prefera prenumele, pe care le putea angliciza.

— Saveliev, repetă Ned. Am prins din nou privirea lui O'Mara aţintită asupra lui. Ned se uită cam prea superficial la raportul pe care-l ţinea în mână. Aşa e, Saveliev. I-l repetă literă cu literă. „Tânăr, idealist, vorbăreţ, autocalificându-se drept umanist. Cerceta particulele. Studii la Leningrad”. Acestea au fost cuvintele tale, potrivit maiorului Vauxhall, spuse cu secole în urmă. Ar mai fi ceva de adăugat? N-ai păstrat legătura cu el, de pildă? Cu Saveliev, vreau să zic?!

Wintle zâmbea, înmărmurit.

— Cum ziceţi că-i spunea? Saveliev? O, parcă-s tâmpit! Aşa e. Uitasem. Pentru mine este Iakov.

— Foarte bine. Iakov Saveliev. Îţi aduci cumva aminte patronimicul?

Wintle negă din cap, zâmbind în continuare.

— Mai ai ceva de adăugat descrierii iniţiale?

Am fost nevoiţi să mai aşteptăm. Wintle avea un simţ al timpului diferit de al nostru. Şi, dacă te-ai fi luat după zâmbetul lui afectat, avea şi un simţ diferit al umorului.

— Un tip foarte sensibil, Iakov ăsta. N-ar fi îndrăznit să pună

întrebări în plen. Te lua la sfârșit la o parte, te trăgea de mânecă: „Scuzați-mă domnule, dar ce credeți despre cutare sau cutare lucru?” Dar, să știți, punea întotdeauna întrebări foarte bune. În felul lui, un om de mare cultură, așa se spunea. Am aflat că făcea senzație la cenele de poezie. Și la expozițiile de pictură.

Vocea lui Wintle deveni mai tărăgănată și m-am temut că începe să fabuleze, cum fac adesea unii când nu mai au informații, dar doresc să-și păstreze ascendentul asupra auditoriului. Spre ușurarea mea, recupera amintirile înmagazinate. Sau mai bine zis le mulgea din eter cu degetele ridicate.

— Iakov circula într-una de la un grup la altul, spuse Wintle cu același zâmbet enervant de superioritate. Asculta cu seriozitate toate discuțiile, fără să ia parte, cocoțat pe marginea unui scaun. Era un mister în legătură cu tatăl său, dar n-am aflat niciodată despre ce era vorba. Se spune că a fost și el om de știință, dar că a fost executat, ca și mulți alții. Îi omorau ca pe muște, am citit cu ochii mei. Dacă nu-i omorau, îi țineau în închisoare. Tupolev, Petliakov, Korolev... o parte din floarea aeronauticii lor și-a proiectat cele mai mari invenții în închisoare. Ramzin a inventat în celulă un nou generator pentru motoarele termice. Prima lor unitate de cercetare în materie de rachete a fost înființată în închisoare sub îndrumarea lui Korolev.

— Ai nimerit-o, bătrâne, spuse O'Mara, din nou plictisit.

— Mi-a dat bucata asta de rocă, continuă Wintle.

I-am văzut mâna, cu palma în sus, sprijinită din nou pe genunchi, deschizându-se și închizându-se, ca pentru a strânge un dar imaginar.

— Rock? Întrebă Ned. Ți-a dat Iakov așa ceva? O bucată muzicală? Nu?! Vrei să spui rocă, aha, o mostră oarecare geologică, asta e, da?!

— Când noi, occidentalii, am plecat din Akademgorodok, reluă Wintle, ca și cum s-ar fi lansat și ne-ar fi lansat și pe noi într-o cu totul altă poveste, ne-am despuiat de tot ce aveam. Literalmente. Dacă ați fi văzut grupul nostru în acea ultimă zi,

nu v-ar fi venit să credeți! Gazdele noastre ruse plângeau de nu mai puteau, îmbrățișări, flori pe autobuze, până și Callow a vărsat o lacrimă, dacă puteți crede așa ceva. Iar noi, occidentalii, descărcăm tot ceea ce aveam: cărți, ziare, stilouri, ceasuri, aparate de ras, pastă de dinți, până și periute de dinți. Discuri, cine adusese. Lenjerie, cravate, pantofi, cămăși, ciorapi, totul în afară de un minimum necesar pentru un zbor decent spre casă. Nu ne înțeleseseră dinainte. Nici măcar nu discutaseră despre așa ceva. Totul s-a întâmplat spontan. Unii au făcut chiar mai mult. În special americanii, impulsivi cum sunt ei. Am auzit de un tip care i-a propus o căsătorie de conveniență unei fete disperate să plece din țară. Eu n-am făcut așa ceva. N-aș fi putut. Sunt patriot.

— Dar i-ai dat și tu din minunile tale lui Iakov, sugerează Ned, prefăcându-se că scrie de mama focului într-un carnet.

— Da. Este ca și cum ai hrăni păsările în parc, așa e când îți împărți obiectele de preț. O alegi pe cea mai firavă, care nu apucă nimic, și încerci s-o îngrași. În plus, tânărul Iakov îmi atrăsese simpatia, nu m-am putut abține, un om plin de suflet.

Mâna îi înțepenise în jurul formei invizibile, încercând să-și unească vârfurile degetelor. Cu cealaltă mână își pișcă fruntea.

— Hai, Iakov, ia asta îi spusei eu. Nu ezita, vino încoace. Ești prea timid și e păcat de tine. Aveam un aparat de ras electric. Plus baterii, transformator, toate într-o trusă frumoasă de voiaj. Dar se pare că s-a simțit stânjenit. Le-a pus deoparte și a continuat să se foiască. Apoi, mi-am dat seama că încerca să-mi dea ceva. Era o bucată de rocă, învelită în hârtie de ziar. Nu cu hârtie de ambalaj frumoasă, bineînțeles. „E o bucățică din țara mea, mi-a spus el. În semn de mulțumire pentru comunicarea ținută.” Dorea să iubesc ceea ce era bun în țara sa, oricât de urâtă putea să pară câteodată din afară. Vorbea o engleză frumoasă, fiți atenți, vorbea mai bine decât jumătate dintre noi. M-am simțit puțin jenat, sincer să fiu, dacă vreți să știți. Am păstrat mulți ani bucățica aia de piatră. Apoi nevastă-mea a aruncat-o cu ocazia uneia dintre curățeniile ei de primăvară. M-am gândit să-i scriu din când în când, dar n-am făcut-o niciodată. Era arogant, în felul lui, să știți. Mulți erau la fel.

Îndrăznesc să spun și că noi, în felul nostru, eram tot atât de aroganți. Toți credeam că știința poate guverna lumea. Astăzi presupun că așa e, cu toate că nu în modul în care se preconiza, sunt sigur.

— Ți-a scris? întrebă Ned.

Wintle reflectă îndelung.

— Parcă poți să știi, răspunse Winde după o lungă reflecție. Nu vei ști niciodată ce se oprește la poștă sau de către cine.

Am scos din servietă un teanc de fotografii și i le-am întins lui Ned. Acesta i le-a trecut lui Winde, sub privirea interesată a lui O'Mara. Wintle le studie una câte una și apoi exclamă brusc:

— El e! Iakov! Cel care mi-a dat piatra. Îi înapoie fotografia lui Ned. Uitați-vă și dumneavoastră! Uitați-vă la ochii lui! Îndrăzniți să spuneți că nu este un visător?!

Luată din ediția de seară din 5 ianuarie 1954 a unui ziar din Leningrad și reconstituită de către Secția Foto, Iakov Efremovici Saveliev, un geniu precoce.

Mai erau și alte nume, iar Ned îl trecu cu răbdare prin fiecare dintre ele, lansându-l pe piste false, încurcându-l până când fu sigur că, în mintea lui Wintle, cel puțin în a lui Saveliev nu era decât un nume între multe altele.

— Deștept din partea ta să-ți ascunzi asul printre atâtea alte cărți, remarcă O'Mara în timp ce, cu paharul în mână, ne conducea de-a lungul aleii către mașină. Ultima oară când am auzit de Saveliev, conducea o bază de lansare de rachete experimentale în fundul Kazahstanului, închipuindu-și metode de a citi aparatura lor telemetrică, fără ca toată lumea să poată să facă acest lucru peste umărul lui. Ce-o pune la cale acum? Să vândă prăvălia? Rar îmi produce plăcere munca pe care o fac, dar de data aceasta am fost total scârbit de întâlnire și de locul în care a avut loc, iar O'Mara m-a scârbit și mai mult. Rar mi se întâmplă să apuc pe cineva de braț, ca apoi să mă dau imediat înapoi și să slăbesc strânsoarea.

— Sunt sigur că ai semnat angajamentul de respectare a Legii secretului de stat, i-am spus eu fără să ridic glasul.

— Practic l-am redactat eu însumi, replica O'Mara, foarte surprins.

— În cazul acesta, ar trebui să știi că orice fel de informație care îți parvine în mod oficial și orice ipoteză construită pe baza acestei informații rămâne în proprietatea Coroanei pentru totdeauna. O altă deformare a legii, dar nu contează. I-am lăsat brațul înainte de a continua. Așa că, dacă-ți place munca de-aici și sperî să te bucuri de o promovare și dacă te mai gîndești și la pensie, îți sugerez să uiți pentru totdeauna de această întîlnire și de orice nume asociat ei. Mulțumesc foarte mult pentru gin. La revedere!

Pe drumul de întoarcere, odată confirmată identificarea lui Bluebird și transmisă de noi în cod Casei Rusia, prin telefonul de la bord, Ned nu mai scoase o vorbă. Totuși, când am ajuns în Victoria Street, s-a hotărât brusc să nu mă lase să plec.

— Stai prin preajmă! îmi ordonă el și-mi făcu semn s-o iau înainte pe scările care duceau la subsol.

La prima vedere, în sala de operațiuni domnea o veselie de nedescris. Personajul central era Walter, care adoptase o poză de artist în fața unei table albe cât el de mare, pe care schița detaliile vieții lui Saveliev cu cretă colorată. Dacă ar fi purtat o pălărie cu boruri largi și o lavalieră, n-ar fi putut să aibă un aer mai boem. Doar uitându-mă mai bine la el, mi-au revenit temerile ciudate din acea dimineață.

În jurul lui – ceea ce însemna în spatele lui, pentru că tabla albă era sprijinită de perete, între cele două orologii – stăteau în picioare Brock și Bob, Jack, secretarul Cifrului, asistenta lui Ned, Emma, și o doamnă mai în vîrstă, pe nume Pat, stîlpul Arhivelor sovietice. Țineau pahare de șampanie în mînă, iar fiecare, în felul său zâmbea, cu toate că zâmbetul lui Bob părea mai curînd un rictus de durere înăbușită.

— Un cavalier singuratic! declamă Walter ca un rapsod.

Înghetă o clipă când ne auzi, dar nu întoarse capul. Un creator de cincizeci de ani, care zguduie gratiile coliviei sale de om între două vîrste, gîndindu-se că e muritor și reflectînd la viața irosită. Oare nu suntem toți la fel?!

Se dădu un pas înapoi. Apoi se apropie din nou de tablă și scrise cu creta o dată. Bău o gură de șampanie. Am simțit în el

ceva macabru și înfiorător, ca machiajul de pe fața unui mort.

— Și-a petrecut întreaga viață de adult în centrul lor secret, continuă el vesel. Dar ținându-și gura închisă. Luând decizii de unul singur în întuneric, Dumnezeu să-l aibă în pază! Întorcând spatele istoriei, chit că aceasta îl va omori, ceea ce se va întâmpla, fără doar și poate. O altă dată și cuvântul: OLIMPIADĂ. Anul celei mai bune recolte. Dacă ar fi fost mai tânăr, i-ar fi fost spălat creierul. Dacă ar fi fost mai în vârstă, ar fi umblat după o sinecură de bășinos bătrân.

Bău din nou, cu spatele întors la noi. Am tras cu coada ochiului la Bob pentru a înțelege ceva, dar el privea cu obstinație spre podea. În ceea ce-l privește pe Ned, nu-l pierdea pe Walter din ochi, dar lipsit de expresie. L-am privit din nou pe Walter și i-am remarcat respirația sacadată.

— L-am inventat, sunt sigur, declară Walter, fără să-i pese de uimirea din jurul lui. I-am prezis apariția de ani de zile. Apoi scrise cuvintele: TATĂ EXECUTAT. Chiar și după ce l-au recrutat, bietul mieluşel a încercat din răspuțeri să fie cuminte. Nu era fricos. Nu purta pică. Își avea dubiile lui, dar, ca om de știință, era un soldat bun. Până într-o zi. *Evrika!* Se trezește și descoperă că toate astea sunt o grămadă de aiureli și că și-a irosit geniul punându-l în solda unui mănunchi de gangsteri incompetenți și că, în plus, a dus lumea în pragul prăbușirii. Scria apăsas, iar pe tâmpile i se prelingeau stropi de sudoare: A LUCRAT SUB ROGOV LA CENTRUL DE TESTARE 109 KAZAHSTAN. Fără să știe, s-a alăturat marii revoluții a anilor '80 a omului rus în plină andropauză. A cunoscut toate minciunile, Stalin, licărul de speranță din era hrușcioviană, lungile tenebre brejneviene. Are încă o ultimă zvâcnire de energie, o ultimă ocazie menopauzală de a-și înscrie numele pe firmament. În urechile sale răzbate ecoul noilor sloganuri: revoluție de sus în jos, deschidere, pace, schimbare, curaj, reconstrucție. E chiar încurajat să se revolte.

În ciuda respirației greoaie, scria mai repede ca oricând: TELEMETRIE, PRECIZIA TIRULUI.

— Unde vor ateriza? se întrebă retoric între două găfâieli. Cât de aproape, câte rachete vor ajunge la câte ținte și când?

Care este elasticitatea și temperatura pielii? Ce se va întâmpla cu gravitația? Tot atâtea întrebări cruciale la care Bluebird cunoaște răspunsurile. El știe, pentru că are responsabilitatea de a face rachetele să vorbească pe parcursul traiectoriei lor fără ca americanii să le audă, aceasta fiind specialitatea sa. Pentru că el este cel care a conceput sistemele de codificare care le scapă rețelelor suprasofisticate de ascultare ale americanilor din Turcia și ale celor din China continentală. El citește toate răspunsurile în clar înainte ca Fratele Rogov să le transmită deformat seniorilor și stăpânilor săi de la Moscova. Ceea ce, potrivit lui Bluebird, este specialitatea lui Rogov. „Profesorul Vitali Rogov este un împutit de pupincurist”, ne citează el din carnetul numărul doi. O apreciere corectă. Asta și este Vitali Rogov. Un pupincurist împutit plătit pentru ceea ce face, lipsit de coloană vertebrală, fidel principiilor sale și care-și câștigă astfel medaliile și privilegiile. De cine oare ne aduce aminte acesta? De nimeni. Desigur, nu de dragul nostru Clive. Atunci Bluebird izbucnește. Îi mărturisește chinurile sale Katiei, iar Katia îi spune: „Nu te mai miorlăi, acționează”. Și, pe cinstea mea, o face, ne încredințează fiecare informație pe care poate pune mâna. Bijuteriile Coroanei la puterea a doua. Codificări decodificate. Telemetrie în clar. Vechi chei de cod pentru a ne facilita verificările. Adevărul adevărat înainte de a fi revopsit pentru consumul Moscovei. De acord, e puțin într-o ureche. Dar cine nu e? Cine e perfect?

Bău ultima înghițitură din pahar. Am observat că fața sa era congestionată de durere, de jenă și de indignare.

— Viața este o porcărie, explică el vârându-mi paharul în mână.

Înainte de a apuca să spun ceva, trecu pe lângă noi, urcă scările. Auzirăm ușile de oțel deschizându-se și trântindu-se apoi în urma sa, până când acesta ieși în stradă.

— Walter este un element instabil, îmi explică Clive pe scurt a doua zi dimineață, când l-am încolțit. Pentru noi era doar excentric, dar pentru alții... Nu evocase niciodată într-atât o problemă de sex în fața mea. Se cenzură imediat. L-am transferat la Secția instruire, continuă el, reluându-și tonul

glacial. Îi făcea pe prea mulți să ridice din sprâncene de cealaltă parte.

Voia să zică: de cealaltă parte a Atlanticului.

Așa că Walter, minunatul Walter a dispărut și am avut dreptate: nu aveam să-i mai vedem niciodată pe mormoni, dar nici pe Clive referindu-se la ei vreodată. Erau ei mesagerii celor de la Langley? Dăduseră oare verdictul și aplicaseră pedepsele cerute? Or fi fost ei de la Langley cu adevărat? Sau aparțineau unui șir de prea lungi grupuri de inițiale, față de care obiectase atât de mult Ned când i se plânsese lui Clive în legătură cu lista de repartiție *Bluebird*? Sau reprezentau ceea ce lui Ned îi făcea plăcere să urască cel mai mult: psihiatrii care realizează domesticirea.

Orice ar fi fost, efectul acestora a fost resimțit în toată Casa Rusia, iar absența lui Walter se căsca spre noi ca o gaură de obuz făcută de tunurile celui mai bun aliat al nostru. Bob era conștient de acest lucru și se simțea rușinat. Până și impasibilul Johnny era stânjenit.

— Vreau să te apropii și mai mult de această operațiune, mi-a spus Ned.

Ceea ce mi s-a părut o consolare jalnică pentru dispariția lui Walter.

— Iar ești plin de draci, spuse Hannah în timp ce ne plimbam.

Era ora prânzului. Serviciul ei era aproape de Regent's Park. Câteodată, când zilele erau calde, mâncam împreună câte un sandwich. Uneori, ne duceam chiar la grădina zoologică. Alteori, lăsa în plata Domnului Institutul de Oncologie și ajungeam în pat.

Am întrebat-o ce mai face soțul ei, Derek. Era aproape singurul subiect pe care îl aveam în comun. Și-a ieșit iar din fire Derek? Iar a bătut-o? Câteodată, pe vremea când eram amanți de-a binelea, mă întrebam dacă nu cumva Derek era cel care ne ținea împreună. Dar astăzi nu voia să vorbească despre Derek. Voia să știe de ce am draci.

— Au dat afară un tip la care țineam foarte mult, îi spusei eu. Bine, nu chiar dat afară, dar l-au pus pe linie moartă.

— Cu ce-a greșit?

— Cu nimic. Pur și simplu au hotărât să-l vadă sub o altă lumină.

— De ce?

— Pentru că așa le convenea. Au încetat să-l accepte așa cum era, pentru a-și satisface anumite cerințe.

Reflectă o clipă la spusele mele.

— Vrei să zici că au triumfat conveniențele? sugeră ea. Ca și în cazul tău, voia să spună. Ca și în cazul nostru. De ce oare mă tot reîntorc la ea? mă întrebam eu. Să revăd locul crimei? Să caut pentru a nu știu câta oară iertarea ei? Sau o vizitez așa cum ne vizităm vechea școală, încercând să înțelegem ce s-a întâmplat cu tinerețea noastră?

Hannah este încă o femeie frumoasă, ceea ce este o consolare. Mai are mult până să încărunească și să se lăbărțeze. Când îi văd fața luminată din spate și îi zăresc zâmbetul curajos și vulnerabil, o văd așa cum am văzut-o cu douăzeci de ani în urmă și îmi spun că, la urma urmelor, n-am distrus-o. Arăta foarte bine. Uitați-vă la ea. Zâmbește și e nevătămată. Derek, nu tu, este cel care o bate de-o rupe.

Dar nu sunt sigur. Nu sunt sigur deloc.

Drapelul britanic, care îl înfuriase atât de mult pe dictatorul Stalin atunci când l-a văzut de pe meterezele Kremlinului, flutura trist pe catargul din curtea Ambasadei britanice. În spatele zidului, palatul de culoare crem părea un vechi tort de nuntă ce aștepta să fie tăiat. Fluviul curgea docil, în timp ce ploaia de dimineață îi ciupea suprafața uleioasă. La porțile de fier, doi polițiști ruși îi cercetau pașaportul lui Barley, în timp ce ploaia întindea cerneala de pe acesta. Cel mai tânăr dintre ei îi copie numele, iar colegul său compară cu un aer perplex fotografia de pe pașaport cu chipul brăzdat. Barley purta un impermeabil maro, ud leocă. Părul i se lipise de cap. Părea mai scund decât era în realitate.

— Ce zi îngrozitoare, zău! exclamă fata bine-crescută, cu

fusta ecosez, care aştepta în hol. Bună ziua. Eu sunt Felicity. Dumneata eşti cine cred eu că eşti, nu-i așa? Un Scott Blair ud până la piele? Consilierul economic vă aşteaptă.

— Credeam că personalul economic se află în cealaltă clădire.

— O, aia e Secția Comercială! E cu totul altceva.

Dând din coadă, mândră, o luă înaintea lui Barley pe scara ancestrală. Ca întotdeauna când intra într-una din misiunile britanice, îl cuprindea un simțământ de despământenire, dar de data asta era mai puternic decât oricând. Fluieratul nepăsător era ca acel al vânzătorului lui de ziare din Hampstead. Hârâitul și bocănitul mașinii de lustruit parchetul aducea cu acela al camionetei lăptarului. Erau orele opt dimineața, iar Marea Britanie oficială nu se trezise încă oficial. Consilierul economic era un scoțian îndesat, cu păr argintiu. Numele său era Craig.

— Domnule Blair, ce mai faceți? Luați loc! Doriți ceai sau cafea? Oricum, amândouă au același gust, dar încercăm să-l îmbunătățim. Treptat, o să reușim!

Luându-i impermeabilul lui Barley, îl agăță de un cuier-pom, proprietate a Ministerului Muncii. Deasupra biroului său atârna fotografia înrămată a reginei în costum de călărie. Alături, un afiș anunța că discuțiile din acest birou nu rămâneau confidențiale. Felicity aduse ceai și biscuiți Garibaldi. Craig vorbea cu vehemență, ca și cum se grăbea să scape de veștile pe care le deținea. Fața lui roșie lucea încă în urma bărbieritului.

— O, am auzit că gangsterii ăia de la VAAP v-au dat mult de furcă. Ați înțeles ce doreau? Ați reușit ceva? Sau vă duc cu vorba în stil Moscova? Aici nu contează decât „gargara”. Rar, foarte rar, o tranzacție este dusă până la capăt. Profitul este un concept pe care nu-l cunosc, așa cum nu cunosc sângele. Totul constă în a obține evidențierea și în a se scărpinga unul pe altul șițiți dumneavoastră unde. Este o combinație imposibilă, am spus-o întotdeauna, între lenea incurabilă și proiectele utopice. Ambasadorul a folosit de curând formula mea într-un discurs... Fără să citeze autorul, dar nici nu l-a întrebat nimeni. Cum reușesc oare să se descurce, vă întreb, cu o economie bazată pe lene, tribalism și șomaj disimulat? Răspunsul: Nu reușesc. Când

se vor hotărî să schimbe macazul? Ce se va întâmpla atunci?
Răspuns: Doar Dumnezeu știe. Văd lumea cărților aici ca un microcosmos pentru întreaga lor dilemă. Mă urmăriți?

Continuă să mugească până când se pare că hotărâse că atât Barley, cât și microfoanele auziseră destul.

— Sunt încântat de mica noastră conversație matinală. Mi-ați oferit multe subiecte de meditație, credeți-mă! Riscul în această meserie este să te trezești rupt de surse. Îmi permiteți să vă prezint câtorva de aici? Altfel, cei de la Cămară nu mi-o vor ierta niciodată.

Cu un semn autoritar din cap, îl conduse de-a lungul coridorului până la o ușă de metal cu un vizor hidos. Ușa se deschise în momentul când ajunseră în fața ei și se închise după ce Barley păși în încăpere.

„Craig este agentul de legătură, îi spusese Ned. Este insuportabil, dar te va conduce la ofițerul tău de caz.”

Prima impresie a lui Barley era că se află într-o celulă întunecată, a doua, că celula era o saună, întrucât singura lumină venea dintr-un colț al podelei și mirosea a rășină. Apoi, se gândi pentru o clipă că sauna era suspendată, simțind că se zguduie ceva dedesubt.

Așezându-se cu precauție pe un scaun, ghici cu greu două siluete în spatele unei mese. Deasupra celei dintâi atârna un afiș zdrențăros, reprezentând Halebardierul de gardă la Podul Londrei. Deasupra celei de a doua, lacul Windermere se întindea languros, sub un apus de soare semnat Căile Ferate Britanice.

— Bravo, Barley! exclamă de sub Halebardier o voce englezească energică, amintindu-i glasul lui Ned. Mă cheamă Paddy, diminutivul lui Patrick, iar acest domn este Cy. E american.

— Salut, Barley, spuse Cy.

— Nu suntem decât mesagerii locali, explică Paddy. Avem limite în ceea ce putem face, firește. Sarcina noastră principală este să furnizăm țigări și mese calde. Ned îți trimite cele mai calde salutari. Și Clive. Dacă n-ar fi fost atât de necăjiți, ar fi

venit aici să-și ronțăie unghiile împreună cu noi. Riscurile meseriei. Ni se poate întâmpla tuturor, din păcate.

În timp ce vorbea, figura lui se contura mai bine în lumina slabă. Era suplu, cu părul zburlit, avea sprâncene stufoase și o privire pierdută de explorator. Cy era pus la patru ace, distins și părea mai tânăr cu vreo zece ani. Cele patru mâini ale lor se odihneau pe un plan al Leningradului. Manșetele lui Paddy erau roase. Cele ale lui Cy erau scrobite.

— Am fost însărcinat să te întreb dacă vrei să continui, spuse Paddy, ca și cum era vorba spre o glumă bună. Dacă vrei să părăsești barca, e dreptul tău, și nu-ți vom purta ranchiună. Vrei să abandonezi? Ce spui?

— Zapadnîi mă va omori, murmură Barley.

— De ce?

— Sunt invitatul său. Îmi achită notele de plată, îmi stabilește programul zilnic. Ducându-și mâna la frunte, Barley și-o frecă, ca și cum ar fi vrut să restabilească astfel comunicarea cu creierul său. Ce să-i spun? Nu pot să-i zic pur și simplu bye-bye și să plec la Leningrad. O să creadă că sunt ticnit.

— Ai zis Leningrad, nu Londra? insistă Paddy destul de amabil.

— N-am viză. Am viză pentru Moscova, dar nu și pentru Leningrad.

— Da, dar presupunând că ai avea?

— Trebuie să vorbesc cu el, răspunse Barley într-un târziu, ca și cum explicația aceasta era suficientă.

— Cu Zapadnîi?

— Nu, cu Goethe. Trebuie să vorbesc neapărat cu el. Trecându-și dosul mâinii drepte peste gură – unul din gesturile sale obișnuite – Barley părea că s-ar fi așteptat să vadă sânge.

— Nu-l voi minți, murmură el.

— Nici vorbă să-l minți. Ned dorește o cooperare, nicidecum o înșelătorie.

— Suntem de aceeași părere, îi spuse Cy.

— Nu-l voi trage pe sfoară. Îi voi vorbi deschis sau deloc.

— Asta vrea și Ned, spuse Paddy. Vrem să-i oferim lui

Goethe tot ceea ce are nevoie.

— Și noi, interveni Cy.

— Potomac Boston, Incorporated, Barley, noul tău partener de afaceri, anunță Paddy cu glas schimbat, privind hârtia din fața lui. Șeful operațiunilor lor editoriale este un anume domn Henziger, așa e?

— J.P., preciză Barley.

— L-ai cunoscut?

— E numele înscris în contract, spuse Barley dând din cap și tresărind ușor.

— E tot ce știi despre el?

— Am vorbit la telefon de vreo două ori. Ned a considerat că e bine să fim auziți pe liniile transatlantice. Ca acoperire.

— Dar, altfel, nu știi cum arată? insistă Paddy, în felul său de a solicita răspunsuri precise, chiar dacă acest lucru îl făcea să pară într-o câțva pedant. Reușești cumva să-ți imaginezi personajul?

— E doar un nume, cu veniturile sale în bancă, cu birourile la Boston. O simplă voce la telefon. Asta a fost întotdeauna.

— În convorbirile cu terți de aici – cu Zapadni, să zicem - J.P. Henziger n-a apărut ca un fel de monstru? Nu i-ai atribuit barbă falsă, un picior de lemn sau o viață sexuală cumplită? Nimic de care ar trebui să se țină seama dacă l-ar face cineva, ca să zic așa, să apară în carne și oase?

Barley medita asupra întrebării, dar păru să nu o înțeleagă prea bine.

— Nu? întrebă Paddy.

— Nu, spuse Barley și dădu din nou neputincios din cap.

— Iată o situație posibilă, zise Paddy: Domnul J.P. Henziger, de la Potomac Boston, tânăr, dinamic, ambițios, se află în momentul de față în vacanță în Europa, împreună cu soția sa. Este sezon turistic. Au tras, să zicem, la Hotel Marski din Helsinki. Îl știi?

— Am băut ceva acolo odată, spuse Barley, ca și cum i-ar fi fost rușine.

— Și, cu entuziasmul specific americanilor, familia Henziger și-a pus în cap să dea o raită până la Leningrad. Este rândul tău,

Cy.

Cy își deznodă zâmbetul și se conformă. Când nu tăcea, Cy avea o privire pătrunzătoare și un mod inteligent, dacă nu chiar tăios, de a se exprima.

— Cei doi se hotărăsc pentru un tur organizat de trei zile, Barley. La frontiera finlandeză îi așteaptă vizele, ghidul, autobuzul, toată recuzita. Sunt oameni deschiși, la locul lor. Este prima lor călătorie în Rusia. Transparența face yoga acasă la ei, la Boston. A investit bani în tine. Știind că te afli la Moscova cheltuindu-i banii, îți cere să lași orice și să mergi în pas alergător la Leningrad ca să-i duci bagajele și să-i raportezi cum progresează afacerile. Este practica obișnuită, tipică pentru un tânăr grangur. Ai vreo obiecție? E ceva care nu funcționează din punctul tău de vedere?

În capul lui Barley se făcea lumină, ceea ce i se citea și în priviri.

— Nu. E-n regulă. Dacă puteți s-o puneți pe roate, pot s-o pun și eu pe roate.

— Dimineață devreme, ora Londrei, J.P. te sună de la Marski, la biroul tău din Londra, dar aparatul e lăsat pe robot, continuă Cy. J.P. nu vorbește cu mașinăriile. Într-o oră îți va trimite un telex la VAAP, în atenția lui Zapadnîi, cu o copie pentru Craig, aici, la Ambasada britanică din Moscova, solicitându-ți să te întâlnești cu el vinerea aceasta la Hotel Evropeiskaia, adică Europa, din Leningrad, unde este cazat grupul său. Zapadnîi va face ca toți dracii, poate chiar va ridica vocea de supărare. Dar întrucât cheltuiești banii lui J.P., presupunem că Zapadnîi nu va avea de ales și se va supune comandamentelor pieței. Pricepi?

— Da, spuse Barley.

Paddy preluă continuarea scenariului.

— Dacă are cât de cât minte, te va ajuta chiar să-ți schimbi viza. Dacă face pe supăratul, Wicklow se poate duce de îndată la DVIR s-o obțină pe loc. După părerea noastră, nu trebuie să faci mare caz față de Zapadnîi. Nu te umilești, nu-ți ceri scuze. Faci pur și simplu o problemă de onoare. Îi spui lui Zapadnîi că așa este viața în zilele noastre, dacă vrei să o iei înaintea altora.

— J.P. Henziger e de-al nostru, spuse Cy. E un bun ofițer. Ca și nevastă-sa, de altfel.

Se opri brusc.

Ca un arbitru care a observat un fault, Barley își întinsese brațul cu un deget acuzator înfipt în pieptul lui Paddy.

— Ia stați, voi doi! Mai ușurel! Un minuțel! De ce folos vor fi și unul, și altul, oricât de grozavi ar fi, dacă se preumblă toată ziua prin Leningrad înțepeniți în nenorocitul ăla de autobuz turistic?

Paddy își reveni aproape instantaneu din acest atac neașteptat.

— Spune-i tu, i se adresă el lui Cy.

— Ascultă, Barley. Imediat după sosirea lor, joi seara, la Hotel Europa, pe doamna Henziger o vor apuca durerile de burtă. Înțelegi, schimbarea de alimentație la Leningrad. J.P. nu va mai avea chef să viziteze orașul, când nevastă-sa stă în pat chinuită de cufureală. Va rămâne cu ea la hotel. Niciun fel de problemă.

Paddy îndreptă lampa spre harta Leningradului. Cele trei adrese date de Katia erau încercuite cu roșu.

De abia după-amiaza târziu, Barley se hotărî să-i telefoneze, cam pe la ora la care, după estimările lui, Katia își încuia agrafele de birou. Trăsese un pui de somn, urmat de vreo două scotch-uri bune, ca să fie la înălțime. Dar, când începu să vorbească, își dădu seama că avea un timbru prea ascuțit și fu nevoit să-și dregă vocea.

— A, bună! Ai ajuns acasă cu bine? spuse el, cu un glas care i se părea al altcuiva. Metroul nu s-a transformat în doivleac sau în cine știe ce altceva?

— Mulțumesc, nu s-a întâmplat nimic.

— Grozav! Am sunat ca să văd cum ai ajuns, crede-mă. Ca să-ți mulțumesc pentru seara minunată. Ei bine, atunci la revedere!

— Mulțumesc, la rândul meu. A fost o seară foarte fructuoasă.

— Sperăm să avem ocazia să ne revedem. Necazul este că

trebuie să plec la Leningrad. A apărut o chestie tâmpită de afaceri și am fost nevoit să-mi schimb planurile.

— În cazul acesta, stai jos, spuse Katia după o tăcere prelungită.

Barley se întrebă care din ei doi înnebunise.

— De ce?

— Așa este obiceiul nostru când ne pregătim să plecăm într-o călătorie mai lungă, ne așezăm mai întâi. Stai jos acum?

Îi putea auzi bucuria din glas și era fericit.

— De fapt, stau lungit. Ajunge?

— Habar n-am! Ar trebui să te așezi pe valiză sau pe o bancă, să oftezi puțin, apoi să-ți faci semnul crucii. Dar presupun că și dacă stai lungit are același efect.

— Așa e.

— Te întorci la Moscova de la Leningrad?

— Păi... nu de data aceasta. Cred că mă voi întoarce direct la școală.

— La școală?

— Anglia. Una din glumele mele proaste.

— Ce vrea să însemne asta?

— Obligații. Lipsă de maturitate. Ignoranță. Obișnuitele vicii englezești.

— Ai multe obligații?

— Tone întregi. Dar mă obișnuiesc să le selectez. Am reușit să spun un „nu” ieri și i-am surprins pe toți.

— De ce trebuie să spui nu? De ce să nu spui da? Poate că ar fi fost și mai surprinși.

— Acesta a fost necazul și aseară, nu-i așa? N-am reușit să vorbesc despre mine. Am vorbit despre tine, despre marii poeți ai tuturor veacurilor, despre domnul Gorbaciov, probleme editoriale. Dar am lăsat deoparte subiectul principal. Persoana mea. Trebuie să fac o călătorie specială ca să te plictisesc.

— Sunt sigură că nu mă vei plictisi.

— Pot să-ți aduc ceva?

— Poftim?

— Data viitoare când vin. Ai vreo dorință specială? O periută de dinți electrică? Bigudiuri? Alte volume de-ale lui Jane

Austen?

O lungă și încântătoare pauză.

— Îți doresc călătorie plăcută, Barley, răspunse ea.

Ultimul prânz cu Zapadnîi a fost ca o veghe fără mort. Erau paisprezece, toți bărbați, singurii consumatori din imensul restaurant de la etajul întâi al unui nou hotel în construcție. Chelnerii aduceau mâncarea și dispăreau la capătul sălii. Zapadnîi era nevoit să trimită cercetași să-i găsească. Nu era nimic de băut, se discutau fleacuri, cu excepția vorbelor schimbate între Barley și Zapadnîi, pe fondul muzical al unor melodii din anii '50 înregistrate pe bandă și pline de bubuituri.

— Dar am aranjat o mare recepție în cinstea ta, Barley! se indignă Zapadnîi. Vasili își aduce bateria, Victor îți va împrumuta saxofonul, unul dintre prietenii mei, care-și face singur băutura, mi-a promis șase sticle, vor veni câțiva pictori și scriitori nebuni. Are toate ingredientele unui chiolhan pe cinste și vei avea la dispoziție sfârșitul de săptămână ca să te dregi. Dă-l dracului pe labagiul tău american de la Potomac! Nu ne place când ești atât de serios.

— Grangurii noștri sunt echivalentul birocraților voștri, Alik. Dacă nu le dăm atenție, o facem pe barba noastră. La fel ca la voi. Zâmbetul lui Zapadnîi n-a fost nici cald, nici indulgent.

— Am crezut chiar că ți-ai pierdut mințile după vreuna dintre frumusețile noastre moscovite. Nu poate cumva încântătoarea Katia să te convingă să rămâi?

— Cine e Katia? se auzi Barley răspunzând, în timp ce se mira cum de nu i-a căzut încă tavanul în cap.

Din jurul mesei se auzea un zumzet de amuzament.

— Asta e Moscova, îi reaminti Zapadnîi, foarte mulțumit de el însuși. Nimic nu se întâmplă fără să se întâmple ceva. Lumea intelectualilor este mică, n-avem nicio lețcaie, iar telefoanele în oraș sunt gratuite. Nu poți cina cu Katia Orlova într-un restaurant intim și cam trăsnit fără ca pe puțin cincisprezece dintre noi să nu afle a doua zi dimineața.

— A fost o masă strict de afaceri, spuse Barley.

— Și atunci de ce nu l-ai luat pe domnul Wicklow cu tine?

— Este mult prea tânăr, replică Barley și iscă o altă explozie de veselie rusească.

Trenul de noapte către Leningrad pleacă din Moscova cu câteva minute înainte de miezul nopții, în așa fel încât, precum fac de obicei, nenumărații birocrați ai Rusiei să poată pretinde o zi în plus de misie pentru călătorie. Compartimentul avea patru cușete, iar Wicklow și Barley le aveau pe cele de jos, până când o blondă de categorie grea îl rugă pe Barley să facă schimb. Cea de a patra cușetă era ocupată de un bărbat liniștit, după toate aparențele înstărit, care vorbea o engleză elegantă și părea profund îndurerat sufletește. Purta un costum închis de avocat, pe care l-a schimbat cu o pijama cu dungi țipătoare, ce i s-ar fi potrivit de minune unui clown, deși starea de spirit nu i s-a luminat odată cu îmbrăcămintea. Atmosfera s-a mai animat atunci când blonda a refuzat să-și scoată până și pălăria dacă cei trei bărbați nu ieșeau pe culoar. Armonia s-a restabilit atunci când i-a rechemat în compartiment și, îmbrăcată în trening roz cu ciucurei pe umeri, i-a servit cu prăjiturile de casă, în semn de mulțumire pentru cavalerismul lor. Iar când Barley a scos o sticlă de whisky, a fost atât de impresionată, încât le-a dat să mănânce și salamul ei, insistând de mai multe ori să bea în sănătatea doamnei Thatcher.

— De unde sunteți? l-a întrebat pe Barley individul trist, în timp ce se instalau fiecare în cușeta sa.

— Din Londra, a spus Barley.

— Londra, în Anglia. Nu de pe Lună, nu din stele, confirmă necăjitul și, spre deosebire de Barley, păru să adoarmă imediat. Dar după vreo două ore, în momentul în care trenul s-a oprit într-o gară, a reluat conversația. Știți unde suntem? întrebă el fără să-i pese dacă Barley era treaz sau nu.

— Nu, nu cred.

— Dacă Arma Karenina ar călători acum cu trenul acesta, ăsta ar fi fost locul în care l-ar fi abandonat pe dezamăgitorul Vronski.

— Minunat, spuse Barley neînțelegând nimic.

Sticla de whisky se terminase, dar tipul purta cu sine coniac georgian.

— Era o mlaștină pe vremuri, tot mlaștină e și astăzi, spuse individul trist. Dacă studiezi răul rusesc, trebuie să trăiești în mlaștina rusească.

Se referea la Leningrad.

CAPITOLUL 10

Un cer presărat cu nori atârna ca o mantie deasupra palatelor cu arhitectură de import, dându-le un aspect mohorât în costumul lor de bal mascat. În parcuri se auzea muzică estivală, dar vara se ascunsese după nori, lăsând o ceață nordică alburie să înainteze capricios de-a lungul canalelor venețiene. Barley mergea pe jos și, ca întotdeauna când se afla la Leningrad, avea senzația că se plimba prin alte orașe, când la Praga, când la Viena, când un pic de Paris sau vreun colț din Regent's Park. Niciun alt oraș pe care îl cunoștea nu-și ascundea rușinea sub atâtea fațade atrăgătoare sau nu puneă atâtea întrebări neliniștitoare sub masca unui trist surâs. Cine se ruga în aceste biserici ireale, cu ușile închise? Cărui Dumnezeu? Câte trupuri au înfundat aceste canale grațioase sau au plutit înghețate către mare? Unde altundeva pe lume și-a construit o barbarie atât de mare niște monumente atât de frumoase? Până și oamenii de pe stradă, care vorbeau atât de încet, care erau demni și rezervați, păreau uniți în monstruoasa lor fățarnicie. Iar Barley, care hoinărea și se uita curios ca orice alt turist și, ca orice alt spion, număra minutele, avea impresia că le împărtășește duplicitatea.

Strânsese mâna unui nabab american care nu era nabab și deplânsese față de el boala soției sale, care nu era bolnavă și care, probabil, nu era soția lui.

Îi dăduse ordine unui subordonat, care nu era subordonatul său, să-i dea ajutor într-o situație de urgență care nu era de urgență.

Era în drum către o întâlnire cu un autor care nu era autor, căuta martiriul într-un oraș în care martiriul era distribuit gratuit, fie că stătea sau nu la coadă.

Era mort de frică și era mahmur din cauza celor patru zile de băutură.

Devenise, în sfârșit, cetățean al Leningradului.

Aflându-se pe Nevski Prospekt, își dădu seama că era în căutarea unei cafenele căreia i se spunea neoficial Saigon, un

loc al poezilor, al traficantilor de droguri și al speculanților, nu al fiicelor de universitari. „Tatăl tău are dreptate, o auzi el spunând. Sistemul va birui întotdeauna.”

Avea un plan german al orașului, furnizat de Paddy, cu legende în mai multe limbi. De la Cy primise un exemplar din *Crimă și pedeapsă*, o ediție jigărită, broșată, într-o traducere care-l aducea în pragul disperării. Le pusese pe amândouă într-o sacoșă de plastic. La insistențele lui Wicklow. Dar nu în orice sacoșă, ci în asta, care făcea reclamă pentru o țigară americană infectă și se vedea de la cinci sute de metri. Singura sa misiune în viață era acum să meargă pe urmele lui Raskolnikov în fatidicul său drum ce ducea la uciderea bătrânei doamne. Căuta o curte ce dădea către Canalul Griboedov. Era închisă cu porți de fier, iar un copac cu ramuri mari își răspândea umbra deasupra ei. Se plimba fără grabă prin curte, consultându-și cartea editată de Penguin, apoi scrută cu o privire îngrijorată ferestrele jechoase, așteptându-se parcă să vadă cum se prelinge pe vopseaua îngălbenită sângele cămătarului. Doar arareori permitea privirii sale să se fixeze asupra acestei zone intermediare a câmpului vizual, domeniu privilegiat al claselor engleze de sus, unde se află obiecte neimportante, cum ar fi trecătorii sau cei care nu erau trecători, dar nu făceau nimic; sau poarta care dădea către strada Plehanova, știută doar de către localnici, după spusele lui Paddy, ca de pildă oamenii de știință care studiaseră chiar după colț, la IMSOL, dar care, după cât își putea da seama Barley, la o privire scurtă, nu dădeau niciun fel de semn că s-ar reîntoarce.

I se tăiase respirația. Simțea un nod în capul pieptului, ca o pungă de aer. Ajunse la poartă și o deschise. Traversă un vestibul. Urcă cele câteva trepte ce dădeau în stradă. Se uită în ambele părți și compară, în mod ostentativ, cele găsite cu datele din carte, în timp ce odiosul harnașament al microfonului lui Wicklow îi tăia spatele ca un fierăstrău. Se întoarse pe călcâie și trecu din nou cu pași mari prin curte, apoi pe sub copacul cu ramuri ample până când ajunse din nou lângă canal. Se așeză pe o bancă și despături planul orașului. Zece minute, îi spusese Paddy, întinzându-i un cronometru

zgâriat, mai sigur decât ceasul său, un suvenir de familie. Cinci înainte, cinci după, apoi renunță.

— V-ați rătăcit? îl întreabă un bărbat palid, care părea prea bătrân pentru un agent. Purta ochelari italienești de curse și pantofi de sport marca Nike. Engleza sa rusească avea accent american.

— Întotdeauna mă rătăcesc, bătrâne, mulțumesc, spuse Barley, politico. Așa îmi place.

— Ai ceva de vânzare? Țigări? Scotch? Un stilou? Vrei să negociezi droguri, să schimbi valută sau ceva de genul acesta?

— Mulțumesc, n-am nevoie de nimic, replică Barley, ușurat, auzindu-se că vorbește normal. Dacă te dai puțin din soare, ar fi și mai bine.

— Ți-ar plăcea să întâlnești un grup cosmopolit cu niște fete a-ntâia? Îți pot arăta adevărata Rusie, pe care nimeni nu o vede niciodată.

— Bătrâne, ca să fiu absolut cinstit, nu cred că ai mai ști cum e adevărata Rusie dacă s-ar ridica și te-ar mușca de coaie, spuse Barley, revenind la harta sa. Omul se îndepărtă.

Vinerea până și marii oameni de știință fac ceea ce face toată lumea, spusesese Paddy. Vor încheia săptămâna îmbătându-se crunt, după trei zile de tropăit cu genunchii la gură, de schimburi de informații științifice și de bilanțuri ale realizărilor. Gazdele lor leningrădene le vor oferi un prânz copios, dar le vor lăsa timp suficient să se preumbe prin magazine, înainte de a se întoarce la informațiile lor secrete. Va fi prima ocazie a prietenului tău de a șterge din grup dacă vrea.

Prietenul meu. Prietenul meu Raskolnikov. Nu al lui, ci al meu. În cazul în care dau de bucluc.

O întâlnire eșuată, mai rămân două.

Barley se ridică, își frecă spatele și, având timp de pierdut, își continuă turul literar al Leningradului. Traversând din nou Nevski Prospekt, privi chipurile chinuite ale cumpărătorilor și, într-un elan de înțelegere, se rugă să fie socotit unul dintre ei: „Sunt unul de-al vostru! Împărtășesc tulburarea voastră! Acceptați-mă! Ascundeți-mă! Ignorați-mă!” Încercă să-și revină. „Privește în jurul tău. Ia un aer de tâmpit. Rămâi cu gura

căscată.”

În spatele său se înălța Catedrala Kazan. De partea cealaltă era Casa Cărții, în fața căreia, ca orice bun editor, Barley întârzie o clipă, trăgând cu ochiul la vitrine și la turnul butucănos peste care trona un hidos glob pământesc. Dar nu a stat prea mult, temându-se să nu fie recunoscut de către cineva de la una din editurile de sus. O apucă pe strada Jeliabova și se apropie de unul dintre marile magazine din Leningrad, în vitrinele căruia se aflau expuse haine ce se purtau în Anglia pe vremea războiului și căciuli de blană demodate. Se plasă la vedere, în dreptul intrării principale, agățând plasa de degetul mijlociu și desfășurând planul drept acoperire.

„Nu aici, gândi el. Pentru numele lui Dumnezeu, nu aici. Acordă-ne un pic de intimitate, Goethe, te rog! Nu aici.”

— Dacă alege magazinul, înseamnă că dorește o întâlnire în văzul lumii, spusese Paddy. Își va agita brațele în sus și va striga: „Scott Blair, nu se poate, tu ești?”

Timp de zece minute, Barley nu se gândi la nimic. Se uită la hartă, își ridică privirea și admiră clădirile din față. Se uită la fete, iar în lumina de vară leningrădeană acestea îi susțineau privirile. Dar vioiciunea lor nu avea darul să-l liniștească deloc, așa că-și vârî din nou nasul în hartă. Sudoarea îi alunecă pe piept precum niște biluțe. Îi trecu prin minte că microfoanele s-ar putea scurtcircuita. Își dresе glasul în două rânduri de teamă că nu va putea scoate o vorba. Dar, când încercă să-și umezească buzele, observă că i se uscaseră limba.

Cele zece minute trecuseră, dar mai așteptă încă două, simțind că le datora: sieși, Katiei, lui Goethe. Împături harta, fără să nimerească îndoiturile inițiale, dar, de fapt, nu le nimerea niciodată. Vârî harta în plasa țipătoare de plastic. Se amestecă în mulțime și descoperi că, la urma urmelor, putea umbla normal, fără să se clatine brusc, fără să-și rupă oasele întinzându-se cât era de lung pe trotuar.

Se întoarse și se plimbă cu pași mari pe Nevski Prospekt către podul Anicikov, căutând troleibuzul 7, care să-l ducă la Smolnîi, la cea de a treia și ultima apariție în fața spionilor reuniți din Leningrad.

Doi tineri în blugi se aflau în fața lui la coadă. În spate erau trei băbuțe. Troleibuzul sosi, iar cei trei băieți se repeziră înăuntru. Barley îi urmă. Doi dintre ei discutau cu voce tare. Un bătrân se ridică pentru a ceda locul uneia dintre băbuțe. „Suntem o grămadă de oameni cumsecade aici, gândi Barley într-un nou acces de dependență față de cei pe care îi trăda. Să petrecem toată ziua împreună pentru a ne bucura unii de alții.” Un băiețel i se încruntă în față, întrebându-l ceva. Avu o inspirație subită și-și ridică mâneca arătându-i ceasul de oțel al lui Paddy. Băiatul îl examinează și sâsâi de furie. Troleibuzul zdrăngăni când ajunse în stație.

„I-a fost frică, gândi Barley ușurat, intrând în parc. Soarele ieșea dintre nori. S-a speriat, dar cine poate să-l învinovățească?”

Dar în momentul acela îl zări pe Goethe, exact acolo unde i se spusese. Goethe, marele amant și gânditor, așezat pe a treia bancă la stânga din locul în care te angajezi pe poteca de pietriș, un nihilist care nu ia niciun principiu drept bun.

Goethe. Citindu-și ziarul. Treaz, jumătate din cât fusese, îmbrăcat bineînțeles în costumul său negru, arătând ca fratele său mai mare, însă mai scund. La vederea acestui personaj atât de banal, lui Barley i se strânse inima, dar își reveni. Umbra marelui poet se stinsese. Fața cândva întinsă era brăzdată de riduri. Vioiciunea nu-și găsea locul pe chipul acestui rus bărbos, cu aspect de funcționar, care lua aer, la prânz, pe o bancă din parc.

Era totuși Goethe, așezat în mijlocul unui mănunchi de simboluri rusești rivale: niciun glonț de pistol tras de pe aprigele statui ale lui Marx, Engels și Lenin, care îi aruncau priviri mânioase de bronz de pe soclurile lor straniu separate; niciun foc de muschetă tras din sacra Cameră șaizeci și șapte, din fostul pension pentru tinerele fete aristocrate ale Petersburgului, în care niciun marș funebru nu răzbătea din catedrala albastră în stil baroc, ridicată de Rastrelli, pentru a îndulci anii de declin ai unei împărătese; niciun marș cu ochii legați de la Comitetul Orășenesc de Partid Leningrad, unde

polițiști uriași fulgerau cu privirile masele eliberate.

Smoala înseamnă smoală, își aminti aiurea Barley, în acest moment de monstruoasă banalitate. La Smolnîi, Petru cel Mare și-a înmagazinat smoala pentru prima Flota Rusă.

Cei care se aflau în apropierea lui Goethe erau tot atât de normali ca și el. Chiar dacă ziua a fost întunecată la început, razele soarelui au făcut minuni, iar bunii cetățeni se dezbrăcau ca apucați de o nevoie comună. Băieții goi până la brâu, fetele ca niște flori aruncate pe jos, matroane corpolente în sutiene de satin se lungiseră la picioarele lui Goethe, ascultându-și tranzistoarele, mâncând sandviciuri și discutând cine știe ce, dar care le făcea să se strâmbe, să mediteze sau să râdă în succesiune rapidă.

Barley o apucă pe poteca de pietriș ce trecea pe lângă bancă, studiind informațiile tipărite pe dosul hărții împăturite. „Când te afli în teren, spusese Ned, în cursul unei ședințe dedicate macabrei etichete a meseriei, sursa este vedetă, iar vedeta este cea care decide dacă întâlnirea trebuie să aibă loc sau nu.”

Cincizeci de metri îl separau pe Barley de vedeta sa, însă poteca îi unea ca o linie trasată cu rigla. Umbla prea repede sau prea încet? În clipa aceasta se afla chiar în spatele unei perechi pentru ca, în următoarea, să fie dat la o parte de cineva din urmă. „Dacă nu-ți dă nicio atenție, aștepți cinci minute, și încerci apoi o nouă apropiere”, spusese Paddy. Trăgând cu ochiul peste hartă, Barley văzu fața lui Goethe ridicându-se de parcă i-ar fi adulmecat apropierea. Îi zări obrajii livizi și ochii stinși, înfundați în orbite; apoi albul ziarului pe care-l împături ca pe un sac de dormit. Observă rigiditatea din mișcările lui, un ce care nu se potrivea, așa că, în gândurile care-i zburau cu iuțeală prin minte, Barley îl asemui cu un personaj al unui orologiu de mare precizie dintr-un oraș elvețian: „Îmi înalț fața lividă, bat de orele douăsprezece cu steagul meu alb, mă ridic în picioare și plec”. După ce împături ziarul, Goethe îl strecură în buzunar și aruncă o privire profesională la ceasul de la mână. Apoi, tot ca un mecanism, de parcă ar fi fost invenția altcuiva, se integrează în armata pietonilor care înainta către râu.

Barley își potrivise pasul după cel al lui Goethe. Prada sa

urma drumeagului ce ducea către un șir de mașini parcate. Cu privirea și mintea limpede, Barley îl urmă și, ajungând la mașini, îl văzu, cu haina umflată de vânt, profilat pe apele repezi ale Nevei. Un vas de agrement trecu în josul apei, dar pasagerii nu dădeau semne de plăcere. În spate șontăcia un transportor de cărbune, pătat cu miniu. Fumul gros ce se ridica din coșul său arăta frumos în lumina ce dănuia deasupra râului. Goethe se aplecase peste balustradă și privea cu atenție curentul ca pentru a-i calcula viteza. Barley se îndreptă către el, cu pas ezitant, orientându-se cu tot mai multă sânguință după hartă. Deși l-a auzit în acea engleză ireproșabilă care-l trezise pe veranda din Peredelkino, n-a răspuns imediat.

— Domnule? Scuzați-mă, domnule. Cred că ne cunoaștem.

Barley însă refuză să audă. Vocea era prea nervoasă, prea nesigură. Continuă să se încrunte la informațiile sale. „Cine știe ce agent, își zise el. Altul care face bișniță cu droguri sau vreun pește.”

— Domnule? repetă Goethe de parcă nu mai era sigur nici el. Doar acum, convins de insistențele străinului, Barley ridică, fără prea multă convingere, capul.

— Cred că sunteți domnul Scott Blair, domnule, distinsul editor din Anglia.

Aceste cuvinte îl convinseseră în sfârșit pe Barley să-l recunoască pe cel care i se adresă, întâi cu îndoială, apoi cu plăcere sinceră, dar discretă.

— Să fiu al naibii, spuse Barley încet, întinzându-i mâna. Dumnezeu mare! Marele Goethe în carne și oase. Ne-am cunoscut la acea îngrozitoare serată literară. Eram singurii trei. Ce mai faci?

— O, mulțumesc, foarte bine, răspunse Goethe, cu un glas tensionat, care devenea însă din ce în ce mai sigur. Dar când dădu mâna cu el, Barley simți că palma lui Goethe luneca de transpirație. Nici nu știu cum ar putea să-mi meargă mai bine în momentul de față. Bun venit la Leningrad, domnule Barley! Ce păcat că am o întâlnire în după-amiaza aceasta! Putem face câțiva pași împreună? Să schimbăm câteva vorbe? Lăsa glasul mai jos. Suntem mai în siguranță dacă nu stăm pe loc, explică

el.

Îl apucase pe Barley de braț și îl împingea de-a lungul malului. Această febrilitate secase orice gând tactic din mintea lui Barley. Aruncă o privire către silueta scundă de lângă el, către paloarea obrazilor săi supti, către șanțurile de durere, de frică sau de îngrijorare care-i marcau chipul. Văzu ochii de animal hăituit mijindu-se nervos ori de câte ori trecea cineva pe lângă ei. Și, instinctiv, avu un singur gând: acela de a-i proteja, de dragul lui și al Katiei.

— Dacă ne-am plimba o jumătate de oră am putea vedea vasul *Aurora*, ale cărei lovituri de tun au dat semnalul începerii Revoluției. Următoarea revoluție, însă, va începe cu măsuri delicate din Bach. E timpul. Ești de acord?

— Fără dirijor, adăugă Barley cu un zâmbet larg.

— Sau poate cu jazz, pe care îl cântă atât de frumos. Da, da! Asta e! Vei anunța revoluția cântând muzica lui Lester Young la saxofon. Ai citit ultimul roman al lui Ribakov? Interzis douăzeci de ani și devenit ca atare o capodoperă rusă? Cred că este un viol al timpului.

— N-a apărut încă în engleză.

— Dar pe al meu l-ai citit?

Mâna subțire se strânse pe brațul lui Barley. Vocea oricum reținută ajunsese un murmur.

— Cât am putut înțelege, da.

— Și ce crezi?

— E îndrăzneț.

— Doar atât?

— E senzațional. Cât am putut înțelege. Mare.

— Ne-am recunoscut în noaptea aceea. O noapte de basm. Cunoști zicala noastră rusească: „Un pescar recunoaște un alt pescar de la depărtare”? Suntem pescari. Vom hrăni mii și mii de oameni cu adevărul nostru.

— S-ar putea să o facem, spuse Barley cu îndoială în glas. Simți chipul supt al lui Goethe întorcându-se brusc spre el. Trebuie să-l discutăm puțin, Goethe. Avem vreo două-trei probleme.

— De aceea ne aflăm aici și tu, și eu. Mulțumesc că ai venit

la Leningrad. Când îl vei publica? Trebuie să apară rapid. Scriitorii de aici așteaptă trei, cinci ani să fie publicați, chiar dacă nu sunt niște Ribakovi. Eu nu pot să aștept. Rusia nu are timp. Nici eu.

Un șir de remorhere ajunse lângă ei, iar o barcă de două persoane alunecă îndrăzneță în siajul lor. Lângă parapet se îmbrățișau doi îndrăgostiți, o tânără stătea în umbra catedralei legănând cu o mână un căruț de copil, în timp ce citea o carte pe care o ținea în cealaltă mână.

— Întrucât n-am apărut la târgul audio de la Moscova, Katia i-a dat manuscrisul tău unui coleg de-al meu, spuse Barley cu prudență.

— Știu. Trebuia să riște.

— Ceea ce nu știi este că acel coleg al meu nu m-a putut găsi la întoarcerea lui în Anglia. Așa că l-a predat autorităților. Oameni extrem de discreți. Experți.

Alarmat, Goethe se întoarse brusc către Barley, iar umbra spaimei i se întinse cu repeziciune peste trăsăturile sale atât de obosite.

— Nu-mi plac experții, spuse el. Sunt temnicerii noștri. Disprețuiesc experții mai mult decât orice pe lume.

— Dar tu ești expert, nu-i așa?

— De aceea știu ce vorbesc! Experții sunt fanatici. Nu rezolvă nimic! Sunt în solda oricărui sistem care îi angajează, îl perpetuează. Dacă vom fi torturați, vom fi torturați de experți. Dacă vom fi spânzurați, vom fi spânzurați de experți. N-ai citit ce am scris? Când lumea va fi distrusă, nu va fi distrusă de către nebuni, ci de judecata sănătoasă a experților și de ignoranța superioară a birocraților. M-ai trădat!

— Nu te-a trădat nimeni, spuse Barley furios. Manuscrisul s-a răătăcit. Asta e tot. Birocrații noștri nu sunt ca ai voștri. L-au citit, îl admiră, dar trebuie să știe mai multe despre tine. Nu pot da crezare mesajelor, atâta vreme cât n-au deplină încredere în sursă.

— Dar doresc să-l publice?

— În primul rând au nevoie să fie siguri că nu ești o momeală, iar cea mai bună cale pentru a se convinge este să

stea de vorbă cu tine.

Goethe umbla prea repede, târându-l pe Barley după el. Se uita undeva în față. Pe tâmple îi apăruseră broboane de sudoare.

— Sunt un literat, Goethe, spuse Barley cu răsuflarea tăiată, fără să-l poată privi drept în ochi. Tot ceea ce știu despre fizică este Beowulf, fetele și berea caldută. Mă depășește. Pe Katia, de asemenea. Dacă vrei să mergi pe calea aceasta, du-te cu expertii și lasă-ne pe noi în pace. Asta am venit să-ți spun.

Au trecut poteca și s-au angajat pe altă peluză. Un grup de școlari rupse rândurile pentru a-i lăsa să treacă.

— Ai venit să-mi spui că refuzi să mă publici?

— Cum aş putea să te public? replică Barley, exasperat la rândul său de disperarea lui Goethe. Chiar dacă am putea pune cap la cap materialele, ce se va întâmpla cu Katia? Ea este curierul tău, ți-amintești? A livrat unei puteri străine secrete privind apărarea sovietică. Asta nu e o jucărie aici. Dacă se află despre voi doi, va fi moartă din ziua în care apare primul exemplar în librării. Ce fel de rol ar fi ăsta pentru un editor? Crezi că am de gând să stau la Londra și să apăs pe butonul care să facă să săriți în aer amândoi?

Goethe găfâia, însă ochii săi încetară să mai cerceteze mulțimea și erau întorși către Barley.

— Ascultă-mă, pledă Barley. Stai un minut. Înțeleg. Sunt convins că înțeleg. Ai avut talent, dar a fost pus în slujba unei cauze nedrepte. Cunoști toate hibeile sistemului și dorești să te speli de păcate. Dar nu ești nici Hristos, nici Pecerin. Nu te judecă nimeni. Dacă vrei să te sinucizi, e treaba ta. Dar o vei ucide și pe ea. Și dacă nu-ți pasă pe cine omori, de ce ți-ar păsa pe cine salvezi?

Se îndreptau spre un loc de picnic, cu scaune și mese făcute din bușteni. Se așezară unul lângă altul, iar Barley desfășură harta. Se aplecară asupra ei, prefăcându-se că o examinează împreună. Goethe mai cântărea încă vorbele lui Barley, comparându-le cu propriile obiective.

— Nu există decât acum, explică el în cele din urmă, murmurând. Nu există altă dimensiune decât acum. În trecut

am făcut totul greșit de dragul viitorului. Acum trebuie să facem totul ca lumea de dragul prezentului. A pierde timpul înseamnă să pierzi totul. Istoria noastră rusă nu ne mai oferă o a doua șansă. O prăpastie nu poate fi sărită decât dintr-un singur pas. În caz de nereușită, ne dă ceea ce merităm: un alt Stalin, un alt Brejnev, alte epurări, altă eră glaciară de monotonie terorizantă. Dacă evoluția actuală continuă, ar trebui să mă aflu în avangardă. Dacă se oprește sau face cale întoarsă, voi fi o cifră statistică din istoria noastră postrevoluționară.

— Și Katia odată cu tine, spuse Barley.

Degetul lui Goethe, incapabil să stea liniștit, se plimba pe hartă. Se uită în jurul său, apoi continuă:

— Ne aflăm la Leningrad, Barley, leagănul mării noastre Revoluții. Nimeni nu învinge aici fără sacrificiu. Sustineai că avem nevoie de cercetări în domeniul naturii umane. De ce ești atât de șocat când îți pun vorbele în practică?

— M-ai înțeles greșit atunci. Te-ai înșelat în privința mea. Sunt o gură mare inutilă. M-ai întâlnit într-una din zilele mele bune, asta-i tot.

Cu o stăpânire de sine înspăimântătoare, Goethe își desfăcu mâinile și le puse cu palmele întinse pe hartă.

— Nu trebuie să-mi reamintești că omul nu se ridică la înălțimea vorbăriei sale, spuse el. Noii noștri oameni vorbesc despre deschidere, dezarmare, pace. Să le dăm deschiderea pe care-o vor și dezarmarea. Și pacea. Să-i lăsăm să se prindă în propria cacealma și să le dăm ce doresc. Dar să ne asigurăm că de data aceasta nu pot da ceasul înapoi.

Stătea în picioare, incapabil să mai suporte nemișcarea la care îl obliga masa. Barley îl urmă.

— Goethe, pentru numele lui Dumnezeu! Calmează-te!

— Să-l ia dracu' de calm! Țasta ne omoară! Începu din nou să umble cu pași mari. Nu rupem blestemul secretului trecându-ne secrete din mână în mână ca niște hoți! Am trăit marea minciună! Iar tu îmi spui să păstrez secretul! Cum a supraviețuit minciuna? Grație secretoșeniei. Cum s-a năruit marele nostru vis utopic și s-a înecat în mlaștină? Grație

secretoșeniei. Cum poți să ascunzi propriilor concetățeni nebunia planurilor de război? Grație secretoșeniei. Neaprinzând lumina. Arată lucrarea mea spionilor voștri, dacă asta trebuie să faci. Dar publică-mă! Mi-ai promis, iar eu cred în promisiunile tale. Am strecurat în sacoșa ta un carnet cu noi capitole. Fără doar și poate conține răspunsuri la multe din întrebările pe care idioții vor să mi le pună.

Briza râului mângâia fața încinsă a lui Barley. Privind chipul lucios al lui Goethe, în timp ce înaintau de-a lungul apei, își închipui că zărea urmele inocenței rănite care părea să-i fi provocat indignarea.

— Vreau pe supracopertă doar litere, îl anunță el. Fără ilustrate, te rog, niciun fel de grafică senzațională. M-ai auzit?

— N-avem nici măcar titlul, obiectă Barley.

— Folosește-mi propriul nume ca autor. Fără eschivări, fără pseudonime. Folosirea unui pseudonim înseamnă inventarea altui secret.

— Dar nici nu-ți știu numele.

— O să-l știe ei foarte bine. Având în vedere ceea ce ți-a spus Katia și noile capitole, nu vor avea nicio problemă. Ține o evidență corectă a încasărilor. La fiecare șase luni, te rog să trimiți banii unei cauze care merită. Nu va putea nimeni să spună că am făcut-o în propriul beneficiu.

Printre arborii ce se apropiau, răsunau acordurile unei muzici militare care rivaliza cu zdrăngănitul unor tramvaie nevăzute.

— Goethe, spuse Barley.

— Ce e? Ți-e frică?

— Vino în Anglia. Te vor scoate ei din țară. Sunt isteți. Apoi vei putea spune lumii întregi tot ceea ce vrei. Vom închiria Albert Hall pentru tine. Te vom aduce la televiziune, la radio... N-ai decât să spui ce dorești și, când totul se va isprăvi, îți vor da un pașaport și bani, și vei putea trăi fericit până la adânci bătrâneți în Australia.

Se opriră din nou. Oare Goethe îl auzise? Înțelesese? Privirea sa impasibilă nu trăda nici cea mai mică emoție. Ochii săi erau fixați asupra lui Barley, ca și cum ar fi fost un punct îndepărtat

pe linia orizontului.

— Nu sunt un transfug, Barley. Sunt rus, iar viitorul meu este aici, oricât de scurt ar fi. Mă publici sau nu? Trebuie să știu ceva cert.

Încercând să câștige timp, Barley vârî mâna în buzunar și scoase cartea broșată jerpelită primită de la Cy.

— Asta este pentru tine, spuse el, în amintirea întâlnirii noastre. Întrebările lor sunt inserate în text, împreună cu o adresă în Finlanda unde poți să scrii și un număr de telefon din Moscova cu instrucțiuni cu privire la ceea ce trebuie să spui când vei suna acolo. Dacă tratezi cu ei direct, au tot felul de jucării deștepte care să faciliteze comunicarea.

Puse cartea în mâna deschisă a lui Goethe și rămase pe loc.

— Mă publici? Da sau nu?

— Cum vor da ei de tine? Trebuie să știe.

— Spune-le că mă pot contacta prin editorul meu.

— Scoate-o pe Katia din ecuație. Ține-o cu spionii și las-o pe Katia în pace.

Privirea lui Goethe se fixase pe costumul lui Barley și, ca și cum l-ar fi deranjat, zâmbetul său trist era ca o ultimă zi de vacanță.

— Porți cenușiu astăzi, Barley. Tatăl meu a fost trimis în temniță de oamenii cenușii. A fost împușcat de un bătrân care purta o uniformă cenușie. Oamenii cenușii mi-au năruit frumoasa mea profesiune. Ai grijă să nu ți-o distrugi pe a ta. Mă publici sau trebuie să o iau de la început și să caut o ființă umană demnă de acest nume?

O clipă, Barley nu fu în stare să răspundă. Mecanismele sale de eschivare se epuizaseră.

— Dacă voi putea intra în posesia documentelor și voi găsi o modalitate de a face din ele o carte, te voi publica, replică el.

— Te-am întrebat: da sau nu?

„Promite-i orice cere, în limitele rezonabilului”, îi spusese Paddy. Dar care erau limitele rezonabilului?

— De acord, îi răspunse Barley. Da.

Goethe îi dădu cartea înapoi, iar Barley, năucit, o vârî în buzunar. Se îmbrățișară. Barley fu trăsnet de mirosul de

transpirație și de tutun stătut, dar simți în această îmbrățișare aceeași forță disperată ca aceea din momentul despărțirii de la Peredelkino. Tot atât de brusc cum îl îmbrățișase, Goethe se desprinsese de el, privi nervos în jurul lui și pomi cu pași repezi către stația de troleibuz. Urmărindu-l cu privirea, Barley remarcă interesul pe care perechea de bătrâni de pe terasa cafenelei, aflată în picioare sub umbra albastră a arborilor, îl purta plecării sale.

Barley strănută o dată, apoi încă o dată și încă o dată. Strănută de-adevăratelea. Se întoarse în parc, cu fața îngropată în batistă, în timp ce umerii i se zguduiau.

— Scott! Ce surpriză! exclamă J.P. Henziger, cu entuziasmul exagerat al omului ocupat care e făcut să aștepte, în timp ce deschidea ușa către cel mai mare dormitor din Hotel Europa. Scott, azi ne dăm seama cine sunt adevărații noștri prieteni. Intră, te rog! De ce ai întârziat? Vino să o saluți pe Maisie.

Era trecut de patruzeci de ani, musculos și sprinten, dar avea acel gen de urâtenie prietenoasă care, în mod normal, l-ar fi atras pe loc pe Barley. Avea o brățară din piele de elefant la o mână și o brățară de aur la cealaltă. Semiluni de sudoare îi pătau cămașa de bumbac la subsuori. Wicklow apărură în spatele lui și închise repede ușa. Centrul camerei era ocupat de două paturi alăturate, acoperite cu păaturi oliv. Într-unul din ele zăcea doamna Henziger, o pisicuță de vreo treizeci și cinci de ani, nefardată, cu pletele despletite întinse tragic peste umerii ei pistruiați.

Un bărbat în costum negru bântuia stânjenit pe lângă pat. Avea ochelari cu lentile galbene. Pe pat, deschisă, era o trusă medicală. Henziger își continuă numărul pentru microfoane.

— Scott, vreau să ți-l prezint pe doctorul Pete Bemstorf de la Consulatul General American din Leningrad, un medic excelent! Îi suntem îndatorați. Maisie își revine foarte repede, îi suntem, de asemenea, îndatorați și domnului Wicklow. Leonard s-a ocupat de camera de hotel, de oamenii din grup, de medicamente. Cum ți-a mers azi?

— O comedie groaznic de lungă, îi ieși lui Barley din gură.

Pentru o clipă scenariul părea amenințat s-o ia razna rău de tot.

Barley aruncă sacoșa pe pat și, odată cu ea, scoase din buzunar cartea ce-i fusese refuzată de Goethe. Cu mâinile tremurânde își scoase haina, își smulse harnașamentul microfoanelor de sub cămașă și îl aruncă lângă sacoșă și carte. Apoi, refuzând ajutorul lui Wicklow, întinse mâna la spate, o vârî pe sub betelie și scoase din dreptul taliei cutia cenușie cu aparatul de înregistrare, pe care o azvârli tot pe pat, făcând-o pe Maisie să-i scape printre dinți o înjurătură și să-și mute rapid picioarele mai încolo. Se duse spre chiuvetă, goli sticla de whisky într-un pahar de pe etajeră, punându-și o mână pe piept ca și cum ar fi fost împușcat. Bău și iar bău, fără să dea atenție marilor manevre care începuseră în încăpere.

Henziger, agil ca o pisică în ciuda corpolenței sale, apucă sacoșa, scoase carnetul și i-l înmână lui Bemstorf, care îl strecură în trusa sa medicală, printre fiole și instrumente, unde dispăru misterios. Henziger îi dădu și cartea, care se făcu nevăzută la rândul ei. Wicklow recuperează aparatul de înregistrare și harnașamentul. Acestea ajunseră tot în trusa pe care Bemstorf o închise, în timp ce îi dădea pacientei ultimele instrucțiuni: „Niciun aliment solid timp de douăzeci și patru de ore, doamnă Henziger, ceai, o felie de pâine, neagră, dacă trebuie neapărat, și aveți grijă să luați toate antibioticele prescrise, indiferent dacă vă simțiți mai bine sau nu”. Nici n-apucase bine să termine, că Henziger se și amestecă în discuție:

— Domnule doctor, dacă vreodată vă aflați cumva la Boston și aveți nevoie de ceva, orice, vorbesc serios, orice, nu ezitați. Iată cartea mea de vizită și promisiunea mea și...

Cu paharul în mână, Barley rămase cu fața la chiuvetă, privindu-se cu furie în oglindă, în timp ce trusa Bunului Samaritean își continua drumul către ușă.

Dintre toate nopțile petrecute în Rusia și, gândindu-mă bine, dintre toate nopțile petrecute oriunde în lume, aceasta a fost cea mai proastă din viața lui Barley.

Henziger auzise că se deschisese de curând la Leningrad un

restaurant-cooperativă, cooperativa fiind noul nume de cod pentru particular. Wicklow îl descoperise, dar raportase că ar fi arhiplin. Pentru Henziger însă, un refuz reprezenta o sfidare. După multe telefoane și ciubucuri grase, li s-a aranjat o masă suplimentară, cam la un metru de cea mai proastă și zgomotoasă orchestră de țigani pe care i-a fost dat lui Barley să o audă.

Și iată-i acum, instalați acolo, sărbătorind miraculoasa vindecare a doamnei Henziger. Mieunatul cântăreților era amplificat de megafoane. Piese se succedau fără niciun fel de pauză.

De jur împrejur stătea la masă acea Rusie pe care puritanul adormit din Barley o detestase întotdeauna, dar nu o văzuse niciodată: țarii nu-atât-de-secreți ai capitalismului, industriași parveniți și consumatori ostentativi, privilegiații partidului și profitorii acestuia, femeile lor, împopoțonate cu bijuterii și trăsnind a parfumuri occidentale și a deodorante rusești, chelnerii care se afeau la mesele cele mai bogate. Vocile înfiorătoare ale cântăreților se ridicau din ce în ce mai puternic în încercarea de a domina acompaniamentul muzical, care se străduia să le acopere, dar vocea lui Henziger le acoperea pe toate.

— Scott, aș vrea să știi ceva, zbieră el către Barley, întinzându-se agitat peste masă. Această țărișoară se mișcă. Adulmec speranța, adulmec schimbarea, adulmec comerțul. Iar noi, la Potomac, suntem pe cale să cumpărăm o parte din ea. Sunt mândru.

Dar întrucât vacarmul făcut de orchestră îi îneca vorbele, buzele sale mimau tăcut cuvântul „mândru” sub potopul unui milion de decibeli țigănești.

Necazul era că Henziger era un tip cumsecade, iar Maisie, o fată la locul ei, ceea ce complica și mai mult lucrurile. Întrucât supliciul continua, Barley ajunsese la stadiul binecuvântat de surzenie. În sânul acestei cacofonii, descoperi propria cameră forte, de la ale cărei ferestre înguste eul său secret contempla noaptea albă leningrădeană. „Unde te-ai dus, Goethe? întrebă el. Pe cine ai alături, când ea nu este de față? Cine îți țese

ciorapii negri și cine îți fierbe zeama aia lungă în timp ce tu o târăști de păr pe nobila ta potecă altruistă către autodistrugere?”

Fără să-și dea seama, se reîntorseseră la hotel, pentru că se trezi sprijinit de brațul lui Wicklow, printre alcoolicii finlandezi care se împleticeau rușinați prin hol.

— Grozavă petrecere, spunea el oricui voia să-l asculte. Minunată orchestră. Ce bine c-am venit la Leningrad!

Dar în timp ce Wicklow îl ajuta cu răbdare să ajungă în cameră, partea trează din Barley privi peste umăr, în josul scării largi. Iar în întuneric, lângă intrare, o văzu pe Katia, așezată picior peste picior, cu plasa în poală. Purta un taior ajustat. Sub bărbie avea înnodat un batic alb de mătase, iar pe fața întinsă spre el se citea un zâmbet încordat, zâmbetul ei, trist și plin de speranță, dornic de dragoste.

Dar când privirea i se despăienjeni, o văzu adresându-i din colțul gurii cuvinte porcoase portarului, și își dădu seama că nu era decât una dintre multele târfe din Leningrad în căutare de clienți.

A doua zi, în sunetul celor mai discrete fanfare englezești, eroul nostru reveni acasă.

Ned dorea ca totul să se desfășoare fără niciun fel de pompă, fără americani și, mai ales, fără Clive, dar era hotărât să-i facă lui Barley o primire călduroasă, așa că ne-am dus la Gatwick, cu mașina, și, lăsându-l pe Brock postat la Sosiri, cu o pancartă pe care scria „Potomac”, ne-am instalat în salonul de oaspeți pe care Serviciul îl împărțea, cu nu prea multă ușurință, cu cei de la Foreign Office, mărul permanent al discordiei fiind cine băuse ginul.

Așteptarea se prelungea fiindcă avionul avea întârziere. Clive sună din Grosvenor Square pentru a întreba: „Palfrey, a sosit?”, de parcă s-ar fi așteptat într-o câțva ca acesta să fi rămas în Rusia.

A mai trecut o jumătate de oră și Clive a telefonat din nou, iar de data asta a răspuns Ned însuși. Abia trântise receptorul în furcă și ușa se deschise, iar Wicklow intră zâmbind ca un băiat

din corul bisericii, străduindu-se însă sa ne avertizeze din priviri.

La câteva secunde după Wicklow, apăru Barley, care arăta ca în pozele făcute de supraveghetori, doar că era alb ca varul la față.

— Tâmpiții ăia de spioni aplaudau! explodă el înainte ca Brock să închidă ușa. Bulangiul ăla de comandant, cu accentul lui de Surrey. Îi iau gâtul porcului ăluia!

În timp ce Barley răpăia din gură, Wicklow ne expuse motivul supărării sale. Cursa charter de la Leningrad a fost ocupată de o delegație de tineri negustori englezi, pe care Barley îi categorisise în mod arbitrar drept tineri în ascensiune, de cea mai proastă speță, ceea ce, dacă i-ai fi auzit, era adevărat. Unii erau beți de la urcarea în avion, iar ceilalți s-au grăbit să-i ajungă din urmă. Nici n-au trecut câteva minute de la decolare și căpitanul, care, după părerea lui Barley, provocase incidentul, anunță că avionul părăsise spațiul aerian sovietic. S-a auzit un urlat de bucurie, în timp ce stewardesele serveau șampanie. Apoi toți au început să cânte *Rule, Britannia!*

— Nu mai zbor decât cu Aeroflotul! tuna și fulgera Barley în fața auditoriului său. Voi scrie companiei aeriene. Voi...

— N-ai să faci nimic, îl întrerupse Ned amabil. Ne lași pe noi să te tratăm ca un prinț și poți să faci pe urmă cât tam-tam dorești.

Acestea fiind spuse, se duse să-i strângă mâna lui Barley, care sfârși prin a zâmbi.

— Unde este Walt? întrebă el, privind în jur.

— Mă tem că este plecat în misiune, spuse Ned, însă pe Barley deja nu-l mai interesa răspunsul.

Mâinile îi tremurau puternic când ridică paharul la gură și vărsă câteva lacrimi, Ned asigurându-mă că așa se întâmpla când se întorceau agenții din teren.

CAPITOLUL 11

Evenimentele din următoarele trei zile au fost ulterior examinate în cel mai mic detaliu, precum epava unui avion prăbușit, căutându-se defecțiuni tehnice, dar nu aveau să se găsească decât foarte puține.

După izbucnirea de la aeroport, Barley intră într-o fază luminoasă. Pe drumul făcut cu mașina, își zâmbea o mulțime și saluta cu gesturi de timidă afecțiune locurile cunoscute. Fu chiar cuprins de un acces de strănutat.

Îndată ce-am ajuns la casa din Knightsbridge, unde Ned voia cu tot dinadinsul ca Barley să petreacă noaptea, înainte de a se reîntoarce în propriul apartament, acesta își lăsă din mână bagajele în hol, o cuprinse în brațe pe Miss Coad și, declarându-i dragoste eternă, îi dăruî o superbă căciulă de blană de linx, pe care nimeni, nici chiar Wicklow, nu-și reamintea mai târziu să-l fi văzut cumpărând-o.

M-am retras imediat. Clive mă convocase la Etajul XII, pentru ceea ce el a numit „o discuție crucială”, cu toate că s-a dovedit că nu voia decât să mă sondeze. Era Scott Blair nervos? Era plin de el? Cum era, Palfrey? Johnny era de față, asculta, dar de abia dacă a scos o vorbă. A spus doar că Bob fusese rechemat la Langley pentru consultări. Le-am spus ceea ce-am văzut, nici mai puțin și, desigur, nici mai mult. Ambii au fost nedumeriți de lacrimile vărsate de Barley.

— Vrei să spui că are de gând să se întoarcă? spuse Clive.

În aceeași seară, Ned a luat masa cu Barley. Nu era încă vorba despre interogatoriu. Pur și simplu, voia să-l facă să se destindă. Înregistrarea pe bandă indica variații în starea de spirit și o voce mai ascuțită ca de obicei. În momentul în care am venit și eu la cafea, vorbea despre Goethe cu o obiectivitate care suna fals.

Goethe îmbătrânise, își pierduse din fanfaronadă.

Goethe ajunsese o ruină.

Goethe părea să nu mai bea. Își găsea stimulentele în altă parte.

— Trebuia să-i fi văzut mâinile, Harry, cum tremurau peste hartă.

„Dacă ți le-ai fi văzut pe-ale tale, gândii eu, când îi dădeai cu șampanie la aeroport.”

S-a referit o singură dată la Katia în acea seară, și tot cu o dezinvoltură voită. Încearca, fără îndoială, să ne facă să credem că n-avea niciun fel de sentimente care ar putea să ne scape de sub control. Nu era șiretenie din partea lui Barley. Cu excepția celor învățate de la noi, era incapabil de așa ceva. Era mai curând o teamă de a-și vedea emoțiile luând o amploare nemăsurată, în cazul în care nu s-ar mai fi simțit ancorat de noi.

— Katia se îngrijora mai mult pentru copiii ei decât pentru ea însăși, spuse el, din nou cu o detașare studiată. Presupun că majoritatea mamelor sunt așa. Pe de altă parte, copiii ei erau cheia acelei lumi pe care dorea s-o salveze. Într-un sens, deci, acțiunea ei atingea absolutul dragostei materne. Nu ești de acord, Nedsky?

Ned fu de acord.

— Nu e nimic mai dur decât să faci experimente pe propriii copii, Barley, spuse el.

— Dar este o femeie minunată, insistă Barley, pe un ton devenit protector. Puțin prea exagerată, după gustul meu, dar, pentru cine admiră la o femeie forța morală a unei Ioana d'Arc, Katia este idealul. Și mai e și frumoasă. Fără nici un dubiu. Puțin cam prea originală pentru a fi calificată drept clasică, dacă înțelegeți ce vreau să spun, dar cu adevărat atrăgătoare.

Nu puteam să-i spunem că toata săptămâna trecută am admirat fotografiile Katiei, așa că ne-am prefăcut că-l credem pe cuvânt.

La orele douăzeci și trei, plângându-se de oboseala datorată decalajului orar, Barley nu mai rezistă. Stăteam în hol, în picioare, urmărindu-l cum urca la etaj să se culce.

— Oricum, putem spune că a meritat deranjul, nu-i așa? ne întrebă el, sprijinindu-se de balustradă și zâmbindu-ne prin ochelarii lui mici și rotunzi. Ați aruncat o privire la noul carnet pe care ni l-a dat?

— Creierele fac o noapte albă în acest moment pentru a-l

cerceta, îl asigură Ned.

Nu putea să-i spună că se băteau pe el precum chiorii.

— Experții sunt fanatici, zise Barley, zâmbind din nou.

Ezită un moment pe palier între etaje, ca și cum căuta o ultimă replică înainte de ieșirea din scenă.

— Ar trebui să mai lucreze cineva puțin la acele microfoane de contact, Nedsky. Am spatele plin de vânătăi. Îi doresc celui pe care-l veți trimite după mine să aibă o piele mai groasă. Apropo, unde-i unchiul Bob?

— Îți transmite dragostea lui, spuse Ned. Afacerile merg din plin în momentul de față. Speră să te revadă în curând.

— A plecat la vânătoare cu Walt?

— Chiar dacă aș ști, nu ți-aș spune, răspunse Ned și izbucniră toți în râs.

În acea noapte, mi-aduc aminte, am primit un telefon total absurd de la Margaret, nevastă-mea, în legătură cu o amendă pentru parcare neregulamentară la Basingstoke, care, după părerea ei, era nedreaptă.

— Era locul meu. Tocmai îmi scosesem indicatorul, când imbecilul ăla mic, într-un Jaguar alb, nou-nouț, cu părul negru dat cu gel...

Am făcut greșeala să râd și i-am replicat că Jaguarurile cu păr negru dat cu gel nu se bucură de o dispensă specială la aparatele de taxat în parări. Umorul nu a fost niciodată punctul forte al lui Margaret.

A doua zi dimineață, duminică, Clive solicită din nou prezența mea pentru a mă interoga cu privire la noaptea trecută, apoi pentru a mă face să vorbesc pe șleau cu Johnny pe o temă atât de ezoterică precum, de pildă, dacă Barley ar putea fi considerat în mod legal angajat al Serviciului și, ca atare, acceptând finanțarea noastră, dacă ar renunța la anumite drepturi, între altele și la acela de a avea un avocat în cazul unui litigiu cu noi. I-am dat un răspuns sibilinic, care îi agasa, dar care, în fond, însemna „da”. Da, renunțase la acele drepturi sau, mai exact, da, îl puteam determina să creadă că o făcuse, indiferent dacă acest lucru era realmente realizat în fața legii sau nu.

Johnny, dacă nu am menționat încă acest lucru, absolvise dreptul la Harvard, așa că, în sfârșit, nu era necesar ca oamenii de la Langley să ne trimită o întreagă armată de consilieri juridici.

După-amiază, întrucât Barley nu avea astâmpăr, iar ziua era însorită, ne-am dus cu mașina la Maidenhead, am făcut câțiva pași pe jos de-a lungul Tamisei. În momentul în care ne-am întors, s-ar putea spune că interogatoriul lui Barley era încheiat într-adevăr; cum analiștii noștri nu ne mai pisaseră cu întrebări suplimentare, iar întâlnirile sale din teren se desfășuraseră sub permanenta supraveghere tehnică, mai rămâneau foarte puține detalii pe care trebuia să le precizeze.

Era Barley afectat de îngrijorările noastre? Ne-am arătat cât se poate de veseli, dar mă întrebam dacă și el percepea acea îngrijorătoare atmosferă de marasm sau dacă ne asimila pur și simplu în furtuna haotică a propriilor sentimente.

Duminică seara am luat cina împreună în Knightsbridge, iar Barley era atât de calm și de destins, încât Ned hotărî, așa cum aș fi făcut și eu, că putea fi trimis acum, fără grijă, înapoi la Hampstead.

Apartamentul său se afla într-un imobil victorian, în apropiere de East Heath Road, iar postul de supraveghere permanent era situat exact la etajul de dedesubt, ocupat de un cuplu tânăr, foarte isteț al Serviciului. Adevărații locatari fuseseră temporar mutați în altă parte. Către orele douăzeci și trei, cuplul a raportat că Barley era singur în apartament, dar că părea să se plimbe de colo-colo prin cameră. Îi puteau auzi, dar nu-l puteau vedea. Ned hotărâse că nu era nevoie de supraveghere video. I s-a spus că vorbea singur încontinuu și că, în monitoare, s-au auzit înjurături și bombăneli în momentul în care și-a deschis corespondența.

Ned nu se îngrijoră. Îi citise corespondența lui Barley și știa că nu conținea orori mai mari ca de obicei.

Pe la ora unu noaptea, Barley o sună pe fiica sa Anthea la Grantham.

— Ce-i aia un ig?

— O casă de eschimoși fără loo{3}.

- Cum a fost la Moscova?
- Cu ce te alegi dacă traversezi Atlanticul cu *Titanicul*?
- Cu jumătate de drum. Cum a fost la Moscova?
- Ce iese dacă traversezi o turmă de oi cu un cangur?
- Te-am întrebat cum a fost la Moscova.
- Un negru întors pe dos. Ce face plicticosul ăla de bărbat al tău?
- Doarme... Adică încearcă să adoarmă. Ce s-a întâmplat cu gagica pe care ai dus-o la Lisabona?
- I-am dat liber.
- Credeam că-i o chestie serioasă.
- Ea e. Eu nu sunt.

Barley telefonă apoi unei foste neveste față de care își păstra dreptul de vizitare și unei alte femei, care nu se afla pe lista noastră. Niciuna nu putea să-i satisfacă solicitarea fiind sunate prea târziu, nu în cele din urmă pentru că se aflau în pat cu propriii bărbați.

La două fără douăzeci, cuplul raportă că Barley stinsese lumina în dormitor. Recunoscător, Ned se duse în sfârșit la culcare, însă eu mă aflam deja în micul meu apartament, fără să-mi găsesc somnul. În capul meu se buluceau amintiri despre Hannah, imagini cu Barley în casa din Knightsbridge. Mi-am reamintit tonul fals detașat cu care vorbise despre Katia și despre copiii ei, și nu încetam să compar această atitudine cu refuzul meu încăpățânat de a mărturisi că o iubeam pe Hannah în zilele când acest lucru ar fi constituit o primejdie pentru mine. „Hannah pare puțin deprimată, remarca vreun inocent la fiecare cinci minute, cât era ziua de lungă. Îi dă de furcă bărbatul ei?” Mie îmi venea să zâmbesc. „Cred că-i place să o mai tăbăcească din când în când”, aș fi răspuns eu, cu exact același ton superior de detașare pe care-l auzisem la Barley, în timp ce un secret foc canceros îmi mistuia încet-încet inima.

A doua zi de dimineață, Barley se duse la serviciu pentru a-și relua lucrul, dar s-a stabilit că în drumul spre casă se va opri la Knightsbridge, în cazul în care trebuiau lămurite unele chestiuni. Această întâlnire nu era atât de neoficială pe cât

părea, întrucât Ned tocmai își regla conturile cu Etajul XII și era probabil ca înainte de căderea serii să fie nevoit să cedeze teren sau să angajeze o bătălie în toată regula cu mandarinii.

Dar iată... în cursul serii, Barley dispăruse.

Potrivit pândarilor lui Brock, Barley și-a părăsit biroul din Norfolk Street mai devreme decât se preconizase, la orele șaisprezece și patruzeci, cu cutia de saxofon într-o mână. Wicklow, care bătea la mașină un raport asupra călătoriei la Moscova, în biroul din spate al editurii Abercrombie & Blair, nu și-a dat seama de plecarea lui. Doi băieți de-ai lui Brock, îmbrăcați în blugi, l-au filat însă pe Barley, care o luase spre vest, coborând pe Strand, și au dat nas în nas cu el în Soho, unde se dusesse într-o cârciumă amărâtă, frecventată de editori și de agenți literari. Stătu acolo douăzeci de minute și ieși cu saxofonul în mână, arătând perfect stăpân pe sine. Făcu semn unui taxi, iar unul din băieți a fost destul de aproape de el pentru a-l auzi dând șoferului adresa casei conspirative. Același băiat îl contactă pe Brock, care, la rândul său, îl chemă pe Ned la Knightsbridge pentru a-i spune: „Atenție, invitatul vostru e în drum spre voi”. Eu nu mă aflam acolo, având alte lucruri de făcut.

Până aici, nimeni nu putea fi învinuit, doar că niciunul dintre băieți nu s-a gândit să ia numărul taxiului. O neglijență care mai târziu îi va costa scump. Era oră de vârf. O călătorie de la Strand la Knightsbridge putea să țină veacuri întregi. Ned nu renunță să aștepte până la orele nouăsprezece treizeci, când, îngrijorat, dar nu alarmat, se reîntoarce la Casa Rusia.

La orele douăzeci și unu, nu mai avea niciunul vreo sugestie logică, iar Ned declară alertă roșie internă, ceea ce prin definiție îi excludea pe americani. Ca de obicei, dădu dovadă de calm și de eficacitate. Poate că, în subconștient, era pregătit pentru o astfel de criză, întrucât Brock comentă mai târziu că avea un plan prestabilit. Nu l-a informat pe Clive, dar, așa cum va explica el mai târziu, a-i spune ceva lui Clive în această atmosferă înveninată era ca și cum ar fi trimis o telegramă la Langley.

Ned plecă de unul singur cu mașina. S-a dus mai întâi la Bloomsbury unde „ascultătorii” Serviciului erau instalați într-o serie de pivnițe sub Russell Square. A folosit o mașină de-a noastră și trebuie să fi condus ca nebunul. „Ascultătoarea șefă” de serviciu era Mary, o fată bătrână de patruzeci de ani, lacomă nevoie mare, cu tenul trandafiriu. Singurele sale iubiri cunoscute se reduceau la vocile venite de departe. Ned îi înmână o listă a contactelor lui Barley, întocmită de Walter înainte de a fi pus pe tușă, bazată pe interceptări și pe rapoarte de filaj. Putea Mary să le pună sub ascultare imediat? Chiar acum?

Mary nu putea.

— Să depășești puțin limitele regulamentului este una, Ned. Dar cu totul alta este să pui sub ascultare în mod ilegal douăsprezece linii telefonice. Chiar nu-ți dai seama?!

Ned ar fi putut să-i răspundă că autorizația acordată anterior de către Interne acoperea și aceste linii suplimentare, dar nu s-a mai deranjat. Mi-a dat telefon acasă la Pimlico în momentul în care deschideam o sticlă de vin de Burgundia, cu care îmi propusesem să mă consolez după o zi împluțită. Apartamentul meu este îngrozitor de mic și lăsasem fereastra deschisă, ca să scap de mirosul de prăjeală. Mi-amintesc că am închis-o în timp ce vorbeam cu Ned.

Teoretic, autorizațiile pentru ascultări telefonice sunt semnate de ministrul de interne sau, în lipsa acestuia, de către secretarul său de stat. Dar este un tâlc aici, căci acesta dăduse consilierului juridic dreptul de a acorda autorizare doar în caz de urgență, cu condiția să-i raporteze în scris în decurs de douăzeci și patru de ore. I-am scris autorizația, am semnat-o, am închis gazul – tocmai fierbeam cu râvnă niște varză de Bruxelles – m-am suit într-un taxi și, douăzeci de minute mai târziu, îi înmănam autorizația lui Mary. Într-o oră, toate cele douăsprezece telefoane ale contactelor lui Barley erau puse sub ascultare.

La ce mă gândeam când făceam toate acestea? Că Barley s-a sinucis? Desigur că nu. Îi iubea prea mult pe oameni. Ultimul lucru pe care și l-ar fi dorit ar fi fost să-i lase în voia sortii.

Dar am luat în considerație posibilitatea că a dezertat și, în cel mai îngrozitor coșmar al meu, îl vedeam pe Barley aplaudând frenetic atunci când pilotul companiei Aeroflot anunța că avionul său reintrase în spațiul aerian sovietic.

Între timp, la ordinele lui Ned, Brock convinsese poliția să facă un apel de urgență către toți șoferii de taxi londonezi pentru a-l găsi pe acela care luase pe la orele șaptesprezece treizeci, la colțul străzii Old Compton, un bărbat înalt, cu un saxofon în mână, pentru a-i duce la Knightsbridge, dar care, probabil, a schimbat destinația. Da, un saxofon tenor, pentru că un sax bariton este de două ori mai mare. Pe la orele douăzeci și două găsiseră omul. Taxiul pornise către Knightsbridge, dar, ajuns în Trafalgar Square, Barley se răzgândise și ceruse șoferului să-l ducă în Harley Street. Cursa a costat trei lire. Barley îi dăduse acestuia o hârtie de cinci lire și-i spusese să păstreze restul.

Printr-un mic miracol de gândire rapidă, ajutat de însemnările defunctului Walter, Ned făcu legătura. Andrew George Macready, alias Andy, fost trompetist de jazz și înregistrat drept contact de-al lui Barley, fusese internat, cu trei săptămâni în urmă, la Ospiciul Surorilor de Caritate din Harley Street. Vezi scrisoarea mângălită cu creionul de doamna Macready, scrisoare interceptată la Hampstead, clasificată sub numărul 47 A, precum și comentariul lapidar al lui Walter pe marginea raportului: Macready este gurul lui Barley în problema ezoterică a morții.

Mi-amintesc până în ziua de astăzi cum m-am apucat cu ambele mâini de mânerul interior din mașina lui Ned. Când am ajuns la ospiciu, am fost informați că Macready era sedat. Barley stătuse o oră cu el și reușiseră să schimbe câteva vorbe, infirmiera-șefă de noapte, care tocmai intrase de gardă, i-a dus lui Barley o ceașcă de ceai fără lapte și fără zahăr, pe care Barley îl botezase cu whisky dintr-o sticlăuță îi oferise și infirmierei o gură, dar aceasta îl refuzase. A întrebat-o dacă ar putea să-i cânte bătrânului Andy câteva din bucățile sale preferate. Cântă încet, exact zece minute, exact atât îi dăduse ea voie. Mai multe călugărițe se adunaseră pe coridor să

asculte. Una dintre ele a recunoscut melodia *Blue and Sentimental* de „Count” Basie. Și-a lăsat numărul de telefon și un cec de o sută de lire „pentru crupier”, pe o tipsie de aramă pusă lângă ușă în acest scop. Infirmiera-șefă îi spusese că poate să vină ori de câte ori dorea.

— Nu sunteți de la poliție, nu-i așa? întrebă ea necăjită când ne îndreptam către ușă.

— Dumnezeuule, Doamne, nu! Ce vă face să credeți că am fi?

Dădu din cap fără să răspundă, dar cred că știu ceea ce văzuse în Barley. Un fugar ce se ascundea de propriile fapte.

Folosind un telefon din mașină, în timp ce ne întorceam în mare viteză către Casa Rusia, Ned îi ordonă lui Brock să facă o listă a tuturor cluburilor, sălilor de concert și cârciumilor din zona Londrei în care se cânta jazz în acea seară. Îi ceru de asemenea să-i trimită la aceste manifestări pe toți pândarii pe care putea să-i mobilizeze.

Am spus și eu câteva lucruri ca om al legii, ceea ce a pus capac. În niciun caz Brock sau oricare dintre pândari nu trebuia să-l rețină fizic pe Barley sau să se apropie prea tare de el. Dacă Barley renunțase la anumite drepturi, el nu renunțase la cel de a se apăra, și era un bărbat puternic. Ne pregăteam pentru o așteptare lungă, când Mary, șefa interceptărilor, de data aceasta numai lapte și miere, ne telefonă.

— Ned, după părerea mea ar trebui să vii repejor aici. Unele din ouăle tale au scos pui.

Ne-am dus ca vântul în Russell Square, Ned luând virajele cu o sută pe oră. În bârlogul ei din pivniță, Mary ne primi cu un surâs tâmp, pe care-l rezerva pentru momentele de dezastru. Una dintre preferatele sale, căreia i se spunea Pepsi, stătea în picioare lângă ea, îmbrăcată într-o salopetă verde. Pe masă era în funcțiune un casetofon. „Cine dracu’ sună la ora asta?” întrebă o voce de stentor și am recunoscut-o imediat pe formidabila mătușă a lui Barley, Pandora, Vaca Sfântă pe care o invitaseam la masă.

Urmă o tăcere, timp în care introducea monede în aparat. Se auzi apoi vocea curtenitoare a lui Barley.

— Cred că am încurcat-o, Pan. Îmi iau adio de la firmă.

— Nu spune tâmpenii, replică mătușa Pandora. Cine știe ce descreierată se ține după tine din nou!

— Vorbesc serios, Pan. De data aceasta este pe bune. Trebuia să-ți spun.

— Tu ești întotdeauna serios. De-aia nu poți să minți pe nimeni cu pretențiile tale de frivolitate.

— Voi vorbi cu Guy mâine-dimineață. (Guy Solomons, avocatul familiei, menționat pe lista contactelor lui Barley.) Wicklow, nou-venitul, poate prelua treaba. E un tip care învață repede.

— Ai localizat de unde vine apelul? o întrebă Ned pe Mary în momentul în care Barley punea receptorul în furcă.

— Cât ai zice pește, spuse Mary cu mândrie.

De pe bandă auzirăm din nou telefonul sunând. Era tot Barley.

— Reggie? O fac lată la noapte! Vino să cânti.

Mary ne înmână o bucată dintr-o carte de vizită pe care scrisese: „Canon Reginald Cowan, baterist și cleric”.

— Nu pot, spuse Reggie, am niște nenorocite de ore de catehism. La naiba!

— Lasă-i în plata Domnului, spuse Barley.

— Nu pot, nenorociții ăștia au venit.

— Avem nevoie de tine, Reggie. Bătrânul Andy este pe moarte.

— Ca noi toți de altfel. De dimineață până seara și de seara până dimineață.

Banda era pe terminate, când fu auzită vocea lui Brock, care suna de la Casa Rusia cerându-l pe Ned de urgență. Pândarii săi raportaseră cu o oră în urmă că-l reperaseră pe Barley în barul său din Soho. Băuse cinci pahare de whisky, apoi se îndreptase către Arcada lui Noe din King's Cross.

— Arcada lui Noe? Vrei să spui Arca.

— Nu, arcada. Este o arcadă sub metroul aerian, iar Noe este un antilez de aproape doi metri înălțime. Barley s-a alăturat orchestrei.

— Singur?

— Până acum, da.

— Ce fel de cârciuma e?

— Se mănâncă și se bea sec. Șaizeci de mese, scenă, ziduri cu cărămidă aparentă, curve. Clasic.

Brock credea că toate fetele drăguțe erau curve.

— Cât de plină este sala? întrebă Ned.

— Două treimi, dar mai vin.

— Ce cântă?

— *Loverman*, Duke Ellington.

— Câte ieșiri are localul?

— Una singură.

— Fă o echipă de trei și plasează-i la masa de lângă ușă. Dacă pleacă, încadrați-l, dar nu v-atingeți de el. Cheamă-i pe cei de la Resurse și spune-le că vreau ca Ben Lugg să-și aducă taxiul imediat la Arcada lui Noe și să aștepte în față fără să ia clienți. Știe ce are de făcut.

Lugg era șoferul de taxi aflat la dispoziția Serviciului.

— E vreun telefon public acolo?

— Două.

— Ține-le ocupate până ajung. Te-a văzut?

— Nu.

— Atunci să nu te vadă. Ce e de partea cealaltă a drumului?

— O spălătorie cu autoservire.

— Deschisă?

— Nu.

— Așteaptă-mă în fața ei.

Se întoarce către Mary, care continua să zâmbească.

— Sunt două telefoane la Arcada lui Noe în King's Cross, spuse el foarte încet. Deranjează-le acum. Dacă direcția localului are un telefon propriu, aranjează-l și pe ăla. Acum. Nu-mi pasă că e lipsă de tehnicieni, deranjează-le acum. Dacă sunt cabine telefonice afară, pe stradă, scoate-le din funcțiune. Pe toate. Acum.

Am abandonat mașina Serviciului și am făcut semn unui taxi. Brock aștepta, așa cum i se ordonase, în ușa spălătoriei. Ben Lugg parcase la rigolă. Biletul de intrare costa aproape șase lire. Ned mă conduse pe lângă masa supraveghetorilor, fără să le arunce o privire, și-și croi drum până în primele rânduri.

Nu dansa nimeni. Soliștii erau în pauză. Barley se afla în centrul scenei, în fața unui scaun aurit, cântând singur, susținut cu discreție de contrabas și baterie. Deasupra lui, o arcadă de cărămizi servea drept cameră de rezonanță. Încă mai purta costumul său de serviciu și părea că uitase să-și scoată haina.

Corpuri de iluminat pivotau deasupra lui, luminându-i, din când în când, în diverse culori fața sa lac de sudoare, cu privirea pierdută în gol. Prelungea notele și știam că era un recviem pentru Andy și pentru oricine îi bântuia gândurile. Două fete, așezate pe scaunele neocupate ale muzicanților, îl priveau provocator. Un șir de sticle de bere aștepta să i se dea atenție. În picioare, lângă Barley, uriașul Noe, cu brațele încrucișate pe piept, asculta cu capul plecat. Bucata s-a terminat în mod voit și, cu tandrețe, ca și cum ar fi pansat rana unui prieten, Barley își curăță saxofonul și îl așează în cutie ca să se odihnească. Noe nu permitea aplauzele, dar din public s-a auzit un pocnet de degete și câteva strigăte de bis, pe care Barley nu le luă în seamă. Supse două beri, salută publicul cu mâna și se strecură discret către ieșire. Ne-am dus după el și, când am pășit în stradă, Ben Lugg veni în dreptul nostru cu semnul de liber aprins.

— La Mo, îi spuse Barley, lăsându-se să cadă pe bancheta din spate. Avea o altă sticlă de scotch luată de undeva și îi deșurubă capacul.

— Bună, Harry. Cum e dragostea la distanță?

— Grozavă, mulțumesc. Ți-o recomand și ție.

— Unde dracu' e Mo? întrebă Ned, în timp ce se așează lângă Barley, iar eu m-am instalat pe strapontină.

— Tufhell Park. Sub Falmouth Arms.

— Acustica e bună? întrebă Ned.

— Cea mai bună.

Nu mă îngrijora falsa veselie a lui Barley, ci această îndepărtare și privirea absentă, faptul că se închisese în armura sa de curtoazie britanică.

Mo era o blondă de cincizeci de ani și mai bine, care îl sărută îndelung pe Barley, înainte de a ne invita la masa ei. Barley cânta blues, iar Mo cred că dorea ca el să rămână peste noapte,

Însă Barley nu putea sta nicăieri prea mult, așa că ne-am dus la o pizzerie care avea și orchestră, în Islington, unde cânta un alt solo, iar Ben Lugg veni împreună cu noi înăuntru pentru a bea o ceașcă de cafea și a asculta. În zilele lui bune Ben fusese boxer și încă mai vorbea de meciurile lui. De la Islington am traversat Tamisa la Elephant pentru a asculta un grup negru care cânta muzică soul într-un depou de autobuze. Erau orele patru și un sfert, dar Barley nu părea să aibă chef să se culce; prefera să stea cu grupul și să bea, din cești de porțelan de mărimea unei halbe, cacao în care turnase alcool. Când în sfârșit am reușit să-l conducem cu blândețe către taxiul lui Ben, cele două fete de la Noe au răsărit de nu se știe unde și s-au așezat una de o parte și una de cealaltă parte a lui pe bancheta din spate.

— Hai, gata, fetelor, spuse Ben în timp ce Ned și cu mine așteptam pe trotuar. Dați-vă jos!

— Dac-aș fi în locul vostru, nu m-aș mișca, le sfătui Barley.

— Nu este taxiul vostru, dragelor! E al ăstuia, spuse Ben arătându-l pe Ned. Valea, fetele tatii!

Barley dădu să-l lovească pe Ben în capu-i acoperit cu o pălărie neagră de fetru, dar Ben îi blocă lovitura, ca și cum ar fi înlăturat o pânză de păianjen. Cu același gest o trase cu grijă pe Barley din taxi și îl predă lui Ned, care îl prinse cu tot atâta precauție de braț.

Tot cu pălăria pe cap, Ben dispăru în spatele taxiului și ieși ținând cu fiecare mână câte o fată.

— De ce n-am lua un pic de aer curat? sugeră Ned, în timp ce Ben le dădea fiecăreia din fete câte o hârtie de zece lire ca să se facă nevăzute.

— Bună idee, spuse Barley.

Am traversat fluviul într-o procesiune lentă, filatorii lui Brock formând ariergarda și taxiul lui Ben Lugg târându-se în urma noastră. De dincolo de docuri se iveau zorile întunecate.

— Îmi cer scuze, spuse Barley după o clipă. N-am făcut nimic rău, nu-i așa, Nedsky?

— După câte știu eu, nu, spuse Ned.

— Fiți cu ochii în patru. Țara are nevoie să fiți în alertă. Nu-i

aşa, Nedsky? Am avut chef doar de un pic de muzică, îmi explică el. Îți place muzica, Harry? Un amic de-al meu îi cânta iubitei lui la telefon. La pian, fiți atenți, nu la sax, și spunea că o făcea praf. Ai putea să încerci și tu cu gagica ta.

— Plecăm mâine în America, anunță Ned. Barley primi știrea ca pe o informație oarecare.

— Bravo vouă! E frumos în această perioadă. Țara arată în toată splendoarea ei.

— Da, așa este! Ne pare bine și pentru tine, spuse Ned. Căci am hotărât să te luăm cu noi.

— Ținută sport, nu-i așa? zise Barley. Sau trebuie să-mi iau și smochingul în valiză, pentru orice eventualitate?

CAPITOLUL 12

Am zburat către insulă – la care am ajuns spre asfințit – cu un avion ce aparținea unei mari corporații americane. Nimeni n-a spus cui aparținea insula. Era o fâșie îngustă de pământ împădurită, înfundată în apele oceanului la mijloc, dar cu capetele surplombate de vârfuri conice, astfel că, văzută de sus, mi-a dat impresia unui cort de beduini ce se prăbușea în Atlantic. După părerea mea, avea o lungime de trei kilometri și ceva. Am zărit casa, asemănătoare celor din New England, având terenurile într-o parte și docul mititel și alb în cealaltă parte. Am aflat mai târziu că o numeau reședința de vară, pentru că nimeni nu se ducea acolo iarna. Fusesse construită la începutul secolului de către un bostonian bogat, în zilele când oamenii aceștia își ziceau „rustificații”. Am simțit aripile avionului vibrând și mirosul de apă sărată de mare prin geamurile cabinei care zăngăneau. Am văzut petele de soare strălucind peste valuri, ca niște torțe semnalând venirea amurgului, și cormoranii luptându-se în bătaia vântului. La apus, pe continent, se ridica silueta unui far. Urmam coasta statului Maine de cincizeci și opt de minute după ceasul meu. De fiecare parte se înălțau arbori, cerul dispăruse, iar aparatul nostru începuse să salte și să se lege de-a lungul pistei acoperite cu iarbă, la capătul căreia Randy și echipa sa ne așteptau cu un jeep. Randy avea un aer sănătos, așa cum numai americanii privilegiați îl au. Purta un bluzon și cravată. Aveam impresia că-i cunoscusem mama.

— Domnilor, sunt gazda dumneavoastră aici atâta vreme cât doriți să rămâneți; fiți bine-veniți pe insula noastră.

Îi strânse mai întâi mâna lui Barley. Probabil că îi arătase fotografiile.

— Domnule Brown, este o adevărată onoare. Ned? Harry?

— Foarte amabil din partea ta, spuse Barley.

Coboram colina cu jeepul și vedeam pinii profilându-se negri pe fondul marin. Băieții ne urmau într-o a doua mașină.

— Zburați pe liniile englezești, nu-i așa, domnilor? Doamna

Thatcher a știut cu adevărat să preia comanda!

— Ar fi timpul să se scufunde odată cu vasul, spuse Barley.

Randy izbucni în râs, ca și cum aceasta făcea parte din consemne. Brown era numele de cod al lui Barley pentru această călătorie. Până și în pașaportul său, aflat la Ned, era înscris sub numele de Brown.

Mașina se angaja pe o șosea care ducea la o proprietate. Porțile se deschiseră și se reînchiseră în urma noastră. Ne aflam pe un promontoriu particular, în vârful căruia se afla reședința luminată cu lămpi cu arc ascunse printre boschete. De o parte și de alta se vedeau peluze și arbuști arși de vânt. Stâlpii unui ponton în ruină avansau primejdios în mare. Randy parcă jeepul, luă bagajele lui Barley și ne conduse de-a lungul unei alei luminate, printre hortensii, către o casă plutitoare. În timpul zborului spre Boston, Barley a moțait, a băut și a mormăit la film, în micul nostru avion a privit încruntat peisajul din New England, ca și cum frumusețea acestuia l-ar fi tulburat. Dar imediat după aterizare păru să reentre în propriul univers.

— Domnule Brown, am primit ordinul să vă instalez în apartamentul nupțial, spuse Randy.

— Nu cred că ar putea ceva să-mi placă mai mult, bătrâne, zise Barley politicos.

— Chiar așa ați spus, domnule Brown: bătrâne?

Randy ne conduse printr-un vestibul pardosit cu gresie către cabina căpitanului. Stilul reproducea casa tipică de fermă țărănească. Într-un colț se afla un pat de alamă, iar lângă geam, un pupitru din lemn de pin, niciunul din ele originale. Accesorii marinărești dubioase atârnav pe pereți, în întrândul în care se afla bucătăria tipic americană, Barley identifică frigiderul, îl deschise și se uită înăuntru cu un ochi interesat.

— Domnul Brown dorește să aibă o sticlă de scotch în camera sa de o noapte, Randy. Dacă au așa ceva, ți-ar fi pe deplin recunoscător.

Casa de vară era un muzeu al copilăriilor de aur. Pe verandă, bâte de crochet de culoarea mierii se sprijineau de o roabă prăfuită, plină de carcase de homari, strânse de pe plajă. Se

simțea miros de ceară de albine și de piele. În hol – portretele unor tineri și tinere cu pălării cu boruri largi atârnavă lângă picturi primitive, reprezentând vânători de balene. Îl urmăream pe Randy în susul unei scări largi, lustruite; Barley se târa în urma noastră. La fiecare palier, geamuri arcuite, bordate cu vitralii, păreau porți împodobite deschise către mare. Am intrat într-un coridor spre care dădeau dormitoare albastre. Cel mai mare era rezervat lui Clive. De la balcoane puteam să vedem grădinile până departe, către casa plutitoare, iar de acolo, peste mare, se zărea continentul. Amurgul făcuse loc întunericului.

În sufrageria cu câpriori albi, o vestală de la Langley reuși să nu se uite la noi în timp ce ne servea homari de Maine și vin alb.

În timpul mesei, Randy explică regulile casei.

— Nu fraternizați cu personalul, vă rugăm, domnilor, limitați-vă doar la un simplu bună ziua. Dacă simțiți nevoia să le spuneți ceva, cel mai bun lucru este să mă lăsați pe mine să o fac. Gărzile se află aici pentru a vă sluji și a veghea la securitatea voastră. V-aș rămâne obligat dacă n-ați ieși în afara proprietății, domnilor. Vă rog. Vă mulțumesc!

Odată sfârșite cina și discursurile, Randy îl duse pe Ned în sala de comunicații, iar eu l-am însoțit pe Barley înapoi la casa plutitoare. Grădina era măturată de un vânt violent și, în timp ce mergeam, am remarcat surâsul nepăsător al lui Barley la lumina conurilor luminoase dintre două zone de umbră. Gărzii echipate cu walkie-talkie ne priveau trecând.

— Ce zici de o mică partidă de șah? i-am propus eu lui Barley în prag.

Mi-ar fi plăcut să-i văd fața mai clar, dar îmi scăpă din nou, așa cum îmi scăpă starea lui de spirit. Am simțit o bătaie ușoară pe braț, în timp ce îmi ura noapte bună. Ușa sa se deschise și se închise la loc, dar nu înainte ca să fi zărit figura spectrală a unei santinele ce se afla la mai puțin de doi metri de noi, în întuneric.

— Un avocat înțelept și un bun ofițer, îmi spuse Russell Sheriton a doua zi de dimineață, într-un murmur reverențios,

știind că nu sunt nici una, nici alta, învăluindu-mi mâna în palmele lui puternice și moi. Unul dintre marii noștri domni. Harry, ce mai faci?

Nu se schimbase aproape nimic în el de la ultima călătorie pe care o efectuasese în interes de serviciu la Londra: pungile de sub ochi – mai umflate, mai triste; costumul albastru – o măsură sau două mai mare, ceea ce era valabil și pentru burta care-i ieșea în evidență de sub cămașa albă. Același aftershave de medic legist, neschimbat de șase ani la rând, parfuma capul celui mai nou șef al operațiunilor sovietice din cadrul Agenției.

Un grup de tineri asistenți de-ai săi se țineau respectuos deoparte, având aerul unor pasageri pierduți în aeroport cu sacul de voiaj în mână. Clive și Bob îl escortau pe Sheriton ca niște gărzi de corp. Bob părea să fi îmbătrânit cu zece ani. Un zâmbet timorat înlocuia siguranța sa obișnuită din Lumea Veche. Primise fără doar și poate consemnul de a păstra distanța și de aceea, probabil, ne-a salutat cu prea multă efuziune.

Conferința de pe Insulă, așa cum ajunsese să fie cunoscută în mod eufemistic, era pe punctul de a se deschide.

Evenimentele din zilele următoare aveau să se desfășoare într-o ambianță agreabilă. O atmosferă de lucru, între oameni serioși, pe care sunt în pericol s-o dau uitării astăzi, când mă gândesc la restul.

Ceea ce mi-a fost cel mai greu să înțeleg, deși am încercat datorită lui Barley, este faptul că n-a avut niciun cui împotriva gazdelor noastre, că nu i-a învinovățit pentru nimic din ceea ce i s-a întâmplat atunci sau mai târziu. Putea să bombăne în legătură cu americanii în general, dar de îndată ce i-a cunoscut individual vorbea ca despre niște indivizi foarte la locul lor. Ar fi vrut să bea câte un pahar cu oricare dintre ei într-o seară la barul din colț, dacă ar fi existat așa ceva. Barley recunoștea întotdeauna forța argumentelor care i se opuneau, tot așa cum aprecia în mod deosebit sângele altora.

Și, pe Dumnezeuul meu, chiar că erau sângeincioși! Dacă personalul, banii și eforturile puse în joc ar fi fost suficiente

pentru a da naștere inteligenței, Agenția ar fi avut destulă ca să vândă și altora; dar, din păcate, materia cenușie nu se cumpără la kilogram și, oricum, mai există și lipsa de inteligență.

Și cât de mult își doreau să fie iubiți! Bineînțeles că acest sentiment l-a emoționat de îndată pe Barley. Chiar atunci când îl sfășiau, simțeau nevoia să fie iubiți, inclusiv de către Barley! Și în ziua de astăzi simt nevoia să fie iubiți, în ciuda tuturor puciurilor organizate de ei, a destabilizărilor și a operațiunilor demente puse la cale împotriva Inamicului La Pândă.

Totuși, tocmai aceste sentimente nude sunt cele care, în mod misterios, au provocat teroarea surdă din acea săptămână petrecută de noi pe insulă.

Cu ani de zile în urmă, am vorbit cu un om pe care-l flagelaseră, un mercenar englez care ne făcea mici servicii în Africa și dorea să fie despăgubit pentru aceasta. Ceea ce și-a amintit cel mai des nu era biciul, ci sucul de portocale pe care i l-au dat după aceea. Și-a adus aminte că l-au ajutat să se ducă în baraca sa și că l-au lungit pe burtă, pe paie. Dar amintirea sa cea mai vie a fost acel pahar cu suc proaspăt de portocale, pe care i l-a pus în mână un gardian, așezat pe vine lângă el, așteptând cu răbdare să-și recapete forțele să poată să bea. Era același gardian care-l biciuise.

Am avut și noi dreptul la paharele noastre cu suc de portocale. Am avut și noi gardienii noștri cumsecade, chiar dacă erau deghizați în spatele unor căști de ascultare și a unei ostilități de suprafață ce s-a evaporat rapid datorită căldurii lui Barley. La o zi după sosirea noastră, aceiași gardieni, cu care ni se interzisese să fraternizăm, intrau în vârful picioarelor și ieșeau oricând din casa plutitoare a lui Barley, furând câte un scotch sau câte o coca de la el, înainte de a se strecura înapoi la posturile lor. Au intuit că puteau să-și permită acest lucru cu el. Ca americani, erau fascinați de celebritatea lui.

Era un veteran pe care-l chema Edgar, care servise în Marină și care i-a dat destul de mult de furcă lui Barley la șah. Am aflat mai târziu că Barley îl făcuse să-i spună numele și adresa, în ciuda tuturor canoanelor meseriei, pentru a putea juca șah cu el prin corespondență „când toate acestea se vor isprăvi”.

Gardienii nu constituiau o excepție. Armata de asistenți a lui Sheriton, ca și acesta din urmă, de altfel, făceau dovadă de moderație salutară în fața acceselor de isterie ale acelor pe care Sheriton însuși îi calificase drept maniaci egocentriști.

Dar în aceasta rezida întreaga dramă a tuturor marilor națiuni. Atât de mult talent dorind cu nerăbdare să servească, atâta bunăvoință avidă să se manifeste, dar atât de prost exploatare, încât uneori ne venea greu să credem că America este aceea care ni se adresa.

Totuși, ni se adresa. Biciul era real.

Interogatoriile aveau loc în sala de biliard. Podeaua de lemn fusese vopsită în roșu-închis pentru dans, iar mesele de biliard fuseseră înlocuite cu un rând de scaune. Totuși, lângă perete mai erau aliniate un tac de fildeș și câteva cutii cu bile, cu inițialele proprietarilor lor. Lumina ce venea din plafonieră forma un halou în centrul încăperii, unde Barley a fost obligat să ia loc, după ce Ned îl adusese din casa plutitoare.

— Domnule Brown, spuse Sheriton, sunt deosebit de onorat să vă strâng mâna și tocmai m-am hotărât că numele meu, pentru întreaga durată a sejurului dumneavoastră aici, să fie Haggarty. De cum m-am uitat la dumneavoastră, m-am simțit irlandez. Nu mă întrebați de ce. (Îl conduse pe Barley cu pași mari prin cameră.) Mai presus de orice, vreau să vă felicit. Aveți toate calitățile: memorie, spirit de observație, morgă britanică, saxofon...

Toate acestea fuseseră spuse într-un val de cuvinte hipnotizatoare, în timp ce Barley zâmbi jenat și își îngădui să fie așezat la locul de onoare.

Ned stătea țeapăn pe scaun, cu brațele încrucișate pe piept, în timp ce Clive, cu toate că făcea parte din cerc, se retrăsese în plan secund, trăgându-și scaunul înapoi în așa fel încât să fie ascuns după asistența lui Sheriton.

Acesta din urmă stătea în picioare în fața lui Barley și părea că-i vorbește, chiar și atunci când, după cuvintele sale, își dădea seama că se adresa altcuiva.

— Clive, îmi permiți să-l bombardez pe domnul Brown cu

niște întrebări impertinente? Ned, vrei să ai amabilitatea să-i spui domnului Brown că se află în Statele Unite și că, dacă nu dorește, nu este obligat să răspundă, dar că tăcerea sa va fi considerată ca o dovadă flagrantă a vinovăției sale?

— Domnul Brown este destul de mare ca să aibă grijă singur de el, spuse Barley zâmbind în continuare, refuzând încă să creadă că tensiunea care-l înconjură era adevărată.

— Da? E destul de mare? Asta-i grozav, domnule Brown! Pentru că în următoarele câteva zile asta este exact ceea ce așteptăm să fiți!

Sheriton se îndreptă către o servantă și își turnă niște cafea, revenind în fața lui Barley. Glasul său căpătă un ton mai calm, mai de bun-simț.

— Domnule Brown, să zicem că achiziționăm un Picasso, OK? Toată lumea în această încăpere dorește să cumpere același Picasso. Albastru, însângerat, bine făcut, ce aia mă-sii? Există doar trei persoane pe lume care l-ar înțelege. Dar când ajungi la fondul problemelor, contează un singur lucru: este într-adevăr o operă de Picasso sau e o făcătură realizată într-un hambar de domnul J.P. Bulă jr. Din South Bend, Indiana, sau din Omsk, Rusia? Nu uita că nu se revinde, spuse el bătându-se cu o mână pe pieptul moale și ținându-și ceașca de cafea cu cealaltă. Aici nu e Londra, ci Washington, iar la Washington informațiile trebuie să fie utile, ceea ce înseamnă că trebuie să fie utilizate, și nu contemplete cu detașare socratică. Scăzu glasul cu un aer de respectuoasă compasiune. Iar dumneata ești tipul care ni le vinzi, domnule Brown. Ți place sau nu, este legătura noastră cea mai apropiată cu sursă până în ziua în care îl vom convinge pe tipul căruia îi spui Goethe să-și schimbe tactica și să trateze direct cu noi. Dacă vom reuși. Mă îndoiesc. Da, da, foarte puțin probabil.

Sheriton se întoarse și se duse în partea cealaltă a cercului.

— Ești stâlpul afacerii, domnule Brown. Dumneata ești omul. Ești afacerea. Dar în ce măsură? În măsură mai mică, în măsură mai mare? Sau în întregime? Dumneata ești scriitorul scenariului, interpretul său, producătorul sau regizorul? Sau nu ești decât un figurant, așa cum pretinzi, martorul inocent pe

care noi toți trebuie să-l descoperim?

Domnul Sheriton oftă ca și cum încercarea era prea grea pentru sensibilitatea sa.

— Domnule Brown, ai vreo amantă permanentă în momentul de față? Sau regulezi ce găsești?

Ned n-apucă să se scoale în picioare, că Barley deja îi răspunsese. Totuși, tonul vocii lui n-avea nimic coroziv, nici măcar ostil, de parcă n-ar fi dorit să strice atmosfera bună care domnea printre noi toți.

— Dar tu, haiosule, cum stai? Doamna Haggarty se achită de datoriile ei conjugale sau ești nevoit să-ți reiei obiceiurile din tinerețe?

Sheriton nu-i dădu atenție.

— Domnule Brown, Picasso-ul duminical este cumpărat, nu al meu. Washingtonul nu agreează să-și vadă valorile sigure frecventând barurile pentru celibatari. Trebuie să jucăm un joc deschis, foarte cinstit. Fără reticențe englezești, fără persiflări de școală veche. Ne-am mai lăsat înșelați cândva, dar nu ne vom mai lăsa niciodată, niciodată, păcăliți.

Această observație, cred, îl viza pe Bob, care, din nou, își contempla mâinile cu capul plecat.

— Domnul Brown nu bătutue prin barurile pentru celibatari, interveni sec Ned, iar materialul nu-i aparține, ci este al lui Goethe. Nu văd de ce viața sa particulară ar avea cât de cât de-a face cu această problemă.

„Ține-ți gândurile pentru tine”, îmi spusese Clive. Ochii săi repetau acum acest mesaj pentru Ned.

— Hai, Ned, protestă Sheriton. Astăzi, la Washington, trebuie să fii căsătorit sau să te naști din nou înainte de a te urca într-un nenorocit de autobuz. Ce te face să te duci în Rusia la fiecare cinci minute, domnule Brown? Îți cumperi proprietăți acolo?

Barley zâmbea în continuare, dar cu mai puțină amabilitate. Sheriton începuse să-l enerveze, ceea ce era exact intenția acestuia.

— Ca să-ți spun drept, bătrâne, acesta este un rol pe care l-am moștenit. Bătrânul meu tată a preferat întotdeauna Uniunea Sovietică Statelor Unite și a dat de o mulțime de necazuri

publicându-i cărțile. Aparținea Societății Fabian. Un fel de New Deal. Dacă ar fi fost unul de-ai voștri, ar fi fost pus pe lista neagră.

— Ar fi fost demascat, prăjit și immortalizat. I-am citit dosarul. Este îngrozitor. Spune-ne mai multe despre el, domnule Brown. Ce ți-a mai lăsat moștenire?

— Dar ce naiba contează? strigă Ned.

Avea dreptate. Problema tatălui excentric al lui Barley făcuse vâlvă și apoi fusese abandonată ca lipsită de interes de către Etajul XII, cu mult timp în urmă. Dar se pare că nu de către Agenție. Cel puțin nu acum.

— În anii '30, nu mă-ndoiesc că știți acest lucru, continuă Barley pe un ton ceva mai calm, a fondat un Club al Cărții Sovietice. N-a durat mult, dar, în sfârșit, a încercat. Iar în timpul războiului, când reușea să găsească hârtie, publica propaganda prosovietică, în marea ei majoritate glorificându-l pe Stalin.

— Ce-a făcut după război? Și-a petrecut sfârșiturile de săptămână acolo, ajutându-i să construiască Zidul Berlinului?

— A avut speranțele lui, dar a trebuit să și le reprime, replică Barley după câteva momente de gândire. Simțul său contemplativ câștigase. Ar fi putut să le ierte multe rușilor, dar nu Teroarea. Nici lagărele, și nici deportările. I-au frânt inima.

— I-ar fi frânt inima dacă sovieticii ar fi adoptat metode mai puțin violente?

— Nu cred. Presupun că ar fi murit fericit.

Sheriton își șterse palmele cu batista și, ca un Oliver Twist supraponderal, își duse ceașca de cafea cu ambele mâini către masa cu băuturi, deșurubă termosul și se uită în el trist înainte de a-și mai turna o ceașcă.

— Ghindă, se plânse el. Strâng ghinda, o macin și fac cafea. Așa-i aici, la noi. Lângă Bob era un scaun gol. Sheriton se așeză oftând. Domnule Brown, îmi permiți să-ți explic puțin cum stau lucrurile? În zilele noastre, nu mai e timp să fie judecat fiecare membru al marii familii umane după calitățile sale. OK? Așa că oricine care este un cineva are un dosar. Iată-l pe-al dumitale. Tatăl a fost simpatizant comunist, decepționat mai târziu. În cei

opt ani de la moartea sa, ai făcut nu mai puțin de șase vizite în Uniunea Sovietică. Le-ai vândut sovieticilor, dacă numărăm foarte exact, patru cărți mizerabile din propriul catalog editorial și le-ai publicat, pentru a fi tot atât de exacti, trei cărți de-ale lor: două romane moderne lamentabile, care au fost un eșec și o aiureală despre acupunctură, din care ai vândut optsprezece exemplare. Ești în pragul falimentului, dar, potrivit calculelor noastre, cheltuielile pentru aceste călătorii în URSS se ridică la 12.000 de lire, iar încasările dumitale nu depășesc 1.900 de lire. Ești divorțat, fără obligații și ai absolvit o școală particulară britanică. Torni băutură în tine ca-ntr-un butoi fără fund și îți alegi din lumea jazzului prietenii, care au o reputație ce l-ar face pe Benedict Arnold să pară Shirley Temple. Văzut de la Washington, ești un dezmățat. Văzut de aici, ești un tip încântător. Cum voi putea eu explica acest lucru viitorului subcomitet al Congresului, format dintr-o bandă de maimuțe puritane, care și-au băgat în cap să pună la stâlpul infamiei documentele lui Goethe pentru că acestea periclitează Fortăreața Americă?

— De ce o periclitează? spuse Barley.

Calmul său păru să surprindă pe toată lumea, în special pe Sheriton, care, până atunci, i se adresase lui Barley peste umăr, explicându-i dilema sa cu o atitudine vag compătimitoare. Acum se îndreptă în scaun și se uită drept în ochii lui Barley, apostrofându-l cu o ironie nedisimulată.

— Ce ați spus, domnule Brown?

— De ce-i sperie documentele lui Goethe? Dacă rușii nu sunt în stare să tragă cum trebuie, Fortăreața America ar trebui să sară în sus de bucurie.

— O, domnule Brown, sărim în sus de bucurie! Suntem în extaz! Nu contează că întreaga putere militară americană consideră că armamentul greu sovietic este de o precizie redutabilă. Nu contează că în acest joc cel mai important lucru este percepția noastră în privința preciziei lor de tragere. Când dispui de precizie, poți elimina prin surprindere rachetele intercontinentale balistice ale inamicului, în timp ce joacă golf, fără ca acesta să fie în stare să riposteze la fel. Fără această

precizie, mai bine n-ai mai încerca, pentru că exact atunci inamicul e în stare să-ți radă douăzeci din orașele tale preferate. Nu contează că milioane și milioane de dolari ale contribuabililor și întreaga retorică politică au fost aruncate în coșmarul iubit al unui atac-surpriză din partea rușilor și pe fereastra americană a vulnerabilității. Nu contează că până și astăzi ideea supremației sovietice este principalul argument în favoarea Războiului Stelelor, jucăria strategică, acum la modă la cocteilurile de la Washington. (Spre uimirea mea, Sheriton schimbă brusc tonul și începu să discute cu accentul unui țărănoi din fundul Sudului.) Ar fi timpul să-i futem pe toți labagiii ăia, înainte ca ei să ne-o facă nouă, domnule Brown! Micuța și bătrâna noastră planetă nu este destul de mare pentru două supraputeri, domnule Brown. Pe care o alegi, domnule Brown, când totul va începe să trosnească?

Se întrerupse, iar fața lui buhăită își relua expresia de contemplare a multelor nedreptăți ale vieții.

— Dar eu cred în Goethe, reluă el cu surprindere în glas. Se știe ca eram gata să-l cumpăr pe Goethe din ziua în care a ieșit din umbră. Bucată cu bucată. Sunt convins că Goethe este o sursă căreia i-a sunat ceasul gloriei. Și știi ce-mi spune asta? Asta-mi spune că trebuie să cred și-n domnul Brown, aici de față, și că domnul Brown trebuie să se dovedească foarte cinstit cu mine, altfel sunt un om mort. Își puse mâna în dreptul inimii. Cred în domnul Brown, cred în Goethe și cred în documente. Dar mi-a-ngețat căcatul în mine de frică!

„Unii se răzgândesc, m-am gândit eu. Alții își schimbă credința. Dar nu există decât un singur Russell Sheriton care să proclame că a văzut Lumina pe Drumul Damascului.” Ned îl privea fără să-i vină să creadă. Clive prefera să admire cutiile cu bile de biliard. Sheriton însă își contempla trist cafeaua, meditând la nenorocul său. Unul dintre tinerii săi asistenți își sprijinea bărbia în mână, în timp ce-și admira bombeul pantofului, iar celălalt contempla oceanul prin fereastră, ca și cum adevărul plutea acolo.

Dar nimeni nu-l privea pe Barley. Nimeni nu părea să îndrăznească să-l privească. Stătea liniștit pe scaun și părea

tânăr. Noi îi dăduserăm câteva detalii, dar nimic din cele afirmate aici. În niciun caz nu i-am spus că documentele *Bluebird* au făcut diversele facțiuni militar-industriale să-și sară una altele la gât și că au stârnit o zarvă generală în rândurile lobby-urilor lipsite de scrupule de la Washington.

Bătrânul Palfrey vorbi atunci pentru prima oară. În timp ce făceam acest lucru, aveam impresia că interpretez o piesă de teatru absurd. Era ca și cum lumea reală ne aluneca de sub picioare.

— Iată ce vrea să știe Haggarty, spusei eu. Accepți să te supui unui interogatoriu al americanilor, pentru ca aceștia să-și formeze o părere o dată pentru totdeauna despre sursă? Poți să spui nu. E la latitudinea ta. Nu-i așa, Clive?

Lui Clive nu i-a convenit acest lucru, dar a confirmat cele spuse de mine, vrând-nevrând, înainte de a dispărea din nou din peisaj.

Toate fețele s-au întors către Barley ca niște flori către soare.

— Ce zici? l-am întrebat eu.

Tăcu o clipă. Se întinse, își trecu dosul mâinii peste gură și păru că nu se simte în largul lui. Ridică din umeri. Se uită apoi la Ned, dar, neîntâlnindu-i privirea, se uită la mine cam prosteste. Ce-o fi fost în capul lui, dacă era ceva? Că, dacă zice nu, refuzul său l-ar despărți pentru totdeauna de Goethe? De Katia? Ajunsese el atât de departe cu gândurile sale? Nici până în ziua de azi nu am nici cea mai vagă idee. Zâmbi cam stânjenit.

— Ce crezi, Harry? Ne aruncăm în apă? Ce zice purtătorul meu de cuvânt?

— Problema e mai curând să știm ce spune clientul, i-am răspuns eu evaziv, zâmbindu-i la rândul meu.

— Nu vom ști niciodată, dacă nu încercăm, nu-i așa?

— Așa cred și eu, i-am răspuns.

Acesta a fost modul său în direct de a spune: „accept”.

— Yale are societățile sale secrete, Harry, îmi explică Bob. Universitatea e infestată de ele. Dacă ai auzit de Scull and Bones, de Scroll and Key, n-ai auzit decât de vârful aisbergului. Iar

aceste societăți promovează lucrul în echipă, în timp ce la Harvard lucrurile stau invers. Se scot în valoare meritele individuale. Așa că Agenția, când își pescuiește recruți în apele universitare, își alege jucătorii de la Yale și creierele de la Harvard. Nu aş merge atât de departe încât să spun că fiecare om de la Harvard este o primadonă și că fiecare individ de la Yale se supune orbește cauzei. Dar aceasta este, în mare, tradiția. Ați absolvit Yale, domnule Quinn?

— West Point, spuse Quinn.

Era seară și prima delegație tocmai sosise cu avionul. Ne aflam în aceeași încăpere, cu aceeași podea roșie, sub aceeași lumină de sală de biliard, așteptându-l pe Barley. Quinn prezida, iar Todd și Larry stăteau de-o parte și de alta a lui. Todd și Larry erau oamenii lui Quinn. Erau bine făcuți, frumușei, iar pentru un om de vârsta mea, ridicol de tineri.

— Quinn navighează în sferele înalte, ne mărturisise Sheriton. Quinn vorbește cu cei de la Apărare, vorbește cu corporațiile, vorbește cu Dumnezeu.

— Dar în serviciul cui este? Întrebare Ned.

Sheriton părea sincer surprins de întrebare. Zâmbi, ca și cum i-ar fi iertat o greșală gramaticală unui străin.

— Ei bine, Ned, presupun că în serviciul nostru al tuturor, spuse el.

Quinn avea 1,85 metri, umeri lați și urechi mari. Își purta costumul ca o armură. Nu avea medalii și nici însemne de grad. Gradul său se citea în maxilarul lui voluntar, în ochii săi înfundați, în privirea goală și în zâmbetul de inferioritate mândioasă care-l năpădea în prezența civililor.

Ned intră înaintea lui Barley. Nimeni nu se ridică în picioare. De la locul său, voit umil, în centrul rândului americanilor, Sheriton făcu prezentările cu sfială.

„Lui Quinn îi plac lucrurile simple, ne avertizase el. Spuneți-i omului vostru să nu facă pe deșteptul.” Sheriton își urmă propriul sfat.

Era normal ca Larry să înceapă interogatoriul, pentru că era cel mai extrovertit. Todd era virginal și introvertit, Larry purta o verighetă enormă, o cravată foarte colorată și râdea pentru

amândoi.

— Domnule Brown, trebuie să gândim această problemă din punctul de vedere al dictatorilor dumitale, explică el cu o lipsă de sinceritate căutată. În meseria noastră, există informații neverificate și informații verificate. Am dori să verificăm informațiile dumitale. Aceasta e munca noastră și pentru asta suntem plătiți. Te rog să nu ai nicio urmă de suspiciune, domnule Brown. Analiza este o știință aparte. Trebuie să-i respectăm legile.

— Trebuie să ne imaginăm această afacere ca o teribilă încălcătura, lansă Todd pe un ton agresiv. „Fum.”

Se stârni un amuzament general, până când Larry îi explică râzând lui Barley că nu i se oferea o țigară: „fum” în limbajul meseriei însemna „capcană”.

— Domnule Brown, a cui a fost ideea să mergeți la Peredelkino în acea zi de toamnă, acum doi ani? Întrebă Larry.

— A mea, probabil.

— Sunteți sigur, domnule?

— Eram beți când am plănuit plecarea, dar sunt sigur că eu am lansat ideea.

— Beți mult, nu-i așa, domnule Brown? Întrebă Larry.

Mâinile enorme ale lui Quinn strângeau creionul ca și cum și-ar fi propus să-l stranguleze.

— Destul de mult, da.

— Din cauza băuturii, vi s-a întâmplat vreodată să uitați unele lucruri?

— Uneori.

— Alteori nu. La urma urmei, avem rapoartele dumneavoastră privind cele discutate între Goethe și dumneavoastră, când erați amândoi beți morți. Ați mai fost la Peredelkino și înainte, domnule?

— Da.

— Adesea?

— De două sau de trei ori. Poate patru.

— Ați vizitat prieteni acolo?

— Da, am vizitat prieteni, spuse Barley instinctiv enervat de limbajul american.

— Prieteni sovietici?

— Desigur.

Larry făcu o pauză destul de lungă, pentru ca „prieteni sovietici” să sune ca o mărturisire.

— Ați vrea să-i identificați pe acești prieteni, domnule? Să ne dați nume?

Barley se execută. Un scriitor. O poetesă. Un birocrat literar. Larry îi nota mișcând creionul încet, ca să producă efect. Zâmbea când scria. Privirile sumbre ale lui Quinn continuau să-l fulgere pe Barley de-a lungul unor linii fixe, peste masă.

— În ziua excursiei dumneavoastră, domnule Brown, reluă Larry, în acea Zi Întâi, cum am putea-o denumi, nu v-ați gândit să vă duceți să vă vedeți vechii amici, să vedeți cine mai era pe acolo, să le spuneți bună ziua? Întrebă Larry.

Barley părea să nu știe dacă-i trecuse sau nu prin cap o asemenea idee. Ridică aparent nepăsător din umeri și, potrivit ticului său obișnuit, își trecu dosul mâinii peste gură, perfectul martor fals.

— N-am vrut să-l impun pe Jumbo. Eram și-așa prea mulți. Nu, sincer, nu mi-a trecut prin cap.

— Bineînțeles, spuse Larry.

„Trei pretexte, am remarcat eu cu tristețe. Trei, când ar fi fost suficient unul singur.” O aruncătură de ochi spre Ned îi dovedi că gândea la fel. Sheriton se străduia să nu se gândească la nimic, iar Bob se străduia să urmeze exemplul șefului său. Todd îi șoptea ceva la ureche lui Quinn.

— Așadar, a fost ideea dumitale să vizitați monumentul funerar al lui Pasternak, domnule Brown, se interesea Larry, ca și cum ar fi fost o idee de care ar fi putut fi mândru oricine.

— Mormântul, îl corectă Barley iritat. Da, eu am avut ideea. Să nu credeți că toți ceilalți știau că se afla acolo până să le fi spus eu.

— Și *dacha* lui Pasternak, de asemenea, cred, spuse Larry, consultându-și notele. Dacă „nenorociții” n-ar fi dăruit-o.

În gura lui, „nenorociții” suna foarte vulgar.

— Așa e, și *dacha*.

— Dar dumneata n-ai vizitat *dacha* lui Pasternak, nu-i așa?

Nici măcar n-ai verificat dacă *dacha* mai există. *Dacha* lui Pasternak a dispărut total din program.

— Ploua, zise Barley.

— Dar aveai o mașină. Și un șofer, domnule Brown. Chiar dacă mirosea urât.

Larry zâmbi din nou. Deschise gura destul de mult, ca vârful limbii sale să-i mângâie buza superioară. Apoi o închise și făcu o altă pauză, pentru a croi drum gândurilor sale incomode.

— Deci, dumneata ai convocat grupul, domnule Brown, și tot dumneata ai stabilit obiectivele excursiei, reluă Larry pe un ton țăfnos. Dumneata ai luat conducerea grupului, dumneata ai dus grupul în susul colinei, până la monumentul funerar. Mormânt, scuză-mă! Dumitale și nimănui altcuiva i s-a adresat domnul Nejdanov la coborâre. Acesta te-a întrebat dacă sunteți americani. Ai răspuns: „Nu, slavă Domnului, suntem englezi”.

Larry n-a râs, nici măcar n-a zâmbit. Quinn părea să disimuleze cu greu o durere de stomac.

— Și tot dumneata, domnule Brown, ai fost cel care, întâmplător, ai fost în stare să-l citezi pe poet, să fii purtătorul de cuvânt al grupului, în timpul discutării meritelor sale și, ca prin farmec, să te detașezi de ceilalți și să te trezești așezat în timpul prânzului alături de cel pe care-l numim Goethe. „Faceți cunoștință cu distinsul nostru scriitor Goethe.” Domnule Brown, avem un raport din teren, de la Londra, cu privire la Magda de la Penguin Books. După câte înțelegem, a fost obținut cu toată discreția în cursul unor întâlniri mondene, ce nu puteau crea nicio suspiciune, de către un tact care nu este american. Magda a avut impresia că doriți să vă întrețineți singur cu Nejdanov. Aveți vreo explicație în privința aceasta, vă rog?

Barley dispăruse din nou. Nu din încăpere, ci din sfera mea de înțelegere. Lăsase dubiile în seama scepticilor pentru a se refugia în universul propriei realități. Incapabil să se abțină în fața acestei mărturisiri de sforării din partea Agenției, Ned, și nu Barley, avu izbucnirea dorită.

— Să fim serioși! Nu era să-i spună informatorului vostru că murea de poftă să fie cu iubitul ei în pat în acea după-amiază, nu-i așa?

Din nou, acest simplu răspuns ar fi fost suficient, dacă Barley n-ar fi intervenit colac peste pupăză.

— S-ar putea să fi dorit să scap de ei, într-adevăr, recunosc el cu o voce îndepărtată, dar destul de prietenoasă. După o săptămână de târg de carte, orice suflet cu mintea întreagă e sătul de editori până la sfârșitul zilelor.

Zâmbetul lui Larry avea o urmă de suspiciune.

— Da? spuse el și-și scutură capul frumușel înainte de a-și ceda martorul lui Todd.

Dar nu, pentru că Quinn începu să vorbească în aceeași clipă. Nu i se adresă nici lui Barley, nici lui Sheriton, nici chiar lui Clive. Nici unei persoane în particular. Totuși, vorbea. Mica sa gură captivă se răsucea ca un tipar în cârlig.

— Omul ăsta a fost dat pe răzătoare? întrebă el.

— Domnule, avem problemele noastre de protocol, explică Larry, cu privirea îndreptată către mine.

La început, recunosc că n-am înțeles. Larry a fost nevoit să-mi explice.

— E ceea ce numim un detector de minciuni, în limbajul de fiecare zi. Un poligraf. Cunoscut în meseria noastră ca, „răzătoare”. Nu cred că aveți așa ceva acolo.

— În unele cazuri, îl folosim și noi, interveni curtenitor Clive de lângă mine, înainte de a avea ocazia să răspund. Atunci când insistăți, ne înclinăm și-l folosim. Au apărut și la noi.

Dar, în momentul acela, Todd, introvertitul, preluă discuția. Todd nu era prolix. De fapt, nu era nimic la prima vedere, dar am cunoscut în viața mea niște avocați ca Todd, care știau să folosească în propriul avantaj lipsa lor de șarm și să utilizeze stângăciile verbale ca pe o măciucă.

— Vorbește-mi, te rog, despre relațiile duminicale cu Niki Landau, domnule Brown.

— N-am nicio relație, spuse Barley. Am fost condamnați să fim străini unul pentru altul până în Ziua Judecății de Apoi. Am fost pus să semnez o hârtie prin care mă angajam să nu vorbesc cu el niciodată. Întrebați-l pe Harry.

— Dar înaintea acestui angajament?

— Am mai stat în fața unui borcânel împreună.

— Borcănel?

— Borcănel. Băuturică. Scotch. E un tip simpatic.

— Dar, desigur, nu face parte din clasa dumitale socială, nu-i așa? N-a fost nici la Harrow, nici la Cambridge, după câte înțeleg.

— Și ce contează?

— Sunteți împotriva structurii sociale britanice, domnule Brown?

— Una dintre cele mai mari mizerii ale lumii moderne, așa mi s-a părut întotdeauna, bătrâne.

— „Un tip simpatic.” Înseamnă că-l plăci?

— E enervant, dar îmi plăcea, da. Îmi place și acum.

— Ați făcut afaceri cu el?

— Lucra pentru alte edituri. Eu sunt propriul patron. Ce afaceri puteam face?

— Ai cumpărat ceva vreodată de la el?

— De ce aș fi cumpărat?

— Aș vrea să știu ce negociați împreună atunci când erai amândoi singuri undeva, adesea în capitale ale unor țări comuniste.

— Se fălea cu cuceririle lui. Îi plăcea muzica bună. Clasică.

— V-a vorbit vreodată despre sora lui? Sora lui, care este încă în Polonia?

— Nu.

— Și-a exprimat vreodată resentimentele față de autoritățile britanice pentru tratamentul pretins prost, aplicat de către acestea tatălui său?

— Nu.

— Când ai avut ultima convorbire intimă cu Niki Landau?

Barley își permise în sfârșit să trădeze o anumită iritare.

— Dacă v-ar asculta cineva, ne-ar lua drept o pereche de poponari, se plânse el.

Quinn nu clipi. Probabil că făcuse și el aceasta deducție.

— V-am întrebat când, domnule Brown, spuse Todd, sugerând că răbdarea sa are limite.

— La Frankfurt, presupun. Anul trecut. Niște discuții la una mică la Hessischer Hof.

- Despre Târgul de carte de la Frankfurt?
- Nu se merge la Frankfurt de plăcere, bătrâne.
- N-ai mai avut niciun dialog cu Landau de atunci?
- Nu-mi amintesc.
- Nici măcar la Târgul de carte de la Londra din primăvara

aceasta?

Barley părea că-și stoarce creierii.

— O, al dracului să fiu! Stella. Ai dreptate!

— Poftim?

— Niki reperase o fată care lucrase pentru mine. Pe nume Stella. O găsea pe gustul său. De fapt, cred că le găsea pe toate pe gustul său. E mort după fuste. Voia să i le prezint.

— Și ai făcut-o?

— Am încercat.

— Ai făcut pe peștele. Țsta-i cuvântul?

— Așa e, bătrâne.

— Și ce-a ieșit?

— Am chemat-o să bem un păhărel la Roebuck, la cârciuma din colț, la ora șase. Niki a apărut, ea nu.

— Așa că ai rămas singur cu Landau. Față-n față?

— Așa e. Față-n față.

— Despre ce-ați vorbit?

— Despre Stella, presupun. Despre vreme. Putea fi orice.

— Domnule Brown, ai relații de vreun fel oarecare cu foști sau actuali cetățeni sovietici aflați în Regatul Unit?

— Cu atașatul cultural, din când în când. Atunci când poate fi deranjat să răspundă, ceea ce nu se întâmplă prea des. Când vine câte un scriitor sovietic și ambasada dă o mică petrecere în cinstea lui, mă duc, în general.

— După câte știm, îți place să joci șah într-o anumită cafenea din Camden Town, la Londra.

— Și ce dacă?

— Cafeneaua aceasta nu este frecventată de exilații ruși, domnule Brown?

Barley ridică glasul, fără să-și piardă totuși stăpânirea de sine.

— Îl cunosc pe Leo. Leo mizează pe slăbiciunea adversarului,

Îl știu pe Iosif. Lui Iosif îi place să tragă în tot ce mișcă. Nu mă culc cu ei și nu schimb secrete de stat cu ei.

— Ai într-adevăr o memorie foarte selectivă, totuși, nu-i așa, domnule Brown? Asta dacă luăm în considerație descrierile extrem de detaliate pe care le-ai făcut unor personaje și unor evenimente.

Barley nu se enervă, ceea ce dădu un impact mult mai redutabil răspunsului său. O clipă, într-adevăr, păru că nici nu va răspunde. Toleranța atât de adânc ancorată în el părea să-l sfătuiască să nu se obosească să răspundă.

— Îmi amintesc doar ceea ce are importanță pentru mine, bătrâne. Dacă n-am o minte atât de jengoasă ca a ta, te privește.

Todd se înroși la față. Se înroșea din ce în ce mai mult. Zâmbetul lui Larry se întinse aproape până la urechi. Quinn avea o privire dezaprobatoare de santinelă, iar Clive nu auzise niciun cuvânt.

Ned însă era trandafiriu de plăcere. Până și Russell Sheriton, care se prefăcea că ațipise, părea să-și fi amintit, printre atât de multe dezamăgiri, ceva vag, dar frumos.

În aceeași seară, în timp ce mă plimbam pe plajă, am dat peste Barley și doi dintre gardienii săi. Fără să fie văzuți din casă, aruncau cu pietre plate, luându-se la întrecere, care ricoșează de mai multe ori la suprafața apei.

— V-am avut, v-am avut! strigă el, lăsându-se pe spate și aruncându-și brațele către cer.

— Mollahilor le miroase a erezie, declară Sheriton la masă, delectându-ne cu ultimele evenimente. Barley pretextase o migrenă și ceruse să i se aducă o omletă în casa plutitoare. Majoritatea acestor tipi au fost aleși în baza unui program privind marja de securitate. Acesta presupune mărirea bugetului pentru apărare, elaborarea unui nou sistem, oricât de aberant ar fi, care să aducă pace și prosperitate industriei de armament timp de cincizeci de ani de-aci înainte. Dacă nu se culcă cu fabricanții de arme, mai mult ca sigur că stau cu ei la masă. Pentru ei, povestea pe care o spune Bluebird e într-adevăr greu de înghițit.

— Și dacă spune adevărul? am întrebat eu.

Sheriton se servi trist cu o altă bucată de prăjitură cu nuci.

— Adevărul? Sovieticii nu pot să mai intre în joc? Reduc cheltuielile la fiecare colț de stradă, iar bufonii de la Moscova nu știu nici jumătate din veștile proaste, pentru că bufonii din teren îi păcălesc ca să-și câștige ceasurile de aur și icrele negre pe gratis? Crezi că acesta este adevărul? Luă o îmbucătură uriașă, care nu-i schimbă însă forma feței. Crezi că nu se fac anumite comparații neplăcute? Își turnă niște cafea. Știi care este cel mai rău lucru pentru dinozaurii noștri aleși în mod democratic? Răul răului? Implicațiile care ne afectează. Muribund de partea sovietică înseamnă muribund de partea noastră. Mollahii urăsc acest lucru. De altfel, și producătorii de armament. Dădu din cap în semn dezaprobat. Să audă că sovieticii nu reușesc să transforme căcatul în combustibil solid, că propulsoarele lor de rachete aspiră în loc să scuipe, că erorile lor de detectare la mare distanță sunt mai grave decât ale noastre, că nu reușesc nici măcar să-și scoată rachetele grele din silozuri, că estimările serviciilor noastre de informații sunt ridicol de exagerate, toate acestea le-ar da urticarie mollahilor noștri. Reflectă o clipă la inconsecvența acestor mollahi. Cum poți să impulsionezi cursa înarmărilor când singurul cur cu care trebuie să te iei la întrecere este propriul cur? Bluebird este o sursă de informații ce amenință viața. O mulțime de fii privilegiați și plătiți gras sunt în primejdie să-și vadă bolurile de orez sparte, și toate acestea din cauza lui Bluebird. Dacă vrei adevărul, ăsta e.

— Atunci de ce-ți bagi nasul în treaba asta? am obiectat eu. Dacă nu este o listă populară, de ce candidezi pe ea?

Și, dintr-odată, n-am mai știut ce să fac.

Rar se întâmplă ca bătrânul Palfrey să întrerupă o conversație și să facă fiecare cap să se întoarcă spre el uimit. Era ultimul lucru pe care-l doream de această dată. Ned, Bob și Clive mă priveau ca și cum mi-aș fi pierdut mințile, iar tinerii asistenți ai lui Sheriton – erau doi, dacă-mi amintesc bine – și-au lăsat furculițele pe masă, unul după altul, și și-au șters degetele cu șervetul de masă.

Doar Sheriton părea să nu fi auzit nimic. Hotărâse că, la urma urmelor, puțină brânză nu i-ar face rău. Trăsese măsuta cu roțile lângă el și examina îmbufnat platourile. Nimeni dintre noi nu-și imagina că brânza era preocuparea sa majoră și era clar pentru mine că încerca să câștige timp, întrebându-se dacă să răspundă și cum.

— Harry, începu el prudent, adresându-i-se unei bucăți de brânză de Olanda, Harry, jur pe Dumnezeuul meu! Ai în fața ta un om care se dedică păcii și dragostei pentru aproapele său. Prin aceasta înțeleg că ambiția mea cea mai mare este să scot tot căcatul din scuiptătorii de foc ai Pentagonului, ca să nu mai fie în stare să-i spună președintelui Statelor Unite că douăzeci de iepuri fac cât un tigru sau că orice nenorocit de pescar de sardele, aflat la cinci kilometri de coastă, este un submarin nuclear sovietic camuflat. De asemenea, nu vreau să mai aud prostiile cum că sapi găurele în pământ și supraviețuiești unui război nuclear. Sunt un glasnostic, Harry. Am făcut anumite descoperiri în legătură cu mine însumi. M-am născut glasnostic, iar părinții mei au fost glasnostici de când lumea. Pentru mine, glasnosticismul este un mod de viață. Vreau ca fiii mei să trăiască. Citează-mă și bucură-te.

— Nu știam că ai copii, zise Ned.

— Vorbim la figurat, spuse Sheriton.

Dacă îl zgâriai la suprafață, Sheriton ne spunea o versiune adevărată despre noua sa personalitate. Ned a înțeles, am înțeles și eu. Dar dacă Clive n-a priceput, acest, lucru s-a întâmplat doar pentru că, în mod deliberat, și-a amputat receptivitatea. Franchețea lui Sheriton consta nu atât în cuvintele sale, care, de cele mai multe ori, erau menite să-i mascheze sentimentele, și nu să le exprime, cât în noua lui umilință, de neînfrânat, ce se observă în comportamentul său din zilele reprobabile când era în post la Londra. La vârsta de cincizeci de ani, după un sfert de secol în care a fluturat steagul Războiului Rece, Russell Sheriton, pentru a folosi expresia lui Walter, își scutura gratiile vârstei sale mijlocii. Nu mi-a trecut niciodată prin cap că mi-ar putea plăcea, dar în acea seară am început să simt o simpatie pentru el.

— Brady e un tip strălucitor, ne avertiză Sheriton cu un căscat, când ne îndreptam spre culcare. Brady poate să audă cum crește iarba.

Brady, oricum l-ai lua, era tot atât de strălucitor precum niște nasturi de uniformă.

Acest lucru se vedea în primul rând în chipul său inteligent și în imobilismul bine stăpânit al trupului său curtenitor. Haina sa sport era mai veche decât el. De cum a intrat în încăpere a fost evident că avea o plăcere deosebită să treacă neobservat. Tânărul său asistent era îmbrăcat tot cu haina sport și, la fel ca șeful său, avea o eleganță nonșalantă.

— Se pare c-ai făcut o treabă bună, Barley, spuse Brady vesel, cu accentul său melodios de sud, punându-și servieta diplomat pe masă. Ți-a mulțumit cineva până acum? Mă cheamă Brady și sunt prea bătrân ca să mă prostesc cu pseudonime. El e Skelton. Mulțumesc.

Ne aflam din nou în sala de biliard, dar de data aceasta fără masă și fără scaunele tari de la ședința avută cu Quinn. În schimb, eram instalați confortabil, din fericire, în fotolii cu perne moi. Se anunța furtună. Vestalele lui Randy încinseseră obloanele și aprinseseră lumina. Pe măsură ce se stârnea vântul, casa începu să vibreze precum sticlele pe o etajeră. Brady își deschise servieta diplomat, o bijuterie de pe vremea când mai știa cum trebuie făcute. Ca orice profesor universitar, cum era el din când în când, purta o cravată albastră cu picățele.

— Barley, am citit eu undeva sau visez? Ai cântat pe vremuri la saxofon în orchestra marelui Ray Noble?

— Nici nu-mi dăduseră tullele pe vremea aceea, Brady.

— Nu-i așa că Ray era cel mai adorabil om pe care l-ai cunoscut? Și ce sunete dumnezeiești scotea cu orchestra lui, spuse Brady, cum numai cei din sud știu s-o facă.

— Ray era un prinț, zise Barley, fredonând câteva măsuri din *Cherokee*.

— Păcat că s-a apucat de politică, spuse Brady zâmbind. Tot am încercat să-i spunem să renunțe la prostiile alea, dar el a făcut cum a vrut el. Ai jucat vreodată șah cu el?

— Da, într-adevăr.

— Și cine-a câștigat?

— Eu, cred. Nu sunt sigur. Da, da, eu.

— Și eu, spuse Brady zâmbind.

Skelton zâmbi și el.

Apoi vorbiră despre Londra și despre zona din Hampstead unde locuia Barley.

— Barley, îmi place nespus de mult colțul ăla. Hampstead reprezintă ideea mea de civilizație.

Vorbiră de orchestrele în care a cântat Barley.

— Dumnezeuule, nu-mi spune că mai există încă! La vârsta lui nici n-aș mai îndrăzni să cumpăr banane necoapte!

Vorbiră apoi despre politica britanică, iar Brady voia neapărat să știe ce credea Barley că nu e în regulă cu doamna T.

Barley a avut nevoie de câteva clipe de gândire înainte de a replica. Poate că remarcase avertismentul din privirea lui Ned.

— La naiba, Barley, nu e vina doamnei că n-are adversari pe măsura ei, nu-i așa?

— Femeia asta e o Roșie nenorocită, bombăni Barley spre îngrijorarea secretă din rândurile englezilor.

Brady nu a râs. A ridicat doar din sprâncene și a așteptat la fel ca noi toți.

— E o dictatură constituțională, continuă Barley revenindu-și puțin câte puțin. O mie de pași buni, doi pași proști. Dumnezeu să binecuvânteze corporațiile și să-i dea naibii pe indivizi!

Părea gata-gata să dezvolte această teză, dar se răzgândi și, spre marea noastră ușurare, a lăsat-o așa cum a căzut.

Cu toate acestea, a fost un început destul de ușor și, după vreo zece minute, Barley trebuie să se fi simțit în largul lui, până în momentul în care Brady ajunse la „această afacere în care te-ai băgat” și-i propuse lui Barley să povestească totul de la început, cu propriile cuvinte, „insistând asupra acelei întâlniri față în față pe care voi doi ați avut-o la Leningrad”.

Barley se conformă și, cu toate că-mi place să cred că am ascultat cu tot atâta atenție ca și Brady, nu am auzit nimic în relatarea lui Barley care să mi se pară contradictoriu sau

nemaipomenit de revelator față de ceea ce se găsea deja consemnat în dosar.

La prima vedere, nici Brady nu păru să remarce nimic surprinzător pentru că, atunci când Barley termină, Brady îl asigură cu un surâs și-i spuse:

— Bine, mulțumesc, Barley, rosti el pe un ton de aprobare aparentă. Degetele lui subțiri răsfoiau hărțile. Cel mai rău lucru în spionaj, spun eu întotdeauna, este deruta așteptării. La fel ca în cazul unui pilot de vânătoare, zise el, selectând o pagină și privind-o cu atenție. Stai liniștit acasă și-ți mănânci puiul, iar în următoarea clipă ești speriat de moarte la mai mult de o mie de kilometri pe oră. Apoi te întorci acasă la timp să speli vasele. Se pare că găsisse ceea ce căuta. Așa te-ai simțit și tu, Barley? Aruncat acolo, la Moscova, fără parașută?

— Întru câtva, da.

— Umblând de colo-colo și așteptând-o pe Katia? Umblând de colo-colo și așteptându-l pe Goethe? Se pare că te-ai plimbat o mulțime de colo-colo, după ce tu și Goethe v-ați terminat mica voastră confruntare, nu-i așa?

Lăsându-și ochelarii pe vârful nasului, Brady studia hârtia înaintea de a i-o trece lui Skelton. Știam că era o pauză calculată, dar eram totuși foarte îngrijorat și cred că și Ned era speriat, întrucât se uită la Sheriton, apoi privi cu îngrijorare la Barley.

— Potrivit rapoartelor noastre din teren, te-ai despărțit de Goethe în jurul orelor paisprezece treizeci și trei, ora Leningradului. Ai văzut cumva această fotografie? Arată-i-o, Skelton!

O văzuserăm toți. Toți, în afară de Barley. Îi arăta pe cei doi în grădinile de la Smolnîi, după ce-și luaseră rămas-bun. Goethe se întorsese cu spatele, iar Barley avea încă mâinile întinse către el, după ce se îmbrățișaseră de despărțire. Ora electronică imprimată pe colțul de sus indica paisprezece treizeci și trei și douăzeci de secunde.

— Îți amintești ultimele tale cuvinte? întrebă Brady cu un aer de dulce amintire.

— Am spus că-l voi publica.

— Îți amintești ultimele lui cuvinte către tine?

— Voia să știe dacă să caute alta ființă umană demnă de acest nume.

— Ciudat rămas-bun, remarcă Brady satisfăcut, în timp ce Barley continua să privească fotografia, iar Brady și Skelton se uitau la Barley.

— Ce ai făcut apoi, Barley?

— M-am întors la Hotel Europa. Am predat materialele astea.

— Pe ce rută ai apucat-o? Ți-aduci aminte?

— Pe aceeași ca la dus. Cu troleibuzul până în oraș, apoi m-am plimbat un pic.

— Ai așteptat mult troleibuzul? Întrebă Brady.

Accentul său de sud, cel puțin pentru urechea mea, evocă mai curând glasul unei mierle, decât un regionalism.

— Nu, după cât mi-aduc aminte.

— Cât de mult?

— Cinci minute, poate mai mult.

Până acum nu-mi aduc aminte de vreun prilej în care Barley să se fi prefăcut că-l lasă memoria.

— Erau mulți la coadă?

— Nu prea mulți. Câțiva. Nu i-am numărat.

— Troleibuzul vine la fiecare zece minute. Până în oraș mai faci zece. Ca să ajungi la Europa pe jos, în ritmul tău, zece. Oamenii noștri au cronometrat toate itinerariile posibile. Zece minute reprezintă maximum. Dar, potrivit domnului și doamnei Henziger, n-ai apărut în camera lor de hotel până la orele cincisprezece și cincizeci și cinci. Ceea ce ne lasă cu o gaură destul de mare, Barley. O gaură în timp. Te superi dacă îmi spui cum putem s-o umplem? Nu vreau să cred că te-ai dus să te îmbeți, nu-i așa? Aveai asupra ta o marfă foarte prețioasă. Îmi imaginez că voiai să scapi de ea cât se poate de repede.

Barley se plasează acum în defensivă, iar Brady se pare că observase acest lucru, pentru că zâmbetul său cordial de sudist îi transmitea un nou gen de încurajare, care să-l stimuleze să mărturisească.

În ceea ce-l privește pe Ned, stătea înțepenit în scaun, cu tălpile picioarelor lipite de podea, cu privirea fixată pe chipul

îngrijorat al lui Barley.

Doar Clive și Sheriton păreau să se fi jurat să nu trădeze nicio emoție.

— Ce-ai făcut, Barley? întrebă Brady.

— Am umblat creanga, spuse Barley, mințind prost.

— Cu carnetul lui Goethe asupra ta? Cu carnetul pe care l-a încredințat și la care ținea ca la ochii din cap? Ai umblat creanga? Ai ales o a dracului de ciudată după-amiază ca să umbli creanga cincizeci de minute, Barley! Unde te-ai dus?

— Am luat-o înapoi, de-a lungul fluviului, acolo unde fusesem. Paddy îmi spusese să nu mă grăbesc. Să nu mă întorc în grabă la hotel, ci să merg agale.

— Asta-i adevărat, murmură Ned. Acestea au fost instrucțiunile mele, transmise prin intermediul stației Moscova.

— Timp de cincizeci de minute? insistă Brady, ignorând intervenția lui Ned.

— Habar n-am cât a durat. Nu m-am uitat la ceas. Când nu te grăbești, nu te grăbești.

— Și nu ți-a trecut prin minte că, având un casetofon și baterie în pantaloni, precum și un carnet plin de informații secrete, potențial neprețuite, în sacoșă, drumul cel mai scurt între două puncte este linia dreaptă?

Barley devenea primejdios de furios, dar primejdia era pentru el, așa cum îl putea avertiza expresia de pe chipul lui Ned, mă tem că și de pe chipul meu.

— N-ascuți ce-ți spun, nu-i așa? spuse el cu asprime. Ți-am spus. Paddy m-a sfătuit să nu mă grăbesc. Așa m-au învățat la Londra în cursul acelor antrenamente idioate. Nu te grăbi! Nu te grăbi niciodată când ai ceva asupra ta. E mai bine să faci un efort și să mergi încet.

Din nou, bravul Ned făcu tot ce se putea.

— Așa a fost instruit, spuse el.

Îl urmărea pe Barley în timp ce vorbea. Brady îl urmărea și el pe Barley.

— Așadar, ai umblat creanga de la stația de troleibuz până la sediul Comitetului municipal al Partidului Comunist din Smolnîi, ca să nu mai spunem de Comsomol și de alte sanctuare

ale partidului, având asupra ta carnetul lui Goethe în plasă. De ce-ai făcut asta, Barley? Tipii din teren fac câteodată niște chestii ciudate, nu trebuie să-mi spui tu asta, dar ce ai făcut mi se pare adevărată sinucidere.

— Mă conformam ordinelor, lua-te-ar naiba, Brady! Nu greșeam! De câte ori trebuie să-ți repet?

În ciuda acestei izbucniri, mi se părea că Barley era prins mai curând într-o dilemă decât într-o minciună. Era prea multă onestitate în izbucnirea sa, prea multă singurătate în ochii lui de animal hăituit. Trebuie să recunoaștem meritul lui Brady de a fi înțeles și el acest lucru, pentru că n-a dat niciun fel de semne de triumf în fața amărăciunii lui Barley, preferând să fie prietenos, și nu să-l ațâțe.

— Vezi, Barley, mai mulți oameni de pe aici ar avea mari suspiciuni față de un interval de timp nejustificat ca acesta, spuse Brady. Unii și-ar putea închipui că ai stat în biroul sau în mașina cuiva, în timp ce respectivul fotografia carnetul lui Goethe sau îți dădea instrucțiuni. Ai făcut așa ceva? Presupun că a venit momentul să ne spui dacă ai făcut-o. Niciodată nu va fi un moment propice, dar acesta nu este cel mai rău.

— Nu.

— Nu, ce? Nu vrei să vorbești?

— Nu s-a întâmplat așa ceva.

— În orice caz, ceva s-a întâmplat. Îți amintești ce-ți trecea prin minte în timp ce umblai creanga?

— Goethe. Să-l public. Că va demola templul dacă ar fi fost nevoit.

— Care templu? Am putea lăsa metafizica deoparte pentru o clipă?

— Katia. Copiii. Că i-ar antrena în căderea sa dacă ar fi prins. Nu știu cine are dreptul să procedeze așa. Nu reușesc să înțeleg.

— Așa că ai umblat creanga și ai încercat să înțelegi?

Poate că Barley a umblat creanga, poate că nu. Oricum, tăcea din gură.

— N-ar fi fost mai normal să predai carnetul întâi și să înțelegi problemele tale de etică după aceea? Mă surprinde că

mai erai în stare să gândești limpede cu chestia aceea care ardea în sacoșa ta. Nu vreau să spun că vreunul dintre noi este foarte logic în astfel de situații, dar, chiar după legile nelogicii, cred că te-ai băgat într-o situație foarte neplăcută. Cred că ai făcut ceva. Cred că și tu crezi la fel.

— Am cumpărat o pălărie.

— Ce fel de pălărie?

— O căciulă de blană. O căciulă de damă.

— Pentru cine?

— Pentru Miss Coad.

— O iubită de a ta?

— E menajeră la casa conspirativă din Knightsbridge, interveni Ned înainte ca Barley să poată răspunde.

— Unde ai cumpărat-o?

— În drumul dintre stația de tramvai și hotel. Nu știu unde.

Un magazin.

— Atâta tot?

— Doar o căciulă. O singură căciulă.

— Cât timp ți-a luat?

— Am stat la coadă.

— Cât a durat?

— Nu știu.

— Ce ai mai făcut?

— Nimic. Am cumpărat o căciulă.

— Minți, Barley! Nu grav, dar mai mult ca sigur minți. Ce ai mai făcut?

— I-am telefonat.

— Lui Miss Coad?

— Katiei.

— De unde?

— De la poștă.

— De la care?

Ned duse o mână la frunte, ca și cum ar fi vrut să-și apere ochii de soare. Dar furtuna bătea din plin și, dincolo de ferestre, atât oceanul, cât și cerul erau negre.

— Nu știu. Una mare. Avea cabine telefonice sub un fel de galerie de fier.

- I-ai telefonat la birou sau acasă?
- La birou. Era în timpul programului.
- De ce n-am auzit lucrurile astea pe înregistrare?
- Am închis aparatul.
- Care a fost scopul apelului tău?
- Voiam să mă asigur că e în regulă.
- Și cum ai aflat?

— Am spus alo. Ea a spus alo. I-am spus că mă găseam la Leningrad. Că am întâlnit persoana. Că treaba mergea bine. Oricine ar fi ascultat, ar fi crezut că mă refer la Henziger. Dar Katia știa că mă refer la Goethe.

— Mi se pare foarte logic, spuse Brady zâmbind indulgent.

— Mi-am luat la revedere până la viitorul târg de carte de la Moscova și i-am spus să aibă grijă de ea. A spus că așa va face. Va avea grija de ea, vreau să spun. La revedere.

— Altceva?

— I-am spus să distrugă volumele din Jane Austen pe care i le adusesem. Am pretextat că era o ediție greșită, că o să-i aduc altele.

— De ce ai făcut asta?

— Volumele conțineau întrebări pentru Goethe inserate în text. Erau duplicatele întrebărilor din volumul broșat pe care el n-a vrut să-l ia de la mine. Pentru cazul în care îl contacta ea, și nu eu. Reprezenta un pericol pentru ea. Întrucât Goethe nu avea de gând să răspundă la aceste întrebări, nu voiam ca aceste volume să rămână la ea acasă.

În încăpere nu mișca nimic. Nu se auzea decât vântul venind dinspre ocean, făcând să scârțâie geamurile și să crape copertina.

— Cât a durat convorbirea ta cu Katia, Barley?

— Nu știu.

— Cât te-a costat?

— Nu știu. Am plătit la ghișeu. Două ruble și ceva. Am vorbit o mulțime despre târgul de carte. A vorbit și ea despre târg. Doream s-o ascult.

De data aceasta, a fost rândul lui Brady să tacă din gură.

— Aveam senzația că, atâta timp cât vorbeam, viața era

normală. Katia era în regulă.

Brady nu se grăbi. Apoi, împotriva tuturor așteptărilor noastre, puse punct.

— Deci, conversație banală, sugeră el în timp ce-și aranja lucrurile în servieta lui de fată mare.

— Așa este, aprobă Barley, o conversație absolut banală. Tranca-bleanca.

— Ca între vechi cunoștințe, sugeră Brady, în timp ce-și închidea servieta. Mulțumesc Barley. Te admir!

Ne aflam acum în salonul imens. Brady stătea în mijlocul nostru. Barley plecase.

— Lasă-l în plata Domnului, Clive, îl sfătui Brady, păstrând o notă de curtoazie în glas. E un aiurit. E nesigur și gândește mult prea mult. Bluebird face niște valuri pe care nici măcar nu vi le puteți închipuiți. Lobby-iștii sunt pe picior de război, generalii Aerului dau în clocot, Apărarea spune că Barley va trăda Prăvălia, Pentagonul acuză Agenția că pasează marfă proastă. Singura voastră speranță e să-l dați afară și să luați un profesionist, unul de-al nostru.

— Bluebird nu va fi de acord să trateze cu un profesionist, spuse Ned.

Am auzit cum îi clocotește furia în glas și știam că era pe punctul de a da pe dinafară. Skelton a avut și el o propunere. Era pentru prima oară că îl auzeam vorbind și a trebuit să-mi ciulesc urechea să-i prind accentele cultivate de universitar.

— Mi se rupe de Bluebird, spuse el. Bluebird n-are niciun drept să dea ordine. E un trădător, un nebun, mânat de un complex de culpabilitate și cine știe de ce altceva. Puneți-i picioarele pe jărat. Spuneți-i că, dacă încetează să ne mai dea mâna, îl vom vinde alor lui și, odată cu el, și fata.

— Dacă Goethe e cuminte, va trage lozul cel mare. Voi avea eu grijă, promise Brady. Un milion nu-i nicio problemă. Zece milioane sunt și mai bune. Dacă-l sperii destul și-l plătești destul, s-ar putea ca dinozaurii să creadă că e-n regulă. Russell, transmite dragostea mea tuturor. Clive, a fost o plăcere. Harry. Ned.

Cu Skelton alături, se îndreaptă către ușă. Ned însă nu spusese

la revedere. Nu ridicase vocea, nu dăduse cu pumnul în masă, dar nici nu și-a reținut fulgerele din ochi sau furia surdă din cuvinte.

— Brady!

— Vrei să spui ceva, Ned?

— Bluebird nu se va lăsa intimidat, nici de ei, nici de voi. Șantajul arată bine din sala de planificare a operațiilor, dar nu va merge pe teren. Ascultă înregistrările, dacă nu mă crezi. Bluebird aspiră la martiriu, iar martirii nu pot fi amenințați.

— Și atunci ce sa le fac, Ned?

— Te-a mințit Barley?

— Nu peste măsură.

— Este un tip în regulă. Este un caz în regulă. Mai știi ce înseamnă în regulă? În timp ce mintea ta sucită caută nod în papură, Bluebird merge direct la țintă și l-a ales pe Barley drept coechipier. Barley e unica noastră șansă.

— E îndrăgostit de fată, obiectă Brady. E un om complicat. E nesigur.

— E îndrăgostit de sute de fete. Cere de nevastă pe oricare fată pe care o întâlnește. Așa e el. Nu. Barley gândește prea mult! Voi gândiți prea mult!

Brady păru interesat. Nu de propriile convingeri, dacă avea, ci de cele ale lui Ned.

— Am văzut tot felul de tipi defilând în această meserie, continuă Ned, și tu la fel. Unele cazuri nu sunt în regulă niciodată, chiar și atunci când sunt rezolvate. Cazul de față a fost în regulă din prima zi, și dacă cineva încearcă să-l abată de la cursul său normal, aceia suntem noi.

Nu-l auzisem niciodată pe Ned vorbind cu atâta patimă. Nici Sheriton, care rămăsese țintuit. Poate acesta este motivul pentru care Clive se simți obligat să intervină cu un zgomotos cuplet de adio în cel mai pur stil funcționăresc.

— Ei bine, cred că avem o mulțime de lucruri la care să ne gândim aici, Brady. Russell, trebuie să discutăm treaba asta. Poate găsim o cale de mijloc. Cred că există. De ce nu facem niște sondaje? S-o luăm puțin la puricat, s-o luăm de la început bucată cu bucată.

Nimeni n-a părăsit încăperea. Brady, în ciuda tuturor platitudinilor introductive ale lui Clive, rămăsese exact acolo unde era și am observat pe chipul său o amabilitate neprefăcută, ce scotea la iveală omul adevărat de sub masca sa.

— Ned, nimeni nu ne-a angajat pentru a ne iubi aproapele. Nu pentru acest motiv ne țin pe noi, spionii, pe pământ. Știam acest lucru când ne-am înrolat. Zâmbi. Dacă scopul jocului este de a face dovadă de decență, tu ai fi cel de la comandă, Ned, în locul directorului adjunct Clive, aici de față.

Clive nu păru prea încântat de această idee, dar asta nu l-a împiedicat să-l însoțească pe Brady până la jeepul acestuia.

Pentru o clipă am crezut că am rămas singur cu Ned și cu Sheriton, până când l-am văzut pe Randy, gazda noastră, în pragul ușii, stupefiat, nevenindu-i să creadă.

— Țsta a fost marele Brady? întrebă el cu răsuflarea tăiată. Marele Brady, căruia îi place totul?

— Nu domnule, a fost Greta Garbo, spuse Sheriton. Cară-te, Randy! Te rog!

Ar trebui acum să vă descriu momentele armonioase petrecute de Barley cu tinerii asistenți ai lui Sheriton, care l-au escortat până la plajă, unde s-au plimbat, au glumit și au scos harta Leningradului și, cu chiu, cu vai, au reușit să repereze magazinul unde a fost cumpărată căciula de blană a lui Miss Coad. Au stabilit cum a plătit, ce s-a întâmplat cu chitanța, dacă a existat așa ceva, l-au întrebat dacă o declarase la vama din Gatwick și au localizat oficiul poștal de unde trebuie că a telefonat.

Ar trebui să vă descriu și orele de destindere petrecute de Ned și de mine, serile în jurul casei plutitoare a lui Barley, căutând modalități de a-l scoate din starea de introspecție, dar negăsind niciuna.

Pentru ca îndepărtarea lui Barley de noi – am înțeles de atunci – nu încetase din momentul în care a acceptat să se supună interogatoriilor. Devenise un pelerin solitar. Unde mergea? De unde venea? La cine se ducea?

A venit și ziua – o adevărată vreme de paradis, cred că era o

joi – când micul avion ni i-a adus, de la aeroportul Logan, pe Merv și pe Stanley tocmai la timp pentru a-și lua micul dejun preferat: clătite, șuncă și sirop de arțar.

Bucătarul lui Randy le cunoștea bine gusturile.

Erau niște tipi greoi, binevoitori, cu fețe ca piatra ponce și cu niște mâini ca lopețile. Arătau ca un duo de vodevil cu pălăriile lor mari și negre de fetru, târând după ei o valiză de comis-voiajori, de care nu s-au despărțit nici măcar cât au mâncat și pe care au pus-o mai târziu cu precauție pe podeaua roșie a sălii de biliard. Din cauza profesiei aveau niște fețe inexpressive, dar făceau parte din acea categorie de oameni pe care Serviciul îi place cel mai mult: direcți, loiali, infanteriști necomplicați, cu o treabă de făcut și copii de hrănit, care-și iubeau țara fără să facă din asta un caz.

Părul lui Merv era atât de scurt încât semăna cu o oaie proaspăt tunsă. Stanley avea picioarele crăcănate și purta o insignă la rever.

— Poți să fii Isus Hristos, domnule Brown, sau o simplă dactilografă care câștigă 1.500 de dolari pe lună, spusese Sheriton când ne aflam lângă casa plutitoare a lui Barley, încercând să-l facem să accepte. E vrăjitorie, e alchimie, e spiritism, e ghicitul în frunze de ceai... Și dacă nu mergi până la capăt ești mort.

Clive interveni. Clive putea să găsească întotdeauna un argument valabil.

— Dacă nu are nimic de ascuns, de ce să-l deranjeze? spuse el. E versiunea americană privind angajamentul de respectare a Legii secretului de stat.

— Ned ce zice? întrebă Barley. Nu mai era Nedsky, era Ned.

Nu voi uita niciodată tonul de înfrângere din răspunsul și din ochii lui Ned. Interogatoriul la care-l supusese Brady pe Barley îi zdruncinase încrederea în el însuși și în agentul său.

— Tu hotărăști, Barley, spusese Ned stânjenit, continuând apoi ca pentru sine: O hotărâre scârboasă, dacă vrei să-mi știi părerea.

Barley se întoarse către mine, așa cum făcuse și înainte, când

îl întrebasesem prima oară dacă vrea să se supună interogatoriului americanilor.

— Harry? Ce să fac?

De ce insista oare să afle părerea mea? Era nedrept. Presupun că arătam tot atât de stânjenit ca și Ned. Mai mult ca sigur că așa mă simțeam, cu toate că am reușit să ridic nepăsător din umeri.

— Ori le faci plăcerea și intri în joc, ori le spui să se ducă dracului. Depinde de tine, i-am replicat eu, cam tot așa cum făcusem prima oară.

Eternul răspuns al avocatului.

Barley se cufundă din nou în tăcere. Nehotărârea făcea loc, încet-încet, resemnării. Se îndepărtase de noi, privind departe, la nemărginirea oceanului.

— Ei bine, să sperăm că nu mă prind spunându-le adevărul, zise el.

Se ridică apoi în picioare, își destinse mâinile și umerii, în timp ce noi, ceilalți, ne făceam pe ascuns semne din cap și din priviri, ca niște majordomi care au înțeles că stăpânul și-a dat acordul.

În munca lor, Merv și Stanley făceau dovadă de sprinteneală respectuoasă a călăului. Aduseseră probabil scaunul cu ei sau poate că pe insulă se afla permanent unul la dispoziția lor, un tron de lemn, cu spătar drept, cu brațul din stânga sculptat. Merv l-a plasat în apropierea prizei, în timp ce Stanley îi vorbea lui Barley pe un ton de bunic.

— Domnule Brown, nu vă aflați într-o situație în care să vă așteptați la ostilitate. Dorim să nu fiți deranjat de relația cu cei care vă pun întrebări. Examinatorul dumneavoastră nu este un dușman, ci un funcționar imparțial. Mașina face toată treaba. Vă rog să aveți amabilitatea să vă scoateți haina. Nu e nevoie să vă suflecați mânecile sau să vă desfaceți nasturii de la cămașă. Mulțumesc. Așa, da, relaxați-vă.

Între timp, cu o mare delicatețe, Merv îi prinse un manșon de tensiometru pe brațul stâng și-l puse în contact cu artera humerală. Umflă manșonul până ce manometrul indică 50 mm,

iar Stanley, cu devoțiunea unui antrenor de box, potrivea un tub cauciucat, de grosimea unui deget, în jurul toracelui lui Barley, având grijă să evite sfârcurile, ca nu cumva să le irite, îi puse apoi un al doilea tub de-a latul abdomenului, iar Merv îi strecură câte un electrod pe degetul mijlociu și pe degetul inelar ale mâinii stângi pentru a înregistra reflexele psihogalvanice și variațiile de temperatură ale pielii, parametri asupra cărora subiectul, dacă are conștiință, nu are niciun fel de control sau cel puțin așa susțin convertiții. Îl rugasem pe Stanley, ca o rudă care se informează de la chirurg asupra detaliilor operației la care va fi supusă o ființă dragă, să-mi explice aceste lucruri înainte de ședință. „Harry, unii experți în detectarea de minciuni folosesc și o banderolă suplimentară în jurul capului, ca pentru o encefalogramă.” Dar nu Stanley. Altor poligrafi le plăcea să se răstească la subiecți și să-i înfurie. Dar nu Stanley. Stanley considera că întrebările acuzatoare îi perturbau pe o mulțime de subiecți, fie că erau sau nu vinovați.

— Domnule Brown, vă rugăm să nu faceți niciun fel de gest, rapid sau lent, spuse Merv. Cel mai mic gest riscă să provoace o gravă perturbare pe traseu, ceea ce ne va obliga să refacem testul și să repetăm întrebările. Vă mulțumesc! În primul rând, vrem să stabilim norma. Prin normă înțeleg nivelul vocii și nivelul reacției fizice. Imaginați-vă un seismograf: dumneavoastră sunteți scoarța terestră, iar noi vom înregistra perturbațiile pe care le provocați. Mulțumesc, domnule. Vă rog să răspundeți doar cu da și nu. Spuneți întotdeauna adevărul. Facem o pauză la fiecare opt întrebări, pentru a micșora presiunea manșonului, ca să nu vă jeneze. În timp ce această presiune este micșorată, ne vom angaja într-o conversație normală, dar fără umor, vă rog, fără excitații neavenite de niciun fel. Numele dumneavoastră este Brown?

— Nu.

— Purtați alt nume decât cel pe care îl folosiți?

— Da.

— Sunteți englez, domnule Brown?

— Da.

— Ați venit cu avionul aici, domnule Brown?

— Da.

— Ați venit cu vaporul, domnule Brown?

— Nu.

— Ați răspuns sincer la întrebările mele de până acum, domnule Brown?

— Da.

— Intenționați să răspundeți la întrebările mele cu sinceritate până la sfârșitul testului, domnule Brown?

— Da.

— Mulțumesc, spuse Merv cu un zâmbet amabil, în timp ce Stanley dezumfla mașonul. Acestea au fost ceea ce numim noi întrebări irelevante. Căsătorit?

— Nu, în momentul de față.

— Copii?

— Doi, de fapt.

— Băieți sau fete?

— O fată și un băiat.

— Înțelept om. Sunteți gata? Începu să pompeze aer din nou în mașon. Trecem la întrebările relevante. Destindeți-vă. Așa. E foarte bine.

În valiza deschisă, patru gheare metalice spectrale își trasau liniile mov pe hârtie milimetrică, în timp ce patru ace negre oscilau pe cadranele respective. Merv luase un chestionar și se instalase la o măsută de lângă Barley. Nici chiar Russell Sheriton nu avusese acces la întrebările pregătite de echipa de inchizitori fără chip de la Langley. Trebuia evitată orice interferență a bieților muritori care-l înconjurau pe Barley și care risca să afecteze puterile misterioase ale cutiei.

Merv vorbea pe un ton absolut neutru. Sunt sigur că se mândrea cu imparțialitatea vocii sale. El reprezenta Marșul Timpului. Era centrul de control de la Houston.

— Sunt angajat cu bună știință într-o conspirație vizând furnizarea de informații false serviciilor secrete ale Marii Britanii și Statelor Unite ale Americii. Da, sunt angajat. Nu, nu sunt angajat.

— Nu.

— Țelul meu îl reprezintă promovarea păcii între națiuni. Da

sau nu?

— Nu.

— Operez în coliziune cu serviciile de informații sovietice.

— Nu.

— Sunt mândru de misiunea mea în numele comunismului internațional.

— Nu.

— Operez în coliziune cu Niki Landau.

— Nu.

— Niki Landau este iubitul meu.

— Nu.

— A fost iubitul meu.

— Nu.

— Sunt homosexual.

— Nu.

O pauză, în timpul căreia Stanley dezumflă manșonul.

— Cum vă simțiți, domnule Brown? Nu e prea dureros?

„Niciodată nu e destul de dureros, bătrâne. Îmi place să sufăr.”

Am observat că evitam să-l privim în timpul acestor pauze. Ne uitam la podea, la mâinile noastre ori la copacii îndoiți de vânt de dincolo de fereastră. Era rândul lui Stanley. Vocea sa era mai intimă, păstrându-și totuși aceeași platitudine mecanică.

— Operez în coliziune cu numita Katia Orlova și cu amantul acesteia.

— Nu.

— Bărbatul căruia îi spun Goethe este agent al Serviciilor de Informații sovietice.

— Nu.

— Materialele care mi le-a transmis au fost pregătite de Serviciile de Informații sovietice.

— Nu.

— Sunt victima unei capcane sexuale.

— Nu.

— Sunt șantajat.

— Nu.

— Se fac presiuni asupra mea.

— Da.

— De către sovietici?

— Nu.

— Sunt amenințat cu ruina financiară dacă nu colaborez cu sovieticii.

— Nu.

O nouă pauză. Runda a treia. Rândul lui Merv.

— Am mințit când am spus că i-am telefonat Katiei Orlova de la Leningrad.

— Nu.

— De la Leningrad l-am chemat pe ofițerul meu de caz sovietic și i-am spus despre discuția cu Goethe.

— Nu.

— Sunt amantul Katiei Orlova.

— Nu.

— Am fost cândva amantul Katiei Orlova.

— Nu.

— Sunt șantajat din cauza relației mele cu Katia Orlova.

— Nu.

— Am spus adevărul pe tot parcursul acestui interogatoriu.

— Da.

— Sunt un dușman al Statelor Unite ale Americii.

— Nu.

— Scopul meu este să subminez starea de pregătire militară a Statelor Unite ale Americii.

— Te superi dacă îmi mai pui încă o data această întrebare, bătrâne?

— O clipă, interveni Merv.

Stanley opri imediat aparatul pentru a-l lăsa pe Merv să facă un semn cu creionul pe hârtia milimetrică.

— Nu întrerupeți ritmul, vă rog, domnule Brown. Unii subiecți fac acest lucru deliberat pentru a eluda o întrebare care nu le convine.

Runda a patra și din nou rândul lui Stanley. Întrebările au fost reluate cu aceeași monotonie și era clar că nu se vor opri până când nu vor ajunge la cele mai joase niveluri ale

vulgarității. „Nu”-urile lui Barley se înlănțuiau într-un ritm lipsit de viață, cu o pasivitate zeflemitoare. Stătea așezat exact așa cum îl plasaseră. Nu-l văzusem niciodată stând atât de mult timp imobil.

Făcuseră o nouă pauză, dar Barley nu se mai relaxa între runde. Imobilismul său devenise insuportabil. Cu bărbia ridicată, cu ochii închiși, părea să zâmbească, doar Dumnezeu știe de ce. Câteodată spunea „nu” înainte de sfârșitul propoziției. Alteori, aștepta atât de mult, încât cei doi făceau o pauză și-și ridicau privirile unul de pe cadrane, celălalt de pe hârtii, cu temerea torționarului că și-ar fi putut chinui prea mult victima. Până când apărea în sfârșit acel „nu”, nici mai tare, nici mai încet, ca o scrisoare întârziată de poștă.

De unde-i venea stoicismul? „Nu”, „nu”, la tot. De ce stătea acolo ca un om care se pregătea pentru mizeriile vârstei rostind doar un umil „nu”? Ce semnifica această supunere? Nu, da, nu, nu. Până la ora prânzului, când l-au deconectat de la aparat.

Dar, într-o altă parte a capului meu, cred ca știam răspunsul, chiar dacă nu puteam să-l exprim prin cuvinte: realitatea sa se mutase într-o altă lume.

A spiona înseamnă a aștepta.

Am fost nevoiți să așteptăm trei zile și se mai pot număra încă aceste ore în firele mele de păr alb. Ne-am despărțit în funcție de importanța rangului: Sheriton pleca la Langley cu Bob și cu Clive; Ned rămânea pe Insulă cu agentul său, iar Palfrey rămânea cu ei pentru a fi la dispoziția acestora, cu toate că reprezenta un mister pentru mine de ce eram ținut la îndemână. Uram pe atunci Insula și îi suspectam și pe Ned, și pe Barley de același sentiment, cu toate că nu m-am putut apropia de Ned mai mult ca de Barley. Devenise foarte distant și pe moment își pierduse umorul. Ceva îl atinsese în orgoliul lui.

Așa că așteptam. Jucam șah neatenți, arareori terminând o partidă. Îl ascultam pe Randy vorbind despre iahtul său. Pândeam telefonul să sune. Ascultam țipătul păsărilor și pulsul mării.

Au fost ore bune. Excentricitatea acestui loc izolat, cu cerul său tulbure, cu furtunile sale și peticele de pământ de o frumusețe idilică le făceau și mai bune. „O negură de fortăreață”, cum îi spunea Randy, ne învăluia, transmițându-ne teama irațională că nu vom părăsi niciodată Insula. Ceața s-a risipit, dar noi ne aflam tot acolo. Intimitatea împărtășită ar fi trebuit să ne apropie unii de alții, dar Ned și Barley se retrăseseră fiecare în regatul său, Ned în camera sa, iar Barley în mijlocul naturii. Ploaia cădea deasupra Insulei ca un foc susținut de mitralieră și, uitându-mă pe fereastra șiroind de apă, îl zăream pe Barley umblând de colo-colo pe faleză, într-o manta de ploaie, ridicând genunchii sus, ca și cum l-ar fi deranjat pantofii. Altă dată l-am zărit jucând crichet pe plajă cu Edgar, gardianul, folosind o minge de tenis și o bucată de lemn adusă de apele oceanului. În momentele însorite, purta o caschetă veche, albastră, de lup de mare, descoperită într-un cufăr de marinar din camera sa. Chipul îi era întunecat și avea privirea ațintită spre colonii necucerite încă. Într-o zi, Edgar apărău cu un câine bătrân, galben, găsit cine știe unde, pe care l-au făcut să alerge de la unul la altul. Într-o altă zi, o regată organizată în larg oferea spectacolul unui semicerc de iahturi albe ce arătau ca niște dinți minuscule. Barley nu contenea să le privească, părând încântat de acest carnaval, în timp ce Edgar stătea deoparte urmărindu-l pe Barley.

Are și el o Hannah. Probabil se gândește la ea, mi-am zis eu. Așteaptă ca viața să-i ofere prilejul unei opțiuni. De abia mult mai târziu am înțeles că anumiți oameni nu-și iau deciziile neapărat în acest mod.

Ultima mea imagine despre Insulă are distorsiunile convenabile ale unui vis. Vorbisem cu Clive la telefon doar de două ori, ceea ce pentru el echivala cu o cvasidispariție. O dată dorea să știe „cum rezistă prietenii tăi” și am înțeles de la Ned că-i pusese și lui aceeași întrebare. Altă dată, a dorit să știe ce măsuri compensatorii prevăzusem pentru Barley, inclusiv în privința subscriiilor destinate editurii sale, și dacă banii respectivi aveau să provină din fondurile noastre sau sub forma unor fonduri suplimentare. Aveam asupra mea câteva note care

mi-au permis să-l informez.

Era miezul zilei, iar *The New York Times* și *Washington Post* aterizaseră pe masa din verandă. Eram aplecat asupra lor, când l-am auzit pe Randy urlându-le gardienilor să-l aducă pe Ned la telefon. Întorcându-mă, l-am văzut pe Ned venind dinspre grădină, traversând cu pași mari vestibulul și intrând în sala de comunicații. Ridicând ochii, peste el, către palierul etajului întâi, am văzut silueta imobilă a lui Barley. Acolo se aflau niște etajere vechi cu hârtii, și în dimineața aceea îl convinsese pe Randy să le descuie ca să le răsfoiască.

Stătea în picioare, cu spatele întors și cu o carte atârându-i de una din mâinile lui lungi, cu privirea pierdută, prin fereastra semicirculară, peste straturile de hortensii, departe către Atlantic. Avea picioarele depărtate și cealaltă mână ridicată, așa cum obișnuia adeseori să facă, undeva pe lângă capul său, ca și cum ar fi vrut să se eschiveze de o lovitură. Cred că auzise tot ceea ce se întâmplase, urletele lui Randy, pașii grăbiți ai lui Ned prin hol, urmați de zgomotul ușii trântite de la sala de comunicații. Podeaua de la parter este acoperită cu gresie, iar pașii se aud în casa scărilor ca niște clopote stridente de biserică. I-am putut auzi și când Ned a ieșit din sala de comunicații. A făcut câțiva pași și s-a oprit.

— Harry! Unde e Barley?

— Aici, sus, spuse Barley liniștit, peste balustradă.

— Ți-au dat undă verde! îi strigă Ned jubilând ca un școlar, își cer scuze. Am vorbit cu Bob, am vorbit cu Clive, am vorbit cu Haggarty. Goethe reprezintă lovitura cea mai mare de ani de zile. Oficial. Merg pe mâna lui sută la sută. Nu vor mai reveni asupra hotărârii. Le-ai învins mașinăria!

Obișnuit cu momentele de absență ale lui Barley, Ned n-ar fi trebuit să fie surprins de totala lipsă de reacție din partea lui. Privirea lui Barley rămăsese fixată asupra Atlanticului. Credea că văzuse o bărcuță scufundându-se. Tuturor li se părea așa. Dacă scrutezi oceanul în largul coastelor statului Maine, peste tot vezi ba o barcă cu pânze, ba o cocă de navă, ba capul minuscul sau mâna unui naufragiat scufundându-se în valurile oceanului pentru a nu mai apărea niciodată. Îți trebuie oarece

timp ca să-ți dai seama că, de fapt, nu este vorba decât de vulturi pescari sau de cormorani plonjând în căutarea prăzii.

Dar Ned, emoționat la culme, se simți rănit de această indiferență. Era unul dintre acele rare momente ale lui, când profesionistul lasă garda jos și permite să se vadă slăbiciunile omului dindărătul măștii.

— Te întorci la Moscova, Barley! Asta voiai, nu-i așa? Să duci operațiunea la bun sfârșit.

Conștient că a rănit sentimentele lui Ned, Barley se întoarse în cele din urmă către acesta, pentru a-l putea vedea zâmbind.

— Da, bătrâne, desigur. Exact asta voiam.

Randy îmi făcea semn cu degetul să mă duc la rândul meu în sala de comunicații.

— Tu ești, Palfrey?

— Eu sunt.

— Langley preia întreaga operațiune, spuse Clive, ca și cum venea în completarea veștii celei mari. Au clasificat-o drept prioritate absolută. Nu există ceva mai sus, adăugă el înfrânându-și entuziasmul.

— A, bine. Felicitări, îi spusei eu.

Îndepărtând receptorul de ureche, mă uit la el fără să-mi vină să cred, în timp ce Clive continua să-și reverse șuvoiul de vorbe ca un robinet pe care nimic nu-l poate închide.

— Vreau să redactezi imediat protocolul unui acord și clauzele exhaustive ale unui angajament acoperind toate situațiile obișnuite. Ne mănâncă din palmă, așa că aștept multă fermitate din partea ta. Ferm, dar drept. Avem de-a face cu oameni foarte realiști, Palfrey. Duri.

Și tot așa mai departe. Langley urmează să-i asigure lui Barley pensia și reîncadrarea după trecerea în rezervă, în schimbul întregului control operațional. Langley va controla sursa, împreună cu noi, pe baze de egalitate, dar va avea un vot preponderent în caz de litigiu.

— Pregătesc o lungă listă de cumpărături, Palfrey. Marele șlem. O vor supune Departamentului de Stat, Departamentului Apărării, Pentagonului și organismelor științifice. Vor fi dezbătute cele mai mari probleme ale actualității și redate

pentru ca Bluebird să dea răspunsurile. Ei știu riscurile, dar nu-i oprește nimic. Cine nu riscă, nu câștigă. Acesta e raționamentul lor. Curajos din partea lor.

Clive își relua vocea sa de dispecer. A triumfat, în sfârșit. În marea carte ofensiv-defensivă nimic nu există în vacuum, explică el cu un aer superior, citând, nu am niciun dubiu, pe cineva care îi spusese acest lucru cu o oră înainte. Este vorba despre o armonizare perfectă. Fiecare întrebare este tot atât de importantă ca și răspunsul. Ei știu acest lucru. Îl văd clar. Ei nu pot face compliment mai mare sursei decât pregătindu-i un chestionar exhaustiv. E un lucru pe care nu l-au făcut de mulți, foarte mulți ani. Nu are precedent, cel puțin nu are un precedent recent.

— Ned știe? l-am întrebat eu în momentul în care am putut să strecor o vorbă.

— N-are cum să știe. Niciunul n-are cum să știe. Vorbim de cele mai stricte secrete în materie de apărare.

— Vreau să spun, știe că le-ai făcut cadou agentul său?

— Vreau să vii imediat la Langley și să stabilești condițiile cu omologii tăi americani. Randy îți va organiza transportul. Palfrey?

— Știe? am repetat eu.

Clive se refugie într-una din lungile sale tăceri telefonice, în care se presupune că te gândești la toate modalitățile în care ai putut greși.

— Ned va fi pus la curent de îndată ce se va întoarce la Londra. Mulțumesc. Acest lucru se va întâmpla foarte curând. Până atunci, contez pe discreția ta. Rolul Casei Rusia va fi respectat. Sheriton acordă toată importanța posibilă acestei colaborări. S-ar putea chiar să fie lărgită, pe baze permanente. Ned ar trebui să fie recunoscător.

Mai mult decât oriunde, știrea a fost primită cu entuziasm de către presa de specialitate britanică. „Căsătorie cu viitorul”, anunța *Book News* după câteva săptămâni, într-un articol dedicat Târgului de carte de la Moscova.

Mult cântată logodnă dintre Abercrombie & Blair din Norfolk Street, Strand și Potomac Traders Inc. din Boston, Massachusetts este acum oficială. Antreprenorul de o sută de kilograme, Jack Henziger, a făcut să se încline balanța în favoarea lui Barley Scott Blair de la Abercrombie & Blair, adăugându-i o societate pe acțiuni, Potomac & Blair, care plănuiește o mare ofensivă pe piețele ce se dezvoltă rapid în țările blocului răsăritean. „Este o vitrină către mâine”, declară încrezător Henziger. Înainte, către Târgul de carte de la Moscova!

Comunicatul de presă era însoțit de o fotografie emoționantă a lui Barley și a lui Jack Henziger strângându-și mâinile deasupra unui vas cu flori. Fotografia a fost făcută de către fotografii Serviciului în casa conspirativă din Knightsbridge. Decorațiunea florală îi aparținea domnișoarei Coad.

M-am întâlnit cu Hannah a doua zi după reîntoarcerea mea de pe Insulă, gândindu-mă că vom face dragoste. Mi s-a părut înaltă și radioasă, așa cum arăta întotdeauna când n-o văd un timp îndelungat. Era joi și își ducea fiul, Giles, în vârstă de paisprezece ani, la un șarlatan de medic consultant din spatele străzii Harley. N-am avut niciodată cine știe ce simpatie pentru Giles, fără doar și poate pentru că a fost conceput în semn de ripostă, mult prea curând după ce am expediat-o pe Hannah înapoi la Derek. Stăteam în obișnuita noastră cafenea în fața unei cești de ceai de nebăut, așteptând ca Giles să iasă de la consultație. Hannah fuma, lucru pe care-l detest. Dar o doream, iar ea știa.

— Pe unde ai fost în America? spuse ea ca și cum ar fi avut vreo importanță.

— Habar n-am. Pe o insulă plină de vulturi pescari și de vreme urâtă.

— Pariez că nu erau vulturi adevărați.

— Ba da. Sunt un lucru obișnuit acolo.

Am citit în ochii ei înfierbântați că mă dorea și ea.

— Oricum, trebuie să-l duc pe Giles acasă, spuse, atunci când

ne citiserăm suficient gândurile.

— Urcă-l într-un taxi, i-am sugerat eu.

Dar în momentul acela redevenisem deja adversari, iar clipa de grație murise.

CAPITOLUL 13

Katia l-a luat pe Barley la orele zece, duminică dimineața, din fața intrării imensului hotel Mejdunarodnaia, unde Henziger insistase să tragă. Occidentalii îi spuneau, simplu, Mej. Atât Wicklow, cât și Henziger, instalați în marele hol, ridicol de pompos, au asistat la fericita revedere și la plecarea celor doi.

Ziua era minunată, mirosea a toamnă. Barley venise s-o aștepte foarte devreme, umblând de colo-colo prin curtea din față, printre limuzinele cu geamuri fumurii, care-i aduceau și-i descărcau în flux continuu pe șefii Lumii a Treia. În sfârșit, apărură și Lada ei roșie, care, printre limuzine, părea o explozie de râs la o înmormântare. Anna își flutura mâna albă ca o batistă, prin geamul din spate, iar Serghei, așezat lângă ea ca un comisar bățos, se ținea de plasa de pescuit.

Era important ca Barley să-i vadă întâi pe copii. Gândise la acest lucru și spusese că așa trebuie să procedeze pentru că și cel mai mic detaliu conta, nimic nu trebuia lăsat la voia întâmplării. Doar după ce le-a făcut semn cu mâna entuziast amândurora și s-a strâmbat la Anna, prin geamul din spate, își permise să se uite în față, unde unchiul Matvei stătea țeapăn pe scaunul din dreapta, fața lui lucioasă și cafenie strălucind ca o castană, iar ochii săi de marină clipind sub borul șepcii cu pătrățele. Fie că va fi soare, fie că va fi furtună, unchiul Matvei se hotărâse să-și pună hainele cele mai bune în onoarea marelui englez: haină de gabardină, cele mai bune ghete și un papion. La rever își prinsese o insignă emailată, cu steagurile încrucișate ale revoluției. Matvei coborî geamul din dreptul lui, iar Barley îi întinse o mână și-i strigă de câteva ori: „Bună ziua, bună ziua”. Abia apoi îndrăzni s-o privească pe Katia. Înainte de a reuși să-i zâmbească, a intervenit un moment de impas, ca și cum ar fi uitat rolul său, povestea de acoperire sau, pur și simplu, încremenise văzând-o cât de frumoasă era.

Katia însă nu manifesta nicio reticență.

Sări din mașină. Purta o pereche de pantaloni prost croiți și

arăta minunat în ei. Se repezi către el radiind de fericire și de încredere. Strigă: „Barley!” Când ajunsese la el, deschise atât de larg brațele, încât trupul ei i se oferea cu bucurie și inocență pentru a fi îmbrățișat. Ca o bună rusoaică cuminte, scrută cu demnitate îmbrățișarea, dându-se înapoi, dar fără să-l lase din mâini, examinându-i fața, părul, îmbrăcămintea veche de iarnă și lăsând să-i scape un val spontan de vorbe amabile.

— Ce bucurie, Barley! Sunt într-adevăr atât de bucuroasă să te revăd! exclamă ea. Bun venit la târgul de carte, bun venit din nou la Moscova! Lui Matvei nu-i venea să creadă când ai dat telefon de la Londra! „Englezii au fost dintotdeauna prietenii noștri, a spus el. L-au învățat pe Petru să navigheze, iar dacă acesta n-ar fi știut acest lucru, nici astăzi n-am fi avut flotă.” Se referea la Petru cel Mare, înțelege. Matvei nu trăiește decât pentru Leningrad. Ce zici, ce frumoasă e mașina lui Volodea! Sunt atât de mulțumită că are în sfârșit ceva care să-i placă!

Îi dădu drumul din brațe și, ca un idiot fericit, cum arata în momentul acela, Barley exclamă: „Dumnezeule, aproape că uitasem!” Se întoarse să ia sacosele din plastic, pe care le sprijinise de zidul hotelului, lângă intrare. În momentul când a reapărut, Matvei a încercat să coboare din mașină, pentru a-i face loc în față, dar Barley nici nu a vrut să audă.

— Nu, nu, nu și nu! O să mă simt foarte bine cu gemenii. Mulțumesc, oricum, Matvei. Apoi își strecură cu greutate trupul lung pe bancheta din spate de parcă ar fi manevrat o semiremorcă și distribui pachetele, în vreme ce gemenii chicoteau de uimire: occidentalul ăsta uriaș, cu ciolanele lui lungi ce nu încap nicăieri, ne-a adus ciocolată englezească, creioane colorate elvețiene, caiete de desen, câte unul de fiecare și cărțile lui Beatrix Porter în englezește, iar unchiului Matvei o pipă frumoasă, care, după cum a spus Katia, îl va face nemaipomenit de fericit. I-a adus pe deasupra și un pachet de tutun englezesc.

Iar pentru Katia, tot ceea ce și-ar fi putut dori pentru restul vieții: rujuri, un pulover, parfumuri și o eșarfă franțuzească prea frumoasă pentru a putea fi purtată.

Totul s-a consumat până când Katia a ieșit din curtea

hotelului. Mașina hurducăia către autostrada ciupită de vărsat, iar ea pălăvrăgea despre târgul de carte ce se deschidea a doua zi, încercând neîndemânatic să se strecoare printre gropile pline de apă.

Se îndreptau către răsărit. Deasupra lor strălucea un soare prietenos, auriu, de septembrie, făcând până și suburbiile Moscovei să pară frumoase. Dar au intrat curând în zona tristă de câmpie de la marginea Moscovei, cu câmpuri fără stăpân, cu biserici părăsite și cu transformatoare de înaltă tensiune înconjurate de garduri. Parcuri de *dacha* vechi se iveau ici și colo de-a lungul șoselei. Frontoanele sculptate și grădinițele împrejmuite îi aminteau lui Barley de stațiile de cale ferată engleze, provinciale ale tinereții lui. De pe locul din față, Matvei îi otrăvea acum pe toți cu noua sa pipă, manifestându-și extazul prin norii de fum. Katia însă era prea ocupată să le arate priveliștea pentru a-i mai da cine știe ce atenție.

— În spatele dealului acelaia e combinatul metalurgic cutare, Barley. Clădirea aia de ciment prăpădită din stânga ta e un colhoz.

— Grozav! spuse Barley. Fascinant! Și ce zi, ooo!!

Anna își împrăștiase creioanele în poală și descoperise că, dacă le lingea vârfurile, acestea lăseau urme ca de acuarele. Serghei o pisa să le pună înapoi în cutia de tablă, iar Barley încerca să facă pace între ei, schițând animale în caietul ei de desen pe care ea urma să le coloreze. Drumurile Moscovei nu sunt însă prea amabile cu artiștii.

— Nu verde, prostuțo, îi spuse el. Cine-a mai văzut vacă verde? Katia, pentru numele lui Dumnezeu, fiica ta crede că vacile sunt verzi.

— O, Anna a mea este o fantezistă! exclamă Katia râzând, adresându-i-se repede Annei peste umăr, care chicoti către Barley.

Dar toate acestea trebuiau auzite peste monologul neîntrerupt al lui Matvei, peste ilaritatea nebună a Annei și interjecțiile îngrijorate ale lui Serghei, ca să nu mai spunem de hârâitul chinuit al motorului mic. Nimeni nu se mai auzea decât pe sine. Au părăsit brusc șoseaua, au traversat o pajiște și au

suit dealul fără să urmeze vreun drumeag, spre marea veselie a copiilor și a Katiei, în timp ce Matvei își ținea șapca cu o mână și pipa cu cealaltă.

— Vezi? îl întrebă Katia pe Barley, acoperind vacarmul ca și cum găsisse un argument solid într-o ceartă prelungită între îndrăgostiți. În Rusia putem să ne ducem exact unde ni se năzare, cu condiția să nu intrăm pe domeniile milionarilor sau oficialităților noastre guvernamentale.

Au trecut coama dealului în hohote de râs și mai puternice și au coborât panta plină de iarbă, apoi au urcat din nou, ca o bărcuță curajoasă în voia unui val, până la un drum de țară pe malul unui pârau. Apa ajungea până la un crâng de mesteceni, iar drumul continua alături de el. Katia reuși cumva să oprească mașina, trăgând din toate puterile de frâna de mână, ca și cum ar fi încetinit o sanie dezlănțuită. Erau singuri în paradis; aveau la dispoziție un pârau pe care puteau să construiască diguri, un mal pe care să întindă un picnic și loc berechet să joace *lapta* cu bățul lui Serghei și cu o minge pe care au scos-o din portbagaj. Toată lumea trebuia să stea în cerc, un jucător ținând bâta, iar altul aruncând mingea. Anna, după cum s-a dovedit foarte repede, nu se prea înnebunea după *lapta*. Marea ei ambiție era să ajungă la capătul jocului râzând cât se poate de mult și apoi să se așeze la masă și să cocheteze cu Barley. Serghei, soldatul, era însă un mare adept al jocului, iar Matvei, marinarul, era de-a dreptul fanatic. În timpul acesta, Katia întinse pe jos cele necesare picnicului și-i explică importanța mistică a jocului în evoluția civilizației occidentale.

— Matvei mă asigură că acest joc se află la originea baseballului american și a crichetului englezesc. El crede că a fost introdus la voi de către imigranții ruși. Sunt sigură, de asemenea, că își închipuie c-a fost inventat de către țarul Petru cel Mare.

— Dacă este adevărat, reprezintă moartea Imperiului, spuse Barley grav.

Lungit în iarbă, Matvei trăncănea încântat, pufăind din noua lui pipă. Ochii săi, de un albastru atât de profund, pierduți în trecutul glorios al Leningradului, aveau o strălucire eroică.

Katia însă îl asculta ca pe un aparat de radio ce nu poate fi închis. Reținea câte un detaliu și rămânea surdă la restul. Traversă un petic de iarbă, se urcă în mașină, închise portiera în urma ei și reapăru după câteva clipe în șort, ducând în mână o sacoșă de mușama cu mâncarea pentru picnic, sandviciurile fiind învelite în hârtie de ziar. Pregătise *kotleti* reci, friptură de pui rece, plăcintă cu carne. Avea castraveți murați și ouă fierte tari. Cumpărase bere Jiguli, iar Barley adusese scotch cu care Matvei toasta cu ardoare în cinstea unui monarh absent, poate pentru Petru însuși.

Serghei stătea în picioare pe malul pârâului, mângâind fața apei cu plasa de pescuit. Visul său, le explică apoi Katia, era să prindă un pește și să-l gătească pentru toți cei care erau în grija lui. Anna desena. Se îndepărta cu ostentație de lucrare pentru ca toți ceilalți să o poată admira. Dorea să-i dea lui Barley un autoportret pe care acesta să-l pună pe perete în camera lui din Londra.

— Întreabă dacă ești însurat, traduse Katia, cedând sâcâielilor fetei.

— În momentul de față nu sunt, dar sunt oricând disponibil.

Anna puse altă întrebare, dar Katia se înroși și o repezi. Îndeplinindu-și misiunile loialiste, Matvei stătea întins pe spate, cu șapca trasă pe ochi, trăncănind de unul singur despre Dumnezeu știe ce, dar oricum despre ceva care îl încânta.

— În curând va descrie asediul Leningradului, zise Katia cu un zâmbet afectuos.

Făcu o pauză, privindu-l pe Barley. Voia să spună: „Acum putem vorbi”.

Camionul cenușiu plecă; era și timpul. Barley îl observase iritat peste umărul Katiei, sperând că nu le este ostil și că, oricum, o să-i lase în pace. Geamurile laterale ale cabinei erau prăfuite. Ușurat, îl văzu cum se îndepărtează, zdruncinându-se până la drum și apoi dispărând.

— O, e foarte bine, spunea Katia. Mi-a scris o scrisoare lungă, iar în ceea ce îl privește totul este nemaipomenit. A fost bolnav, dar sunt sigură că s-a refăcut complet. Are o mulțime de probleme de discutat cu tine și va veni special la Moscova în

timpul târgului pentru a se întâlni cu tine și a afla ce progrese s-au mai făcut în privința cărții lui. Ar dori să vadă manuscrisul redactat, măcar o pagină. După părerea mea, ar fi primejdios, dar este foarte nerăbdător, vrea propuneri de titlu, vrea să vadă traducerea, până și ilustrațiile. Cred că devine un autor dictatorial tipic. Va confirma toate acestea foarte curând și va găsi un apartament unde să vă puteți întâlni. Dorește să facă el însuși toate aranjamentele, îți dai seama? Cred că ai o influență benefică asupra sa.

Katia scotocea în poșetă. Pe partea cealaltă a crângului de mesteceni parcase o mașină roșie, dar Katiei părea să nu-i pese decât de propria bună-dispoziție.

— Părerea mea personală este că munca sa va fi în curând considerată inutilă. Ținând seama de pașii rapizi realizați la convorbirile de dezarmare, de noua atmosferă de cooperare internațională, toate aceste lucruri îngrozitoare vor aparține în curând trecutului. Firește, americanii ne suspectează. Firește, noi îi suspectăm pe ei. Dar, dacă ne unim forțele, putem realiza o dezarmare totală și putem preîntâmpina cu puterile noastre orice fel de alte conflicte în lume.

Avea un ton didactic, ce nu admitea nicio contradicție.

— Cum putem preîntâmpina orice alte conflicte în lume dacă nu avem armele cu care să le preîntâmpinăm? obiectă Barley și se alese cu o privire fulgerătoare datorită temerității sale.

— Barley, ești occidental și negativist cred, îi replică ea și scoase un plic din poșetă. Tu, și nu eu, ai fost cel care i-a spus lui Iakov că trebuie să facem cercetări asupra naturii umane.

„Nu e timbrată, observă Barley. Fără ștampila poștei. Doar «Katia», în litere slavone, cu scrisul lui Goethe, după cât se pare.” Dar n-aveai cum să fii sigur. Un straniu presentiment, ca o otravă sau un început de alergie, îl cuprinse pe Barley.

— După ce boală trebuia să-și revină? întrebă el.

— Era nervos când v-ați întâlnit la Leningrad?

— Eram amândoi. Din cauza vremii, replică Barley, așteptând în continuare răspunsul.

Se simțea ușor amețit de băutură sau poate îi căzuse greu ce mâncase.

— Era nervos pentru că era bolnav. Curând după întâlnirea voastră, a avut o gravă depresie nervoasă, atât de bruscă încât nici colegii săi n-au știut unde dispăruse. Bănuiau ce e mai rău. Un prieten de încredere ne-a spus că le-a fost teamă că murise.

— Nu știam că are alți prieteni de încredere cu excepția ta.

— M-a ales reprezentantul său față de tine. Are, firește, și alți prieteni, dar pentru alte lucruri...

Scoase scrisoarea, dar nu i-o înmână.

— Nu este exact ceea ce mi-ai spus data trecută, murmură el cu glas slab, continuând să se lupte cu simptomele crescânde de neîncredere.

Obiecția lui o lăasă indiferentă.

— De ce ar trebui să se spună totul de la prima întâlnire? Omul trebuie să-și ia măsuri de apărare. E normal așa ceva.

— Presupun c-așa este, o aprobă el.

Anna își terminase autoportretul și voia ca lucrarea ei să fie imediat recunoscută. Se desenase culegând flori pe un acoperiș.

— Superb! exclamă Barley. Spune-i că-l voi atârna deasupra șemineului. Știu exact unde. Într-o parte este o fotografie a Antheei la schi, iar în cealaltă parte o fotografie a lui Hal, într-o barcă cu pânze. Anna va veni perfect la mijloc.

— Întreabă câți ani are Hal, spuse Katia.

Avea nevoie să se gândească. Mai întâi să-și amintească anul de naștere al lui Hal, apoi anul în care se aflau, apoi să scadă unul din celălalt, încercând să facă abstracție de bâzâitul din urechile sale.

— Păi, Hal are douăzeci și patru de ani. Dar mă tem că a făcut o căsătorie cam tâmpită.

Anna era dezamăgită. Se uita la ei cu reproș, în timp ce Katia relua conversația.

— Cum am auzit că a dispărut, am încercat să-l contactez prin toate mijloacele obișnuite, dar n-am avut succes. Eram extrem de deprimată. Îi înmână în sfârșit scrisoarea cu ochii luminați de plăcere și ușurare. Când o luă, mâna lui o strânse pe a ei fără să-și dea seama, iar ea îl lăasă. Apoi, acum opt zile, ieri a fost o săptămână, deci într-o sâmbătă, exact la două zile după ce mi-ai telefonat de la Londra, Igor m-a sunat acasă: „Am

niște medicamente pentru tine. Să ne întâlnim la o cafea să ți le dau”. Medicament este cuvântul de cod pentru scrisoare. Voia să spună că are o scrisoare de la Iakov. Am fost uimită și foarte fericită. Sunt ani de zile de când Iakov nu mi-a mai trimis nicio scrisoare. Și ce scrisoare!

— Cine este Igor? întrebă Barley vorbind tare pentru a acoperi tunetul gândurilor sale.

Erau cinci pagini cu un scris regulat și lizibil pe hârtie albă, de bună calitate, ce nu putea fi procurată din comerț; Barley nu și-l imaginase pe Goethe capabil să redacteze un document arătând atât de convențional. Katia își retrase mâna, dar cu delicatețe.

— Igor este prietenul din Leningrad al lui Iakov. Au fost colegi.

— Grozav! Și cu ce se ocupă acum?

A fost contrariată de întrebarea lui, dar nerăbdătoare să-i afle reacția la scrisoare, chiar dacă nu putea s-o judece decât după aparențe.

— E un om de știință care lucrează nu știu ce pentru un minister. Ce contează cu ce se ocupă Igor? Vrei să ți-o traduc sau nu?

— Care e numele său de familie?

I-l spuse și, în ciuda confuziei lui, îl încântă virulența glasului ei. „Ar fi trebuit să petrecem ani întregi împreună, nu ore, gândi el. Ar fi trebuit să ne tragem de păr când eram mici. Ar fi trebuit să facem tot ceea ce n-am făcut niciodată, înainte de a fi prea târziu.” Îi ținea scrisoarea, iar ea îngenunche cu dezinvoltură în spatele său, pe iarbă, sprijinindu-se cu o mână de umărul lui, în timp ce urmărea cu cealaltă mână, peste el, rândurile, pe măsură ce traducea. Îi putea simți sânii atingându-i spatele. Efervescența lumii sale interioare se calma, teribilele sale suspiciuni făceau loc unei stări de spirit ceva mai analitice.

— Asta este adresa, un simplu număr de casuță poștală, e firesc, spuse ea cu vârful degetului în colțul din dreapta sus al scrisorii. Se afla într-un spital special, poate că într-un oraș special. A scris scrisoarea în pat – vezi ce bine scrie când e treaz? – și a dat-o unui prieten care pleca la Moscova. Prietenul

i-a dat-o lui Igor. Normal. „Iubita mea Katia.” N-a început chiar așa. Dezmierdările au fost altele. Dar nu contează. „Am fost lovit de o formă de hepatită, dar boala este instructivă și sunt în viață.” Atât de tipic pentru el: să extragă întotdeauna o lecție morală. Katia arată din nou cu degetul. Cuvântul acesta dovedește că hepatita este chiar mai gravă. Este „virulentă”.

— „Virală”, o corectă calm Barley.

Mâna de pe umărul său se strânse dojenitoare.

— Ce contează care este cuvântul? Vrei să aduc un dicționar? „Am avut temperatură mare și multă fantezie...”

— Halucinații, o corectă din nou Barley.

— Cuvântul este *galutinatia*... începu ea furioasă.

— Fie cum zici!

— „...Dar acum m-am făcut bine și, în două zile, voi pleca în convalescență timp de o săptămână la un centru de recuperare de pe malul mării.” Nu spune care mare. De ce ar face-o? „Voi putea face tot ce vreau, doar să nu beau votcă. Aceasta este însă o constrângere birocratică pe care, în calitate de bun om de știință ce sunt, o voi ignora foarte repede.” Nu e și asta tipic pentru el? Ca imediat după hepatită să se gândească la votcă?

— Absolut, o aprobă Barley, zâmbindu-i pentru a-i face plăcere, sau poate pentru a se liniști pe el însuși.

Rândurile erau foarte drepte, ca și cum ar fi fost scrise pe hârtie liniată. Niciun cuvânt nu era șters.

— „Dacă toți rușii ar avea acces la spitale ca acesta, cât de sănătoasă ar deveni națiunea noastră în curând!” Întotdeauna idealist, chiar atunci când este bolnav. „Infirmierele sunt atât de frumoase iar medicii atât de tineri și de chipeși, că pare a fi mai curând o casă a dragostei, decât o casă a bolii.” Spune asta ca să mă facă gelosă. Dar știi ceva? Nu-i stă în fire să vorbească despre oameni fericiți. Iakov este un tragedian. E chiar sceptic. Cred că i-au vindecat și accesele de deprimare. „Ieri am făcut exerciții pentru prima oară, dar m-am simțit epuizat ca un copil. Am stat după aceea întins pe balcon și m-am bronzat înainte de a adormi ca un înger, fără altă greutate pe conștiință decât aceea că m-am purtat prost cu tine, că te-am exploatat întotdeauna.” Urmează cuvinte de dragoste, nu le voi

traduce.

— Întotdeauna face așa?

— Ți-am spus doar, îi răspunse ea râzând. Nici faptul că-mi scrie nu e firesc și au trecut multe luni, așa zice ani, de când n-a mai vorbit de iubirea noastră, acum total platonică. Cred că boala l-a făcut puțin sentimental, așa că îl iert. (Ea întoarse pagina din mâna lui și din nou mâinile li se întâlneau, dar a lui Barley era rece ca gheața. A fost surprins în sinea sa că ea nu a făcut nicio remarcă.) Acum ajungem la domnul Barley. Adică la tine. Este extrem de precaut. Nu-ți menționează numele. Boala, cel puțin, nu i-a afectat discreția. „Te rog să-i spui bunului nostru prieten că voi face tot ce-mi stă în putință să-l văd în timpul vizitei sale, cu condiția ca însănătoșirea mea să meargă bine. Să aducă cu el materialele, iar eu voi încerca să fac același lucru. Trebuie să țin o conferință la Saratov în săptămâna aceea.” Igor spune că e vorba despre Academia Militară. Iakov întotdeauna ține o conferință acolo în luna septembrie. Uite câte lucruri afli când se îmbolnăvește cineva. „Voi veni la Moscova cât voi putea de repede. Dacă vorbești cu el înaintea mea, te rog, spune-i următoarele: să aducă întrebările pe care le mai au de pus pentru că, după aceea, nu mai am de gând să răspund nimic oamenilor în cenușiu. Spune-i că lista sa trebuie să fie finală și exhaustivă.”

Barley ascultă în tăcere urmarea instrucțiunilor lui Goethe, tot atât de categorice cum fuseseră la Leningrad. În timp ce asculta, norii negri ai neîncrederii s-au strâns în sinea sa, teroarea secretă copleșindu-l, până ajunse să-i fie din nou greață.

„O pagină de traducere, dar tipărită, te rog, tiparul este cu mult mai relevant, spuse ea în numele lui Goethe.

Așa vrea o introducere semnată de profesorul Killian de la Stockholm, te rog să-l abordezi cât de curând posibil, citea ea.

Ai alte reacții din partea intelectualității voastre? Dacă da, fii amabil și informează-mă.”

Date posibile de publicare. Goethe auzise că toamna piața era cea mai bună, dar oare trebuie să așteptăm un an întreg? Întrebă ea în numele iubitului ei.

„Și din nou problema titlului. Ce zici de *Cea mai mare minciună din lume*? Vreau să văd o probă a copertei a patra. Și te rog să trimiți un rând de corecturi finale doctorului Dagmar și-mai-nu-știi-cum, la Stanford, și profesorului Herman Cutărică la MIT...”

Barley luă conștiincios note pe un carnet pe care scrisese în susul paginii: TÂRGUL DE CARTE.

— Ce e în restul scrisorii? întrebă el, în timp ce Katia introducea scrisoarea în plic.

— Ți-am spus. Vorbe de iubire. S-a împăcat cu el însuși și dorește să reînnoade o relație serioasă.

— Cu tine.

Urmă o pauză în timp ce-l cântărea din priviri.

— Barley, cred că ești cam copilăros.

— Sunteți amanți, deci? insistă Barley. Să trăiți fericiți până la adânci bătrâneți. Asta e?

— În trecut îi era frică de responsabilitate. Acum nu-i mai este. În orice caz, asta scrie. Bineînțeles, nu se pune problema. Ce-a fost, a fost. N-o putem lua de la început.

— Și atunci de ce scrie toate lucrurile astea? spuse Barley cu încăpățănare.

— Nu știu.

— Îl crezi?

Era gata să se înfurie de-a binelea pe el, când văzu în expresia lui Barley ceva ce nu era nici invidie, nici ostilitate, ci o grijă intensă, aproape înfricoșătoare, pentru siguranța ei.

— Înșiră toate aceste vorbe doar pentru că este bolnav? De obicei nu se joacă cu sentimentele oamenilor, nu-i așa? Se mândrește cu faptul că spune adevărul.

Privirea sa pătrunzătoare nu o slăbea nici pe Katia, nici scrisoarea.

— Se simte singur, spuse ea pe un ton protector. Îi este dor de mine, așa că exagerează. E normal. Barley, cred că ești un pic...

Fie că n-a putut găsi cuvântul, fie că s-a gândit mai bine, Katia s-a hotărât să nu-l rostească.

— Gelos, îi suflă el.

Reuși să facă tot ce știa că aștepta de la el. Zâmbi. Un zâmbet bun, sincer, de prietenie dezinteresată. Îi strânse mâna și se ridică în picioare.

— Pare să fie într-o formă fantastică, spuse el. Sunt foarte fericit de însănătoșirea sa.

Credea într-adevăr ceea ce spunea. Fiecare cuvânt suna convingător în glasul său, iar ochii i se mutară rapid către mașina roșie parcată de cealaltă parte a crângului de mesteceni.

Apoi, spre încântarea tuturor, Barley se lansă cu tot sufletul în rolul său de tată de familie în vizită la sfârșit de săptămână, rol pentru care viața lui frământată îl pregătise din plin. Serghei voise ca Barley să-și încerce mâna la pescuit. Anna voia să știe de ce nu-și adusese cu el un costum de baie. Matvei se întinsese să tragă un pui de somn, zâmbind, legănat de whisky și de amintiri. Katia, în șort, stătea în picioare în apă. În ochii lui Barley arăta mai frumoasă ca oricând, dar mai îndepărtată. Chiar și atunci când aduna pietre pentru construirea unui baraj era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse în viața lui.

Totuși, nimeni nu muncise vreodată mai din greu decât Barley la ridicarea unui baraj în acea după-amiază; nimeni nu înțelesese atât de clar cum puteau fi stăvilite apele. Și-a suflecat pantalonii lui tâmpiți de stofă și s-a udat până la brâu. Simțea că pică de oboseală după atâtea bețe și pietre cărate, cu Anna în cârcă, dirijând operațiunile. Serghei i-a apreciat profesionalismul, iar Katia, cavalerismul romantic. În locul mașinii roșii apăruse una albă. Înăuntru se afla un cuplu. Portierele erau deschise, iar ei mâncau naiba știe ce. La propunerea lui Barley, copiii se urcară în vârful dealului și le făcură semn cu mâna. Cuplul nu le răspunse la salut.

Se lăsa seara și printre frunzele uscate ale mestecenilor plutea mirosul focurilor de toamnă. Moscova era din nou făcută din lemn și ardea. În timp ce încărcau mașina, o pereche de găște sălbatice zbură deasupra lor. Erau ultimele două găște de pe lume.

Pe drumul de întoarcere la hotel, Anna adormi în poala lui Barley. Matvei trândăvea, iar Serghei se încrunta la paginile din *Squirrel Nutkin*, ca și când ar fi fost Manifestul Partidului

Comunist.

— Când vorbești din nou cu el? Întrebă Barley.

— Totul e aranjat, spuse ea enigmatic.

— De către Igor?

— Igor nu aranjează nimic. Igor e doar un mesager.

— Noul mesager, o corectă el.

— Igor e o veche cunoștință și un nou mesager. De ce nu?

Katia l-a privit și i-a ghicit intențiile.

— Nu poți veni la spital, Barley. E riscant pentru tine.

— Nu s-ar spune c-ar fi o sărbătoare nici pentru tine, replică Barley.

„Știe, gândi el. Știe, dar nu știe că știe. Are toate simptomele, o parte a ei a pus diagnosticul. Dar cealaltă parte refuză să admită că este în neregulă ceva.”

Sala de operațiuni anglo-americane nu era pivnița prăpădită din Victoria Street, ci mansarda inundată de lumină a unui minizgârie-nori nou-nouț în apropiere de Grosvenor Square. Își zicea „Grupul de Conciliere Interaliat” și era păzit în ture de pușcași marini americani concilianți, camuflați în haine militare obișnuite. Domnea o atmosfera de efervescență eficientă. Echipe lărgite de tineri și tinere, îmbrăcați la patru ace, veniți cu toții să ne ajute, zburdau între birourile curate, răspundeau la telefoane cu becuțe, vorbeau cu cei de la Langley pe linii protejate, făceau să circule diverse hârtii, dactilografiau la mașini silențioase sau așteptau în atitudini voit decontractate în fața unor șiruri de monitoare de televiziune care înlocuiseră orologiile gemene din vechea Casă Rusia.

Ai fi zis că este o navă cu două punți. Ned și Sheriton erau așezați unul lângă altul pe pasarela închisă, în timp ce sub ei, dincolo de un geam antifonic, își vedeau de treburi echipajele lor cu efective inegale. Brock și Emma dispuneau de un zid. Bob, Johnny și cohortele lor, de celălalt zid și de intervalul dintre ele. Dar toți călătoreau în aceeași direcție. Toate chipurile afișau aceeași supunere hotărâtă, toate privirile scrutau aceleași ecrane, urmărind valurile succesive ce se rostogoleau și clipeau ca niște cotații de bursă, pe măsură ce

apăreau textele decriptate automat.

— Camionul s-a reîntors în siguranță în doc, spuse Sheriton când de pe ecrane au dispărut aceste texte și a apărut numele de cod BLACKJACK.

Camionul în sine era un miracol de infiltrare.

Camionul nostru! La Moscova! Noi! În engleză, i-am fi zis autocamionul, dar, din considerație pentru faptul că aparținea americanilor, i s-a spus, pe scurt, camionul. O operație gigantică precedase achiziționarea și utilizarea lui. Era un Kamaz de un cenușiu-murdar și foarte mare, unul dintr-un întreg parc de camioane, aparținând companiei SOVTRANSVTO, de unde și inscripția mângălită cu litere latine pe flancul său jegos. Fusese recrutat, cu șofer cu tot, de către importanta antenă din München a Agenției, cu ocazia uneia dintre numeroasele sale incursiuni în Germania de Vest, menită să aducă produse de lux destinate puținilor privilegiați moscoviți care aveau acces la un magazin cu circuit închis. Totul, de la pantofi occidentali și tampoane occidentale, până la piese de schimb pentru mașinile occidentale, fusese încărcat și mutat de colo-colo în burta camionului. În ceea ce-l privește pe șofer, acesta era unul dintre camionagiii de cursă lungă, cum sunt numite aceste creaturi nefericite în Uniunea Sovietică. Angajați la stat, plătiți ca vai de lume, lipsiți de o asigurare de sănătate sau pentru caz de accident, care să-i protejeze de vreo nenorocire în Occident, în plină iarnă, ei se cuibăresc stoic la adăpostul marilor lor încărcături, mestecându-și salamul înainte de a se duce să mai doarmă o noapte în cabinele lor inconfortabile. Strâng totuși averi imense în Rusia de pe urma prilejurilor oferite în timpul curselor în Occident. De data aceasta, pentru niște recompense mult mai mari ca de obicei, camionagiul de cursă lungă fusese de acord să-și „împrumute” camionul unui „negustor occidental”, chiar aici, în inima Moscovei. Negustorul, care făcea parte din armata personală de *toptunî* a lui Cy, i l-a împrumutat acestuia, care, la rândul lui, l-a înțesat cu tot felul de echipamente portabile ingenioase de supraveghere video și audio. Toate au fost descărcate înainte ca respectivul camion să fie returnat prin intermediari șoferului

legal.

Nu se mai întâmplase așa ceva niciodată. Propria noastră instalație mobilă la Moscova!

Doar Ned găsea ideea alarmantă. Camionagiii de cursă lungă lucrează în perechi. Ned o știa mai bine ca oricine. Printr-un decret al KGB, aceste perechi erau în mod deliberat constituite din elemente incompatibile și, cel mai adesea, fiecare era obligat să prezinte informări despre celălalt. Dar atunci când Ned a cerut să consulte dosarul operațiunii, a fost tratat cu refuz, în virtutea aceluiași legi ale securității la care ținea și el atât de mult.

Dar cea mai impresionantă piesă din noul arsenal de la Langley nu fusese încă dezvăluită. Nici de data aceasta Ned nu a avut cum să protesteze. De aci înainte, benzile magnetice audio înregistrate la Moscova urmau să fie cifrate potrivit unor coduri aleatorii și transmise prin impulsuri digitale într-un timp de o mie de ori mai scurt decât ar fi fost necesar dacă le-ai fi ascultat la tine în salon. Odată impulsurile reconvertite în sunete de către stația de recepție, nimeni n-ar mai fi putut zice, afirmău vrăjitorii de la Langley, că benzile fuseseră supuse unui astfel de tratament. Multiplicat, cuvântul AȘTEAPTĂ forma mici piramide pe ecran. A spiona înseamnă a aștepta.

Cuvântul SUNET îl înlocui. A spiona înseamnă a asculta.

Ned și Sheriton și-au pus căștile în timp ce Clive și cu mine ne-am strecurat în fotoliile libere din spatele lor și ni le-am pus pe ale noastre.

Katia stătea gânditoare pe pat, cu ochii ațintiți asupra telefonului, nedorind să-l audă sunând din nou.

„De ce-ți dai numele, când niciunul dintre noi nu și-l dă? se întreabă ea.

De ce pronunți numele meu?”

— Tu ești Katia? Ce mai faci? Eu sunt, Igor. Vreau doar să-ți spun că n-am mai auzit nimic de la el, e-n regulă?

— Și atunci, de ce mă suni ca să nu-mi spui nimic?

— La ora obișnuită, de acord? La locul obișnuit. Nicio problemă. Exact ca altădată.

— De ce să repeți ceea ce nu e nevoie, după ce ți-am spus că voi fi la spital la ora convenită?

— Dar până atunci va ști în ce situație se află, va ști ce avion poate să prindă, va ști totul. Nu ai de ce să te îngrijorezi, nu-i așa? Ce-ți face editorul? A apărut în bună regulă?

— Igor, nu știu la ce editor te referi.

Ea așază receptorul în furcă înainte ca el să mai poată spune ceva.

„Devin nerecunoscătoare”, își spuse ea. Când oamenii sunt bolnavi, este normal ca prietenii vechi să se adune. Iar când peste noapte se promovează singuri, din vagi cunoștințe, la statutul de prieteni vechi și monopolizează centrul scenei, când ani de zile de abia dacă ți-au vorbit, este tot un semn de loialitate și nu este nimic îngrijorător în asta, chiar dacă, cu șase luni în urmă, Iakov îl declarase pe Igor irecuperabil... „Igor continuă să meargă pe drumul pe care eu l-am abandonat, remarcase el după o întâlnire întâmplătoare pe stradă. Igor pune prea multe întrebări.”

Și iată-l pe Igor comportându-se ca prietenul cel mai apropiat al lui Iakov și făcând pe dracu-n patru pentru el spre a-i veni în ajutor, oricât de riscant ar fi fost gestul său. „Dacă ai vreo scrisoare pentru Iakov, n-ai decât să mi-o dai mie. Am stabilit o comunicare excelentă cu sanatoriul. Știu pe cineva care face această călătorie aproape săptămânal!” îi spusese el la ultima lor întâlnire.

„Sanatoriul? strigase ea înfierbântată. Dar unde e? Unde se află sanatoriul?” Se pare că Igor nu se gândise ce să răspundă la această întrebare, pentru că se strâmbase, avea un aer stânjenit și invocase secretul de stat... Între noi, secretul de stat?! De când fluturăm între noi secretul de stat?

„Sunt nedreaptă cu el, gândi ea. Am început să văd duplicitate pretutindeni. La Igor, și chiar la Barley.”

Barley. Katia se încruntă. „Cu ce drept își permite el să critice declarația de afecțiune a lui Iakov? Cine se crede el, acest occidental cu manierele lui atrăgătoare și suspiciunile lui cinice? Cum îndrăznește el să intre atât de repede în intimitatea mea, făcând pe Dumnezeu cu Matvei și cu iubiții mei copii? Nu

voi avea încredere niciodată într-un bărbat crescut fără dogmă, își spuse ea cu severitate.

Pot să iubesc un credincios, pot să iubesc un eretic, dar nu pot să iubesc un englez.”

Deschise micul ei tranzistor și trecu prin lungimile de undă scurte, după ce și-a pus casca în urechi ca să nu-i deranjeze pe gemeni. Dar în timp ce asculta diversele voci care-și disputau sufletul ei – Deutsche Welle, Vocea Americii, Radio Libertatea, Vocea Israelului, Vocea Dumnezeu-știe-cui – fiecare atât de suavă, atât de plină de sine, atât de irezistibilă, simți cum o cuprinde o dezamăgire furioasă. „Sunt rusoaică! ar fi vrut ea să strige. Chiar în plină tragedie, visez la o lume mai bună decât a voastră!”

Dar ce tragedie?

Sună telefonul. Apucă receptorul. Dar era doar Nasaian, devenit alt om, care dorea să verifice programul de a doua zi.

— Ascultă, doream să mă asigur personal că vrei într-adevăr să fii mâine la standul editurii Octombrie. Vezi tu, trebuie să începem însă foarte devreme. Dacă ai de dus copiii la școală sau ceva de genul acesta, pot foarte ușor să-i spun Elisavetei Alekseevna să vină în locul tău. Nu este nicio problemă. N-ai decât să-mi spui.

— Ești foarte amabil, Grigori Tigranovici și apreciez telefonul tău, dar, întrucât am petrecut cea mai mare parte a săptămânii trecute pregătind standul, bineînțeles că aș vrea să fiu prezentă la deschiderea oficială. Matvei poate foarte bine să ducă el copiii la școală.

Puse receptorul în furcă cu un aer preocupat. Nasaian, Dumnezeule! De ce ne adresăm unul altuia ca niște personaje pe scenă? Cine credem noi că ne-ascultă, de are nevoie de fraze atât de frumos elaborate? Dacă vorbesc cu un străin englez ca și cum ar fi iubitul meu, de ce n-aș putea vorbi normal cu un armean care este colegul meu?

El sună în sfârșit și știi imediat că nu încetase să-i aștepte chemarea, pentru că zâmbea. Spre deosebire de Igor, nu rosti nici numele lui, nici pe al ei.

— Fugi cu mine, zise el.

— La noapte?

— Caii sunt înșeuati, avem de mâncare pentru trei zile.

— Dar ești destul de treaz să fugim împreună?

— Uimitor, dar sunt. Urmă o pauză. Să nu crezi că n-am încercat! Dar n-am reușit să mă îmbăt. Probabil îmbătrânesc.

Părea de-adevăratelea treaz. Treaz și aproape.

— Dar ce faci cu târgul de carte? Îl vei părăsi așa cum ai părăsit târgul audio?

— Ducă-se dracului de târg de carte! Ori fugim înainte, ori niciodată. După aceea vom fi prea oboșiți. Ce faci?

— O, sunt furioasă pe tine. Mi-ai vrăjit complet familia și acum nu fac decât să mă întrebe când mai vii să le aduci tutun și creioane colorate.

Altă pauză. De obicei nu se gândea atât de mult atunci când glumea.

— Da, așa fac. Vrăjesc oamenii și, din momentul în care sunt în mrejele mele, încetez să mai simt ceva pentru ei.

— Dar e îngrozitor! strigă ea profund șocată. Ce tot spui?

— Nu fac decât să repet cuvintele înțelepte ale unei foste neveste, asta-i tot. Spunea că am impulsuri, dar n-am sentimente, și că nu trebuie să port niciodată o geacă de bumbac la Londra. Oricine spune ceva de genul acesta, îl crezi tot restul vieții. N-am mai purtat geacă de bumbac de-atunci.

— Barley, femeia aceea... Barley, trebuie să fi fost o femeie crudă și absolut iresponsabilă ca să-ți spună așa ceva. Îmi pare rău, dar greșea profund. A fost provocată, sunt sigură. Dar greșea.

— Greșea, nu-i așa? Ei bine, care sunt sentimentele mele?! Lămurește-mă!

Katia izbucni în râs, dându-și seama că a picat direct în cursa lui.

— Barley, ești un om rău, foarte, foarte rău! Nu vreau să mai am nimic de-a face cu tine.

— Pentru că nu simt nimic?

— În primul rând, simți nevoia să protejezi oamenii. Pe toți. Am remarcat acest lucru azi și ți-am fost recunoscători.

— Altceva?

— Pe de altă parte, ai simțul onoarei, ca să zic așa. Ești decadent, firește, pentru că ești occidental. E normal. Dar ai fost mântuit datorită acestui simț al onoarei.

— Au mai rămas plăcinte?

— Să nu-mi spui că ți-e foame.

— Vreau să vin să le mănânc.

— Acum?

— Acum.

— Dar e absolut imposibil! Suntem toți în pat și e aproape miezul nopții.

— Măine.

— Barley, e mai mult decât ridicol. Deschidem târgul de carte și amândoi avem o duzină de invitații.

— La ce oră?

O tăcere minunată se așternu între ei.

— Ai putea să vii, poate-pe-la-șapte-și-jumătate.

— S-ar putea să vin mai devreme.

Urmărea câteva clipe destul de lungi, în care niciunul nu scoase o vorbă. Dar tăcerea îi apropia mai mult decât ar fi putut-o face vorbele. Două capete pe-o singură pernă, obraz lângă obraz. Când Barley puse receptorul în furcă, Katiei nu-i rămaseră în minte nici glumele, nici autoironiile lui, ci acel ton de sinceritate satisfăcută – era gata-gata să spună solemnă – pe care nu putea să și-l îndepărteze din glas.

Cânta.

*

În cap și-n afara lui. În inima și-n tot trupul. În sfârșit, Barley Blair cânta.

În dormitorul său cenușiu din sinistrul Mej, în ajunul Târgului de carte de la Moscova, cânta *Bless This House* în maniera ușor de recunoscut a Mahaliei Jackson, în timp ce valsa în jurul încăperii cu un pahar de apă minerală în mână, zărindu-și chipul reflectat în imensul ecran al televizorului, unicul punct de glorie al camerei.

Treaz.

Treaz de-a binelea. Barley Blair. Singur.

Nu băuse nimic. În camionul închiriat, atunci când dăduse raportul, cu toate că transpirase ca un cal de curse, nu băuse nimic. Nici măcar un pahar cu apă, cu toate că îi delectase pe Paddy și pe Cy cu o versiune edulcorată și neîngrijorată a modului în care-și petrecuse ziua.

Nu băuse nici la petrecerea editorilor francezi de la Hotel Russia, unde fusese cu Wicklow și strălucise literalmente prin siguranța sa.

Cu Henziger, la cocteilul suedezilor de la National, unde se arătase și mai strălucitor, a luat în mână un pahar de șampanie georgiană ca o măsură de precauție, dat fiind că Zapadni nu înceta să se arate uimit că nu bea nimic. Reușise să-l depună intact în spatele unui vas cu flori. Deci nici acolo nu băuse nimic.

Și la cocteilul dat de Doubleday la Ucraina, din nou cu Henziger, strălucind de data aceasta ca Steaua Polară, se agățase de un pahar cu apă minerală în care plutea o feliuță de lămâie, ca să arate ca gin cu apă tonică.

Deci, nimic. Nu din cine știe ce măreție a spiritului, nici din dorința de a-l reforma, Doamne ferește! Nu semnase niciun angajament în privința temperanței și nici nu întorsese o pagina nouă în viața sa. Dorea, pur și simplu, ca nimic să nu-i altereze gândirea clară, exaltarea lucidă care-l stăpânea, acel sentiment necunoscut de a fi confruntat cu un pericol îngrozitor și de a fi capabil să-i facă față, de a fi pregătit pentru orice fel de eventualitate, chiar și pentru aceea în care nu s-ar fi întâmplat nimic, deoarece această pregătire psihologică consta într-o apărare totală, centrată pe un absolut inviolabil.

„Am intrat, gândi el, în rândurile mititele ale acelora care știu ce trebuie să facă mai întâi, ce trebuie să facă în ultimul rând sau ceea ce nu trebuie să facă deloc dacă nava ia foc în miez de noapte.” Știa în amănunt ce merita să fie salvat și ceea ce nu avea nicio importanță pentru el, ceea ce trebuia lăsat deoparte, ceea ce trebuia călcat în picioare sau lăsat în seama morților.

În mintea sa avusese loc o curățenie generală, de la cele mai

mici detalii până la cele mai mari teorii. Întrucât, așa cum observase de curând Barley, marile teorii făceau ravagii printre micile detalii.

Era stupefiat de propria luciditate. Se uită în jurul său, făcu un tur-două, cântă câteva măsuri. Reveni la punctul inițial, convins că nu neglijase nimic.

Nici nuanța de incertitudine momentană din vocea Katiei, nici umbra de dubiu ce-i voalase o clipă apele întunecate ale ochilor ei.

Nici scrisul îngrijit al lui Goethe în locul mângălelilor sale nebune.

Nici glumele stânjenitoare, atipice ale lui Goethe despre birocrați și despre votcă.

Nici bocetele vinovate ale lui Goethe, deplângând modul în care, timp de douăzeci de ani, o tratase după cum avusese el chef, transformând-o într-un comisionar bun de aruncat după livrarea mărfii.

Nici promisiunile puerile ale lui Goethe de a recâștiga mai târziu cu ea tot timpul pierdut, cu condiția ca ea să joace în continuare acel joc, cu toate că unul din crezurile lui Goethe era că nu-l mai interesa viitorul și că întreaga sa obsesie era concentrată asupra prezentului. „Nu există decât acum!”

Iar din acest munte de ipoteze, care, după toate probabilitățile, nu erau nimic mai mult decât ipoteze, gândurile lui Barley își luaseră zborul drept spre marea recompensă pe care i-o oferea aceasta nouă luciditate: ideea că, potrivit teoriei pe care o puneă în practică, Goethe avea dreptate și ideea că, aproape întreaga sa viață, a reprezentat primul termen al unei ecuații corupte și anacronice, în timp ce Barley, din ignoranță, l-a reprezentat pe cel de-al doilea.

Și dacă Barley ar fi fost chemat să aleagă, ar urma calea lui Goethe, și nu a lui Ned sau a cine știe cui, pentru că prezența sa ar fi solicitată de urgență în zona extremă de mijloc, al cărei cetățean se alesese el însuși.

Tot ceea ce i s-a întâmplat de la Peredelkino încoace confirma această intuiție. Vechile cuvinte terminate în „ism” muriseră. Întrecerea între comunism și capitalism eșuase în

miorlăieli. Limba de lemn se retrăsese în subsolul camerelor secrete ale oamenilor din scenă și care se încăpățâneau să danseze încă mult timp după ce se oprise muzica.

Iar în ceea ce privește loialitatea față de patria sa, aceasta se rezuma la o chestiune simplă: ce Anglie se hotărâse să servească? Ultimele sale legături cu visurile imperiale muriseră. Tobe șoviniste îl revoltau, iar Barley prefera să moară călcat de cizma acestora, decât să mășăluiască în ritmul lor. Cunoștea o Anglie infinit mai frumoasă și aceea era Anglia dinăuntrul său.

Întins pe pat, aștepta să-l cuprindă frica, lucru care nu s-a întâmplat. În schimb, s-a trezit jucând un fel de șah mental, pentru că șahul este domeniul posibilităților și i se părea preferabil să le studieze cu calm, în loc să încerce să le clasifice când acoperișul îi cădea în cap.

Dacă ultima bătălie nu avea loc, nimic nu va fi pierdut. În caz contrar, vor fi o mulțime de lucruri de salvat.

Așa că Barley începu să gândească, să-și facă preparativele cu sânge rece, așa cum l-ar fi sfătuit Ned, dacă Ned ar mai fi ținut frâiele.

Gândi până în zori, moțai un pic și când se trezi continuă să gândească, iar când coborî la micul dejun, binedispus, nerăbdător să guste din deliciile târgului, o întreagă parte a minții sale se consacrase în totalitate conceperii a ceea ce indivizii suficient de nebuni încât să o realizeze o consideră de neconceput.

CAPITOLUL 14

— Hai, Ned, spuse Clive pe un ton degajat, fascinat încă de magia noului procedeu de transmisie. Bluebird a mai fost bolnav și înainte. De câteva ori.

— Știu, spuse Ned cu gândul în altă parte. Știu. Nu mă deranjează faptul că este bolnav. Mă deranjează mai mult faptul că scrie.

Sheriton îl asculta cu bărbia în palmă, tot așa cum ascultase derularea benzii. Între Ned și Sheriton se dezvoltaseră legături de simpatie, așa cum este normal, în cursul unei operațiuni. Abordau transferul de putere ca și cum se întâmplase cu mult timp în urmă.

— Dragul meu, asta facem toți când suntem bolnavi! exclamă Clive într-o demonstrație greșită a înțelegerii naturii umane. Scriem întregii lumi.

Nu mi-a trecut niciodată prin minte că boala l-ar putea lovi pe Clive sau că ar avea prieteni cărora să le scrie.

— Ceea ce mă deranjează este că încredințează lungi scrisori unor intermediari misterioși și mă deranjează afirmația că încearcă să-i mai furnizeze lui Barley și alte materiale, spuse Ned. Se știe că, în principiu, nu-i scrie Katiei niciodată. Se știe că este de o prudență desăvârșită. Deodată, se îmbolnăvește și îi scrie o scrisoare de dragoste, de cinci pagini, exuberantă, și i-o trimite prin Igor. Care Igor? De când Igor? De unde până unde Igor?

— Ar fi trebuit să-i fotografieze scrisoarea, spuse Clive, începând să-l dezaprobe pe Barley. Sau să i-o sustragă. Ori una, ori alta.

Pierdut în gânduri, Ned nu dădu glas disprețului pe care această sugestie îl merita.

— Cum așa?! Ea-l știe de editor. Asta e tot ce știe despre el.

— Doar dacă Bluebird nu i-a spus altceva, spuse Clive.

— N-ar face-o, replică Ned, care reveni la firul propriilor gânduri. A fost o mașină, spuse el. O mașină roșie. Apoi, o mașină albă. Ai văzut raportul de filaj. Mașina roșie a fost

prima, apoi mașina albă a preluat misiunea.

— Astea sunt pure speculații. Într-o duminică fierbinte, întreaga Moscova pleacă la țară, spuse Clive pe un ton de bun cunoscător.

Așteptă degeaba o reacție, așa că reveni la subiectul scrisorii.

— Katia nu și-a făcut niciun fel de probleme din cauza mașinii, obiectă el. Katia n-a spus că e ceva în neregulă. E nebună de bucurie. Dacă nu i s-a părut ceva putred, iar lui Scott Blair nu i s-a părut nici lui, de ce noi, aici, la Londra, ar trebui să ne facem sânge rău în locul lor?

— A cerut o listă de cumpărături, spuse Ned, ca și cum auzea în continuare o muzică ce venea de departe. Un chestionar definitiv și exhaustiv. De ce a făcut asta?

Ieșind în sfârșit din inerția sa, Sheriton îl bătu pe umăr pe Ned cu laba lui mare.

— Ned, Ned, Ned, Ned. OK? E Ziua Întâi, așa că suntem cu nervii în piuneze. Hai să dormim un pic.

Se ridică în picioare. Ne-am ridicat și noi, Clive și cu mine. Doar Ned a rămas cu încăpățănare pe scaunul pe care ședea, cu mâinile împreunate în fața sa, pe birou.

Sheriton se aplecă puțin să-i vorbească. Cu afecțiune, dar ferm.

— Ned, ascultă-mă, Ned, te rog. Ned?

— Nu sunt surd.

— Nu, dar ești obosit. Dacă vorbim urât despre această operațiune încă o dată, ne va scăpa printre degete. Mergem pe mâna omului tău, omul pe care tu ni l-ai adus nouă, pentru a ne convinge. Am mutat munții din loc ca să ajungem aici. Avem sursa, avem creditele și avem relațiile influente indispensabile. Suntem pe punctul de a acoperi lacunele din cunoștințele noastre, lacune pe care niciun fel de mașinării deștepte, niciun fel de găfâitori electronice, niciun fel de iezuiți ai Pentagonului n-ar reuși să le acopere cât îi lumea. Dacă ne păstrăm sângele rece, dacă Barley și-l păstrează pe al său și dacă și-l păstrează și Bluebird, vom descoperi o mină de aur mai presus de visurile celor mai îndrăzneți. Trebuie să ținem de această operațiune.

Sheriton vorbea însă cu prea multă convingere, iar figura lui,

în ciuda măștii sale buhăite impenetrabile, trăda o nevoie aproape disperată.

— Ned?

— Te aud, Russell. Tare și clar.

— Ned, pentru numele lui Dumnezeu, asta nu e o mică afacere de familie. Am jucat tare, acum trebuie să gândim bine. O lovitură mai mare ca asta nu există. Verdictul favorabil al președintelui nu trebuie să ne facă să ne îndoim de judecata noastră bună. El este ca un ordin pentru noi. Ned, cred într-adevăr că trebuie să dormi puțin.

— Nu cred că sunt obosit, spuse Ned.

— Ba eu cred că ești și nu sunt singurul care crede așa. S-ar putea chiar să se spună că Ned s-a angajat cu toate forțele în favoarea lui Bluebird, până când lupul mare și rău american i-a umflat agentul. Și uite așa, dintr-odată, Bluebird a devenit o sursă foarte nesigură. Cred că lumea va zice că ești obosit ca dracu'!

M-am uitat cu coada ochiului la Clive.

Acesta se uită și el în jos, către Ned, cu ochi atât de reci, încât mi-a înghețat sângele în vine. „E momentul să te miști, spuneau. E momentul să te pregătești pentru lansare.”

*

Atât Henziger, cât și Wicklow îl supravegheau de aproape pe Barley în acea zi și raportau frecvent, Henziger lui Cy, pe căștiute doar de ei, iar Wicklow lui Paddy, prin mijlocirea unui agent ocazional. Amândoi confirmau buna lui dispoziție și atitudinea sa decontractată și, în termeni diferiți, dezinvoltura sa suverană. Amândoi au descris cum i-a încântat la micul dejun pe doi editori finlandezi care și-au manifestat interesul pentru Transsiberian.

„Îi mâncau din palmă”, spunea Wicklow, oferind, fără să-și dea seama, o imagine comică a acestui mic dejun. La Mej însă orice este posibil.

Ambii au înregistrat amuzați încăpățânarea lui Barley de a face pe ghidul pe lângă ei, când au ajuns la pavilionul

permanent de expoziții, și cum l-a obligat pe șoferul taxiului să-i lase la capătul marelui bulevard, astfel încât cei doi pelerini ai lumii capitaliste să-și facă primele impresii venind pe jos.

Cei doi spioni profesioniști au făcut astfel o plimbare agreabilă sub soarele umed de toamnă, cu haina pe umeri, încadrându-și agentul, care îi onora cu comentarii turistice excentrice, ridicând în slăvi arhitectonica „perioadei Essoldo târzii” și grădinile în stil „rococo revoluționar”. Făcea mare caz de imensul bazin ornamental, ai cărui pești aurii scuipau jeturi de apă pe pulpele a cincisprezece nimfe aurii, fiecare reprezentând o republică socialistă. Insistă să hoinărească până la coloanele albe ale Lăcașurilor Dragostei și ale Templelor Plăcerii, ale căror portaluri, sublinie el, erau dedicate nu lui Venus sau lui Bachus, ci zeitelor decăzute ale economiei sovietice: cărbunile, oțelul și chiar și energia atomică, Jack!

„Era spiritual, dar nu băut, raportă Henziger, care, încă de la Leningrad, se atașase de Barley. A fost nemaipomenit de haios.”

De la temple, Barley îi făcu să mășăluiască pe triumfala Cale Împărătească, lungă de circa o mie cinci sute de metri și Dumnezeu știe cât de lată, care glorifica Realizările Poporului în Slujba Omenirii. „Niciodată Puterea populară n-a fost, desigur, simbolizată prin niște imagini atât de despotice! a proclamat Barley. Niciodată, o revoluție nu a proslăvit atât de perfect tot ceea ce și-a propus să facă una cu pământul!” Încetul cu încetul, însă, Barley a fost nevoit să-și urle afirmațiile ireverențioase pentru a acoperi hărmălaia difuzoarelor, care, cât este ziua de lungă, transmit mesaje de autosatisfacție, aruncându-le în capul maselor ignorante care trec pe sub ele.

Au ajuns, în sfârșit, așa cum trebuiau s-o facă, la cele două pavilioane ce găzduiau târgul de carte.

— La dreapta mea, editura Pace, Progres și Destindere, anunță Barley ca un arbitru la un meci de box profesionist. În stânga mea, distribuitorii minciunilor fasciste și imperialiste, pornografii, asasinii adevărului. Antrenorii, afară din ring! Prima rundă!

Și-au prezentat legitimațiile și-au intrat.

Standul de expoziții al recent inauguratei și geografice neclare case editoriale Potomac & Blair constituia o mică, dar plăcută senzație a târgului. Inscripția P & B creată cu drag la Langley strălucea între rafturile bătrânicioase ale editurilor Astral Press și Purbeck Media. Decoratia interioară a standului, caracterizată de către arhitecții de la Langley drept austeră, dar de bun-gust, atrăgea de îndată privirile. Exponatele – în marea lor majoritate, așa cum se obișnuiește, machete oarbe ale unor cărți ce trebuie să intre în producție – erau pregătite cu toată grija pentru detaliu pe care serviciile de informații o acordă, în mod tradițional, simulacrelor. Singura cafea bună din târg putea fi găsită fierbând în permanență într-un aparat ingenios dintr-o nișă aflată în spatele unui paravan. Era servită de Mary Lou în persoană, o domnișoară de la Langley. Privilegiații aveau chiar dreptul la o gură ilegală de scotch – care să-i țină pe picioare toată ziua – interzisă prin dispoziția specială a organizatorilor, întrucât până și reconstrucția literară trebuie să fie opera oamenilor treji.

Mary Lou, cu zâmbetul ei de școlăriță și cu fusta largă de tweed, părea un produs natural al zonei elegante de pe Madison Avenue. Nimeni n-ar fi putut s-o suspecteze că avea țesute în ea și fire de la Langley.

Wicklow însuși, cu vorbăria lui lustruită, trecea drept un tânăr editor cu privire vie și aflat în ascensiune vertiginoasă, așa cum sunt aceștia în zilele noastre.

În ceea ce-l privește pe cinstitul Jack Henziger, acesta era arhetipul bătrânului pirat, stabilit în piața modernă de carte americană. Nu făcea niciun secret din antecedentele sale. Conduce de petrol în Orientul Mijlociu, opere umanitare în Afghanistan, boabe de fasole roșie triburilor de cultivatori de opiu de pe colinele thailandeze. Henziger le vânduse pe toate, indiferent ce mai vânduse pe de lături pentru Langley. Dar inima sa aparținea lumii editoriale, iar el se afla la Moscova pentru a o dovedi.

Barley părea să savureze din plin întreaga comedie. Ca și cum ar fi reînnotat legăturile cu un univers de mult pierdut, o juca până la capăt, strângând mâini și primind felicitări atât din

partea colegilor, cât și a concurenței, până când, către orele unsprezece, declară că obosise să stea degeaba și-i propuse lui Wicklow să facă turul standurilor pentru a încuraja trupele.

Așa că o porniră împreună, Barley cu o grămadă de plicuri în brațe, din care lua câte unul din când în când și îl vâra în vreo mână aleasă, strigând și salutând în dreapta și-n stânga pe culoarele ticsite de vizitatori și expozanți.

— Să mă ia dracu' dacă ăsta nu este Barley Bloody Blair, declară o voce cunoscută din centrul unei expoziții de Biblii ilustrate, în mai multe limbi. Ți-amintești de mine, nu-i așa? Al treilea din stânga în fotografie, în suspensor de vizon! Pe vremea când nu-ți sunase încă ceasul gloriei.

— Spikey! Te-au lăsat să vii din nou! spuse Barley cu plăcere și-i întinse un plic.

— Ceea ce m-ar îngrijora ar fi să nu mă lase să plec. Domnul ăsta e taică-tău?

Barley îl prezintă pe distinsul editor Wicklow, iar Spikey Morgan îi dădu o binecuvântare preoțească cu vârfurile degetelor sale îngălbenite de nicotină.

Și-au croit drum înainte și, după câțiva metri, au dat de Dan Zeppelin. Dan niciodată nu vorbea. Dan glăsuia pe un ton conspirativ cu un murmur de gropar, aplecându-se peste masă, către interlocutor, cu brațele încrucișate.

— Barley, spune-mi, te rog, un lucru. Drept cine ne iau ăștia, mă, pionieri sau nenorocitele de surori Mitford? O mână de cărți, mai curând necărți, contează drept succesul anului. E adevărat, au ieșit de la zdup o mână de nescritori. Mare scofală! Azi-dimineață ajung la stand și-l văd pe un labagiu că-mi scoate cărțile din rafturi. „Pot să vă pun o întrebare personală? i-am spus eu. Ce aia a mă-tii faci cu cărțile mele?” „Așa mi s-a ordonat”, a spus el. A confiscat nici mai mult, nici mai puțin de șase cărți. Printre altele, Mary G. Ambleside despre nenorocita aia de *Conștiință neagră în cântece și cuvinte*. Ordine! Cine suntem noi, Barley? Cine sunt ei? Ce cred ei că restructurează, când n-au avut nici măcar structură vreodată? Cum poți să restructurezi un cadavru?

La Lupus Books au fost îndrumați către o cafenea, unde

președintele însuși, de curând înnobilând Sir Peter Oliphant, le-a luat caimacul până și rușilor, rezervând o masă. Un cartonaș scris de mână, în ambele limbi, confirma triumful său. Steagul Marii Britanii și cel al Uniunii Sovietice erau puse acolo pentru a împrăști orice dubii. Flancat de interpreți și de înalte oficialități, Sir Peter ținea o disertație cu privire la numeroasele avantaje pe care le aducea Uniunii Sovietice subvenționarea generoaselor lui cumpărături de pe piața sovietică.

— Doamne, e chiar Contele! exclamă Barley înmânându-i un plic. Unde vă e coroana?

Clipind scurt din pleoapele sale prăfuite, marele om își continuă disertația.

La standul israelian domnea o atmosferă de pace înarmată. Coadă întunecată era ordonată și tăcută. Băieții în blugi și adidași sprijineau pereții. Lev Abramovici avea părul alb și o statură deosebit de impozantă. Slujise în gărzile irlandeze.

— Salut, Lev! Ce mai face Sionul?

— S-ar putea să câștigăm, s-ar putea să fim la începutul sfârșitului fericit, spuse Lev, vârând în buzunar plicul lui Barley.

Părăsind Israelul, Barley îl duse în trap mărunț pe Wicklow către pavilionul editurii Pacea, Progresul și Destinderea, unde nu mai putea să fie niciun dubiu în legătură cu masiva răsturnare istorică ce avea loc și cu persoana care se afla la originea ei.

Fiecare stindard, fiecare centimetru pătrat de perete urla noua Biblie. În standul fiecărei republici gândurile și scrierile profetului – ce apucase să vină, văzut din profil fără semnul din naștere și cu falca voluntară ridicată – erau expuse alături de cele ale lui Lenin, stăpânul său lipsit de culoare. La standul VAAP, unde Barley și Wicklow au strâns câteva mâini, iar Barley a lăsat un teanc de plicuri, discursurile conducătorului, în supracoperte lucitoare, traduse în engleză, franceză, spaniolă și germană, prezentau o atracție total rezistibilă.

— Cât căcat de felul ăsta trebuie să mai înghițim, Barley? Îl întreabă sotto voce un blond editor moscovit. Când vor începe din nou să ne reprime ca să ne facă să ne simțim mai bine?

Dacă trecutul nostru este o minciună, cine ne spune că viitorul nostru nu este tot o minciună?

Și-au continuat drumul de-a lungul standurilor. Barley în față, Barley salutând, Wicklow în urma lui.

— Joseph! Ce plăcere să te văd! Am un plic pentru tine. Nu-l înghiți pe tot dintr-odată.

— Barley! Prietene! Nu ți-au transmis mesajul meu? Sau poate că nici nu ți-am lăsat.

— Iuri! Ce plăcere să te văd! Am un plic pentru tine.

— Vino să bei ceva cu noi diseară, Barley. Vin și Sașa, și Rosa. Rudi are concert mâine, așa că vrea să rămână treaz. Ai auzit de scriitorii cărora le-au dat drumul? Ascultă-mă pe mine. E o gogoasă cât se poate de mare. Le dau drumul, le dau câteva mese, îi arată și apoi îi bagă din nou la zdup până anul viitor. Vino încoace. Vreau să-ți vând vreo două cărți ca să-i fac draci lui Zapadnîi.

La început, Wicklow nici măcar nu și-a dat seama că ajunseseră la destinație. Văzu pe un trepied niște fanioane spălăcite și o banderolă roșie, brodată cu litere aurii, și-l auzi pe Barley strigând: „Katia, unde ești?”, dar nu era menționat nicăieri al cui era standul, probabil pentru că nu sosise firma. Aceleași cărți de necitit despre dezvoltarea agricolă în Ucraina și dansurile tradiționale din Georgia își dădeau obștescul sfârșit pe rafturi, obosite, după ce fuseseră trambalate și pe la alte expoziții. Obişnuita jumătate de duzină de femei cu pulpe groase stătea acolo ca și cum ar fi așteptat trenul, iar un individ mititel, nebărbierit, își ținea țigara ca pe o baghetă de magician, strângând din ochi pentru a citi numele lui Barley pe ecuson.

„Nasaian, citi Wicklow la rândul său. Grigori Tigranovici. Redactor principal, editura Octombrie.”

— O căutați pe domnișoara Katia Orlova, presupun, îi spuse Nasaian lui Barley în engleză, ținându-și țigara și mai sus, fără îndoială pentru a-l privi mai bine pe vizitator.

— Da, pe ea o caut, răspunse Barley cu entuziasm, iar două dintre femeile adunate surăseră.

Chipul lui Nasaian se luminează de un zâmbet de o curtoazie

însăpăimântătoare. Mănuind cu eleganță țigara, se dădu la o parte, iar Wicklow o recunoscu pe Katia, așa cum stătea cu spatele, în toiul unei conversații cu doi asiatici mititei, care, presupunea el, erau birmanezi. Din instinct, Katia se întoarse și-l zări întâi pe Barley, apoi pe Wicklow. Își întoarse privirea din nou la Barley, pe care-l primi cu un surâs radios.

— Katia. Fantastic! spuse Barley sfios. Ce fac copiii? Au supraviețuit?

— O, mulțumesc. Sunt foarte bine!

Sub ochii lui Nasaian și ai vestalelor sale, urmărit și de privirea lui Wicklow, Barley îi înmăna o invitație la marele cocteil de inaugurare glasnostian dat de editura Potomac & Blair.

— O, apropo! S-ar putea să sar peste câteva dintre festivitățile din această seară, spuse Barley, în timp ce se întorceau la pavilionul occidental. Tu, Mary Lou și Jack va trebui să vă descurcați pe cont propriu. Iau masa cu o frumoasă doamnă.

— O cunoaștem? întrebă Wicklow.

Râseră amândoi. Era o zi luminoasă.

„E-n regulă, își zise Barley mulțumit. Dacă e să se întâmple ceva, nu i s-a întâmplat încă.”

Cât știa sau cât ghicea oricare dintre noi în legătură cu sentimentele lui Barley față de Katia? Într-o operațiune atât de meticolos organizată și controlată, dragostea este întotdeauna o problemă delicată.

Wicklow, cu toată viața sa libertină, era foarte puritan în ceea ce o privea pe a lui Barley. Tânăr încă, poate că nu era în stare să ia în serios ideea unei pasiuni la o vârstă mai coaptă. După părerea lui Wicklow, era vorba doar despre o toană a lui Barley, ceea ce era un lucru obișnuit pentru el. Oamenii de vârsta lui Barley nu se puteau îndrăgosti.

Henziger, de aceeași generație cu Barley, considera sexul ca unul din discretele avantaje în natură ale spionajului și nu se îndoia că un tip în banca lui precum Barley se va deda plăcerilor trupești fără a uita de misiune. Ca și Wicklow, dar

din motive diferite, nu găsea nimic anormal în sentimentele pe care Katia i le inspira lui Barley și chiar le considera profitabile din punct de vedere operațional.

Dar la Londra? Acolo nu se formase nicio părere perfect conturată. Pe Insulă, Brady spusese ce avea de spus, însă atacurile, ca și sfaturile sale, fuseseră respinse.

În ceea ce-l privește pe Ned, acesta era însurat cu o femeie tot atât de riguroasă ca el și un judecător tot atât de neavizat în materie. „Citați-mi un singur agent într-o țară inamică, căruia să nu i se aprindă călcâiele după o fată frumoasă, dacă ea se află de aceeași parte cu el împotriva întregii lumi,” avea obiceiul să spună Ned cu un surâs resemnat.

Bob, Sheriton și Johnny păreau să fi ajuns fiecare în felul lui la ideea că viața particulară a lui Barley și poftele acestuia erau în general de o complexitate atât de ciudată, că era mai bine să fie scoase în afara ecuației.

Ce gândea bătrânul Palfrey, care profita de toate momentele sale libere pentru a se năpusti în Grosvenor Square și, dacă nu putea să facă acest lucru, să-i dea telefon lui Ned ca să-l întrebe: „Ce face băiatul?”

Palfrey se gândea la Hannah. La cea pe care o iubise și o mai iubea încă, așa cum numai lașii o pot face. Acea Hannah al cărei zâmbet a fost cândva tot atât de cald și de sincer ca al Katiei. „Ești un om bun, Palfrey, îmi spunea ea cu o teribilă stăpânire de sine în zilele în care încerca să mă înțeleagă. Găsești tu o cale. Poate că nu acum. Dar într-o bună zi.” Și, vai, Palfrey găsisese calea! Invocase codul, acel cod atât de convenabil, care stipula că orice avocat tânăr prins în adulter este *ipso facto* privat de dreptul de a se apăra. Invocase copiii, ai ei și ai lui. Sunt atât de mulți oameni implicați, dragă. Invocase căsătoria, al dracului să fie el! Cum se vor descurca oare fără noi, dragă? Derek nu este în stare nici să-și fiarbă un ou! Invocase asocierea cu Derek și când biroul de avocatură s-a desființat, și-a îngropat capul său tâmpit în nisipurile deșertului secret, unde nicio Hannah nu va mai fi în stare să-l vadă vreodată. A avut tupeul să invoce datoria, afirmând că Serviciul nu va ierta niciodată un divorț împuțit, oricum, nu în cazul

consilierului său juridic.

Mă gândeam și la Insulă, la seara în care Barley și cu mine am stat pe plaja de galeți privind cum ceața groasă de peste Atlanticul cenușiu se rostogolea către noi.

— Nu vor reuși niciodată să o scoată de acolo, nu-i așa? mă întrebase Barley. Vreau să zic, în cazul în care lucrurile ar lua o întorsătură proastă.

Nu i-am răspuns și nu cred că se aștepta să-i răspund, dar avea dreptate. Era o cetățeană sovietică pursânge și comisese categoric un delict față de legile sovietice. Nu aparținea categoriei acelor care puteau face obiectul unui schimb.

— Oricum, ea nu și-ar abandona niciodată copiii, spusese el, confirmându-și propriile dubii.

Am mai privit un timp marea cu ochii lui pierduți către Katia și ai mei către Hannah, care nici ea nu și-ar abandona copiii, ci ar dori să-i ia cu sine și să facă un om cinstit din ajutorul de băgător de seamă, obsedat de cariera din Chancery Lane, care se culca cu nevasta principalului său asociat.

— Raymond Chandler! urlă unchiul Matvei din fotoliul său, peste vacarmul făcut de televizoarele vecinilor.

— E fantastic, îl aprobă Barley.

— Agatha Christie!

— A, bine, Agatha.

— Dashiell Hammett! Dorothy Sayers! Josephine Tey!

Barley stătea pe canapeaua pe care-l așezase Katia. Camera de zi era atât de micuță, încât, dacă ar fi întins brațele, ar fi ajuns de la un perete la altul. Într-un colț, o vitrină găzduia toate comorile familiei. Katia i le mai arătase: câni de ceramică modelate de o prietenă pentru căsătoria ei; medalioane cu portretul miresei și al mirelui; un serviciu de cafea din Leningrad, desperecheat, care aparținuse cucoanei al cărei portret trona într-un cadru de lemn pe raftul de sus; o veche fotografie sepia a unui cuplu tolstoian, bărbatul – cu barbă și foarte înțepenit în gulerul lui alb tare, iar femeia – cu o căciulă și un manșon de blană.

— Matvei este nebun după cărțile polițiste englezești, strigă Katia din bucătărie, unde mai avea de pus câte ceva la punct.

— Și eu, minți Barley.

— Vrea să-ți spună că au fost interzise sub țări. Aceștia n-ar fi tolerat o astfel de intruziune în sistemul lor polițienesc. Ai votcă? Nu-i mai da lui Matvei, te rog! Trebuie să mănânce ceva. Nu suntem alcoolici, ca voi, occidentalii. Noi nu bem niciodată fără să mâncăm.

Sub pretextul că examinează cărțile, Barley se duse pe coridorul micuț de unde putea s-o vadă. Jack London, Hemingway și James Joyce. Dreiser și John Fowles. Heine, Remarque și Rilke. Gemenii trăncăneau în baie. O privea lung prin ușa deschisă a bucătăriei. Se mișca deliberat lent, parcă în afara timpului. „A devenit din nou rusoaică, gândi el. Când ceva merge bine, este recunoscătoare. Când nu merge bine, așa e viața.” Din camera de zi se auzea glasul vesel al lui Matvei.

— Ce-ți spune? întrebă Barley.

— Vorbește despre asediul Leningradului.

— Te iubesc!

— Leningrădenii au refuzat să accepte înfrângerea. Făcea turte de ficat cu orez. Măinile ei s-au oprit o clipă, apoi și-au văzut din nou de lucru. Șostakovici continua să compună, chiar dacă îi îngheța cerneala în călimară. Romancierii continuau să scrie, iar în fiecare săptămână puteai asculta capitolul unui nou roman, dacă știai în ce pivniță să te duci.

— Te iubesc, repetă el. Toate eșecurile mele n-au fost decât o pregătire pentru întâlnirea cu tine. Asta e.

Katia suflă scurt și amândoi tăcură o clipă, surzi la monologul vesel al lui Matvei, ce se auzea din camera de zi, și la bălăceala din baie.

— Ce mai spune? întrebă Barley.

— Barley... protestă ea.

— Te rog, spune-mi ce zice.

— Nemții se aflau la patru kilometri de sudul orașului. Mitraliau împrejurimile și bombardau centrul cu artileria grea. Îi întinse șervete de masă, cuțite, furculițe și îl urmă în salon. 250 de grame de pâine pentru un muncitor, 125 de grame pentru ceilalți. Ești într-adevăr atât de fascinat de Matvei sau o faci din politețe, ca de obicei?

— E o dragoste matură, dezinteresată, absolută și tulburătoare. N-am mai cunoscut așa ceva niciodată. Mi-am spus că trebuie să fii prima care să afli.

Matvei, într-un exercițiu de pură adorație, îi zâmbea lui Barley. Noua sa pipă englezească lucea din buzunarul de la piept. Susținând privirea lui Barley, Katia începu să râdă, dădu din cap, dar nu ca să nege, ci uluită. Gemenii năvăliră în cameră în halate și se azvârliră în brațele lui Barley. Katia îi așează pe copii la masă. Matvei fu instalat în capul mesei. Barley luă loc lângă ea, privind-o cum pune în farfurii ciorba de varză. Cu un efort teatral, Serghei scoase dopul de la o sticlă cu vin. Katia însă n-a vrut decât o jumătate de pahar, iar lui Matvei i s-a permis numai votcă. Anna rupse rândurile pentru a aduce un desen pe care-l făcuse după o vizită la Academia Timiriazev: cai, un adevărat lan de grâu, plante care supraviețuiau zăpezii. Matvei povestea istoria bătrânului din atelierul mecanic de peste drum și din nou Barley insistă să audă fiecare cuvânt.

— E vorba despre un bătrân pe care îl cunoștea Matvei, un prieten de-al tatălui meu, spuse Katia. Avea un atelier mecanic. Când era prea slăbit de nemâncare, se lega de mașini ca să nu cadă jos. Așa l-au găsit Matvei și tatăl meu atunci când a murit. Legat de mașini, înghețat. Matvei dorește, de asemenea, să știi că și el purta o insignă luminoasă la rever – Matvei arătă mândru locul pe pulover – ca să nu se ciocnească de prietenii săi în întuneric, când se duceau cu gălețile să ia apă din Neva. Așa. Gata cu Leningradul, spuse ea hotărâtă. Ai fost foarte răbdător, Barley, ca întotdeauna. Sper că ești sincer.

— N-am fost atât de sincer în viața mea.

Barley era pe cale de a ridica un pahar în sănătatea lui Matvei, când telefonul de lângă canapea începu să sune. Katia sări în picioare, dar Serghei i-o luă înainte. A dus receptorul la ureche, a ascultat, apoi a pus înapoi receptorul în furcă dând din cap.

— Atâtea apeluri greșite, spuse Katia și împărți farfuriile pentru turtele de ficat.

Nu era decât ea în cameră. Nu era decât patul ei.

Copiii se duseseră să se culce, iar Barley îi putea auzi sforăind în somn. În camera de zi, Matvei stătea lungit pe patul de campanie, visând deja Leningradul. Katia era așezată pe pat, Barley lângă ea ținând-o de mână, privindu-i chipul ce se profila pe fereastra fără perdele.

— Îl iubesc și pe Matvei, spuse el.

Katia dădu din cap și râse scurt. Barley îi mângâie obrazul cu dosul mâinii și descoperi că plângea.

— Doar că nu așa cum te iubesc pe tine, explică el. Iubesc copiii, unchii, câinii, pisicile și muzicienii. Mă simt responsabil de întreaga Arcă. Dar te iubesc pe tine atât de profund, că mi-e rușine de vorbele mele. Aș fi foarte recunoscător dacă am găsi o modalitate de a fi redus la tăcere. Mă uit la tine și mi-e silă de sunetul propriei voci. Vrei să-ți dau asta în scris?

Îi întoarse apoi cu ambele mâini fața către el și o sărută. După aceea îi puse capul pe pernă, o sărută din nou, întâi pe buze, apoi pe genele umede lăsate în jos. Dar, în timp ce brațele ei îi încolăciră gâtul și îl traseră către ea, Katia îl împinse brusc într-o parte, sări ca arsă și se duse să se uite ce fac gemenii. Reveni în dormitor și trase ivărul de la ușă.

— Dacă vin copiii, trebuie să te îmbraci și trebuie să fim foarte serioși, îl avertiză ea sărutându-l.

— Pot să le spun că te iubesc?

— Dacă o faci, nu voi traduce.

— Dar ție pot să-ți spun?

— Dacă ești foarte cuminte.

— Vei traduce?

Nu mai plângea. Nu mai zâmbea. Ochii ei negri, logici, erau scrutători ca și ai lui. „O îmbrățișare fără rezerve, fără codiciluri ascunse, fără clauze restrictive, fără text scris cu caractere mărunte la sfârșitul contractului.”

Nu l-am văzut niciodată pe Ned într-o astfel de stare de spirit. Devenise un Iona al propriei operațiuni, iar stoicismul său pus la încercare îi făcea presentimentele sumbre și mai dificil de acceptat. Stătea la biroul său din sala de operațiuni ca

și cum ar fi prezidat o curte marțială, iar Sheriton își omora timpul ca un ursuleț de jucărie dotat cu inteligență. Atunci când, din disperare de cauză, m-am hotărât să-l duc pe Ned la Connaught, unde mergeam câteodată cu Hannah, pentru a face așteptarea mai suportabilă, i-am oferit o somptuoasă cină la Grill și tot n-am putut să pătrund dincolo de masca resemnării sale.

La drept vorbind, pesimismul său îmi afecta în mod serios propriul moral. Parcă eram așezat pe un scrânciob. Clive și Sheriton – la un capăt, iar Ned – la celălalt capăt. Întrucât deciziile nu sunt punctul meu forte, am fost cu atât mai tulburat văzând un om în mod normal atât de incisiv că se resemnează astfel acceptând ostracizarea.

— Asta-i doar în capul tău, Ned, i-am spus cu mai puțină convingere decât Sheriton. Tu mergi mult mai departe cu gândurile decât toți ceilalți. Foarte bine. Nu mai e cazul tău. Asta nu înseamnă un naufragiu, iar credibilitatea ta este acum mult deasupra nivelului mării.

— O listă finală și exhaustivă de întrebări, spuse Ned din nou, ca și cum un hipnotizator i-ar fi implantat aceasta formulă în cap. Dar de ce finală? De ce exhaustivă? Hai, răspunde. Când Barley l-a văzut la Leningrad, n-a vrut să accepte nici măcar chestionarul nostru preliminar. I l-a aruncat lui Barley în față și acum, dintr-odată, cere să i se dea întreaga listă de cumpărături. O solicită. Lista finală. Marele șlem. Trebuie să fim gata cu ea la sfârșitul săptămânii. După aceea, Bluebird nu va mai răspunde la niciuna dintre întrebările oamenilor în cenușiu. „Asta este ultima voastră șansă”, a spus el. De ce?

— Hai să considerăm lucrurile și din punctul celălalt de vedere, i-am sugerat eu într-un murmur disperat, când chelnerul ne-a adus o a doua cană de vin roșu neprețuit. Foarte bine. Bluebird a fost întors de către sovietici. E rău. Sovieticii îl manipulează. Atunci de ce pun capăt întregii afaceri? De ce să nu stea cumiți și să ne joace în continuare? Tu n-ai încheia afacerea dac-ai fi în locul lor? Tu nu ne-ai da un ultimatum, nu ai stabili termene finale. Ai face așa ceva?

Răspunsul său făcea cât cea mai bună și cea mai scumpă

masă pe care i-am oferit-o vreodată vreunui ofițer, coleg de-al meu.

— S-ar putea s-o fac, spuse el. Dacă-ș fi rus.

— De ce?

Cuvintele sale te înghețau și mai mult, întrucât erau spuse pe un ton mult prea detașat.

— Poate că nu mai putea fi prezentat. Poate că este incapabil să vorbească. Poate că nu este în stare să-și țină cuțitul și furculița în mână. Sau să-și săreze carnea. Poate că a făcut de bunăvoie câteva declarații despre încântătoarea sa amantă de la Moscova, care habar n-avea, într-adevăr habar n-avea, ce făcea. S-ar putea ca...

Ne-am întors pe jos în Grosvenor Square. Barley părăsise apartamentul Katiei la miezul nopții, după ora Moscovei, și s-a reîntors la Mej, unde Henziger îl aștepta în hol, citind în mod ostentativ un manuscris.

Barley era extraordinar de binedispus, dar n-avea nimic nou de raportat. O simplă seară în familie, i-a declarat el lui Henziger, dar s-a distrat totuși foarte bine. „Chestia cu spitalul e încă în vigoare”, adăugă el.

A doua zi însă, nimic. Vid. A spiona înseamnă a aștepta. Spionajul înseamnă să-ți faci sânge rău, uitându-te cum Ned se prăbușește. Spionajul înseamnă s-o duci pe Hannah în apartamentul tău din Pimlico, între orele șaisprezece și optsprezece, când se presupune că ar urma cursuri de limba germană, Dumnezeu știe de ce. Spionajul înseamnă să simulezi dragostea și să te asiguri că ea ajunge acasă la timp să-i servească cina dragului ei Derek.

CAPITOLUL 15

S-au dus cu mașina lui Volodea. Katia o împrumutase pentru seara aceea. Trebuia s-o aștepte la stația de metrou Aeroport, la orele douăzeci și unu, iar la orele douăzeci și unu fix Lada opri nesigur lângă el.

— N-ar fi trebuit să insiști, spuse ea.

Ferestrele blocurilor străluceau deasupra lor, dar pe străzi domnea deja o atmosferă neliniștitoare de camuflaj. Miresmele toamnei umpleau aerul umed al nopții. Semiluna, drapată în valuri de ceață, atârna în fața lor. Din când în când, mâinile lor se atingeau. Din când în când mâinile lor se regăseau și se prindeau strâns una de alta. Barley se uita cu atenție în oglinda retrovizoare dispusă lateral. Era spartă și-i lipseau câteva bucățele, dar putea să vadă destul de bine mașinile care îi urmau fără să-i depășească. Katia viră la stânga, fără nicio coadă după ea.

Cum ea nu spunea nimic, tăcea și el. Se întreba cum învățaseră toate acestea. Unde poți și unde nu poți vorbi în siguranță. La școală? De la fetițele mai mari, când au crescut? Sau datorită micii predici serioase ținute de doctori de familie cândva, în al doilea an de pubertate? „A venit vremea să afli că mașinile și pereții au urechi ca și oamenii...”

Mașina se angaja hurducăind pe o alee laterală plină de gropi ce ducea spre o parcare neterminată.

— Închipuie-ți că ești medic, îl avertiză ea, privindu-se față-n față peste capota mașinii. Trebuie să-ți iei un aer foarte serios.

— Sunt medic, spuse Barley.

Nu glumeau nici unul, nici celălalt.

Au călcat cu grijă printr-un labirint de băltoace, luminate de lună, până la o alee acoperită cu o marchiză de azbociment, ce ducea la o ușă dublă și la un birou gol de primiri. Simți primele mirosuri alarmante de spital: dezinfectant, ceară de parchet, sirop medicinal. Îl conduse cu pas vioi printr-un hol circular, cu mozaic pe jos, apoi de-a lungul unui coridor cu linoleum și trecură prin fața unei mese cu tablă de marmură, la care

stăteau câteva femei îmbufnate. Un ceas de perete arăta orele douăzeci și două și douăzeci și cinci. Cu un gest voit ostentativ, Barley compară ora cu ceasul de la mâna sa. Orologiul era cu zece minute în urmă. În culoarul următor, de-a lungul pereților, se înșirau siluete prăbușite pe scaune de bucătărie.

Sala de așteptare era tenebroasă ca o catacombă, sprijinită de stâlpi imenși, și avea o estradă la una din extremități. În capătul celălalt, uși batante dădeau către toalete. Cineva agățase provizoriu un bec. La lumina lui palidă, Barley zări niște cuiere goale în spatele unei tejghele de lemn, brancarde aliniate și un vechi telefon fixat pe stâlpul cel mai apropiat. Lângă perete era o bancă. Katia se așeză, iar Barley luă loc lângă ea.

— Încearcă întotdeauna să fie punctual. Câteodată însă i se dă legătura cu întârziere, spuse ea.

— Pot să vorbesc cu el?

— S-ar înfuria.

— De ce?

— Dacă aud vorbindu-se englezește pe o linie interurbană, acest lucru le-ar atrage imediat atenția. E normal.

Un bărbat cu capul bandajat, care arăta ca un soldat orbit, venit de pe front, împinse ușile batante și intră din greșală în toaleta pentru doamne, în timp ce tocmai ieșeau două femei. L-au apucat de umeri și l-au orientat în direcția bună.

Katia își deschise poșeta și-și scoase un carnețel și un pix.

— Va încerca la orele douăzeci și două și patruzeci, spuse ea. La douăzeci și două și patruzeci va încerca să prindă prima legătură. Nu va vorbi prea mult. Nu este prudent să vorbești prea mult, chiar pe o linie sigură.

Katia se ridică în picioare și se îndreptă către telefon, aplecându-se ca o obișnuită a casei, pentru a trece pe sub tăblia tejghelei din vestiar.

Îi va spune că o iubește? se întrebă Barley. „Te iubesc oare destul ca să-ți primejduiesc viața pentru mine?” Îi va spune el vorbele de dragoste pe care i le-a transmis prin scrisoare? Ori îi va spune că ea este un preț acceptabil pentru purificarea sufletului lui frământat?

O vedea din profil, uitându-se cu atenție la porțile batante.

Văzuse oare ceva în neregulă? Auzise ceva? Ori mintea îi zbura deja departe, la Iakov?

„Așa stă și când îl așteaptă”, gândi Barley, ca și cum s-ar pregăti să-l aștepte toată ziua.

Telefonul sună răgușit, ca și cum ar fi avut praf pe laringe. Un al șaselea simț o împinsese către el, așa că n-a avut cum să mai sune a doua oară, înainte ca să ia receptorul în mână. Barley se afla la cel mult un metru, doi de ea, dar îi era greu să-i audă vocea deasupra larmei ce venea din spital. Se întorsese cu spatele la el, simțind probabil nevoia de intimitate, își acoperise cu mâna urechea liberă, pentru a-și auzi mai bine iubitul în receptor. Barley nu putea să o audă decât spunând supusă „da” și „da” din nou.

„Las-o în pace! gândi el furios. Ți-am mai spus-o și ți-o voi mai spune la sfârșitul săptămânii. Las-o în pace. Ține-o departe de toată chestia asta! Tratează cu oamenii în cenușiu sau cu mine!”

Carnetul stătea deschis pe o etajeră șubredă, fixată de stâlp, cu pixul deasupra, dar ea nu se atinsese de niciunul din ele. „Da. Da. Da.” Am făcut și eu asta pe Insulă. „Da. Da. Da.” Îi văzu umerii ridicându-se și lipindu-se de gât și rămânând așa, întinzându-i mușchii spatelui ca și cum ar fi inspirat profund și ar fi savurat o clipă de plăcere. Îndepărtă cotul de corp pentru a-și lipi și mai bine receptorul de ureche. „Da. Da.” Și ce-ar fi să zici măcar o dată „nu”. „Nu, n-o să mă întind pe burtă pentru tine.”

Mâna ei liberă atinse stâlpul și văzu cum i se rășchira degetele și cum se încordează în timp ce buricele lor apăsau puternic pe tencuiala cenușie. Îi văzu dosul mâinii albindu-se, imobilă, și brusc această mână crispată îl neliniști. Găsise de ce să se agate și se ținea cu toate forțele de acest punct de sprijin. Lipită de peretele unei faleze, suspendată între amant și hău, doar un singur deget o ținea în viață.

Se întoarse cu receptorul lipit de ureche și Barley îi văzu fața. Cine era ea? Ce devenise? Pentru prima oară de când se întâlniseră era lipsită de expresie, iar telefonul părea un revolver pe care cineva i-l ținea la tâmplă.

Avea privirea unui ostatic.

Trupul începu să-i alunece în jos de-a lungul stâlpului, ca și cum nu mai putea să facă efortul de a se ține drept. Mai întâi, o lăsară genunchii, apoi întregul său trup se frânse din talie și Barley se repezi s-o susțină. O luă de talie cu un braț, iar cu celălalt îi smulse telefonul. Îl puse la ureche și urlă: „Goethe!”, dar tot ceea ce putu să audă fu tonul, așa că agăță receptorul în furcă.

Ciudat, Barley uitase că era puternic. Nici n-apucaseră bine să se miște, că fu cuprinsă de o reacție violentă împotriva lui și, în tăcere, îl lovea cu pumnul strâns, pocnindu-l atât de tare în pomeții obrazilor, că, pentru o clipă, nu văzu altceva nimic decât stele verzi. O apucă de mâini, i le trase în jos și i le ținu așa, în timp ce o împingea pe sub teighea și o obliga să iasă din spital și să meargă până la locul de parcare. „E o pacientă instabilă mental, își spunea el în gând. E o pacientă agitată, iar eu sunt medicul ei curant.”

Continuând s-o țină de mână, răsturnă geanta pe capota mașinii, găsi cheia, deschise portiera din dreapta și o împinse înăuntru. Apoi fugi către portiera cealaltă, ca nu cumva să-i vină ideea să se așeze la volan.

— Vreau să merg acasă, spuse ea.

— Nu știu drumul.

— Du-mă acasă, repetă ea.

— Nu cunosc drumul, Katia! Trebuie să-mi spui stânga, dreapta, mă auzi? O apucă de umeri. Stai drept în scaun, privește pe fereastră. Unde e marșarierul în nenorocita asta de mașină?

Barley se lupta nervos cu schimbătorul de viteze. Katia băgă în marșarier, făcând să scârțâie cutia de viteze.

— Farurile, spuse el.

Le găsisese, dar o puse să le aprindă, obligând-o, în felul ăsta, prin furia lui, să reacționeze. În timp ce hurducăia prin parcare, fu nevoit să vireze pentru a evita o ambulanță ce venea în plină viteză. Parbrizul era împrôscat cu noroi și apă, dar, întrucât nu ploua, ștergătoarele nu erau puse. Oprind din nou mașina, se dădu jos dintr-o săritură și mai mult mânji decât șterse

parbrizul cu batista, apoi se urcă din nou la volan.

— Ia-o la stânga! Îi ordonă ea. Mai repede, te rog!

— Am venit pe partea cealaltă.

— E sens unic. Grăbește-te!

Vocea i se stinse și el nu reuși să-i smulgă nici cel mai mic cuvânt. Îi întinse sticluta de whisky. O împinse deoparte. Conducea încet, ignorând recomandările ei de a accelera. În retrovizorul din interiorul mașinii vedea farurile păstrând distanța. Nici nu se apropiau, nici nu rămâneau în urmă. „E Wicklow, gândi el. Paddy, Cy, Henziger, Zapadni. Întreaga gardă călare.” Fața ei se luminează, apoi se întunecă din nou sub luminile străzii, dar era lipsită de viață. Părea că-și întorsese privirea spre sine, către cine știe ce lucruri îngrozitoare pe care le vedea în imaginația ei. Își pusese pumnul strâns în gura, mușcându-și încheieturile degetelor.

— Virez aici? o întrebă el brutal. Apoi strigă la ea: Spune-mi unde să întorc! Îmi spui sau nu?

Îi răspunse întâi în rusește, apoi în englezește.

— Acum. La dreapta! Accelerează!

Nu recunoștea nimic. Fiecare stradă pustie semăna cu următoarea și cu precedentă.

— Întoarce aici.

— La stânga sau la dreapta?

— Stânga!

Urlă cuvântul din toți răunchii. După urlat, urmară lacrimi, iar acestea curgeau între sughițurile disperate ce o înecau. După un timp sughițurile începură să se mai liniștească, încetară în momentul în care încercă să oprească mașina în dreptul blocului ei. Barley trase de frâna de mână, dar era stricată. Mașina continua să înainteze când el îi deschise portiera. A vrut s-o ajute să coboare, dar a fost mai rapidă decât el. Cum, necum, reușise să se dea jos pe trotuar și o rupsesse la fugă prin curtea din față cu geanta deschisă, scotocind după chei. Un băiat în haină de piele, ascuns în umbra ușii de la intrare, se prefăcu că vrea să-i bareze drumul, dar exact în momentul acela Barley o ajunsese din urmă, așa că băiatul se dădu la o parte ca să-i lase să treacă. N-a vrut să aștepte liftul sau poate

că uitase că exista așa ceva. Urcă scările în fugă, cu Barley după ea, trecând de o pereche de tineri care se sărutau. La etajul întâi, un bătrân stătea într-un colț beat mort. Urcau de parcă scările nu se mai terminau. La alt etaj era o bătrână beată. La un etaj mai sus, un tânăr. Au urcat atâtea trepte, încât Barley începuse să se teamă că fata uitase etajul la care locuia. Apoi, dintr-odată, se opri, întoarse cheia în broasca ușii și intrară în apartament. Katia era deja în camera gemenilor. Stătea în genunchi, pe patul lor, cu capul plecat, trăgându-și sufletul ca un înotător disperat, cuprinzându-i cu câte un braț pe fiecare din cei doi copii adormiți.

Din nou, nu exista decât dormitorul ei. O conduse, pentru că, până și în acest spațiu mititel, ea nu mai găsea drumul. Se așeză nesigură pe pat, de parcă n-ar fi știut cât de înalt este. Se lăsă lângă ea, scrutându-i chipul lipsit de expresie, urmărindu-i ochii închizându-se, deschizându-se pe jumătate, închizându-se din nou, neîndrăznind s-o atingă, pentru că era teribil de rigidă, de îngrozită și departe de el. Își ținea încheietura mâinii strâns, ca și cum ar fi fost ruptă. Oftă adânc. Barley o strigă pe nume, dar ea părea să nu-l audă. Barley aruncă o privire în jurul camerei, căutând. Fixată de un perete, o poliță servea de toaletă de machiaj și de birou. Printre scrisori vechi, era aruncat un blocnotes cu spirală, asemănător celui folosit de Goethe. Deasupra patului atârna o reproducere înrămată după o pictură de Renoir. O luă din cui și și-o puse în poală. Ca un spion experimentat, rupse o pagină din blocnotes, o puse pe geamul tabloului, luă un pix din buzunar și scris:

„Povestește-mi.”

Îi puse hârtia sub ochi, iar ea o citi indiferentă, fără să dea drumul încheieturii mâinii. Umărul ei se sprijinea de al lui, însă ea nu-și dădea seama. Bluza îi era descheiată, iar părul ei bogat, negru, era încâlcit pentru că alergase. Scrise din nou. „Povestește-mi.” Apoi o apucă de umeri, implorând-o din privirea plină de dragoste disperată. Apoi îi indică cu degetul arătător foaia de hârtie. Ridică tabloul și îl așeză bine de genunchii Katiei, astfel ca ea să aibă de ce să se sprijine. Katia

se uită lung la cuvântul scris pe hârtie, lăsând să-i scape un oftat sfâșietor. Își lăsă capul în jos, până când nu mai putu s-o vadă din spatele perdelei haotice de păr.

„L-au ridicat pe Iakov”, scrise ea.

Barley îi luă pixul din mână. „Cine ți-a spus?”

„Iakov”, răspunse ea.

„Ce ți-a spus?”

„Va veni la Moscova vineri. Se va întâlni cu tine în apartamentul lui Igor la orele unsprezece noaptea, vineri. Îți va aduce alte documente și-ți va răspunde la întrebări. Te rog să ai pregătită o listă precisă. Va fi ultima oară. Vrea precizări cu privire la data publicării, vrea detalii, date. Să-i aduci niște whisky bun. Mă iubește.”

Îi luă pixul din mână.

„Cu Iakov ai vorbit?”

Ea aprobă din cap.

„De ce spui că l-au ridicat?”

„A folosit numele care nu trebuia.”

„Ce nume?”

„Daniil. Era codul nostru. Piotr, dacă totul e-n regulă. Daniil, dacă a căzut în mâinile lor.”

Pixul trecea rapid de la unul la altul. De data aceasta, Barley îl ținea și scria întrebare după întrebare.

„A făcut vreo greșală?”

Ea negă din cap.

„A fost bolnav. A uitat codul tău”, scrise el.

Ea negă din cap din nou.

„Nu s-a mai întâmplat niciodată?”

De data aceasta, ea mai dădu o dată din cap, luă pixul și scrise furioasă: „Mi-a spus Maria. A spus: «Tu ești, Maria?» Țasta este numele folosit în caz de pericol. Când totul este în siguranță, îmi spune Alina.”

„Scrie cuvintele lui.”

„Eu sunt, Daniil. Tu ești, Maria? Conferința a fost cel mai mare succes din cariera mea. Mințea.”

„De ce?”

„El spune întotdeauna că în Rusia singurul succes este să nu

câștigi. O glumă între noi. A vorbit complet pe dos. Îmi spunea deci că suntem pierduți.”

Barley se apropie de fereastră și se uită în jos spre intersecție. Întunecatul său univers interior amuțise. Nu mișca nimic, nu respira nimic. Dar era pregătit. Fusesse pregătit întreaga viață și nu știuse. Ea era femeia lui Goethe și era tot atât de moartă ca și el. Nu încă, întrucât Goethe o protejase cu fărâma de curaj ce-i mai rămăsese, dar va fi moartă de-a binelea de îndată ce vor dori să-și întindă mâna lor lungă pentru a o culege.

Stăm cam o oră la fereastră, înainte de a se întoarce către pat. Era lungită pe o parte, cu ochii deschiși și cu genunchii trași la gură. O înconjură cu brațul și o trase spre el, și-i simți trupul rece cedând treptat îmbrățișării sale, scuturată de sughițuri convulsive tăcute, ca și cum i-ar fi fost frică să plângă în auzul microfoanelor.

Începu să-i scrie cu majuscule clare: „FII ATENTĂ LA MINE”.

Știrile defilau pe ecran, schimbându-se la fiecare câteva minute. „Barley părăsește Mej. Urmează. Au ajuns la stația de metrou. Urmează. Și-au făcut ieșirea (sic) din spital. Katia la brațul lui Barley. Urmează. Oamenii mint, însă computerul este infailibil. Urmează.”

— De ce dracu’ conduce el? întrebă Ned aspru, citind această informație.

Sheriton era prea absorbit, așa că Bob, aflat în spatele lui, răspunse la întrebare.

— Bărbaților nu le place să conducă femeile, Ned. Vremea falocratismului nu a trecut.

— Mulțumesc pentru informație, spuse Ned politicos.

Clive zâmbea aprobator.

Antract. Ecranele rămaseră o clipă goale, dar Anastasia completă raportul. Anastasia era o bătrână letonă, acră, de șaizeci de ani, care figura pe statele de plată ale Casei Rusia de douăzeci de ani. Doar Anastasia avea permisiunea să supravegheze holul de intrare al spitalului.

Relată următoarele:

„A trecut de două ori. Spre toaletă și înapoi în sala de

așteptare.

La prima trecere, Barley și Katia stăteau jos pe o bancă, așteptând.

La cea de a doua, Barley și Katia stăteau în picioare, lângă telefon și păreau să se îmbrățișeze. Barley ținea mâna la înălțimea feței ei, care avea și un braț ridicat, iar celălalt lăsat în jos.”

Înainte sau după apelul lui Bluebird?

Anastasia nu știa. Cu toate că a stat în cabina de la toaletă, ascultând cât se poate de atent, nu a auzit telefonul sunând. Deci: ori n-a sunat nimeni, ori convorbirea se terminase în momentul când a trecut a doua oară.

— De ce naiba trebuia s-o îmbrățișeze? spuse Ned.

— Poate că-i intrase o muscă-n ochi, zise Sheriton acru, urmărind în continuare ecranul.

— A condus și mașina, insistă Ned. Nu are voie să conducă acolo, dar a condus. A lăsat-o la volan tot drumul până la țară și înapoi. Tot ea a condus până la spital. Apoi, dintr-odată, se urcă el la volan. De ce?

Sheriton lăasă creionul jos și-și trecu degetul arătător pe sub gulerul cămășii.

— Deci, ce spui, Ned? A telefonat Bluebird sau nu? Spune, ce crezi?

Ned avu decența să se gândească anost la răspuns.

— Probabil că a telefonat. Altfel cei doi ar mai fi așteptat.

— Poate că a auzit ceva ce nu i-a plăcut. Vreo veste proastă sau ceva de genul acesta, sugeră Sheriton.

Ecranele se stinseseră, lăsând încăperea în penumbră.

Sheriton avea un birou personal, placat în întregime cu furnir din lemn de trandafir. Peste tot, pe pereți, reproduceri. Ne-am instalat acolo, ne-am turnat cafea în cești și am început să așteptăm.

— Ce dracu’ face în apartamentul ei atât de mult timp? mă întrebă Ned în particular. Tot ce are de făcut este să obțină de la ea ora și locul întâlnirii. Putea să facă acest lucru acum două ore.

— Poate că au și ei un moment de tandrețe, îi spusei eu.

— M-aș simți mai bine dac-aș crede că-i așa.

— O fi cumpărând o altă căciulă, spuse Johnny pe un ton antipatic, auzind ce vorbeam.

— Geronimo! exclamă Sheriton, când se auzi soneria, chemându-mă în sala de operațiuni.

Pe un plan luminat al orașului, apartamentul Katiei era marcat cu un punct roșu luminos. Locul de întâlnire era la vreo trei sute de metri mai la est, la colțul sud-estic dintre cele două mari artere marcate cu verde. Barley trebuia să înainteze acum de-a lungul trotuarului sudic, ținându-se aproape de bordură. Ajuns la punctul de întâlnire, trebuia să încetinească, părând că e în căutarea unui taxi. Mașina noastră va opri lângă el. Barley fusese instruit să-i dea șoferului numele hotelului cu voce tare și să gesticuleze ca și cum s-ar fi tocmnit asupra prețului.

La cel de-al doilea sens giratoriu, mașina urma să-și schimbe direcția și să intre într-un șantier de construcții, unde se afla garat camionul nostru, cu farurile stinse și cu șoferul prefăcându-se că moțăie în cabină. Dacă antena radio era ridicată, mașina trebuia să facă un tur complet la dreapta și să se întoarcă la camion.

Dacă nu, întâlnirea se anula.

Raportul lui Paddy apăru pe ecrane la unu noaptea, ora Londrei. Benzile magnetice au fost disponibile în mai puțin de o oră, după transmiterea conținutului lor de pe acoperișul Ambasadei Statelor Unite. De atunci, raportul a fost disecat în toate modalitățile posibile. Pentru mine, rămâne și acum un model de raport al operațiunilor de teren.

Bineînțeles, identitatea autorului trebuie cunoscută, întrucât fiecare scriitor de sub soare își are limitele sale. Paddy nu e cine știe ce psiholog, dar are o mulțime de alte calități. Era un fost Gurkha, intrat în Serviciile Speciale, devenit apoi ofițer de informații, lingvist, organizator sau improvizator, după caz, avea exact profilul pe care îl prefera Ned.

Pentru acoperirea sa la Moscova îmbrăcase atât de bine haina prostiei englezești, încât neinițiații își băteau joc de el când vorbeau între ei: șortul său lung vara, când umbla pe

cărările din pădurile moscovite, schiul de fond iarna, când își încărca mașina sa Volvo cu niște vechituri de schiuri și bețe de bambus și, în sfârșit, propria persoană, cu căciulă de blană, părea să fie o relicvă din primele expediții arctice. Dar trebuie să fii deștept ca să faci atâta timp pe prostul. Iar Paddy era un om deștept, chiar dacă ulterior excentricitățile sale aveau să fie luate ca atare.

Paddy conducea cu măiestrie grupul său eteroclit de pseudostudenți la limbi străine, angajați ai agențiilor de voiaj, mici negustori și persoane cu diverse pașapoarte. Nici Ned însuși nu l-ar fi putut întrece. Paddy avea grijă de ei ca un preot de oițele din parohia sa, iar fiecare suflet dintre aceștia, în fond, niște solitari, îl idolatriza. Nu era vina sa dacă acele calități ce atrăgeau oamenii către el îl făceau vulnerabil la înșelătorii.

Să revenim la raportul său. Paddy a fost mai întâi frapat de precizia relatării lui Barley, iar banda magnetică a confirmat acest lucru. Vocea lui Barley a fost mai sigură decât în înregistrările anterioare.

Paddy a fost impresionat, de asemenea, de hotărârea lui Barley și de devotamentul său față de misiune. Îl compara pe cel pe care l-a văzut în fața sa în camion cu cel pe care l-a instruit pentru operațiunea Leningrad și era uimit de saltul făcut de Barley. Avea dreptate. Barley era altul, evoluase.

Relatarea lui Barley se potrivea cu toate faptele verificabile de care dispunea Paddy, de la întâlnirea la stația de metrou și drumul către spital, până la așteptarea pe bancă și apelul rapid întrerupt al telefonului. Barley îi explicase că atunci când acesta sunase, Katia se afla exact în fața aparatului. El însuși de abia îl auzise. „Așa că nu e de mirare că Anastasia nu-l auzise nici ea”, deduse Paddy. Katia ridicase receptorul cu o iuțeală nemaipomenită.

Convorbirea dintre Katia și Bluebird fusese, potrivit lui Barley, scurtă, cel mult două minute. Încă un fapt care se potrivea. Goethe era cunoscut pentru teama sa de convorbiri telefonice lungi.

Cu atât de multe fapte la dispoziția lui, raportate de către un Barley care înota ca peștele în apă, cum naiba ar putea cineva

să susțină după aceea că Paddy ar fi trebuit să-l ducă pe Barley direct la ambasadă și să-l expedieze în Anglia, legat de mâini și de picioare, și cu căluș în gură? Desigur, asta este ceea ce susținea Clive – și n-a fost singurul.

Să revenim la cele trei mistere care-i stăteau în gât lui Ned: îmbrățișarea; drumul de la spital cu Barley la volan; cele două ore petrecute împreună în apartament. În ceea ce privește răspunsurile lui Barley, trebuie să-l privim așa cum l-a văzut Paddy, aplecat deasupra mesei, în lumina slabă din camion, cu fața lucind de căldură. Aveau drept zgomot de fond mârâitul tobelor de eșapament. Cei doi purtau căști la urechi, iar între ei se afla un microfon cu circuit închis. Barley își șoptea povestea, jumătate microfonului, jumătate ofițerului său de caz. Dintre toate aventurile pe care le-a trăit Paddy la frontiera de nord-vest, niciuna nu ar fi fost învăluită într-o atmosferă de asemenea tensiune dramatică.

Cy era așezat în penumbră cu a treia pereche de căști. Era camionul lui Cy, dar acestuia i se ordonase să-l lase pe Paddy să facă pe maestrul de ceremonii.

— Apoi au lăsat-o picioarele, spuse Barley, cu tonul acela confidențial de discuție de la bărbat la bărbat, care l-a făcut pe Paddy să zâmbească. Se sucise, se răsucise toată săptămâna în așteptarea apelului lui și, deodată, gata, iar ea a clacat. Probabil că n-a ajutat-o prea mult că am fost de față. Fără mine, cred că și-ar fi ținut firea până ar fi ajuns acasă.

— Probabil că ai dreptate, aprobă Paddy înțelegător.

— Dar a fost prea mult pentru ea. Faptul că i-a auzit vocea, că a auzit că va fi în oraș peste două zile, îngrijorarea ei pentru copii, pentru el și pentru ea însăși, toate acestea au depășit-o.

Paddy o înțelegea perfect. Cunoscuse și el femeii emotive la vremea lui și știa foarte bine genul de lucruri care le face să plângă.

Din acest moment, totul a curs normal. Minciunile se orchestrează într-o simfonie. Barley a făcut tot ce-a putut ca s-o liniștească, a spus el, dar era în așa hal, că a trebuit s-o cuprindă cu un braț pentru a o duce până la mașină și a o conduce acasă.

În mașină a mai plâns puțin, dar și-a mai revenit în momentul când au ajuns la apartamentul ei. Barley i-a făcut o ceașcă de ceai, a mângâiat-o pe mână, până când s-a convins că era în stare să facă față situației.

— Bine jucat, spuse Paddy, iar glasul său semăna cu cel al unui ofițer din armata indiană din secolul al XIX-lea, felicitându-și oamenii după o șarjă de cavalerie inutilă.

Sună așa pentru că era impresionat și pentru că vorbea prea aproape de microfon.

În sfârșit, a venit întrebarea pusă de Barley, marcând intrarea în scenă a lui Cy. Retrospectiv, bineînțeles, nu a părut decât o mărturie a unei intenții de furt premeditat. Cy însă n-a înțeles-o în felul acesta, și nici Paddy. De fapt, n-a înțeles-o în felul acesta nimeni la Londra, cu excepția lui Ned, a cărui ineficacitate devenise exasperantă. Ned era acum un paria al sălii de operațiuni.

— A, da, asta e. Și ce facem cu lista de cumpărături? întrebă Barley pregătindu-se să plece. O întrebare ca orice altă mică preocupare administrativă, nimic ieșit din comun. Când ai de gând să-mi pui în mânăta mea frumoasă lista de cumpărături? repetă el.

— De ce? spuse Cy din umbră.

— Ei bine, nu știu. N-ar trebui s-o tocesc și eu un pic?

— Nu e nimic de tocit, spuse Cy. Sunt întrebări scrise, cu răspunsuri cu da și nu, și este foarte important ca tu să nu știi nimic din ea.

— Deci, când o primesc?

— Lista de cumpărături o facem cât mai târziu posibil, spuse Cy.

În ceea ce privește părerea lui Cy cu privire la starea de spirit a lui Barley, a fost reținută următoarea perlă: „Cu englezii ăștia, se spune că ar fi zis el, nu știi niciodată, oricum, ce gândesc”.

În acea noapte, Cy a avut, cel puțin în parte, dreptate.

— N-a fost nicio veste proastă, insistă Ned, în timp ce Brock pune înregistrarea din camion pentru a treia sau a treizecea

oară.

Ne întorseserăm în buna și bătrâna noastră Casă Rusia. Ne refugiaserăm acolo. Era ca pe vremuri. Se crăpa de ziuă, dar eram prea tensionați ca să ne mai ardă de somn.

— N-au fost vești proaste, repetă Ned, n-au fost decât vești bune. „Mi-e bine. Sunt în siguranță. Am ținut o conferință grozavă. Iau avionul. Ne vedem vineri. Te iubesc.” Și ea se pune pe plâns.

— Știi și eu, spusei eu, vorbind fără tragere de inimă. N-ai plâns niciodată de bucurie?

— Plânge atât de tare, că trebuie s-o care prin coridorul spitalului. Plânge atât de tare, că nu-i în stare să conducă mașina. Când ajunge la apartamentul ei, o ia înaintea lui și fuge la ușă, ca și cum Barley n-ar exista, pentru că-i atât de fericită că Bluebird vine cu avionul la timp. Iar el o consolează, în ciuda tuturor veștilor bune pe care le-a primit. (Se aude din nou vocea înregistrată a lui Barley.) Și e calm, absolut calm. Niciun fel de grijă. „Am ținut la fix, Paddy. Totul e-n regulă. De aceea plânge.” Așa e, desigur.

Se lăsă pe spate și închise ochii, în timp ce vocea demnă de încredere a lui Barley continua să se audă din casetofon.

— Nu ne mai aparține, spuse Ned. Ne-a părăsit.

Ca și Barley, dar în alt sens, ne părăsise și Ned. Lansase o mare operațiune. Acum, tot ceea ce putea să facă, după părerea sa, era să stea și să vadă cum îi scapă printre degete. În viața mea n-am văzut un om mai izolat, poate doar cu excepția mea.

Spionajul înseamnă a aștepta.

Spionajul înseamnă a te îngrijora.

Spionajul înseamnă să fii tu însuși, dar mai mult decât atât.

Leacurile lui Walter, dragul nostru dispărut, și ale lui Ned, încă în viață, răsunau încă în urechile lui Barley. Ucenicul devenise moștenitorul vrăjitoriilor măștrilor săi, dar puterile sale magice erau mai mari decât fuseseră ale lor vreodată.

Se afla pe un podiș pe care ei nu ajunseseră niciodată. Avea țintă, avea mijloacele de a o ajunge și avea ceea ce Clive ar fi numit motivație, care, în termeni mai obiectivi, însemna scop.

Tot ceea ce-l învățaseră merita banii cu vârf și îndesat, dând roade acum, când se angajase calm în această bătălie menită să-i înșele. Și totuși, el nu era pungașul lor.

Drapelele lor nu însemnau nimic pentru el. Ele puteau flutura în orice vânt. Dar el nu era trădătorul lor. Nu era propria cauză. Știa ce bătălie avea de câștigat și pentru cine. Știa sacrificiul pe care era pregătit să-l facă. El nu era trădătorul lor. Era consecvent cu sine însuși.

Nu avea nevoie de etichetele lor speriate și de sistemele lor nevolnice. Era un bărbat singur, dar era mai puternic decât toți ceilalți la un loc care presupuseseră că trebuie să-l țină sub control. În ochii săi, reprezentau cea mai rea dintre cele mai rele arme, pentru că existența lor le justifica obiectivele.

Cu blândețe, deși nu era chiar blândețe, descoperise focul furiei. A putut să-i simtă primele scânteii și să audă trosnetul vreascurilor.

Nu exista decât acum. Goethe avea dreptate. Nu exista mâine, pentru că mâine era scuză. Exista doar acum și neantul. Iar Goethe, chiar în neant, continua să aibă dreptate. Trebuie să omorâm oamenii cenușii din noi înșine, trebuie să ne ardem costumele cenușii, trebuie să dăm drumul zăgazurilor inimii, vis al oricărui suflet cumsecade și chiar – fie că-ți vine să crezi sau nu – și al unor oameni cenușii. Dar cum, cu ce?

Goethe avea dreptate. Și nu a fost vina lui, nici a lui Barley, că fiecare din ei, fără să vrea, l-a pus pe celălalt în mișcare. Cu această iluminare spirituală ce se năștea în el, simțământul lui Barley de înrudire cu acest prieten neverosimil era copleșitor. Împărtășea întru totul visul frenetic al lui Goethe de a dezlanțui forțele rațiunii sănătoase și de a deschide larg ușile către încăperile murdare.

Dar Barley nu a stăruit mult asupra chinurilor lui Goethe. Acesta se afla în infern și, foarte probabil, Barley avea să-l urmeze în curând. „Îl voi plânge când voi avea timp”, își spuse el. Până atunci, trebuie să se ocupe de cei în viață, pe care Goethe îi pusese în mod rușinos în pericol, înainte de a încerca să-i salveze cu un ultim gest curajos.

Pentru a-și îndeplini ceea ce avea de făcut imediat, Barley

trebuia să folosească șireteniile oamenilor cenușii. Trebuia să fie el însuși, dar mai mult decât fusese până atunci. Trebuia să aștepte. Trebuia să se îngrijoreze. Trebuia să fie inversul lui, împăcat în sine sa, nerealizat în exterior. Trebuia să trăiască în secret, în vârful picioarelor, să-și arcuiască mintea ca o pisică la pândă, în timp ce juca rolul aceluia Barley Blair pe care doreau să-l vadă, creația lor de la un cap la altul.

Între timp, jucătorul de șah din el își calcula mișcările. Negociatorul adormit devine, fără să se vadă, treaz. Editorul realizează ceea ce n-a realizat niciodată, devine intermediarul lucid între necesitate și utopie.

„Katia știe, gândește el. Știe că Goethe a fost prins.

Dar ei nu știu că ea știe, pentru că și-a păstrat prezența de spirit la telefon.

Și ei nu știu că eu știu că știe Katia.

În toată aceasta lume, sunt singura persoană în afară de Katia și de Goethe care știe că știe Katia.

Katia este încă liberă. De ce?

Nu i-au furat copiii, nu i-au percheziționat apartamentul, nu l-au aruncat pe Matvei în casa de nebuni și nu au folosit toate procedeele tradiționale delicate rezervate rusoaicelor care fac pe curierii pentru fizicienii lucrând în domeniul Apărării care s-au hotărât să încredințeze secretele națiunii lor unui editor occidental decăzut.

De ce?

Până acum sunt și eu liber. Nu mi-au prins gâtul în lanțuri de un zid de cărămidă. De ce?

Pentru că ei nu știu că știm că ei știu.

Așa că vor mai mult.

Ne vor pe noi, dar mai mult decât atât.

Ne pot aștepta pentru că vor mai mult.

Dar ce înseamnă mai mult?

Care este secretul răbdării lor?”

„Toată lumea vorbește, spusese Ned, afirmând un fapt de necontestat. Cu metodele de astăzi, toată lumea vorbește.” Îl sfătuia pe Barley să nu încerce să reziste dacă era prins. Dar Barley nu se mai gândea la el însuși. Se gândea la Katia.

În fiecare noapte, în fiecare zi ce a urmat, Barley mișcase piesele în mintea sa, elaborându-și planul în timp ce aștepta, așa cum făceam noi toți, întâlnirea de vineri, promisă, cu Bluebird.

Încă de la micul dejun, Barley se prezentă punctual pentru paradă, ca un editor și un spion model. Și în fiecare zi, de dimineața până seara, era inima și sufletul târgului.

„Goethe. Nu pot face nimic pentru tine. Nicio forță din lume nu te va putea smulge din ghearele lor.

Katia, încă salvabilă. Copiii ei, încă salvabili. Chiar dacă toată lumea sfârșește prin a vorbi și chiar Goethe, care, în cele din urmă, nu va face excepție de la regulă.

Eu, nesalvabil, ca întotdeauna.

Goethe mi-a dat curaj, gândi el – în timp ce scopul secret se contura în mintea lui – iar Katia mi-a dat dragoste.

Nu. De fapt, Katia mi le-a dat pe amândouă. Și continuă să mi le dea.”

Sosi ziua de vineri, tot atât de liniștită ca orice altă zi. Ecranele noastre nu arată aproape nimic. Barley se pregătește metodic să participe la marele cocteil inaugural dat în acea seară de Potomac & Blair în spiritul destinderii și al glasnost-ului, potrivit formulei prețioase înscrise pe invitațiile – cu două clape și cu margini dantelate – făcute la tipografia Serviciului, cu mai puțin de două săptămâni în urmă.

Cu intermitențe, cu aparentă dezinvoltură, Barley se interesează de starea Katiei. O sună ori de câte ori poate. Stau la taclale și o pun să folosească termenul „oportun” ca semn că totul e-n regulă. În schimb, el include în pălăvrăgeala lui cuvântul „sincer”. Niciun subiect grav, nimic despre dragoste sau moarte, sau despre marii poeți germani. Doar atât:

„Ce mai faci?

Te epuizează, sincer vorbind, târgul?

Ce fac gemenii?

Îi mai place lui Matvei pipa?

Ceea ce înseamnă: te iubesc, și te iubesc, și te iubesc, și te iubesc sincer.”

Pentru a se asigura și mai mult de securitatea ei, Barley îl

trimite pe Wicklow să arunce în treacăt o privire la ea, în pavilionul socialist.

— E bine, îi spunea Wicklow zâmbind, liniștindu-l pe Barley. Se ține bine.

— Mulțumesc, zise Barley, foarte amabil din partea ta, bătrâne.

A doua oară, tot la cererea lui Barley, s-a dus Henziger însuși. Poate că Barley se păstrează pentru seară. Sau poate nu are încredere în propriile emoții. Dar ea este încă acolo, încă în viață, încă mai respiră, și a îmbrăcat rochia de recepție.

În tot acest timp, chiar atunci când se întoarce în oraș cu mașina, pentru a ajunge înaintea invitaților, Barley continuă să-și mobilizeze armata lui particulară de fapte modificabile și nemodificabile, cu o claritate de care ar fi mândru cel mai experimentat și compromis avocat.

CAPITOLUL 16

— Gheorghei! Minunat! Fantastic! Unde-i Varenka?

— Barley, prietene, pentru numele lui Dumnezeu, salvează-ne! Nu ne place secolul XX mai mult decât vouă, englezilor. Hai să fugim de el împreună! Plecăm la noapte, bine? Cumperi tu biletele?

— Iuri, Dumnezeule, asta-i noua ta nevastă? Lăsați-l, doamnă, e un monstru!

— Barley! Ascultă-mă! Totul e-n regulă! Nu mai avem probleme! Pe vremuri trebuia să presupunem că totul mergea pe dos! Acum putem citi ziarele și știm c-așa este.

— Mișa! Cum merge treaba? Perfect!

— E război. Pentru numele lui Dumnezeu, Barley, război deschis. Întâi trebuie să spânzurăm pur și simplu vechea gardă și apoi să dăm o altă bătălie a Stalingradului!

— Leo! Încântat să te văd! Ce face Sonia?

— Barley, fii atent ce-ți spun! Comunismul nu este o amenințare! Este o industrie parazitară, care trăiește departe de erorile făcute de voi, toți labagiii tâmpiți din Occident.

Cocteilul avea loc în sala oglinzilor de la etajul întâi al unui vechi hotel din centrul orașului. Pe trotuar se aflau agenți în civil. Alții asigurau supravegherea în hol, pe scară și la intrarea în sală.

Potomac & Blair invitasă o sută de persoane. Opt acceptaseră, nimeni nu refuzase și sosiseră până acum o sută cincizeci. Dar până la venirea Katiei, Barley prefera spațiul de lângă intrare.

Sala fu deodată invadată de o turmă de tinere occidentale, escortate de obișnuiții pseudointerpreți oficiali, toți bărbați. Un filosof destul de corpulent, care cânta la clarinet, sosi cu ultimul lui iubit.

— Aleksandr! Fantastic! Minunat!

Un siberian solitar, pe care-l chema Andrei, deja beat, dorea să discute cu Barley despre o problemă vitală.

— Socialismul partidului unic este un dezastru, Barley. Ne-a

frânt mințile. Țineți-vă de pluripartidismul vostru britanic. Îmi publici ultimul meu roman?

— Nu știu ce să spun, Andrei, replică prudent Barley, trăgând cu ochiul la ușă. Redactorul nostru de limba rusă îl prețuiește foarte mult, dar nu-l vede pe piața engleză. Ne mai gândim. Ne mai gândim.

— Știi de ce am venit în seara asta? întrebă Andrei.

— Spune-mi.

Un alt grup vesel își făcu intrarea, dar nici de astă dată Katia nu era printre nou-veniți.

— Ca să-mi pun hainele bune pentru tine. Noi, rușii, ne știm toate șmecheriile. Avem nevoie de oglinzile voastre occidentale. Veniți la noi și plecați cu imaginile noastre cele mai bune reflectate în voi, iar noi ne simțim mai nobili. Mi-ai publicat primul roman, mi se pare logic să mi-l publici și pe al doilea.

— Nu dacă primul n-a adus niciun ban, Andrei, spuse Barley cu o fermitate neobișnuită și, spre ușurarea lui, îl văzu pe Wicklow făcându-și drum prin încăpere către ei.

— Ai auzit că Anatoli a murit în decembrie în închisoare după o grevă a foamei? La capătul a doi ani de existență a Marii Noi Rusii în care trăim? continuă Andrei, luând o altă gură zdravănă de whisky, oferit în mod grațios de către Ambasada americană în sprijinul unei Rusii mai treze.

— Desigur, am auzit de el, interveni Wicklow pe un ton liniștitor. A fost un lucru dezgustător.

— Și atunci, de ce nu-mi publici romanul?

Lăsându-l pe Wicklow să se descurce cu Andrei, Barley se precipită către ușă, cu brațele larg deschise și cu un zâmbet cuceritor pe față. Superba Natalia de la Biblioteca Unională de Stat pentru Literatură Străină sosise, o frumusețe înțeleaptă, de șaiszeci de ani. S-au prăbușit dragăstos unul în brațele celuilalt.

— Despre cine discutăm în seara asta, Barley? James Joyce sau Adrian Mole? De ce arăți atât de inteligent dintr-odată? Pentru că te-ai făcut capitalist?

Jumătate din adunare o luă la goană ca apucată de streche către celălalt capăt al sălii, ceea ce îi făcu pe agenți să se uite îngrijorați prin deschizătura ușii. Rumoarea din sală se opri o

clipă, apoi reîncepu din nou. Se dăduse drumul bufetului.

Dar nici urmă de Katia.

— Astăzi, dată fiind perestroika, totul este mult mai ușor, spuse Natalia cu zâmbetul ei irezistibil. Călătoriile în străinătate nu constituie o problemă. De exemplu, să te duci în Bulgaria. Tot ceea ce trebuie să facem este să descriem birocraților noștri ce fel de persoană credem că suntem, căci firește, bulgarii trebuie să știe acest lucru înainte de sosirea noastră și să fie avertizați la ce să se aștepte. Suntem o persoană inteligentă, de inteligență mijlocie sau de inteligență normală? Bulgarii trebuie să se pregătească, poate chiar să se antreneze. Suntem calmi sau iritabili? Suntem plini de imaginație sau lipsiți de imaginație? După ce am răspuns la aceste întrebări simple și la alte o mie de același fel, putem să trecem la probleme mai importante, precum adresa și numele complet al bunicii din partea mamei, data morții ei și numărul certificatului ei de deces și, dacă li se năzare, poate și numele medicului care l-a semnat. Deci, poți să-ți dai seama și tu că birocrații noștri fac tot ceea ce este cu putință să introducă rapid noile regulamente mai relaxate și să ne trimită pe toți în străinătate, în vacanță, cu copiii. Barley, după cine te uiți? Mi-am pierdut eu șarmul sau te-ai și plictisit de mine?

— Și ce le-ai spus? întrebă Barley râzând, străduindu-se să n-o mai piardă din priviri.

— O, am spus că sunt foarte inteligentă, că sunt calmă, o persoană amuzantă, și că bulgarii vor fi încântați în compania mea. Birocrații ne testează hotărârea, asta-i tot. Ei speră că punându-ne să dăm satisfacție atâtor servicii, ne vom descuraja și ne vom hotărî să rămânem acasă. Dar este din ce în ce mai bine. Totul este, încet-încet, puțin mai bine. Poate că nu-ți vine să crezi, dar perestroika nu este pentru străini, ea este pentru noi.

— Ce-ți face câinele, Barley? murmură o voce bărbătească morocănoasă de lângă Barley. Era Arkadi, un sculptor neoficial, cu frumoasa sa iubită neoficială.

— N-am niciun câine, Arkadi. De ce întrebî?

— Pentru că în momentul acesta e mai puțin primejdios să

vorbești despre câinele tău decât despre prieteni. Asta-i părerea mea.

Barley întoarse capul în direcția privirii lui Arkadi și îl văzu pe Alik Zapadnîi la celălalt capăt al sălii, adâncit într-o conversație serioasă cu Katia.

— Noi, moscoviții, vorbim prea primejdios în zilele astea, continuă Arkadi, fixându-l în continuare cu privirea pe Zapadnîi. În entuziasmul nostru, devenim imprudenți. Informatorii vor avea o recoltă bună în toamna aceasta, chiar dacă ea va fi proastă pentru toată lumea. Întreabă-l pe el. E-n culmea carierei sale.

— Alik, diavol bătrân, cu ce-o bați la cap pe biata fată? întrebă Barley îmbrățișând-o întâi pe Katia, apoi pe Zapadnîi. Am văzut-o înroșindu-se de la celalalt capăt al sălii. Ferește-te de el, Katia! Engleza lui este aproape tot atât de bună ca a ta și vorbește mult mai repede. Ce mai faci?

— Mulțumesc, spuse ea încetisor. Foarte bine.

Purta rochia pe care și-o pusese la întâlnirea lor de la Hotel Odessa. Era rezervată, dar stăpână pe sine. Trăsăturile sale trădau durerea unei pierderi grele. Dan Zeppelin și Mary Lou făceau parte din grupul lor.

— Purtam, de fapt, o discuție foarte interesantă despre drepturile omului, Barley, explică Zapadnîi, făcând un gest circular cu paharul, ca și cum ar fi făcut o chetă de la cei prezenți. Nu-i așa, domnule Zeppelin? Suntem întotdeauna recunoscători atunci când occidentalii vin să ne predice cum trebuie să ne purtăm cu criminalii noștri! Dar care este diferența, mă întreb eu, între o țară care închide câțiva oameni în plus și o țară care-i lasă pe gangsteri în libertate? Cred că tocmai am găsit un punct de negociere pentru conducătorii noștri. Măine-dimineață vom anunța în fața așa-numitului Comitet de supraveghere Helsinki că nu vom mai avea nimic de-a face cu ei până când nu vor pune după gratii mafia americană. Ce zici despre asta, domnule Zeppelin? Le dăm drumul alor noștri și-i închideți voi pe-ai voștri? E un târg corect, nu-i așa?

— Vrei să-ți răspund politicoș sau să-ți spun adevărul? îi zise

Dan peste umărul lui Mary Lou.

Un alt grup poliglot de invitați trecu pe lângă ei, urmat, după o pauză teatrală, de nimeni altcineva decât de marele Sir Peter Oliphant însuși, înconjurat de curtea sa de valeți ruși și englezi. Zgomotul se înteti, încăperea se umplu de lume. Trei corespondenți britanici cu fețe bolnăvicioase inspectară bufetul golit și plecară. Cineva deschise capacul pianului și începu să cânte o melodie ucraineană. Se auzi o voce frumoasă de femeie, căreia i se alăturară și altele.

— Nu, Barley, nu știu ce te îngrozește, răspunse Katia spre surpriza lui Barley, care nu-și reamintea s-o fi întrebat ceva. Sunt sigură că ești foarte curajos, ca toți englezii.

În zăpușeala din cameră și vânzoleala mondenă, propria excitație se întorsese brusc împotriva lui. Se simțea beat, dar nu de alcool, pentru că în toată seara nu băuse decât un singur pahar obosit de scotch.

— Poate că nu-i nimic acolo, se hazardă el, adresându-i-se nu Katiei, ci unui cerc de figuri necunoscute. Acolo, în umbră. Mă refer la talent. Toată lumea aștepta. Inclusiv Barley. Încercă să-i privească pe toți în timp ce ochii săi nu o vedeau decât pe Katia. Ce spusese? Ce auziseră ei? Fețele lor erau încă întoarse spre el, dar în ochii lor nu se vedea nicio lumină, cum nu se vedea nici în ai Katiei; era doar îngrijorare. Continuă, de bine de rău: Ani de zile am avut toți aceeași imagine a marilor artiști ruși așteptând să fie descoperiți. Se bâlbâi. Nu-i așa? Romane epice, piese de teatru? Mari pictori surghiuniți sau interziși, lucrând în secret? Poduri întregi de minunate opere inegale? Muzicieni? Am vorbit despre asta. Am visat la asta. Continuarea secretă a secolului al XIX-lea. „Când va veni dezghețul, vor ieși toți de la păstrare și ne vor ului.” Așa ne spuneam unul altuia. Unde naiba sunt toate aceste genii? Au murit cumva congelați? S-ar putea ca represiunile să fi funcționat. Asta am avut de spus.

O tăcere de plumb urmă cuvintelor sale. Katia îi sări în ajutor.

— Talentul sovietic există și a existat întotdeauna, Barley, chiar și în cele mai rele timpuri. Nu poate fi distrus, declară ea cu o urmă din vechea sa rigoare. Poate că trebuie mai întâi să

se adapteze noilor condiții, dar nu va dura mult și se va exprima strălucitor. Sunt sigură că asta voiai să spui.

Henziger și-a început discursul. O capodoperă de ipocrizie inconștientă.

— Sper ca îndrăzneța întreprindere de pionierat a editurii Potomac & Blair să-și aducă modesta contribuție la noua și grandioasa eră de înțelegere dintre Răsărit și Apus! declară el țăntoș. Glasul i se ridica odată cu paharul. Era tipul de negustor cinstit, prototipul americanului cumsecade, cu inima la locul ei. Fără doar și poate, asta și crede el despre propria persoană, întrucât cabotinul din el este aproape de suprafață. Să ne îmbogățim unii pe alții! exclamă el, ridicând și mai sus paharul. Să ne eliberăm unii pe alții! Să facem comerț împreună! Să vorbim și să bem împreună, și să facem împreună o lume mai bună! Doamnelor și domnilor, în sănătatea dumneavoastră, a editurii Potomac & Blair, a profitului nostru reciproc și pentru perestroika! Amin!

Strigau toți după Barley. Semnalul îl dăduse Spikey Morgan. Îl susțineau cu entuziasm Iuri și Alik Zapadni, toți oameni vechi, care știau să scandeze: „Barley, Barley!” În curând, întreaga cameră începe să urle după Barley, unii neștiind de ce. Pentru o clipă, nu-l văzu oricum nimeni. Apoi, brusc, îl văzură urcat în picioare pe masa pe care fusese bufetul, cu un saxofon împrumutat, cântând cu foc *My Funny Valentine*, melodie pe care o cânta la fiecare târg de carte de la Moscova, de la cel dintâi, acompaniat la pian de către Jack Henziger în stilul incomparabil al lui Fats Waller. Agenții de la ușă se strecurară în sală să-l asculte, cei de pe scări urcară până în pragul ușii, iar cei din hol se apropiară de scară atunci când primele note ale cântecului de lebedă al lui Barley au dobândit claritate și apoi o splendidă expresivitate.

— Mergem la noul restaurant indian, pentru numele lui Dumnezeu, protestă Henziger, în timp ce stăteau pe trotuar, sub ochiul bovin al unor *toptunîi* de serviciu. Adu-o și pe Katia! Am rezervat o masă.

— Îmi pare rău, Jack, avem alte aranjamente. O întâlnire

fixată de mult.

Henziger juca teatru.

— Are nevoie să aibă cineva grijă de ea, îi mărturisi Barley. Mă duc să o iau și să-i ofer o cină liniștită undeva.

Dar Barley nu a dus-o pe Katia la masă în seara lor de adio, așa cum au confirmat agenții ocazionali, înainte de a le veni schimbul. Katia a fost aceea care l-a dus pe Barley, și nu invers. L-a dus într-un loc cunoscut de fiecare dintre tinerii și tinerele din Moscova încă din adolescență și care se găsește deasupra fiecărui imobil în fiecare mare oraș. Nu e nicio rusoaică din generația Katiei care să nu păstreze în memorie astfel de locuri pline de amintirea primei iubiri. Un astfel de loc se află și la capătul scărilor în blocul Katiei, acolo unde se sfârșește ultima treaptă și începe podul, mai căutat iarna decât vara, pentru că acolo se găseau rezervorul de apă caldă ce picura și țevile aburinde izolate cu o bandă adezivă neagră.

Dar mai întâi a trebuit să vadă ce fac Matvei și copiii, și să se asigure că erau în bună regulă. Barley a așteptat-o pe palier. Apoi l-a luat de mână și au urcat cele câteva trepte până la ultima, care era din lemn. Katia avea o cheie ce se potrivea la ușa ruginită de oțel, accesul fiind interzis persoanelor străine. După ce a descuiat-o și a încuiat-o la loc în urma lor, l-a condus pe sub grinzi până într-un colț cu podeaua tare, unde improvisase un pat din care, prin luminatorul jegos, se vedeau ca prin ceață stelele. Se auzeau bolboroselile țevilor și se simțea duhoarea rufelor puse la uscat.

— Scrisoarea pe care i-ai dat-o lui Landau s-a rătăcit, spuse el. A sfârșit în mâinile oficialităților noastre. Acestea m-au trimis la tine. Îmi pare rău.

Dar nu mai era timp pentru niciunul din ei să fie șocat. Îi spusese câte ceva din planurile sale, dar acum nu-i mai adăuga nimic. Recunoscuseră de comun acord că ea știa deja prea mult în plus, aveau probleme mai importante de discutat, pentru că într-adevăr în acea seară Katia îi povesti lui Barley tot ceea ce ulterior va rămâne singura lui amintire despre ea. Îi mărturisi dragostea pentru el în termeni destul de simpli ca să-l susțină în întreaga perioadă de despărțire ce îi aștepta.

Cu toate acestea, Barley nu a prelungit această întâlnire. El nu le-a dat oamenilor din teren, nici celor de la Londra motiv să se îngrijoreze din cauza lui. S-a întors la Mej pe la miezul nopții, la timp pentru un ultim pahar cu băieții.

— O, Jack, Alik Zapadnîi m-a convocat la zaiafetul lui tradițional de despărțire, organizat pentru veterani mâine după-amiază, îi mărturisi el lui Henziger la un păhărel în barul de la etajul întâi.

— Vrei să vin și eu? întrebă Henziger.

Precum rușii înșiși, Henziger nu-și făcea nicio iluzie cu privire la cunoștințele dubioase ale lui Zapadnîi. Barley îi zâmbi cu regret.

— Ești încă novice în meserie, Jack. Asta e pentru noi, bătrânii de aur, care au cunoscut zilele când nu exista nicio speranță.

— La ce oră e? întrebă Wicklow, practic ca întotdeauna.

— La orele șaisprezece, așa cred c-a spus. Ciudată oră pentru băutură. Da, sunt sigur c-așa a spus. Orele șaisprezece.

Le ură apoi tuturor cu afecțiune noapte bună și se îndreptă spre al nouălea cer cu liftul care, la hotelul Mej, este o cușcă de sticlă ce alunecă în sus și-n jos, de-a lungul unui piston de oțel, spre marea teroare a sufletelor cinstite rămase la parter.

Era ora prânzului și, după toate acele nopți albe și dimineți cenușii, știrea senzațională apărută la prânz părea chiar indecentă. A fost chiar senzațională. O știre senzațională adusă prin curier. O știre senzațională într-un plic galben pus într-o servieta diplomat din oțel, încuiată. Sfrijitul Johnny, de la antena lor din Londra, intrase în fugă cu ea în sala de operațiuni, după ce o adusese sub escortă prin scuar de la ambasadă. A traversat în pas alergător parterul și a urcat în fugă mica scară ce ducea la centrul de control, înainte de a-și fi dat seama că ne mutaserăm în biroul placat cu furnir din lemn de trandafir al lui Sheriton, pentru a mânca câteva sandviciuri și a bea cafea.

I-o înmână lui Sheriton și se aplecă deasupra umărului acestuia, ca un actor pe scenă. Sheriton citi mai întâi scrisoarea

de acoperire, pe care o vârî în buzunar, apoi mesajul însuși.

Apoi se plasează în spatele lui Ned, în timp ce acesta citea mesajul. Doar când Ned mi-a dat-o mie, Johnny socoti că o citise de destule ori. Era vorba despre o interceptare a unei transmisiuni a unei unități militare sovietice din Leningrad, captată în Finlanda de către americani și decriptată în Virginia de către un complex de computere suficient de puternic să lumineze Londra un an întreg.

Leningrad către Moscova, copie la Saratov.

Profesorul Iakov Saveliev este autorizat să meargă la Moscova pentru un sfârșit de săptămână de odihnă, după conferința sa de vineri la Academia Militară din Saratov. Vă rugăm să aranjați detaliile transportului și sejurului.

— Mulțumesc, domnule ofițer administrativ, Leningrad, murmură Sheriton.

Ned luase înapoi mesajul pentru a-l reciti. Dintre noi toți, Ned părea singurul care nu părea să fi fost impresionat.

— Asta-i tot ce-au decriptat? întrebă el.

— Nu știu, Ned, spuse Johnny, fără să încerce să-și disimuleze ostilitatea.

— E marcat „unu pe unu”.

— Ce-nseamnă asta? Vezi dacă este singurul material din intrările de azi. În caz contrar, poate ești așa de bun să vezi ce-au mai captat interesant în același lot. Așteaptă până când Johnny părăsi camera. Perfect, spuse el acru. Se țin de manual. Dumnezeu, ai crede c-avem de-a face cu nemții!

Am rămas pe loc, mâncându-ne neatenți sandviciurile. Sheriton își vârâse mâinile în buzunare și se întorsese cu spatele la noi, uitându-se prin geamul fumuriu la traficul silențios. Purta o haină de mohair negru. Prin fereastra interioară, ceilalți puteam să-l urmărim pe Johnny la unul din telefoanele presupus sigure. L-am văzut punând receptorul în furcă și traversând camera către noi.

— Zero, anunță el.

— Ce-i aia zero? întrebă Ned.

— „Unu pe unu” înseamnă unu pe unu. E un singur mesaj. Nimic înainte, nimic după.

— O întâmplare fericită, deci? sugerează Ned.

— Un mesaj izolat, repetă Johnny cu încăpățănare.

Ned se întoarse brusc către Sheriton, care stătea tot cu spatele la noi.

— Russell, gândește-te un pic. Această interceptare este absolut independentă. Nu o însoțește nimic și pute. Cred că ne aruncă o nadă.

Era rândul lui Sheriton acum să recitească documentul. Când se hotărî în sfârșit să vorbească, se prefăcu profund plictisit și era clar că ajunsese la limitele răbdării.

— Ned, mi s-au dat asigurări ferme de către decriptorii noștri că interceptarea a venit de la o sursă militară inferioară și a fost transmisă pe o rablă a armatei, producție 1921. Nimeni nu mai pregătește o operațiune de dezinformare în felul acesta. Nimeni nu mai face chestii din astea. Nu Bluebird este cel care a virat-o prost. Tu ai luat-o razna.

— Poate că tocmai de aceea au procedat așa! N-am face și noi la fel, tu și cu mine? Să intrăm pe ușa din dos pentru a-i lua prin surprindere?

— Poate că am face-o, răspunse Sheriton concesiv, ca și cum de abia dacă-l interesa problema. Când ajungi să judeci în felul acesta, e foarte greu să gândești altfel.

— Totuși, nu putem să-i cerem lui Sheriton să oprească operațiunea sub pretext că totul merge bine, interveni Clive onctuos, mai odios ca niciodată.

— Sub pretextul că dumnealui aude voci, îl corectă Sheriton, simțind că se umple de furie. Începu să se plimbe morocănos prin cameră. Orice merge bine pentru noi este o conspirație a Kremlinului, iar atunci când o dăm în bară este o dovada a integrității noastre. Ned, Agenția mea era gata-gata să crape de acest gen de boală. Și voi, băieți, de altfel. Nu mai mergem acum pe calea asta. Este operațiunea mea. E curul meu în joc.

— Și pe agentul meu, spuse Ned, l-am prăjit, iar odată cu el și pe Bluebird.

— Sigur, sigur, spuse Sheriton cu o afabilitate de gheață. Nu

e niciun dubiu.

Se uită destul de ostil la Clive.

— Domnule director adjunct?

Clive avea felul lui anume de a sta cu fundul în două luntri și toți cei de față erau oameni mult încercați.

— Russell, dacă pot spune așa, și tu, Ned, cred că amândoi sunteți cam egoiști. Facem parte dintr-un serviciu. Ne trăim viața în echipă. Stăpânii noștri, nu doar noi, sunt cei care i-au dat binecuvântarea lui Bluebird. Există o voință colectivă, superioară fiecăruia dintre noi.

„Greșit din nou, gândii eu. Ne este inferioară tuturor. Este o insultă adusă capacităților fiecăruia dintre noi, cu excepția poate a lui Clive, care, de aceea, are nevoie de ea.”

Sheriton se întoarse către Ned, dar în continuare fără să ridice vocea:

— Ned, ai vreo idee ce se va întâmpla la Washington și la Langley dacă anulez operațiunea acum? Poți să-ți imaginezi hohotele de râs de hienă ce vor răsună peste Atlantic din partea celor de la Apărare, de la Pentagon și a dinozaurilor? Ai vreo idee cum vor fi considerate informațiile de până acum ale lui Bluebird? Îl arată cu degetul fără răutate pe Johnny, care, așezat, îi urmărea pe fiecare cu ochi goi. Îți imaginezi raportul acestui tip? Al acestui Iuda? Am încercat să calmăm spiritele nițel, ți-aduci aminte? Și-acum îmi spui că trebuie să-l arunc pe Bluebird șacalilor.

— Îți spun doar că nu trebuie să-i dai lista de cumpărături.

Sheriton înclină capul, ca și cum ar fi fost puțin surd.

— Să nu-i dăm lui Barley lista de cumpărături? Sau lui Bluebird să nu-i dăm lista de cumpărături?

— Nici unuia, nici altuia. Anulează totul.

În cele din urmă, Sheriton se enervă de-a binelea. Se montase pentru acest moment, care venise în sfârșit. Se proțăpi în fața lui Ned, la mai puțin de un metru de el, și când ridică brațele în sus în semn de protest, trase după ele și jumătate din haina lui largă, așa că acum părea un liliac obez înfuriat.

— OK! Să zicem că suntem într-o situație catastrofală, văzută în stilul lui Ned. Bine? Îi arătăm lui Bluebird lista de

cumpărături, iar el se dovedește a fi bunul lor, nu al nostru. Am luat în considerație această posibilitate? Da, Ned. Zi și noapte abia dacă m-am gândit la altceva. Dacă Bluebird este tipul lor, și nu al nostru, dacă Barley este și el, dacă fata este și ea, și dacă toți sau oricare dintre jucători este mai puțin de absolut cușer, Statele Unite pot să-și vâre-n cur lista de cumpărături, după ce s-au șters cu ea. Începu să umble prin cameră. Le va arăta sovieticilor ceea ce ne-a dezvăluit omul lor. Așa că vor ști ceea ce știm. Destul de rău. Le va arăta sovieticilor ceea ce nu știm și cum se face că nu știm. Și mai rău. Dar mult mai rău este ceea ce urmează. Analizată cum trebuie, lista de cumpărături le va arăta lacunele din mașinăria noastră de strângere a informațiilor și, dacă sunt și mai deștepți, cele din propriul arsenal, supraechipat până la grotesc, incompetent, căcăcios de ridicol. De ce? Pentru că în cele din urmă ne concentrăm asupra a ceea ce ne sperie, adică asupra a ceea ce nu suntem în stare să facem, iar ei sunt în stare. Aceasta este partea rea a lucrurilor. Ned, am luat în calcul și pierderile, și câștigurile. Cunosc miza. Știu ce putem câștiga de pe urma lui Bluebird și cât ne va costa dacă o dăm în bară. Nu-mi place să pierd. Am văzut ce se întâmplă într-un anume caz. Nu mă impresionează. Dacă greșim, suntem în căcat până-n gât, știam asta de mult, de când eram pe Insula Nimănu, iar acum o știm ceva mai bine, pentru că acum nu ne mai jucăm. Acum e serios. Nu este momentul acum să începem să ne uităm în urmă, doar dacă avem un motiv beton.

Reveni la Ned.

— Bluebird este în regulă, Ned! Ți-aduci aminte? Sunt cuvintele tale. Te-am iubit pentru ele! Te iubesc și acum. Bluebird spune adevărul netrunchiat, așa cum îl știe, iar stăpânii mei miopi vor fi nevoiți să și-l îndese în cur, cu lopata, chiar dacă va fi să le cadă coaiele. Mă înțelegi, Ned? Sau te-am făcut s-adormi deja?

Ned însă nu se lăsă prins în furia neagră a lui Sheriton.

— Nu-i da lista, Russell. L-am pierdut. Dacă vrei să-i dai ceva, dă-i praf în ochi.

— Praf în ochi? Să-l întoarcem pe Barley? Asta vrei să spui?

Să recunoaștem că Bluebird e o aiureală? Glumești? Dă-mi probe, Ned, nu intuiești. Dă-mi, dracului, dovezi! Toți cei de la Washington, cărora nu le crește păr între degetele de la picioare, îmi spun că Bluebird este Sfânta Scriptură, că este Talmudul, că este Coranul! Toate la un loc. Și acum vii tu să-mi spui că să-i dăm praf în ochi. Tu ne-ai băgat în treaba asta, Ned. Nu încerca să cobori din barcă la prima bâțâială, futu-i mama ei de bâțâială!

Ned medită o clipă la cele spuse, iar Clive îl măsoară pe Ned. În cele din urmă, Ned ridică din umeri, de parcă ar fi vrut să spună că nu conta oricum. Apoi se întoarce la biroul său, singur. Părea să citească niște hârtii. Mi-aduc aminte că m-am întrebat atunci, dintr-odată, dacă avea și el o Hannah, dacă noi toți aveam o viață pe care ne era interzis să o trăim și care ne ținea în funcțiune.

*

Poate este adevărat că nu existau încăperi mici la VAAP sau poate că Alik Zapadnîi, după anii săi de detenție, avea o aversiune de înțeles pentru spațiile strâmte.

Oricum, camera pe care o alesese pentru întâlnirea lor i se păru lui Barley suficient de mare pentru a găzdui un bal al regimentului; singurul lucru mic de acolo era Zapadnîi însuși, care se ghemuise la capătul unei mese lungi, ca un șoarece în gaura sa, urmărindu-și cu ochi fulgerători vizitatorul, cum venea cu pași mari pe parchet către el, cu brațele bălăngănindu-se pe lângă trup, cu coatele ușor ridicate și cu o expresie pe față cum nici Zapadnîi și poate nimeni altcineva nu mai văzuseră vreodată. Nu cerea scuze, nu era nehotărât, nu se prefăcea zăpăcit. Avea întipărită pe chip o hotărâre aproape amenințătoare.

Zapadnîi își așezase în față câteva hârtii și un teanc de cărți, o cană cu apă și două pahare. Era evident că dorea să-i dea lui Barley impresia că a fost surprins în plină activitate, ca să nu fie nevoit să se confrunte cu el cu sânge rece, fără recuzită, lipsit de protecția numeroșilor săi asistenți.

— Barley, iubitul meu prieten! E într-adevăr foarte amabil din partea ta să vii să-ți iei rămas-bun de la mine în felul acesta. Știi că ești tot atât de ocupat cum sunt și eu acum, începui el vorbind mult prea repede. Dacă iubita noastră industrie a cărții continuă să se dezvolte în felul acesta, nu văd altă soluție – cu toate că aceasta este doar părerea mea personală și neoficială – decât să angajăm încă o sută de persoane și, fără îndoială, să ne găsim birouri mai spațioase.

Fredonă ceva, umblă printre hârtii și-i oferi un scaun cu un gest de curtoazie pe care și-l închipuia de modă veche europeană. Barley însă preferă, ca de obicei, să stea în picioare.

— Nu pot să risc să-ți ofer un pahar în orele de serviciu, când soarele este încă deasupra orizontului, se scuză Zapadnîi, dar ia loc, te rog, și hai să schimbăm câteva gânduri... Ridică din sprâncene și se uită la ceas. Dumnezeu, târgul ăsta ar trebui să dureze o lună de zile, nu cinci zile! Cum avansează Transsiberianul? Vreau să zic că nu văd vreo dificultate majoră, cu condiția ca poziția noastră să fie respectată și ca regulile fair-play-ului să nu fie încălcate de către toate părțile contractante. Sunt finlandezii prea lacomi? Poate că domnul Henziger este prea lacom? Oricum, este un tip dur, nu-i așa?

Îi întâlnește din nou privirea lui Barley și se simți și mai stingherit. În picioare, în fața lui, Barley nu avea aerul cuiva care dorește să discute despre Transsiberian.

— Sincer vorbind, mi s-a părut puțin ciudat că ai insistat atât de mult să vorbești cu mine între patru ochi, continuă Zapadnîi aproape în pragul disperării. La urma urmelor, acest proiect este absolut de domeniul doamnei Korneeva. Ea și echipa ei răspund direct pentru fotoreportaj și pentru toate detaliile practice.

Barley își pregătise și el un discurs, dar pe care-l debită fără a fi fost impresionat de nervozitatea lui Zapadnîi.

— Alik, spuse el, refuzând din nou să se așeze. Ți funcționează telefonul?

— Bineînțeles.

— Trebuie să-mi trădez țara și mă grăbesc. Vreau ca tu să mă pui în legătură cu autoritățile competente, pentru că sunt

anumite lucruri pe care trebuie să le expun în prealabil. Așa că nu începe să-mi spui verzi și uscate, că nu știi pe cine să contactezi; fă-o sau vei rata ocazia să te pui în valoare în ochii porcilor care cred că sunt stăpânii tăi.

Era pe la mijlocul după-amiezii, însă un asfințit hibernal se așternuse asupra Londrei, iar micul birou al lui Ned din Casa Rusia era învăluit de o lumină crepusculară. Se lăsase pe spătarul scaunului și își pusese picioarele pe birou, cu pleoapele lăsate și un whisky închis la culoare lângă cotul său, care, desigur, după cum aveam să-mi dau seama destul de repede, nu era primul din ziua aceea.

— Clive mai stă închis cu seniorii de la Whitehall? mă întrebă el pe un ton de obosită detașare.

— Se află la Ambasada americană și definitivează lista de cumpărături.

— Nu credeam că un simplu englez ar avea autorizația să se apropie de lista de cumpărături.

— Discută în principiu. Sheriton trebuie să semneze o declarație prin care Barley este numit cetățean american cu titlu onorific. Clive trebuie să adauge un ordin de zi.

— Care să spună ce?

— Că Barley e un om de onoare, apt și loial.

— I-ai făcut tu ciorna?

— Evident.

— Tâmpitule, te vor spânzura, spuse Ned cu un aer gânditor, apoi se lăsă pe spate și închise ochii.

— Lista asta de cumpărături este într-adevăr atât de valoroasă? am întrebat, fiind și eu o dată într-o dispoziție mai practică decât Ned.

— Are o valoare inestimabilă, replică nonșalant Ned. Dacă într-adevăr are ceva valoare, atunci e lista asta.

— Te superi dacă te rog să-mi spui de ce?

Nu fusesem admis în intimitatea secretelor conținute de documentele *Bluebird*, dar știam că, dacă aș fi fost admis, n-aș fi fost capabil să înțeleg mare lucru. Dar conștiinciosul Ned fusese la cursuri serale. Se așezase la picioarele marilor creiere ale

Serviciului și-i invitasă la prânz la Athenaeum pe cei mai mari oameni de știință din domeniul Apărării pentru a se pune la punct.

— Interfață, spuse el cu scârbă. Isterie reciproc asigurată. Le supraveghem jucăriile. Ei ni le supraveghează pe ale noastre. Ne urmărim reciproc concursurile de tragere cu arcul, fără ca vreunul din noi să știe ce țintă vizează partea cealaltă. Dacă vizează Londra, vor atinge ei orașul Birmingham? Care este marja de eroare? Ce este deliberat și ce nu? Cine se apropie de coeficientul zero al cercului de incertitudine? Își dădu seama că m-a lăsat cu gura căscată și era mulțumit de el însuși. Ne uităm cum își aruncă rachetele balistice intercontinentale pe peninsula Kamciatka. Dar pot ei să le arunce direct asupra unui siloz conținând rachete Minuteman? Nu știm nici noi, nu știu nici ei. Pentru că nicio parte nu și-a testat armamentul greu în condiții de război. Traectoriile lor experimentale nu sunt traectoriile pe care le vor folosi atunci când va începe distracția. Pământul, Dumnezeu să-l binecuvânteze, nu este un glob perfect. Cum ar putea fi, la vârsta lui? Densitatea sa variază. Tot așa cum variază gravitația atunci când diverse chestii, cum ar fi rachetele sau ogivele, zboară deasupra lui. De aici, erorile. Specialiștii noștri în domeniul preciziei loviturilor încearcă să compenseze aceste erori prin calibrare. A încercat și Goethe. Înmagazinează date preluate de la sateliții spioni și reușesc mai bine decât Goethe. Poate că nu. Nu vom ști decât în ziua în care frumoasa noastră planetă va exploda și nu vor ști nici ei, pentru că o astfel de încercare nu se face decât o dată. Se întinse, ca și cum subiectul îi plăcea. Cele două tabere se despart. Ulzii tipă: sovieticii sunt regii preciziei! Ei pot să șteargă zâmbetul de pe curul unei muște la 15.000 de km. Porumbeii nu pot răspunde decât: noi nu știm ce pot face sovieticii, iar sovieticii nu știu ce pot face ei înșiși. Iar cineva care nu știe dacă pistolul său funcționează sau nu, nu riscă să tragă primul. Această incertitudine ne face să rămânem onești, spun porumbeii. Dar acesta nu este un argument care să satisfacă mintea seacă a americanului, înțelegeți? Pentru că minții seci a americanului nu-i place să se ocupe de concepte

neclare sau de viziuni mărețe. Nu de la nivelul său prozaic. Iar ceea ce spunea Goethe era o erezie și mai mare. Spunea că incertitudinea era singurul lucru cert. Aici sunt de acord cu el. Așa că uliii l-au urât, iar porumbeii au făcut un chef de pomină. Bău din nou. Dacă Goethe i-ar fi susținut pe cei ce îi dădeau zor cu precizia, totul ar fi fost simplu, spuse el cu un aer de reproș.

— Iar lista de cumpărături? îl întrebai eu din nou.

Se uită curios în pahar.

— Dragul meu Palfrey, obiectivele se aleg în funcție de supozițiile care se fac cu privire la strategia celorlalți și viceversa. Ad infinitum. Trebuie să ne consolidăm silozurile? Dacă dușmanul nu le poate lovi, de ce să ne mai batem capul? Trebuie să le supraconsolidăm – chiar dacă știm cum – cheltuind miliarde de dolari? De fapt, asta și facem, chiar dacă nu se spune cu voce tare. Sau le protejăm prost prin intermediul Războiului Stelelor cu prețul a și mai multor miliarde? Depinde de ideile noastre preconcepute și de cine ne semnează cecul. Depinde dacă noi suntem fabricanți sau contribuabili. Ne punem rachetele să circule cu trenul, pe autostrăzi sau le parcăm pe drumuri de țară, ceea ce pare să fie la modă luna aceasta? Sau spunem că toate astea nu sunt decât niște fiare vechi, așa că, să le ia dracu’?

— Deci, se sfârșește sau începe? l-am întrebat eu.

Ridică din umeri.

— Ce s-a terminat vreodată? Deschide televizorul, ce vezi? Conducătorii ambelor părți îmbrățișându-se. Cu lacrimi în ochi. Cu fiecare zi ce trece, seamănă din ce în ce mai mult între ei. Uraa, s-a terminat! Vax! Ascultă-i pe cei avizați și-ți vei da seama că nu s-a schimbat nimic.

— Și dacă închid televizorul? Ce voi vedea?

Încetase să mai zâmbească. Într-adevăr, chipul său amabil era mai serios decât îl văzusem vreodată, cu toate că furia sa, dacă despre furie era vorba, părea să fie îndreptată mai curând asupra lui însuși.

— Ne vei vedea pe noi, ascunzându-ne în spatele ecranelor noastre cenușii, spunându-ne unii altora că nu vrem altceva decât să menținem pacea.

CAPITOLUL 17

Adevărul insesizabil de care vorbea Ned ieși încet-încet la iveală printr-o serie de percepții distorsionate, ceea ce se întâmplă în general în lumea noastră secretă.

La orele optsprezece Barley a fost văzut ieșind din birourile VAAP, după cum ne semnalau în prezent cu insistență ecranele noastre. A fost un moment de panică, socotindu-se că s-ar putea să fie beat. Pentru că Zapadnîi era un bun prieten de pahar și s-ar fi putut foarte bine să fi băut împreună o votcă de adio. Ieși însoțit de Zapadnîi. S-au îmbrățișat cu efuziune în prag, Zapadnîi congestionat la față și cu mișcări cam nervoase, iar Barley rigid, de unde și îngrijorarea supraveghetorilor că ar putea să fie beat și hotărârea lor ciudată de a-l fotografia, ca și cum, prin imortalizarea momentului, ar fi putut într-un fel sau altul să-l trezească. Și întrucât aceasta este ultima sa fotografie de la dosar, vă puteți imagina cât de multă atenție i s-a dat. Zapadnîi este în brațele lui Barley, iar în îmbrățișarea lor se simte forța. Cel puțin din partea lui Barley. În imaginația mea, chiar dacă altcineva nu s-a gândit la acest lucru, s-ar zice că Barley îl susținea pe bietul Zapadnîi pentru a-i insufla curajul de a-și ține jumătatea sa de promisiune. Era ca și cum i-ar fi inspirat literalmente curaj. Culoarea trandafirie pare ciudată. Imobilul în care se afla VAAP acum, pe Bolșaia Bronaia, în centrul Moscovei, a fost cândva o școală. A fost construită, presupun eu, pe la începutul secolului. Ferestre mari, fațadă tencuită. Iar această fațadă a fost zugrăvită în anul acela. În roz-deschis. În fotografie, rozul se transformase în oranj ca focul, probabil din cauza ultimelor raze ale unui soare roșu. Cei doi oameni îmbrățișați erau astfel prinși într-un păgân halou stacojiu. Unul dintre pândari intră chiar în vestibul, pretextând că vrea să se ducă la cafenea, pentru a încerca să prindă aceeași scenă din unghi opus. Însă un bărbat înalt i-a stat în cale, urmărind scena de pe trotuar. Nimeni nu l-a identificat. La chioșcul de ziare, un al doilea bărbat, tot înalt, sorbea fără multă convingere dintr-o ceașcă, având ochii îndreptați către

cele două personaje îmbrățișate.

Pândarii nu au reținut zecile de oameni care au intrat și au ieșit din clădirea VAAP în cele două ore în care Barley s-a aflat înăuntru. Ar fi fost imposibil. De unde să știe dacă vizitatorii veniseră să cumpere copyright-uri sau secrete.

Barley s-a întors la hotel. La bar, a luat un păhărel cu un grup de prieteni editori, printre care Henziger, care a putut să confirme, spre marea ușurare a Londrei, că Barley nu era beat, ci, dimpotrivă, că era foarte calm și dus pe gânduri.

Barley a menționat în treacăt că aștepta un telefon de la unul din lacheii lui Zapadnîi... „Încercam încă să croșetăm treaba cu Transsiberianul.” Cam pe la orele nouăsprezece mărturisi că-i era o foame de lup, așa că Henziger și cu Wicklow l-au dus la restaurantul japonez, împreună cu două fete încântătoare de la Simon & Schuster. Wicklow conta ca ele să-l ajute pe Barley să se destindă în mod agreabil înainte de întâlnirea de seară.

În timpul cinei, Barley s-a dovedit atât de scânteietor, încât fetele au încercat să-l convingă să se întoarcă cu ele la Național, unde un grup de editori americani dădea o petrecere. Barley le-a răspuns că avea o întâlnire, dar că va veni poate mai târziu, dacă întâlnirea sa nu ținea prea mult.

La orele douăzeci fix, după ceasul lui Wicklow, Barley fu chemat la telefon. A preluat legătura în restaurant, la mai puțin de cinci metri de masa la care erau așezați: Wicklow și Henziger au ciulit urechile din reflex profesional. Wicklow își aduce aminte că l-a auzit spunând: „Asta este tot ceea ce mă interesează”. Henziger crede că a auzit: „Ne-am înțeles”, dar putea să fie foarte bine: „Nu ne-am înțeles” sau chiar: „Nu ne-am înțeles încă”.

Oricum ar fi fost, Barley s-a reîntors la masă furios și s-a plâns lui Henziger că nenorociții ăia cereau și mai mulți bani. Henziger interpreta toate astea mai curând ca pe un semn de tensiune nervoasă, decât ca pe un semn de cine știe ce mare îngrijorare pentru Transsiberian.

Un sfert de oră mai târziu, telefonul sună din nou. Barley reveni la masă zâmbind.

„Merge, îi spuse el jubilând lui Henziger. Semnat, parafat și

livrat. Ei nu se răzgândesc niciodată după ce au bătut palma.”

Henziger și Wicklow aplaudară, iar Henziger remarcă: „Ne-ar fi de folos mai mulți asemenea oameni la Moscova!”

Se pare că nu i-a trecut nici unuia dintre ei prin cap că Barley nu se arătase niciodată atât de entuziast față de un contract editorial. Dar, în fond, ce urmăreau ei decât marea lovitură din noaptea aceea?

Convorbirea lui Barley din timpul cinei avea să fie minuțios reconstituită după aceea, dar fără niciun rezultat. Era vorbăreț, dar nu nervos. A discutat despre jazz și despre idolul sau, Slim Gaillard. Cei mari au fost întotdeauna în afara legii, susținea el. Jazzul nu însemna nimic dacă nu era o formă de protest. Până și propriile reguli trebuiau să fie încălcate de către adevărații improvizatori, afirma el.

Iar toată lumea a fost de acord cu el, da, da, trăiască revolta, trăiască individul, jos oamenii în cenușiu! Cu excepția faptului că nimeni nu interpreta cuvintele lui cum trebuia. Și, din nou, de ce s-o fi făcut?

La orele douăzeci și unu și zece, având mai puțin de două ore de omorât, Barley anunță că s-ar întinde puțin în cameră, că avea de scris câteva scrisori și câteva probleme de afaceri de clarificat. Atât Wicklow, cât și Henziger s-au oferit să-l ajute, întrucât li se ordonase ca, în măsura posibilului, să nu-l lase singur.

Barley însă le refuză oferta, iar ei n-aveau cum să insiste. Henziger, deci, își luă postul în primire în camera de alături, iar Wicklow se instalează în hol, în timp ce Barley se întinsese, cu toate că în realitate el n-ar fi putut să se întindă nici măcar o secundă, pentru că tot ce a reușit să facă într-un timp atât de scurt ține de eroism.

Scrise cinci scrisori, ca să nu mai menționăm două telefoane în Anglia, câte unul la fiecare din copiii săi, ambele interceptate în Regatul Unit și retransmise la Grosvenor Square, dar niciunul din acestea nefiind de interes operațional. Pe Barley îl interesa să afle vești de la familie și, în special, ce face nepoțica lui de patru ani. Insistă să-i fie adusă la telefon, dar micuța a fost prea sfioasă sau prea obosită ca să vorbească cu el. Când fiica sa,

Anthea, l-a întrebat care mai era viața lui amoroasă, el i-a răspuns: „Completă”, răspuns socotit cam neobișnuit, dar și împrejurările erau neobișnuite.

Ned a fost singurul care a remarcat că Barley nu a menționat nimic de reîntoarcerea sa în Anglia a doua zi, însă Ned nu mai era decât o voce în deșert, iar Clive se gândea serios, oricum, să-i retragă cazul.

Barley a scris și două scrisori mai scurte, una lui Henziger și alta lui Wicklow. Întrucât, aparent, ele nu fuseseră deschise, după cum au putut constata ulterior cei de la laborator și, întrucât – fapt și mai remarcabil – hotelul le-a livrat prompt la orele opt dimineața, a doua zi, exact la camerele al căror număr era înscris pe plic, s-a dedus că aceste scrisori făceau parte din problemele pe care le negociase Barley în timp ce se afla în interiorul clădirii VAAP.

Scrisorile îi anunțau pe cei doi interesați că, dacă păraseau în aceeași zi țara fără zgomot, luând-o pe Mary Lou cu ei, nu li se va întâmpla nimic. Barley adăugase un cuvânt cald pentru fiecare din ei:

„Wickers, ai într-adevăr stofă de editor. Dă-i înaintel!”

Iar pentru Henziger: „Jack, sper că aceasta nu te va obliga să te retragi prematur la pensie în Salt Lake City. Spune-le că oricum n-ai avut încredere în mine. Nici eu n-am avut încredere în mine, așa că de ce să fi avut tu?”

Niciun fel de predică, niciun fel de citare de circumstanță, extrase din dezordonata sa rezervă. Barley, se pare, se descurcă foarte bine fără ajutorul înțelepciunii altora.

La orele douăzeci și două, părăsi hotelul însoțit doar de Henziger. Au cerut să fie lăsați la marginea nordică a orașului, acolo unde Cy și Paddy așteptau din nou în camionul de supraveghere. De data aceasta, Paddy era la volan. Henziger se așeză lângă el, iar Barley se urcă în spate cu Cy, își scoase haina, și-l lăsă pe Cy să-i pună harnașamentul cu microfoane și să-i dea ultimele indicații operaționale pentru a-l aduce la zi: că avionul lui Goethe, venind de la Saratov, ajunsese la timp la Moscova, că un bărbat ce corespundea descrierii lui Goethe intrase în imobilul lui Igor cu patruzeci de minute în urmă.

Curând după aceea, ferestrele apartamentului-țintă se luminară.

Cy îi înmână lui Barley două cărți, un volum broșat din *From Here to Eternity*, ce conținea lista de cumpărături, și un altul mai gros, legat în piele, disimulând un aparat de bruiaj, ce se activa prin simpla deschidere a copertei întâi. Barley se jucase cu unul dintre acestea la Londra și se pricepea foarte bine să-l folosească. Microfoanele sale de contact au fost reglate de așa manieră încât să neutralizeze impulsurile aparatului, spre deosebire de microfoanele normale din perete. Barley cunoștea și dezavantajul acestui aparat de bruiaj. Prezența lui în încăpere era detectabilă. Dacă în apartamentul lui Igor erau instalate microfoane, cei de la ascultare puteau să-și dea imediat seama că era folosit un aparat de bruiaj. Atât Londra, cât și Langley au considerat că merită riscul.

Dar a fost neglijat celălalt risc, și anume acela că aparatul ar putea să cadă în mâinile dușmanului. Era încă în faza de prototip, iar pentru punerea lui la punct au fost necesari mai mulți ani de cercetare și s-a investit o mică avere.

La douăzeci și două și cincizeci și patru, exact în momentul în care părăsea camionul de supraveghere, Barley îi înmâna lui Paddy un plic și-i spuse: „Acesta este pentru Ned personal, în cazul în care mi se întâmplă ceva”. Paddy strecură plicul în buzunarul interior al hainei. Observă că era un plic gros și, atât cât putea să-și dea seama în penumbră, nu avea destinatar.

Relatarea cea mai vie a traseului urmat de Barley între camion și imobil nu a fost oferită în termenii riguroși militari ai lui Paddy și cu atât mai puțin ai lui Cy, al cărui stil amintea discursurile lui Haig, ci de bunul său prieten Jack Henziger, cu tonul său exuberant, care îl escortase până la intrare. Barley n-a scos un cuvânt, a spus el, n-a scos nici Jack. Nu voiau să fie identificați ca străini.

— Am mers alături, dar fără să reușim să ne potrivim pasul, spuse Henziger. El avea pasul lung, iar eu – scurt. Mă enerva că nu puteam să ni-l potrivim. Imobilul este unul dintre acei monștri de cărămidă pe care-i au ei acolo, înconjurat de o alee de beton de un kilometru și ceva. Am umblat o mulțime fără să

ajungem nicăieri. E ca în vise, mi-am zis eu. Fugi și fugi, dar nu avansezi deloc. Aerul era încins. Umed. Transpiram. Barley însă era proaspăt ca o floare. Era stăpân pe el, fără doar și poate. Părea în plină formă. Se uita direct în ochii mei. Mi-a dorit mult noroc. Se împăcase cu el însuși. O simțeam.

Strângându-și mâinile, Henziger avu totuși o clipă impresia că Barley era furios. Poate că era furios pe Henziger pentru că acum, în semiîntuneric, Barley părea hotărât să-i evite privirea.

— Apoi mi-am spus s-ar putea să fie supărat pe Bluebird că l-a băgat în chestia asta. M-am gândit că s-ar putea să fie supărat pe noi toți, dar prea politicos s-o spună. Pentru că era într-un fel foarte britanic, foarte rezervat, vorbea cu jumătate de măsură, ținând totul în el.

Nouăzeci de secunde mai târziu, în timp ce se pregăteau să plece, Cy și Paddy au văzut o siluetă la fereastra lui Igor și au crezut că este a lui Barley. Mâna dreaptă ajusta partea de sus a perdelei, semnalul convenit că totul merge bine. Au plecat și au lăsat supravegherea apartamentului în seama unor agenți ocazionali, au stat de veghe cu schimbul întreaga noapte, însă lumina din apartament a fost tot timpul aprinsă, iar Barley n-a ieșit din clădire.

Una dintre teorii, dintre atâtea alte sute, este că nici n-a urcat în apartament și că l-au luat și l-au scos pe partea cealaltă, că silueta înaltă de la fereastră aparținea unuia dintre oamenii lor, poate cel din fotografia luată la intrarea de la VAAP în după-amiaza aceea. Personal, nu mi s-a părut niciodată c-ar avea importanță, însă experții, din cine știe ce motiv, au considerat altfel. Când o problemă amenință să te înece, nu există nimic mai bun decât un detaliu atât de irrelevant, care să-ți țină capul deasupra apei.

Speculațiile în legătură cu dispariția lui Barley au început încet și au fost puse cap la cap în cursul nopții. Optimiștii ca Bob și, pentru un timp, ca Sheriton au refuzat să creadă până în zori și chiar după aceea. Barley și Bluebird au băut din nou până au căzut sub masă, susțineau ei ca să-și ridice moralul. „Se repetă povestea de la Peredelkino, de la cap la coadă”, și-au

spus ei unul altuia.

Apoi, un timp, dar nu foarte mult, au elaborat o teorie cum că ar fi fost răpit, până când, imediat după cinci și treizeci dimineța – noroc cu diferența de fus orar – când Henziger și Wicklow și-au primit scrisorile, iar Wicklow, fără să mai facă tam-tam, a luat un taxi până la Ambasada britanică, unde gărzile sovietice de la poartă nu l-au împiedicat să treacă. Rezultatul: un mesaj-fulger adresat lui Ned: „Decriptează-l personal”, de la Paddy. Între timp, Cy expedia un mesaj similar la Langley, lui Sheriton și oricărui doritor încă să asculte un om căruia zilele la Moscova păreau să-i fie numărate.

Sheriton a primit vestea cu flegma sa obișnuită. A citit telegrama lui Cy, a privit în jurul camerei și a văzut că întreaga echipă este cu ochii pe el – fetele deștepte, băieții cu cravată, credinciosul Bob, ambițiosul Johnny, cu ochii lui de pistolar. Iar dintre britanici, Ned, eu însumi, Brock, deoarece Clive descoperise din prudență că avea de rezolvat urgent o treabă în altă parte. În Sheriton zăcea un actor, ca și în Henziger, de altfel, și acesta își folosi talentul acum. Se ridică în picioare, își trase centura pantalonilor și își trecu mâna peste față, ca un bărbat care își dă seama că trebuie să se bărbierească.

— Ei, băieți, ar fi mai bine să întoarcem scaunele pe masă până data viitoare.

Apoi se îndreptă spre Ned, care era încă așezat la birou, studiind telegrama lui Paddy, și-i puse o mână pe umăr.

— Ned, îți rămân dator cu o masă, spuse el.

Se duse apoi către ușă, luă din cuier nou-nouțului lui pardesiou Burberry, îl îmbrăcă, se încheie la nasturi și plecă, urmat după o clipă de Bob și Johnny.

Alții nu și-au făcut o ieșire atât de elegantă, mai ales baronii de la Etajul XII.

S-a format, o data în plus, o comisie de anchetă.

Trebuiau date nume. Nimeni nu trebuia menajat. Trebuiau să cadă capete.

Directorul adjunct urma să fie președintele comisiei, iar Palfrey, secretarul ei.

Un alt scop al acestor comisii, am descoperit eu, este să dea demnitate unor evenimente care s-au petrecut fără urmă de demnitate. Eram toți extrem de solemnii.

Primii care trebuiau audiați, ca de obicei, erau cei care susțineau teoria unei conspirații, recrutați pe loc de la Foreign Office, Ministerul Apărării și de la un organism foarte puțin simpatic, denumit Consultanți Neoficiali, format din experți industriali și universitari, care se credeau spioni de duminică. Acești spionocrați amatori se bucurau de o mare influență în bazarele Whitehall-ului și au fost excesiv de mult audiați. Un profesor din Edinburgh a avut timp să fumeze cinci pipe cât și-a făcut expunerea, aproape asfixiindu-ne pe toți, dar nimeni n-a avut curajul să-i spună să stingă drăcia aia.

Prima mare întrebare era: Ce se va întâmpla mai departe? Vor avea loc expulzări, va urma un scandal? Ce se va întâmpla cu antena Moscova? A fost compromis cumva vreun agent ocazional?

Camionul de ascultări, cu toate că era proprietate sovietică, constituia o problemă ce-i implica pe americani, iar brusca lui dispariție a provocat o îngrijorare mută printre toți cei care sprijineau folosirea lui.

Cine trebuia expulzat și de ce n-a constituit deloc o problemă simplă, pentru că șefii rezidențelor din Moscova, Washington și Londra sunt declarați țărilor-gazdă. Nimeni din Centrul Moscova nu-și făcea nicio iluzie în legătură cu activitatea lui Paddy sau cu a lui Cy. Acoperirea lor nu era menită să-i protejeze de partea adversă, ci de privirile curioase ale lumii exterioare.

În orice caz, nu au fost expulzați. Nimeni nu a fost expulzat. Nimeni nu a fost arestat. Ocazionalii, care au fost puși cu burta la pământ pe timp nelimitat, și-au văzut liniștiți de treburile lor de acoperire.

Absența represaliilor a fost considerată de către pontifii occidentali drept deosebit de semnificativă.

Un gest conciliator în epoca transparenței?

Un semnal clar ce ne era transmis, cum că Bluebird nu era decât un pion ce trebuia sacrificat pentru a obține lista

americană de cumpărături?

Sau un semnal mai puțin clar că documentele *Bluebird* erau autentice, dar prea stânjenitoare pentru a fi recunoscute ca atare?

Liniile de bătaie au fost stabilizate. Oarecum după principiul pe care mi-l explicase Ned, porumbeii și uliii s-au despărțit din nou voios de o parte și alta a Atlanticului.

„Dacă sovieticii ne semnalează că documentele sunt autentice, spuneau uliii, este clar că sunt false.”

„Și viceversa”, spuneau porumbeii.

„Și viceversa din nou”, spuneau uliii.

S-au scris vrafuri de hârtii, s-au dus lupte. Promovări, demiteri, pensionări; decorări, transferări și retrogradări. Dar nu consens. Doar obișnuitul triumf al celui mai tare, deghizat sub masca deducției logice.

În comisia noastră, singurul care a refuzat să intre în horă a fost Ned. Părea hotărât să accepte, cu plăcere, vina.

— *Bluebird* a fost în regulă, iar *Barley* de asemenea, nu înceta el să repete comisiei, fără să-și piardă buna dispoziție. Nimeni n-a păcălit pe nimeni, doar că ne-am păcălit pe noi înșine. Noi am fost necinstiți. Nu *Bluebird*.

Curând după ce și-a exprimat această opinie, s-a considerat că trecea printr-o tensiune nervoasă, iar prezența sa la deliberări a fost solicitată din ce în ce mai rar.

A, desigur, s-a luat notă. La pasiv, pentru că desinența activă are dezavantajul că-l trădează pe actor. În mod foarte serios. S-a luat notă peste tot.

S-a luat notă că Ned a omis să anunțe Etajul XII cu privire la accesul de beție al lui *Barley*, la întoarcerea sa de la Leningrad.

S-a luat notă că Ned a rechiziționat tot felul de forțe în aceeași noapte, pentru care nu a dat seama niciodată, printre care pe Ben Lugg și serviciile șefei de la Ascultări, Mary, care a știut suficient de bine să-și reprime loialitatea față de colegul și superiorul ei, pentru a oferi comisiei o imagine sinistă a despotismului lui Ned. Să ceară ascultări ilegale! Imaginați-vă! Să ceară scoaterea din funcțiune a telefoanelor! Câtă cutezanță!

Mary a fost scoasă la pensie puțin după aceea, iar acum trăiește în Malta, pradă furiei, existând temeri că și-ar scrie memoriile.

S-a luat notă, de asemenea, chiar dacă cu regret, de comportarea discutabilă a consilierului nostru juridic de Palfrey – mi s-a dat chiar înapoi particula „de” – care a omis să justifice folosirea autorității delegate a ministrului de interne, fiind în deplină cunoștință că acest lucru i se cere prin Procedurile Interne secrete ce reglementează activitatea Serviciului în virtutea Amendamentului cutare și în conformitate cu Paragraful cutărică al unui Protocol contestabil al Ministerului de Interne.

Drept circumstanță atenuantă s-a luat în considerație faptul că totul s-a petrecut în focul bătăliei. Consilierul juridic nu a fost pensionat și nici nu a plecat în Malta. Totuși, nu a fost exonerat de vină. I s-a acordat o iertare parțială, în cel mai bun caz. Un consilier juridic n-ar fi trebuit să fie implicat atât de adânc într-o operațiune. Însemna o folosire neadecvată a competențelor sale de consilier juridic. Cuvântul „lipsit de discernământ” a circulat pe culoare.

S-a luat notă cu regret că același consilier juridic a redactat o călduroasă scrisoare de recomandare privindu-l pe Barley, semnată de către Clive cu nici patruzeci și opt de ore înainte de dispariția lui Barley, ceea ce i-a permis acestuia din urmă să intre în posesia listei de cumpărături, deși, după toate aparențele, nu pentru mult timp.

În orele mele libere, am redactat clauzele preavizului de licențiere al lui Ned, gândindu-mă cu îngrijorare că puteam avea aceeași soartă. Viața în interiorul Serviciului poate avea limitele ei, dar gândul unei vieți în afara lui mă îngrozea.

Anunțul morții lui Bluebird a încetinit pentru un timp deliberările comisiei, dar totul a intrat curând în normal. Articolul incriminat era o notiță de șase rânduri publicată în *Pravda*, aranjată cu grijă să nu spună nici prea mult, nici prea puțin, anunțând decesul, în urma unei boli grave, a distinsului fizician, profesorul Iakov Saveliev din Leningrad, și

enumerându-i cele câteva decorații primite în cursul vieții. Murise din cauze naturale – ne asigura buletinul – curând după ce a ținut o importantă cuvântare la Academia Militară din Saratov.

La primirea veștii, Ned și-a luat o zi liberă, care s-a transformat în trei, din cauza unei gripe ușoare.

Dar susținătorii teoriei conspirației au marcat un punct. Saveliiev nu murise.

Era mort de la bun început, iar noi am avut de a face cu un impostor.

Făcea ceea ce făcuse întotdeauna, conducea Secția de Dezinformare Științifică a KGB.

Documentele sale au fost autentice, n-au fost autentice. N-aveau niciun fel de valoare.

Erau aur de douăzeci și patru de carate.

Erau praf în ochii noștri.

Erau un sincer mesaj de pace trimis nouă, cu un risc imens, de către moderații din sânul conducerii de la Moscova, pentru a ne arăta că sabia nucleară sovietică ruginise în teacă și că scutul nuclear sovietic avea mai multe găuri decât o strecurătoare.

Era un complot diavolesc urzit în scopul de a-i convinge pe americanii slabi de înger să-și ia degetul de pe butonul nuclear.

Pe scurt, era destulă mână ca să-și înfigă toți colții.

Și, pentru că în relațiile de simbioză ce există între statele beligerante nimic nu se poate produce într-unul, fără ca să provoace o reacție în oglindă în celălalt, se institui o contrapropagandă internă, iar istoria participării americane în afacerea Bluebird fu rescrisă în grabă.

La Langley s-a știut de la bun început că Bluebird era rău, spunea contrapropaganda.

Sau că Barley era rău. Sau că erau amândoi.

Sheriton și Brady au făcut un dublu-dublu joc, spunea contrapropaganda. Singurul lor scop a fost să stârnească praful destul de convingător și să mai ia un avans de o lungime față de ruși în competiția neîncetată pentru Marja de Securitate.

Sheriton era un genial.

Brady era un genial.

Toți, absolut toți, au fost genii!

Sheriton a dat o lovitură strălucită. Brady a dat o lovitură strălucită.

Agenția era plină de strategii străluciți, spre deosebire de triștii lor omologi din lumea exterioară. Dumnezeu să aibă în pază Agenția. Ce ne-am face fără ea?

Și ca și cum asta n-ar fi fost îndeajuns, noi supoziții s-au adăugat celor deja existente. De pildă, că Sheriton fusese unealta nevinovată a Pentagonului. Acesta din urmă pregătise falsa listă de cumpărături și știuse tot timpul că Bluebird era o capcană.

Și fiecare zvon nou trebuia luat în serios, chiar dacă singurul mister adevărat rămânea cine și de ce îl inventase. Răspunsul, în multe cazuri, s-a dovedit a fi Russell Sheriton, care se lupta pentru propria piele.

În ceea ce-l privește pe Bluebird, dacă nu murise încă de moarte naturală, acum murea precis.

Doar Ned, întors din priveghiul său autoimpus, a fost atât de tâmpit, încât să avanseze ipoteza cea mai credibilă. „Bluebird a fost în regulă și noi l-am omorât”, a spus el fără menajamente, la prima întâlnire la care a participat. N-a mai fost invitat la următoarea.

Și toate acestea s-au întâmplat în timp ce n-am încetat să-l căutăm pe Barley, chiar dacă unii dintre noi eram fericiți să nu-l găsim. Ne apropiam de el, ne învârteam în jurul lui și prea adesea ne îndepărtam de el. Dar eram oameni de onoare. N-am renunțat niciodată.

Dar ce târg încheiase Barley? Și de ce?

Ce erau rușii gata să cumpere de la el, de la Barley, care până acum nu avusese nevoie decât de un dejun copios, plătit mai mult ca sigur din propriul buzunar, pentru ca să se convingă să schimbe definitiv tabăra?

La urma urmelor, fusese prăjit. Făcut scrum! Chiar înainte de momentul de a se fi dus la ei! Și o știa!

Ce-avea el să le ofere și nu puteau ei să-și procure singuri?

Vorbim, la urma urmelor, de tortură, de procedeele cele mai abjecte, de abisuri ale agoniei din care, și atunci când te întorci, nu-ți revii, trăind un infern inimaginabil. S-ar putea prea bine ca rușii să-și îmbunătățească imaginea, dar nimeni nu a presupus în mod serios că vor renunța de azi pe mâine la metodele care i-au făcut să dispună de un avantaj sute și sute de ani.

Primul și cel mai evident răspuns era lista de cumpărături. Barley putea să le spună fără înconjur rușilor că nu o va obține de la stăpânii săi fără să primească anumite garanții și că preferă să suporte martiriul până la sfârșitul vieții sale decât să le dea lista de cumpărături pe gratis.

L-au crezut pe cuvânt. Ei au înțeles că trebuiau să se lipsească de lista de cumpărături dacă nu acceptau condițiile sale. Iar cum oamenii în cenușiu din ambele tabere se tem tot atât de mult de abnegație ca și de dragoste, blânzii înțelepți din KGB au preferat să trateze cu acea parte a lui Barley pe care o înțelegeau, decât să se încurce cu aceea pe care nu o înțelegeau.

Știau că are puterea să refuze, să spună: „Nu, nu mă duc să aduc lista de cumpărături. Nu, nu voi pași în apartamentul lui Igor, până când nu mi-ați dat mai mult decât cuvântul vostru de onoare”.

Știau, după ce-l ascultaseră, că avea forța necesară. Ca și noi, au fost stânjeniți oarecum de ea.

Iar Barley – așa cum le spusese el lui Henziger și lui Wicklow la cină – nu întâlnise până atunci un rus care să-și dea cuvântul de onoare și apoi să-l calce. Nu vorbea despre politică, bineînțeles, ci pur și simplu despre afaceri.

Iar în schimb? Ce a cumpărat Barley?

Katia.

Matvei.

Gemenii.

Nu era un târg prost. Oameni în carne și oase în schimbul unor argumente nereale.

Pentru el însuși? Nimic. Nimic care să poată să schimbe puterea exigențelor sale privitoare la cei pe care-i luase sub protecția sa.

Încetul cu încetul, a devenit evident că Barley, o dată în viața lui, încheiase un contract de primă mână. Dacă Bluebird era o cauză pierdută, Katia și copiii ei se dovedeau a fi o cauză salvată. A rămas la editura Octombrie, era zărită ocazional la recepții, răspundea la telefon acasă și la serviciu. Gemenii mergeau în continuare la școală și cântau aceleași cântece idioate. Matvei își trăia viața lui de om cumsecade.

Curând, deci, o altă mare teorie se adăugă celorlalte, deja expuse: „Sovieticii se lansează într-o operațiune de camuflaj intern. Ei nu vor să dea credit dezvăluirilor făcute de Bluebird privind incompetența lor”.

Acul cadranului a oscilat în partea cealaltă un timp, iar documentele *Bluebird* au fost considerate autentice. Dar nu pentru mult timp.

— Asta vor ei să ne facă să credem, spusese un puternic om al zilei.

Așa că acul reveni cu iuțeală la poziția sa inițială, pentru că nimănui nu-i place să fie luat drept imbecil.

În orice caz, târgul încheiat de Barley a fost respectat. Katia nu și-a pierdut privilegiile, legitimația roșie, apartamentul, slujba și chiar, pe măsură ce lunile treceau, frumusețea.

La început, este adevărat, rapoartele vorbeau de o paloare a văduviei, de un aspect neglijent și de lungi absențe de la muncă. E clar că nimeni nu-i promisese lui Barley că nu va fi invitată să dea de bunăvoie o declarație în legătură cu relația sa cu defunctul Bluebird.

Dar încetul cu încetul, după o perioadă convenabilă de retragere, a redevenit plină de viață și a fost văzută în lume.

Dar Barley? Fierbinte, rece, foarte rece. Mătușile sale au primit scrisori oficiale de demisie, purtând ștampila poștei din Lisabona, după câteva zile de la încheierea târgului de carte. Stilul lor purta amprenta vechiului Barley: un plictis general pentru viața editorială, industria cărții explodase prea repede, era vremea să facă alte lucruri în cei câțiva ani buni pe care îi mai avea de trăit.

Iar în privința planurilor sale imediate, își propunea „să

dispară pentru un timp” și să exploreze locuri exotice. Prin urmare, era clar că nu se mai afla în Rusia.

Adică, aparent clar, mai bine zis.

De altfel, așa a afirmat el însuși. Tot așa a spus și fata drăgălașă de la agenția de voiaj Barry Martin, care-și avea birourile la Mejdunarodnaia. „Domnul Scott Blair hotărâse să se întoarcă la Lisabona în loc de Londra”, spusese ea. Un curier de la VAAP îi adusese biletul. Ea i l-a schimbat și i-a reținut un loc la o cursă directă Aeroflot ce decola luni la orele unsprezece și douăzeci și ajungea la Lisabona la cincisprezece și treizeci, cu escală la Praga.

Biletul a fost folosit de cineva. Un bărbat înalt, care n-a vorbit cu nimeni și care semăna ca două picături de apă, sau aproape, cu Barley. Înalt, poate, ca bărbatul din holul agenției VAAP. L-am controlat oricum. L-am verificat pe tot parcursul traseului, care s-a oprit la Tina, menajera lui Barley de la Lisabona. Da, da! Tina avusese vești de la el, i-a explicat ea lui Merridew. Trimisese o ilustrată frumoasă de la Moscova, în care spunea că întâlnise o prietenă și că aveau de gând să plece în vacanță!

Merridew s-a simțit profund ușurat când a aflat că Barley nu se reîntorsese în cele din urmă în ograda sa.

În lunile următoare, înainte de a dispărea din nou, începuse să se schițeze un tablou al vieții de apoi a lui Barley. Un traficant de droguri vest-german auzi povestindu-se, în timp ce se afla în detenție, că într-o închisoare de lângă Kiev era interogat un individ care răspundea descrierii lui Barley. Un tip vesel, spusese germanul. Popular printre ceilalți deținuți. Liber. Până și gardienii îl gratificau din când în când cu câte un surâs forțat.

Un cuplu de francezi aventuroși, care se întorcea cu mașina acasă, fusese ajutat de un „englez înalt și prietenos”, care le-a vorbit în franceză când fuseseră implicați într-o coliziune cu o limuzină sovietică în apropiere de Smolensk. Nimeni n-a fost rănit. Un metru optzeci, păr castaniu zburlit, politicos, un râs zgomotos, încadrat de neciopliții ăia de ruși.

Într-o zi, în apropiere de Crăciun, nu mult după ce Ned predase în mod oficial Casa Rusia, sosi un mesaj din Havana. O sursă cubaneză informă că un englez se afla în detenție specială într-o închisoare politică în apropiere de Minsk și că obișnuia să cânte foarte mult.

„Să cânte? Întrebă Centrala înfuriată. Ce să cânte?”

„Cântă Satchmo”, răspunse Havana. Sursa era un împătimit al jazzului, ca și englezul.

Și ce s-a întâmplat cu textul scrisorii lui Barley către Ned? Acesta rămâne unul dintre micile mistere ale acestei afaceri, dat fiind că n-a ajuns niciodată în dosar și nu există niciun fel de înregistrare a sa în istoria oficială a cazului Bluebird. Cred că Ned s-a agățat de el ca de ceva la care ținea mult prea mult ca să fie depus la dosar.

Acesta ar trebui să fie sfârșitul poveștii sau, mai curând, povestea n-ar trebui să aibă sfârșit. Dacă ar fi să-i crezi pe inițiați, Barley se pare că plecase pentru a se alătura armatei umbrelor care bântuie prin străduțele întunecate ale societății moscovite, populate de detectori și spioni abandonați, de cei schimbați și de cei suspectați, însoțiți de nevestele lor patetice și de supraveghetorii lor îmbufnați, distribuindu-le rațiile din ce în ce mai reduse de articole de lux occidentale și de amintiri occidentale.

Barley ar fi trebuit să fie zărit după câțiva ani, în mod accidental, la o petrecere, unde un fericit ziarist britanic ar fi fost în mod misterios prezent și poate, dacă vremurile rămâneau aceleași, ar fi fost însărcinat cu o insignifiantă misiune de dezinformare sau i s-ar fi cerut să arunce cu puțin praf în ochii foștilor săi stăpâni.

Într-adevăr, se pare că acest ritual avea să fie curmat, când o telegramă urgentă de la succesorul lui Paddy raportă că un englez mare, cu părul castaniu, fusese zărit – nu numai zărit, ci și auzit – cântând la un saxofon tenor la un club nou din orașul vechi, după un an și o zi de la dispariția sa.

Clive fu scos din pat, mesaje zburară între Londra și Langley, Foreign Office-ul a fost consultat și o dată în viață a dat un avis neechivoc: „Nu este problema noastră, nici a voastră.” Și se

părea că rușii erau mai bine echipați decât noi pentru a-l ține pe Barley în lesă. De altfel, rușii făcuseră dovada acestui lucru și înainte.

A doua zi sosi o altă telegramă, de data aceasta de la grasul Merridew din Lisabona. Tina, menajera lui Barley, cu care Merridew rămăsese vrând-nevrând în contact, primise instrucțiuni să pregătească apartamentul pentru sosirea stăpânului ei.

„Dar pe ce cale?” întrebă Merridew.

„Prin telefon”, răspunse ea. Îi telefonase *Senhor* Barley.

„De unde ți-a telefonat, femeie tâmpită?”

Tina nu întrebase, iar Barley nu spusese. De ce să-l mai întrebe unde era, dacă azi-mâine venea la Lisabona?

Merridew era înspăimântat și nu era singurul. I-am anunțat pe americani, însă cei de la Langley suferiseră o pierdere colectivă a memoriei. Doar că nu ne-au întrebat care Barley. Oamenii cred, în mod curent, că serviciile, cum e al nostru, iau măsuri de represalii foarte violente împotriva acelor care le-au trădat secretele. Ei bine, câteodată este adevărat; așa procedează, cu toate că rareori o fac împotriva oamenilor de clasa lui Barley. Dar în acest caz, a fost clar de la bun început că nimeni – și cu atât mai puțin cei de la Langley – nu voia câtuși de puțin să pună sub lumina reflectoarelor pe cineva pe care-l doreau atât de mult să-l facă uitat. Mai bine să-i cumpărăm tăcerea, au căzut ei de acord și să-i ținem pe americani deoparte.

Urcam treptele cu teamă. Refuzasem serviciile de protecție ale lui Brock și oferta făcută cu jumătate de inimă de a mă sprijini. Casa scărilor era întunecată și abruptă, neprimitoare și neplăcut de liniștită. Era la începutul serii, dar știam că Barley era acasă. Am apăsat butonul soneriei, dar n-am auzit-o sunând. Așa că am bătut în ușa scundă, de lemn gros. Îmi amintea de casa plutitoare de pe Insulă. Am auzit pași înăuntru și m-am dat înapoi imediat, fără vreun motiv anume, dar presupun că era ceva de genul fricii de animale. Va fi oare fioros? Va fi oare furios? Sau prea expansiv? Mă va arunca în jos pe scări sau mă

va cuprinde în brațe? Aveam o servietă și îmi amintesc că am trecut-o în mâna stângă, pentru a fi pregătit să mă apăr, cu toate că, Dumnezeu știe, nu sunt un om violent. Mi-a mirosit a vopsea proaspătă. Ușa nu dispunea de vizor, așa că Barley n-avea de unde să știe cine îl caută înainte de a deschide ușa. L-am auzit trăgând zăvorul. Ușa s-a deschis spre interior.

— Bună, Harry, spuse el.

— Bună, Barley, i-am răspuns eu. Purtam un costum ușor, de culoare închisă, albastru, și nu gri. I-am spus: Bună, Barley, și m-am așteptat să zâmbescă.

Slăbise, era mai dur și se ținea mai drept, ceea ce-l făcea să pară și mai înalt, depășindu-mă cu un cap. Ești un etern voiajor, filosofai. Era ceea ce îmi repetase adeseori Hannah la început, sperând că vom învăța amândoi să devenim așa ceva. Vechile sale gesturi dezordonate dispăruseră. Disciplina spațiilor mici își îndeplinise misiunea. Era îngrijit. Purta blugi și o cămașă veche de crichet, cu mânecile suflecate până la cot. Avea pete de vopsea albă pe antebrațe și era mânjit pe frunte. Am văzut în spatele lui o scară de lemn și un perete pe jumătate zugrăvit, iar în mijlocul camerei o grămadă de cărți și de plăci de patefon, pe jumătate protejate cu o husă.

— Ai venit pentru o partidă de șah, Harry? mă întrebă el, fără să-mi zâmbescă.

— Dacă aș putea să vorbesc puțin cu tine... i-am spus eu, așa cum aș fi putut să-i spun lui Hannah sau tuturor aceloră căroră le propuneam o jumătate de măsură.

— Oficial?

— Păi...

Ca și cum nu m-ar fi auzit, mă examinează cu o privire directă și, fără să-și cruțe timpul de care se pare că dispunea din belșug, mă examinează așa cum examinezi, presupun eu, un tovarăș de celulă sau un anchetator într-un univers unde regulile de politețe elementară tind să fie neglijate.

Dar privirea sa nu exprima nici jenă, nici aroganță, nici nervozitate. Părea, dimpotrivă, chiar mai limpede decât mi-o aminteam, ca și cum s-ar fi fixat în permanență asupra acelor orizonturi îndepărtate către care aluneca din timp în timp.

— Am o poșircă de vin la gheață, dacă te mulțumești cu atât, spuse el și se dădu înapoi ca să mă lase să trec, urmărindu-mă înaintea de a închide și de a pune zăvorul.

Dar tot nu zâmbea. Starea sa de spirit era un mister pentru mine. Mi-am dat seama că nu voi putea să-l înțeleg, dacă nu se hotăra să-mi vorbească. În alți termeni, am înțeles despre el tot ce stătea în puterea mea de înțelegere. Restul era neant.

Scaunele erau acoperite cu huse. Le trase și le împături, ca și cum ar fi fost așternutul său de pat. Foștii deținuți, am observat eu de-a lungul anilor, au nevoie de foarte mult timp ca să se dezbrace de orgoliu.

— Ce vrei? mă întrebă el, turnând câte un pahar de vin pentru fiecare.

— Mi-au cerat să fac puțină curățenie, am spus eu. Să obțin câteva răspunsuri și asigurări din partea ta. Și să-ți dau altele în schimb. Mă pierdusem. Dacă putem să te ajutam cu ceva... am spus eu. Dacă ai nevoie de ceva... Ce-am putea conveni pentru viitor și așa mai departe.

— Am toate garanțiile de care am nevoie, mulțumesc, spuse el politicos, agățându-se de singurul cuvânt care părea să-i fi reținut interesul. Vor acționa în propriul ritm. Am promis să-mi țin gura. Zâmbi, în sfârșit. Ți-am urmat sfatul, Harry. Am devenit amant de cursă lungă, ca și tine.

— Am fost la Moscova, i-am spus, străduindu-mă din greu să reiau firul conversației. M-am dus în diverse locuri, am văzut unele persoane, mi-am folosit propriul nume.

— Care-i acesta? întrebă el pe același ton politicos. Numele tău care e?

— Palfrey, răspunsei eu, omițând particula „de”.

Zâmbi, fie de simpatie, fie de aprobare.

— Serviciul m-a trimis acolo să te caut. Neoficial, dar într-un fel oficial. Să-i întreb pe ruși despre tine. Să aranjez puțin lucrurile. Ne-am gândit că era momentul să aflăm ce se întâmplase cu tine. Să vedem dacă putem fi de ajutor.

Și să ne asigurăm că respectau regulile jocului, aș fi putut adăuga eu. Că nimeni de la Moscova nu va face valuri. Fără scurgeri de informații tâmpite sau tunuri de presă.

— Ți-am spus ce s-a întâmplat cu mine, zise el.

— Vrei să spui, în scrisorile tale către Wicklow, Henziger și alții?

— Da.

— Ei bine, am înțeles, evident, că au fost scrise sub amenințare sau poate chiar de către o altă mână. La fel cum s-a întâmplat cu scrisoarea bietului Goethe.

— Aiureli, spuse el. Le-am scris de bunăvoie, încercam să ajung la mesajul pe care trebuia să i-l transmit și la conținutul servietei de lângă mine.

— În ceea ce ne privește, ai acționat foarte onorabil, i-am spus eu scoțând un dosar și deschizându-l în poală. Toată lumea vorbește sub tortură și tu n-ai fost o excepție. Suntem foarte recunoscători pentru ceea ce ai făcut pentru noi și conștienți de prețul plătit de tine. Profesional și personal. Dorim să primești o deplină compensare. Cu niște condiții, bineînțeles. Suma s-ar putea să fie mare.

Unde a învățat să mă scruteze astfel? Să fie tot timpul inaccesibil. Să le transmită ăloro o stare de tensiune, când el însuși rămâne impasibil.

I-am citit condițiile, oarecum asemănătoare celor impuse lui Landau, dar în sens invers. Să rămână în afara Regatului Unit și să nu intre decât cu acordul nostru prealabil. O reglementare definitivă și exhaustivă a tuturor pretențiilor. Tăcerea sa perpetuă, exprimată *ex abundanti cautela* într-o jumătate de duzină de moduri diferite. O grămadă de bani pentru care să semnezi aici, cu condiția – iar și iar cu condiția – că-și va ține gura închisă.

N-a semnat, totuși. Se plictisise deja. Mi-a îndepărtat cu un gest neglijent superbul meu stilou.

— Apropo, ce-ai făcut cu Walt? I-am adus o căciulă. Ca un acoperământ de ceainic, cu dungi, ca blana de tigru. Nu reușesc să găsesc chestia asta nenorocită!

— Dacă mi-o trimiți, voi avea grijă s-o primească, l-am asigurat eu.

După tonul vocii mele, zâmbi trist.

— Bietul Walt... I-au făcut vânt, nu-i așa?

— Ne ofilim repede în această meserie, îi spusei eu, dar nu-l puteam privi în ochi, așa că am schimbat subiectul. Presupun că ai auzit că mătușile tale au vândut editura casei Lupus Books.

Începu să râdă. Nu râsul său de altădată, e adevărat, dar râsul unui om liber, în orice caz.

— Jumbo, diavolul bătrân! A reușit să păcălească Vaca Sfântă! Bravo lui!

Ideea nu părea să-l deranjeze. Dimpotrivă, părea să se bucure de justetea ei. Mi-e teamă, așa cum suntem toți în meseria noastră, de oameni cu instincte bune. Dar am reușit să simt și eu ceva, prin procură, din pacea care-l domina. Părea să fi devenit de o toleranță infinită.

— Va veni și ea într-o zi, mi-a spus el contemplând portul. Mi-au promis că într-o zi va veni.

Nu imediat. La ora aleasă de ei, nu de Barley, dar va veni. Nu avea niciun dubiu. Poate că anul acesta, poate că următorul. Dar ceva înlăuntrul imensei burți birocratice rusești se va mișca și va da naștere unui șoricel de compasiune. Nu se îndoia de aceasta. Se va face pas cu pas, dar se va întâmpla. Îi promiseseră.

— Ei nu-și încalcă promisiunile, mă asigură el, iar în fața unei încrederi ca a lui ar fi fost indecent să-l contrazic.

Dar mai era ceva care mă oprea să dau glas scepticismului meu obișnuit. Hannah, din nou. Simțeam că mă ruga cu ardoare să-l las să trăiască în pace cu umanismul său, chiar dacă eu îl distrusesem pe-al ei. „Crezi că oamenii nu se schimbă niciodată pentru că tu nu o faci, îmi spusese ea cândva. Tu nu te simți în siguranță decât atunci când ești dezamăgit.”

I-am propus să-l iau la masă în oraș, dar părea că nu m-a auzit. Stătea în picioare, lângă fereastra lată, uitându-se la luminile portului, în timp ce eu îi priveam spatele. Aceeași atitudine ca atunci când l-am interogat prima oară aici, la Lisabona.

Același braț lung, care ținea paharul ridicat. Aceeași atitudine avută pe Insulă, când Ned i-a spus că reușise. Dar se ținea mai drept. Vorbea oare cu mine din nou? Mi-am dat seama că da. Urmărea sosirea vasului lor de la Leningrad,

spunea el. Urmărea cum cobora pasarela în grabă către el, cu copiii alături. El stătea cu unchiul Matvei la umbra unui pom, în parcul de sub geamul său, acolo unde stătuse cu Ned și Walter, pe vremea când era încă un copil mare. O asculta pe Katia traducându-i poveștile eroice ale lui Matvei de pe vremea rezistenței. Credea în toate speranțele pe care eu le îngropasem odată cu mine, când am ales bastionul sigur al neîncrederii infinite, și nu căile primejdioase ale dragostei.

Am reușit să-l conving să ieșim la cină și a avut amabilitatea de a mă lăsa să plătesc. Dar n-am putut cumpăra nimic altceva de la el. N-a semnat nimic, n-a acceptat nimic, nu dorea nimic; n-a cedat la nimic. Nu datora nimic și dorea fără mânie ca toți cei rămași în viață să ne ducem la dracu'.

Dar era de un calm olimpiu. Nicio stridență în atitudinea lui. Îmi respecta sentimentele, chiar dacă era prea bine-crescut ca să mă întrebe care erau acestea. Nu-i spusese niciodată despre Hannah și știam că nu voi putea face acest lucru nici acum, pentru că pe noul Barley l-ar fi scos din răbdări starea mea de neschimbare.

În rest, părea preocupat să-mi dăruiască povestea sa, ca să am și eu ceva de dus acasă stăpânilor mei. M-a condus înapoi la apartamentul său, a insistat să mai bem un ultim păhărel și m-a asigurat că nimic din ceea ce s-a întâmplat nu era din vina mea.

Vorbi. Pentru mine. Pentru el însuși. Vorbea... vorbea. Mi-a spus povestea pe care am încercat să v-o prezint aici, atât din punctul lui de vedere, cât și dintr-al nostru. Continuă să vorbească până se făcu ziuă și, când am plecat, la orele cinci dimineața, se întrebă dacă n-ar fi bine să termine de zugrăvit peretele înainte de a se culca. Avea atâtea lucruri de pregătit, îmi explică el. Covoare. Perdele. Etajere de cărți.

— Totul va fi bine, Harry, mă asigură el în timp ce mă conducea afară. Spune-le asta.

Spionajul înseamnă așteptare.

Este cea de-a treia vară a perestroikăi.
Barley Blair, un editor londonez, primește un document secret
de la Moscova, care conține informații tehnice de o importanță
covârșitoare. Dar este adevărat? Autorul lui este real?

Sau este o farsă bine regizată?

Blair este trimis în Uniunea Sovietică pentru a verifica
informația și a lua legătura cu expeditorul documentului.

Deciziile lui și ale Katiei, intermediarul moscovit,
pot asigura echilibrul balanței de forțe politice —
o idee care este considerată de neconceput
de către spionii profesioniști din ambele tabere.

„Un roman despre dragoste, decizie morală, loialitate și curaj...
despre birocratie, trădare, disperare și teroare.
Întâmplările din *Casa Rusia* sunt mai evocatoare decât orice
Raport Kissinger despre glasnost și perestroika, în termeni
de suferință umană, triumf, pierdere și supraviețuire.”

SAN FRANCISCO CHRONICLE

rao
international
publishing
company

ISBN 978-973-103-354-9

9 789731 033549

www.rao.ro
www.raobooks.com

^[1] *Palfrey* – în engl. veche.

^{2} Prima strofă din poemul *Premiul Nobel* de Boris Pasternak, traducere de Mircea Dinescu (n.tr.)

^{3} Joc de cuvinte: *igloo* = iglu; *loo* = closet.